Innst. 2 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

Meld. St. 1 (2012–2013), Prop. 1 S (2012–2013) og
Prop. 1 S Tillegg 1–3 (2012–2013)

Innstilling fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet for 2013 og forslaget til statsbudsjett for 2013

Innhold

Side

1. Innledning 7

2. Nasjonalbudsjettet 2013 7
2.1 Hovedlinjer i den økonomiske politikken og utsiktene for norsk økonomi 7
2.1.1 Sammendrag fra Meld. St. 1 (2012–2013) 7
Svakere vekst internasjonalt 8
Økt press i norsk økonomi 9
Orden i økonomien er det beste vernet mot økonomiske kriser 10
Avveiningene i den økonomiske politikken 10
Budsjettpolitikken i 2013 11
Hovedtrekk i skatte- og avgiftsopplegget 11
Pengepolitikken 12
Finansiell stabilitet 12
Statens pensjonsfond 13
Sysselsettings- og inntektspolitikken 13
Tiltak for å bedre bruken av samfunnets ressurser 14
Arbeidet med bærekraftig utvikling og regjeringens klimapolitikk 14
2.1.2 Komiteens merknader 15
2.1.2.1 Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet 15
2.1.2.2 Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre 19
2.1.2.3 Fremskrittspartiet 21
De økonomiske utsiktene 21
Fremskrittspartiets økonomiske politikk 22
Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2013 23
Behov for en ny handlingsregel 26
Dynamiske effekter av skatter og avgifter 26
Skattelettelser for lønns- og pensjonsinntekt 27
Frikortgrensen økes til 60 000 kroner 28
Fjerning av fradrag for fagforeningskontingent 28
Fjerning av arbeidsgiveravgift for lærlinger 28
Redusert krav om arbeidsgiveravgiftsplikt i frivillig sektor 28
Skattemessige avskrivningssatser 28
Formuesskatt 28
Boligsparing for ungdom 28
Skattefunn 29
Fradrag for gaver til frivillige organisasjoner utvides til også å gjelde gaver til kultur og forskning 29
Skattefritak for arbeidsgiverbetalt kollektivkort 29
Skattefritak for arbeidsgiverbetalt treningskort 29
Skattefradrag for ENØK-tiltak i hjemmet 29
Redusert grunnrentebeskatning for småkraftverk 29
Økt fradrag for individuelle pensjonsordninger 29
Avskaffe arveavgiften 29
Engangsavgiften ved import av biler 29
Drivstoffavgifter 30
Grensehandelspakke 30
Avgift på elektrisk kraft 30
Dokumentavgift 30
Redusert losavgift 30
Tollreduksjoner – Frihandel 31
Opprydning i tollsatser 31
2.1.2.4 Høyre 31
Strategi for økt kunnskap og konkurransekraft 33
Velferd som virker 38
2.1.2.5 Kristelig Folkeparti 47
Situasjonen i europeisk økonomi 47

Side

Situasjonen i norsk økonomi 47
Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett 2013 48
2.1.2.6 Venstre 57
Flere arbeidsplasser og flere i arbeid 59
Forskning og utdanning 63
Miljø- og klimavennlige løsninger 66
Færre fattige barn 69
Enkelte andre satsinger 72
Et grønnere og sunnere skatte- og avgiftssystem 73
Kutt/omprioriteringer og økte inntekter 79

3. Statsbudsjettet 2013 83
3.1 Hovedtrekk i forslaget til statsbudsjettet 83
3.1.1 Sammendrag fra Meld. St. 1 (2012–2013) 83
3.1.2 Komiteens merknader 84
3.2 Gjennomgang av forslaget til statsbudsjett for 2013 etter den vedtatte inndelningen i rammeområder 84
3.2.1 Rammeområde 1 (statsforvaltning), under kommunal- og forvaltningskomiteen 84
3.2.1.1 Sammendrag 84
3.2.1.2 Komiteens merknader 85
3.2.1.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet 85
3.2.1.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet 86
3.2.1.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre 86
3.2.1.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti 86
3.2.1.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre 86
3.2.1.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 1 88
3.2.2 Rammeområde 2 (Familie og forbruker), under familie- og kulturkomiteen 89
3.2.2.1 Sammendrag 89
3.2.2.2 Komiteens merknader 90
3.2.2.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet 90
3.2.2.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet 90
3.2.2.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre 91
3.2.2.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti 93
3.2.2.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre 94
3.2.2.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 2 98
3.2.3 Rammeområde 3 (Kultur), under familie- og kulturkomiteen 98
3.2.3.1 Sammendrag 98
3.2.3.2 Komiteens merknader 99
3.2.3.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet 99
3.2.3.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet 99
3.2.3.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre 100
3.2.3.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti 102
3.2.3.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre 104
3.2.3.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 3 106
3.2.4 Rammeområde 4 (Utenriks), under utenriks- og forsvarskomiteen 106
3.2.4.1 Sammendrag 106
3.2.4.2 Komiteens merknader 107
3.2.4.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet 107
3.2.4.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet 107
3.2.4.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre 108
3.2.4.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti 110
3.2.4.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre 112
3.2.4.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 4 113
3.2.5 Rammeområde 5 (Justis), under justiskomiteen 113

Side
3.2.5.1 Sammendrag ... 113
3.2.5.2 Komiteens merknader ... 114
3.2.5.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ... 114
3.2.5.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ... 115
3.2.5.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre ... 115
3.2.5.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti ... 117
3.2.5.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre ... 118
3.2.5.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 5 ... 120
3.2.6 Rammeområde 6 (Innvandring, regional utvikling og bolig), under kommunal- og forvaltningskomiteen ... 120
3.2.6.1 Sammendrag ... 120
3.2.6.2 Komiteens merknader ... 121
3.2.6.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ... 121
3.2.6.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ... 121
3.2.6.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre ... 121
3.2.6.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti ... 122
3.2.6.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre ... 123
3.2.6.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 6 ... 127
3.2.7 Rammeområde 7 (Arbeid og sosial), under arbeids- og sosialkomiteen ... 127
3.2.7.1 Sammendrag ... 127
3.2.7.2 Komiteens merknader ... 129
3.2.7.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ... 129
3.2.7.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ... 129
3.2.7.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre ... 130
3.2.7.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti ... 132
3.2.7.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre ... 133
3.2.7.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 7 ... 144
3.2.8 Rammeområde 8 (Forsvar), under utenriks- og forsvarskomiteen ... 144
3.2.8.1 Sammendrag ... 144
3.2.8.2 Komiteens merknader ... 145
3.2.8.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ... 145
3.2.8.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ... 145
3.2.8.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre ... 147
3.2.8.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti ... 149
3.2.8.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre ... 149
3.2.8.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 8 ... 150
3.2.9 Rammeområde 9 (Næring), under næringskomiteen ... 150
3.2.9.1 Sammendrag ... 150
3.2.9.2 Komiteens merknader ... 151
3.2.9.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ... 151
3.2.9.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ... 152
3.2.9.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre ... 153
3.2.9.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti ... 155
3.2.9.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre ... 156
3.2.9.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 9 ... 160
3.2.10 Rammeområde 10 (Fiskeri), under næringskomiteen ... 160
3.2.10.1 Sammendrag ... 160
3.2.10.2 Komiteens merknader ... 161
3.2.10.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ... 161
3.2.10.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ... 161
3.2.10.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre ... 162
3.2.10.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti ... 163

Side
3.2.10.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre 163
3.2.10.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 10 164
3.2.11 Rammeområde 11 (Landbruk), under næringskomiteen 164
3.2.11.1 Sammendrag 164
3.2.11.2 Komiteens merknader 165
3.2.11.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet 165
3.2.11.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet 165
3.2.11.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre 167
3.2.11.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti 167
3.2.11.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre 168
3.2.11.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 11 170
3.2.12 Rammeområde 12 (Olje og energi), under energi- og miljøkomiteen 170
3.2.12.1 Sammendrag 170
3.2.12.2 Komiteens merknader 170
3.2.12.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet 170
3.2.12.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet 171
3.2.12.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre 172
3.2.12.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti 173
3.2.12.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre 174
3.2.12.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 12 176
3.2.13 Rammeområde 13 (Miljø), under energi- og miljøkomiteen 176
3.2.13.1 Sammendrag 176
3.2.13.2 Komiteens merknader 177
3.2.13.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet 177
3.2.13.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet 177
3.2.13.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre 178
3.2.13.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti 179
3.2.13.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre 180
3.2.13.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 13 183
3.2.14 Rammeområde 14 (Konstitusjonelle institusjoner), under kontroll- og konstitusjonskomiteen 183
3.2.14.1 Sammendrag 183
3.2.14.2 Komiteens merknader 183
3.2.14.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet 183
3.2.14.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet 183
3.2.14.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre 184
3.2.14.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti 184
3.2.14.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre 184
3.2.14.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 14 184
3.2.15 Rammeområde 15 (Helse), under helse- og omsorgskomiteen 184
3.2.15.1 Sammendrag 184
3.2.15.2 Komiteens merknader 185
3.2.15.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet 185
3.2.15.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet 186
3.2.15.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre 187
3.2.15.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti 190
3.2.15.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre 191
3.2.15.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 15 195
3.2.16 Rammeområde 16 (Kirke, utdanning og forskning), under kirke-, utdannings- og forskningskomiteen 195
3.2.16.1 Sammendrag 195
3.2.16.2 Komiteens merknader 197

Side

3.2.16.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ... 197
3.2.16.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ... 197
3.2.16.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre ... 198
3.2.16.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti ... 201
3.2.16.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre ... 204
3.2.16.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 16 ... 211
3.2.17 Rammeområde 17 (Transport og kommunikasjon), under transport- og kommunikasjonskomiteen ... 211
3.2.17.1 Sammendrag ... 211
3.2.17.2 Komiteens merknader ... 212
3.2.17.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ... 212
3.2.17.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ... 212
3.2.17.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre ... 214
3.2.17.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti ... 215
3.2.17.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre ... 217
3.2.17.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 17 ... 220
3.2.18 Rammeområde 18 (Rammetilskudd mv. til kommunesektoren), under finanskomiteen ... 220
3.2.18.1 Sammendrag ... 220
3.2.18.2 Komiteens merknader ... 220
3.2.18.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ... 220
3.2.18.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ... 221
3.2.18.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre ... 221
3.2.18.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti ... 222
3.2.18.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre ... 223
3.2.18.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 18 ... 227
3.2.19 Rammeområde 19 (Tilfeldige utgifter og inntekter), under finanskomiteen ... 227
3.2.19.1 Sammendrag ... 227
3.2.19.2 Komiteens merknader ... 227
3.2.19.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ... 227
3.2.19.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ... 227
3.2.19.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre ... 227
3.2.19.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti ... 227
3.2.19.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre ... 228
3.2.19.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 19 ... 228
3.2.20 Rammeområde 20 (Finansadministrasjon mv.), under finanskomiteen ... 229
3.2.20.1 Sammendrag ... 229
3.2.20.2 Komiteens merknader ... 229
3.2.20.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ... 229
3.2.20.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ... 230
3.2.20.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre ... 230
3.2.20.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti ... 231
3.2.20.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre ... 231
3.2.20.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 20 ... 232
3.2.21 Rammeområde 21 (Skatter, avgifter og toll), under finanskomiteen ... 232
3.2.21.1 Sammendrag ... 232
3.2.21.2 Komiteens merknader ... 233
3.2.21.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ... 233
3.2.21.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ... 233
3.2.21.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre ... 234
3.2.21.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti ... 234
3.2.21.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre ... 234

Side

3.2.21.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 21 ... 236
3.2.22 Rammeområde 22 (utbytte), under finanskomiteen ... 236
3.2.22.1 Sammendrag ... 236
3.2.22.1.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ... 236
3.2.22.1.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ... 236
3.2.22.1.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre ... 236
3.2.22.1.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti ... 236
3.2.22.1.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre ... 237
3.2.22.2 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 22 ... 237
3.3 Oversikt over forslagene til rammevedtak ... 237

4. Bestillingsfullmakt, tilsagnsfullmakt og garantifullmakt ... 238
4.1 Sammendrag fra Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok ... 238
4.1.1 Bestillings- og tilsagnsfullmakter ... 238
4.2 Komiteens merknader ... 242

5. Gjennomføringen av inneværende års budsjett ... 242
5.1 Sammendrag fra Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok ... 242
Oversikt over petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter ... 243
5.2 Komiteens merknader ... 244

6. Økonomistyring i staten ... 244
6.1 Sammendrag fra Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok ... 244
6.2 Komiteens merknader ... 244

7. Flerårige budsjettkonsekvenser 2014–2016 ... 244
7.1 Hovedprinsipper ... 244
7.1.1 Sammendrag fra Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok ... 244
7.2 Større planer og satsinger mv. som ikke inngår i budsjettframskrivingene ... 246
7.2.1 Sammendrag fra Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok ... 246
7.3 Komiteens merknader ... 247

8. Andre merknader og tekstforslag fremsatt under komiteens behandling ... 247
8.1 Forskningsfondet ... 247
8.2 Inntektsutviklingen i Norsk Tipping AS ... 248
8.3 Gaveforsterkningsordningen ... 248
8.4 Nasjonalt IKT-løft i helsetjenesten og kommunene ... 248
8.5 Program for investeringer i fattige land ... 248
8.6 Momskompensasjon for bygging av idrettsanlegg ... 249
8.7 Låneandelen for store investeringer i helseforetakene ... 249
8.8 Investeringstilskudd til heldøgns pleie- og omsorg ... 249
8.9 Kompensasjonsordningen for regional differensiert arbeidsgiveravgift ... 249
8.10 Likebehandling av statspensjonister ... 249
8.11 Obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) ... 249
8.12 Indikatorer for samfunnsutviklingen ... 250

9. Forslag fra mindretall ... 250

10. Komiteens tilråding ... 256

Vedlegg 1 ... 258

Vedlegg 2 ... 260

Innst. 2 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

Meld. St. 1 (2012–2013), Prop. 1 S (2012–2013) og Prop. 1 S Tillegg 1–3 (2012–2013)

Innstilling fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet for 2013 og forslaget til statsbudsjett for 2013

Til Stortinget

1. Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunvor Eldegard, Gerd Janne Kristoffersen, Marianne Marthinsen, lederen Torgeir Micaelsen, Torfinn Opheim, Knut Storberget og Dag Ole Teigen, fra Fremskrittspartiet, Jørund Rytman, Ketil Solvik-Olsen, Kenneth Svendsen og Christian Tybring-Gjedde, fra Høyre, Gunnar Gundersen, Arve Kambe og Jan Tore Sanner, fra Sosialistisk Venstreparti, Geir-Ketil Hansen, fra Senterpartiet, Magnhild Meltveit Kleppa, fra Kristelig Folkeparti, Hans Olav Syversen, og fra Venstre, Borghild Tenden, viser til at det i Stortingets forretningsorden § 41 bl.a. står følgende om finanskomiteens oppgaver:

«Senest den 20. november skal finanskomiteen avgi innstilling om nasjonalbudsjettet og statsbudsjettet, med forslag til rammevedtak for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder fastsatt av Stortinget. Forslag til bevilgningsvedtak som utformes i innstillingen eller fremsettes ved behandlingen av den, skal inneholde beløp for alle rammer, og kan ikke gå under rammenivå. I Stortinget kan det ikke voteres særskilt over enkelte deler av et slikt forslag.»

Komiteen har disponert denne innstillingen som følger:

I kapittel 2 behandles nasjonalbudsjettet for 2013, herunder hovedlinjer i den økonomiske politikken. I pkt. 2.1.2 presenterer fraksjonene sine alternative økonomiske opplegg for 2013.

I kapittel 3 behandles regjeringens forslag til statsbudsjett for 2013 etter den vedtatte inndelingen i rammeområder, jf. Innst. 1 S (2012–2013) og vedtak i Stortinget 16. oktober 2012, supplert med vedtak 13. november 2012.

I kapittel 4 behandles diverse budsjettfullmakter, i kapittel 5 gjennomføringen av inneværende års budsjett, i kapittel 6 økonomistyringen i staten mv., i kapittel 7 flerårige budsjettkonsekvenser for perioden 2014–2016 og i kapittel 8 andre forslag og merknader som er fremsatt under komitébehandlingen.

Forslag fra mindretall er gjengitt i kapittel 9 og komiteens tilråding i kapittel 10.

Komiteen viser til brev fra finansminister Sigbjørn Johnsen av 5. november 2012 om trykkfeil i Meld. St. 1 (2012–2013) Nasjonalbudsjettet 2013 og Prop. 1 S (2012–2013) Statsbudsjettet 2013, samt til brev av 15. november 2012 om høyere inntektsvekst for kommunesektoren i 2013. Brevene følger som vedlegg til denne innstillingen.

2. Nasjonalbudsjettet 2013

2.1 Hovedlinjer i den økonomiske politikken og utsiktene for norsk økonomi

2.1.1 Sammendrag fra Meld. St. 1 (2012–2013)

Hovedmålet for regjeringens økonomiske politikk er arbeid for alle og en rettferdig fordeling av go-

der og byrder. Med utgangspunkt i den norske samfunnsmodellen vil regjeringen fornye og utvikle de offentlige velferdsordningene, bidra til en mer rettferdig fordeling og til et arbeidsliv basert på samarbeid og forhandlinger, der alle kan delta. Regjeringen vil legge til rette for økt verdiskaping og utvikling i hele landet, innenfor rammer som bidrar til at vi ikke undergraver kommende generasjoners muligheter for å dekke sine behov. En slik bærekraftig utvikling krever en ansvarlig politikk med vekt på natur- og miljøhensyn, en langsiktig forvaltning av nasjonalformuen, et opprettholdbart pensjonssystem, et velfungerende næringsliv og en sterk offentlig sektor.

Under og like etter finanskrisen ble den økonomiske politikken rettet inn mot å holde sysselsettingen oppe og arbeidsledigheten lav. Det lyktes vi med. Siden sommeren 2009 har det igjen vært god vekst i norsk økonomi. Sysselsettingen har steget i de siste åtte kvartalene og passerte for rundt halvannet år siden toppnivået fra før krisen. Ledigheten er nå klart under gjennomsnittet for de siste 25 årene og betydelig lavere enn i de fleste andre land. Utfordringen framover er å ta vare på disse gode resultatene i en situasjon der mange av våre handelspartnere sliter.

Mens veksten blant våre handelspartnere er beskjeden og usikkerheten stor, preges norsk økonomi av markert oppgang. For 2012 og 2013 sett under ett anslås veksten i fastlandsøkonomien nå å bli høyere enn lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett 2012 i mai i år. Økonomien går inn i 2013 med mindre ledig kapasitet enn det så ut til for et halvt år siden. Oppgangen understøttes av høy oljepris og lav rente. Arbeidsinnvandringen er høy, sysselsettingen har vokst raskere enn ventet og arbeidsledigheten har gått mer ned. Det ser nå ut til at lønnsveksten kan bli over 4 pst. i år, klart høyere enn lønnsveksten hos våre handelspartnere. Samtidig er prisstigningen lav, noe som trekker kjøpekraften opp. Lave renter og bedring i kjøpekraften bidrar til økt etterspørsel fra husholdningene. Både privat forbruk og boligpriser øker. I tillegg stimuleres veksten av høy etterspørsel etter varer og tjenester fra petroleumsnæringen.

En sterk krone bidrar i noen grad til å dempe presset i økonomien. Mens det er husholdningene og bedrifter i skjermet sektor som først og fremst nyter godt av det lave rentenivået, er det konkurranseutsatte næringer som rammes av den sterke kronen. Et allerede høyt kostnadsnivå i Norge gjør konkurranseutsatte virksomheter mer utsatte for svakere vekst internasjonalt, fall i eksportprisene og en sterkere krone.

Regjeringen følger handlingsregelen for en gradvis innfasing av oljeinntekter i norsk økonomi, om lag i takt med utviklingen i forventet realavkastning av Statens pensjonsfond utland, anslått til 4 pst. av fondskapitalen. Handlingsregelen åpner for å bruke mer enn forventet fondsavkastning i år med tilbakeslag. Samtidig bør bruken av oljeinntekter ligge under forventet avkastning i år med høy aktivitet og press i økonomien. Denne handlefriheten ble benyttet i 2009 til å dempe virkningene av finanskrisen på sysselsetting og arbeidsledighet. I 2011 og 2012 er igjen bruken lavere enn forventet realavkastning av fondet.

Regjeringen legger vekt på at budsjettpolitikken ikke må bidra til å forsterke oppgangen i økonomien og gjøre det enda vanskeligere for konkurranseutsatt sektor. Økt kapasitetsutnytting vil også gi fare for at veksten i lønninger og bolig- og eiendomspriser skyter ytterligere fart. På denne bakgrunn legger regjeringen opp til et om lag nøytralt budsjett for 2013, dvs. at bruken av oljeinntekter målt ved det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet vokser om lag i takt med trend-BNP for Fastlands-Norge. Regjeringens forslag til budsjett for 2013 gir en bruk av oljeinntekter på vel 125 mrd. kroner, som utgjør 3,3 pst. av anslått kapital i Statens pensjonsfond utland.

Innenfor denne rammen og et uendret skattenivå har regjeringen lagt vekt på å styrke fellesskapsløsningene og redusere de sosiale forskjellene. I budsjettforslaget for 2013 prioriteres sikkerhet og beredskap, samferdsel, helse og omsorg og barn og unge.

Svakere vekst internasjonalt

Sterke økonomiske tilbakeslag har ofte hatt utgangspunkt i store ubalanser i finansmarkedene bygget opp mens tidene var gode. Det er nå fire år siden den internasjonale finanskrisen brøt ut, og krisen har fått svært alvorlige virkninger. I flere OECD-land er den økonomiske aktiviteten fortsatt lavere enn for fire år siden. Tilbakeslaget har også gitt en sterk økning i arbeidsledigheten. På verdensbasis er det 27 millioner flere arbeidsledige enn i 2007. Det er særlig unge og de med lav utdanning som har blitt rammet. Som følge av svikt i skatteinntekter og tiltak for å holde aktiviteten og tilliten til bankene oppe, har offentlig gjeld økt kraftig i mange land.

Vedvarende finansiell krise i euroområdet har i snart tre år forsterket de negative ettervirkningene av tilbakeslaget i 2008 og 2009. Lav økonomisk vekst og stor gjeld har svekket tilliten til statsfinansene i flere land, og rentene på deres statsgjeld er kommet opp på et høyt nivå. I inneværende år har uroen særlig dreid seg om spørsmålet om Hellas vil forlate eurosamarbeidet og om situasjonen for banker og statsfinanser i Spania. Det er både gjennomført og varslet en rekke tiltak for å gjenoppbygge tilliten til eurosamarbeidet. Blant annet er landene i eurosonen enige om å utvikle felles reguleringer og tilsyn av banker. Et slikt tilsyn kan åpne for at banker får egenkapital direkte fra krisefondet ESM. I august og september klargjorde Den europeiske sentralbanken

(ESB) hva den kan gjøre for å sikre eurosamarbeidet, og hva dette vil kreve av medvirkning fra kriserammede land. ESBs utspill ble godt mottatt i markedene, og rentene på spanske og italienske statslån falt.

BNP i euroområdet falt i første halvår i år, og det er særlig utviklingen i de kriserammede landene i Sør-Europa som trekker ned. Også i Storbritannia har aktiviteten gått ned. Veksten i produksjonen har så langt holdt seg bedre oppe i Tyskland og Sverige. I USA avtok veksten gjennom første halvår, og utsiktene har ytterligere svekket seg etter sommeren. I lys av dette satte den amerikanske sentralbanken i midten av september i verk et nytt program for kjøp av boligobligasjoner. Kina, India og andre framvoksende økonomier vokser også noe langsommere enn tidligere lagt til grunn.

BNP hos Norges handelspartnere anslås nå å vokse med 1 1/4 pst. i år. Det ventes at veksten tar seg forsiktig opp neste år, til 1 3/4 pst. Anslaget for 2012 er om lag som lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett, mens anslaget for 2013 er justert ned med 1/2 prosentenhet. Den økonomiske veksten i OECD-landene er for lav til å øke sysselsettingen i vesentlig grad, og arbeidsledigheten antas å holde seg høy. I euroområdet er ledigheten nå over 11 pst. I lys av utsiktene til svak vekst ventes sentralbankene å holde styringsrentene nær null i lang tid framover både i USA, euroområdet, Storbritannia og Japan. Situasjonen internasjonalt er skjør, og risikoen for en svakere utvikling enn lagt til grunn er stor, kanskje særlig i euroområdet.

ØKT PRESS I NORSK ØKONOMI

Veksten i norsk økonomi har tatt seg opp. Sterk oppgang i etterspørselen fra husholdningene og fra oljevirksomheten har bidratt til å øke BNP for Fastlands-Norge med over 4 pst. fra første halvår i fjor til første halvår i år. Også sysselsettingen vokser raskt, og arbeidsledigheten er lav. Norsk økonomi skiller seg klart fra de fleste andre OECD-land.

Utenom produksjonen av elektrisitet anslås aktiviteten i fastlandsøkonomien nå å øke med 3,4 pst. i år og 3,1 pst. neste år. Veksten i BNP for Fastlands-Norge anslås til henholdsvis 3,7 og 2,9 pst. BNP i alt anslås å vokse noe langsommere enn BNP for Fastlands-Norge både i år og neste år.

Kapasitetsutnyttelsen i norsk økonomi har økt siden revidert nasjonalbudsjett ble lagt fram i mai. Dette kommer til syne på flere områder:

- Anslagene for den økonomiske veksten i fastlandsøkonomien er justert opp siden revidert nasjonalbudsjett, særlig for inneværende år. Økonomien går inn i 2013 med mindre ledig kapasitet enn lagt til grunn i vår.
- Sysselsettingen har steget raskere enn lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett, og arbeidsledigheten har gått ytterligere ned. Mesteparten av økningen i sysselsettingen har en motpost i arbeidsinnvandring. Ledigheten anslås å holde seg litt i overkant av 3 pst. av arbeidsstyrken både i år og neste år. Nivået er rundt én prosentenhet under gjennomsnittet for de siste 25 årene.
- Selv med høy arbeidsinnvandring har sterk etterspørsel etter arbeidskraft trukket lønnsveksten opp. Veksten anslås til i overkant av 4 pst. i år og om lag 4 pst. neste år. Dette er langt over lønnsveksten hos våre handelspartnere.
- Høy lønnsvekst kombinert med lav prisstigning har gitt en sterk oppgang i kjøpekraften. Sammen med et relativt lavt rentenivå bidrar det til økt etterspørsel fra husholdningene, noe vi ser igjen i både privat forbruk og i boligmarkedet.
- Boligprisene har tatt seg videre opp, understøttet av lave renter og fortsatt vekst i husholdningenes lånegjeld. Også høy innvandring er med på å løfte etterspørselen etter boliger. Samtidig synes boligbyggingen ikke å ha holdt tritt med den økte etterspørselen, særlig rundt de store byene.
- Ytterligere økt etterspørsel fra petroleumsvirksomheten legger press på kapasiteten i deler av fastlandsøkonomien.

En sterk krone demper i noen grad virkningene på samlet produksjon og sysselsetting av høy oljepris og lav rente. Svak utvikling hos viktige handelspartnere har også bidratt til at veksten ikke har blitt enda sterkere, slik vi opplevde midt på 1980-tallet og før finanskrisen i 2008. I tillegg innebærer bankenes behov for å styrke egenkapitalen og bedre sin finansiering at de ikke kan låne ut like aktivt nå som de gjorde midt på 1980-tallet og i årene fram mot 2008.

Kombinasjonen av rask vekst i boligprisene og høy gjeldsbelastning for husholdningene utgjør en utfordring for den finansielle stabiliteten. De fleste boliglån har flytende rente. Husholdninger som har høy gjeld i forhold til inntektene, kan komme i en presset situasjon når renten etter hvert stiger mot mer normale nivåer, selv om den gjennomsnittlige rentebelastningen er lav i dag. En kan dermed ikke utelukke en korreksjon i markedet, der boligprisene flater ut eller synker.

Oljeprisen har svingt mye det siste året. Etter å ha falt gjennom våren og forsommeren tok prisen seg opp igjen til rundt 650 kroner pr. fat i september. Det er i denne meldingen lagt til grunn en oljepris på 650 2013-kroner i år og 625 kroner neste år.

Orden i økonomien er det beste vernet mot økonomiske kriser

Norge har en åpen økonomi. Viktige eksportvarer, som olje, metaller og fisk, selges til priser som bestemmes i internasjonale markeder. Norsk økonomi er derfor sårbar for tilbakeslag ute. Norge er også en stor kapitaleksportør og en viktig investor internasjonalt.

Det er ikke mulig å gjemme seg for kriser og store svingninger i verdensøkonomien. Vi kan likevel forberede oss på å stå imot eller begrense virkningene av slike hendelser. Vårt viktigste forsvarsverk er god styring av egen økonomi. God styring er også viktig for å forebygge kriser vi kan påføre oss selv. En lærdom fra tidligere tilbakeslag er at gode tider må brukes til å bygge opp buffere til å møte perioder der utviklingen ikke er like gunstig. Dette gjelder for både husholdninger, bedrifter og banker, og det gjelder for staten.

For statens del ivaretar handlingsregelen dette hensynet. Den bidrar til at vi bruker av oljeinntektene på en måte som bærer over tid, samtidig som vi bygger opp reserver for kommende generasjoner. Handlingsregelen sier at vi i budsjettene over tid kan bruke forventet realavkastning av kapitalen i Statens pensjonsfond utland, anslått til 4 pst. Fra år til år må bruken av oljeinntekter også tilpasses konjunktursituasjonen. I år med god vekst i fastlandsøkonomien bør vi ligge under 4-prosentbanen. På denne måten bygger vi også opp reserver i gode tider som kan nyttes til å dempe virkningen av tilbakeslag i økonomien.

Vi kan også forberede oss gjennom inntektsoppgjørene og en velfungerende lønnsdannelse. Det forutsetter lønnsoppgjør der hensynet til konkurranseutsatte næringer kommer i forgrunnen. En hovedoppgave framover blir dessuten å bygge opp under produksjonsgrunnlaget i fastlandsøkonomien slik at vi står bedre rustet når oljeinntektene etter hvert avtar. Regjeringen vil sette ned et ekspertutvalg for å se på erfaringene med lønnsdannelsen i Norge gjennom det siste tiåret, samt på utfordringer framover.

Arbeidskraften er uten sammenlikning vår viktigste ressurs. Den må vi ta godt vare på, blant annet ved å stimulere flere eldre til å stå lengre i arbeid og ved å unngå at så mange faller ut av arbeidslivet.

Den internasjonale finanskrisen minnet oss om at store økonomiske tilbakeslag ofte har sitt utspring i finansielle ubalanser. Det er derfor viktig at den økonomiske politikken bidrar til solide finansinstitusjoner og en sunn utvikling i finansmarkedene.

Norge er i en helt spesiell økonomisk situasjon. Statsfinansene er sterkere enn i de fleste andre land, sysselsettingen er høy og ledigheten lav. Norges befolkning har gjennomgående et høyt utdanningsnivå. Vi nyter godt av høy levestandard og en velferdsstat av høy kvalitet. Dette er et resultat av møysommelig innsats over lang tid. At det vil fortsette slik, er ikke naturgitt. Olje- og gassressursene vil ikke vare evig, og vi har utfordringer knyttet til aldringen av befolkningen. Klimaendringene er en annen viktig utfordring. For å kunne møte disse utfordringene må vi innrette oss slik i dag at det ikke reduserer mulighetene for generasjonene som kommer etter oss. Derfor må de politiske valg vi tar nå også ha et langsiktig perspektiv.

Avveiningene i den økonomiske politikken

Både kortsiktige og langsiktige hensyn taler for at vi nå går forsiktig fram i budsjettpolitikken:

- Hensynet til presset i norsk økonomi. Vi har tidligere brukt finanspolitikken for å motvirke tilbakeslag i norsk økonomi. I en situasjon med høy kapasitetsutnyttelse og økende press i økonomien er det i tråd med retningslinjene for finanspolitikken å holde igjen i budsjettet, også når det strukturelle underskuddet ligger under forventet realavkastning av fondet.
- Hensynet til konkurranseutsatte næringsliv. Også hensynet til konkurranseutsatt sektor taler for å holde det strukturelle underskuddet klart under forventet fondsavkastning i 2013-budsjettet. Mange eksportbedrifter sliter nå med svak etterspørsel, lavere priser, høye lønnskostnader og en sterk krone. Utviklingen i lønninger og kronekurs fra 2011 til 2012 har ytterligere hevet norske kostnader i forhold til omverdenen. Norske bedrifter har i en del år blitt hjulpet av en gunstig utvikling i bytteforholdet, dvs. at prisene på det vi eksporterer har økt mer enn prisene på det vi importerer. Dette har støttet opp under lønnsomheten i bedriftene. Vi har imidlertid tidligere erfart at priser også kan falle, slik vi nå har sett for metaller og fisk. Hvis oljeprisen og andre eksportpriser skulle gå ned, ville produksjonen i fastlandsnæringene rammes.
- Rentenivået er fortsatt lavt i mange av landene rundt oss, og det vil neppe stige vesentlig de nærmeste årene. Økende renteforskjell mellom Norge og utlandet kan slå ut i en sterkere krone. Ved å holde igjen i budsjettpolitikken kan vi i noen grad lette presset på konkurranseutsatt sektor.
- Generasjonskontrakten. En aldrende befolkning vil gi høyere utgifter til pensjon, omsorg og helse på lang sikt. Samtidig vil veksten i kapitalen i Statens pensjonsfond utland trolig avta i årene framover. Dette vil etter hvert gi mindre økning i fondsavkastningen enn i de årene handlingsregelen så langt har virket. Det framtidige handlingsrommet i budsjettet vil øke dersom det strukturelle underskuddet nå holdes under forventet realavkastning av fondet.

– Usikkerhet og behov for marginer. Vi må også ta høyde for at det er betydelig usikkerhet i anslagene for fondskapital og normalnivået på skatteinngangen framover. Både den økonomiske situasjonen og aldringen av befolkningen tilsier en viss sikkerhetsmargin mellom fondets bidrag til finansiering av statens utgifter og forventet avkastning av fondet. Usikkerhet rundt størrelsen på fondsavkastningen peker i samme retning. Under finanskrisen opplevde flere land at det de trodde var stabile skatteinntekter sviktet da konjunkturene snudde. Liknende hendelser kan også ramme oss. Siden vi nå opplever svært gode tider for norsk økonomi, bør det bygges inn tilstrekkelige sikkerhetsmarginer.

Budsjettpolitikken i 2013

Regjeringen foreslår et om lag nøytralt budsjett for 2013, dvs. at det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet vokser om lag i takt med trend-BNP for Fastlands-Norge.

Regjeringens forslag har følgende hovedtrekk:

– Et strukturelt, oljekorrigert budsjettunderskudd på 125,3 mrd. kroner. Underskuddet er 26,4 mrd. kroner under 4-prosentbanen, og denne avstanden er større enn anslått for 2012. Målt som andel av anslått kapital i Statens pensjonsfond utland ved inngangen til 2013 utgjør underskuddet 3,3 pst. Det strukturelle underskuddet øker med 5,3 mrd. kroner fra 2012, målt i faste priser.
– Et uendret skatte- og avgiftsnivå.
– En reell, underliggende vekst i statsbudsjettets utgifter på 2,4 pst. fra 2012 til 2013, eller 23 mrd. kroner. Av dette utgjør veksten i utgiftene i folketrygden 12 mrd. kroner, hvorav det meste gjelder alderspensjon. Den nominelle veksten i statsbudsjettets utgifter er på 5,7 pst.
– En reell vekst i kommunenes samlede inntekter fra 2012 til 2013 på 1,9 pst., eller 7,0 mrd. kroner, hvorav 5 mrd. kroner i frie inntekter. Veksten er regnet i forhold til inntektsnivået i 2012 slik det ble anslått i revidert nasjonalbudsjett 2012.
– Et oljekorrigert budsjettunderskudd i 2013 på 123,7 mrd. kroner.

Det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet måler den underliggende bruken av oljeinntekter i budsjettet etter at det blant annet er korrigert for at skatteinntektene varierer som følge av konjunkturutviklingen. Det faktiske uttaket fra Statens pensjonsfond er lik det oljekorrigerte underskuddet. I perioder med høy aktivitet og lav arbeidsledighet er det oljekorrigerte underskuddet som regel lavere enn det strukturelle.

Statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten anslås til 373 mrd. kroner. Netto avsetning i Statens pensjonsfond utland, der overføringen til statsbudsjettet er trukket fra, anslås til 250 mrd. kroner. I tillegg kommer renter og utbytte på fondskapitalen på 131 mrd. kroner, slik at det samlede overskuddet på statsbudsjettet og i Statens pensjonsfond kan anslås til 380 mrd. kroner, som tilsvarer 12,7 pst. av BNP.

Den samlede kapitalen i Statens pensjonsfond ved utgangen av 2013 anslås til om lag 4 425 mrd. kroner. Av dette er om lag 4 280 mrd. kroner i Statens pensjonsfond utland. Til sammenlikning anslås verdien av allerede opparbeidede rettigheter til framtidige utbetalinger av alderspensjoner fra folketrygden til nærmere 5 800 mrd. kroner ved utgangen av 2013.

Det vises til nærmere omtale av budsjettpolitikken i kapittel 3 i meldingen.

Hovedtrekk i skatte- og avgiftsopplegget

Regjeringens mål for skatte- og avgiftspolitikken er å sikre inntekter til fellesskapet, bidra til en rettferdig fordeling og et bedre miljø, fremme sysselsettingen i hele landet og bedre økonomiens virkemåte. Skattesystemet bringer inn mer enn 1 200 mrd. kroner, over 40 pst. av samlet BNP, og utgjør hovedgrunnlaget for å finansiere velferdsgodene.

Regjeringen legger vekt på å vedlikeholde skattesystemet og vurderer løpende behovet for justeringer og forbedringer. Brede skattegrunnlag som fanger opp faktiske inntekter, bidrar til at ulike virksomheter og investeringer mv. likebehandles, og til at skattesatsene kan holdes lavere enn de ellers måtte ha vært. Det fremmer vekstevnen i norsk økonomi.

Regjeringen foreslår å opprettholde skattenivået på 2004-nivå i tråd med skatteløftet i plattformen for regjeringssamarbeidet. I 2013 legges det ikke opp til større systemendringer, men regjeringen foreslår viktige forbedringer på enkelte skatte- og avgiftsområder.

Regjeringen tar et nytt steg i arbeidet med å redusere gebyrer ned mot kostnadsriktig nivå. I 2013 blir overprisede gebyrer redusert med om lag 565 mill. kroner påløpt. Blant annet blir gebyret for tinglysing av pantedokumenter og det alminnelige tinglysingsgebyret redusert med henholdsvis 45 og 32 pst. For perioden 2007 til 2013 sett under ett blir overprisede gebyrer samlet sett redusert med vel 1,2 mrd. kroner.

Satsstrukturen i lønnsbeskatningen og skattesatsen på aksjeinntekter videreføres. Dermed unngås alvorlige problemer av at arbeidsinntekt kamufleres som aksjeinntekt, slik tilfellet var før skattereformen i 2006. Den reelle progresjonen i lønnsbeskatningen videreføres ved å øke innslagspunktene i toppskatten, personfradraget og maksimale minstefradrag i lønn og pensjon i takt med forventet lønnsvekst på 4

pst. Bunnfradraget i formuesskatten økes til 870 000 kroner, samtidig som grunnlaget utvides. Andelen av skattyterne som betaler formuesskatt, blir om lag halvert fra 2005, til 16 pst. i 2013.

Stortinget har vedtatt at uførepensjonen i folketrygden skal legges om til ny uføretrygd fra 2015. De nye reglene forutsetter at den nye uføretrygden skattlegges som lønn. Regjeringen foreslår nødvendige endringer i skatteloven og folketrygdloven for å sikre dette.

Som ledd i arbeidet med å tette hull i skattesystemet foreslår regjeringen enkelte endringer i næringsbeskatningen, som samlet vil styrke statens inntekter med anslagsvis 800 mill. kroner på årsbasis. For det første foreslår regjeringen å rette opp utilsiktede virkninger av fritaksmetoden, som gir store skattefradrag for livsforsikringsselskap og pensjonsforetak. For det andre foreslår regjeringen at inntekt fra petroleumsutvinning i utlandet unntas fra skatteplikt. Oljeselskapene kan i dag fradragsføre kostnader ved sin utenlandsaktivitet i grunnlaget for norsk landskatt. Samtidig vil Norge trolig ikke få skatteinntekter fra denne virksomheten. Ved fravær av skatteplikt opphører også retten til å fradragsføre disse kostnadene i Norge.

I 2013 blir miljøprofilen i avgiftene styrket ytterligere. I tråd med Klimameldingen blir CO_2-avgiften for petroleumsvirksomheten økt med 200 kroner pr. tonn, mens fiske og fangst får en effektiv CO_2-avgift på om lag 50 kroner pr. tonn.

Bilavgiftene reduseres med 400 mill. kroner. Dette skjer ved at omregistreringsavgiften foreslås redusert med 40 pst. for typiske næringskjøretøy og med 12 pst. for øvrige kjøretøy. Videre styrkes miljøprofilen ved at det legges større vekt på CO_2- og NO_X-utslipp og mindre vekt på motoreffekt i engangsavgiften. Vrakpanten økes med 500 kroner.

Avgiften på alkoholfrie drikkevarer går noe opp.

Forslaget til skatteopplegg innebærer noen lettelser for lavinntektsgrupper og noen skjerpelser for høyinntektsgruppene. Skjerpelsene skyldes i hovedsak grunnlagsutvidelsen i formuesskatten. Øvrige grupper får ubetydelige endringer.

Samlet sett innebærer skatte- og avgiftsopplegget en lettelse på 681 mill. kroner påløpt og 333 mill. kroner bokført i 2013. Regjeringens skatte- og avgiftsopplegg er nærmere omtalt i kapittel 4 i meldingen og i Prop. 1 LS (2012–2013) Skatter, avgifter og toll 2013.

Pengepolitikken

I lys av svake vekstutsikter ute, en sterk krone og lav inflasjon reduserte Norges Bank styringsrenten med i alt 0,75 prosentenheter på rentemøtene i desember i fjor og mars i år. Renten har siden blitt holdt uendret på 1,5 pst. Norges Banks prognose for renten fra juni er at styringsrenten vil holdes uendret fram mot årsskiftet, for deretter å bli satt gradvis opp til 3 1/4 pst. mot slutten av 2015.

Sammen med noe lavere risikopåslag har nedgangen i styringsrenten bidratt til at markedsrentene har falt de siste månedene. Norsk tremåneders pengemarkedsrente har den siste tiden ligget på under 2 pst., mot over 3 pst. på slutten av fjoråret. Prisingen i rentemarkedet tyder på at markedsaktørene venter at renten vil holde seg lavere enn 2 pst. helt fram til våren 2014.

Styringsrentene i andre land forventes å holde seg lave i lang tid framover. Renteutviklingen ute påvirker Norges Bank sine avveiinger i rentesettingen, ettersom en høyere rente i Norge enn i andre land kan slå ut i sterkere krone. Kronen er nå 2 1/4 pst. sterkere enn gjennomsnittlig nivå i fjor og 6 1/2 pst. sterkere enn gjennomsnittet for de siste ti årene.

Renten på norske ti års statsobligasjoner var mot slutten av september 2,1 pst., noe som er svært lavt sett i et historisk perspektiv. Den lave renten må ses i sammenheng med at norske statsobligasjoner anses som en sikker investering, i en situasjon der det fortsatt er stor uro knyttet til statsgjeldsproblemer i enkelte land i Europa.

Pengepolitikken er nærmere omtalt i avsnitt 3.4 i meldingen.

Finansiell stabilitet

Finansiell stabilitet innebærer at det finansielle systemet er solid nok til å formidle finansiering, utføre betalinger og omfordele risiko på en tilfredsstillende måte, både i oppgangs- og nedgangstider. For å redusere risikoen for problemer i finanssektoren legges det stor vekt på å fremme soliditet, likviditet og god atferd gjennom offentlig regulering og myndighetstilsyn. Ansvaret for finansiell stabilitet og kostnadene ved svikt ligger primært hos hvert enkelt land. Det er derfor viktig at nasjonale myndigheter har de virkemidlene som trengs for å sikre finansiell stabilitet i eget land.

Den internasjonale finanskrisen viste hvor sårbare særlig bankene er for forstyrrelser i penge- og kapitalmarkedene. Vi så at tillitssvikt i bankmarkedet kan spre seg raskt, og at problemer i banksektoren kan ha svært negative og langvarige konsekvenser for økonomien generelt.

Norske banker er mindre påvirket av uroen i Europa enn andre europeiske banker. De har ikke lånt mye til bedrifter og stater i utsatte euroland. Samtidig har aktiviteten i norsk økonomi holdt seg godt oppe. Bankene hadde derfor gode resultater i første halvår 2012, og har fått litt bedre soliditet og noe mer robust finansiering de siste par årene. Resultatutviklingen og utsiktene framover tyder på at bankene vil ha gode muligheter til å styrke soliditeten ytterligere. Norske

banker har imidlertid lånt mye i utlandet, og det gjør dem sårbare. Bankene skal være rustet for å møte uro. Førstelinjeforsvaret som skal sikre dette, er bankenes egen soliditet og likviditet.

Regelverket for kapital- og likviditetskrav for banker er under endring. Basel-komiteen har anbefalt et nytt og strengere regelverk for kapital og likviditet for banker, de såkalte Basel III-standardene. Europakommisjonen la 20. juli 2011 frem sitt forslag til gjennomføring av Basel III-standardene for banker i EU-området (det såkalte CRR/CRD IV-regelverket). Det pågår nå forhandlinger mellom Europaparlamentet, Rådet og Kommisjonen med sikte på å komme fram til et regelverk som både Rådet og Parlamentet kan vedta.

Ut fra hensynet til finansiell stabilitet er det gode grunner til å styrke kapitalkravet for banker og innføre de nye kapital- og likviditetskravene fra EU og Basel-komiteen raskere enn tidsplanen i Basel III og i Europa-kommisjonens forslag til regler.

Finansiell stabilitet og finansmarkedsregulering er nærmere omtalt i avsnitt 3.5 i meldingen.

Statens pensjonsfond

Statens pensjonsfond skal understøtte statlig sparing for finansiering av folketrygdens pensjonsutgifter og underbygge langsiktige hensyn ved anvendelse av statens petroleumsinntekter.

Statens pensjonsfond skal forvaltes med sikte på å oppnå høyest mulig avkastning over tid, innenfor rammen av moderat risiko. En langsiktig og trygg forvaltning av fondet bidrar til å sikre at petroleumsformuen kan komme både dagens og kommende generasjoner til gode.

Investeringene i Statens pensjonsfond har en svært lang tidshorisont. Strategien for fondet bygger derfor på vurderinger av forventet avkastning og risiko på lang sikt. Investeringene er spredt på ulike aktivaklasser og et bredt utvalg av land, sektorer og selskaper. I kraft av fondets langsiktige investeringer i et stort antall av verdens selskaper, har vi både et ansvar for og en egeninteresse i å bidra til god selskapsstyring og ivareta miljø- og samfunnsmessige hensyn.

Evnen til å tåle svingninger i fondets avkastning fra år til år, er stor. Det er viktig at vi holder fast ved en langsiktig investeringsstrategi også i perioder med uro i finansmarkedene.

Samtidig utvikler vi den langsiktige strategien. Et eksempel på dette er innføringen av de nye referanseindeksene for aksjer og obligasjoner som trådte i kraft i sommer. Et annet er fastsettelse av nye regler for rebalansering av fondets aksjeandel, som ble varslet i Meld. St. 17 (2011–2012) Forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2011.

Forvaltningen av Statens pensjonsfond er nærmere omtalt i kapittel 5 i meldingen.

Sysselsettings- og inntektspolitikken

Grunnlaget for velferden legges gjennom befolkningens arbeidsinnsats. Yrkesdeltakingen i Norge er høy i internasjonal sammenheng, og arbeidsledigheten er lav. Samtidig er det en utfordring å begrense overgangen fra arbeidslivet til ulike trygdeordninger. Bærekraften i de fellesfinansierte velferdsordningene avhenger av at vi lykkes med arbeidslinjen. Det vil bli enda viktigere etter hvert som befolkningen eldes. Både pensjonsreformen, Nav-reformen og IA-avtalen er rettet inn mot å holde yrkesdeltakingen høy. En tilleggsutfordring er en økende arbeidsinnvandring som bør integreres i et arbeidsliv med samordnet lønnsdannelse og en rimelig lønn for alle.

Regjeringen vil legge til rette for et inkluderende arbeidsliv der alle kan delta. Arbeidsmarkedspolitikken legger vekt på tett oppfølging, aktivisering og bruk av arbeidsmarkedstiltak for å lette overgangen til jobb. Omfanget av arbeidsmarkedstiltakene i 2012 og 2013 må ses i lys av den aktuelle konjunktursituasjonen, med sterk oppgang i sysselsettingen. I lys av dette legger regjeringen opp til å vri sammensetningen av tiltak noe mer i retning av personer med nedsatt arbeidsevne, samtidig som det høye nivået på arbeidsmarkedstiltakene fra de siste årene videreføres. I tillegg settes det i gang et forsøk der arbeidsgivere får tilskudd for å ansette personer som mottar arbeidsavklaringspenger.

Det inntektspolitiske samarbeidet er en sentral del av den økonomiske politikken i Norge. Regjeringens kontaktutvalg bidrar til en samordnet innsats. Sammen med drøftinger og analyser i Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU) legger dette til rette for en felles forståelse av situasjonen i norsk økonomi og hvilke utfordringer vi står overfor framover.

Norge har et omfattende sosialt sikkerhetsnett, høy organisasjonsgrad og en forholdsvis koordinert lønnsdannelse. Det sosiale sikkerhetsnettet gir økonomisk trygghet for arbeidstakerne og bedrer omstillingsevnen i norsk økonomi. En koordinert lønnsdannelse, der tariffområdene i konkurranseutsatt sektor forhandler først, skal bidra til at lønnsutviklingen holdes innenfor rammer som sikrer en tilstrekkelig størrelse på konkurranseutsatt virksomhet over tid. Det bidrar også til en jevn inntektsfordeling.

Betydelige bytteforholdsgevinster og høy kapasitetsutnyttelse har bidratt til at lønningene har vokst klart raskere i Norge enn hos våre handelspartnere. Dette har gitt oss et høyt kostnadsnivå. Erfaringer med lønnsdannelsen i Norge gjennom det siste tiåret og utfordringer framover er tema for ekspertutvalget regjeringen vil sette ned i løpet av kort tid.

Sysselsettings- og inntektspolitikken er nærmere omtalt i avsnitt 3.6 i meldingen.

Tiltak for å bedre bruken av samfunnets ressurser

Strukturpolitikk er en samlebetegnelse på offentlige tiltak for å bedre bruken av samfunnets ressurser. Full sysselsetting og god vekst i økonomien krever at ressursene tas i bruk og anvendes best mulig. Strukturpolitikken skal bidra til dette.

I produktmarkedene gir konkurranse mellom tilbydere en kraftig stimulans til kostnadsreduksjoner og innovasjon. Dette bidrar til lavere priser og et mer variert produktutvalg. Konkurranse bidrar dermed til god anvendelse av samfunnets ressurser. Et siktemål i strukturpolitikken er derfor å redusere private og offentlige reguleringer som hindrer virksom konkurranse eller etablering av ny virksomhet.

Næringer som er basert på utnyttelse av felles naturressurser, må reguleres slik at en sikrer en forsvarlig og langsiktig forvaltning av ressursene. Riktig utformet vil en skatt på den høye avkastningen i slike næringer ikke påvirke verdiskapingen negativt. Ved effektiv beskatning kan derfor en stor andel av grunnrenten i næringene trekkes inn til fellesskapet. Det bidrar til å finansiere offentlige utgifter og gir grunnlag for lavere skatter på andre områder.

Næringslivet får offentlig støtte gjennom tilskudd, særskilte skattefradrag og skjerming fra utenlandsk konkurranse mv. All næringsstøtte påvirker konkurransen mellom bedrifter og næringer og dermed hvordan ressursene i økonomien brukes. Det rettes derfor særlig oppmerksomhet mot nivået og innretningen av næringsstøtten.

God kvalitet og et godt tilbud av offentlige tjenester er viktig for befolkningens velferd, for å møte krav og forventninger og for å sikre oppslutning om fellesskapsløsningene. Offentlig tjenesteproduksjon må derfor drives effektivt, ikke minst dersom vi skal ha muligheter til å finansiere økte kostnader knyttet til aldringen av befolkningen. En velfungerende offentlig sektor kan også bygge opp under effektiviteten i næringslivet. Strukturpolitikken må videre legge til rette for omstillinger, slik at det kan skapes nye arbeidsplasser med høy produktivitet og god lønnsomhet.

Tiltak for å bedre bruken av samfunnets ressurser i produktmarkedene og offentlig sektor er nærmere omtalt i kapittel 6 i meldingen.

Arbeidet med bærekraftig utvikling og regjeringens klimapolitikk

En bærekraftig utvikling ivaretar nåværende generasjoners behov uten å undergrave kommende generasjoners muligheter til å dekke sine behov. FN har slått fast at hovedutfordringene for en bærekraftig utvikling er internasjonal fattigdom, reduksjon i det biologiske mangfoldet, menneskeskapte klimaendringer og spredning av miljøgifter.

Norge skal være et foregangsland i arbeidet for en bærekraftig utvikling. For å følge utviklingen på en systematisk måte er det utviklet 17 indikatorer som det rapporteres om i de årlige nasjonalbudsjettene. Indikatorene dekker blant annet økonomisk samkvem med utviklingsland, utslipp til luft, biologisk mangfold, naturressurser, helseskadelige miljøgifter og økonomiske og sosiale forhold.

Regjeringen har siden 2009 oppfylt målet om at offisiell norsk bistand skal utgjøre 1 pst. av anslått brutto nasjonalinntekt (BNI). Ettergivelse av gjeld er da ikke rapportert som bistand, i motsetning til praksis i en del andre land.

Norge oppfyller sin forpliktelse under Kyoto-avtalen for perioden 2008–2012 uten behov for statlig kvotekjøp. Norge har i tillegg sagt at vi vil overoppfylle Kyoto-forpliktelsen med 10 pst. Det tilsvarer om lag 5 mill. tonn pr. år. Utover dette har vi valgt å avstå fra å benytte kvoter knyttet til tilvekst av skog. I denne meldingen anslås behovet for kvotekjøp for å nå overoppfyllelsen av Kyoto-forpliktelsen til i underkant av 4 mill. kvoter pr. år. Finansdepartementet er i rute med de nødvendige kvotekjøp for å nå målet.

Regjeringen arbeider aktivt for å få på plass en ambisiøs internasjonal klimaavtale. Etter klimakonferansen i Durban ligger det an til at det internasjonale avtaleverket vil ha to elementer fram til 2020. Det ene er en ny forpliktelsesperiode under Kyoto-protokollen med bindende forpliktelser om utslippsreduksjoner for en gruppe industrilandland. Dette skal formaliseres på klimatoppmøtet i Qatar i 2012. Foreløpig er det bare EU, Sveits, Norge og enkelte andre land som har signalisert at de vil påta seg utslippsforpliktelser i den neste forpliktelsesperioden. En ny avtale vil dermed antakelig bare omfatte 10–15 pst. av de globale utslippene. Det andre elementet er en politisk avtale, Cancún-avtalen, om utslippsreduksjoner og klimatiltak for de landene som ikke har forpliktelser under Kyoto-protokollen. I Durban ble det også enighet om å framforhandle en ny bred klimaavtale som skal tre i kraft i 2020.

Hovedvirkemidlene i Norges klimapolitikk er avgifter og omsettelige utslippskvoter. Kvotesystemet er en integrert del av EUs kvotesystem. Fra og med 2013 vil rundt 80 pst. av de norske klimagassutslippene omfattes av økonomiske virkemidler. Som en oppfølging av klimaforliket er det blant annet foreslått å øke CO_2-avgiften for petroleumssektoren på norsk kontinentalsokkel med 200 kroner pr. tonn CO_2, jf. omtalen av skatteopplegget. Det foreslås å etablere et nytt fond for klima, fornybar energi og energiomlegging med utgangspunkt Grunnfondet for fornybar energi og energieffektivisering. Fondet

foreslås styrket med 10 mrd. kroner i 2013, slik at den samlede fondskapitalen øker til 35 mrd. kroner. Avkastningen fra fondet skal benyttes av Enova til å fremme en miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon og utvikling av energi- og klimateknologi.

Regjeringens klimapolitikk er nærmere omtalt i avsnitt 3.7, mens arbeidet knyttet til bærekraftig utvikling er omtalt i kapittel 7 i meldingen.

2.1.2 Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

2.1.2.1 Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at hovedmålet for regjeringspartienes økonomiske politikk er arbeid for alle og en rettferdig fordeling av goder og byrder. Flertallet vil skape et trygt, fremtidsrettet og bærekraftig Norge som bygger på rettferdighet og fellesskap. De offentlige velferdsordningene skal fornyes og utvikles, det skal legges til rette for verdiskaping og utvikling i hele landet, og det skal bidras til et arbeidsliv der alle kan delta. Flertallet mener at forslaget til budsjett for 2013 bidrar til å nå disse målene.

Flertallet mener videre at budsjettforslaget for 2013 er godt egnet for å trygge arbeidsplasser, verdiskaping og velferd framover. Samfunnssikkerhet og beredskap prioriteres innenfor flere sektorer. Det er et ansvarlig budsjett for norsk økonomi, og et budsjett som medvirker til trygghet for folks jobb og hjem. Budsjettet er tilpasset en økonomisk situasjon med stor internasjonal uro.

Flertallet viser til at verden rundt oss er preget av stor økonomisk usikkerhet. Arbeidsledigheten har bitt seg fast på et skremmende høyt nivå i Europa – særlig blant unge. På verdensbasis er det 27 millioner flere arbeidsledige enn i 2007. Mange land har store underskudd i budsjettene og en kraftig økning i offentlig gjeld. Finanskrisen fra 2008 og 2009 er ikke over, men viser seg i nye klær. Det som var en krise i aksje- og finansmarkedet og utviklet seg til en statsgjeldskrise, er nå også en krise i arbeidsmarkedet. En krise som takles slik at det rammer vanlige folk hardt, er årsaken til de omfattende demonstrasjonene vi har sett flere steder i Europa.

Flertallet frykter at den internasjonale økonomiske uroen vil prege Europa i lang tid fremover. Flertallet er samtidig klare på at dette også vil få betydning for Norge. Norge er et lite land med tette økonomiske bånd til verden rundt oss. Vel 40 pst. av det vi produserer, selger vi til utlandet. Rundt 80 pst. av varene Norge eksporterer går til EU. Det betyr at lavere etterspørsel etter varer og tjenester internasjonalt vil påvirke norsk næringsliv. En styrking av den norske krona svekker konkurranseevnen for de bedrifter som lever av eksport av varer og tjenester til utlandet, og vil sette arbeidsplasser i industrien og annet konkurranseutsatt næringsliv i fare.

Flertallet er opptatt av at innretningen av finanspolitikken også må ta hensyn til at pengepolitikken fortsatt er svært ekspansiv. Rentene ute ligger fortsatt svært lavt, og behovet for betydelig finanspolitisk konsolidering i mange land kan innebære at det vil ta lang tid før rentene kommer opp på et normalt nivå. Flertallet påpeker at en særnorsk renteoppgang i denne situasjonen kan føre til en styrking av kronen.

Flertallet mener det er viktig at finanspolitikken demper presset på kronekursen. Vårt viktigste forsvarsverk mot kriser er god styring av egen økonomi. Statens utgifter må i større grad stimulere til at vårt næringsliv står bedre rustet til å møte en tøffere internasjonal konkurranse. Vi må bygge opp reserver i gode tider. Derfor er handlingsregelen viktig. Flertallet er på denne bakgrunn tilfreds med at det for 2012 legges opp til et strukturelt oljekorrigert budsjettunderskudd på 125,3 mrd. kroner i 2012, noe som er 26,4 mrd. kroner under 4-prosentbanen i handlingsregelen. Målt som andel av anslått kapital i Statens pensjonsfond utland ved inngangen til 2013 utgjør underskuddet 3,3 pst.

En slik ansvarlig og kontrollert innfasing av oljeinntektene gir handlingsrom til å møte uforutsette hendelser i framtiden.

Flertallet er opptatt av at den økonomiske politikken skal legge til rette for en stabil økonomisk utvikling i Norge både på kort og lang sikt. Norske myndigheter møtte finanskrisen i 2008 og 2009 – og det påfølgende tilbakeslaget i økonomien – med en ekspansiv pengepolitikk og en offensiv budsjettpolitikk. Dette var medvirkende til å holde arbeidsledigheten lav og etterspørselen oppe, og flertallet mener at regjeringen styrte Norge på en god måte gjennom den internasjonale finanskrisen.

Aktiviteten i norsk økonomi har tatt seg opp etter finanskrisen, og flertallet merker seg at aktiviteten i fastlandsøkonomien nå har steget elleve kvartaler på rad. For i år anslås veksten i BNP for Fastlands-Norge til 3,7 pst., og for 2013 til 2,9 pst. Når elektrisitetsproduksjon holdes utenom anslås veksten til 3,4 pst. i 2012 og 3,1 pst. i 2013.

Flertallet er samtidig urolig for den høye lønnsvekstens innvirkning på Norges konkurransekraft internasjonalt. Det ser nå ut til at lønnsveksten kan bli over 4 pst. i år, godt over lønnsveksten hos våre handelspartnere. Sammen med en sterk norsk kronekurs, er dette egnet til å svekke Norges konkurranseevne målt mot våre viktigste handelspartnere.

Flertallet anser denne utviklingen isolert sett som utfordrende for framtidig verdiskaping i fastlandsindustri og bedrifter som er utsatt for internasjonal konkurranse. Flertallet viser til en klar tendens til enda tydeligere todeling av norsk økonomi, der svært god lønnsomhet i petroleumsvirksomheten inkludert leverandører, presser opp lønnsnivået og bidrar til sterk krone. Det truer lønnsomheten til øvrig konkurranseutsatt næringsliv ved at lønninger og andre kostnader øker, noe som forsterkes av sviktende etterspørsel i Europa. Flertallet vil også vise til at en ser en klar geografisk todeling av norsk næringsliv. Innlands-Norge blir hengende spesielt etter. Dette er forhold som regjeringen må ha stor aktsomhet overfor i tida framover.

Flertallet understreker at budsjettpolitikken, pengepolitikken og inntektspolitikken må virke sammen for å bidra til en stabil utvikling i økonomien, slik at en unngår en forverring av situasjonen for utekonkurrerende virksomheter og store og negative effekter for Norge.

Flertallet merker seg også at lønnsveksten, sammen med et historisk lavt rentenivå og lav arbeidsledighet har bidratt til sterk vekst i boligprisene de siste årene. Selv om boligkjøp er en langsiktig investering, har rentenivået og forventninger om fortsatt boligprisvekst innvirkning på adferd og avgjørelser. Vedvarende lavt rentenivå øker også risikoen for at husholdene tar på seg uforsvarlig mye gjeld. Flertallet registrerer at stadig flere hushold i Norge har en gjeldsbelastning som gjør dem sårbare for høyere renter, økt arbeidsledighet eller fall i boligprisene. Husholdningene har nå i gjennomsnitt en gjeld som er mer enn to ganger disponibel inntekt. Kombinasjonen av høy gjeldsbelastning, flytende rente og høy andel av formuen plassert i bolig betyr høy risiko for mange om renta skulle øke mer enn de har forventet og boligprisene skulle falle. Flertallet ber regjeringen følge denne utviklingen nøye. For å bidra til å dempe boligprisveksten og å gi unge i etableringsfasen mulighet til å kjøpe sin egen bolig, bør bl.a. forhold på tilbudssiden i boligmarkedet og tiltak mot uforsvarlig gjeldsvekst hos husholdningene vurderes. Flertallet har merket seg at det i den nylig fremlagte bygningsmeldingen ble varslet forenklinger i regelverket for å fremme en mer effektiv byggeprosess.

Flertallet mener dagens situasjon i Norge byr på en sentral utfordring om å unngå en gjentakelse av utviklingen på tidlig 80-tall, hvor høye oljepriser og kraftig vekst i oljeinvesteringer gikk hånd i hånd med for høy bruk av oljepenger over budsjettet og lave renter. Den private kjøpefesten som fulgte ga etter hvert kraftig nedtur i økonomien. Flertallet vil derfor advare mot opposisjonens løfter om store skattekutt, som igjen kan bidra til å øke den private kjøpefesten. Flertallet mener at det, gitt den økonomiske situasjonen rundt oss, er ekstra viktig å sikre stabil økonomisk styring av Norge. En viktig årsak til at det gått så bra med sysselsetting og reallønnsvekst i Norge er at vi har lært av feil som ble gjort på 80-tallet og brukt handlingsregelen for å fase inn oljepenger over tid og tilpasset pengebruken til konjunkturene. Flertallet er derfor bekymret over signaler fra de to største opposisjonspartiene som sår tvil om handlingsregelen – en av bærebjelkene i den økonomiske styringen. I en situasjon der Europa står foran store utfordringer, vil usikkerhet rundt økonomisk styring kunne være katastrofalt for norsk næringsliv, arbeidsplasser og nordmenn flest.

Lave renter og høy vekst i husholdningenes inntekter tilsier at veksten vil holde seg oppe også fremover. Flertallet vil likevel understreke at situasjonen i Norge kan snu raskt. Usikkerheten i finansmarkedene i Europa og verden er svært høy. Norge kan ikke skjerme seg fra kriser og store svingninger i verdensøkonomien. Flertallet viser til at offentlig gjeldsoppbygging og forventninger om svak økonomisk utvikling preger flere av verdens største økonomier. Mange land i Europa har i dag en høy statsgjeld sammenlignet med deres bruttonasjonalprodukt. Usikkerheten om utviklingen i verdensøkonomien og ulike politiske avgjørelser i Europa gjenspeiles i betydelig uro i finansmarkedene. Flertallet registrerer at regjeringen følger utviklingen nøye og har høy beredskap mot et uventet skifte i økonomien.

Klimaendringene er en av de viktigste utfordringene i årene som kommer. Med klimaendringer følger endringer i grunnlaget for blant annet matproduksjon og bosetting for folk i hele verden. Dette er ikke minst et problem for fattige land. Flertallet viser også til NOU 2010:10 «Tilpasning til et klima i endring» hvor det påpekes at det også i Norge vil være nødvendig med tilpasninger til klimaendringene framover. For å sikre en bærekraftig utvikling i Norge må vi ikke forbruke så mye i dag at det reduserer mulighetene for generasjonene som kommer etter oss. Flertallet er opptatt av at de politiske valg vi gjør i dag i stor grad må ha et langsiktig mål om reduserte klimautslipp i tråd med klimaforliket. Hovedvirkemidlene i Norges klimapolitikk er avgifter og omsettelige utslippskvoter. Fra og med 2013 vil rundt 80 pst. av de norske klimagassutslippene omfattes av økonomiske virkemidler. Flertallet er fornøyd med at regjeringen viderefører arbeidet med klima- og miljøtiltak i 2013. Det forslås å etablere et nytt fond for klima, fornybar energi og energiomlegging med utgangspunkt i Grunnfondet for fornybar energi og energieffektivisering. Fondet foreslås styrket med 10 mrd. kroner i 2013, slik at den samlede fondskapitalen øker til 35 mrd. kroner. Blant miljø- og klimasatsingene som prioriteres er tiltak mot av-

skoging i utviklingsland, et betydelig jernbaneløft, reduserte utslipp fra nye biler, styrket kollektivtrafikk, CO_2-avgift for fiske og fangst og økt CO_2-avgift for petroleumssektoren.

Regjeringspartiene har siden 2005 ført en aktiv politikk for å sikre norsk økonomi og for å trygge norske arbeidsplasser. Norge har i dag en ledighet ned mot en fjerdedel av landene i Euroområdet. Dette er det viktigste beviset på at vi lykkes med vår politikk.

Flertallet er klare på at grunnlaget for velferden legges gjennom verdien av vår felles arbeidsinnsats. Arbeid gir den enkelte økonomisk selvstendighet og er det viktigste virkemiddelet for å motvirke fattigdom og utjevne sosiale forskjeller. Flertallet merker seg anslagene i budsjettet som tyder på at situasjonen på arbeidsmarkedet vil være relativt stabil framover.

Flertallet viser til at Norge i dag også er blant de landene i verden med høyest andel av befolkningen i jobb. Det henger særlig sammen med at vi har lagt til rette for kvinners deltakelse i arbeidslivet ved å satse på barnehager, fødselspermisjon og krav til likestilling i arbeidslivet. Slik skal det fortsatt være. Arbeidskraften er uten sammenligning vår viktigste ressurs, og arbeidsløshet er sløsing med samfunnets ressurser.

Flertallet viser til at sysselsettingsveksten i Norge er høy og at 2/3 av veksten skjer gjennom arbeidsinnvandring. Ledigheten er på et svært lavt nivå generelt sett. Likevel er det 8 pst. ledighet blant ungdom, og antallet unge som faller utenfor arbeidsmarkedet er økende, spesielt blant unge menn. I finanskomiteens budsjetthøring ble det fra LO vist til at vi ikke har god nok kunnskap om årsakene til den svake sysselsettingsveksten blant ungdom, og at det derfor er behov for grundigere analyser av ungdomsledigheten i Norge og forslag til tiltak for å fremme arbeidsdeltakelse. Regjeringen foreslår flere tiltak for å styrke innsatsen overfor unge som står utenfor arbeid og utdanning. Ungdomsgarantiene for personer i alderen 20–24 år skal forbedres og målrettes. Ved de største NAV-kontorene skal det etableres egne kontaktpersoner for arbeidet med oppfølging av ungdom.

Til forskjell fra mange andre land er folk som ikke kan jobbe også gjennomgående godt sikret i Norge, gjennom sykelønn, dagpenger, arbeidsavklaringspenger og uføretrygd. Flertallet påpeker at dette er en helt sentral del av det sikkerhetsnettet som våre kollektive velferdsordninger utgjør.

I årene fremover står vi like fullt overfor en rekke utfordringer, ikke minst knyttet til hvordan vi forvalter arbeidsstyrken vår. Flertallet viser til at det også her i landet er for mange som av ulike årsaker, ofte knyttet til helse og sosiale forhold, står utenfor arbeidslivet. Flertallet mener regjeringen fortsatt må arbeide målrettet for å få flere inn i arbeidslivet, for å beholde flest mulig i jobb og for å få flere til å fullføre videregående opplæring. Flertallet er i den forbindelse glad for at regjeringen legger opp til å videreføre et høyt tiltaksnivå i 2013, at jobbstrategien for personer med nedsatt funksjonsevne videreføres, og at det settes av midler til oppfølging av ungdom som faller utenfor arbeid og utdanning, og til å øke sysselsettingen blant innvandrere, spesielt kvinner, som står langt fra arbeidsmarkedet. Dette handler om livskvaliteten til den enkelte, men også om næringslivets konkurransekraft og Norges framtidige verdiskaping.

Flertallet er videre glade for at forskjellene i Norge er redusert etter 2005. Etter en lang periode med økende forskjeller, er forskjellene redusert under denne regjeringen. Regjeringens politikk for lav arbeidsledighet og et mer omfordelende skattesystem har bidratt til dette. Også i årets budsjett foreslår regjeringen tiltak som kan gi en jevnere fordeling, blant annet ved å øke verdsettingen av sekundærbolig og næringseiendom i beregningen av formue. Opposisjonens forslag til skattekutt og privatisering vil bidra til at forskjellene igjen øker i Norge.

Norge har et høyere inntektsnivå enn de aller fleste andre land. Medregnet petroleumssektoren er BNP pr. innbygger om lag 20 pst. høyere enn i USA. Hvis vi bare ser på Fastlands-BNP, ligger vi fortsatt svært høyt, litt under USA, men om lag 30 pst. over EU-landene. Dette skyldes i hovedsak at vi får mye igjen for hver arbeidet time. Det er dels fordi vår produktivitet er relativt høy, dels fordi vi får gode priser på det vi selger til andre land. Flertallet viser til at produktiviteten og effektiviteten i de nordiske økonomiene kan ha sammenheng både med det sosiale sikkerhetsnettet og de koordinerte lønnsoppgjørene. Det sosiale sikkerhetsnettet reduserer den økonomiske risikoen ved omstilling, og dette letter overgangen til mer produktive og lønnsomme aktiviteter. Sentrale, koordinerte lønnsoppgjør gjør det mulig å tilpasse lønnsveksten dersom det kommer økonomiske sjokk utenfra.

God kvalitet og et godt tilbud på offentlige tjenester er viktig for befolkningens velferd og avgjørende for å sikre fortsatt oppslutning om et sterkt offentlig velferdstilbud. Fornying og forbedring er viktig også i det offentlige. Teknologiutvikling gir nye muligheter for et bedre tilbud til landets befolkning og bedrifter på mange områder, og kan bidra til å frigjøre ressurser. Flertallet er opptatt av at offentlig tjenesteyting må forbedres kontinuerlig slik at kvalitet og omfang sikres. Flertallet er fornøyd med at regjeringen legger opp til å øke bevilgningene til IKT- og digitaliseringstiltak på en rekke områder. Flertallet mener også at en god offentlig sektor

skal bygge opp under effektiviteten i næringslivet. Dette er avgjørende for at vi skal ha mulighet til å finansiere velferden i fremtida.

Flertallet er fornøyd med at regjeringen innenfor rammen av en ansvarlig bruk av oljepenger og et uendret skattenivå, har foreslått en rekke tiltak for å styrke de brede fellesskapsløsningene og legge til rette for økt verdiskaping og utvikling i hele landet. Budsjettforslaget for 2013 gir kvalitetsheving og økt omfang av de brede fellesskapsløsningene innen helse, omsorg, skole og barnehage. Samfunnssikkerhet og beredskap styrkes også.

Flertallet viser til at kommunesektoren har fått et betydelig økonomisk løft under denne regjeringen. Fra 2005 til 2012 anslås realveksten i de samlede inntektene til kommunesektoren til om lag 61 mrd. kroner. Flertallet mener at en sterk og sunn kommuneøkonomi er en forutsetning for gode velferdstilbud over hele landet. Statsbudsjettet innebærer at kommunene får en reell inntektsvekst på 6,8 mrd. kroner i 2012. 5 mrd. kroner av inntektsveksten kommer som frie inntekter. Slik trygger vi velferden – i en tid hvor flere europeiske land varsler store kutt i offentlige budsjetter og nedbygging av velferdsordninger.

Flertallet viser til at regjeringen styrker sykehusøkonomien slik at flere pasienter får behandling. Det legges opp til at pasientbehandlingen i sykehusene kan øke med 2 pst. fra 2012 til 2013. Antall pasientbehandlinger har økt med 1,7 millioner fra 2005 til anslag for 2012. Samlet foreslås det nesten 2 mrd. kroner mer til drift, sammenlignet med Saldert budsjett 2012, herunder 100 mill. kroner til pasienter som venter på brystrekonstruksjon.

Flertallet viser til at regjeringen følger opp Omsorgsplan 2015 med tilsagn til 1 750 omsorgsboliger og sykehjemsplasser og er dermed i rute mot målet om 12 000 heldøgns omsorgsplasser innen utgangen av 2015. Det foreslås også å øke tilskuddet til etablering av dagtilbud til demente med 100 mill. kroner.

Samhandlingsreformen følges opp med nye 140 mill. kroner. 90 mill. kroner til bedre elektronisk samhandling og 50 mill. kroner til flere allmennleger og oppfølging av fastlegeforskriften.

Til tiltak mot rus foreslås det 45 mill. kroner til forebygging, kunnskapsutvikling, reduksjon av overdoser og økt innsats for barn og pårørende.

Flertallet mener budsjettet legger til rette for at kommunene kan sikre en verdig eldreomsorg, bygge ut kapasiteten og sikre kompetansen og kvaliteten i omsorgstjenesten.

Flertallet viser til at samfunnssikkerhet og beredskap styrkes betydelig i budsjettforslaget fra regjeringen. Det er lagt opp til å inngå kontrakt om inntil 16 nye redningshelikoptre i 2013. Bevilgningen til vedlikehold av dagens redningshelikoptre økes med 300 mill. kroner slik at beredskapen kan opprettholdes fram til nye redningshelikoptre er på plass.

Regjeringen vil styrke Forsvarets evne til å bistå politiet i beredskapssituasjoner. Regjeringen foreslår å bevilge 8 mill. kroner til Luftforsvaret til å utvide helikopterberedskapen på Rygge for å kunne yte håndhevelsesbistand til politiet. Det vil si å kunne fly inn og delta i skarpe oppdrag.

Flertallet viser til at bevilgningene til politiet økes med vel 700 mill. kroner. 150 mill. skal gå til økt bemanning. Dette legger til rette for at politiet kan utføre sine oppgaver på en bedre måte. Forslaget innebærer at politiet kan ansette nyutdannede fra Politihøgskolen i 2013. Det foreslås også 93 mill. kroner til å dekke helårsvirkningen av å ansette nyutdannede i 2012.

Justis- og beredskapsdepartementets ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap er tydeliggjort og styrket etter 22. juli 2011. Regjeringen foreslår å øke departementets driftsbevilgning med 40 mill. kroner til arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap.

Utbygging av landsdekkende Nødnett fortsetter. Det er planlagt at Nødnettet skal ferdigstilles innen utgangen av 2015. For 2013 foreslår regjeringen bevilgninger knyttet til Nødnett på til sammen vel 1,2 mrd. kroner.

Flertallet viser til at god forebyggende informasjonssikkerhet stadig blir viktigere for samfunnssikkerheten, og at det i budsjettforslaget for 2013 foreslås økte bevilgninger for å bedre IKT-sikkerheten.

Flertallet viser til at regjeringen foreslår å bevilge 38,9 mrd. kroner på Samferdselsdepartementets budsjett. Nasjonal transportplan for 2010–2019 innebærer en økning på 100 mrd. kroner fra forrige planperiode. Med regjeringens budsjettforslag er den samlede økonomiske planrammen overoppfylt for fireårsperioden 2010–2013.

Flertallet merker seg at budsjettforslaget for 2013 innebærer at alle store vegprosjekter som er prioritert i fireårsperioden og der det foreligger tilstrekkelige avklaringer, kan startes opp.

Flertallet viser til at på kystområdet i NTP har satsingen på maritim infrastruktur og reduserte avgifter bidratt til å styrke sjøtransportens konkurranseevne.

Flertallet viser til at innsatsen til forskning og utvikling foreslås økt med 1,4 mrd. til 27 mrd. kroner, inkludert Skattefunn. Veksten i midlene vil gjøre det mulig med mer forskning innenfor viktige politikkområder som klima, samfunnssikkerhet og beredskap og nordområdene. Flertallet viser til at det har vært en realvekst i bevilgningene til forskning og utvikling over statsbudsjettet på 32,1 pst. under dagens regjering. Nyeste tilgjengelige statistikk fra

2009 viser at Norge er det landet i OECD med nest mest offentlig finansiert FoU pr. innbygger.

Flertallet viser til at klimaforskningen styrkes med 47 mill. kroner. Totale bevilgninger til klimaforskning er nå 425 mill. kroner. Satsingen følger opp målet i forskningsmeldingen «Klima for forskning» om økt kunnskap for å møte globale utfordringer. Det foreslås bevilget 75 mill. kroner til et isgående forskningsfartøy, og 10 mill. kroner til Nordområdesenteret ved UiN, som en oppfølging av regjeringens nordområdesatsing. I tillegg foreslås det å opprette et forsknings- og kompetansesenter innenfor arktiske utfordringer i et av de tre nordligste fylkene.

Flertallet viser til at det opprettes 3 250 flere studieplasser som en videreføring av økt opptakskapasitet fra tidligere år. I perioden 2006–2013 er det bevilget midler til nærmere 20 000 nye studieplasser. Regjeringen har således lagt til rette for å tilføre samfunnet nærmere 20 000 utdannede og godt kvalifiserte arbeidstakere ekstra hvert eneste år.

Flertallet viser til at kulturløftet følges opp og at rammene for merverdikompensasjon til frivillige organisasjoner foreslås økt med 321 mill. kroner. Endringene i tippenøkkelen innfases gradvis, og skal med virkning fra 2015 endres slik at andelen som fordeles til idrettsformål økes fra 45,5 til 64 pst. Gjennom budsjettforslaget for 2013 viser regjeringen sin sterke vilje til å satse på kultur.

Endringer i forhold til budsjettforslaget til regjeringen

For å skape rom for økte bevilgninger på andre områder foreslår flertallet å kutte 30 mill. kroner gjennom en rekke mindre kutt på de ulike departementenes rammeområder. De fleste kuttene gjøres på drift/administrasjon og fordeles på følgende måte:

Dep.	Sum (mill.kr.)
UD	1
KD	3
KUD	1
JD	2
KRD	1
AD	1
HOD	8
BLD	1
NHD	1
FKD	1
LMD	1
SD	2
MD	1
FAD	1
FIN	1
FD	3
OED	1
Sum	30

Flertallet viser til regjeringens forslag om å redusere behandlingsreiser til utlandet med 25 mill. kroner i 2013. Forslaget er blant annet begrunnet med bakgrunn i en evaluering av ordningen. Evalueringen viser dokumentert effekt inntil 3 måneder etter oppholdet for pasienter med revmatisk sykdom og psoriasis. Videre viser evalueringen at det mangler tilstrekkelig dokumentasjon av effekt for de øvrige gruppene som er inkludert i ordningen, og for andre grupper som også ønsker dette tilbudet. Flertallet viser til at Nasjonalt råd for kvalitet og prioritering skal behandle behandlingsreiser til utlandet i februar 2013. Flertallet mener på denne bakgrunn at bevilgningen til behandlingsreiser over skal økes med 25 mill. kroner utover regjeringens forslag i 2013, og at ordningen deretter vurderes etter at rådet har gitt sin anbefaling. Uavhengig av størrelsen på bevilgningen til behandlingsreiser, er det viktig å velge de pasientene som ut ifra gjeldende medisinsk kunnskap har et best mulig forventet utbytte av et slikt opphold.

Flertallet viser til et økende behov for å sette inn hjelpetiltak for norske barn i utlandet på grunn av vanskelige familieforhold og omsorgssvikt. Sjømannskirken er et kjent og viktig kontaktpunkt for nordmenn i utlandet. Sjømannskirken er til stede på alle kontinenter i mer enn 80 land. Flertallet styrker bevilgningene til sjømannskirken, med 1,360 mill. kroner utover regjeringens forslag, til bruk blant norske barn i utlandet. Som følge av kravet om realistisk budsjettering, styrkes også bevilgningen på KUDs Tilskudd til tros- og livssynssamfunn med 0,140 mill. kroner utover regjeringens forslag.

Flertallet øker aktivitetsstøtte i frivillige forsvarsrelaterte organisasjoner med 3,5 mill. kroner utover regjeringens forslag. Midlene skal gå til tiltak som opprettholder forsvarsviljen i et bredt lag av folket og til å skape kunnskap om og sunne holdninger til våpenbruk.

2.1.2.2 Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til partienes respektive alternative budsjetter.

Under behandlingen av statsbudsjettet for 2013 er disse medlemmer blitt enige om følgende:

1. Forutsigbarhet og gode vilkår for forskning:
   a. Ny modell for Forskningsfondet.
      Innenfor Statens Pensjonsfond Utland (SPU) settes det av et Forskningsfond på 100 mrd. kroner. Hvert år øremerkes avkastningen, tilsvarende 4 pst., til forskningsformål. Dette påvirker ikke forvaltningen av SPU, men innebærer at handlingsregelens intensjon om bruken av oljepenger i større grad oppfylles. Dette vil gi en forutsigbar og robust løsning. Retningslinjene for bruken av forskningspengene videreføres, men det legges til grunn at miljøteknologi skal være et prioritert område.

   b. Gaveforsterkningsordningen gjenopprettes.
      Ordningen stimulerer til private gaver til kunnskap og forskning.
      i. Det foreslås å bevilge 60 mill. kroner.
      ii. Det fremsettes forslag om en vurdering av sterkere incentiver for å øke omfanget av private gaver.

   c. Skattereduksjoner som fremmer innovasjon.
      i. Fjerne skattlegging av frittstående forskningsinstitutter – 40 mill. kroner
      ii. Forbedre Skattefunn-ordningen
         1. Øke grensen for egenutført FoU til 8 mill. kroner og ekstern FoU til 12 mill. kroner
         2. Fjerne regelen om maksimal timesats på 530 kroner
         3. Fjerne regelen om at kostnader ved personale og indirekte kostnader antall timer for egne ansatte begrenses til maksimalt 1 850 timer pr. år
         4. Etablere en ordning som indeksregulerer beløpene for hhv. egenutført og innkjøpt FoU i Skattefunn-ordningen hvert år

2. Bedre forhold for frivilligheten:
   a. Momskompensasjonsordningen for bygging av idrettsanlegg forsterkes med 100 mill. kroner.
   b. Forslag fremsettes om å be regjeringen komme tilbake i RNB med en oppdatert prognose for overskudd i Norsk Tipping og vurdering av konsekvenser av redusert overskudd.
   c. Fradraget for gaver til frivillige organisasjoner utvides fra 12 000 kroner til 25 000 kroner for privatpersoner, og fra 12 000 til 100 000 kroner for bedrifter.
   d. Såkalt «herreløs arv» skal tilfalle de frivillige organisasjonene og ikke staten.
   e. Bevilgningene til Redningsselskapet økes med 20 mill. kroner.
   f. Partiene går imot regjeringens uklare avgrensning av hvilke organisasjoner som kan tilgodeses. Det er behov for en mekanisme som avgrenser, men begrunnelsen må knyttes opp til Folkeretten.
   g. Øke grensen for lønnoppgaveplikt i frivillige organisasjoner til 8 000 kroner, og øke grensen for arbeidsgiveravgiftsplikt til 50 000 kroner pr. ansatt og 500 000 kroner pr. organisasjon.

3. Stimulere privat sparing:
   a. Bedre vilkår for Boligsparing for ungdom – BSU.
      Årlig sparebeløp økes til 25 000 kroner, maksbeløpet heves til 300 000 kroner og fradraget økes fra 20 til 28 pst.
   b. Bedre vilkår for Pensjonssparing – Individuell pensjonssparing (IPS).
      Årlig maksbeløp økes fra 20 000 kroner til 40 000 kroner og innføre symmetrisk beskatning; 28 pst. fradrag ved innskudd og 28 pst. beskatning ved uttak.

4. Nytt investeringsmandat:
   Nytt investeringsmandat innen Statens Pensjonsfond Utland (SPU) knyttet til fremvoksende markeder/fattige land med samme krav til forvaltningen og ramme inntil 10 mrd. kroner.

5. Modernisering:
   Innføre nøytral moms i staten og helseforetakene som sikrer konkurransenøytralitet mellom egenproduksjon og kjøp fra private. Kan gi store besparelser ved offentlige innkjøp på grunn av økt konkurranse. Ordningen ble gjennomført for kommunal sektor i 2003/2004.

6. Bedre helsevesen
   a. Låneandelen for større investeringer i helseforetakene økes fra 50 pst. til 70 pst. Vil være avgjørende for muligheten til å realisere større byggeprosjekter uten at de går kraftig ut over driften.
   b. Gjøre helseforetakene og kommunene i stand til å foreta IKT-investeringer for 10 mrd. kroner over 5 år, ved å innføre en rentekompensasjonsordning – 20 mill. kroner i 2013.
   c. Opprettholde behandlingsreiser til utlandet, som regjeringen foreslår å kutte med 25 mill. kroner.
   d. Opprettholde øremerkingen av rustiltak i kommunene.

e. Gjeninnføre regelen om at rus og psykiatri skal være prioritert i spesialisthelsetjenesten.
f. Reglene for investeringstilskudd til heldøgns pleie- og omsorg blir endret slik at også private og ideelle aktører kan søke om investeringstilskudd til bygging av sykehjemsplasser på lik linje med kommunene.

7. Miljø
   a. Innføre skattefradrag for Enøk-tiltak i hjemmet
      i. Det fremsettes forslag om å be regjeringen legge frem forslag om en ordning med skattefradrag for dokumenterte kostnader knyttet til energieffektiviseringstiltak i egen bolig, en såkalt «EnergiFunn»-ordning
   b. Utvide momsfritaket for elbiler
      i. Innføre momsfritak for batterier til elbiler (14 mill. bokført)
      ii. Innføre momsfritak ved leasing av elbiler (privat og firmabil) (13 mill. bokført)

8. Videreføre kompensasjonsordningen:
   Videreføre kompensasjonsordningen for regional differensiert arbeidsgiveravgift i Bodø og Tromsø – 70,9 mill. kroner.

Disse medlemmer viser for øvrig til nærmere redegjørelse for forslagene under de enkelte rammeområdene i de respektive faginnstillingene.

2.1.2.3 Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil bruke handlingsrommet i norsk økonomi til å styrke arbeidsplasser og norsk næringsliv. Disse medlemmer vil fremskynde nødvendige investeringer i infrastruktur og kunnskap, slik at vår fremtidige produksjonsevne øker. Disse medlemmer mener at veksten av faste, vedvarende utgifter i statsbudsjettet må tøyles og at den rød-grønne veksten av offentlig sektor må begrenses. Disse medlemmer vil stimulere arbeidslyst og investeringsvilje.

Disse medlemmer viser til at en viktig del av Fremskrittspartiets alternative budsjett er å synliggjøre hvordan skattelettelse kan brukes i stedet for subsidier som politisk virkemiddel for å oppnå mål. For eksempel foreslår disse medlemmer at vedlikehold av kulturminner, gjennomføring av ENØK-tiltak, stimulans til kollektivreiser, og stimulans til arbeidsgiverstøttet trimtilbud gis som skattelette. Tilsvarende foreslår disse medlemmer at miljøvennlige syntetisk diesel får avgiftslettelse fremfor å innføre kjøreforbud eller økte bompenger ved dårlig luftkvalitet i byer.

Disse medlemmer viser til at det i Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett foreslås at:

– Offentlige utgifter reduseres med netto 18,6 mrd. kroner
– Skatte- og avgiftslettelser på netto 23,1 mrd. kroner
– Bruk av skatte-/avgiftsstimulans fremfor subsidier og overføringer
– Lettelser i inntektsskatten og frikort
– Redusere formueskatt, fjerne arveavgift, bedre avskrivningsregler
– Infrastrukturreform, ved å opprette investeringsselskap for vei og bane
– Stimulere kollektivsatsing og skipsfart gjennom skattesystemet
– Stimulere offentlig og privat forskning gjennom bevilgninger og skattesystem
– Økt pasientbehandling gjennom offentlig, privat og utenlandsk satsing
– Styrke utdanning, bygge flere studentboliger og styrke lærlingeordningen
– Økt satsing på frivillig sektor
– Eldresatsing, ved skattelettelser, sykehjemsbygging og en «eldremilliard»
– Økt satsing på trygghet – styrke politi, grensekontroll, domstoler, fengsel
– Vri norsk bistandspolitikk fra pengeoverføringer til handel og næringsliv
– Styrke energi- og petroleumsklyngen
– Øke barnefamilienes valgfrihet og valgmulighet

De økonomiske utsiktene

Disse medlemmer viser til at budsjettallene tegner et relativt lyst bilde av norsk økonomi. Både utgiftene og inntektene er større enn noen gang. Oljefondet vil i 2013 trolig passere 4 000 mrd. kroner. Rikdommen i oljefondet kan gjøre nasjonen tilbakelent, og over tid medføre at verdien av vår arbeidskraft svekkes. Disse medlemmer mener derfor det er viktig ikke å la seg blende av oljefondets størrelse, men tvert imot følge nøye med i begivenhetene rundt oss. Regjeringen må være forberedt på å gjøre nødvendige grep for å sikre næringslivets konkurranseevne, trygge arbeidsplasser og opprettholde likviditet i finansmarkedene. Disse medlemmer mener det blant annet må innebære at regjeringen er villig til å se på særnorske skatte- og avgiftskrav, særnorske reguleringer og sikre at våre naturressurser kommer nasjonen til gode.

Disse medlemmer viser til at statsbudsjettets utgiftsside er rekordhøy, på 1 064 mrd. kroner. Nominelle utgifter på 2013 budsjettet er over 400 mrd. kroner høyere enn regjeringen Bondevik II sitt budsjett for 2005. De nominelle skatteinntektene er over 350 mrd. kroner høyere enn i 2005. Disse

medlemmer viser til at investeringene på norsk sokkel forventes å være rundt 204 mrd. kroner, en økning på 80 mrd. kroner på få år. Nye, store oljefunn på norsk sokkel har skapt optimisme i vår viktigste næring, og legger grunn for ytterligere store investeringer med betydelig sysselsettingseffekt.

De store mulighetene til tross, regjeringens forslag til statsbudsjett for 2013 bærer etter disse medlemmers mening fortsatt preg av administrasjon fremfor visjon. Statens pengebruk spres jevnt på stort sett alle gode formål, uten særlig grunnleggende nytenkning på noe viktig område. Disse medlemmer mener at en videreføring av den rød-grønne politikken ikke er en tilstrekkelig måte å møte de store utfordringer vi forventer vil komme. Regjeringens tette samarbeid med noen utvalgte parter i arbeidslivet innebærer at mange nødvendige prosesser, som sågar regjeringen Stoltenberg I trolig ville støttet, nå blir trenert eller lagt bort.

Disse medlemmer frykter at vi ikke legger tilstrekkelig grunnlag for fremtidig verdiskaping, spesielt i lys av de mange mørke skyer på horisonten. Man må ikke la seg blende til å tro at en tilfredsstillende status quo i norsk økonomi skyldes dagens næringspolitikk. Oljenæringens betydelige kapitalinnsprøytinger har medført en sysselsettingsvekst som begynte i 2003 med økt timetall og deretter økt sysselsetting fra 2004. Mens regjeringen vektlegger at rundt 300 000 flere er sysselsatt, så ser man samtidig at andelen sysselsatte ikke har økt. Disse medlemmer ser med bekymring på at offentlig sektor er eneste sektor som har hatt vesentlig økning i sysselsettingen etter finanskrisen i 2008, og disse medlemmer konstaterer at oljenæringens suksess brukes av regjeringen til å kamuflere en langt mindre lystig utvikling innenfor andre viktige næringer. Disse medlemmer konstaterer at det er en vedvarende vekst i antall personer som uføretrygdes eller som kommer inn i kategorien arbeidsavklaringspenger i NAVs system. Denne tilstrømmingen må det gjøres sterkere grep for å endre. Spesielt siden SSBs tall viser at sysselsettingen siste 4 år har økt med ca. 37 000 personer, men at den har blitt redusert med nær 30 000 nordmenn og økt med nær 67 000 arbeidsinnvandrere. Disse medlemmer mener vi må vokte oss for at norske statsborgere i arbeidsfør alder kanaliseres inn i NAV for å erstattes av arbeidsinnvandring.

Disse medlemmer mener norsk økonomi må være mer robust enn at svingninger i oljeinvesteringer skal være den fremste suksessfaktor for en regjering. Særnorske rammebetingelser som hindrer bruk av gass som energikilde i aluminiumsindustrien og som forsøker å nekte bruk av gass på Melkøyaanlegget, som er ilandføringsanlegget for Snøhvitgassen, reflekterer en regjering som ikke prioriterer arbeidsplasser og verdiskaping.

Disse medlemmer viser til at gjeldssituasjonen i flere EU land og i USA har skapt betydelig uro i verdensøkonomien. Betydelig med motsykliske tiltak i 2008/2009 har økt gjeldsgraden i mange land, og dermed gjort de mer sårbare ved en ny nedtur. De fleste prognoser har blitt nedjustert i retning lavere vekst og høyere arbeidsledighet. Det vil trolig også slå inn i norsk økonomi, selv om offensive grep kan dempe konsekvensene. En satsing på infrastrukturutbygging er anbefalt som det primære virkemiddel av Verdensbanken. Disse medlemmer mener dette er et råd regjeringen burde lyttet til.

Norge er sterkt eksponert i den økonomisk vanskelige situasjonen, både som en åpen eksportrettet økonomi, og gjennom våre store investeringer i oljefondet. Det er viktig at oljefondet har en langsiktig investeringsstrategi, med respekt for at det er innbyggernes penger som forvaltes. Disse medlemmer er godt fornøyd med at Oljefondet har endret deler av sin investeringsprofil i retning av BNP vekting på obligasjoner og at man får en redusert vekting i Europa. Det gir en mer akseptabel risikoprofil.

Fremskrittspartiets økonomiske politikk

Disse medlemmer mener at Fremskrittspartiets budsjettforslag viser en alternativ måte å løse utfordringene Norge står overfor på, både innenfor den økonomiske politikken så vel som på andre samfunnsområder. Hovedfokus er behovet for økonomisk politikk som ser potensialet for å stimulere økt arbeidstilbud og næringslivets investeringslyst, som ønsker å bruke skatte- og avgifts stimulans for å oppnå dynamiske, positive effekter, og hvor økt fokus på investeringer og tilrettelegging for fremtidig verdiskaping øker fremtidig velstand. Prioriteringer som foretas i dette budsjettet må sees i en slik sammenheng.

Disse medlemmer fremmer egne forslag på en rekke viktige områder. Disse inkluderer skatte- og avgiftsopplegg, strukturtiltak, lovendringsforslag, samt forslag til endringer og omorganisering av offentlig virksomhet. Mange av forslagene har et langsiktig perspektiv og vil ikke nødvendigvis ha målbar virkning for kommende budsjettår. De vil like fullt være av stor betydning for økonomiens virkemåte i tiden fremover.

Disse medlemmer mener økonomisk vekst først og fremst burde komme som et resultat av større skaperkraft i norsk næringsliv. En høyere vekstrate vil ha betydelige konsekvenser for den generelle velferdsutviklingen. Disse medlemmer mener dette også vil gjøre Norge bedre rustet til å møte de økonomiske utfordringene det økende antall eldre vil medføre. Dette krever en økonomisk politikk som på

kort og mellomlang sikt mobiliserer ressurser og øker effektiviteten, og som på lang sikt har ambisjoner om at Norge skal være ledende i produktivitetsutviklingen internasjonalt.

Disse medlemmer mener at dagens budsjettsystem hindrer gjennomføringen av store og nødvendige reformer. For å synliggjøre langsiktige effekter i den økonomiske politikken, er det nødvendig å innføre mer grundig langtidsbudsjettering i Norge. Disse medlemmer mener at man samtidig i større grad må være opptatt av å skille mellom penger bevilget til forbruk og penger som er investert. Dette påvirker økonomien på ulike måter.

Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2013

Disse medlemmer foreslår reduserte utgifter til offentlig administrasjon og byråkrati innenfor alle områder. Etter omprioriteringer til formål disse medlemmer mener er viktige, viser det alternative budsjettet nettokutt på 18,6 mrd. kroner på statens utgifter.

Disse medlemmer vil ha kraftige reduksjoner i skatte- og avgiftssatsene og reduserer det totale skattetrykket med 23,1 mrd. kroner. Statens inntektstap som følge av lettelsene anslås til om lag 18 mrd. kroner når man tar hensyn til skattelettelsenes selvfinansieringsgrad. Disse medlemmer legger til grunn dynamiske effekter på 25 pst.

Disse medlemmer prioriterer skattelettelser som kommer folk flest til gode. Disse medlemmer ønsker gjennom budsjettet å fremme bedre rammevilkår for det private næringsliv, redusere subsidier til blant annet jordbruket, øke statlige realinvesteringer og effektivisere offentlig sektor. Disse medlemmer ønsker også en smartere anvendelse av oljepengene, og et samfunn som fremmer arbeidsglede og skaperevne. Disse medlemmer foreslår redusert offentlig forbruk, og vrir utgiftene over på investeringer. Egenkapitalinnskudd i statlige selskap for vei- og baneinvesteringer anslås å medføre 5 mrd. kroner i økte investeringer på disse formålene. Dette kommer i tillegg til rammen på samferdsel.

Forslag til budsjett – hovedoversikt – Fremskrittspartiet 2013	Endringer ift. regjeringen (mill. kr)
Reduserte offentlige utgifter/reduserte inntekter	
Redusert offentlig forbruk i budsjettrammene	**-18 620**
Skatte- og avgiftslettelser, redusert utbytte	**23 716**
Oljepengebruk før dynamiske effekter	**5 096**
Dynamiske effekter av skatte- og avgiftslettelser (25 pst. selvfinansieringsgrad)	**-5 775**
Økte utgifter i forhold til regjeringen	*-680*
Samlet overskudd på statsbudsjettet og oljefondet med regjeringen	**380 100**
Samlet overskudd på statsbudsjettet og oljefondet med FrPs alternativ	*380 780*
Reduserte / økte offentlige utgifter	**2013**
Statsforvaltning Ramme 1	**-422**
Familie/forbruker Ramme 2	**-405**
Kultur Ramme 3	**-1 524**
Utenriks Ramme 4	**-7 513**
Justis Ramme 5	**412**
Kommunal Ramme 6	**-2 656**
Arbeid og trygd Ramme 7	**-2 793**
Forsvar Ramme 8	**1 036**
Næring Ramme 9	**43**
Fiskeri Ramme 10	**-142**
Landbruk Ramme 11	**-5 468**

Forslag til budsjett – hovedoversikt – Fremskrittspartiet 2013	Endringer ift. regjeringen (mill. kr)
Energi Ramme 12	**-2 071**
Miljø Ramme 13	**-211**
Kontroll Ramme 14	**-30**
Helse Ramme 15	**2 495**
Kunnskap Ramme 16	**401**
Transport Ramme 17	**3 800**
Rammetilskudd kommuner Ramme 18	**1 431**
Tilfeldige inntekter og utgifter, bedre innkjøpsrutiner Ramme 19	**-4 000**
Finans Ramme 21	**-1 004**
Sum reduksjon offentlige utgifter	**-18 620**

Fremskrittspartiets skatte- og avgiftsopplegg for 2013 Ramme 21		
Inntektsskatter		
Minstefradrag for lønnstakere økes med 20 000 kr fra 81 300 til 101 300 kr	9 482	
Minstefradrag for alderspensj. økes fra 68 050 kr til 82 000 kr (sats økes fra 26 pst. til 34 pst.)	2 016	
Forbedret BSU, sparebeløp økes 20 000 kr til 25 000 kr, maks fra 150 000 til 300 000 kr, fradrag økes fra 20 pst. til 28 pst.	250	
Fradrag for gaver frivillige org. utvides til kultur/forskn. Taket økes til 100 000 kr	200	
Frikortgrensen økes fra 40 000 kr til 60 000 kr	260	
Skattefritak for kollektivkort betalt av arbeidsgiver fra 1. juli 2012	900	
Skattefritak for arbeidsgiverbetalt treningskort	175	
Fradrag for Enøk-tiltak i hjemmet	100	
Fjerne fagforeningsfradraget	-1 200	
		12 183
Kapitalskatter		
Formuesskatt, øke bunnfradraget til 1 mill. kroner	700	
Økt fradrag for individuelle pensjonsordninger fra 15 000 kr til 40 000 kr pr. år	110	
Fjerne arveavgiften	630	
Ikke øke ligningsverdier på sekundærbolig og næringseiendom	16	
		1 456
Næringsbeskatning		
Fjerne arbeidsgiveravgift for lærlinger far 2013	690	
Øke avskrivningssatsen for saldogruppe d) maskiner til 25 pst.	515	
Skattefunn, fjerne lønnstak, øke fradragsbeløp	20	
Heving av nedre grense for grunnrentebeskatning til 10 mVA for småkraftverk	40	
		1 265
Tiltak for skipsnæringen		
Øke avskrivningssatsene på saldogruppe e) skip m.m. fra 14 pst. til 20 pst.	34	
Innføre vrakpant på skip (Proveny 15 mill. kroner under ramme 13)	0	
Frita redningsskøyter for grunnavgift på mineralolje	5	
Redusere losavgiften med 25 pst.	168	

		207
Bilavgifter		
Engangsavgiften, effektkomponenten (hk) reduseres 25 pst.	350	
Reduserte avgifter på drivstoff med 1 krone	3 030	
Årsavgiften reduseres med 200 kroner	750	
Øke vrakpant på bil med 1000 kr ifht regjeringen (Proveny 110 mill. kroner under ramme 13. Finansieres ikke med økt engangsavg.)	0	
Mvafritak for batteri til el-biler og mvafritak ved leasing av el-biler (privat og firmabil)	27	
Frita GTL (Gas to Liquid - syntetisk diesel) for veibruksavgift	45	
		4 202
Toll og grensehandel		
Ikke øke toll på ost og kjøtt	0	
Fjerne toll på varer fra u-land (OECD-listen)	710	
Heve grensen for tollfri import fra 200 kr til 1000 kr	260	
Ikke støtte regjeringens økning avgift på alkoholfrie drikkevarer med 16 øre pr. liter	85	
Opprydning tollsatser	100	
Endring sjokoladeavgiften	83	
Reduse avgift på snus med 15 pst.	110	
14 pst. reduksjon i vin og ølavgiftene	830	
		2 178
Annet		
Dokumentavgiften reduseres med 10 pst. fra 2,5 pst. til 2,25 pst.	760	
Fjerning av påslaget på nettariffen på 1 øre til Enova	720	
Regnskapsligning av fredede bygninger	48	
Fjerne engangsavgift på polititjenestekjøretøy	30	
Øke grensen for lønnsoppgaveplikt i frivillige organisasjoner til 8000 kr	13	
Fjerne skattlegging av frittstående forskningsinstitutter	40	
		1 611
Sum skatte- og avgiftslettelser		**23 102**

Redusert utbytte Ramme 22	
Redusert utbytte i NSB fra 50 pst. til 0 pst.	176
Redusert utbytte i Avinor fra 50 pst. til 0 pst.	438
Sum	**614**

Plassering av oljepengene i fond (poster uten resultatvirkning Ramme 0)	
Investeringsfond u-land	10 000
Veifond	300 000
Jernbanefond	100 000
Storbyfond	100 000
Såkornfond	600
Avvikling av Samefolkets fond og Romanifolkets fond	-168
Sum	**510 432**

Egenkapitalinnskudd - (poster uten resultatvirkning Ramme 0)	
Riksvei SF, innskudd av egenkapital	11 600
Jernbane SF, innskudd av egenkapital	3 400
Husbanken, bygging av studentboliger	560
Redusert gjeld, helseforetakene	1 000
Sum	**16 560**

Behov for en ny handlingsregel

Disse medlemmer viser til at dagens handlingsregel for bruk av olje- og gassinntekter tilsier at Norge skal fase inn penger over statsbudsjettet på bakgrunn av estimert avkastning på Statens pensjonsfond utland, beregnet til 4 pst. av realkapitalen. Dette har ført til at regjeringens mulighet til å disponere slike inntekter har gått fra 0 kroner i 1997 til ca. 150 mrd. kroner i 2012. Regelen gir en noenlunde forutsigbar innfasing av oljepenger. Disse medlemmer mener at handlingsregelen dessverre gir liten føring på at pengene brukes til å styrke fremtidig verdiskapning, ei heller er den egnet til å regulere om den øker eller reduserer presset i norsk økonomi, selv om enkelte politikere synes å tro det. Handlingsregelen regulerer for eksempel ikke størrelsen på oljepenger som brukes inn i norsk økonomi gjennom såkalt «formueomplassering», hvor staten kan tilføre økonomien oljepenger gjennom statlige selskaper, aksjekjøp på Oslo Børs og lignende.

Disse medlemmer viser til at handlingsregelen oppfatter økt oljepengebruk på veibygging som «presskapende» mens økte, statlige oljeinvesteringer ikke regnes med. Tilsvarende vil oljepenger brukt til vindmøllebygging av Statkraft ikke telles med, mens oljepenger brukt av NORAD til vindmøllebygging i Afrika vil skape «press» i norsk økonomi. Slik er selvsagt ikke verden. Handlingsregelen gir, etter disse medlemmers mening, dermed ingen garanti om hvorvidt regjeringen fører en bærekraftig finanspolitikk. Dette fordi det ensidige fokuset blir på rettet mot beløpet som benyttes, og ikke hvordan pengene benyttes.

Disse medlemmer er enig i at næringslivet og folk flest vil være tjent med at staten er forutsigbar i sin pengebruk. Dagens handlingsregel er dog full av hull, og skaper en falsk trygghet. Disse medlemmer ønsker at Stortinget vedtar et nytt ankerfeste for den økonomiske politikken. Regelen må klarere skille mellom løpende utgifter og investeringer. Disse medlemmer vil sterkere begrense veksten i offentlig forbruk, begrenset ut i fra veksten i norsk økonomi. På denne måten vil vi kunne sette tæring etter næring, og ikke bevilge oss velferdsgoder man ikke kan finansiere over tid. Parallelt bør man, etter disse medlemmers mening, søke å øke veksten i økonomien og på den måten gjøre kaken til fordeling større. Dette bør gjøres ved å foreta samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer på bakgrunn av kapasitet hos norske og utenlandske leverandører. Disse medlemmer mener at forutsetningen for slike investeringer må være at lønnsomheten vurderes på bakgrunn av levetidskostnader og konsekvensanalyser beregnet over flere år. Investeringer i realkapital skal med andre behandles tilsvarende måten regjeringen gjør «formueomplassering» i inneværende handlingsregel. Disse medlemmer ser det som urimelig at man i dag kan tilføre SAS oljekroner utenfor budsjettet, mens samfunnsøkonomisk lønnsom veibygging må prioriteres innenfor budsjettet.

Dynamiske effekter av skatter og avgifter

Disse medlemmer mener at lavere skatt på arbeidsinntekt gir grunnlag for at folks reallønn øker. Økt timelønn betyr at folk flest vil jobbe mer. Men økt totalinntekt kan bety at en del prioriterer mer fritid. Generelt øker arbeidstilbudet hos folk med lavere/middels inntekter, mens fritidsønsket vinner frem hos folk med høy inntekt. Totalt sett antar disse medlemmer at foreslåtte skattelettelser i alternativt statsbudsjett vil stimulere økt arbeidstilbud totalt sett.

Disse medlemmer mener at økt reallønn samt reduserte utgifter ved at avgiftsnivået reduseres betyr at folk flest får bedre økonomi. Disse medlemmer antar at det økte økonomiske handlingsrommet blir brukt av folk flest. Noe spares eller brukes til nedbetaling av gjeld. Men antakelig vil en betydelig del brukes på forbruk. Disse medlemmer mener at denne pengebruken vil medføre at staten får tilbake en del av skattelettelsen ved at forbruket genererer nye skatte- og avgiftsinntekter til staten. Dette er dynamiske effekter i økonomien og innebærer at selv om man reduserer skatter og avgifter så betyr ikke dette tilsvarende inntektstap for offentlige budsjetter.

Disse medlemmer viser til at skatte- og avgiftslettelser har en selvfinansieringsgrad. SSB kom frem til i sin analyse av Skattereformen 2006, presentert i Samfunnsøkonomen nr. 4 2010, at det var en selvfinansieringsgrad som følge av dynamiske effekter på 35 pst. for skattelettelsene.

Disse medlemmer legger i sitt alternative budsjett til grunn en selvfinansieringsgrad på 25 pst. som en sjablonmessig regel for skatte- og avgiftslettelsene. Disse medlemmer er kjent med at Finansdepartementet i stor grad benekter vesentlige dynamiske effekter, spesielt første året en skattelettelse gjennomføres. Dette avdekket en omfattende spørsmålsaksjon Fremskrittspartiets stortingsgruppe gjennomførte mot Finansdepartementet i januar 2012. Det beregnes noe dynamiske effekter på bilavgifter og grensehandelsvarer i Finansdepartementets provenysvar. Disse medlemmer mener likevel en sjablongmessig sats på 25 pst. generelt er et greit estimat for å anskueliggjøre disse effektene av Fremskrittspartiets skatte- og avgiftspolitikk. Dette er imidlertid ikke budsjettert i Stortingets budsjettsystem for statsbudsjettbehandlingen StorBUD, og inngår heller ikke i tallmaterialet disse medlemmer har sendt til SSB.

Disse medlemmer viser til at det finnes dynamiske effekter også på andre områder av statsbudsjettet enn skatter og avgifter. Eksempler her er økte bevilgninger til veier. Dette vil bedre økonomiens virkemåte ettersom færre vil bruke tid i kø og varer vil komme raskere ut på markedet. Innenfor helsesektoren vil behandling av flere pasienter gi reduserte sykehuskøer og folk kommer raskt tilbake til arbeidslivet hvor de opptjener inntekt og betaler skatt istedenfor å motta sykepenger. Disse medlemmer viser imidlertid til at målbarheten innenfor disse feltene er noe mer krevende og effektene vil i mindre grad komme til syne første budsjettår.

Disse medlemmer vil at skatte- og avgiftslettelser skal merkes for folk flest. Lettelsene bør særlig komme de med lavere og midlere inntekter til gode. De fleste vil helst arbeide for egen inntekt og de ønsker å kunne leve av den. Det gir selvstendighet, verdighet og mening. Skattesystemet skal stimulere til at friske, arbeidsføre mennesker får betalt for sitt talent, innovasjonsevne og sin arbeidskraft.

De økonomiske konsekvensene for en familie med disse medlemmers opplegg ser slik ut:

Familie på to voksne og to barn	Mor tjener 350 000 kr	Far tjener 270 000 kr
Skattelettelse, økt minstefradrag med 20 000 kr til 101 300 kr	5 600	5 600
Lavere mva på mat	0	0
Redusert avgift på bensin 1 kr (kjører 8 000 km i året, bruker 1 ltr/mil)	800	
Redusert årsavgift på bil	200	
Far kjører kollektivt, kollektivkort 6 mnd. à 800 kr		1 344
Skattefritak for arbeidsgiverbetalt treningskort	1 680	
Spart på strøm, årsforbruk 25 000 kWh	313	
Sum skatte- og avgiftslettelser	8 593	6 944
Skatte- og avgiftslettelser for husholdningen		15 537
Oppjustering av barnetrygd fra 1. juli 2013 fra 970 kr til 990 kr		480
Bedret økonomi for husholdningen		16 017

Skattelettelser for lønns- og pensjonsinntekt

Disse medlemmer anser bunnfradragene for å være et viktig skattepolitisk verktøy. Bunnfradragene reduserer skattebyrden, noe som er særlig merkbart for folk med lavere og midlere inntekter. Dette fordi bunnfradragene gis uavhengig av inntektens størrelse, noe som betyr at personer med lavere og midlere inntekter vil få størst økonomisk nytte av slike fradrag.

Disse medlemmer registrerer at til tross for regjeringens retorikk om at «alle skal med», så opplever stadig flere mennesker i arbeidsfør alder å stå utenfor arbeidslivet. I dag gjelder dette mer enn 600 000 mennesker, eller over 20 pst. av alle nordmenn mellom 18 og 65 år, og antallet er økende. Denne utviklingen er ikke bærekraftig. Disse medlemmer ønsker ikke å kutte i sosiale ytelser til folk som av ulike årsaker står utenfor arbeidslivet, men

heller skape insentiver for å få flere folk ut i arbeid. Det vil være positivt for den enkelte og for samfunnet. Disse medlemmer ønsker derfor å øke minstefradraget for arbeidstakere.

Disse medlemmer foreslår derfor at minstefradraget for lønnsinntekter økes fra 81 300 kroner til 101 300 kroner. Dette innebærer skattelettelse på 5 600 kroner årlig for en lønnstaker. Økningen i frikortinntekten vil innebære en skattelettelse i forhold til regjeringens opplegg på 4 680 kroner for en som tjener 60 000 kroner.

For alderspensjonister foreslår disse medlemmer å øke minstefradraget fra 68 050 kroner til 82 000 kroner. Satsen for fradraget foreslår økt fra 26 pst. til 34 pst. Dette gir følgende skattelettelser i forhold til regjeringens opplegg:

Din pensjon	Lettelser ift. regjeringen
50 000	0
100 000	0
150 000	0
200 000	-4 480
250 000	-4 760
300 000	-3 906
350 000	-3 906

Bakgrunnen for at lettelsene er null for de lavere pensjonsinntekter, er at pensjonistfradraget sørger for at disse i utgangspunktet ikke betaler skatt.

Frikortgrensen økes til 60 000 kroner

Disse medlemmer foreslår å øke frikortgrensen fra 40 000 kroner til 60 000 kroner. Fremskrittspartiet mener regjeringens økonomiske politikk mangler sammenheng når den på den ene siden definerer alle med mindre enn 100 000 kroner i inntekt som fattige, samtidig som krever ca. 13 500 kroner i inntektsskatt fra en person som har nettopp 100 000 kroner i inntekt. Disse medlemmer ønsker på sikt å øke frikortgrensen til 100 000 kroner.

Fjerning av fradrag for fagforeningskontingent

Disse medlemmer mener et skattefradrag for fagforeningskontingenten er en favorisering av visse arbeidstakere, og disse medlemmer ser ingen grunn til at en enkelt arbeidstakers kontingent for frivillig medlemskap i en fagforening skal finansieres av samtlige skattebetalere gjennom et spleiselag. Et slikt skattefradrag er samtidig et indirekte angrep på de som velger å benytte seg av sin rett til ikke å være fagorganisert. Fremskrittspartiet vil derfor foreslå å fjerne fagforeningsfradraget

Fjerning av arbeidsgiveravgift for lærlinger

Disse medlemmer foreslår å fjerne arbeidsgiveravgiften for lærlinger. Det er viktig at næringslivet har insentiver for å få unge i jobb og stimuleres til å ta inn nye lærlinger i en situasjon hvor mange bedrifter er forsiktige med nyansettelser. Det er viktig å sikre trygghet for praktiske yrker og at fremtidige elever har tillit til at de får lærlingplass når de trenger det.

Redusert krav om arbeidsgiveravgiftsplikt i frivillig sektor

Disse medlemmer vil heve grensen for arbeidsgiveravgiftsplikt i enkeltforeninger til 500 000 kroner totalt og 50 000 kroner pr. ansatt. Det er viktig å stimulere til aktivitet i de mange små lag og foreninger gjennom å fjerne byråkratiske barrierer for de som ikke har fast ansatte i en administrasjon.

Skattemessige avskrivningssatser

Disse medlemmer ønsker avskrivningssatser for våre bedrifter på linje med bedrifter i våre konkurrentland. Disse medlemmer foreslår derfor at den skattemessige avskrivningssatsen for driftsmidler i saldogruppe d (personbiler, traktorer, maskiner, redskap, instrumenter, inventar mv.) økes fra dagens 20 pst. til 25 pst.

For saldogruppe e) skip mv. foreslår vi økt avskrivningssats fra 14 pst. til 20 pst.

Formuesskatt

Som et skritt på veien mot å fjerne formueskatten, foreslår disse medlemmer å øke innslagspunktet for formuesskatt fra 870 000 kroner til 1 000 000 kroner. Dette vil føre til at 100 000 færre vil betale formuesskatt i 2013 med disse medlemmers opplegg.

Disse medlemmer mener formuesbeskatning er en særnorsk dobbeltbeskatning som på sikt bør fjernes. Formuesskatten tapper bedrifter for kapital, noe som fører til redusert verdiskaping og derigjennom begrenser kapitalisters vilje og økonomiske evne til å skape nye arbeidsplasser i Norge. Formuesskatten er en skatt på sparing og investering, og er derfor noe samfunnet burde oppmuntre til, ikke straffe gjennom skattesystemet.

Disse medlemmer går imot regjeringens forslag om å øke ligningsverdiene på fritidseiendom og eiendom i utlandet med 10 pst.

Boligsparing for ungdom

Disse medlemmer foreslår å heve øvre grense på totalt sparebeløp til 300 000 kroner, heve årlig maksimalt sparebeløp til 25 000 kroner og øke skattebegunstigelsen til 28 pst. Det er viktig å stimu-

lere ungdom til å spare egenkapital for kjøp av egen bolig. En sterkere egenkapital ved boligkjøp gir boligkjøpere større trygghet for sin investering samt større fleksibilitet i markedet. BSU-ordningen er et svært målrettet virkemiddel, og disse medlemmer mener ordningen bør styrkes kraftig.

Skattefunn

Disse medlemmer mener Skattefunn-ordningen bør forbedres for å stimulere til mer forskning og utvikling (FoU) i privat sektor. Dagens maksimale timepris på 530 kroner pr. time gjenspeiler ikke de reelle kostnadene for FoU i mange sektorer, og Disse medlemmer foreslår derfor å fjerne lønnstaket. Dette vil avbyråkratisere ordningen samtidig som det vil gjøre det mulig for samtlige fagområder å benytte seg av ordningen.

Disse medlemmer foreslår også å øke grensen for egenutført FoU til 8 mill. kroner og ekstern FoU til 12 mill. kroner, fjerne regelen om at kostnader ved personale og indirekte kostnader antall timer for egne ansatte begrenses til maksimalt 1 850 timer pr. år, etablere en ordning som indeksregulerer beløpene for hhv. egenutført og innkjøpt FoU i Skattefunn-ordningen hvert år.

Fradrag for gaver til frivillige organisasjoner utvides til også å gjelde gaver til kultur og forskning

Disse medlemmer foreslår at fradragsrammen økes til 100 000 kroner og øvrige begrensninger lempes. Fradraget for gaver til frivillige organisasjoner er en måte å sikre finansieringen av frivilligheten på. Ordningen har ført til vekst i gavene til disse organisasjonene. Disse medlemmer ønsker derfor å utvide dagens ordning til også å gjelde kultur og forskning. Dette slik at avhengigheten av statlige overføringer reduseres.

Skattefritak for arbeidsgiverbetalt kollektivkort

Disse medlemmer foreslår at arbeidsgiverbetalt månedskort for ansatte ikke skal komme til beskatning for den enkelte arbeidstaker. Et slikt tiltak vil ifølge Finansdepartementets beregninger føre til 175 000 flere solgte kollektivkort hver måned og gi kollektivselskapene store inntekter til anskaffelse av busser, trikker og vogner. Tiltaket vil videre føre til redusert rush-trafikk og bedret fremkommelighet.

Skattefritak for arbeidsgiverbetalt treningskort

Disse medlemmer foreslår at arbeidsgiverbetalt treningskort for ansatte ikke skal komme til beskatning for den enkelte arbeidstaker for et beløp inntil 6 000 kroner årlig. Et slikt tiltak vil bety at arbeidsplasser med og uten egen treningsrom likestilles økonomisk, samtidig som gratis tilgang til treningsstudioer vil føre til mer fysisk aktivitet blant arbeidstakere flest. Dette vil igjen ha forebyggende effekt på sykefraværet.

Skattefradrag for ENØK-tiltak i hjemmet

Disse medlemmer foreslår at kostnader i forbindelse med iverksetting av energiøkonomiserende tiltak i hjemmet skal kunne trekkes fra på skatten. Et slikt fradrag vil gi økonomiske insentiver til energisparing, og vil derfor være et gode både for samfunnet og den enkelte.

Redusert grunnrentebeskatning for småkraftverk

Disse medlemmer foreslår å heve den nedre grensen for grunnrentebeskatning fra 10 mVA for småkraftverk. Dette vil føre til økt utvinning og lønnsomhet i næringen.

Økt fradrag for individuelle pensjonsordninger

Disse medlemmer foreslår å øke fradragsmuligheten for individuelle pensjonsordninger (IPS) fra 15 000 kroner til 40 000 kroner pr. år.

Avskaffe arveavgiften

Disse medlemmer foreslår å avskaffe arveavgiften. Disse medlemmer mener det er urimelig at staten er delarving i ethvert arveoppgjør, og disse medlemmer vil derfor la folk få beholde sine verdier over generasjoner.

Engangsavgiften ved import av biler

For disse medlemmer er det viktig at de som har behov for det, skal kunne kjøpe seg en sikker, miljøriktig og rimelig personbil basert på egne behov, og ikke på de behov staten definerer gjennom progresjonen i avgiftssystemet.

Dessverre legger det særnorske avgiftsnivået og systemet sterke hindringer i veien for at befolkningen kan utnytte disse mulighetene. Disse medlemmer vil forandre på dette gjennom betydelige avgiftsreduksjoner.

Statsbudsjettets avgiftsnivå inneholder heller ingen insentiver til å fornye bilparken. Norge har en av Europas høyeste gjennomsnittsalder på personbilparken, noe som betyr at store deler av bilparken ikke bruker nyeste tilgjengelige teknologi.

Avgiften for kjøp av nye biler er i dag bygd opp gjennom én del CO_2-avgift, en del NO_X-avgift, én del vektavgift og én del effektavgift. I hvert av disse leddene er det en betydelig progresjon som slår kraftig ut allerede for vanlige familiebiler. Dette rammer spesielt store barnefamilier som er avhengige av litt større biler. Mange barnefamilier tvinges derfor å velge en liten bil, fremfor en bil som dekker deres behov.

Disse medlemmer mener det er flere gode grunner til å fjerne effektavgiften. For det første vil befolkningen i større grad kunne velge den bilen de selv mener de har behov for. For det andre vil bilparken i langt større grad fornyes, slik at den sist tilgjengelige teknologi blir benyttet. Med en reduksjon i avgiftene slik disse medlemmer har skissert, vil kjøp av bil i langt større grad være basert på kundens behov, fremfor statens dirigering av hvilken bil en skal kjøpe gjennom avgiftsbelegging.

Disse medlemmer foreslår at politiets utrykningskjøretøy skal fritas for engangsavgift. Et slikt vedtak vil også frigjøre ca. 30 mill. kroner årlig som politiet kan bruke til å investere i bedre og nyere bilpark.

Drivstoffavgifter

Disse medlemmer støtter ikke tankegangen bak at Norge, som stor oljeprodusent, skal ha blant verdens høyeste drivstoffavgifter. I et land med store avstander og spredt bebyggelse er privatbilen det viktigste transportmiddel.

Norge ligger i verdenstoppen når det gjelder bensin og dieselavgift. Fremskrittspartiet mener topografi, befolkningstetthet, og ikke minst de store avstandene gjør at avgiftsnivået burde ligge på et langt lavere nivå. Når det i tillegg kan slås fast at Norge er selvforsynt med olje, er det etter disse medlemmers syn uforståelig at stortingsflertallet ønsker et så høyt avgiftsnivå.

Disse medlemmer ser på bilen som et gode; både som et rent transportmiddel, men også som en mulighet for befolkningen til å delta i det sosiale liv. Disse medlemmer mener at drivstoff som er særlig miljøvennlig bør få spesielle reduksjoner i avgiftene. Gass og produkter utvunnet av gass er slike produkter. Derfor foreslår disse medlemmer at GTL fritas for veibruksavgift, noe som spesielt vil senke utslippet av partikler fra dieselbiler i byene.

Disse medlemmer foreslår derfor at avgiftene på bensin- og dieselavgiften senkes med 1 krone pr. liter. (De såkalte veibruksavgiftene settes ned med 80 øre, noe som gir staten 20 øre mindre i merverdiavgift-inntekter pr. liter.) Disse medlemmer foreslår dessuten at GTL fritas for veibruksavgift.

Grensehandelspakke

Disse medlemmer viser til at grensehandelen har over tid vært økende og dette er en politikerskapt utfordring ved at vi har langt høyere særavgifter enn våre naboland. Den særnorske landbrukspolitikken med reguleringer og handelshindringer som gir høye priser og dårlig utvalg for forbrukerne, er også et viktig grunnlag for grensehandelslekkasjen.

Regjeringen har siden 2009 hevet alkoholavgiftene i Norge med 13 pst., mens avgiftsnivået i Sverige i perioden er nærmest uendret.

Disse medlemmer foreslår i vårt budsjettalternativ å redusere avgiftene på øl og vin med 14 pst., samt av disse medlemmer foreslår å redusere avgiften på snus med 15 pst. Dette er en start på å normalisere vårt særavgiftsnivå med nabolandene. Vi sier også nei til regjeringens forslag om å øke den særnorske avgiften på alkoholfrie drikkevarer med 16 øre. Samlet innebærer vår grensehandelspakke reduserte særavgifter med anslagsvis 1 mrd. kroner som vi tror vil være et godt første bidrag til å redusere grensehandelen. Ifølge næringsorganisasjonen Virke tilsvarer grensehandelen nå 5 pst. av total omsetning i norsk dagligvarehandel.

Norge ligger på verdenstoppen når det gjelder alkoholavgifter, og vi har i dag et avgiftsnivå som er langt høyere enn våre naboland. Dette er etter disse medlemmers syn lite fornuftig da høyere avgifter uten tvil fører til mer ulovlig alkoholomsetning (illegal produksjon og organisert smugling).

Disse medlemmer viser til at økt grensehandel resulterer i at salget av norske produkter går ned, norske arbeidsplasser trues og tradisjonsrike bryggerier står i fare for å bli lagt ned. De store forskjellene i avgifter mellom landene på forskjellige tobakksvarer forsterker også handelslekkasjen til våre naboland. I tillegg pålegges sjokolade og sukkervarer høye avgifter som gjør at prisene på slike produkter er langt lavere i våre naboland.

Avgift på elektrisk kraft

Disse medlemmer foreslår å fjerne påslaget på nettariffen på 1 øre til Enova. Ettersom ordningen med grønne sertifikater trer i kraft, kan store deler av Enovas virksomhet fases ut.

Dokumentavgift

Dokumentavgiften, også kalt «flytteskatten», er en avgift som kun har til hensikt å skaffe inntekter til statskassen. Den straffer de som har behov for å flytte på seg, enten av arbeidsmessige eller andre grunner, og er derved med på å redusere fleksibiliteten i det norske arbeidsmarkedet. Den rammer også unge i etableringsfasen som skal skaffe seg bolig hardt. Disse må i tillegg til høye boliglån ta opp dyre topplån for å betale avgift til staten.

Disse medlemmer ønsker å fjerne denne avgiften på sikt, og foreslår at den i første omgang settes ned fra 2,5 pst. til 2,25 pst.

Redusert losavgift

Disse medlemmer viser til at offentlige rammebetingelser favoriserer vei- og jernbanetran-

sport på bekostning av sjøtransport, fordi en større andel av transportkostnadene for sjøtransport er knyttet til offentlige avgifter enn for varetransport med lastebil og tog. Dette gjelder spesielt losgebyret, der også de som ikke benytter tjenesten må betale for losberedskap.

Disse medlemmer vil ha rettferdig konkurranse mellom transportmidlene, og vil derfor på sikt fjerne losgebyret. Dette betyr at en større del av varetransporten flyttes fra veiene til jernbanen og over på sjøen. Dette må gjøres over flere år, og Fremskrittspartiet kutter i første omgang losavgiften med 168 mill. kroner i alternativt statsbudsjett for 2013.

Tollreduksjoner – Frihandel

Disse medlemmer mener at handel over landegrensene er en viktig forutsetning for økonomisk vekst og at Norge som en liten økonomi er helt avhengig av å kunne handle med andre land. Norge har en åpen økonomi, men fortsatt finnes det tollbarrierer på tekstilvarer – men det er for landbruksprodukter at Norge fremstår som proteksjonistisk. Disse medlemmer mener at gjenværende tollmurer skal reduseres og ikke økes, derfor sier disse medlemmer nei til regjeringens foreslåtte tolløkninger på ost og kjøtt. Konsekvensene av regjeringens forslag vil være dårligere produktutvalg og høyere priser for norske forbrukere. Samtidig risikerer vi at våre handelspartnere vil innføre mottiltak som kan ramme viktige deler av norske eksportnæring.

Disse medlemmer mener at også matvarehandelen skal liberaliseres og at dette må skje gjennom gjensidige avtaler. Dette vil gi norske forbrukere bedre vareutvalg og lavere priser, samtidig som norsk matnæring får ta del i de mulighetene som ligger i et større marked for deres produkter.

Når det gjelder den gjenværende tekstiltollen, mener disse medlemmer at denne savner begrunnelse og har som konsekvens dyrere produkter for norske forbrukere. Disse medlemmer mener derfor at denne tollen bør fjernes og ber regjeringen utarbeide en plan for å fase ut resterende tekstiltoll som skal fremlegges første halvår 2013. Disse medlemmer setter også av 100 mill. kroner til å redusere tekstiltollen i vårt budsjettforslag utover hva regjeringen foreslår av reduksjoner.

Disse medlemmer mener det er viktig å trekke fattige land med i verdenshandelen og dette er den beste måten for å oppnå økonomisk vekst. Disse medlemmer mener det er dobbeltmoral å bruke store midler på utviklingshjelp til land mens man hindrer handel med de samme landene gjennom proteksjonistiske tollbarrierer. Disse medlemmer fremmer derfor forslag om å fjerne all toll på varer fra u-land (OECD-listen), noe som trolig vil tilsvare rundt 600 mill. kroner i reduserte tollinntekter. Dette vil resultere i mer handel med u-landene og et bedre vareutvalg for norske forbrukere.

Opprydning i tollsatser

Disse medlemmer ønsker også at regjeringen legger frem sak for Stortinget der tollgrensen (verdigrensen for tollfri innførsel av varer for privat import) på 200 kroner økes til 1 000 kroner, som alle de politiske partiene på Stortinget har lovet i diverse valgkamper.

2.1.2.4 Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Norge har en sterk økonomi som gir oss handlefrihet. Vår posisjon gir oss muligheter til å skape trygghet og vekst for både dagens og morgendagens innbyggere. Kontrasten er stor til resten av Europa som må gjennomføre store kutt i offentlige budsjetter. Mange land opplever også en skremmende høy arbeidsledighet.

Disse medlemmer viser til at regjeringens budsjett for 2013 viser at Norge er i en spesielt gunstig posisjon hvor høy oljepris og store investeringer i petroleumsnæringen gir positive ringvirkninger. Samtidig fremgår det tydelig at lav produktivitetsutvikling og et særnorsk høyt kostnadsnivå skaper utfordringer for mange av våre konkurranseutsatte bedrifter og arbeidsplasser. Investeringene i industrien på Fastlands-Norge er på et historisk lavt nivå.

Figur 1: Næringsinvesteringer i prosent av BNP ekskl. oljenæringen

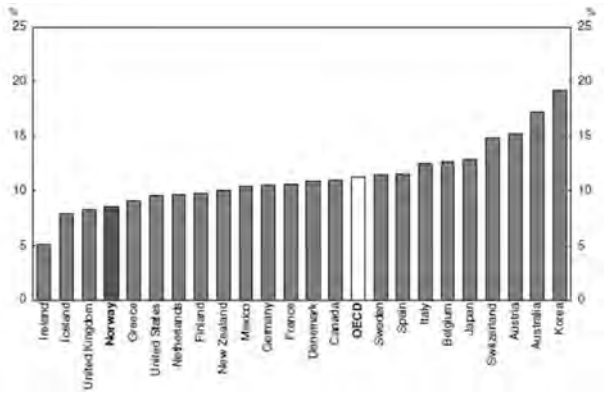

Kilde: OECD Economic Surveys Norway 2012

Disse medlemmer mener handlingsregelen for bruk av oljeinntektene sikrer at formuen både kommer dagens og morgendagens innbyggere til gode. Oppbygging av Statens pensjonsfond utland skaper trygghet for både dagens og morgendagens pensjonister. Men arbeidsinnsatsen og vekst i arbeidsproduktiviteten er viktigere for velstanden for fremtidige generasjoner enn sparingen i pensjonsfondet. Det er derfor avgjørende for vår velferd på sikt at

bruken av oljepenger ikke bidrar til å svekke produktiviteten, men snarere bidrar til å bygge kunnskap og konkurransekraft.

Disse medlemmer viser til at Høyre legger avgjørende vekt på å holde orden i økonomien. Ansvarlighet i den økonomiske politikken handler like mye om hvordan pengene brukes som hvor mye som bevilges. For å skape rom for økte investeringer i kunnskap, infrastruktur og vekstfremmende skattelettelser reduserer disse medlemmer bevilgningene til bl.a. administrasjon og næringsstøtte.

Høyres alternative budsjett for 2013 har to overordnete prioriteringer:

– En strategi for kunnskap og konkurransekraft
– Velferd som virker

Disse medlemmer mener at regjeringens budsjett for 2013 mangler en tydelig profil. Det inneholder litt mer til alt. Budsjettet mangler en langsiktig satsing på kunnskap og konkurransekraft, og nye og bedre løsninger som kan gi oss en velferd som virker for de som trenger det mest.

Den økonomiske krisen som rammer mange land i Europa, vil også få konsekvenser for mange arbeidsplasser og lokalsamfunn i Norge. Når veksten i Europa uteblir, faller markedet for våre eksportvarer. I tillegg har kronen styrket seg. Det gjør norske eksportvarer dyrere. I møte med et tøffere marked har den rød-grønne regjeringen utstyrt våre bedrifter med en ekstra tung ryggsekk med særnorske skatter og et særnorsk høyt kostnadsnivå.

Disse medlemmer mener at budsjettet for 2013 må måles på om det bidrar til å trygge jobber og sikre velferden. Mange av de faktorer som påvirker norsk økonomi kan vi gjøre lite eller ingen ting med. Det gjør det desto viktigere å ta tak i de områder som politikken kan påvirke:

– Moderat bruk av oljepenger og et stramt budsjett kan dempe veksten i kostnadsnivået og sikre konkurranseevnen.
– Vekstfremmende skattelettelser vil styrke arbeidslinjen og bidra til nye investeringer i næringslivet.
– Investeringer i kunnskap og infrastruktur styrker innovasjonsevnen og vekstevnen i økonomien.
– Et moderat lønnsoppgjør er avgjørende for å unngå ytterligere tap av konkurranseevne og arbeidsplasser.

Disse medlemmer mener det er riktig av regjeringen å bruke mindre oljepenger enn 4-pst. grensen i Handlingsregelen. Regjeringen legger opp til å bruke om lag 125 mrd. kroner. Det utgjør i 3,3 pst. av Statens pensjonsfond utland. Budsjettet kan ikke sies å være spesielt stramt. Utgiftene på budsjettet øker med 60 mrd. kroner fra 2012 til 2013. Budsjettet er i økonomisk forstand nøytralt. Det betyr at budsjettet i liten grad påvirker presset i økonomien.

Disse medlemmer viser til at debatten om økonomisk politikk i Norge i stor grad handler om hvor mye penger som brukes, og i liten grad om hvordan pengene brukes og hvilke resultater som oppnås. Moderat bruk av oljepenger er viktig både for å unngå ubalanser i økonomien og for å sikre trygghet for pensjon for både dagens og morgendagens pensjonister. Å holde seg til handlingsregelen for bruk av oljeinntekter er en viktig del av en ansvarlig økonomisk politikk. Samtidig er det minst like viktig å diskutere hvordan pengene som bevilges over statsbudsjettet brukes, og hvilke resultater som oppnås. Disse medlemmer viser til at Høyre vil vri veksten i utgifter fra direkte næringsstøtte, administrasjon og drift til investeringer i kunnskap, infrastruktur og vekstfremmende skattelettelser.

Figur 2: Prioriteringer innenfor handlingsrommet

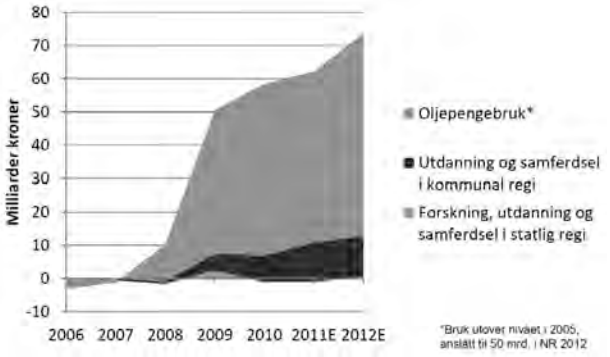

Kilde: NHO

Disse medlemmer viser til at den rød-grønne regjeringen ofte skryter av veksten i pengebruk på ulike områder. I 2013 brukes det i overkant av 300 mrd. kroner mer enn i 2005 – justert for inflasjon. Disse medlemmer vil ha fokus på resultatene som oppnås. Norge ligger svært høyt i pengebruk på de fleste områder, men oppnår ikke tilsvarende gode resultater. Eksempelvis har helsekøene økt betydelig under regjeringen Stoltenberg II, til tross for økte bevilgninger.

Disse medlemmer viser til at også norske undersøkelser viser at «Best practice» i offentlig sektor kan frigjøre betydelig midler som kan brukes til å skape bedre tjenester eller nye investeringer. En analyse publisert av Frischsenteret i 2010 viser at om alle enheter var like produktive som den beste, ville det vært frigjort 6 000 årsverk i universitets- og høyskolesektoren, 8 mrd. kroner i sykehussektoren og 2 000 årsverk i politidistriktene. I disse tre sektorene innebærer det at brukerne kunne fått 25 pst. bedre tje-

nester dersom alle enheter var like produktive som «best practice». Disse tallene er selvsagt bare en illustrasjon, men de viser at potensialet er stort. Jobber vi smartere kan vi få både flere og bedre tjenester.

Strategi for økt kunnskap og konkurransekraft

Disse medlemmer mener at Norge har store muligheter. Vi har en høyt utdannet befolkning, store naturressurser og teknologi i verdensklasse. Nordmenns levestandard er i verdenstoppen, arbeidsledigheten er lav og vi har penger på bok.

Men fremtiden byr på utfordringer, som den rødgrønne regjeringen skyver foran seg:

– En stadig sterkere todeling av norsk økonomi mellom oljerelaterte næringer stimulert av stigende oljepriser på den ene siden og andre næringer som sliter med et høyt kostnadsnivå og som møter tøff konkurranse om kapital og arbeidskraft på den andre.
– Et skjerpet behov for å styrke norsk konkurransekraft som følge av Eurokrisen. Dersom vår privilegerte situasjon blir en «sovepute» kan vi tape produktivitetskappløpet på lengre sikt.
– En fortsatt sterk og automatisk vekst i offentlig administrasjon. Antall ansatt i statlig administrasjon vokser sterkt, uten at resultatene vokser tilsvarende. Svake resultater i skolen. Nesten 1 av 5 elever går ut av grunnskolen med så svake leseferdigheter at de vil ha store problemer med å gjennomføre videregående opplæring og studier samt å møte elementære krav i arbeidslivet.
– Mangel på riktig kompetanse. På høyere nivå utdanner vi for få ingeniører, og med dagens utdanningstakt kan vi komme til å mangle 18 000 lærere i 2020.
– Svake resultater i høyere utdanning. UiO ligger på 202. plass over Times Higher Educations oversikt over de beste universitetene i verden. UiB er nr. 228, mens NTNU ligger på 251. plass.
– Svak infrastruktur er en konkurranseulempe. I 2013 blir det åpnet 15 km ny motorvei, 19 km midtrekkverk og 1 km kollektivfelt. Vedlikeholdsetterslepet er betydelig.
– Særnorske skatter blir en ekstra byrde for norske arbeidsplasser som konkurrerer i en tøff internasjonal konkurranse.

Et innovasjonssystem i ubalanse

Disse medlemmer mener at det med et høyt kostnadsnivå er avgjørende at vi utvikler kunnskapssamfunnet og blir et at Europas mest innovative land. I dag har vi et høy utdannet befolkning, men scorer lavt innenfor områder som er avgjørende for innovasjonsevnen.

Figur 3: Et innovasjonssystem i ubalanse

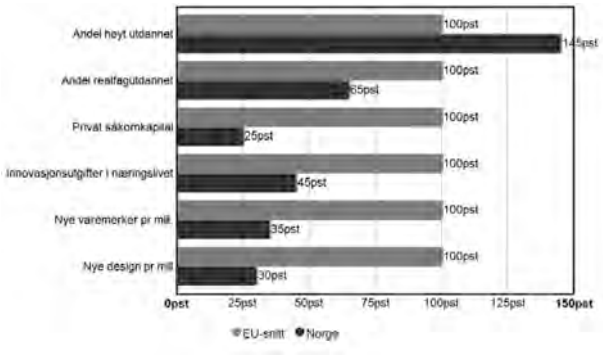

Kilde: European Innovation Scoreboard/inFuture

Disse medlemmer mener at de langsiktige linjene i regjeringens politikk er vage, og det finnes ingen klar kurs for fremtiden. Høyre vil skape trygghet for fremtidig velferd gjennom kunnskap og konkurransekraft, og har nye ideer og bedre løsninger for å styrke konkurranseevnen:

– Vi må satse på kunnskap. Skolen skal sikre at alle elever får grunnleggende kunnskaper og vi må utvikle universitetsmiljøer i verdensklasse.
– Vi må investere mer i forskning, og bruke innovasjonsstøtten der den vil gi mest effekt
– Vi trenger vekstfremmende skattelettelser. Det er et mål å skape mer, ikke skatte mer.
– Det er nødvendig med et løft i infrastrukturinvesteringene. Vi trenger flere, bedre og tryggere veier.

Hvorfor konkurransekraft?

Disse medlemmer viser til at Norge er i en privilegert situasjon med store oljerikdommer. Men det er viktig å huske at for velstanden for fremtidige generasjoner er arbeidsinnsats og vekst i arbeidskraftproduktiviteten viktigere enn oljepengene i Pensjonsfondet. Siden 2006 har produktivitetsveksten i Norge falt i de fleste fastlandsnæringene, og særlig innenfor tjenesteyting. Parallelt med dette er lønnsnivået blitt 58 pst. høyere enn hos våre handelspartnere. Det er ikke bærekraftig i lengden.

Figur 4: Produktivitetsvekst i Norge og andre land

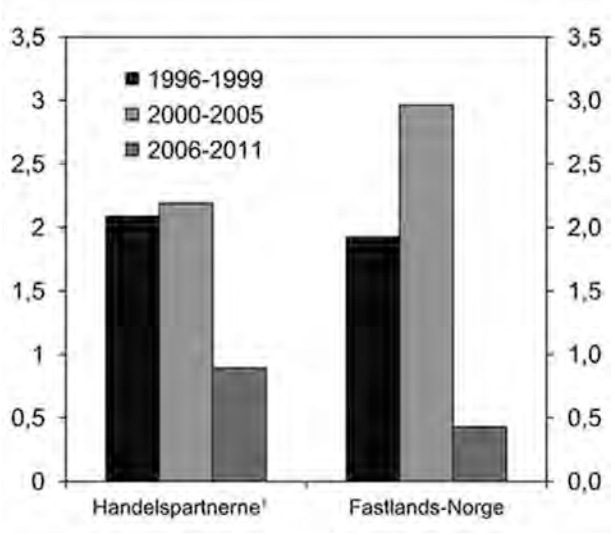

Kilde: Nasjonalbudsjettet 2013

Disse medlemmer mener krisen i Europa og todelingen av norsk økonomi gjør det viktigere enn noensinne å arbeide systematisk for å styrke konkurranseevnen for industri og næringsliv i Fastlands-Norge. Det er summen av produktivitetsveksten i alle deler av norsk økonomi som gjør at vi kan ha høye lønninger og gode levekår. Uten produktivitetsvekst forsvinner sakte det som utgjør fundamentet for vår velstand; trygge arbeidsplasser.

Figur 5: Norges konkurransekraft svekkes

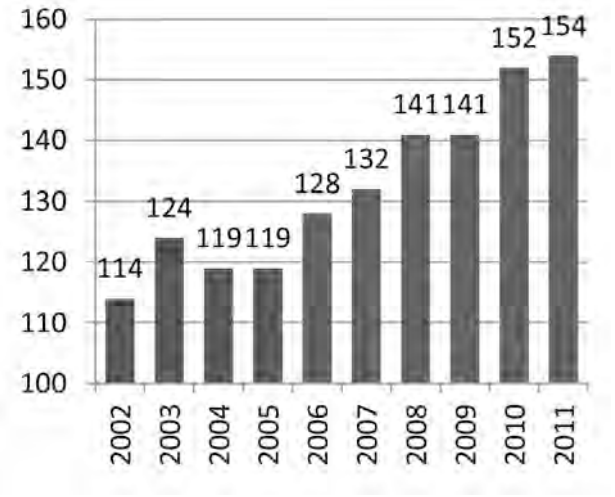

Reallønnsvekst fra 2000 til 2013:

– Norge: 43 prosent
– Sverige: 22 prosent
– EU15: 8 prosent

Figuren viser timelønnskostnader i industrien i Norge i forhold til industrien hos handelspartnerne i EU i felles valuta.
Handelspartnerne = 100
Kilde: Teknisk beregningsutvalg

Disse medlemmer viser til at Norge tidligere har utarbeidet langsiktige planer for å styrke konkurransekraften. Statens pensjonsfond – utland («Oljefondet») ble først foreslått av Høyres finansminister Arne Skauge i 1990 og senere gjennomført av regjeringen Brundtland. Retningslinjene for bruken av fondets avkastning, ble vedtatt med bredt flertall i Stortinget i 2001. Om lag fire pst. av fondet skulle brukes over statsbudsjettet, og pengene skulle gå til forskning, utdanning, infrastruktur og vekstfremmende skatteletter. Kort sagt: pengene skulle brukes til å styrke konkurransekraften.

Disse medlemmer viser til at regjeringen i 2013 bruker over 300 mrd. kroner mer enn i 2005. Da er det ikke vanskelig for regjeringen å skryte av at det brukes mer penger på mange formål. Problemet er at den ikke evner å prioritere det viktigste. Under regjeringen Bondevik II ble 9 av 10 kroner brukt etter handlingsregelens intensjoner. Nå er dette tallet nede i 2 av 10 olje-kroner. En ny retning må til for å møte utfordringene vi står overfor.

Første skritt i Høyres strategi

Disse medlemmer viser til at Høyres alternative statsbudsjett for 2013 representerer første steg i en langsiktig strategi for å styrke Norges konkurransekraft. Vi har nye ideer og bedre løsninger for hvordan forenkling, forskning, innovasjon, utdanning, vekstfremmende skattelettelser og investeringer i infrastruktur skal sikre fremtidig velferd.

Utdanning

Disse medlemmer viser til at Høyre vil utvikle Norge som kunnskapsnasjon. Den jobben starter i skolen. Forskeren John Hattie ved universitetet i Auckland har dokumentert hvordan lærerens rolle påvirker elevenes læringsutbytte. Av 138 faktorer som ble vurdert, ble kontakt og interaksjon mellom lærer og elev vurdert til å være den aller viktigste. En satsing på etter- og videreutdanning vil gjøre lærerne bedre rustet til å møte elevene, og bedre oppfølging av elevene vil redusere frafallet i skolen.

Disse medlemmer har store ambisjoner for høyere utdanning i Norge. Vi må ha som mål at vi i 2030 skal vi ha universitetsmiljøer som er blant de høyest rangerte i verden, og at vi skal være på topp i Norden. Høyre ønsker å redusere frafallet i skolen og gjennomføre et løft for yrkesfagene. Vi må etablere flere studieplasser på studier som gir den kompetansen som trengs i fremtidens arbeidsmarked. Samarbeidet mellom utdanningssektoren og næringslivet må styrkes slik at vi får skapt en kultur for entreprenørskap.

I budsjettet for 2013 gjør Høyre følgende:

– Bevilger 550 mill. mer til etter- og videreutdanning av lærere.
– Styrker satsingen på Ungt Entreprenørskap.
– Styrker yrkesfagene gjennom økt støtte til lærlingeordningen.
– Øker bevilgningene til høyere utdanning og satser ekstra på de beste universitetsmiljøene.

Forskning og innovasjon

Disse medlemmer mener at Norge aldri kan konkurrere mot lavkostland på pris, men vi har mulighet til å bli verdensledende på kunnskap. Det er ikke best å være billigst, men det er best å være smartest. For å møte en tøff global konkurranse må Norge derfor styrkes som kunnskapsnasjon. De samlede bevilgningene til forskning var i 2005 på om lag 17 mrd. kroner. I år er forslaget på omtrent 27 mrd. kroner. Likevel er vi på 5. plass i Norden når det gjelder bevilgninger som andel av BNP. Rektor ved UiO, Ole Petter Ottersen, oppsummerte regjeringens forskningsinnsats presist da årets statsbudsjett ble presentert: «Det hjelper lite å ta to skritt frem når resten av verden løper».

Figur 6: Realvekst i forskningsbevilgningene 2009–2013

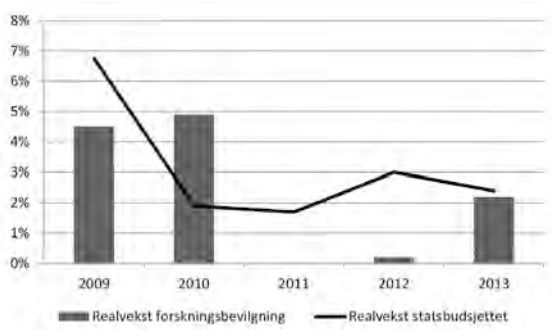

Kilde: Statsbudsjett 2009-2013

Disse medlemmer viser til at Høyre vil investere mer i forskning og utvikling for å skape et bedre grunnlag for fremtidens verdiskapning. Det må skje både gjennom offentlig innsats og ved at næringslivet forsker mer. Bevilgningene til forskning må økes, og bedrifter må gis større incentiver til å drive med FoU-aktiviteter. Derfor mener Høyre at effektive ordninger som Skattefunn og BIA må styrkes. Landsdekkende ordninger med høy innovasjonseffekt skal være vår øverste prioritet.

I budsjettet for 2013 gjør Høyre følgende:

– Styrker bevilgningene til Skattefunn, såkornfond og NCE-programmet.
– Øker bevilgningene til næringsrettet forskning.
– Oppretter en lavterskel innovasjonsbørs.
– Legger til rette for «offentlig-privat innovasjonssamarbeid» hvor innovasjon legges inn som et element ved offentlige innkjøp.

Figur 7: Høyres milliardsatsing på kunnskap

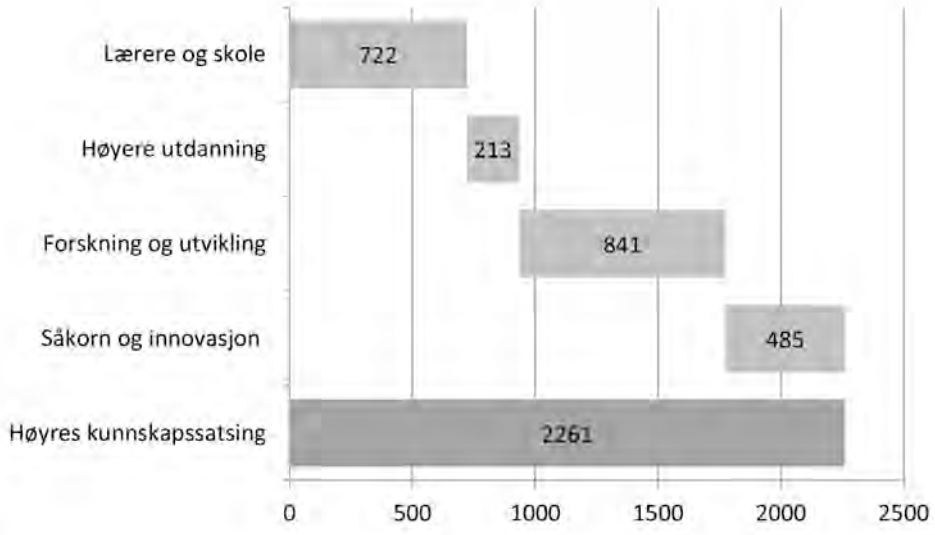

(Tall i mill. kr)

Lærere og skole:

- Kompetansesentre nettbasert utdanning: 10 mill.
- Kompetanseheving lærerutdanningen: 50 mill.
- Lærerløft, etter- og videreutdanning: 500 mill.
- Utvikling og kvalitetsheving i etter- og videreutdanningstilbudet for lærere: 50 mill.
- Prosjekt nye karriereveier for å holde på de beste lærerne: 10 mill.
- Tilskudd vitensenter, Newtonrom, Murmanskskolen, private toppidrettsgymnas: 7 mill.
- Basiskompetanse i arbeidslivet: 25 mill.
- Økt lærlingetilskudd: 50 mill.
- Hjelpemidler til elever med dysleksi: 20 mill.

Total verdi: 722 mill. kr

Såkorn og innovasjon:

- Innovasjon Norge, styrking av landsdekkende innovasjonslåneordninger: 67 mill.
- Innovasjon Norge, økte etablerertilskudd: 13 mill.
- Innovasjon Norge, kategori «Innovasjon møbel»: 10 mill.
- Omstillingstiltak/ lokal næringsutvikling: 150 mill.
- Innovasjon Norge, tapsfond 500 mill. kr i lånekapital til såkornfond: 125 mill.
- Styrke NCE-programmet, oppstart GCE: 60 mill.
- Utvikling av OPI-veileder pluss rådgivning: 15 mill.
- Miljøteknologi: 25 mill.
- Oppstart av innovasjonsbørs: 20 mill.

Total verdi: 485 mill. kr

Høyere utdanning:

- Økt basisbevilgning universiteter og høyskoler: 142,5 mill.
- Økt basisbevilgning private høyskoler: 7,5 mill.
- Målrettet satsing for utvikling av de beste universitetsmiljøene: 50 mill.
- Støtte til freshman-året i USA og 1. året av bachelorgrad i ikke-vestlige land: 12,9 mill.

Total verdi: 213 mill. kr

Forskning og utvikling:

- Næringslivsforskning: 415 mill.
- Økte forskningsbevilgninger: 250 mill.
- Øvrige forskningstiltak: 176 mill.

Total verdi: 841 mill. kr

Infrastruktur

Disse medlemmer mener at et veisystem i verdensklasse, en moderne jernbane, en trygg farled, god bredbåndsdekning og et effektivt postsystem utgjør ryggraden i en konkurransedyktig nasjon. Bedrifter er avhengige av å få varene raskt frem, pendlere må komme til og fra jobb, og vi vil alle trygt hjem. Når trafikken stopper opp, skaper dette store kostnader både for enkeltpersoner og næringsliv. Bedre infrastruktur reduserer avstandskostnadene, noe som igjen gir konkurransekraft til norske bedrifter. Derfor trenger vi et solid løft for å skape en infrastruktur som bedrer konkurransekraften. Høyre ønsker å benytte offentlig-privat samarbeid (OPS) for å organisere større prosjekter. OPS kan gi mange fordeler. For det første blir planlegging og utbygging gjennomført raskere, fordi finansiering og organisering kan gjøres mer helhetlig. Dessuten gir denne kontrakts-strukturen mulighet til å inkludere langsiktig vedlikehold som en del av prosjektet. Man unngår dermed et mulig fremtidig etterslep på vedlikeholdssiden. Nye og bedre OPS-veier vil gi næringslivet lavere kostnader og bedre vilkår for langsiktig vekst. I tillegg må kollektivtrafikken i de store byene bygges ut ved hjelp av statlig finansiering.

I budsjettet for 2013 gjør Høyre følgende:

- Bruker 1,2 mrd. kroner mer på vei.
- Styrker offentlig finansiering av kollektivtransport i de store byene gjennom å styrke belønningsordningen med 200 mill. kroner.
- Bruker mer moderne metoder som OPS til å bygge vei.

Skatt

Disse medlemmer viser til at mange norske bedrifter og arbeidsplasser opplever særnorske skatter og avgifter som en konkurranseulempe når de er ute og kjempe mot tilpasningsdyktige internasjonale konkurrenter. Disse medlemmer vil trappe ned den særnorske formuesskatten og på sikt fjerne den helt. Det private norske eierskapet må styrkes for å sikre risikovillige, langsiktige og kompetente eiermiljø. Gjennomføring av et generasjonsskifte blir ofte en betydelig økonomisk byrde på grunn av arveavgiften. Målet er å skape mer, ikke skatte mer. Denne avgiftsbelastningen gjør at mange familiebedrifter blir solgt ut av familien med det resultat at lokalt eierskap går tapt, og Høyre vil derfor fjerne arveavgiften. Høyre vil også ha en reform for å stimulere til økt eierskap blant ansatte.

I budsjettet for 2013 foreslår Høyre å:

– redusere formuesskatten
– halvere arveavgiften
– øke fribeløpet for kjøp av aksjer i egen bedrift
– bedre avskrivningsreglene for maskiner

Forenkling

Disse medlemmer viser til at norske bedrifter hvert år bruker om lag 54 mrd. kroner på å etterleve rapporteringskrav til myndighetene. Administrative kostnader og unødvendig byråkrati tapper næringslivet for konkurransekraft. Derfor må vi sørge for at gründere, bedriftseiere og ansatte får anledning til å bruke tiden sin på verdiskaping. Høyre mener at det er mulig å kutte administrative kostnader med 30 pst. frem mot 2020.

I budsjettet for 2013 foreslår Høyre å:

– redusere gebyrer
– redusere statlig byråkrati

Figur 8: Høyres milliardsatsing på konkurransekraft

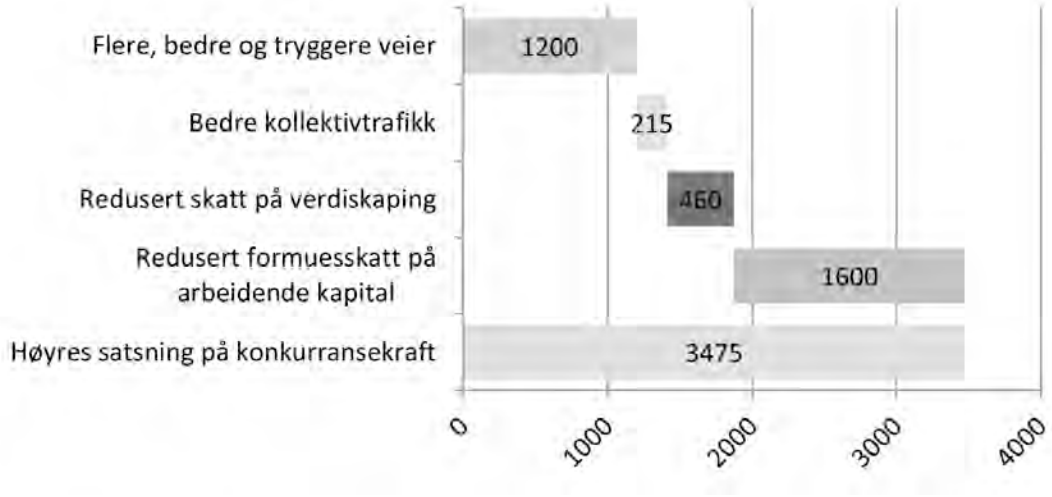

(Tall i mill. kr)

Spesifisering:

Flere, bedre og tryggere veier:

– Veiinvesteringer: 800 mill.
– Planlegging OPS: 200 mill.
– Fylkesveier, tilskudd: 200 mill.

Total verdi: 1200 mill. kr

Bedre kollektivtrafikk:

– Belønningsordning: 200 mill.
– Stasjonsheis Holmestrand: 15 mill.

Total verdi: 215 mill. kr

Redusert skatt verdiskaping:

- 30 pst. startavskrivningssats for inv. maskiner/utstyr: 310 mill.
- Heve jordbruksfradraget: 20 mill.
- Likestilling traktor/snøscooter i reindriftsnæring: 16 mill.
- Redusere avgiftsøkning på alkoholfrie drikkevarer til 3 pst.: 39 mill.
- Halvere produktavgift for saftprodukter fra 1/1-13: 75 mill.
- Øvrige påløpte (ikke inkl. i figur): Skattefunn, direkte fradragsføring FoU, heve innslagspunkt for grunnrenteskatt til kraftverk

Total verdi: 460 mill. kr

Redusert formuesskatt:

- Redusere formueskattesatsen fra 1,1 pst. til 1,0 pst. i kombinasjon med økning av bunnfradraget fra 870´ til 1 mill. og gjeninnføring av aksjerabatt med 10 pst.: 2300 mill.
- Anslått provenyvirkning av å øke bunnfradraget i formuesskatten til 1 mill.: - 700 mill.

Total verdi: 1600 mill. kr

Et godt utgangspunkt

Disse medlemmer mener at Norge har et godt utgangspunkt. Mange av de arbeidsplassene som trengs etter 2020 er ennå ikke skapt. De teknologiske løsningene som er nødvendige for å møte økte krav til kvalitet i helse- og omsorgssektoren er ennå ikke tatt i bruk. En skole i verdensklasse kan ikke bli til over natten. For å få et mangfoldig næringsliv med omstillingsklare bedrifter må vi satse på forskning, utvikling og innovasjon.

Disse medlemmer mener at verdiene må skapes før de kan deles. Når Høyre ønsker å skape trygghet gjennom kunnskap og konkurransekraft, er det nettopp fordi vår fremtidige velstand er avhengig av et lønnsomt næringsliv og kunnskapsrike mennesker i hele landet. Det er mye som går godt i Norge, men vi kan alltid bli bedre. Det krever at vi gjør et retningsvalg, og velger ideer og løsninger som kan løse de utfordringene Norge står overfor.

Velferd som virker

Disse medlemmer mener at Norge er et trygt og forutsigbart velferdssamfunn med plass til alle. Vi har et høyt sysselsettingsnivå og en velstandsutvikling som kommer alle samfunnslag til gode. Dette er en samfunnsmodell Høyre ønsker å videreføre. Men, velferdsstaten er under press. Det er et gap mellom folks forventninger på den ene siden, og hva det offentlige leverer på den andre. Resultatene på en rekke områder står ikke i forhold til pengebruken, og mange av de svakeste får ikke nødvendig hjelp.

Høyre mener at det er mange utfordringer på velferdsområdet:

- Nærmere 600 000 mennesker går på helserelaterte ytelser som uføretrygd og arbeidsavklaringspenger. Særlig urovekkende er den sterke veksten i antallet unge uføre.
- Andelen unge og funksjonshemmede i arbeid synker, andelen innvandrere i arbeid fortsetter å være lav, og antallet unge uføre stiger raskt.
- Sykehuskøene har økt med nesten 80 000 siden 2005, etter å ha falt kraftig da Høyre satt i regjering.
- Velferdstilbudet er ofte preget av ventetider, køer og byråkratisering.
- Hjelpen til rusavhengige og personer med psykiske helseutfordringer er for dårlig.
- Kvaliteten er dokumentert som for dårlig på mange viktige områder i helse- og velferdssektoren.

Figur 9: Utvikling i antallet helt uføre personer i alderen 18–29 år, 2001–2012

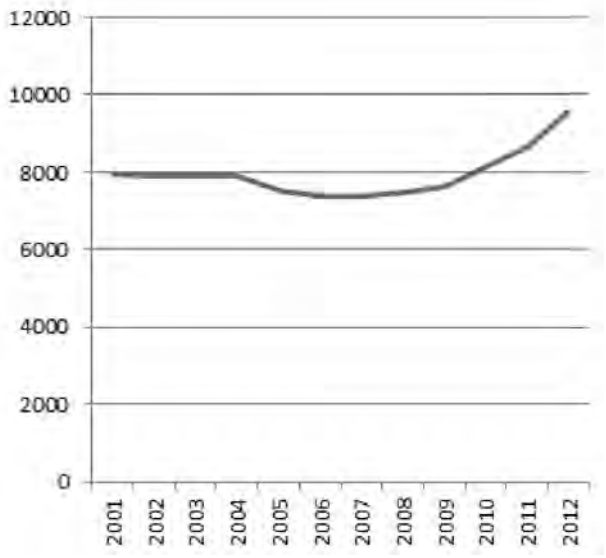

Kilde: Arbeidsdepartementet/NAV

Disse medlemmer mener at dette er forhold som kan svekke tilliten velferdsstaten. På sikt kan det lede til en todeling i samfunnet, mellom de som står innenfor og de som faller utenfor. Dette er utfordringer som den rød-grønne regjeringen ikke har klart å svare på tross flertallsmakt i snart åtte år.

Disse medlemmer tror ikke mer penger alene er svaret for å løse disse utfordringene. Regjeringen bruker om lag 300 mrd. kroner mer i årets budsjett enn det den forrige regjeringen brukte i 2005. Skal vi sikre en bærekraftig velferd for fremtiden må ordninger og systemer forbedres. Norge trenger en velferdspolitikk med nye ideer og bedre løsninger, ikke bare økt offentlig pengebruk.

Høyre vil ha velferd som virker, og vil innføre reformer som disse medlemmer vet gir bedre resultater:

– Satsing på mer mangfold, åpenhet i offentlig sektor og mer valgfrihet for brukerne.
– En klarere prioritering, og et system som forventer og legger til rette for arbeid.
– En kunnskapsbasert velferdspolitikk, der det som er dokumentert effektivt skal prioriteres.
– Et velferdssystem som sikrer at det alltid lønner seg å jobbe.
– Et arbeidsliv som inkluderer svake grupper i arbeidsmarkedet.

Disse medlemmer mener at Høyres løsninger vil gi smartere bruk av ressursene i samfunnet og bedre resultater. I Høyres politikk vil sikre et bærekraftig velferdssamfunn, og i dette alternative statsbudsjettet tar vi de første skrittene på veien.

Skjerpede krav til aktivitet

Disse medlemmer vil ha gode, anstendige og trygge ordninger for mennesker som ikke kan jobbe. Men skal velferden opprettholdes må det lønne seg å jobbe, og det må stilles krav til at alle som er friske skal i aktivitet eller arbeid.

Dette er viktig både for folks tillit til systemet, velferdsordningenes økonomiske bærekraft og for den enkelte. Regjeringen svikter de som faller utenfor arbeidslivet, og særlig de unge, når den godtar et system med passive overføringer uten krav til aktivitet, utilstrekkelige behandlingstilbud og ventetider på tiltaksplasser på opp mot et år.

Disse medlemmer vil innføre aktivitetsplikt for sosialhjelpsklienter, og skjerpe kravene for å motta trygdeytelser som dagpenger. Det er særlig nødvendig med en forsterket innsats rettet inn mot unge, og Høyre vil derfor ha en «snu-i-døra»-praksis på alle Nav-kontor for de under 26 som søker om sosialhjelp. Det er også nødvendig med en gjennomgang av alle ytelser til unge på sosialhjelp.

Ny sjanse for unge uføre

Disse medlemmer mener at en av de største utfordringene vi står ovenfor i dag er den kraftige økningen i antallet unge uføre. Bare i fjor økte antallet uførepensjonister under 30 år med 10 pst. Særlig utsatt er unge med psykiske problemer. Å falle utenfor arbeidslivet i ung alder er tragisk for dem det gjelder. Unge uføre må få en ny sjanse. Dersom man faller utenfor arbeidslivet på ett tidspunkt i livet, må man få muligheten til å komme tilbake igjen senere. Det offentlige må stille opp med hjelp, uten at man skal risikere å miste uføretrygden. Dette vil være til det beste både for samfunnet og den enkelte.

Bedre tiltaksplasser

Disse medlemmer viser til at regjeringen hvert år bruker over 7 mrd. kroner på arbeidsmarkedstiltak, men mangler oversikt over hvor mange som går over i jobb på permanent basis og hvor mange som går fra tiltak til tiltak uten å komme videre. Høyre vil ha mer og bedre kunnskap om hva som fungerer og ikke fungerer, og vil sette klare krav til at arbeidsmarkedsbedriftene skal levere resultater. Store deler av innsatsen på dette feltet brukes i dag til tiltak som skal vurdere og trene mennesker som skal ut igjen i arbeidslivet.

Disse medlemmer foreslår en vridning av tiltakene over på aktivitet og trening i selve arbeidslivet, både gjennom omprioriteringer innenfor dagens rammer og gjennom økte bevilgninger til lønnstilskuddsordninger.

Flere funksjonshemmede i arbeid

Disse medlemmer viser til at selv om vi har lav arbeidsledighet i Norge har vi også store grupper som både kan og vil arbeide, men som står utenfor arbeidslivet. Dette gjelder blant annet omkring 80 000 funksjonshemmede. Høyre mener at en betydelig andel av denne gruppen kunne vært i arbeid med bedre tilrettelegging. Dessverre går utviklingen i gal retning under den rød-grønne regjeringen. Andelen sysselsatte funksjonshemmede har falt betydelig siden 2008, og har fortsatt å falle det siste året på tross av at trenden er snudd i befolkningen for øvrig.

Figur 10: Andel sysselsatte 15–66 år med funksjonshemming

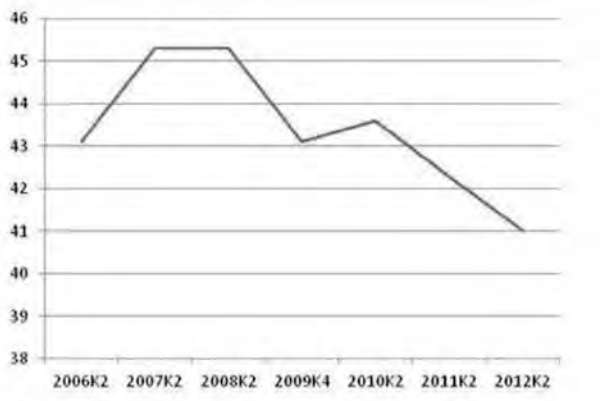

Kilde: SSB

Disse medlemmer mener at det er nødvendig med en betydelig forsterket satsning på å tilrettelegge for funksjonshemmede som kan og vil jobbe. Som et første skritt vil Høyre derfor forsterke og avbyråkratisere ordningen med tilretteleggingstilskudd, og gjøre ordningen med funksjonsassistanse permanent. Det er også viktig å prioritere denne gruppen sterkere i tiltaksapparatet, og disse medlemmer vil derfor sette av 2 000 flere plasser til denne gruppen innenfor dagens rammer.

Helsekøene er for lange

Disse medlemmer viser til at siden de rødgrønne overtok makten i 2005 har norske helsekøer økt med rundt 80 000 pasienter. Regjeringen lar bare det offentlige helsevesenet bruke en liten del av den ledige kapasiteten hos private tilbydere av helsetjenester, og rasjonerer behandling til noen heldige, utvalgte pasienter. Et resultat av denne politikken er at over 300 000 nordmenn har skaffet seg privat helseforsikring. Forsikringsselskap oppgir selv manglende tillit til at det offentlige kan gi hjelp uten lange ventetider som den viktigste forklaringen på veksten i markedet.

Figur 11: Antall nordmenn med helseforsikring, 2005–2012

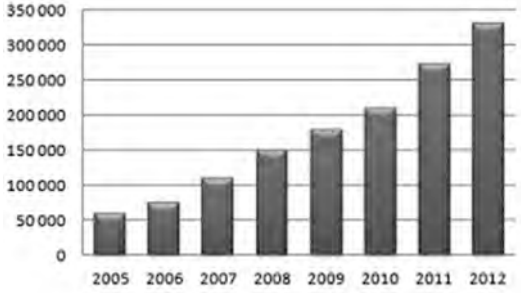

Kilde: FNO

Disse medlemmer mener at den rød-grønne politikken har skapt et klassedelt helsevesen. Høyre vil gjøre ledig kapasitet hos private tilgjengelig for alle, ikke bare de som har råd til å kjøpe seg ut av køen. På sikt ønsker Høyre fritt behandlingsvalg, og å avslutte rasjoneringen av helsehjelp. Det vil gi pasienter raskere hjelp. Som et første skritt i vårt alternative budsjett øremerker vi en bevilgning på 330 mill. kroner til kjøp av privat kapasitet, som vil kunne behandle 20 000 flere pasienter. I tillegg foreslår disse medlemmer å bevilge 150 mill. kroner mer til sykehusene.

Figur 12: Antall nordmenn i helsekø

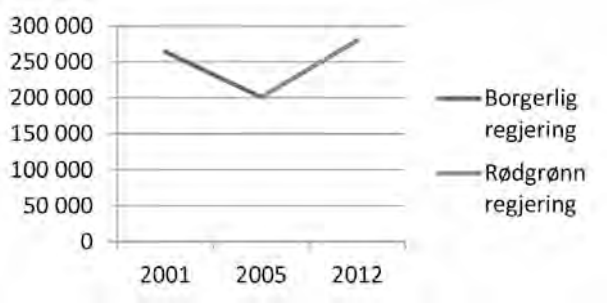

Rehabilitering må trappes opp

Disse medlemmer viser til at selv om vi i Norge ofte er gode på å behandle pasienter, svikter ofte det langsiktige tilbudet om rehabilitering som skal gjenopprette funksjonen fra før skade og behandling. Andre kronikere og syke trenger regelmessig rehabilitering for å holde seg friske og spreke. Riksrevisjonen har dokumentert at rehabiliteringsfeltet ikke har fått den lovede styrking under de rødgrønne. Resultatet er at syke mennesker blir sykere, og mange som kunne vært og ønsker å være aktive i arbeidslivet forhindres i dette.

Disse medlemmer mener at den neste store helsepolitiske reformen må være innen habilitering og rehabilitering. Vi mener det er behov for en forpliktende opptrappingsplan, og øremerker i vårt alternative budsjett 400 mill. kroner til dette innenfor de regionale helseforetakenes ramme. I dette arbeidet må også de private og ideelle institusjonene spille en sentral rolle. Høyre vil derfor innføre fritt rehabiliteringsvalg, slik også Norsk Revmatikerforbund og Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon har tatt til orde for.

Flere sykehjemsplasser

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet lovet under valgkampen i 2007 «12 000 nye sykehjemsplasser eller heldøgns omsorgsplasser innen 2015». Senere er dette avslørt som valgflesk, og det man nå lover er ikke annet enn 12 000 tilsagn om til-

skudd til både bygging og forbedring og erstatning av sanerte plasser. Regjeringen nekter nå å opplyse hvor mange av disse 12 000 tilsagnene som skal gå til nye plasser, og den forespeilede kapasitetsøkningen er i det blå.

Høyre har nye ideer og bedre løsninger for hvordan kapasiteten for sykehjem og heldøgns omsorgsplasser kan økes, og presset lenge for at regjeringen skulle åpne for å la private utbyggere få bidra. Da regjeringen endelig ga etter våren 2011 innførte de en så komplisert ordning at knapt noen har bidratt i det hele tatt. Regjeringens manglende vilje til å slippe til private, hindrer nødvendige forbedringer av omsorgen. Mange kunne sluppet å stå i kø for sykehjemsplass om regjeringen hadde sluppet alle gode krefter til.

Disse medlemmer vil ha et mindre byråkratisk og mer fleksibelt system for utbygging av sykehjemsplasser. I Høyres alternative budsjett tar vi ett skritt ved å styrke tilskuddsordningen for bygging av sykehjem. Vi foreslår samme ordning for bygg av sykehjemsplasser som for idretts- og skolebygg, slik at kommuner kan få fem års rentefrie lån i tillegg til tilskuddet fra staten.

Kompetanse gir kvalitet

Disse medlemmer viser til at regjeringen innen pleie- og omsorgssektoren har lovet 12 000 nye årsverk, men tall fra Finansdepartementet/SSB viser at dekningsgraden av pleiepersonell pr. bruker i pleie- og omsorgssektoren har stått uendret under hele den rød-grønne regjeringsperioden. Høyre mener at det viktigste tiltaket for å sørge for kvalitet i pleie- og omsorgssektoren er å sørge for kompetente ansatte. Derfor satser Høyre stort på etter- og videreutdanning i den kommunale helsetjenesten. Regjeringen har ikke satset på dette, men fokusert på kvantitet fremfor kvalitet.

I dag er 1 av 3 ansatte i sektoren ufaglærte. I årene fremover vil det være et massivt behov for økt rekruttering. Høyres politikk vil gi flere ufaglærte mulighet til å bli faglærte, flere helsefagarbeidere mulighet til å bli sykepleiere, og flere sykepleiere til å bli spesialsykepleiere. En rapport fra Telemarksforskning har vist at kompetanse i pleie- og omsorgssektoren lønner seg, bl.a. fordi kompetent arbeidskraft arbeider mer effektivt. Høyre foreslår i dette budsjettet å bevilge 100 mill. kroner til et kunnskapsløft for ansatte i omsorgstjenesten.

Barn som trenger hjelp

Disse medlemmer mener at noe av det viktigste samfunnet kan gjøre for å motvirke fattigdom og sosiale problemer hos barn, er å sikre at foreldrene er i arbeid og får god helsehjelp når de trenger det. Dette vil Høyre bidra til. I tillegg vil vi ha et kvalitetsløft i barnehagene og fortsette å arbeide for en god kunnskapsskole. Dette bidrar til å utjevne sosiale forskjeller, og er avgjørende for å gi utsatte barn og unge bedre muligheter. Høyre vil også styrke prosjekter som gir barn i familier med lav inntekt en mulighet til å delta på fritidsaktiviteter.

Disse medlemmer mener at et mangfold av offentlige og private aktører gir et bedre barnevern. Vi vil styrke muligheten til å velge det tiltaket som hjelper barn best, uavhengig av hvem som gir hjelpen. Høyre har foreslått en kvalitetsportal for at det skal bli lettere å gi barn skreddersydde hjelpe- og omsorgstiltak.

Disse medlemmer mener at det er viktig å sikre en god integrering av innvandrere. Norskkunnskap er nøkkelen for å få arbeid og deltagelse i samfunnet. Høyre vil legge bedre til rette for at innvandrerkvinner med barn kan delta på introduksjonskurs. Høyre innfører derfor gratis barnehageplass for de som deltar på denne ordningen.

I budsjettet foreslår disse medlemmer blant annet 30 mill. kroner til arbeidstreningstiltak for barnevernsbarn., 109 mill. kroner for gratis barnehage for alle som deltar i introduksjonsprogrammet og økt støtte til norskopplæring. Det foreslås også 150 mill. kroner for å sikre lavere foreldrebetaling i barnehagen for familier med lav inntekt. For familier med bedre økonomi foreslår Høyre at den generelle foreldrebetalingen økes med 200 kroner pr. måned. Samtidig styrkes kvaliteten i barnehagene gjennom en rekke tiltak, noe som kommer alle barn og familier til gode.

Disse medlemmer mener at Norges utfordringer må adresseres nå, om vi skal legge et grunnlag for en vekst og varig velferd. Høyres alternative budsjett utarbeides av Høyres stortingsgruppe mellom fremleggelsen av regjeringens budsjett 8. oktober, og Finanskomiteens avgivelse i midten av november. I løpet av disse ukene kan man ikke endre alt man skulle sett annerledes i norsk politikk, men man kan vise en annen kurs for Norge.

Høyres samlede finanspolitiske opplegg	
Reduserte offentlige utgifter, bokført	11 356 mill. kr
Inntekstøkning, inkl. skatteveksling	5 383 mill. kr
Brutto bokførte Skattereduksjoner	7 676 mill. kr
Netto bokførte skattereduksjoner	5 236 mill. kr
Utgiftsprioriteringer	8 130 mill. kr
Mindre oljepengebruk	812 mill. kr

Disse medlemmer har viser til at de største innsparingene i Høyres alternative budsjett knyttet seg til:

- Statlig administrasjon
- Fylkeskommunale regionale utviklingsmidler
- Næringsoverføringer
- Bistand
- Omlegging av overgangsstønaden og innføring av normerte sykemeldingsperioder
- Innsparinger knyttet til innføring av nøytral moms i staten og helseforetakene
- Økte inntekter gjennom økt makspris i barnehagene
- Økte utbytter fra statsselskapene
- Økte miljøavgifter

Høyres prioriteringer:

Høyres prioriteringer i statsbudsjettet 2013:	
Familie	
Spesielle driftsutgifter, kvalitet i barnehagen	135 mill. kr
Forskning, kvalitet i barnehagen	15 mill. kr
Øke finansieringsgraden i private barnehager ytterligere fra 94 til 96 pst.	60 mill. kr
Gradert barnehagepris i flere kommuner, utvidelse av ordning, bevilget under kommunal	150 mill. kr
Gjeninnføre kontantstøtten for barn mellom 2 og 3 år, prisjustert fra 2011-nivå	169 mill. kr
Gratis barnehage for de på INTRO-ordningen, bevilget under kommunal	125 mill. kr
Kjøp av private barnevernstjenester	150 mill. kr
Kommunalt barnevern	110 mill. kr
Tilskuddsordningen for barnevernsbarn med tiltak i bedrift.	30 mill. kr
Tilskudd til forskning og utvikling i barnevernet	20 mill. kr
Utvikling og opplysningsarbeid mv	20 mill. kr
Øke adopsjonsstøtten til 1 G	13 mill. kr
Øke engangsstønaden iht. prisveksten	6,8 mill. kr
Styrking av incestsentrene	3 mill. kr
Styrking av tiltak mot vold i nære relasjoner	2 mill. kr
Kultur	
Endring av tippenøkkelen: Kompensasjon for bortfall av spillemidler	118 mill. kr
Momskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	100 mill. kr
Kulturskolenes bundne midler omdisponeres til utvikling av kulturskulene	73,8 mill. kr
Herreløs arv går til frivillige organisasjoner	25 mill. kr
Kultur og samfunn, ymse faste tiltak	1,5 mill. kr
Ymse frivillighetsformål	0,75 mill. kr
Musikk, Norsk kulturfond- ettårig prosjekttilskudd	2 mill. kr
Musikk, Norsk kulturfond- flerårig prosjekttilskudd	2 mill. kr

Høyres prioriteringer i statsbudsjettet 2013:	
Musikk, Ymse faste tiltak	0,25 mill. kr
Scenekunst, Norsk kulturfond- ettårig prosjekttilskudd	15 mill. kr
Scenekunst, Norsk kulturfond- flerårig prosjekttilskudd	6 mill. kr
Scenekunst, Ymse faste formål	1,5 mill. kr
Museum og kulturvern, Ymse faste tiltak	0,25 mill. kr
Regional filmsatsing	10 mill. kr
Utenriks og utvikling	
Jenters rett til utdanning og godt styresett - konsentrert om Afrika	120 mill. kr
Menneskerettigheter	100 mill. kr
UNHCR	70 mill. kr
Prosjekter for å bedre veterinær- og kvalitetskontroll for mat i fattige land	40 mill. kr
Justis	
Beredskap	
Øvelser, utstyr, IKT	100 mill. kr
PST	15 mill. kr
Sivilforsvaret for forsering av materiellanskaffelser, samt samtrening med Politi, nødetater og Forsvaret	35 mill. kr
Flere politifolk: Politiets driftsbudsjett	200 mill. kr
Flere politifolk: Oslo Politidistrikt	50 mill. kr
Frivillige organisasjoner i redningstjenesten	10 mill. kr
Narkotikahunder, utdanning og drift	5 mill. kr
Domstolene / balanse i straffesakskjeden	10 mill. kr
Frivilliges tilbakeføringsarbeid etter soning	5 mill. kr
Den høyere påtalemyndighet	5 mill. kr
Integrering	
Gratis barnehage for de på INTRO-ordningen	125 mill. kr
Styrket norskopplæring, særskilt pott til norskopplæring i samarbeid med frivillige organisasjoner for folk som ikke har rett og plikt til norskopplæring	30 mill. kr
Tilskudd til innvandrerorganisasjoner og annen frivillig virksomhet	10 mill. kr
Arbeid og sosial	
Incentivordning for kommunene, arbeid for unge på sosialhjelp. Prøveordning.	100 mill. kr
Lønnstilskudd / Tidsubestemt lønnstilskudd	100 mill. kr
Ompriorteringer innenfor rammen til arbeidstrening i arbeidslivet	100 mill. kr
Prøveordning: Insentivbasert plassering i arbeidslivet	50 mill. kr
Prøveordning: Oppfølging av unge uføre	50 mill. kr
Funksjonsassistentordningen styrkes og gjøres permanent	35 mill. kr
Hjelpemidler (fritid) utvides til funksjonshemmede over 26 år	30 mill. kr
Målrettede fattigdomstiltak	25 mill. kr
Grønt kort (forenklet tilretteleggingstilskudd)	20 mill. kr
Arbeidstilsynet	10 mill. kr
Forskning (IT-funk)	6 mill. kr
Tiltak mot trygdemisbruk	5 mill. kr
Pott til sosiale entreprenører	5 mill. kr
Tilskudd til frivillige organisasjoner mv.	5 mill. kr

Høyres prioriteringer i statsbudsjettet 2013:	
Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv., Hjelpemidler som tjenester	5 mill. kr
Likestillings- og diskrimineringsombudet: Til oppfølging av konvensjon om handikappede	1,5 mill. kr
Gradert barnehagepris i flere kommuner, utvidelse av ordning, bevilget under kommunal	150 mill. kr
Videreføre skattefradrag for store sykdomsutgifter som i 2012	38 mill. kr
Forsvar	
Hæren	120 mill. kr
Sjøforsvaret	100 mill. kr
Luftforsvaret	85 mill. kr
Heimevernet	100 mill. kr
FLO	30 mill. kr
Kystvakten	50 mill. kr
Veteraner	50 mill. kr
Det frivillige skyttervesen	6,2 mill. kr
Forsvarsrelaterte organisasjoner (SIOPS)	1 mill. kr
Beredskap	
Marinejegerkommandoen	45 mill. kr
Helikopterberedskap ut over dedikerte helikoptre på Rygge	20 mill. kr
Heimevernet: Objektsikring og samtrening med politi	50 mill. kr
Næringsliv	
En ansvarlig økonomisk politikk som bidrar til å styrke konkurranse- og innovasjonsevnen. Økt satsning på forskning, infrastruktur og vekstskapende skattelettelser. Se tabell i Høyres hovedmerknad i avsnitt 2.1.2 for Høyres satsninger på økt konkurransekraft	
Lån til såkornkapitalfond, tapsavsetning 125 mill. kr	500 mill. kr
Innovasjon Norge, styrking av landsdekkende innovasjonslåneordninger med 200 mill. kroner låneramme	67 mill. kr
Innovasjon Norge, økte etablerertilskudd	13 mill. kr
Innovasjon Norge, kategori «Innovasjon møbel»	10 mill. kr
BIA - Forskningsrådet, satsing på næringsrettet, brukerstyrt forskning og innovasjon	50 mill. kr
Ungt Entreprenørskap	5 mill. kr
Tilskudd til ulønnet forskningsinnsats gjennom Skattefunn (Se også Innst. 3 S (2012–2013) for øvrige forbedringer i Skattefunn, til sammen 365 mill. kr)	40 mill. kr
Omstillingstiltak / lokal næringsutvikling	150 mill. kr
Styrke NCE-programmet, oppstart GCE	60 mill. kr
Konkurransetilsynet	10 mill. kr
Utvikling av OPI-veileder pluss rådgivning	15 mill. kr
Miljøteknologi	25 mill. kr
Oppstart av innovasjonsbørs	20 mill. kr
Reduserte gebyrer, Brønnøysundregistrene	30 mill. kr
Reduserte gebyrer på maritime personellsertifikater	12 mill. kr
Oppsyn i statsallmenninger – til fjellstyrene	5 mill. kr
Støtte til organisasjoner mm. (dyrevelferd)	0,6 mill. kr
Fiskeri	
Markedsføring av sjømat i Norge	10 mill. kr
Genbank for villaks	10 mill. kr

Høyres prioriteringer i statsbudsjettet 2013:

Landbruket (skattelettelser)	Bokført proveny
Lavere formuesskatt for personer som eier gårdsbruk/skogeiendom	400 mill. kr
Halverer arveavgiften på gårdsbruk/skogeiendommer	13 mill. kr
Gjeninnføre startavskrivning for saldogruppe d på 30 pst.	85 mill. kr
Øker minstefradraget med 4 000 kr i kombinasjon med økning av satsen i minstefradraget til 43 pst. samt å øke innslagspunktet for toppskatten trinn 1 til 520 000 kroner	45 mill. kr
Halvere produktavgiften for saft	75 mill. kr
Innføre regnskapsligning for fredede bygninger	48 mill. kr
Likestilling snøscooter/traktor i avgiftsbehandlingen	16 mill. kr
Heve innslagspunktet for grunnrenteskatt på kraftverk til 10 000 kVA	0 mill. kr
Økning i jordbruksfradraget	20 mill. kr
Energi	
Petroleum i Nord	150 mill. kr
Energiforskning Norges forskningsråd	125 mill. kr
Støtte til utskifting av oljefyr	40 mill. kr
Petoro	30 mill. kr
Oljedirektoratet, drift	10 mill. kr
Flom- og skredforebygging	10 mill. kr
Internasjonalisering	5 mill. kr
CLIMIT CO_2-håndtering, Kapitalinnskudd (1 mrd.)	
Miljø	
Klif, Opprydningstiltak	45 mill. kr
Bekjempelse av Gyro	20 mill. kr
Norsk kulturminnefond, fondskapital 1 500 mill. kr	
Økt mineraloljeavgift 25 øre, kombinert med egen støtteordning for utskifting av oljefyr, 40 mill. kroner bevilget under Energi	
Helse	
Økt kjøp av helsetjenester fra private	350 mill. kr
Friske midler til sykehusene	150 mill. kr
Habilitering, rehabilitering og tiltak for rusmiddelavhengige, øremerker 400 mill. kr innenfor helseforetakenes rammer	
Etablering av kvalitetsregistre, øremerker 50 mill. kr innenfor helseforetakenes rammer	
Etablere et prosjekt for å få ned køene for rusbehandlingen i Helse Sør-Øst, øremerker 45 mill. kr innenfor helseforetakets rammer	
Kompetanseløft i den kommunale helse- og omsorgstjenesten	150 mill. kr
Pasientreiser	25 mill. kr
Allmennpsykologer i kommunene	20 mill. kr
Arbeidstrening/arbeidsformidling for personer med psykiske helseutfordringer, støtte til bl.a. Fontenehusene	15 mill. kr
Økt forskning på og kompetanse om ME, fibromyalgi og lyme borreliose	10 mill. kr
Patologi og laboratoriekapasitet	10 mill. kr
Legemiddelgjennomgang	5 mill. kr
Pasientsikkerhetskampanjen I trygge hender	5 mill. kr
Tilskudd til hospice	5 mill. kr

Høyres prioriteringer i statsbudsjettet 2013:	
Barneansvarlige på sykehusene	5 mill. kr
Veterantiltak i regi av RVTS Øst	5 mill. kr
Utvidede omsorgspenger også til selvstendig næringsdrivende	1,3 mill. kr
Rentekompensasjon for 2 mrd. kr årlig IKT-investering i helseforetakene	20 mill. kr
Rentekompensasjon for nye sykehjemsplasser og bofelleskap for demente, 2,5 mrd. kr investeringsramme, bevilget under kommunal	25 mill. kr
Skole	
Lærerløft, etter- og videreutdanning	500 mill. kr
Utvikling og kvalitetsheving av etter- og videreutdanningstilbudet for lærere	50 mill. kr
Innføre leksehjelp på ungdomstrinnet (om lag 4 uketimer), bevilget under kommunal	97 mill. kr
1 ny undervisningstime på barnetrinnet, bevilget under kommunal	73 mill. kr
Prosjekt for å utvikle nye karriereveier for å holde de beste lærerne i skolen	10 mill. kr
Tilskudd til vitensenter og Newtonrom	4 mill. kr
Tilskudd til Murmanskskolen	1 mill. kr
Private Toppidrettsgymnas	2 mill. kr
Program basiskompetanse i arbeidslivet	25 mill. kr
Økt lærlingtilskudd til nye lærlinger	50 mill. kr
Hjelpemidler til elever med dysleksi	20 mill. kr
Høyere utdanning	
Økt basisbevilgning universiteter og høyskoler	143 mill. kr
Økt basisbevilgning private høyskoler	7 mill. kr
Målrettet satsning for å utvikle de beste universitetsmiljøene	50 mill. kr
Tilskudd til 200 flere studentboliger	50 mill. kr
Kompetanseheving innen lærerutdanningen	50 mill. kr
Kompetansesentre for nettbasert utdanning, lagt til distriktene	10 mill. kr
Støtte til freshman-året i USA og 1. året av bachelorgrad i ikke-vestlige land	13 mill. kr
Forskning	
Stipendiater og post.doc-stillinger	50 mill. kr
Gjeninnføre gaveforsterkningsordningen	60 mill. kr
Internasjonalt forskningssamarbeid	40 mill. kr
FORNY2020-programmet	100 mill. kr
Opprette nytt Forskningsfond, 100 mrd. øremerket innenfor Statens pensjonsfond utland	
Kirke	
IKT-midler til Den norske kirke	10 mill. kr
Reversere kutt i tilskudd til andre trossamfunn	5,8 mill. kr
Transport	
Veiinvesteringer	800 mill. kr
Planleggingsmidler OPS	200 mill. kr
Fylkesveier, tilskudd til fylkeskommunene	200 mill. kr
Belønningsordning for kollektivtrafikk	200 mill. kr
Stasjonsheis i Holmestrand	15 mill. kr
Tilskudd til Redningsselskapet	20 mill. kr
Samferdselsforskning	13,5 mill. kr
Utredning vedrørende miljø, trafikksikkerhet mv.	1,3 mill. kr

Høyres prioriteringer i statsbudsjettet 2013:	
Infrastrukturfond på 50 mrd. øremerket innenfor Statens pensjonsfond utland.....	
Kommunal	
Kommunal selskapsskatt beholdes. Ompostering fra rammetilskudd.....	11 000 mill. kr
Lokale stillinger som verneområdeforvaltere, flyttes fra Fylkesmannen til kommunene, og styrkes	110 mill. kr
Gradert barnehagepris i flere kommuner, utvidelse av ordning med 150 mill.....	150 mill. kr
Innføre leksehjelp på ungdomstrinnet evt. mellomtrinnet (om lag 4 uketimer) fra høsten – flyttes fra barnetrinnet	97 mill. kr
1 ny undervisningstime på barnetrinnet	73,8 mill. kr
Rentekompensasjon for nye sykehjemsplasser og bofelleskap for demente, 2,5 mrd. kr investeringsramme	25 mill. kr
Reversere kutt i kompensasjon for høy arbeidsgiveravgift i Bodø og Tromsø.....	70,9 mill. kr
Tilsagnsfullmakt 250 mill. - kommunesammenslåing	

2.1.2.5 Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett vil gi mer valgfrihet til barnefamiliene, bedre eldreomsorg og flere og enda bedre lærere i skolen. Dette medlem vil styrke innsatsen for de som har minst fra før og legge til rette for frivillige organisasjoner og verdiskaping over hele landet.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti vil bygge samfunnet på det verdigrunnlaget som er nedfelt i vår kristne og humanistiske kulturarv. Dette verdigrunnlaget tar utgangspunkt i hvert enkelt menneskes uendelige verdi, i vårt kollektive og personlige ansvar for hverandre, og ønsket om å ta vare på miljø og livsgrunnlag for kommende generasjoner. Dette kommer også til uttrykk gjennom de prioriteringer som gjøres på statsbudsjettet.

Situasjonen i europeisk økonomi

Dette medlem viser til at gjeldsproblemene i eurosonen i EU skaper stor usikkerhet og fare for tilbakeslag som også kan ramme norsk økonomi. Euroen har medvirket til krisen og gjort den vanskeligere å komme ut av. Som euromedlemmer kunne de søreuropeiske landene få billige lån på bakgrunn av Tysklands kredittverdighet. Resultatet ble økende gjeld og utsettelse av nødvendige reformer i arbeidsmarkedet og i produktmarkedene.

For å komme ut av krisen må landene nå kutte i offentlige utgifter og øke skatteinntektene. Da trengs økonomisk vekst. Men med euroen som felles valuta får ikke de kriserammede landene fordelen av fallende valutakurs, noe som kunne gitt dem mer konkurransedyktig eksport og reiseliv og mulighet for ny vekst.

Kristelig Folkeparti har hele tiden vært kritisk til euroen. Eurosonen har aldri tilfredsstilt kriteriene for et optimalt valutaområde: Eurosonen har ikke nok arbeidskraftsmobilitet til at et tilstrekkelig antall arbeidstakere flytter for å få seg arbeid et annet sted når arbeidsledigheten er høy, den har ikke et sentralt budsjettorgan med tilstrekkelig myndighet og ressurser til å fordele midler til kriserammede land for å utjevne forskjeller, og den består av land med ulike konjunktursykluser som gjør det krevende å ha en felles rentepolitikk. I sum gjør dette at eurosonen nå er i en svært alvorlig økonomisk situasjon som vil kunne få negative følger også for Norge ettersom EU er vårt desidert viktigste eksportmarked.

Situasjonen i norsk økonomi

Dette medlem viser til at Norges råvarebaserte næringsstruktur, vår sterke statsfinansielle posisjon og det faktum at vi ikke er del av EUs pengeunion, gir oss et fordelaktig utgangspunkt. På lengre sikt vil norsk økonomi også nyte godt av høyere fødselstall enn mange europeiske land, noe som vil redusere eldrebølgen og utfordringen knyttet til færre arbeidstakere pr. pensjonist. Situasjonen kan likevel bli utfordrende i tiden som kommer. Derfor er det avgjørende at det føres en ansvarlig økonomisk politikk med sikte på å sikre norske bedrifter og arbeidsplasser gjennom turbulente tider og at det føres en god familiepolitikk som stimulerer til barnefødsler som kan motvirke trenden i retning av en aldrende befolkning for å trygge velferden på lengre sikt.

Dette medlem viser til at det også er faresignaler i norsk økonomi. Produktivitetsveksten har falt de siste årene og lønnsveksten er sterkere enn produktivitetsveksten. Resultatet er svekket konkurranseevne. Ifølge Økonomiske analyser 1/2012 fra SSB var den årlige veksten i arbeidskraftproduktiviteten

og totalfaktorproduktiviteten i Fastlands-Norge i perioden 1973–1983 på hhv. 2,5 og 1,3 pst. I perioden 2004–2011 var den årlige veksten i produktiviteten falt til hhv. 1,1 og 0,6 pst. Det er en betydelig nedgang. Noe av dette kan trolig forklares med at produktivitetsveksten fra 2000 til 2005 var svært høy og med den kraftige tilbakegangen i forbindelse med finanskrisen. Samtidig skyldes trolig nedgangen også underliggende, strukturelle forhold. Dette medlem viser til at økt kapitalbeholdning pr. timeverk generelt bidrar til økt produktivitet. Siden 2004 har veksten i dette forholdstallet vært lavt. I Nasjonalbudsjettet pekes det på at den rekordhøye arbeidsinnvandringen fra nye EU-land kan ha bidratt til dette, ved å dempe veksten i prisen på arbeidskraft relativt til veksten i prisen på kapital.

Dette medlem viser til at velferdsstaten heller ikke kan opprettholdes uten høy sysselsetting, dvs. flest at mulig er i arbeid relativt til antall personer som er på trygd. I dette perspektivet er det bekymringsfullt at andelen ikke-vestlige innvandrere som kommer i arbeid er såpass lav, slik Brochmann-utvalget har påpekt. Så lenge ikke flere av disse innvandrerne kommer i arbeid, vil velferdsstaten komme under press og vi vil kunne få et valg mellom fortsatt høy innvandring og fortsatt gode velferdsordninger.

Dette medlem viser til at også den høye arbeidsinnvandringen trolig er en utfordring i et slikt sysselsettingsperspektiv. Dette medlem viser til at 7 av 10 nye jobber i 2011 gikk til arbeidsinnvandrere, ifølge Nasjonalbudsjettet. Siden de rød-grønne overtok regjeringsmakten i 2005 har sysselsettingen økt med 316 000 personer, og hele 200 000 av de nye jobbene har gått til arbeidsinnvandrere. Dette er bra for arbeidsinnvandrerne og for enkeltbedrifter og næringer som får lett tilgang på arbeidskraft, men en så høy arbeidsinnvandring kan på lengre sikt gi uheldige utslag for landet samlet sett. For mens tallet på sysselsatte går opp på grunn av innvandring, har andelen som er i arbeid vært om lag uendret siden 2005, til tross for sterk vekst i etterspørselen etter arbeidskraft i perioden. Andelen personer utenfor arbeidsstyrken har økt fra 27,6 pst. til 28,6 pst. fra 2005 til 2011 og andelen førtidspensjonister og uføre har økt fra 9,2 pst. til 10,2 pst., ifølge SSB og Arbeidskraftundersøkelsen (AKU). Dette medlem er bekymret dersom arbeidsinnvandring reduserer bedriftenes vilje til å strekke seg for å inkludere personer som sliter med å få jobb, som f.eks. ikke-vestlige innvandrere og personer med nedsatt arbeidsevne.

Dette medlem viser til at arbeidsinnvandring også kan legge press på velferden i fremtiden, idet mange vil ha behov for og etterspørre offentlige tjenester og tilbud. Det vil være en utfordring å utnytte den innvandrede arbeidskraften effektivt også i tider hvor det går dårligere.

Dette medlem viser til at disse utviklingstrekkene knyttet til fallende produktivitet og manglende vekst i sysselsettingsandelen representerer en betydelig utfordring, fordi grunnlaget for velferden i stor grad handler om hvor mange av oss som er i arbeid og hvor produktive vi er.

Dette medlem er urolig for at regjeringen viser manglende evne til å gjøre noe med disse utfordringene. Dette medlem mener at vi trenger målrettede tiltak for å redusere utenforskapet og utnytte vår eksisterende arbeidskraft bedre. Det er viktig at bedriftene får den kompetansen de trenger. Samtidig må arbeidsinnvandringen være kontrollert og avstemt mot hensynet til inkluderingen på arbeidsmarkedet og velferden. Det er behov for flere og enda bedre lærere i stedet for heldagsskole, vekstfremmende skattelettelser og investeringer i samferdsel og infrastruktur.

Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett 2013

Dette medlem legger frem et budsjettforslag med om lag samme oljepengebruk som regjeringen (drøyt 300 mill. kroner mindre oljepengebruk enn regjeringens forslag) og omtrent det samme påløpte skatte- og avgiftsnivået. Dette medlem understreker at særlig for den delen av næringslivet som er internasjonalt konkurranseutsatt, er det viktig å føre en ansvarlig budsjettpolitikk for å unngå stigende renter og en sterkere kronekurs enn hva bedriftene tåler. Dette er spesielt viktig i dagens usikre økonomiske situasjon internasjonalt.

Dette medlem fremmer et alternativt budsjett som prioriterer familie, eldre og skole. Budsjettalternativet har en tydelig, kristendemokratisk sentrumsprofil som gjenspeiler Kristelig Folkepartis egenart. Dette medlem foreslår større omprioriteringer enn Kristelig Folkeparti noen gang har gjort under den rød-grønne regjeringen. Samlet sett gjør vi endringer på over 9 mrd. kroner på bevilgningssiden og 7,5 mrd. kroner når det gjelder påløpte skatte- og avgiftsendringer.

Dette medlem viser til at det viktigste satsingsområdet i budsjettet er familiene. Dette medlem viser til at innføring av et nytt skattefradrag for foreldre på 5 000 kroner for hvert barn er ett av flere forslag for økt valgfrihet for familiene. Fradraget skal gis som et direkte fradrag i skatten, deles mellom foreldrene og utbetales kontant for personer som har for lav inntekt til å få fullt utbytte av fradraget. Et slikt barnefradrag vil innebære en påløpt skattelette til barnefamiliene på 4,5 mrd. kroner. Dette medlem mener at et slikt fradrag er viktig av flere grunner.

For det første har statens støtte til barnefamilienes økonomi sakket akterut de siste årene. Dette skyldes dels at forsørgerfradraget ble fjernet i 2001 og dels at realverdien av barnetrygden har blitt redusert siden begynnelsen av 1990-tallet. Dette medlem understreker at dette ikke er rimelig, siden personer med barn har mindre evne til å betale skatt enn personer uten barn, når inntektene er like. Derfor bør de som har barn betale mindre skatt enn de som har samme inntekt uten barn. For det andre vil en slik bedring i økonomien til barnefamiliene øke familienes handlefrihet, noe som er en verdi i seg selv. For det tredje er det viktig å gjøre det mer attraktivt å få barn fordi vi trenger flere barn i møte med en aldrende befolkning for å trygge velferden på sikt. Til slutt har skattefradraget en klar sosial profil. Det vil fordeles blant barnefamiliene med samme profil som barnetrygden, det vil si at ytelsen i større grad tilfaller husholdninger med lav kontantinntekt etter skatt pr. forbruksenhet. Når man innfører en overføring som er jevnere fordelt enn totalinntekten, vil dette bidra til mindre forskjeller. Barnefradraget vil med andre ord monne mest for dem med de lave inntekter og være et målrettet virkemiddel i kampen mot barnefattigdom.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkepartis budsjettalternativ innebærer følgende hovedsatsinger, sammenliknet med regjeringens forslag (bokført bevilgningsendring i parentes dersom annet ikke er oppgitt):

Økt valgfrihet for familiene
- Nytt barnefradrag på 5 000 kroner pr. barn (påløpt skattelette 4,5 mrd. kroner)
- Økt kontantstøtte: Gjeninnføring av støtten på 4 000 kroner pr. måned for toåringer og økning til 7 000 kroner pr. måned for ettåringer fra 1. juli 2013 (481 mill. kroner)
- Innføring av to barnehageopptak: Opptrapping mot full innføring i løpet av to år tilsvarende halvparten av behovet på 9 000 flere barnehageplasser totalt (360 mill. kroner)
- Dobling av engangsstønaden for studenter og andre unge mødre med liten arbeidstilknytning til om lag 80 000 kroner (1 G) fra 1. juli 2013 (260 mill. kroner)

Skole og utdanning
- 400 flere lærere (250 mill. kroner)
- Mer etter- og videreutdanning for lærere (250 mill. kroner)
- Oppstart av ny mentorordning i skolen for nye lærere (75 mill. kroner)
- Økt grunnbevilgning til universiteter og høyskoler (250 mill. kroner)
- 1 000 flere studentboliger (250 mill. kroner)
- Kapitaltilskudd til friskoler (50 mill. kroner)
- Opprettholde gaveforsterkningsordningen (60 mill. kroner)
- Øke lærlingetilskuddet (50 mill. kroner)
- Generelt skattefritak for frittstående forskningsinstitutter (40 mill. kroner)

Verdig alderdom, helse og omsorg
- 2 000 flere sykehjemsplasser og økning fra 35 til 50 pst. stimuleringstilskudd (177 mill. kroner)
- Oppfyllelse av verdighetsgarantien og forebyggende helsearbeid i kommunene (750 mill. kroner)
- Brukerstyrt personlig assistanse (150 mill. kroner)
- Kompetanseheving om livshjelp i helse- og omsorgstjenestene (50 mill. kroner)
- Øremerking av rusomsorg (333 mill. kroner)
- 250 flere plasser på Raskere Tilbake-programmet for redusert sykefravær (46,5 mill. kroner)
- Behandlingsreiser til utlandet (35 mill. kroner)
- Bedre sosiale rettigheter for gründere i forbindelse med graviditet og fødsel (33,5 mill. kroner)

Fattigdomsbekjempelse nasjonalt og globalt
- 5 000 flere tiltaksplasser for personer med nedsatt arbeidsevne (162 mill. kroner)
- Økte sosialhjelpsatser med 5 pst. (80 mill. kroner)
- Dobling av engangsstønaden ved graviditet/fødsel (260 mill. kroner)
- Gratis tannhelsetilbud til sosialhjelpsmottakere/deltakere på kvalifiseringsprogram (140 mill. kroner)
- Fjerning av egenandeler ved helsetjenester for lavinntektsgrupper (minstepensjonister, uføretrygdede og kronisk syke) (1 mrd. kroner)
- Økt bistand: Utdanning, helse og landbruk i fattige land, særlig i Afrika (705 mill. kroner)

Frivillighet, kultur og kirke
- Gavefradragsordningen økes til 25 000 kroner for privatpersoner og 100 000 kroner for bedrifter (45 mill. kroner)
- Rusomsorg i ideelle institusjoner (45 mill. kroner)
- Frivillige organisasjoners arbeids/aktivitetstilbud til utsatte grupper (4 mill. kroner) og frivillige organisasjoners integreringsarbeid (15 mill. kroner)
- Frivillige organisasjoners bistandsarbeid (100 mill. kroner)
- Momskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg (100 mill. kroner)
- Trosopplæring (50 mill. kroner)

Verdiskaping, sparing og infrastruktur
- Fritak for arveavgift ved generasjonsskifte i familiebedrifter (80 mill. kroner)
- Forbedret Skattefunn (345 mill. kroner påløpt)
- Økt frikortgrense til 50 000 kroner (130 mill. kroner)
- Skattefradrag for 62–67-åringer som ikke mottar trygd (200 mill. kroner)
- Økt årlig grense for pensjonssparing med skattefordel til 40 000 kroner (110 mill. kroner)
- Betydelige forbedringer i BSU-ordningen (290 mill. kroner)
- Innovasjon i små og mellomstore bedrifter (BIA) (50 mill. kroner)
- Innovasjonslån (50 mill. kroner)
- Såkornfond for kapital til nyinvesteringer (20 mill. kroner)
- Infrastrukturfond (50 mrd. kroner)
- Økte bevilgninger til vei og jernbane (640 mill. kroner)

Klima og miljø
- Oppryddingstiltak i giftig grunn og sjøbunn (50 mill. kroner)
- Norges Forskningsråd: Forskning på bærekraftig fiskeoppdrett, særlig lukkede anlegg (50 mill. kroner)

Økte grønne skatter og avgifter:
- Biler med høye CO2-utslipp (360 mill. kroner)
- Elektrisk kraft (440 mill. kroner)
- Fyringsolje (1 mrd. kroner)
- Innenlandske flyreiser (360 mill. kroner)
- CO2-avgift for Kårstø og Mongstad (210 mill. kroner)
- Plast- og papirposer (1,63 mrd. kroner)

Skattelette for miljøvennlig adferd:
- Fritak for årsavgift i fem år ved kjøp av miljøbil (150 mill. kroner)
- Momsfritak ved leasing av elbiler og ved kjøp og leasing av elbil-batteri (30 mill. kroner)

Politi og beredskap
- Økt politibemanning og mer til IKT-system i politiet (190 mill. kroner)
- Økning til Oslo politidistrikt (30 mill. kroner) og PST (20 mill. kroner)
- Økt bevilgning til Heimevernet og politiet til samtrening for objektsikring mv. (73 mill. kroner)

Integrering
- Språkstimulerende arbeid blant innvandrerbarn på helsestasjonene (40 mill. kroner)
- Språkopplæring for analfabeter (16 mill. kroner)
- Norskopplæring for ikke-skandinaviske arbeidsinnvandrere (50/50-finansiering mellom stat og arbeidsgivere) (30 mill. kroner)

Kristelig Folkeparti foreslår følgende bevilgningsøkninger i sitt alternative statsbudsjett for 2013, sammenliknet med regjeringens forslag:

Profilområde (departement)	Beskrivelse	Bevilgnings-endring	Sum profil
Familie og utdanning			
KD	Forskning barnehager	5,0	
KD	Kompetanseheving i barnehagene og rekruttering av førskolelærere	25,0	
KD	Likebehandle private og kommunale barnehager: Ytterligere opptrapping fra 94 til 96 pst.	59,9	
BLD	Samlivskurs for førstegangsforeldre: «Godt Samliv!» (øremerking)	15,0	
BLD	Økt klientbehandling i familievernet, statlig og kirkelig, inkl. stiftelsen Kirkens Familievern	50,0	
BLD	Øke kontantstøtten til 7000 kr pr. mnd. for ettåringer og gjeninnføre den til 4000 kr pr. mnd. for toåringer fra 1. juli 2013	481,0	
BLD	Økning av adopsjonsstøtten med 10 000 kr	3,5	
BLD	Statlig barnevern: Rekruttering og veiledning av fosterhjem	30,0	
BLD	Øke engangsstønad til 1G ved fødsel og adopsjon f.o.m. 1. juli 2013.	260,0	
KRD	To barnehageopptak i året: Opptrapping til full gjennomføring (halvparten av behovet tilsvarende 9 000 flere barnehageplasser)	360,0	
KD	FUG. Mandatutvidelse, ikt-struktur, honorar utvalgsleder	5,0	
KD	Kvalitetsutvikling i kulturskolene	1,9	
KD	NY GIV-midler til ungdomstrinnet	25,0	

Profilområde (departement)	Beskrivelse	Bevilgnings-endring	Sum profil
KD	Mentorordning for nye lærere. Igangsetting	75,0	
KD	Statlig stimuleringstilskudd til kulturskoler	72,1	
KD	Mobbeombud i hvert fylke	12,0	
KD	Gjeninnføre abonnementsordningen for de elevene som nå omfattes av frukt- og grøntordningen	0,5	
KD	Etter- og videreutdanning for lærere på friskoler	10,0	
KD	Kapitaltilskudd friskoler	50,0	
KD	Gjeninnføre tilskudd til Kongshaug Musikkgymnas	3,2	
KD	M/S Gann og M/S Sjøkurs	6,0	
KD	Opprette ny folkehøyskole, Kristiansand	4,0	
KD	Økt tilskudd til studieforbundene	5,0	
KD	Samarbeidsprosjekt mellom Stiftelsen arkivet	2,0	
KD	Program for basiskompetanse i arbeidslivet (BKA)	20,0	
KD	Økt grunnbevilgning universiteter og høyskoler	250,0	
KD	Økt forskningsfinansiering til UiA, UiS og UiN	15,0	
KD	100 nye stipendiatstillinger	45,3	
KD	Økt grunnbevilgning private høyskoler	20,0	
KD	Rette opp tidligere kutt og lignende: Gimlekollen, Staffeldts gt, Fjellhaug, Ansgar	10,0	
KD	10 nye stipendiatstillinger (private høyskoler)	4,5	
KD	Økt tilskudd til studentsamskipnadene	10,0	
KD	1 000 flere studentboliger i pressområdene	250,0	
KD	Norges forskningsråd: Frie forskningsmidler	50,0	
KD	Opprettholde gaveforsterkningsordningen	60,0	
KD	Nytt forskningsfond innen SPU på 100 mrd. kroner		
KD	Stipend og lån gjennom Lånekassen til førsteåret av bachelorgrad i de 100 landene der slik støtte i dag ikke gis, inkl. Freshmann-året i USA	11,6	
KRD	Øke lærlingetilskuddet med 5 700 kr pr. lærlingekontrakt	50,0	
KRD	Økt lærertetthet i skolen - 400 flere lærere	250,0	
KRD	Etter- og videreutdanning for lærere	250,0	
KRD	Frivillig leksehjelp i kommunal og frivillig regi	25,0	
KRD	Gjeninnføre abonnementsordningen for de elevene som nå omfattes av frukt- og grøntordningen	6,5	
			2874,0
Fattigdomsbekjempelse og rus			
KRD	Styrking av Husbankens boligsosiale kompetansetilskudd	30,0	
AD	Adm. ressurser 1 000 nye plasser for personer med nedsatt arbeidsevne; 4 000 flere plasser for personer med nedsatt arbeidsevne omprioritert fra ordinære plasser	78,0	
AD	Styrke tilskuddsordning barn og unge i bysamfunn, samt tiltak overfor bostedsløse og personer med gjeldsproblemer	10,0	
AD	Styrking av tilskuddsordning for arbeidstrening, aktivisering og sosial trening i regi av frivillige org.	4,0	

Profilområde (departement)	Beskrivelse	Bevilgnings-endring	Sum profil
AD	1 000 nye tiltaksplasser for personer med nedsatt arbeidsevne (84 mill. kroner) og opprettholde oppgaver for attføringsbedriftene (40 mill. kroner)	124,0	
HOD	Rusforebygging i frivillig regi	10,0	
HOD	Rusmiddelforebygging: Avholdshoteller (LHH)	1,5	
HOD	Rusarbeid: Langtidsbehandling Nybøle og Phønix Haga	45,0	
HOD	Fortsatt øremerking av kommunalt rusarbeid	333,0	
HOD	Tannhelse fritak egenandel for langtids sosialhjelpsmottakere og personer i kvalifiseringsprogram fra 1.juli 2013	140,0	
HOD	Fritak ved egenandeler for helsetjenester for minstepensjonister, uføretrygdede og kronisk syke	1000,0	
KRD	Oppfølging av fattigdomsplan. 5 pst. økning av veiledende satser fra 1.juli 2012. Forskriftsfeste at barnetrygd og kontantstøtte skal være utenfor	80,0	
			1522,5
Internasjonal solidaritet			
U D	Regionbevilgning til Afrika: Utdanning og landbruk/matsikkerhet	400,0	
U D	Frivillige organisasjoners utviklingsarbeid	100,0	
U D	UNICEF: Grunnutdanning for alle og tilgang til rent drikkevann mv.	50,0	
U D	Tilleggsmidler via FN: Ti tropiske sykdommer	50,0	
U D	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning	5,0	
U D	Samfinansiering: Global Partnership for Education	100,0	
U D	Program innen SPU for investeringer i fattige land på 10 mrd. kroner - første skritt		
FIN	Styrke etikkarbeid, Statens pensjonsfond Utland	2,0	
			707,0
Bedre alderdom, helse og omsorg			
KRD	2 000 flere sykehjemsplasser og omsorgsboliger med 50 pst. investeringstilskudd (til sammen 3 750 plasser); økning til 50 pst. investeringstilskudd for regjeringens foreslåtte 1 750 plasser	177,0	
AD	Øke kapasiteten i Nav på arbeidsevnevurdering og –formidling	10,5	
AD	Raskere Tilbake: 250 flere plasser - tiltak for redusert sykefravær	46,5	
AD	Vardeteateret: Tiltak for innsatte og løslatte fra norske fengsler	4,0	
AD	Dekning av behov for bruk av funksjonsassistent (10 mill. kroner); Servicehunder (4 mill. kroner)	14,0	
AD	Styrke Arbeidstilsynets oppfølging av sykemeldingspraksis, IA-avtalen og sosial dumping	20,0	
BLD	Tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne	6,0	
BLD	Oppfølging av FN-konvensjonen LDO	1,5	
AD	Selvstendig næringsdrivende: Rett til sykepenger ved graviditet/fødsel	15,0	
AD	Selvstendig næringsdrivende: Rett til omsorgspenger og pleie- og opplæringspenger ved graviditet/fødsel	9,9	
AD	Indeksering av pleiepenger iht. G-regulering i folketrygden ved tildeling av pleiepenger mer enn 12 mnd.	8,6	
AD	Flere offentlige skrivetolker og etablere skrivetolkutdanning	1,0	

Profilområde (departement)	Beskrivelse	Bevilgnings-endring	Sum profil
AD	Hjelpemidler	14,0	
AD	Rett til gruppe 2-bil (kassebil) også for personer med noe gangfunksjon	11,7	
HOD	Folkehelsearbeid	30,0	
HOD	Sjelesorgtilbud: Fermate	4,0	
HOD	Psykisk helse studenter, Samskipnaden i Oslo og Akershus, Samskipnaden i Agder	2,0	
HOD	Psykisk helse studenter, Samskipnaden i Stavanger	1,0	
HOD	Helseforetakene: Låneandelen for større investeringer økes fra 50 til 70 pst.	16,0	
HOD	Helseforetakene: Rentekompensasjonsordning for IKT som muliggjør investeringer på 10 mrd. kroner over 5 år	20,0	
HOD	Behandlingsreiser til utlandet, rehabilitering	35,0	
HOD	Omsorg ved livets slutt: Kompetansetiltak, lindrende enheter	30,0	
HOD	Demensomsorg: Kommunale aktivitetstilbud	25,0	
HOD	Omsorg ved livets slutt: Utviklingstiltak, ambulante team	20,0	
HOD	Skolehelsetjenesten	40,0	
HOD	Abortforebyggende tiltak: Amathea	10,0	
HOD	Tilskudd til Ressurssentrene for vold, traumatisk stress og selvmords-forebygging for å hjelpe krigsveteraner (5 mill. kroner); Tiltak for kvinner utsatt for vold og traumatisk stress (2 mill. kroner)	7,0	
HOD	ME-forskning: Fluge/Mella-prosjektet ved HUS	12,0	
KRD	Brukerstyrt Personlig Assistanse (BPA)	150,0	
KRD	Verdig eldreomsorg og forebyggende helsetiltak i kommunene	750,0	
			1491,7
Frivillighet, kultur og kirke			
BLD	Harry Benjamin ressurssenter: Arbeid med antidiskriminering, kunnskapsformidling og informasjon om kjønnsopererte kvinner og menn.	1,2	
BLD	Røde Kors: Ferie for alle; Kors på halsen (dialogtilbud for barn og unge på nett)	2,0	
KUD	Rette opp kutt i tilskudd til tros- og livsynssamfunn	5,2	
KUD	Syng for livet: Krafttak for sang	3,0	
KUD	Frivillig kulturarbeid blant barn og unge på lokalt nivå	5,0	
KUD	Ymse frivillighetsformål	3,0	
KUD	Momskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	100,0	
KUD	Det Norske Solistkor	5,0	
KUD	Etableringsstøtte for kor	2,5	
KUD	Aktivitetsstøtte for kor	2,0	
KUD	Tilskudd til kompetanseutvikling for kordirigenter	3,0	
KUD	Instrumentfond for skolekorps	5,0	
KUD	Opera Norge: Støtteordning prosjektmidler distrikt	2,2	
KUD	Landslaget for lokalhistorie	1,0	
KUD	Profesjonelt kor	20,0	
KUD	Oslo internasjonale kirkemusikkfestival	1,0	
KUD	Pilegrimssatsing	5,0	

Profilområde (departement)	Beskrivelse	Bevilgnings-endring	Sum profil
KUD	Ensemblestøtte for kor	10,0	
KUD	Stiftelsen Harmonien i Bergen	1,0	
KUD	Trondheim Symfoniorkester, bl.a. vokalsatsing	1,0	
KUD	Den norske opera & ballett	5,0	
KUD	Region- og distriktsopera	5,0	
KUD	Regional filmsatsing	2,0	
KRD	Rentekompensasjonsordning for kirkebygg. Økt ramme 1 mrd. kroner	0,6	
HOD	Harry Benjamin ressurssenter	0,9	
FAD	Sjømannskirken - øke antall årsverk det gis støtte for	14,0	
FAD	Sentrale tiltak for kirkebygg	15,0	
FAD	Nidaros domkirke - midler til å ivareta nasjonale funksjoner	2,0	
FAD	Oslo domkirke - midler til å ivareta nasjonale funksjoner	2,0	
FAD	Trosopplæring	50,0	
FAD	IKT-tiltak i Den norske kirke (20 mill. kroner); Lokal omstilling i forbindelse med stat/kirke-forliket og styrking av gravferdsforvaltningens kompetanse (2 mill. kroner)	22,0	
FAD	Prester	30,0	
			326,6
Klima og miljø			
OED	Flom- og skredforebygging	20,0	
OED	Etablering av støtteordning for konvertering av fossile energibærere i husholdninger	80,0	
OED	Forskningssentre for miljøvennlig energi (FME)	10,0	
MD	Friluftslivstiltak for barn, unge, funksjonshemmede og minoriteter	10,0	
MD	Friluftsrådene, FRIFO, skjærgårdstjenesten og utviklingen av kystleden	20,0	
MD	Kulturminnefondet - bevaring av fondet og ytterligere økning av fondskapitalen med 200 mill. kroner Samlet økning 1 600 mill. kroner		
MD	Oppryddingstiltak i giftig grunn og sjøbunn	50,0	
FKD	Norges Forskningsråd: Forskning på bærekraftig fiskeoppdrett, særlig lukkede anlegg	50,0	
LMD	Økt bevilgning til Mattilsynet øremerket tilsyn med pelsdyroppdrett og havbruk	10,0	
			250,0
Verdiskaping og infrastruktur			
NHD	Innovasjonslån, garantier og tilskudd	50,0	
NHD	Såkornfond for kapital til nyinvesteringer	20,0	
NHD	Reiseliv	25,0	
NHD	Forsknings- og utviklingskontrakter (OFU/IFU)	20,0	
LMD	Bioenergiprogrammet (5 mill. kroner); Verdiskapingstiltak i skogbruket (kaier og vei) (25 mill. kroner)	30,0	
LMD	Tilskudd til skog-, klima og energitiltak	2,0	
LMD	Grønt reiseliv	2,0	
KRD	Inn på tunet-programmet	1,0	

Profilområde (departement)	Beskrivelse	Bevilgnings-endring	Sum profil
NHD	Innovasjon i små- og mellomstore bedrifter (BIA) (50 mill. kroner); Etablering av Global Center for Expertise (20 mill. kroner)	70,0	
FKD	Redningsselskapet	20,0	
SD	Syklistenes landsforening	1,0	
SD	Samferdselsforskning	15,0	
SD	Tilskudd til miljøvennlig transport: Transnova: Elbil-satsing	20,0	
SD	Vei: Drift og vedlikehold	50,0	
SD	Vei: Investering, sikkerhet inkl. midt-delere	75,0	
SD	Sykkelveier (riksvei)	50,0	
SD	Vei: Rassikring fylkesveier	15,0	
SD	Belønningsordning kollektivtiltak	50,0	
SD	Statlig tilskudd bybaner	40,0	
SD	Belønningsordning trygge skoleveier, gang- og sykkelveier	50,0	
SD	Jernbane: Drift og vedlikehold	200,0	
SD	Jernbane: Investering	200,0	
SD	Nytt infrastrukturfond 50 mrd. kroner		
SD	La NSB få sitte igjen med mer aksjeutbytte	100,0	
KRD	Videreføre kompensasjonsordningen for regionalt differensiert arbeidsgiveravgift i Tromsø og Bodø	70,9	
			1176,9
Justis og forsvar			
JD	Økt bemanning i Domstolene	5,0	
JD	Domstolsadministrasjonen: Redusere saksbehandlingstid	5,0	
JD	Økt tilskudd til frivillige org. i kriminalomsorgen	5,0	
JD	Støtteordning for frivillige org. i offeromsorg	5,0	
JD	IKT-satsing i politiet	50,0	
JD	Økt politibemanning (øving, forebygging, beredskap, etterforskning – særlig vold i nære relasjoner og overgrep mot barn og unge)	140,0	
JD	Styrke påtalemyndigheten	10,0	
JD	PST	20,0	
JD	Økt bemanning i Oslo-politiet, særlig til etterforskning av vold i nære relasjoner og overgrep mot barn og unge	30,0	
JD	Samtrening mellom politi, forsvar og andre nødetater	23,0	
JD	Fri sakførsel	1,0	
JD	Studentdrevne rettshjelpstiltak og lignende	1,0	
FD	Det frivillige skyttervesen	6,0	
FD	Veteranarbeid: Samarbeid SIOPS/RVTS om selvmordsforebygging	1,0	
FD	Heimevernet: Samtrening forsvar/politi for objektsikring mv	50,0	
			352,0
Integrering			
BLD	Frivillige organisasjoner på innvandringsfeltet	10,0	
BLD	Oppstart av prosjekt med Flyktningeguider i alle kommuner	5,0	
BLD	Norskopplæring for ikke-skandinaviske arbeidsinnvandrere 50/50 finansiering mellom stat og arbeidsgivere	30,0	

Profilområde (departement)	Beskrivelse	Bevilgnings-endring	Sum profil
BLD	Språkopplæring for analfabeter, 1 000 personer	16,0	
HOD	Tilskudd til helsestasjonene for å drive språkstimulerende arbeid blant innvandrerbarn	40,0	
			101,0
Bekjempe svart økonomi			
JD	Tiltakspakke mot svart økonomi - styrke Økokrim	10,0	
FIN	Tiltakspakke mot svart økonomi - styrke Tolletaten	10,0	
FIN	Tiltakspakke mot svart økonomi - styrke Skatteetaten	20,0	
			40,0
	Sum bevilgningsøkninger	**9189,7**	

Kristelig Folkeparti fremmer følgende skatte- og avgiftsforslag i sitt alternative statsbudsjett for 2013, sammenliknet med regjeringens forslag:

	Påløpt (mill. kroner)	Bokført (mill. kroner)
Skatte- og avgiftslettelser		
Nytt barnefradrag for foreldre: 5 000 kroner i direkte skattefradrag pr. barn fra 0-18 år. Personer med for lav inntekt til å få fullt utbytte av fradraget får differansen utbetalt kontant	-4470	-3575
Forbedre Skattefunn: Heve beløpsgrense til 8 mill. kroner for egenført FoU og 12 for ekstern, fjerne maksgrense førte timer til egenfinansiert FoU, prisindeksregulere beløpsgrensene	-345,0	0,0
Heve innslagspunktet i grunnrentebeskatning småkraftverk til 10 000 kVA (nesten 10 MW)	-60,0	0,0
Frita nullutslippsbiler fra fordelsbeskatning	-5,2	-4,2
Økt grense lønnsoppgaveplikt for frivillige org. til 8 000 kroner	-16,0	-13,0
Inntektsfradrag og momskompensasjon for pliktig vedlikehold av fredede bygninger	-85,0	-76,0
Gå imot regjeringens forslag om å utelukke mindre tros- og livssynssamfunn fra gavefradragsordningen	-9,0	-3,0
Økt fradragsgrense for gaver til frivillige org: 25 000 kroner for gaver fra privatpersoner; 100 000 kroner for gaver fra bedrifter	-120,0	-45,0
Individuell pensjonssparing med skattefradrag: Økt grense til 40 000 kroner og symmetrisk beskatning (28 pst. fradrag ved innskudd, 28 pst. skatt ved uttak)	-140,0	-110,0
Boligsparing for ungdom (BSU): Økte beløpsgrenser 300 000 kroner tot. / 25 000 kroner pr. år og økt fradrag til 28 pst.	-360,0	-290,0
Økt frikortgrense til 50 000 kroner	-160,0	-130,0
Skattefradrag på 3 000 kroner for personer 62–67 år i full jobb	-250,0	-200,0
Generelt skattefritak for frittstående forskningsinstitutter	-50,0	-40,0
Herreløs arv tilfaller frivillige organisasjoner	-25,0	-20,0
Arveavgiftsfritak for familieeide bedrifter ved generasjonsskifte der driften føres videre	-240,0	-80,0

	Påløpt (mill. kroner)	Bokført (mill. kroner)
Øke grensen tollfrihet ved privat import fra 200 til 400 kroner	-35,0	-30,0
Momsfritak e-bøker	-50,0	-30,0
Momsfritak leasing av elbiler; kjøp og leasing av elbilbatteri	-36,0	-29,5
Lav sats mva. (8 pst.) på fersk frukt og grønnsaker fra 1. juli 2013	-800,0	-500,0
Fritak årsavgift i 5 år ved kjøp av miljøbil	-150,0	-150,0
Gå imot regjeringens forslag om CO_2-avgift for fiskerinæringen	-30,0	-30,0
Økt grense betaling arbeidsgiveravgift frivillige organisasjoner 50 000 kroner pr. ansatt / 500 000 kroner samlet	-10,0	-8,0
Sum lettelser	-7446,2	-5363,7
Skatte- og avgiftsskjerpelser		
Nytt trinn 3 i toppskatten på 15 pst. for inntekter over 1,5 mill. kroner. Omfordeling til skattelette for unge, seniorer og barnefamilier	610,0	490,0
Økt skatt pga. tiltakspakke mot svart økonomi	170,0	150,0
Økt skatt pga. 250 færre AFP pensjonister	30,0	27,0
Fjerning av rabatten for ikke-børsnoterte aksjer i arveavgiften for å gi økt likebehandling og bedre fordeling	25,0	5,0
Økt mva.-sats brus og sukkerholdige drikker	900,0	800,0
Økte alkoholavgifter 10 pst.	660,0	600,0
Økt tobakksavgift 10 pst.	525,0	480,0
Økt CO_2-komponent engangsavgift med 20 pst.	400,0	360,0
Økt el-avgift 1 øre	590,0	440,0
Økt grunnavgift mineralolje 1 kroner	1090,0	1000,0
Økt CO_2-avgift innenlandske flyreiser 1 kroner	390,0	360,0
CO_2-avgift på 96 øre pr. Sm3 for alle gasskraftverk, inkl. Kårstø og Mongstad (halv drift Mongstad, ingen drift Kårstø)	230,0	210,0
10 pst. økt miljøavgift på drikkevareemballasje: Kartong og papp	10,0	9,0
10 pst. økt miljøavgift på drikkevareemballasje: Plast	6,0	5,0
10 pst. økt miljøavgift på drikkevareemballasje: Glass og metall	20,0	18,0
Miljøavgift på plastposer 2 kroner pr. stk.	1700,0	1500,0
Miljøavgift på papirposer 3 kroner pr. stk.	150,0	130,0
Sum skjerpelser	7506,0	6584,0
Sum skatte- og avgiftsendringer	59,8	1220,3

2.1.2.6 VENSTRE

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstres alternative budsjett for 2013 skiller seg fra regjeringens forslag på mange områder, men først og fremst gjennom en markant vilje til å prioritere framtid heller enn fortid, til å ta nødvendige grep for å sikre velferden for kommende generasjoner, til å omstille alle sektorer til en mer miljøvennlig framtid og til å sette folk først. Dette gjøres innenfor samme økonomiske handlingsrom og oljepengebruk som regjeringen legger opp til. Dette medlem foreslår imidlertid en rekke viktige strukturelle grep både på statsbudsjettets inntekts- og utgiftsside og ikke minst i skatte- og avgiftssystemet som over tid gjør at Norge står bedre rustet til å møte framtiden.

Venstres viktigste grep i vårt alternative budsjett for 2013 er:

- En målrettet og bred satsing på å få flere i arbeid og å skape flere arbeidsplasser.
- En gjennomført satsing på nyskaping og kunnskap.
- Et kraftig løft for å hjelpe flest mulig ut av fattigdom.

– En offensiv miljø- og klimapolitikk (hvor pengene brukes der hvor resultatene blir størst).
– Nødvendige grep for å sikre finansieringen av Folketrygden og modernisere offentlig sektor.
– Et reelt og varig grønt skatteskifte.

På disse områdene foreslår dette medlem satsinger, omprioriteringer og grep som på hvert område fører til flere milliarder kroner i målrettede tiltak ut over det regjeringen legger opp til.

Selv om Norge er i en særstilling internasjonalt når det gjelder offentlige finanser og det brukes rekordmye penger, er det en rekke utfordringer som regjeringen etter dette medlems syn ikke møter når det gjelder statsbudsjettet for 2013.

Dette er:

– Klare tendenser til todeling av norsk næringsliv.
– Ingen vilje til å ta grep for å fornye offentlig sektor.
– Stadig flere barn lever i familier som sliter med fattigdom.
– En norsk skole som opplever stadig flere, oppgaver (timer) og direktiv uten at det blir flere lærer.
– Pauseknappen står fortsatt på for forskning og høyere utdanning.
– Ingen offensiv miljø- og klimapolitikk. Klimaforliket er et absolutt maksimum og de store pengene brukes feil.
– «Å ta de rikeste» er det viktigste i skattepolitikken, ikke å skape vekst og atferdsendring.
– Rammebetingelsene for gründere og selvstendig næringsdrivende er ikke bra nok.
– Folketrygden er sterkt underfinansiert.

Regjeringens forslag til statsbudsjett er lite tilpasset for å møte disse utfordringene. Profilen i statsbudsjettet er i hovedsak «uendret eller litt mer til alt» Det betyr i realiteten at fortiden vernes, mens framtiden strupes. Dette medlem mener at det er helt nødvendig å vri pengebruken fra områder der vi må bli mer effektive, og hvor potensialet er stort, til områder som bidrar til å bygge ny kunnskap og omstille Norge i en mer miljøvennlig retning; bedre IKT-infrastruktur, bedre rammevilkår for gründere og innovatører i det etablerte næringsliv, mer moderne forskningsutstyr på institutter og universiteter og en skattepolitikk som stimulerer nyskaping, vekst og miljøvennlig adferd.

På tross av den sterke økonomiske situasjonen norsk økonomi er i er det store utfordringer:

– Investeringsnivået utenom olje- og gassnæringen er lavt.
– Produktivitetsutviklingen er svak.
– Vi står foran en eksplosiv økning i antall personer over 62 år, samtidig er økningen i antall som tar ut tidligpensjon langt høyere enn det regjeringen har lagt til grunn.

Gitt en slik situasjon – som dokumenteres gjennom regjeringens egne budsjettdokumenter – er det åpenbart at politikken og strategien i langt større grad burde basert seg på å redusere det offentliges kostnader gjennom effektivisering og innovasjon og en mye større vektlegging av tiltak som kan øke investeringslysten og øke produktiviteten i norsk næringsliv, særlig den delen av norsk næringsliv som verken inngår i eller leverer produkter og tjenester til petroleumsindustrien.

Dernest burde strategi og politikken være å kutte kostnader i tilskuddsordninger som virker kontraproduktivt eller som treffer der hvor det ikke burde, og heller bruke budsjettets utgiftsside til målrettet å treffe dem som har mest behov. De siste tre årene har veksten i utbetaling til alderspensjon økt betraktelig. Dette skyldes i stor grad omleggingen til ny AFP.

Og sist, men ikke minst burde det vært en målrettet strategi for å nå målene i klimaforliket og omstille Norge i en miljøvennlig retning. Klimatrusselen har ikke blitt noe mindre de siste årene, derfor er det etter dette medlems syn trist at regjeringen åpenbart ser på klimaforliket som et absolutt maksimumsnivå og hvor de store pengene brukes på «symbolsaker» heller enn målrettet på tiltak som virker og som er nødvendige.

Dette medlem vil møte disse utfordringene gjennom å:

– Styrke fastlandsindustri og næringsliv ved skattelette, målretting av offentlig virkemiddelapparat og en reell satsing på forskning og utdanning.
– Fornye offentlig sektor ved større bruk av konkurranse, en bedre offentlig innkjøpspolitikk og bedre ressursbruk.
– Sørge for en storstilt satsing for å løfte barn og barnefamilier ut av fattigdom, både gjennom målrettede tiltak, ved å skape flere arbeidsplasser og ikke minst omfordele velferdsytelser og universelle ordninger.
– Prioritere flere og mer motiverte lærere og flere studieplasser.
– Kraftig øke innsatsen på forskning som både innebærer et betydelig løft i næringsrettet forskning, miljø- og klimaforskning, nytt og bedre utstyr og en langsiktig finansiering av forskning som gir vekst og stabilitet over tid.
– Vise en reell vilje til å bygge ut jernbane, til å satse storstilt på kollektivtransport i de store byene og bruke klimapengene der resultatene er størst.

– Legge om skattesystemet fra «rød» til «grønn» skatt. Mindre skatt på arbeid, arbeidsplasser, innovasjon, miljøvennlige løsninger og norsk eierskap. Mer skatt på miljøfiendtlig adferd.
– Bedre rammebetingelsene for gründere og selvstendig næringsdrivende både gjennom sosiale ordninger og rettigheter, gjennom skattesystemet, forskning og det offentlige virkemiddelapparat.
– Styrke finansieringen av Folketrygden, både inntekts- og utgiftssiden.

Dette medlem foreslår i Venstres alternative statsbudsjett for 2013 å omprioritere ca. 23 mrd. kroner i forhold til regjeringens forslag, med om lag like store deler fordelt på skatte- og avgiftssiden og statsbudsjettets utgiftsside. Det gjøres innenfor et samlet opplegg som er det samme som regjeringen legger opp til når gjelder overføringer fra Statens pensjonsfond utland. Dette medlem vil imidlertid peke på at skattelette virker mindre ekspansivt enn økte offentlige utgifter og at Venstres samlede opplegg i så måte virker svakt mer innstrammende på norsk økonomi enn regjeringens samlede opplegg.

Venstres forslag til alternativt statsbudsjett for 2013 kan oppsummeres som følger (alle tall i bokførte størrelser, mill. kroner):

Netto skatte- og avgiftslette:	976,0
Påplusninger/omprioriteringer:	9 973,3
Totalt skattelette og påplusninger:	10 949,3
Kutt/omprioriteringer:	10 499,6
Økte inntekter:	476,1
Totalt kutt og økte inntekter:	10 975,7
Mindrebruk av oljepenger:	**26,4**

Dette medlem foreslår i tillegg å tilbakeføre selskapsskatten til kommunene slik at det blir mer lønnsomt for kommunene å stimulere til gode rammevilkår for næringslivet lokalt. En slik endring vil i tillegg medføre at det omprioriteres 11 mrd. kroner internt over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett.

Flere arbeidsplasser og flere i arbeid

For å skape og sikre arbeidsplasser er det avgjørende med generelle gode rammevilkår for alle deler av næringslivet, kombinert med en målrettet innsats for å sikre underveksten av ufødte bedrifter og utvikling av flere og bedre kunnskapsbedrifter. Vår offentlige velferd er helt avhengig av verdiskapingen i det private næringsliv og at initiativrike personer satser, tar risiko og omsetter ideer til handlinger. For dette medlem handler det om å sette de som våger, de som satser og tar en risiko først, og hensynet til systemet, fagbevegelse og regelrytteri i andre rekke.

En god næringspolitikk er den ene pilaren for å sikre framtidig velferd, den andre er å få flere av de som i dag faller utenfor arbeidsmarkedet i arbeid. Vi er helt avhengig av at flere velger å stå i arbeid lenger og at vi lykkes med å inkludere langt flere i arbeidslivet. I dag er nesten 600 000 personer eller 20 pst. av alle i arbeidsfør alder på en eller annen trygdeytelse i stedet for å være i arbeid. Nær 15 pst. – og det har vært stabilt over tid lenge – er uføretrygdet eller på vei til å bli uføretrygdet.

For flere er det av ulike og åpenbare årsaker ikke mulig å bidra i det ordinære arbeidslivet, men for svært mange både burde og skulle det være mulig å delta i større grad enn i dag. Venstres alternative statsbudsjett har derfor en rekke tiltak og stimuli for å få flere av denne gruppen i arbeid. Det gjøres med et bredt spekter av virkemidler, både i form av skattestimuli, i form av målrettede støtteordninger over statsbudsjettet og med en grunnleggende tankegang om å lage et arbeidsmarked med større fleksibilitet der det både det skal være lettere å kombinere arbeid og trygd, mer fleksibilitet når det gjelder permisjonsreglene og tidligere avklaring når det gjelder langtidssykemeldte. Dette er også å sette folk først, og tilpasse systemet etter menneskene, ikke omvendt.

Flere i arbeid, færre på trygd

Trygdeutgiftene øker voldsomt hvert eneste år, statsbudsjettet for 2013 er ikke et unntak, snarere det motsatte. Svært mye av handlingsrommet i budsjettet bindes opp av økte trygdeutgifter. Flere i arbeid og færre på stønad er helt grunnleggende for at vi skal kunne klare å opprettholde våre velferdsordninger i framtiden. De ulike velferdsytelsene i kombinasjon med skattesystemet må utformes slik at det lønner seg for den enkelte å være i inntektsgivende arbeid framfor å motta offentlige stønader. Dette er helt avgjørende for om vi skal lykkes med å bevare et sterkt og bærekraftig velferdssystem også i framtiden. Venstres alternative statsbudsjett for 2013 er derfor målrettet mot en slik kursendring: Arbeidslinjen styrkes både gjennom skattesystemet og gjennom statsbudsjettets utgifts- og inntektsside. Flere skal få mulighet til å arbeide etter evne og færre skal bli passive stønadsmottakere.

I framtiden vil Norge ha et stort arbeidskraftbehov. Andelen eldre vil stige kraftig i forhold til yrkesaktive. Nesten 25 pst. av innbyggerne i Norge i 2050 vil være 65 år eller eldre. Andelen eldre anslås videre å øke fra i overkant av 20 pr. 100 personer i yrkesak-

tiv alder i dag til i overkant av 25 pr. 100 personer i yrkesaktiv alder i 2020 og videre til 40 pr. 100 personer i 2060. I tillegg kommer det faktum at netto overføringer over statsbudsjettet er negativt for alle aldersgrupper over 63 år. Samlet gir det oss noen store utfordringer i tiden som kommer.

Dette medlem mener vi må møte denne utfordringen med en målrettet politikk for å få flere hender i arbeid. Det er viktig å legge til rette for yrkesaktivitet for de med redusert arbeidsevne. Mange som ikke kan arbeide i full stilling, kan likevel gjøre en betydelig innsats for eksempel i deltidsstillinger, midlertidige ansettelser, gjennom tilpassede arbeidsoppgaver osv. Derfor foreslår dette medlem en rekke tiltak for å legge forholdene bedre til rette for at personer med redusert funksjons- og/eller arbeidsevne skal kunne delta i arbeidslivet nettopp ut fra egne forutsetninger.

Derfor foreslår Venstre:

– Et eget skattefradrag på 6 000 kroner for alle mellom 62 og 66 år som velger å arbeide og ikke ta ut ytelser fra Folketrygden.
– 2 000 flere «varig tilrettelagte» tiltaksplasser.
– 100 ekstra traineeplasser for funksjonshemmede i statsforvaltningen.
– 20 mill. til ulike tiltak for å hjelpe vanskeligstilte inn i arbeidsmarkedet.
– Økt tilskudd til sosialt entreprenørskap.
– Styrke ordningen med funksjonsassistanse i arbeidslivet.
– Styrke ordningen med tilretteleggingstilskudd for arbeidssøkere med nedsatt arbeidsevne.
– Både å øke lærlingtilskuddet og å fjerne arbeidsgiveravgiften for lærlinger.
– Satse målrettet på ulike tiltak for å hindre dropout fra videregående skole.
– Mer fleksible regler når det gjelder permittering.
– Forskuttering av uførereformen, slik at det allerede fra 2013 i langt større grad blir mulig å arbeide etter evne og kombinere det med uføreytelser.
– At de statlige bidragene til nye AFP-pensjonister avvikles fra og med 2013. Det vil fortsatt være mulig å avtale AFP, men det skal i så fall finansieres av arbeidsgiver og arbeidstaker selv.
– Enkelte mindre endringer i sykelønnsordningen som bidrar til raskere avklaring, økt forutsigbarhet for både arbeidsgiver og arbeidstaker og mer fleksible regler for de som åpenbart kommer tilbake etter endt sykdomsforløp selv om det går ut over dagens maksimaltid.
– Økt satsing på rusomsorg, forebygging og psykiatri.

En reell aktiv næringspolitikk

Regjeringen har i lang tid omgitt seg med et mantra om en aktiv næringspolitikk. Det er imidlertid umulig å få øye på hva denne aktive politikken er. De store statseide selskapene får «dure på» som de vil, og den offentlige styringen av eierskapet i selskapene er mer avhengig av næringsministerens «private innfall» enn av forutsigbarhet eller med tanke på å få inn gode minoritetseiere i selskapene hvor staten er den dominerende eier. Et godt eksempel på den manglende forståelsen av roller er næringsminister Trond Giskes svar på børsdirektør Bente Landsnes berettigede kritikk og advarsel om at tilliten til å være medaksjonær med staten i store norske selskapene svekkes og det igjen skader det verdien av selskapene etter Giskes mange forsøk på å detaljstyre Telenor. Til det svarer Giske at:

«Dette syns jeg børsdirektøren skal holde seg langt unna. Hvordan vi forvalter fellesskapets verdier i de børsnoterte statlige selskapene, er det politiske miljøets sak.»

Det er lite eller ingen vilje fra regjeringen til å se på forholdene for de minste bedriftene og de selvstendig næringsdrivende. I den grad det gjøres noe, går det som regel i feil retning.

Dette medlem vil slippe kreativiteten og skaperkraften løs. Dette medlem vil satse på gründere og entreprenører. Nettopp derfor er en kraftig satsing på forbedring av rammevilkårene for norsk næringsliv generelt og småbedrifter spesielt hovedprioriteten i Venstres alternative statsbudsjett for 2013.

Norge trenger en ny næringspolitikk som stimulerer mer til nyskaping og som legger forholdene til rette for gründere og et mangfold av verdiskapende og innovative bedrifter i hele landet. Dessverre er dette et område hvor Norge sakker akterut – og hvor de siste sju årene dessverre har vært de tapte muligheters år. Norge ligger nå på en 17. plass i Europa i innovasjon når 34 land sammenlignes (se tabell under). Til sammenligning kommer våre naboland Sverige, Danmark og Finland på hhv. andre-, tredje- og femteplass. Norge omtales som en moderat innovatør, mens våre naboland er innovasjons-ledere. Norge kommer spesielt svakt ut når det gjelder innovasjonsresultater og innovatører. I omtalen av Norge heter det at:

«Norway is one of the moderate innovators with a below average performance. Relative strengths are in Human resources, Open, excellent and attractive research systems, Finance and support and Linkages & entrepreneurship. Relative weaknesses are in Firm investments, Intellectual assets, Innovators and Economic effects.».

Innovation Union Scoreboard 2011

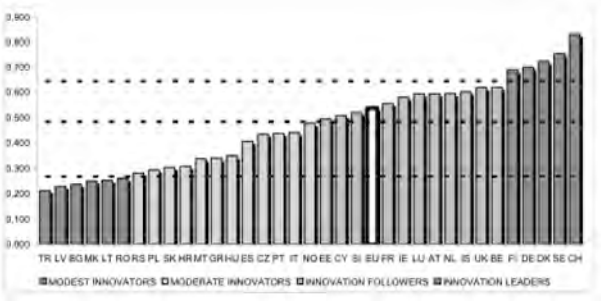

Et mangfoldig og nyskapende næringsliv er derfor avgjørende for at Norge skal lykkes i en stadig mer globalisert økonomi. Offentlig sektor og offentlig velferd er helt avhengig av verdiskapingen i det private næringsliv og av at initiativrike personer satser, er villig til å ta en betydelig risiko og omsetter ideer til handling, produkter og tjenester. Derfor er utgangspunktet for dette medlems næringspolitikk gode generelle rammevilkår for alle deler av næringslivet kombinert med en målrettet innsats for utvikling av flere og bedre kunnskapsbedrifter. Dette medlem ønsker en mye tettere kobling mellom nasjonalt og lokalt næringsliv og viktige utdanningsmiljøer. Dette medlem vil dessuten satse mye mer på forskning og nyskaping og legge bedre til rette for dem som vil skape en arbeidsplass for seg selv og noen til.

Derfor foreslår Venstre:

– Å innføre et minstefradrag på 100 000 kroner for alle selvstendig næringsdrivende som et alternativ til fradrag for kostnader. Det vil bety en betydelig forenkling og en skattelette for om lag halvparten av alle selvstendig næringsdrivende.
– Å innføre en fondsordning som likebehandler og likebeskatter selvstendig næringsdrivende og AS.
– Økte beløpsgrenser til selvstendig næringsdrivende når det gjelder sparing til egen pensjon.
– Endring av reglene for innbetaling av forskuddsskatt for selvstendig næringsdrivende.
– Heving av omsetningsgrensene for rett til årlig oppgavetermin (momsregisteret) til 2 mill. kroner.
– Oppheving av reglene i merverdiavgiftsloven om bruk av egen kompetanse på fritiden knyttet til egen eiendom for enkeltpersonsforetak.
– En kraftig styrking av Skattefunn-ordningen og en storstilt satsing på forskning og innovasjon.
– Å likestille de selvstendig næringsdrivendes rettigheter når det gjelder rett til sykepenger og pleie- og omsorgspenger ved omsorg for egne små barn, og ved sykdom under svangerskap med øvrige arbeidstakere.
– En styrking av de selvstendig næringsdrivendes rettigheter når det gjelder rett til sykepenger. Dekningsgraden økes fra 65 til 80 prosent.
– Fritak for arbeidsgiveravgift for nystartede bedrifter med inntil 5 ansatte de første 3 årene.
– Gjeninnføring av tilskudd til ulønnet forskningsinnsats under Skattefunn.
– Økt tilgang på risikovillig kapital gjennom en Kapitalfunn-ordning.
– Styrking av Ungt Entreprenørskap
– Dobling av ordningen med landsdekkende etablerertilskudd rettet mot vekstbedrifter.

Et framtidsrettet og moderne offentlig virkemiddelapparat

Det offentlige virkemiddelapparatet må i sterkere grad stimulere til omstilling og nyskaping framfor tradisjonell næringsvirksomhet, geografiske hensyn og bevaring. Næringslivet er avhengig av fornying og nyskaping for å være konkurransedyktige og møte framtidas utfordringer.

Det finnes en rekke statlige organ i Norge som driver ulike former for nyskaping og innovasjon. De mest framtredende og toneangivende er Innovasjon Norge, SIVA og Forskningsrådet, men også investeringsselskaper som Investinor og Argentum. Det åpenbare spørsmålet er om innsatsen er tilstrekkelig og målrettet nok for å kunne styrke Norge når det gjelder innovasjon og nyskaping. Dette medlem stiller seg noe tvilende til om dagens struktur er hensiktsmessig.

Dette medlem viser til at Venstre har tidligere foreslått å dele Innovasjon Norge i to ulike deler (Dokument 8:3 S (2009–2010)). Dette ble ytterligere konkretisert gjennom forslag om en egen kapitalreform for økt innovasjon og entreprenørskap (Dokument 8:78 S (2011–2012).

Dette medlem har også foreslått å opprette et eget norsk Regelråd (Dokument 8:61 S (2009–2010)) og opprette et eget organ for investering i klimateknologi og klima- og miljøvennlig omstilling (Klimatek). Disse forslagene konkretiseres ytterligere. I tillegg vil dette medlem legge ned Investinor og overføre investeringsporteføljen til hhv Klimatek og Innovasjon Norge.

Hovedtankegangen er at alle (Innovasjon Norge i to hoveddeler, Regelråd og Klimatek) samlokaliseres med relevante utdannings- og forskningsmiljøer i de største byene. På den måten får vi et mer mangfoldig og vitalt offentlig virkemiddelapparat og vi får en ytterligere «vinn-vinn-situasjon». En slik omlegging vil både styrke utdanningsinstitusjonene og sikre kompetent arbeidskraft til de viktigste offentlige aktørene innenfor innovasjons- og nyskapingssegmen-

tet. Det vil etter dette medlems syn også bidra til en større lokal forankring i utviklingen og utformingen av innovasjons- og nyskapingspolitikken.

Dette medlem foreslår dessuten at det opprettes et eget organ for å samordne den statlige innstasen når det gjelder klimateknologi, «Klimatek». I forhold til Venstres tidligere «Klimatek» er det ikke lenger bare snakk om et halvstatlig investeringsselskap, men et organ som også på sikt tar over investeringsporteføljen til Investinor når det gjelder Energi og Miljø, og som i tillegg får ansvar (fra 2014) for den samlede statlige innsatsen innenfor miljø- og klimateknologi over statsbudsjettet (det såkalte miljøteknologiprogrammet). Dette programmet skal etter planen være på 500 mill. kroner over tre år og er nå fordelt mellom en egen miljøteknologiordning i Innovasjon Norge, etablering av et Senter for forskningsdrevet innovasjon for miljøteknologi (under Forskningsrådet), noe satsing på havvind over OEDs budsjett og noe til Transnova over SDs budsjett.

Derfor foreslår Venstre:

– En forsterket inkubatorsatsing gjennom SIVA med 75 mill. kroner.
– Dobling av ordningen med landsdekkende etablerertilskudd forvaltet av Innovasjon Norge.
– Styrking av miljøteknologiordningen under Innovasjon Norge med 75 mill. kroner.
– Etablering av en ny tilskuddsordning for innovative offentlige anskaffelser.
– En økning av den landsdekkende innovasjonslåneordningen med 250 mill. kroner.
– Oppretting av et eget investeringsselskap, Klimatek, for investering i klimavennlig næringsvirksomhet.
– Styrking av ordningen med forsknings- og utviklingskontrakter under Innovasjon Norge med 50 mill. kroner.
– Økt næringsrettet forskning med 200 mill. kroner, hvorav 50 mill. til Forny2020/TTO (kommersialisering av forskning) og 75 mill. kroner til BiA-programmet (innovasjonsprosjekter i norske bedrifter).
– 50 nye nærings-PhD under Forskningsrådet.

Et enklere Norge

Mange offentlige regler, skjemaer og påbud fører til unødige rapporteringskrav og kompliserte regelverk. Småbedrifter og gründere rammes ekstra hardt av skjemaveldet, og dette medlem ser det som en hovedoppgave å forenkle hverdagen til disse bedriftene gjennom å avskaffe unødvendige lover og forskrifter, samt å forenkle innrapporteringen gjennom økt bruk av internettbaserte løsninger. Selv om regjeringen har gjort noe, er det langt igjen. Tidsbruk knyttet til rapportering og skjemaer koster bedriftene for mye, og som figur 6.2 på side 117 i Meld. St. 1 (2012–2013) Nasjonalbudsjettet 2013 viser, er det bare i det siste året til Bondevik II-regjeringen at næringslivet opplevde en substansiell endring av tidsbruken knyttet til rapportering.

Derfor foreslår Venstre:

– Oppretting av et eget norsk Regelråd etter svensk suksessmodell.
– Reduserte gebyr knyttet til rapportering til Brønnøysund-registrene og søknader om arbeidstillatelser.
– Avvikling av arveavgiften.
– Å innføre et minstefradrag på 100 000 kroner for selvstendig næringsdrivende som alternativ til fradrag for faktiske kostnader.
– Et enklere mva.-system. Lik sats på all matservering uansett om den spises «inne» eller «ute».
– Dobling av omsetningsgrensen til 2 mill. kroner for rett til årlig oppgavetermin vedrørende momsinnbetaling og rapportering.
– Bedre og mer fleksible permitteringsregler.

Samlet innebærer Venstres forslag til alternativt statsbudsjett for 2013 en samlet bokført satsing på nye arbeidsplasser på over 11,75 mrd. kroner som følger (alle tall i bokført mill. kroner):

Tabell 1: Tiltak for flere arbeidsplasser og flere i arbeid

Skattelettelser overfor næringslivet	2 612,0
Skattelettelser til privatpersoner (netto).	5 548,0
Reduksjon i gebyr, arbeidstillatelser mv	40,3
Gjeninnføring av tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats i Skattefunn-ordningen	40,0
Div. tiltak for personer med nedsatt funksjons- og arbeidsevne	159,0
Økte inkubatorsatsing, SIVA	75,0
Tiltak for å hindre drop-out (skole på byggeplassen m.m.)	45,0
Styrking av program for basiskompetanse i arbeidslivet	15,0

Tabell 1: Tiltak for flere arbeidsplasser og flere i arbeid

Næringsrettet forskning	200,0
Styrke selvstendig næringsdrivendes sosiale rettigheter	231,9
Mer fleksible permitteringsordninger	30,0
Mer fleksible sykelønnsregler for kreftpasienter	40,0
Norsk Regelråd	40,0
Landsdekkende etablerertilskudd, vekstbedrifter	34,0
Økt landsdekkende innovasjonslåneordning > 250 mill. kroner	82,5
Tilskuddsordning for innovative offentlige anskaffelser	50,0
Ungt entreprenørskap	5,0
Økt lærlingtilskudd	50,0
Styrket forskningsinnsats, nye stipendiatstillinger, flere studieplasser mv	1 120,4
Økt reiselivssatsing	50,0
Jernbane- og kollektivtransportutbygging	900,0
Forsknings- og utviklingskontrakter, Innovasjon Norge	50,0
20 pst. reduksjon i Brønnøysund-registrene	93,6
Klimatek: Nytt investeringsselskap for investering i klimateknologi, klimagründere.	145,0
Økning av støtteordningen for pilotanlegg mv miljø, klima, energi	75,0
Næringstiltak i fiskeriene	25,0
Tilbakeføre selskapsskatten til kommunene	11 000,0
Sum arbeidsplasser (eks kommuneskatt)	**11 756,7**

Forskning og utdanning

Dette medlems mål er å utvikle Norge til et kunnskapssamfunn. Kunnskap og kompetanse vil være avgjørende for den framtidige verdiskapingen i Norge. Ny kunnskap fører til nye bedrifter som igjen er med på å sikre velferden også for kommende generasjoner.

Framtida begynner i klasserommet. Dette medlem vil derfor ha en storstilt satsing på skole, kunnskap og forskning, og dette er førsteprioritet i vårt alternative statsbudsjett. Forskning og utdanning er viktige forutsetninger for framtidens arbeidsplasser og velferd. Samfunnet må gi rom for menneskets skapende evner både i skoleverk, forskning, kultur og næringsliv.

Dessverre er ikke Norge akkurat ledende når det gjelder vilje til satsing på forskning og utdanning. Pauseknappen har vært på i snart 8 år når det gjelder satsing for forskning og høyere utdanning og når det gjelder grunnskolen er det en detaljstyring og en rekke lovpåbud om alt fra bananer, ufaglært leksehjelp til obligatorisk kulturskole som et ledd i det frivillige tilbudet SFO som preger regjeringen, heller enn en nødvendig prioritering av flere og bedre lærere.

Sammenligner vi oss med andre land det er naturlig å skule til, er den norske satsingen på utdanning målt som andel av BNP ikke mye å skryte av.

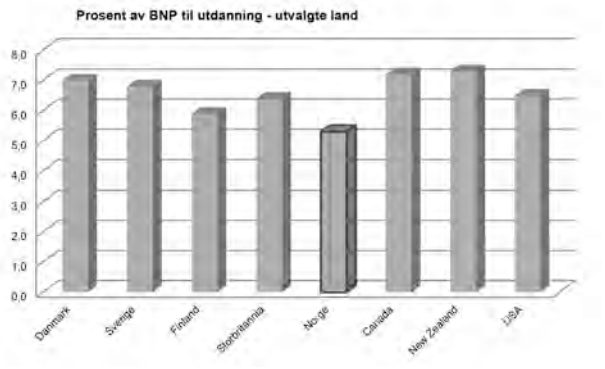

Forskning og høyere utdanning

Dette medlem kan ikke understreke nok betydningen av det å prioritere forskning og høyere utdanning. Dette innebærer blant annet at norske forskningsmiljøer må settes i stand til å møte internasjonal konkurranse og holde et høyt internasjonalt nivå. Forskning og høyere utdanning er sektorovergripende og av stor samfunnsmessig betydning, og må prioriteres deretter. For dette medlem er det å satse på forskning og høyere utdanning å investere i framtida – på vei inn i kunnskaps- og lavutslippssamfunnet.

Økonomiske oppgangstider i forkant av den forrige finanskrisen muliggjorde en forsterket satsing på kunnskap og FoU. Det skjedde dessverre ikke. Regjeringspartiene – som både i opposisjon, valgkamper og gjennom Soria Moria-erklæringer har erklært at de vil satse på kunnskap – har så langt presentert åtte statsbudsjett som samlet sett i liten grad følger opp ambisjonsnivået som er nødvendig og som sektoren etterspør. Den rød-grønne regjeringen har stått for en svært defensiv og lite framtidsrettet politikk innenfor kunnskapsfeltet, og konsekvensen av dette kan blant annet bli mindre verdiskaping, færre nye arbeidsplasser og en lavere evne til å finansiere framtidig velferd.

Dette medlem stiller seg spesielt undrende til regjeringens forslag om å avvikle Forskningsfondet og gaveforsterkningsordningen for forskning, som ble gjennomført i forbindelse med statsbudsjettet for 2012. Begge deler har medført forutsigbarhet og langsiktighet i forskningen. Dessuten med svært sviktende argumentasjon. Argumentasjonen for å avvikle Forskningsfondet var at avkastningen ikke var god nok, samtidig oppretter regjeringen i statsbudsjettet for 2013 en ny fondsordning knyttet til klimatiltak i industrien som tydeligvis gir god nok avkastning. Det samme gjaldt gaveforsterkningsordningen. Daværende statsråd Aasland argumenterte med at man ikke fikk brukt opp alle pengene så derfor avviklet man likegodt ordningen (!):

«Det er to viktige grunner til at vi har foreslått å avvikle gaveforsterkningsordningen. Vi så at pengene vi bevilget årlig, ikke ble brukt opp. For det andre er vi litt usikre på hvor godt vi har truffet med ordningen. Det er usikkert om den har bidratt til å øke gavene fra private givere til forskning.»

Dette medlem stiller seg fortsatt uforstående til påstanden om at ordningen ikke har bidratt til å øke gavene fra private givere til forskning. Mellom 2006 og 2012 har privatpersoner, bedrifter og stiftelser gitt ca. 1 289 mrd. kroner til forskning ved ulike offentlige institusjoner. Gavene har ført til at staten har lagt 322 mill. kroner på toppen i gaveforsterkning. Det er således helt åpenbart at gaveforsterkningsordningen har vært essensiell for å bidra til en rekke viktige FoU-prosjekter i Norge.

Derfor vil Venstre:

– Gjeninnføre Forskningsfondet og styrke og gjeninnføre gaveforsterkningsordningen til forskning.
– Styrke Skattefunn-ordningen.
– Innføre skattefritak for alle forskningsinstitusjoner som mottar statlig basisbevilgning.
– Øke innsatsen når det gjelder næringsrettet forskning og ressursforskning med 220 mill. kroner.
– Øke innsatsen når det gjelder miljø- og klimaforskning med 185 mill. kroner.
– Tilføre Forskningsrådet 50 mill. kroner i frie midler.
– Bevilge 75 mill. kroner til nytt forskningsutstyr.
– 50 nye nærings-phD.

Det faktum at flere vil ta høyere utdanning representerer en kjempemulighet for å styrke Norge som kunnskapsnasjon. Det er imidlertid behov for en konkret og forpliktende plan for hvordan vi skal møte utdanningsetterspørselen og samtidig opprettholde kvaliteten, og det er behov for å styrke institusjonenes handlingsrom. Ingen av disse delene finnes i regjeringens forslag til statsbudsjett. Det er imidlertid viktig å understreke at det ikke nytter å opprette studieplasser med mindre man samtidig styrker institusjonene gjennom økte basisbevilgninger. Institusjonene vil fortsatt slite med knappe rammer hvis man legger regjeringens statsbudsjett til grunn.

Derfor foreslår Venstre:

– 2 000 nye studieplasser
– Styrket basisfinansiering av UH-sektoren med 200 mill. kroner
– 500 nye stipendiatstillinger
– 100 nye post.doc-stillinger
– Oppstarts- og prosjektbevilgning til en rekke nye undervisningsbygg
– Styrke barnevernpedagogutdanningen

Kunnskapssamfunnet krever omlegging til et nytt nærings- og arbeidsliv i Norge. For dette medlem er det et selvstendig mål at flere starter egen bedrift og at flere tar makten over egen arbeidsdag. Dette medlem vil derfor legge bedre til rette for dem som vil skape en arbeidsplass for seg selv og andre. Å senke skatten på arbeid er en viktig del av den nye kunnskapsøkonomien.

Dette medlem vil også satse sterkt på forskning, nyskaping og kompetanseheving i det eksisterende næringslivet og vri den offentlige næringspolitikken fra strukturbevaring til fornyelse og nyskaping. Kunnskap er det viktigste Norge kan satse på i tiden som kommer, og at en slik satsing innebærer en sikring av framtidig verdiskaping, velferd, demokrati og dannelse. For dette medlem er det et mål at Norge skal være en førsteklasses kunnskapsnasjon. Dette forutsetter at man sikrer gode og stabile rammebetingelser for grunnopplæring, høyere utdanning og forskning og en vilje til å legge til rette for gründerskap og innovasjon som er en helt annen enn den som preger dagens regjering.

Studenter

Dette medlem vil legge til rette for en bedre hverdag for studentene. Det må være mulig å være student på heltid og det er samfunnsøkonomisk lønnsomt at flest mulig av de som ønsker det får plass på høyskoler og universitet – og gjennomfører studieløpet på tilnærmet normert tid. Dette medlem mener videre at det er bra om norske studenter velger å studere i andre land og vil legge til rette for at det er mulig for flere. Det er også viktig at det er gode velferdsordninger og at bygges nok studentboliger i de største universitets- og høyskolebyene.

Derfor foreslår Venstre:

– Å innføre 11 måneders studiestøtte.
– Indeksregulering av studiestøtten fra 2005.
– Utviding av Lånekassens sykelønnsordning til 12 måneder.
– 1 000 nye studentboliger årlig.
– Endre dagens ordning med et ikke-behovsprøvd utstyrsstipend, med et behovsprøvd, men langt bedre stipend.
– Å utvide Lånekassens studiestøtte-ordninger til flere land, bl.a. ikke-vestlige.
– 2 000 nye studieplasser.

Grunnopplæringen

En offentlig skole av høyest mulig kvalitet er dette medlems førsteprioritet på veien mot kunnskapssamfunnet. Hovedoppgaven i norsk skole er å forbedre kvaliteten i kunnskapsformidlingen. En skole for kunnskap og like muligheter krever faglig sterke lærere. Derfor vil dette medlem gi alle lærere tid og ressurser til faglig påfyll gjennom systematisk etter- og videreutdanning. Dette medlem vil ha en god skole for elevene, derfor satser vi på læreren.

Elevene må følges tettere opp de første skoleårene og opplæringen i basisfagene lesing, skriving og regning må styrkes. Dette medlem vil gjøre lærerutdanningen bedre, og i tillegg tilby alle som er lærere i dag en systematisk videreutdanning og gi lærerne bedre arbeidsforhold i skolene. Det er også viktig at læreren får frigjort mest mulig tid til undervisning og ikke bruke fullt så mye ting til de andre utfordringer i og rundt klasserommet. Dette medlem foreslår derfor å styrke rådgivningstjenesten og ikke minst til flere spesialpedagoger og mer skolehelsepersonell. Dette medlems mål er 1 000 nye helsesøstre, kuratorer og psykologer i skolen de kommende fire årene.

Mange ulike instanser rundt om i kommunene skal ta seg av det forebyggende arbeidet knyttet til barn og unge med problemer, uten noe koordinerende eller overordnet styring. Dette medlem ønsker å styrke forebyggingsarbeid og samhandling på en rekke områder for å forhindre fattigdom og gi alle så like levekår som mulig. For å gjøre samarbeidet bedre vil dette medlem prøve ut prosjekter med koordinering av barnevern, helsetjeneste og skole rundt den enkelte elev for å redusere frafall i skolen.

En del elever i norsk skole har lese- og skrivevansker. I en stadig mer teoribasert skole kan dette føre til manglende kompetanse og dermed vanskeligheter med å komme inn på arbeidsmarkedet. For å motvirke dette foreslår dette medlem også her å igangsette en prøveordning med prosjektstøtte for ytterligere å hjelpe elever med lese- og skrivevansker.

Dette medlem mener at leksehjelp er et viktig tiltak som gir bedre tilrettelegging av opplæringen for den enkelte elev. Dette forutsetter imidlertid at leksehjelpen er riktig innrettet. Dagens ordning kan i beste fall karakteriseres som en uklar ordning som er «pådyttet» skoleeierne. Dette medlem mener at det er betenkelig å innføre en lovfestet ordning som skal gi leksehjelp med ufaglærte, og endog binde denne opp i leksehjelp kun for 1.–4. trinn når mange elever, foreldre og skoler ser det som mer hensiktsmessig med leksehjelp på ungdomstrinnet. Dette medlem vil derfor erstatte dagens ordning med en ordning i regi av skoleeiere og frivillige organisasjoner, hvor kommunene skal være den koordinerende part.

Derfor foreslår Venstre:

– Å bevilge 412,5 mill. kroner i ulike tiltak for etter- og videreutdanning av lærere.
– 75 mill. kroner til rekrutteringstiltak for å få flere til å fortsette i læreryrket og rekruttere nye grupper inn i skolen.
– 250 nye helsesøster, kuratorer og psykologer i skolen.
– Styrking av rådgivningstjenesten med 25 mill. kroner
– Endre leksehjelpsordningen fra «obligatorisk» 1–4 trinn til en fleksibel ordning for hver skole og kommune
– Endre innretningen av tilskuddsordningen til lærere i ungdomsskolen slik at den ikke straffer «flinke» kommuner og belønner «dårlige».
– Å opprette en tilskuddsordning for samarbeidstiltak mellom skole og barnevern
– Et pilotprosjekt for barn og unge med skrivevansker.
– Å starte arbeide med å gjøre alle skoler universelt utformede innen 10 år.
– Utviding av rammene for rentekompensasjon til vedlikehold av skole- og svømmeanlegg med 5 mrd. kroner

Samlet innebærer Venstres forslag til alternativt statsbudsjett for 2013 en samlet bokført satsing på

forskning og utdanning med om lag 3,2 mrd. kroner som følger (alle tall i bokført mill. kroner):

Tabell 2: Økt satsing på forskning og utdanning

Tiltak for økt kompetanse og rekruttering av lærere	487,5
Flere spesialpedagoger og helsepersonell i skolen	125,0
Diverse tiltak i skolen: Rådgivning, leksehjelp, skrivevansker	250,0
2 000 flere studieplasser	100,5
Basiskompensasjon UH-sektoren	200,0
Gjeninnføre tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats i Skattefunn-ordningen	40,0
Økte beløpsgrenser Skattefunn	0,0
Næringsrettet forskning	200,0
Skattefritak, forskningsinstitusjoner	40,0
500 nye stipendiat-stillinger	151,0
100 nye post.doc-stillinger	30,2
Norges Forskningsråd: Utstyrsetterslep, nærings-ph.d., gaveforsterkningsordning mv.	192,6
Forskning klima/miljø	185,0
Øvrig forskning, andre dep.	30,0
Div. satsinger (voksenopplæring mv)	86,3
Oppstarts- og prosjektbevilgninger m.m. UH-sektoren	156,4
Bedret studiefinansiering, flere studentboliger og studentvelferd (indeksering + Freshman-år mv, rett til 11 mnd. studiestøtte)	336,0
Universell utforming, undervisningsbygg	225,0
Forsknings- og utviklingskontrakter, Innovasjon Norge	50,0
Ungt Entreprenørskap	5,0
Økt lærlingtilskudd + arbeidsgiveravgiftsfritak lærlinger	292,0
Et nytt forskningsfond under SPU	100 000,0
Sum forskning og utdanning (eks. fond)	**3 182,5**

Miljø- og klimavennlige løsninger

Vi skal bevare naturen, miljøet og ressursene våre for å sikre oss selv og våre barnebarn en ren framtid. Det er krevende, men gir også nye muligheter. Norge må ta de avgjørende skrittene fra å være en gammeldags fossilnasjon til å bli et miljøpolitisk foregangsland. Norge må være i front med å satse på fornybar energi, utvikle og ta i bruk ny teknologi. Vi må skape nye grønne arbeidsplasser og gjøre det både enkelt og rimelig å være miljøvennlig.

En utslippsfri samferdselssektor

Dette medlem vil ha en utslippsfri samferdselssektor med en grønnere bilpark. Det skal også lønne seg å reise kollektivt både økonomisk og tidsmessig. Bedre kollektivtilbud gjør det enklere å reise og det er bra for klimaet. Derfor vil dette medlem ha et bedre, billigere og hyppigere kollektivtilbud. Og derfor er dette en av hovedsatsingene i Venstres alternative statsbudsjett for 2013.

Derfor foreslår Venstre:

- Skattefritak for månedskort på kollektivtransport betalt av arbeidsgiver.
- Momsfritak for leasing av el-bil og på batterier til el-biler
- Et nytt tilskuddsprogram for flere hurtigladestasjoner for el-biler på 50 mill. kroner.
- Reduserte satser når det gjelder kilometersats i reisefradrag og skattefri kilometergodtgjørelse knyttet til reiser med privatbil
- Styrking og utvidelse av belønningsordningen for kollektivtransport med 200 mill. kroner.
- En ny tilskudds ordning til særskilte kollektivtransport-tiltak i storbyområder.
- Økt satsing på jernbane; både drift vedlikehold og investering på 550 mill. kroner.

– Opprettelsen og oppkapitalisering av InterCity AS for å få fortgang i arbeidet med å bygge ut InterCity-trianglet for hurtiggående jernbane mellom de største byene på Østlandet.

En ambisiøs miljøpolitikk

Dette medlem ønsker en ambisiøs miljøpolitikk med mål om å sikre livsgrunnlaget for kommende generasjoner og for alle deler av verden og skape likeverdige muligheter for alle. Det er et grunnleggende liberalt verdisyn å skape et økologisk likt utgangspunkt for alle generasjoner. Og det er definitivt en politikk som setter folk først. Det å ta vare på naturen; jord, luft, vann og det biologiske mangfoldet, er avgjørende for vår eksistens og har verdi i seg selv. Dette medlems mål er et samfunn uten forurensning, der ressursene forvaltes til beste for oss som lever nå - og for framtidige generasjoner. Dette medlem vil gjøre Norge til et miljøpolitisk foregangsland; vi skal utvikle miljøteknologi og finne løsninger som også andre kan benytte. En slik omstilling er krevende, men gir nye muligheter. I en verden hvor miljøproblemene blir tydeligere, vil miljøbedrifter bli morgendagens vinnere. Det viktigste generelle miljøvirkemiddelet dette medlem vil ta i bruk, er overgang fra skatt på arbeid til skatt på miljøskadelig atferd.

Derfor foreslår Venstre:

– Et reelt og varig skatteskifte fra rød til grønn skatt på om lag 9 mrd. kroner
– Egne og bedre skattesatser og beløpsgrenser når det gjelder avskrivningsregler og Skattefunn knyttet til klima- og miljøgevinst.
– Momsfritak for økologisk mat
– Styrking av miljøteknologiordningen under Innovasjon Norge med 75 mill. kroner
– Oppretting av et eget investeringsselskap «Klimatek» for investering i klimavennlig norsk næringsliv og innovasjon.
– Økt satsing på miljø- og klimaforskning med 185 mill. kroner
– Økt statlig erverv av friluftsområder
– Økte bevilgninger til opprydning av gammel forurensing
– Innføring av panteordning for båter, campingvogner og tyngre kjøretøy
– Ingen petroleumsaktivitet i sårbare områder som ved Jan Mayen.

Et klimavennlig samfunn

Dette medlem vil omstille Norge til et klimavennlig samfunn, samtidig som vi opprettholder en velfungerende og sikker energiforsyning. Skal vi løse de internasjonale klimautfordringene, kreves det at rike land som Norge tar en lederrolle i arbeidet med å vise fattigere land at det er mulig å kombinere lave utslipp med et høyt velstands- og velferdsnivå. Norge har store muligheter til å legge om energibruken, ta i bruk ny miljøteknologi i energiforsyningen og industrien samtidig som dette kan bidra til å skape nye bedrifter og arbeidsplasser.

Det var positivt at det ble bred enighet om klimaforliket, avtalen om St.meld. nr. 21 (2011–2012) Norsk Klimapolitikk, men det er langt mindre positivt at regjeringen i sitt budsjettforslag fremdeles ligger langt etter i arbeidet med å få økonomien inn på en kurs som gjør at målene i klimaforliket ligger an til å bli nådd. Dette medlem mener virkemiddelbruken i norsk klimapolitikk bør deles i to, ett sett virkemidler for sektorer som ikke er omfattet av det europeiske kvotemarkedet ETS, og ett sett virkemidler for sektorer som er omfattet av kvotemarkedet. I tillegg må vi fokusere på virkemidler som tar ut energieffektiviseringspotensialet, få på plass mer fornybar energi og sørger for en mer robust energiinfrastruktur.

Derfor foreslår Venstre:

– Å innføre et skattefradrag på inntil 50 000 kroner for energieffektiviseringstiltak i egen bolig.
– Å likestille reglene for norsk og svensk «grønn» kraftproduksjon gjennom bedre avskrivningsregler.
– Skrote alle norske CO_2-kvoter i det europeiske kvotemarkedet.
– Avvikle de fleste fritak for CO_2-avgift.
– Å opprette en egen tilskuddsordning for utvikling av varmeenergi på 100 mill. kroner
– Styrking av Energifondet med 100 mill. kroner
– Oppretting av et demoanlegg for vindkraft til havs.
– Økning av kapitalen i grunnfondet for fornybar energi og energieffektivisering med 5 mrd. kroner.
– Å si opp avtalen om fullskala CO_2-fangstanlegg på Mongstad og heller bruke ressursene på å gå videre med CO_2-fangstanlegget på Kårstø, erstatte det gamle kullkraftverket på Svalbard med et nytt kullkraftverk med CO_2-fangst og lagring og å utlyse en konkurranse der målet er å finne det mest egnede prosjektet for å utvikle teknologi for CO_2-fangst fra industrielle utslipp.
– En dobling av CLIMIT-programmet (forskning på fangst og lagring av CO_2)

I statsbudsjettet skriver regjeringen at hovedvirkemidlene i Norges klimapolitikk er avgifter og omsettelige utslippskvoter. Problemet til regjeringen er at de ikke er villig til å ta avgiftene i bruk for å få ned utslippene noe forslaget til statsbudsjett for 2013 viser med all tydelighet. I stedet for å øke avgiftene re-

duseres miljøavgiftene samlet med ca. 30. mill. kroner om vi ser bort fra økningen i CO_2-avgiften for petroleumssektoren som var en del av klimaforliket. Og når det gjelder omsettelige utslippskvoter har regjeringen så langt vært langt mer aktive med å selge utslippskvoter i EUs kvotesystem enn å kjøpe godkjente klimakvoter gjennom FN. Så langt har dermed den norske kvotepolitikken bare bidratt til to ting: Økte inntekter til statskassen og økte globale klimautslipp. Dette medlem vil ha en slutt på en slik politikk og foreslår derfor en skroting av norske klimakvoter i tråd med det som miljøvernminister Bård Vegar Solhjell har skrevet brev til EU og bedt EU om å gjøre, men som han av uforståelige årsaker mener at Norge skal slippe unna.

Dessverre er hovedinntrykket av den samlede miljøinnsatsen i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2013 et langt forsvar av den profilen olje- og energiminister Ola Borten Moe er den største eksponent for: «Svaret er olje, hva er spørsmålet?».

Dette medlem registrerer at man i statsbudsjettet legger opp til en storstilt oljeaktivitet i sårbare områder som utenfor Jan Mayen.

I sum bidrar Venstres satsing på klima- og miljøtiltak med en grønn skatte- og avgiftsreform som bidrar til et samlet skatteskifte på omlag 9 mrd. kroner, 4 446,8 mill. kroner i bevilgninger for 2013 og fondsavsetninger på totalt 8,7 mrd. kroner utover regjeringens forslag.

Samlet innebærer Venstres forslag til alternativt statsbudsjett for 2013 en samlet bokført satsing på miljø- og klimatiltak med ca. 4,45 mrd. kroner som følger (alle tall i bokført mill. kroner):

Tabell 3: Økt satsing på miljø- og klimatiltak

Forskning klima/miljø	185,0
Støtte miljøorganisasjoner, LMDs budsjett	0,3
Fartøyvern	46,0
Villaks	50,0
Erverv av friluftsområder	20,0
Opprydningstiltak, KLIF	25,0
Vrakpantordning for båter, campingvogner og tyngre kjøretøy	52,0
Oljevernberedskap	60,0
Klimatek (investeringsselskap)	145,0
Miljøteknologi-ordningen	75,0
Energifondet	100,0
Tilskudd til utvikling av varmeenergi	100,0
MET-senteret (Havvindmøller)	30,0
Tilskuddsprogram for ladestasjoner, el-biler	50,0
Jernbane	558,5
Øvrige kollektivtransporttiltak	350,0
Belønningsordning, sykkel + sykkelveier etc.	125,0
Mindre salg/sletting av klimakvoter	345,0
Skattefritak for arbeidsgiverfinansiert månedskort, kollektivtransport	1 830,0
Skattefradrag for energieffektiviseringstiltak i egen bolig	100,0
Momsfritak for økologiske produkter	200,0
Etablering av Intercity AS	3 000,0
Investeringskapital, Klimatek	500,0
Kulturminnefondet	200,0
Fondet for fornybar energi	5 000,0
Økte grønne skatter og avgifter	8 945,0
Sum miljø, klima etc. (eks. fondsavsetning og skatt)	**4 446,8**

Færre fattige barn

Fattigdom rammer enkeltmennesker – ofte uventet og tilfeldig, og av sammensatte årsaker. En del mennesker er varig ute av stand til å skaffe seg en inntekt de kan leve av. De skal ha et støttenivå som gir mulighet til et verdig liv. Støtteordninger som er avgjørende for barns livsvilkår, skal være rause. Dette medlems førsteprioritet vil være å bekjempe fattigdom og helseproblemer hos barn og barnefamilier.

Dette medlem er skuffet over at regjeringen, til tross for gjentatte løfter og selvkritikk, ikke tar dette mer på alvor. I valgkampen 2009 tok Venstres daværende leder Lars Sponheim til orde for et felles løft for å bekjempe barnefattigdom i Norge. Alle partier responderte positivt, men da Stortinget behandlet Representantforslag 2 S (2009–2010) fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Abid Q. Raja om en tiltakspakke for å begrense og bekjempe fattigdom blant barn, viste det seg dessverre at dette kun var valgløfter uten reelt innhold.

Forslagene framsatt i det nevnte representantforslag ble avvist under henvisning til fordelingsmeldingen. Under debatten om forslaget (19. mars 2010) sa bl.a. representanten Anette Trettebergstuen at:

«Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en fornyet innsats mot fattigdom i den varslede stortingsmeldingen.»

Dette medlem konstaterer at det ikke var noen fornyet satsing mot fattigdom i fordelingsmeldingen, men en opplisting over det regjeringen har gjort de siste 6 årene – og som beviselig har ført til flere fattige barn og barnefamilier, ikke færre. Det ble så langt dette medlem kan se ikke lansert ett nytt tiltak mot fattigdom i en melding på 116 sider. Det mest konkrete løftet var at:

«Regjeringen vil i forbindelse med de årlige statsbudsjettene vurdere behovet for kortsiktige og mer målrettede tiltak overfor særlig utsatte grupper.» (side 10),

at:

«Aktuelle departementer arbeider nå med å vurdere forslagene fra utvalget og innspillene fra høringsrunden» (Om tiltak for utsatte barn og unge, side 60)

og

«Regjeringen vil derfor utrede disse spørsmålene videre og vurdere behovet for eventuelle tiltak» (om grunnskole og SFO, side 101).

Det er også nærliggende å konkludere med at det er viktigere for regjeringen og regjeringspartiene å bekjempe rikdom enn å bekjempe fattigdom. I så måte har regjeringen på sett og vis lyktes gjennom å ha gjort det mindre lønnsomt å eie, drive og investere i norske bedrifter og arbeidsplasser. Etter dette medlems syn må det unektelig være et paradoks for en regjering som lovet å avskaffe fattigdommen, at det etter sju års regjeringstid har blitt flere fattige barn i Norge. Ifølge SSB er det nå 74 000 barn under 18 år som lever i familier med vedvarende lav inntekt. Det er 6 500 flere enn da denne regjeringen overtok makten i 2005. Det virker heller ikke som om regjeringen helt tar alvoret inn over seg.

Søker man i Finansdepartementets pressehefte om statsbudsjettet for 2013 på ordet «fattigdom» – får man null treff. En ikke-prioritert oppgave i 2013, heller.

I valgkampen 2005 – dokumentert i filmen «Oljeberget» – fikk statsministeren et spørsmål om hvorfor det er behov for en ny regjering.

På det spørsmålet svarer statsministeren – svært presist:

«Aldri har en regjering brukt mer penger enn den sittende regjering, allikevel har tallet på fattige barn økt. Det alene er en god nok grunn til å skifte regjering 12. september 2005».

Den samme argumentasjon er etter dette medlems syn en minst like god nok grunn til å skifte regjering den 9. september 2013.

Det er i dag store forskjeller fra kommune til kommune når det gjelder satsene for sosialhjelp og hvorvidt kontantstøtte og barnetrygd regnes inn i inntektsgrunnlaget. Paradokset er at forskning viser at lave sosialhjelpssatser gir flere langtidsbrukere, mens høye sosialhjelpssatser får folk videre i livet. Derfor foreslår dette medlem – som en hovedsatsing for å bekjempe fattigdom i barnefamilier – å øke sosialhjelpssatsene med 20 pst. eller tilsvarende en økning på 1 095,- pr. mnd. for en enslig sosialhjelpsmottaker. Total koster et slikt løft 850 mill. kroner.

En reell fordelingspolitikk

Dette medlem mener at innføringen av makspris for oppholdsbetaling i barnehager har vært uheldig av flere grunner, men særlig fordi dette grepet faktisk har ført til at flere lavinntektsfamilier har fått økte utgifter til barnehageplass. Mens kommunene har redusert de høyeste barnehagesatsene ganske kraftig, har flere av dem satt opp satsene for familier med de laveste inntektene. Færre kommuner enn tidligere graderer nå betalingen ut ifra foreldrenes inntekt. Det samme gjelder for oppholdsbetaling når det gjelder SFO. Svært få kommuner har inntektsdifferensiert betaling når det gjelder SFO. Det koster det samme uansett om man er rik eller fattig.

Dette medlem mener at inntektsgradert foreldrebetaling gir god fordelingsvirkning, og dermed

er et viktig grep for å bekjempe fattigdom. Dette medlem foreslår derfor å innføre inntektsgradert foreldrebetaling i barnehage og SFO. Som det framgår av tabellene under vil det innebære en noe økt foreldrebetaling for de familiene med høyeste husstandsinntekt (over 750 000,-), og en betydelig lettelse for de med lav (under 300 000,-).

Tabell 1: Differensiert oppholdsbetaling i barnehager pr. måned

	Inntekt til og med kr 164 244 (2G)	Inntekt mellom kr 164 245 og 300 000	Inntekt mellom kr 300 001 og 750 000	Inntekt over 750 001
1. barn	500,- *(700,-)*	1 500,- *(2 140,-)*	2 330,- *(2 330,-)*	2 700,- *(2 330,-)*
2. barn (30 pst.)	500,- *(700,-)*	1 050,- *(1 498,-)*	1 631,- *(1 631,-)*	1 890,- *(1 631,-)*
3. barn (50 pst.)	500,- *(700,-)*	750,- *(1 070,-)*	1 165,- *(1 165,-)*	1 350,- *(1 165,-)*

Til sammenligning er dagens satser for Oslo kommune (som er en av bare 94 kommuner som har differensiert oppholdsbetaling) satt inn med kursiv og i parentes.

Som utgangspunkt for regnestykket (76,5 mill. i økt kompensasjon til kommunene) er det lagt til grunn at dette blir veiledende satser i alle kommuner og at kommunene får overføringer tilsvarende disse prisene. Kommunene står fortsatt fritt (slik 94 kommuner gjør i dag) til å foreta ytterligere prisreduksjon for de med minst inntekt om de skulle ønske det.

Tabell 2: Differensiert oppholdsbetaling SFO pr. måned

	Inntekt til og med kr 164 244 (2G)	Inntekt mellom kr 164 245 og 300 000	Inntekt mellom kr 300 001 og 750 000	Inntekt over 750 001
Heldag	550,- *(2 085,-)*	1 000,- *(2 085,-)*	2 085,- *(2 085,-)*	2 400,- *(2 085,-)*
Halvdag	350,- *(1 290,-)*	650,- *(1 290,-)*	1 290,- *(1 290,-)*	1 625,- *(1 290,-)*

Til sammenligning er dagens gjennomsnittlige oppholdsbetaling satt inn med kursiv og i parentes. Det er verd å merke seg at enkelte kommuner tilbyr gratis SFO, mens prisen i den dyreste kommunen var 3 192 kroner for heldags plass pr. måned Det er svært få kommuner som opererer med inntektsdifferensiering når det gjelder SFO.

Som bakgrunn for regnestykket (47,2 mill. i økt kompensasjon til kommunene) er det lagt til grunn at dette blir veiledende satser i alle kommuner og at kommunene får overføringer tilsvarende disse prisene.

Alle beregninger når det gjelder differensiert oppholdsbetaling er gjort med utgangspunkt i SSBs rapport 34/2011: Barnefamiliers tilsynsordning og SSBs rapport 26/2012: Simulering av effekter av endringer i foreldrebetaling i barnehager og skolefritidsordning.

Dette medlem forslår videre en provenynøytral omlegging av barnetrygden. En slik omlegging kan se ut om lag som i tabellen under.

Tabell 3: Provenynøytral omlegging av barnetrygd pr. måned

Inntekt	Gjennomsnittlig barnetrygd per barn (kr) Dagens ordning	Gjennomsnittlig barnetrygd per barn (kr) Ny ordning
Inntekt inntil 300 000	1 080 kr	1 620 kr
Inntekt inntil 450 000	1 060 kr	1 060 kr
Inntekt over 450 000	1 080 kr	550 kr
Alle:	1 073 kr	1 073 kr

Som følge av dette medlems forslag til endringer i skattesystemet, forslag om en betydelig opptrapping av sosialhjelpssatsene og forslag til gradert oppholdsbetaling i barnehage og SFO og omlegging

av barnetrygden kan fattige familier få rundt 2 000 kroner mer pr. måned å rutte med, hvilket for mange kan være helt avgjørende for en langt bedre hverdag og et langt skritt bort fra fattigdom.

Tabellene under viser to tenkte eksempler som følge av Venstres alternative statsbudsjett 2013:

Eksempel 1: Enslig sosialhjelpsmottaker, ett barn (5 år), bosatt i Oslo.

	Bedret økonomi per måned	Bedret økonomi per år
Økte sosialhjelpssatser + 20 pst.	1 650 kr	19 800 kr
Differensiert barnetrygd	540 kr	6 480 kr
Differensiert oppholdsbetaling, barnehage	200 kr	2 200 kr
Sum:	**2 390 kr**	**28 480 kr**

Eksempel 2: Enslig forsørger, 2 barn (4 og 8 år), lønnsinntekt 300 000,-, bosatt i Oslo

	Bedret økonomi per måned	Bedret økonomi per år
Differensiert barnetrygd	1 080 kr	12 960 kr
Differensiert oppholdsbetaling, barnehage	640 kr	7 040 kr
Differensiert oppholdsbetaling, aktivitetsskole (SFO)	-10 kr	-110 kr
Økt særfradrag, enslig forsørgere	43 kr	518 kr
Omlegging minstefradrag/personfradrag/ trygde-avgift	151 kr	1 818 kr
Sum:	**1 904 kr**	**22 226 kr**

Derfor foreslår Venstre:

– Differensiert foreldrebetaling i barnehage og SFO
– Inntektsgradert omfordeling av barnetrygden
– Økte sosialhjelpssatser med 20 prosent
– Økte tilskudd til frivillige organisasjoner som driver aktiviteter overfor fattige barn
– Økt bruk av gratis kjernetid i barnehager i områder med stor innvandrerandel
– Styrking av helsesøstertjenesten
– Gratis helsehjelp og tannhelse fram til fylte 20 år.
– Å styrke det kommunale barnevernet
– En ordning med boligtilskudd til etablering av utleieboliger og innføring av ordning med «hjemkjøp» av boliger

Hjelp flere inn på arbeidsmarkedet

Arbeid er viktig for å unngå fattigdom. Arbeid og tilknytning til arbeidsliv har dessuten både helsemessige og sosiale gevinster. I framtida vil Norge ha et stort arbeidskraftbehov. Andelen eldre vil stige kraftig i forhold til yrkesaktive. Nesten 25 pst. av innbyggerne i Norge i 2050 vil være 65 år eller eldre. Dette medlem mener vi må møte denne utfordringen med en målrettet politikk for å få flere hender i arbeid.

Det er viktig å legge til rette for yrkesaktivitet for de med redusert arbeidsevne. Mange som ikke kan arbeide i full stilling, kan likevel gjøre en betydelig innsats for eksempel i deltidsstillinger, tidsbegrensede oppdrag, gjennom tilpassede arbeidsoppgaver osv. Godt under halvparten, 41 pst. av funksjonshemmede i aldersgruppen 16–66 år deltar i arbeidslivet. Til sammenligning er andelen sysselsatte i hele befolkningen på nær 75 pst. Samtidig viser undersøkelser fra bl.a. SSB at blant de 307 000 ikke-sysselsatte funksjonshemmede var det om lag 27 pst. som oppgav at de ønsket arbeid.

Derfor foreslår Venstre:

– 2 000 flere «varig tilrettelagte» tiltaksplasser.
– 100 ekstra trainee-plasser for funksjonshemmede i statsforvaltningen.
– 20 mill. kroner til ulike tiltak for å hjelpe vanskeligstilte inn i arbeidsmarkedet.
– Økt tilskudd til sosialt entreprenørskap.
– Styrke ordningen med funksjonsassistanse i arbeidslivet.
– Styrke ordningen med tilretteleggingstilskudd for arbeidssøkere med nedsatt arbeidsevne.
– Både å øke lærlingtilskuddet og å fjerne arbeidsgiveravgiften for lærlinger.
– Satse målrettet på ulike tiltak for å hindre dropout fra videregående skole.

– Mer fleksible regler når det gjelder permittering.
– Forskuttering av uførereformen, slik at det allerede fra 2013 i langt større grad blir mulig å arbeide etter evne og kombinere det med uføreytelser.
– Universell utforming av alle skolebygg i løpet av 10 år.

Samlet innebærer Venstres forslag til alternativt statsbudsjett for 2013 en samlet bokført satsing på fattigdomsbekjempelse på over 2,3 mrd. kroner som følger (alle tall i bokført mill. kroner):

Tabell 4: Tiltak for å bekjempe fattigdom

Div. tiltak for personer med nedsatt funksjons- og arbeidsevne (omfordeling tiltaksplasser (84) tiltak for vanskeligstilte (25), sosialt entreprenørskap (10), funksjonsassistanse i arbeidslivet (20), tilrettelegginsgstilskudd (20))	159,0
Tiltak for å hindre drop-out (skole på byggeplassen m.m.)	20,0
Styrking av program for basiskompetanse i arbeidslivet	15,0
Diverse boligtilskudd (inkl. hjemkjøp)	55,0
Tilskudd til frivillige org. (aktiviteter for fattige barn + innvandrerorg.)	30,0
Omsorgslønn for foreldre med funksjonshemmede barn	75,0
Samarbeidstiltak skole/barnevern/rådgivning	50,0
Pilotprosjekt barn/ungdom med skrivevansker	25,0
Leksehjelp	175,0
Rehabilitering	130,0
Rusomsorg (forebygging (25), div tiltak helseforetak (150), frivillige org (20)	195,0
Psykisk helsearbeid i kommunene	100,0
Tilskudd til Fontenehusene (lavterskeltilbud til personer med psykiske problemer.)	15,0
Gratis helsehjelp 16–20 år	58,0
Styrking av helsesøstertjenesten	75,0
Flere spesialpedagoger	50,0
Styrket barnevernsutdanning	44,7
Tilskudd til gradert foreldrebetaling, barnehager og SFO	123,7
Gratis kjernetid i barnehager	40,0
Økte sosialhjelpssatser, 20 pst.	850,0
Gratis tannlege 18–20 år	40,0
Differensiert barnetrygd (provenynøytral omlegging)	0,0
Sum fattigdomsbekjempelse	**2325,4**

Enkelte andre satsinger

I tillegg til satsingene gjengitt innenfor hovedsatsingsområdene arbeidsplasser, forskning, utdanning og innovasjon, miljø og klima og fattigdomsbekjempelsen i tabellene 1–4 foran, fremmer Venstre i sitt alternative statsbudsjett forslag til en rekke andre satsinger og omprioriteringer. Dette medlem foreslår bl.a. 2 000 flere sykehjemsplasser, 2 000 flere barnehageplasser slik at også barn født etter 1. september får plass, selvstendig opptjeningsrett for fedre og økt adopsjonsstøtte til 1 G. Videre foreslår dette medlem en økt kultursatsing på om lag 180 mill. kroner, inkludert en økt merverdiavgiftskompensasjon til idrettsanlegg på 100 mill. kroner. Dette medlem foreslår også 500 flere kvoteflyktninger og økte bevilgninger til UDI/politiet for en mer effektiv saksbehandling og raskere returordninger knyttet til asylsøknader.

Dette medlem foreslår videre å sette av en pott på 100 mill. kroner under Kommunaldepartementets budsjett for å kompensere kommunene for uforutsette utslag av samhandlingsreformen.

Dette medlem viser til at Venstre foreslår samlet påplusninger og omprioriteringer på om lag 11,6 mrd. kroner i vårt alternative statsbudsjett for 2013.

Tabell 5: Andre tiltak og satsinger (utdrag)

Diverse tiltak barnehage (2000 flere plasser, rekruttering, forskning)	168,8
Momskompensasjon, idrettsanlegg	100,0
Div. kulturtiltak	87,6
Økt adopsjonsstøtte, 1G	12,9
Selvstendig opptjeningsrett fødselspermisjon for fedre	90,0
2 000 flere sykehjemsplasser	122,6
Tiltak for å styrke legedekning på sykehjem	40,0
UDI/Politiet: Økt saksbehandling, raskere retur	100,0
500 flere kvoteflyktninger (netto)	38,8
Diverse fiskeripolitiske tiltak (ressursforskning og næringstiltak)	50,0
Omprioritering til og styrking av det kommunale barnevernet	150,0
Skjønnstilskudd, samhandlingsreformen	100,0

Et grønnere og sunnere skatte- og avgiftssystem

Skatter og avgifter er et viktig politisk virkemiddel for å styre atferd. Dette medlem er derfor skuffet over at regjeringen heller ikke denne gang har benyttet denne anledningen til en kraftigere omlegging av skatte- og avgiftssystemet i en mer miljøvennlig retning. En samlet omlegging av skatte- og avgiftssystemet på om lag 1,5 mrd. kroner siden valget i 2005 er etter vårt syn ikke spesielt dynamisk. Det er i det store og hele vanskelig å se regjeringens mål med skattepolitikken, annet enn at nivået fra året før og året før og året før skal holdes uendret, og en slags symbolpolitikk om «å ta de rikeste».

Konsekvensen av regjeringens skattepolitikk er at statlig og utenlandsk eierskap i norsk næringsliv blir kraftig favorisert, heller enn det spredte, private norske eierskap dette medlem ønsker. Spesielt i en tid med en svært urolig og uoversiktlig økonomisk situasjon hos mange av våre handelspartnere og fare for økning i konkurser og arbeidsledighet burde politikken vært lagt om i en retning som belønnet dem som ville investere i ny næringsvirksomhet og nye arbeidsplasser, spesielt innenfor områder som klima- og miljøteknologi og ved å stimulere til mer miljøvennlig omstilling i det øvrige norske næringslivet.

Tidspunktet for en slik omlegging er definitivt nå. Både det forhold at klimaproblemene er vår tids største politiske utfordring og at regjeringen skal holde det samlede skatte- og avgiftsnivået uendret tilsier en langt mer offensiv omlegging enn regjeringens forsiktige endring av enkelte avgifter.

Dette medlem vil ha mer skatt på forbruk og helse- og miljøskadelig adferd, og mindre skatt på arbeid, og en slik omlegging fra rød til grønn skatt på om lag 9 mrd. kroner i vårt alternative statsbudsjett for 2013. Dette medlem foreslår videre endringer og omlegging i skatte- og avgiftssystemet på ytterligere 2,5 mrd. kroner slik at Venstre i sitt alternativ foreslår endringer i regjeringens skatte- og avgiftsopplegg innenfor en ramme på knappe 12 mrd. kroner, med en netto skatte- og avgiftslette på 976 mill. kroner.

I tillegg til en kraftfull omlegging fra rød til grønn skatt hvor miljøavgiftene økes med om lag 9 mrd. kroner, hvor det innføres skattefritak for arbeidsgiverbetalt månedskort på kollektivtransport og miljøinvesteringer i egen bolig og hvor en rekke skatte- og avgiftsarter miljødifferensieres foreslår dette medlem to tydelige grep i skattepolitikken.

Det ene er en omlegging av minstefradrag/personfradrag/toppskatt og trygdeavgiften. Trygdeavgiften økes med 0,5 pst. samtidig som prosentsatsen økes med 5 pst. og beløpsgrenser i minstefradraget økes betydelig (10 000 kroner), personfradraget økes (1 850 kroner) og innslagspunktet i toppskatten heves (ca. 15 000 kroner). Dette har tre hovedformål. For det første gir det en mer utjevnende effekt (jf. tabellen under), for det andre bidrar det til å bedre underfinansieringen av folketrygden og for det tredje stimulerer det til mer arbeid og dermed økte skatteinntekter (dynamisk effekt).

Som det framgår av tabellen under vil en slik omlegging gi netto skattelette til alle arbeidsinntekter under 1 mill. kroner, mens det gir en skatteskjerpelse på inntekter over 1 mill. kroner.

Tabell 1: Effekter av omlegging av trygdeavgift/minstefradrag mv.

Inntekt	Økt trygde-avgift 7,8 > 8,3 prosent	Økt prosentsats, Minstefradrag 40 > 45 prosent	Økt maksbeløp, minstefradrag 81 300 > 91 300	Økt beløp per-sonfradrag 47 150 > 49 000	Økt innslags-punkt toppskatten 509 600 > 525 000	Sum skatte-endring
100 000	500	-1 400	0	-518	0	-1 418
200 000	1 000	-2 800	0	-518	0	-2 318
300 000	1 500	0	-2 800	-518	0	-1 818
400 000	2 000	0	-2 800	-518	0	-1 318
500 000	2 500	0	-2 800	-518	0	-818
600 000	3 000	0	-2 800	-518	-1 386	-1 704
700 000	3 500	0	-2 800	-518	-1 386	-1 204
800 000	4 000	0	-2 800	-518	-1 386	-704
900 000	4 500	0	-2 800	-518	-1 386	-204
1 000 000	5 000	0	-2 800	-518	-1 386	296
2 000 000	10 000	0	-2 800	-518	-1 386	5 296

Det andre er en omlegging, fornying og forenkling av momssystemet. Konkret foreslår dette medlem at økologiske produkter, frukt og grønt fritas for moms. Det betyr en kraftig stimulans mot et sunnere kosthold og et mer miljøvennlig landbruk. Videre innebærer endringen at redusert sats på matvarer (i dag 15 pst.) oppheves og at den generelle moms-satsen reduseres med ett prosentpoeng til 24 pst. Samlet vil dette innebære en avgiftslette for privatpersoner, organisasjoner og virksomheter som ikke er mva.-registrert på ca. 1,2 mrd. kroner.

Lønns- og pensjonsinntekt

Dette medlem foreslår – som et ledd i et kraftfullt grønt skatteskifte – lettelser i lønns- og pensjonsinntekt på ca. 5,5 mrd. kroner bokført og 7,1 mrd. kroner påløpt i sitt alternative statsbudsjett. Lettelsene kommer i all hovedsak til dem med «vanlige» inntekter og underbygger den overordnede utfordringen om flere i arbeid og flere arbeidsplasser som gjennomsyrer hele Venstres alternative statsbudsjett for 2013.

Konkret foreslår Venstre å:

– Øke minstefradraget i lønnsinntekt med 10 000 kroner til 91 300 kroner og prosentsatsen med 5 prosentpoeng til 45 pst.
– Øke minstefradraget i pensjonsinntekt med 1 950 kroner til 70 000 kroner og prosentsatsen med 2 prosentpoeng til 28 pst.
– Øke personfradraget i skatteklasse 1 med 1 850 kroner til 49 000 kroner og foreta samme økning i det nye fradraget for enslige forsørgere
– Redusere personfradraget i skatteklasse 2 med 20 800 kroner til 73 500 kroner.
– Øke innslagspunktet i toppskatten med 15 600 kroner til 525 000 kroner.
– Heve grensen for å betale trygdeavgift (fribeløpet) med 10 000 kroner til 50 000 kroner
– Øke maksimalt skattefradrag til frivillige organisasjoner med 13 000 kroner til 25 000 kroner
– Øke den skattepliktige fordel av kjøp av aksjer i egen bedrift med 3 500 kroner til 5 000 kroner.
– Øke det årlige sparebeløpet i individuelle pensjonspareordninger med 25 000 kroner til 40 000 kroner.
– Styrke BSU-ordningen ved å heve satsen i fradraget fra 20 til 28 prosent, heve årlig sparebeløp fra 20 000 til 25 000 kroner og det totale sparebeløp fra 150 000 til 300 000 kroner.
– Innføre et eget skattefradrag på 6 000 kroner for aldergruppen 62–66 år som bare mottar lønnsinntekt.
– Heve beløpsgrensen fra 1 000 kroner til 2 000 kroner knyttet til arbeidsgivers dekning av mobiltelefoni.
– Øke beløpsgrensen for skattefri inntekt med 2 000 kroner til 3 000 kroner.
– Innføre rett til skattefradrag på inntil 50 000 kroner for energieffektiviseringstiltak i egen bolig.
– Innføre skattefritak for arbeidsgiverbetalt månedskort på kollektivtransport.
– Innføre skattefritak for gevinster/premier i tilknytning til samfunnsnyttige formål
– Redusere fagforeningskontingentfradraget med 2 050 kroner til 1 800 kroner

– Øke den nedre grensen for fradrag for reise mellom hjem og arbeid med 1 050 kroner til 15 000 kroner
– Redusere grensen for høy/lav kilometersats i reisefradraget med 15 000 kilometer til 35 000 kilometer.
– Ikke øke satsen knyttet til skattefri kilometergodtgjørelse.
– Unnta kredittkortgjeld fra rentefradraget.
– Innføre et flatt foreldrefradrag på 20 000 pr. barn.
– Heve trygdeavgiften med 0,5 prosentpoeng til 8,3 pst.
– Innføre en egen trygdeavgift for AFP-pensjonister på 6,0 pst.

Frivillige organisasjoner

Dette medlem foreslår også en rekke grep for å styrke de frivillige organisasjonene. I tillegg til å styrke frivillige organisasjoner på en rekke andre punkter på statsbudsjettets utgiftsside, foreslår dette medlem en rekke endringer innenfor skatte- og avgiftssystemet.

Konkret foreslår dette medlem å:

– Øke beløpsgrensen for lønnsoppgaveplikt med 4 000 kroner til 8 000 kroner
– Øke beløpsgrensene for arbeidsgiveravgiftsplikt med hhv 5 000 og 50 000 kroner til 50 000 kroner pr. ansatt og 500 000 kroner pr. frivillig organisasjon.
– Heve grensene for plikt til momsregistrering for allmennyttige og veldedige organisasjoner med 360 000 kroner til 500 000 kroner.
– La såkalt «herreløs arv» tilfalle frivillige organisasjoner

Samlet gir dette forbedringer i skattereglene tilsvarende 45 mill. kroner i 2013.

Arveavgift og formuesskatt

Dette medlem er av den oppfatning at formuesskatten stimulerer til forbruk i stedet for sparing, og til investering i eiendom eller i utenlandske aksjer i stedet for i norsk næringsliv og norske arbeidsplasser. Formuesskatten er en betydelig belastning for næringslivet, spesielt for nystartede bedrifter. I tider med økonomisk uro er det viktig at bedrifter har bygget opp egenkapital, noe eierne i dag blir straffet for gjennom formuesskatten. Dette medlem ønsker at nordmenn som ønsker å investere og eie i Norge ikke skal få dårligere vilkår enn utenlandske og/eller statlige eiere. Derfor vil dette medlem at formuesskatten reduseres ved en gradvis økning av bunnfradraget og en lavere verdsettelse av aksjer.

På samme måte som formuesskatten, rammer arveavgiften ofte urettferdig, spesielt ved arv av familieeiendommer og ved generasjonsskifte i bedrifter. Med dagens arveavgiftssatser har mange ikke råd til å overta en eiendom eller en bedrift som har vært i familiens eie i generasjoner.

Konkret foreslår dette medlem å:

– Øke bunnfradraget i formuesskatten med 130 000 kroner til 1 000 000 kroner
– Gjeninnføre en aksjerabatt med 10 pst. i formuesbeskatning av aksjer
– Innføre fritak for formuesbeskatning av formue som er utbetalt som erstatning etter alvorlige skader og som forvaltes av Overformynderiet
– Gå mot regjeringens forslag om skjerpet formuesskatt knyttet til næringseiendom og sekundærbolig
– Avvikle hele arveavgiften

Samlet innebærer dette lettelser i formuesskatt og arveavgift på om lag 2,6 mrd. kroner i 2013.

Næringsliv og selvstendig næringsdrivende

I tillegg til endringene og forbedringene når det gjelder formuesskatt og arveavgift som definitivt vil komme norsk næringsliv til gode, foreslår dette medlem en rekke lettelser i beskatningen av norsk næringsliv og for de selvstendig næringsdrivende og de minste bedriftene. Dette medlem er spesielt opptatt av å stimulere til forskning og utvikling generelt, og FoU innenfor miljø og klima spesielt. Derfor foreslår dette medlem flere tiltak som målrettet gir skattelette dersom det har en miljø- og klimaeffekt.

Konkret foreslår dette medlem å:

– Øke avskrivningssatsene i saldogruppe d med 5 prosentpoeng til 25 pst.
– Innføre en ytterligere økning i avskrivningssatsen med 5 prosentpoeng under forutsetning at investeringen har påvist miljø- eller klimaeffekt eller bidrar til økt energieffektivisering.
– Innføre grønne avskrivningsregler for el-sertifikatkraft.
– Innføre en Kapitalfunn-ordning som sikrer tilgang til risikovillig kapital
– Styrke Skattefunn-ordningen gjennom å heve prosjektgrensene til 8 mill. kroner for bedriftsinterne og 12 mill. kroner for eksterne prosjekter, samt et ekstra fradrag for FoU knyttet til klima, miljø og energieffektivisering på ytterligere 2 mill. kroner for bedriftsinterne og 4 mill. kroner for eksterne prosjekter
– Styrke Skattefunn-ordningen ved å fjerne ordningene med maksimal timesats på 530 kroner og

antall timer egne ansatte kan godskrive ordningen.
– Gi generelt skattefritak til alle forskningsinstitutt
– Innføre rett til skattefradrag for gaver til frivillige organisasjoner fra bedrifter på inntil 100 000 kroner
– Avskaffe arbeidsgiveravgift for nye lærlinger
– Innføre fritak for arbeidsgiveravgift for ny bedrifter med inntil 5 ansatte de første 3 årene.

Dette medlem er svært opptatt av å legge forholdene best mulig til rette for selvstendig næringsdrivende og enkeltpersonsforetak – ikke minst slik at flere kan ta et slikt yrkesvalg. Derfor foreslår Venstre i sitt alternative statsbudsjett en rekke forbedringer for selvstendig næringsdrivende. I tillegg foreslår dette medlem bedre sosiale rettigheter for selvstendig næringsdrivende og gjeninnføring av en egen tilskuddsordning på 40 mill. kroner for ulønnet forskningsinnsats over statsbudsjettets utgiftsside.

Konkret foreslår dette medlem å:

– Innføre rett til minstefradrag på 100 000 kroner for selvstendig næringsdrivende som alternativ til fradrag for faktiske kostnader.
– Innføre en fondsordning som likebehandler og likebeskatter enkeltpersonsforetak og AS.
– Heve maksimalt sparebeløp i OTP-liknende ordninger for enkeltpersonsforetak fra 4 til 6 prosent.
– Endre reglene for forskuddsskatt-innbetaling for selvstendig næringsdrivende
– Heve omsetningsplikten til 2 mill. kroner for rett årlig oppgavetermin knyttet til rapportering og innbetaling av moms.
– Oppheve reglene i mva.-loven om bruk av egen kompetanse på fritiden til egen eiendom for enkeltpersonsforetak.

Samlet innebærer dette lettelser i beskatningen av norsk næringsliv på 1,6 mrd. kroner i 2013.

Økte miljøavgifter

Som et ledd i et reelt grønt skatteskifte fremmer dette medlem forslag om økte miljøavgifter på 8,9 mrd. kroner bokført og 9,8 mrd. kroner påløpt i vårt alternative budsjett for 2013. På ett år gjør dette medlem altså et skatteskifte som er mangedobbelt av det regjeringen har fått til gjennom åtte statsbudsjett.

Konkret foreslår dette medlem å:

– Øke alle miljøavgifter med om lag 10 prosent
– Innføre fritak for veibruksavgift på autodiesel for biodiesel
– Øke el-avgiften med 2 øre kWh
– Doble fyringsoljeavgiften
– Gi Oslo kommune anledning til å innføre lokal avgift på fyringsolje i perioden 2013–2018
– Innføre samme CO_2-avgift på gasskraftverkene på Kårstø og Mongstad som det er på Snøhvit
– Innføre en egen miljøavgift på plastposer
– Innføre en ny miljøavgift på flytrafikk etter tysk modell.

Moms, tobakk, alkohol og toll

Dette medlem vil stimulere til et sunnere kosthold/livsstil gjennom en omlegging av mva.-systemet kombinert med høyere tobakksavgifter. I tillegg foreslår dette medlem en rekke mindre endringer i mva.-regelverket bl.a. knyttet til fritak for mva. for e-bøker, billettsalg ved idrettsarrangement og heving av grensen for avgiftsfri import fra 200 kroner til 500 kroner.

For å stimulere til en sunnere livsstil foreslår dette medlem også å øke tobakksavgiftene med 10 pst., avskaffe taxfree-handel med tobakksvarer og endre på alkoholavgiftene slik at brennevin blir dyrere, mens vin og «pol-øl» blir billigere.

Konkret foreslår dette medlem å:

– Legge om matmomsen: Ingen moms på frukt, grønt og økologiske produkter. Full moms på all øvrig mat, men den generelle moms-satsen reduseres fra 25 til 24 pst.
– Fritak for moms på leasing av og batterier til elbiler
– Fjerne moms på billetter til enkelte idrettsarrangement
– Innføre momsfritak for elektroniske bøker
– Heve grensen for tollfri import til 500 kroner
– Gå mot regjeringens forslag om økt toll på ost og kjøtt
– Øke avgiften på brennevin med 60 øre pr. vol.prosent og senke avgiften på vin og «pol-øl» med 40 øre pr. vol.prosent.
– Heve tobakksavgiftene med 10 pst.
– Avvikle taxfree-salg av tobakksvarer.

Dette medlems forslag til endringer i skatte- og avgiftsopplegget for 2013 fremkommer av tabell 6 på de neste sidene. Alle negative tall betyr skattelette.

Tabell 6: Venstres skatte- og avgiftsopplegg 2012	Bokført	Påløpt
Økt minstefradrag lønnsinntekt til 91 300 og økt prosentsats til 45	-5640,0	-7050,0
Økt prosentsats i minstefradrag i pensjonsinntekt fra 26 til 28 pst.	-480,0	-600,0
Økt minstefradrag i pensjonsinntekt	-160,0	-200,0
Øke personfradraget i skatteklasse 1 til 49 000	-1260,0	-1600,0
Redusere personfradraget i skatteklasse 2 til 73 500	300,0	370,0
Øke fradraget for enslige forsørgere tilsvarende personfradraget i skatteklasse 1	-35,0	-45,0
Økt innslagspunkt i toppskatten til 525 000.-. Gir om lag 80 000 færre toppskattebetalere.	-1000,0	-1250,0
Heve nedre grense for å betale trygdeavgift (fribeløpet) til 49 600,- (dvs. teknisk 50 000)	-129,0	-161,0
Økt maksimalt skattefradrag for gaver til frivillige organisasjoner til 25 000,-	-25,0	-70,0
Øke skattepliktig fordel av kjøp av aksjer i egen bedrift til 5 000,-	-45,0	-55,0
Øke det årlige sparebeløpet i individuelle pensjonsordninger til 40 000,- og innføre symmetrisk beskatning	-110,0	-140,0
Økning av satsen for skattefradrag i BSU-ordningen fra 20 pst. til 28 pst. samt heve årlige sparebeløp til 25 000,- og heve samlet sparebeløp til 300 000,-	-290,0	-360,0
Eget skattefradrag på 6 000,- for aldersgruppen 62–67 år som bare mottar lønnsinntekt (ikke pensjon eller trygd)	-395,0	-495,0
Heve beløpsgrensen fra 1 000,- til 2 000,- vedr. Arbeidsgivers dekning av mobiltelefoni	-300,0	-370,0
Øke beløpsgrensen for lønnsoppgaveplikt i frivillige organisasjoner til 8 000,-	-13,0	-16,0
Øke beløpsgrensen for arbeidsgiveravgiftsplikt til 50 000 pr. ansatte/500 000 pr. frivillig organisasjon	-8,0	-10,0
Øke beløpsgrensen for skattefri inntekt (lønnsoppgaveplikt) til 3 000,-	-60,0	-75,0
Skattefradrag, energieffektiviseringstiltak i egen bolig, inntil 50 000 kr pr. bolig.	-100,0	-112,0
Skattefritak for arbeidsgiverfinansiert månedskort (kollektivtransport)	-1830,0	-2290,0
Skattefritak for gevinster/premier som skal fremme samfunnsnyttige formål.	0,0	0,0
Fagforeningskontingent reduseres til 2005-nivå.	625,0	625,0
Øke nedre grense for fradrag for reise mellom hjem og arbeid til 15 000,-	95,0	120,0
Redusere grensen for høy/lav kilometersats i reisefradraget til 35 000 km (2011-regler)	30,0	37,0
Nominell videreføring av skattefri kilometergodtgjørelse.	92,0	115,0
Unnta kredittkortgjeld fra rentefradraget	100,0	100,0
Flatt foreldrefradrag 20 000,-	55,0	70,0
Økte skatteinntekter som følge av 2 000 færre AFP-pensjonister	50,0	65,0
Økte skatteinntekter som følge av 3 000 flere fra dagpenger til arbeid + dynamiske effekter av skatteomlegging	80,0	100,0
Økt skatteinngang som følge av økt innslagspunkt i toppskatt = dynamisk effekt	100,0	125,0
Hevet trygdeavgift, lønnsmottakere til 8,3 prosent	4700,0	5900,0
Økt trygdeavgift AFP fra 4,7 til 6,0 pst.	105,0	130,0
Sum skattelette lønns- og pensjonsinntekt	**-5548,0**	**-7142,0**
Økt bunnfradrag i formuesskatten til 1 000 000,- Et slikt forslag innebærer at anslagsvis 95 000 færre betaler formuesskatt	-700,0	-880,0

Tabell 6: Venstres skatte- og avgiftsopplegg 2012	Bokført	Påløpt
Gå mot regjeringens forslag om å øke ligningsverdiene av sekundærbolig i formuesskatten	-250,0	-200,0
Gå mot regjeringens forslag om å øke ligningsverdiene av næringseiendom i formuesskatten	-300,0	-240,0
Gjeninnføre aksjerabatt på 10 pst. i formuesbeskatning av aksjer	-700,0	-900,0
Fritak for formuesskatt knyttet til formue som er utbetalt som erstatning av alvorlige skader og forvaltes av Overformynderiet.	0,0	0,0
Sum endringer i formueskatten	**-1950,0**	**-2220,0**
Fjerne hele arveavgiften	-630,0	-2110,0
«Herreløs arv» tilfaller frivillige org.	-20,0	-25,0
Sum endringer i arveavgiften	**-650,0**	**-2135,0**
Økte avskrivningssatser saldogruppe d til 25 pst.	-530,0	-1900,0
Øke avskrivningssatsen for maskiner med 5 pst. under forutsetning av investeringen har påvist miljøeffekt og medfører økt energieffektivisering	-50,0	-100,0
Innføre «grønne avskrivninger» for el-sertifikatkraft	0,0	-135,0
Kapitalfunn-ordning (business angels)	0,0	-600,0
Innføre rett til minstefradrag for selvstendig næringsdrivende som alternativ til fradrag for kostnader	-305,0	-380,0
Ekstra jordbruksfradrag på 20 000 for bønder som driver eller legger om til økologisk produksjon	-3,0	-3,0
Innføre fondsordning for å likebehandle/likebeskatte enkeltpersonsforetak og as	0,0	0,0
Skattefunn: Heve prosjektgrensene til 8 mill. for bedriftsinterne og 12 mill. for eksterne prosjekter.	0,0	-140,0
Skattefunn: Fjerne ordningen om maksimal timesats på 530 kroner.	0,0	-180,0
Skattefunn: Fjerne begrensningen på antall timer egne ansatte kan godskrive ordningen.	0,0	-5,0
Skattefunn: Ekstra kriterium for fradrag for FoU knyttet til klima, miljø og energieffektivisering på hhv 2 mill. kroner for bedriftsintern støtte og 4 mill. for bedriftsekstern støtte	0,0	-23,0
Generelt skattefritak for forskningsinstitutter	-40,0	-50,0
Skattefradrag for gaver til frivillige organisasjoner fra bedrifter inntil 100 000 kr	-22,0	-27,0
Ingen arbeidsgiveravgift, nye lærlinger fra 1. januar 2013	-242,0	-311,0
Ingen arbeidsgiveravgift for de første tre årene for foretak med færre enn 5 ansatte	-120,0	-145,0
Heve maksimalt sparebeløp i OTP for enkeltpersonsforetak til 6 pst.	-300,0	-300,0
Endre regler for forskuddsskatt-innbetaling for selvstendig næringsdrivende	0,0	0,0
Sum skattelette næringsliv	**-1612,0**	**-4300,0**
Økning av CO_2-avgiften på petroleumsvirksomhet på sokkelen med 20 øre standard kubikkmeter	200,0	400,0
Økt bensinavgift, ca. 10 pst.	500,0	550,0
Økt autodieselavgift, ca. 10 pst.	1150,0	1260,0
Reversering av økt autodieselavgift for biodiesel	-300,0	-330,0
Økt el-avgift 2 øre/kWh	880,0	1180,0
Heve redusert sats i el-avgiften til 2,5 øre kWh	215,0	285,0

Tabell 6: Venstres skatte- og avgiftsopplegg 2012	Bokført	Påløpt
Øke grunnavgiften i fyringsolje med 1 kr literen.	1000,0	1090,0
Gi Oslo kommune anledning til å innføre lokal avgift på fyringsolje i perioden 2013–2018	0,0	0,0
Økt CO_2-avgift på mineralske produkter med 20 øre literen	1198,0	1304,0
Samme CO_2-avgift på gasskraftverkene ved Kårstø og Mongstad som Snøhvit	210,0	230,0
Økt svovelavgift, 5 øre liter	25,0	30,0
Økt miljøavgift på HFK og PFK, ca. 10 pst.	25,0	30,0
Økt NOx-avgift, ca. 10 pst.	10,0	13,0
10 pst. økning av miljøavgiftene på drikkevareemballasje	32,0	36,0
Miljøavgift på plastposer, kr 1,00 pr. pose	800,0	800,0
Ny miljøavgift på flyreiser etter tysk modell	3000,0	3000,0
Sum økte miljøavgifter	**8945,0**	**9878,0**
Omlegging av matmomsen: Null moms på frukt og grønt og økologiske matvarer. Full moms på all øvrig mat, men den generelle mva.-satsen reduseres fra 25 til 24 prosent.	- 1200,0	-1450,0
Mva.-fritak på leasing/langtidsleie av el-biler	-13,0	-16,0
Mva.-fritak for batterier til el-biler	-14,0	-17,0
Oppheve moms på billetter til (enkelte) idrettsarrangement	-40,0	-40,0
Momsfritak for e-bøker	-30,0	-30,0
Heve grensen for tollfri import til 500,-	-65,0	-70,0
Heve plikt til momsregistrering for allmennyttige og veldedige organisasjoner til 500 000,-	-4,0	-5,0
Heve omsetningsgrensen til 2 mill. kroner for rett til årlig oppgavetermin vedr mva.	0,0	0,0
Oppheve regler i mva.-loven om bruk av egen kompetanse på fritiden til egen eiendom for enkeltpersonsforetak	0,0	0,0
Sum endringer momssystemet	**-1366,0**	**-1628,0**
Toll- og kvotefri adgang for Vietnam, Nigeria og Pakistan	-45,0	-50,0
Gå mot regjeringens forslag om overgang til prosenttoll på ost og kjøtt	0,0	0,0
Økt avgift på brennevin(sbasert drikke)	90,0	100,0
Redusert avgift på vin og «pol-øl» (alkoholdig drikk mellom 4,7 og 22 volumprosent)	-180,0	-200,0
Heve alle tobakksavgifter med 10 pst.	480,0	525,0
Avvikle taxfree-ordningen for tobakksvarer	1200,0	1300,0
Avgiftsfritak for politiets utrykningskjøretøy	-30,0	-30,0
Redusert dokumentavgift	-310,0	-320,0
Sum øvrige skatte- og avgiftsforslag	**1205,0**	**1325,0**
Sum alle skatte- og avgiftsforslag	**-976,0**	**-6222,0**

Kutt/omprioriteringer og økte inntekter

Dette medlem foreslår ulike innsparingstiltak/omprioriteringer på om lag 10,5 mrd. kroner. I tillegg foreslår dette medlem samlet 476,1 mill.

kroner i økte inntekter gjennom økt utbytte og salg av eiendom.

Dette medlem er spesielt opptatt av å omprioritere innenfor velferdsområdet og modernisere offentlig forvaltning. Det er bare på denne måten vi kan sikre et bærekraftig velferdssamfunn også i framtiden. Derfor foreslår dette medlem en del viktige strukturgrep, bl.a. knyttet til AFP og sykelønn.

Dette medlem er glad for at de nåværende regjeringspartier og Venstre, Høyre og Kristelig Folkeparti har samlet seg om en felles pensjonsreform som skal være bærekraftig og stå seg over tid. Et av hovedelementene i det nye pensjonssystemet er at det skal være lønnsomt å stå lenger i arbeid. Det er viktig av mange årsaker, ikke minst for den framtidige finansieringen av folketrygden. Allerede i dag er folketrygden underfinansiert med 102 mrd. kroner (jf. side 72, i Prop.1 Statsbudsjettet 2013 (Gul bok)). Det er også avgjørende at vi lykkes med å heve den reelle pensjonsalder i årene som kommer, dersom vi skal løse den store arbeidskraftsituasjonen vi står overfor.

Dette medlem har kommet til den erkjennelse at det å videreføre de statlige bidragene til AFP-ordningen ikke er i tråd med disse prinsippene. Skal vi styrke og videreutvikle de mange og gode velferdstilbudene vi i dag har, er vi nødt til å prioritere og til å foreta politiske valg. På denne bakgrunn mener dette medlem at den statlige støtten til AFP-ordningen må avvikles. Staten bruker i dag vel 4,8 mrd. kroner på AFP-ordningen, som i realiteten er et tilskudd og påskudd for å gjøre det motsatte av det som pensjonsreformen legger opp til. Kommunesektoren har også betydelige utgifter knyttet til AFP-ordningen, i tillegg til omfattende utfordringer knyttet til finansiering av kommende pensjonsforpliktelser generelt. Disse kostnadene vil bare eskalere over tid og binde opp betydelige midler som burde og kunne vært gitt til andre og mer trengende grupper. Som tabellen under viser vil antall personer over 62 år vil dobles i løpet av de neste 30 årene.

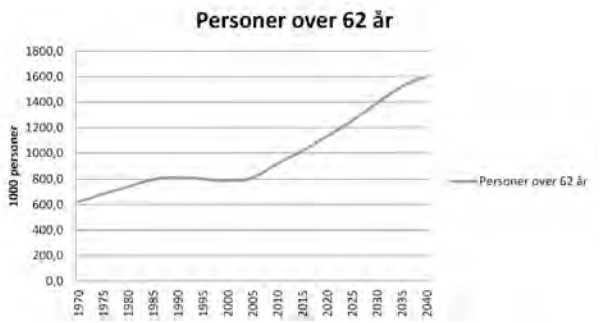

Dette medlem viser til at Venstre legger i sitt alternative statsbudsjett til grunn en de statlige bidragene til AFP stanses for nye grupper fra 1. januar 2013.

Utgiftene til sykelønn er på et høyt nivå i Norge. Samlet er det anslått at 37,6 mrd. kroner vil bli brukt på sykelønn over statsbudsjettet i 2013, hvilket er et formidabelt beløp. I tillegg kommer kostnadene private bedrifter og kommunene har når det gjelder å dekke kostnadene de første 16 dagene. Etter dette medlems oppfatning at kan og må det gjøres betydelig mer for å få ned utgiftene knyttet til sykelønn. Dette medlem foreslår derfor at det innføres såkalte normerte sykemeldinger etter svensk modell om «lämpliga sjukskrivningstider».

Dette medlem legger til grunn at innføring av normerte sykemeldingsperioder vil føre til at gjennomsnittlig sykemeldingsperioder (som finansieres av Folketrygden) reduseres med en dag fra i snitt 51,5 til 50,5 dager. En slik endring vil medføre en innsparing på om lag 525 mill. kroner i Folketrygdens utgifter.

Dette medlem mener videre at sykelønnsordningens omfang må reduseres. I Venstres alternative statsbudsjett for 2013 foreslås det derfor å redusere sykelønnsperioden fra 12 til 11 måneder. Dette vil etter dette medlems syn også være i tråd med den ny IA-avtalens hovedhensikt med både tidligere innsats og tidligere avklaring. Det er i realiteten svært få, 2 pst. av alle sykemeldte, som vil bli påvirket av en slik omlegging og resultatet vil for de aller færreste medføre annet enn tidligere avklaring – enten tilbake til arbeidslivet eller tidligere overgang til andre typer ytelser – i første rekke arbeidsavklaringspenger og uføretrygd. En slik omlegging vil gi en netto innsparing på om lag 355 mill. kroner.

Dette medlem mener videre at Stortinget må tørre å ta en samlet diskusjon om ytelsesnivået på de ulike trygdeytelsene. Det bør utredes en reell «solidaritetsreform» som medfører at ytelsene til sykelønn reduseres til for eksempel 90 prosent, mens ytelsene til varig uførhet og eventuelle andre ytelser til personer som varig er ute av arbeidslivet økes tilsvarende.

I tillegg til endringene/innsparingene i AFP og sykelønnsordning foreslår dette medlem at antallet ventedager (dagpenger) utvides fra 3 til 5 dager (tilbake til Bondevik II-reglene), lønnsgarantiregelverket forenkles (og strammes noe inn) og Finnmarks-tillegget i barnetrygden foreslås avviklet og egenandelene knyttet til egenandelstak I økes noe (og mest for de med inntekter over 500 000 kroner). Samlet gir disse endringene innsparinger på 1 875 mill. kroner i 2013.

Dette medlem foreslår videre kutt i offentlig administrasjon på 322 mill. kroner og en mer effektiv forvaltning gjennom å innføre momsnøytrale innkjøp i staten og økt samordning og konkurranseutsetting i helse-regionene. Samlet anslår dette medlem på

usikkert grunnlag at dette gir en innsparing på 500 mill. kroner.

Av andre store innsparingstiltak foreslår dette medlem å avvikle nettolønnsordningen for sjøfolk, avvikle subsidier innenfor landbruket til eksportstøtte til bl.a. ost, pelsdyrfôr, skogsbilveier og granplanting, med en samlet innsparingseffekt på ca. 342 mill. kroner og ingen bevilgninger til petroleumsaktivitet utenfor Jan Mayen (130 mill. kroner).

I tillegg til å avvikle det statlige bidraget til AFP, foreslår dette medlem et eget skattefradrag på kr 6 000 for arbeidstakere mellom 62–67 år, kombinert med økt trygdeavgift for AFP-pensjonister. Samlet mener dette medlem at disse tiltakene (en kombinasjon av gulrot og pisk) vil gi 2 000 færre AFP-pensjonister årlig. I tillegg legger dette medlem til grunn at Venstres opplegg samlet sett vil medføre at 3 000 flere går fra dagpenger til lønnet arbeid og at dette vil ha en positiv effekt på så vel inntekts- som utgiftssiden i budsjettet. Dette medlem understreker at dette etter vårt syn er svært nøkternt anslag. Samlet vil dette medføre store innsparinger i utgifter til trygd/dagpenger/ arbeidsmarkedstiltaksplasser på til sammen om lag 1 090 mill. kroner.

Dette medlem foreslår videre at reduksjon i de norske klimagassutslippene i større grad må tas gjennom innenlandske tiltak enn kvotekjøp. Dette medlem viser i så måte til vårt skatte- og avgiftsopplegg i tillegg til at vi ikke foreslår bevilgninger til kjøp og salg av internasjonale klimakvoter.

Enkelte kutt må sees i direkte sammenheng med omprioriteringer/utgiftsøkninger innenfor samme område. Det gjelder for eksempel satsing på flere og bedre lærere heller enn økt timetall i skolen, det gjelder større fleksibilitet og en endret innretning på ordningen med leksehjelp, det gjelder innenfor bistandsområdet, det gjelder omprioriteringer innenfor barnevernet, en mer målrettet stipendordning for lærebøker i videregående skole og innenfor samferdselssektoren.

Dette medlem forslag til kutt og omprioriteringer i 2013 fremkommer av tabell 7 under (alle tall i bokført mill. kroner):

Tabell 7: Kutt, omprioriteringer og økte inntekter

Rammekutt fylkesmannsadm.	50,0
Utskilling og salg av gamle Statskonsult fra Direktoratet for forvaltning og IKT	40,0
Elektronisk ID	25,0
Videreføring av ordinære byggeprosjekt, Statsbygg	75,0
Kjøp av eiendom Statsbygg	70,0
Redusert kontantstøtte som følge av 2 000 flere barnehageplasser	5,4
Finnmarks- (og Svalbard) tillegg i barnetrygden.	77,1
Kutt i statlig, regionalt barnevern (Bufetat)	100,0
Kulturdep. «til disp.»-post	6,5
Tak i pressestøtten på 30 mill. pr. avis	20,9
Omprioritering bistand	100,0
Forsøk med soning med elektroniske fotlenker	77,2
Implementering av datalagringsdirektivet	20,7
DNA-register	30,0
Mindrekostnader, asylmottak som følge av økte bevilgninger til økt saksbehandling i UDI og raskere retur	30,0
Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	75,0
Nasjonale tiltak for lokal samfunnsutvikling	30,0
MERKUR-ordningen m.m.	17,7
Legge ned kompetansesenter for distriktsutvikling	32,0
Tiltak mot ufrivillig deltid.	26,6
3 000 færre ordinære tiltaksplasser	336,0
Omfordeling av 2 000 plasser fra «ordinære» til «varig tilrettelagt arbeid» (netto kostnad)	198,0
Avvikle det statlige bidraget til AFP for nye grupper	445,0
2 000 færre AFP-pensjonister som følge av skatte-stimuli.	210,3

Tabell 7: Kutt, omprioriteringer og økte inntekter

Nominell videreføring av driftsutgifter ved boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	12,0
Mindre dagpenger som følge av 3 000 flere arbeidsplasser i vårt samlede opplegg	550,0
Utvide antall ventedager fra 3 til 5	135,0
Forenklinger i lønnsgarantiregelverket	80,0
Innføre normerte sykemeldingsperioder etter svensk modell.	525,0
Innstramming i sykelønnsordningens varighet fra 12 til 11 mnd.	700,0
Innstramming i ordningen «støtte til bil», gruppe 1-bil	70,0
Nedlegging av Heimevernsungdommen	5,9
Prosjektering av fremskutt base på Evenes	6,0
Avvikling av nettolønnsordningen for sjøfolk	1333,0
Meglerhonorar etc. statlig oppkjøp	25,7
Tilskudd til innkjøpskonsortium for kjøp av kraft	5,2
Ikke støtte til Folkeaksjonen Ny Rovdyrpolitikk	1,1
Stimuleringstiltak, dyrehelsepersonell i næringssvake distrikt	17
Avvikling av tilskudd til skogsbilveier og skogplanting under Landbrukets utviklingsfond (LUF)	100,0
Eksportstøtte for bearbeidede landbruksvarer, Tilskott til råvareprisordninga	25,8
Fjerning av subsidier til pelsdyrfôr	23,2
Kartlegging, petroleumsaktivitet Jan Mayen og Barentshavet	130,0
Tilskudd til utjevning av overføringstariff	60,0
Terminering av fullskala renseanlegget for CO_2 på Mongstad.	806,0
Utgiftene knyttes til Petoro AS flyttes «under streken» og blir en del av SDØEs kontantstrøm.	320,7
Kjøp av pendlerboliger, Stortinget	51,0
Tilskudd, skolefrukt	19,0
Den kulturelle spaserstokken	14,9
Redusert apotekavanse 1 prosentpoeng	67,0
Økning i egenandelstak 1 med 200 kr for alle.	210,0
Økning i egenandelstak 1 med ytterligere 400 kr for personer med inntekt over 500 000,-	48,0
E6 Filefjell	173,9
Kjøp av «ulønnsomme» posttjenester	200,0
Avvikling av gratis frukt og grønt i ungdomsskolen	106,9
Reversering av lovfestet og -pålagt kommunal leksehjelp (omfordeles til frivillig)	209,3
Reversering av timetallsutvidelse 2010	73,8
Gå mot forslaget om å lovfeste plikt for kommunen å tilby en gratis uke time med kulturskoletilbud i skole/SFO-tiden på barnetrinnet (1.– 4. trinn)	73,8
Beholde «øremerking» av penger til rusavhengige	330,0
Endre dagens ordninger med ikke-behovsprøvd utstyrsstipend, med et behovsprøvd stipend på 600 kr pr. mnd.	362,0
Innføre ordning med momsnøytrale innkjøp i staten	500,0
Ostehøvelkutt i departementene	200,0
Avvikle ordningen med eksportstøtte til osteproduksjon	130,0
Ubrukte/overførte midler i jordbruksavtalen	45,0
Mindrebehov hos Skatteetaten som følge av avvikling av arveavgiften.	25,0
Mindre kjøp av klimakvoter	630,0
SUM KUTT/OMFORDELING	*10 499,6*

Tabell 7: Kutt, omprioriteringer og økte inntekter

Salg av statlig eiendom	236,4
Salg/sletting av klimakvoter (tapte inntekter)	-345,0
Endret utbytte Statkraft/Entra/Avinor	543,7
Andre mindre endringer	41,0
Sum økte inntekter	**476,1**
Sum økte kutt/omprioriteringer og økte inntekter	**10 975,7**

3. Statsbudsjettet 2013

3.1 Hovedtrekk i forslaget til statsbudsjettet

3.1.1 Sammendrag fra Meld. St. 1 (2012–2013)

Budsjettforslaget for 2013 bidrar til økt omfang og høyere kvalitet på de brede fellesskapsløsningene innen helse, omsorg og kunnskap på alle nivåer. Sikkerhet og beredskap styrkes. Bevilgningene til samferdsel og IKT foreslås økt, og det legges til rette for økt verdiskaping i hele landet.

Kommunene har fått et betydelig økonomisk løft de siste årene. Fra 2005 til 2012 har deres inntekter økt reelt med 61 mrd. kroner, eller 2,7 pst. pr. år. Dette er en halv prosentenhet høyere enn i de foregående 15 årene. En sterk kommuneøkonomi er en forutsetning for et godt velferdstilbud i hele landet. Barnehager, skole, primærhelsetjenester, pleie- og omsorgstjenester og barnevern er viktige velferdstjenester kommunene har ansvar for. Det legges opp til en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på 6,8 mrd. kroner fra 2012 til 2013, hvorav 5 mrd. kroner i frie inntekter.

Helse- og omsorgstilbudet betyr mye for den enkeltes levekår og livsutfoldelse. Eldreomsorgen skal gi trygghet og være tilpasset behovet hos den enkelte. Regjeringen vil gi tilsagn til 12 000 nye sykehjems- og omsorgsplasser i perioden 2008–2015. I budsjettet for 2013 legges det til rette for 1 750 nye plasser. Tilskuddet til kommunene til dagaktivitet for personer med demens økes tilsvarende om lag 1 500 nye plasser. Det legges opp til at pasientbehandlingen i sykehusene kan øke med vel 2 pst. fra 2012 til 2013.

Samfunnssikkerhet og beredskap: Regjeringen prioriterer virksomheter med ansvar for sikkerhet og beredskap. Det gjelder blant annet Justis- og beredskapsdepartementet, politiet og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Det legges til rette for at nye redningshelikoptre skal kunne leveres i perioden 2016–2020, med kontraktsinngåelse i 2013. Vedlikehold av dagens redningshelikoptre styrkes, slik at beredskapen kan opprettholdes fram til nye redningshelikoptre er på plass. Sikringstiltak i regjeringskvartalet, erstatningslokaler og behov for økt vakthold gjør det også nødvendig med økte bevilgninger.

Barn og unge: Barnevernet styrkes, særlig på kommunalt nivå. Satsingen på barnehagene fortsetter, blant annet med nominelt uendret foreldrebetaling og opptrapping mot likebehandling av kommunale og ikke-kommunale barnehager. Grunnopplæring styrkes ved at det innføres én uketime med kulturskoleaktiviteter i SFO-tiden på barnetrinnet (1.–4. trinn) fra høsten 2013. På ungdomstrinnet foreslås blant annet en fireårig forsøksordning med flere lærere, samt å innføre valgfag på 9. trinn. Regjeringen vil også styrke fag- og yrkesopplæringen og øke investeringsrammen til rehabilitering av skole- og svømmeanlegg.

Høyere utdanning og forskning: Regjeringen vil opprette 3 250 flere studieplasser i 2013. Dermed kan studieplasser opprettet i tidligere år videreføres med nye kull. Det foreslås å legge til rette for bygging av 1 000 nye studentboliger. Regjeringen foreslår en samlet bevilgning til forskning og utvikling på anslagsvis 27 mrd. kroner. Norge er med dette blant de OECD-landene som har høyest offentlig finansiert forskning pr. innbygger. Det foreslås økte bevilgninger til isgående forskningsfartøy, internasjonale romprogrammer og EUs rammeprogram for forskning, samt forskning på nanoteknologi, klima, samfunnssikkerhet og mat.

Samferdselstiltak: Nasjonal transportplan 2010–2019 (NTP) har en samlet planramme i perioden som er 100 mrd. kroner høyere enn den forrige planen. Bevilgningene til vei-, jernbane- og kystformål under NTP foreslås økt med 3,4 mrd. kroner i 2013. Dermed oppfylles de økonomiske planrammene i NTP for perioden 2010–2013. For vei og jernbane overoppfylles rammene betydelig. Samlet bevilges vel 1,5 mrd. kroner mer i perioden enn planlagt.

Klima- og miljøtiltak: I klimameldingen ble det varslet at regjeringen vil forsterke den nasjonale virkemiddelbruken. Den betydelige satsingen på klima- og miljøtiltak videreføres i 2013. Blant tiltakene som foreslås prioritert er et nytt klima- og energifond,

CO_2-håndtering, økt CO_2-avgift for petroleumsnæringen, omlegging av bilavgifter, styrket kollektivtrafikk og jernbaneutbygging, tiltak mot avskoging i utviklingsland og sikring av naturmangfoldet.

Bistand: Regjeringen foreslår å videreføre det høye nivået på bistanden med 1 pst. av anslått bruttonasjonalinntekt også i 2013. Det innebærer en økning av bistandsbudsjettet på 2,4 mrd. kroner, til 30,2 mrd. kroner. Innenfor bistandsbudsjettet prioriteres klima- og skoginitiativet, fornybar energi, globale helse- og vaksineinitiativ og utdanning.

Et arbeidsliv for alle: Arbeid gir den enkelte økonomisk selvstendighet og er det viktigste virkemiddelet for å motvirke fattigdom, utjevne sosiale forskjeller og oppnå likestilling. Vår felles arbeidsinnsats er også grunnlaget for velferdssamfunnet. Regjeringen legger opp til å videreføre et høyt tiltaksnivå på om lag 70 700 plasser i gjennomsnitt i 2013. Tiltak for personer med nedsatt arbeidsevne øker med 500 plasser til 54 700. Også jobbstrategien for personer med nedsatt funksjonsevne videreføres. Arbeids- og velferdsetatens arbeid med oppfølging av ungdom som faller utenfor arbeid og utdanning styrkes. Jobbsjansen, som retter seg mot innvandrere som står langt fra arbeidsmarkedet og som ikke fanges opp av andre ordninger, innføres fra sommeren 2013. Det foreslås 736 mill. kroner til moderniseringen av IKT i Arbeids- og velferdsetaten.

Kulturløftet: Regjeringen gjennomfører Kulturløftet med sikte på å nå målet om at 1 pst. av statsbudsjettets utgifter skal benyttes til kulturformål innen 2014. Gjennom Kulturløftet bidrar regjeringen til at kunst og kultur blir tilgjengelig for stadig flere, både som deltakere og publikum, i alle deler av landet.

En mer effektiv stat: Regjeringen har som mål at forvaltningens kommunikasjon med innbyggere og næringsliv som hovedregel skal skje digitalt. I budsjettforslaget for 2013 legger regjeringen opp til å øke bevilgningene til IKT- og digitaliseringstiltak på en rekke områder, både til allerede igangsatte prosjekter og til nye tiltak for digitalisering av forvaltningen.

Regjeringens hovedprioriteringer på utgiftssiden er nærmere omtalt i Gul bok. Kommuneøkonomien er også omtalt i avsnitt 3.3.

Høye boligpriser har gjort det vanskelig for mange å komme inn i boligmarkedet. I den nylig framlagte bygningsmeldingen ble det varslet forenklinger i regelverket for å fremme en mer effektiv byggeprosess. Regjeringen vil legge fram en egen proposisjon med forslag om å øke Husbankens låneramme fra 15 til 20 mrd. kroner i 2012. Dette høye nivået videreføres i 2013.

3.1.2 Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

3.2 Gjennomgang av forslaget til statsbudsjett for 2013 etter den vedtatte inndelningen i rammeområder

3.2.1 Rammeområde 1 (statsforvaltning), under kommunal- og forvaltningskomiteen

3.2.1.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012-2013) med Tillegg 1
	Utgifter rammeområde 1 (i hele tusen kroner)	
20	Statsministerens kontor	91 450
21	Statsrådet	147 800
24	Regjeringsadvokaten	71 700
1500	Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet	260 149
1502	Tilskudd til kompetanseutvikling	15 500
1503	Midler til opplæring og utvikling av tillitsvalgte	149 934
1510	Fylkesmannsembetene	1 596 571
1520	Departementenes servicesenter	792 369
1530	Tilskudd til de politiske partier	378 214
1560	Direktoratet for forvaltning og IKT	350 885
1570	Datatilsynet	37 753
1571	Personvernnemnda	1 833
1580	Byggeprosjekter utenfor husleieordningen	477 740
1581	Eiendommer til kongelige formål	72 879
1582	Utvikling av Fornebuområdet	5 300

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012-2013) med Tillegg 1
1584	Eiendommer utenfor husleieordningen	34 258
2445	Statsbygg	1 779 324
	Sum utgifter rammeområde 1	**6 263 659**
	Inntekter rammeområde 1 (i hele tusen kroner)	
3021	Statsrådet	300
3024	Regjeringsadvokaten	13 400
4510	Fylkesmannsembetene	169 933
4520	Departementenes Servicesenter	94 766
4560	Direktoratet for forvaltning og IKT	10 480
4581	Eiendommer til kongelige formål	148
4584	Eiendommer utenfor husleieordningen	3 035
5445	Statsbygg	924 594
5446	Salg av eiendom, Fornebu	200
	Sum inntekter rammeområde 1	**1 216 856**
	Sum netto rammeområde 1	**5 046 803**

3.2.1.2 Komiteens merknader

3.2.1.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, foreslår at ramme 1 settes til 5 045 803 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 1 mill. kroner. For nærmere redegjørelse for reduksjonen, vises det til flertallsmerknaden i avsnitt 2.1.2.

Effektivisering og fornying av offentlig sektor

Flertallet er opptatt av at ressursene i offentlig sektor brukes på en effektiv og hensiktsmessig måte. Vår velstand og velferd er avhengig av at vi bruker ressursene så effektivt som mulig gitt de overordnede politiske prioriteringene. Befolkningens tilfredshet med det offentlige tjenestetilbudet er avgjørende for tilliten til, og oppslutningen om fellesskapsløsningene og den norske velferdsmodellen.

Flertallet viser til at en endret alderssammensetning i befolkningen, med en stadig økende andel eldre vil øke presset på offentlige budsjetter, både gjennom økte utbetalinger og større etterspørsel etter offentlige tjenester, og fordi en lavere andel vil arbeide og betale skatt. Vi trenger en sterk og effektiv offentlig sektor for å sikre velferden og for å sikre oppslutning om organiseringen av velferdssamfunnet vårt.

Flertallet viser til at erfaringer fra digitaliseringstiltak de siste årene viser at gevinstene kan være betydelige. Forhåndsutfylt selvangivelse innebærer stor forenkling for innbyggerne samtidig som det har frigjort ressurser for skattemyndighetene. Etter at Lånekassen innførte elektroniske tjenester har saksbehandlingstiden blitt halvert fra 16 til 8 dager, bemanningen er redusert med 15 pst. og innsparingene tilsvarer om lag 50 mill. kroner årlig.

Flertallet viser til omtalen av fornying av offentlig sektor i nasjonalbudsjettet for 2013 og er tilfreds med at effektiviserings- og fornyingstiltak gis bred oppmerksomhet fra regjeringen, bl.a. gjennom digitaliseringsprogrammet som ble lagt fram i 2012. Her legges det opp til at tjenester til innbyggerne, som søknader, fakturering, timebestillinger, utsending av vedtak og ulike former for rapportering som hovedregel skal skje digitalt.

Flertallet viser til at EDAG (Elektronisk Dialog med Arbeidsgiver) er en forenkling anslått til å gi arbeidsgiverne årlige besparelser på om lag 500 mill. kroner. Regjeringen foreslår å bevilge 153,9 mill. kroner til EDAG i sitt budsjettforslag for 2013.

Flertallet viser også til Nærings- og handelsdepartementets forenklingsprosjekt for å effektivisere samhandlingen mellom staten og næringslivet og til forenkling i byggeforskriftene som ble presentert i Bygningsmeldingen fra Kommunal- og regionaldepartementet.

Flertallet har merket seg at Innbyggerundersøkelsen viser at et klart flertall av innbyggerne er svært tilfredse med å bo i Norge og i egen kommune, men at det er forbedringspotensial på flere områder, blant annet i Nav. Flertallet viser til at Nav sliter med mange og til dels gamle IKT- løsninger, og at re-

gjeringen har startet et større program for modernisering av IKT i Nav. Prosjekt 1 startet opp i august 2012 og planlegges gjennomført over 2,5 år. For 2013 foreslår regjeringen å bevilge 735,5 mill. kroner til prosjektet.

Flertallet understreker betydningen av det pågående fornyings-, forenklings- og effektiviseringsarbeid i statsapparatet. Dette arbeidet må dokumenteres gjennom at innbyggere, kommuner og næringsliv opplever at samhandlingen med statlige virksomheter blir lettere og raskere og at offentlig sektor kan vise til at forholdet i ressursbruken mellom tjenester og forvaltning utvikler seg i retning av større andel til tjenester.

Flertallet støtter regjeringens arbeid med å fornye og forbedre et av verdens beste velferdssamfunn.

3.2.1.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett foreslår at ramme 1 settes til kr 4 624 556 000, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på kr 422 247 000.

Fornyelse og effektivisering

Disse medlemmer viser til at kostnadene forbundet med å drifte offentlig sektor har økt sterkt de siste årene. Dette skjer samtidig som mange av våre konkurrentland kutter dramatisk i offentlig sektor.

Disse medlemmer mener at gjennomføring av konkurranseutsetting, utfordringsrett, reduksjon av rapporteringskrav og skjemavelde vil være viktige elementer for å drive en målrettet effektivisering. Disse medlemmer mener at fylkeskommunene bør avvikles som administrativt og folkevalgt organ i løpet av en 4-årsperiode og at fylkeskommunen sine oppgaver hovedsakelig skal overføres kommunene kombinert med en behovsstyrt statlig finansiering. Disse medlemmer mener at fylkesmannsembetene også bør avvikles i løpet av 4 år og erstattes med en forvaltningsdomstol. Dette kombinert med en betydelig forenkling og større selvråderett for kommunene, herunder det såkalte 100-metersbeltet, vil gi en enorm reduksjon i kostnadene av å drifte offentlig sektor i Norge.

Disse medlemmer viser til at offentlig sektor hvert år handler varer og tjenester for hundretalls milliarder. Disse medlemmer vil i denne sammenheng vise til en rapport som analyseselskapet Menon Economics har laget for Akademikerne om effektiviseringspotensialet for offentlige innkjøp, som anslår dette til å kunne være så mye som 45 mrd. kroner. Disse medlemmer mener det ligger et stort potensial for innsparinger gjennom å ta i bruk flere elektroniske verktøy og foreslår derfor at det stilles krav til kommunesektoren om å ta i bruk konkurransegjennomføringsverktøy i løpet av 2012.

3.2.1.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 1 settes til 4 356 803 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 690 000 000 kroner.

Disse medlemmer viser i denne anledning til sine merknader i pkt. 2.1.2 om Høyres alternative budsjett.

3.2.1.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 1 settes til 4 945 603 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 83 000 000 kroner.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti gikk imot implementering av datalagringsdirektivet i norsk rett, på bakgrunn av personvernhensyn og grunnleggende menneskerettigheter. Dette medlem foreslår derfor å kutte de 3 mill. kronene over Datatilsynets budsjett som er satt av i 2013 til å gjennomføre direktivet.

Dette medlem mener også det er rom for å redusere bevilgningen til Statsbygg med 80 mill. kroner.

3.2.1.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 4 844 803 000 kroner under rammeområde 1, som er 202 000 000 kroner mindre enn det som følger av regjeringens forslag.

Dette medlem mener at det offentlige er helt avhengig av verdiskapingen i det private næringsliv. Like klart er det at næringslivet er avhengig av en velfungerende offentlig sektor. Ikke minst er gode skoler nødvendig for at norske bedrifter skal kunne fortsette å hevde seg i kunnskapsindustrien, og et godt barnehagetilbud er viktig for deltagelsen i yrkeslivet. For dette medlem er det likevel et mål at veksten i det offentliges utgifter må være lavere enn veksten i samfunnet for øvrig.

Det ytes stor innsats fra ansatte i offentlig sektor, som vi alle er avhengig av. Men systemene må reformeres for å bedre tjenestene for borgerne. Å ta i bruk ny teknologi i offentlig sektor er en del av dette. Bed-

re samordning mellom forvaltningsnivåer og forenkling er en annen del av det. I tillegg mener dette medlem at det er en del å hente på å utfordre offentlig sektor på å konkurrere mer, både med seg selv og med andre. Dette medlem vil særlig peke på potensialet vi har i frivillig sektor, som ofte har et idealistisk formål og engasjement som mobiliserer til innsats. Vi har også gode eksempler på forbrukersamvirker og som kan brukes i større grad i fellesskapets nytte.

Dette medlem mener at det er en klar forskjell mellom privatisering og konkurranseutsetting. Privatisering innebærer å overlate hele ansvaret for å levere en tjeneste til private. Dette medlem ser i liten grad privatisering som et egnet virkemiddel for bedre offentlige tjenester. Konkurranseutsetting innebærer i motsetning til privatisering at det offentlige fortsatt har et klart ansvar for at borgerne får de gode tjenestene de har krav på. Det vil være konkurranse om hvem som leverer tjenestene, enten det er frivillige organisasjoner, private eller det offentlige. Erfaring med konkurranseutsetting viser at det kan gi bedre og mer varierte tjenester for innbyggerne.

Dette medlem mener videre at det er en stor utfordring at offentlig sektor stadig blir større og mer omfattende og at den statlige kontroll og statlige oppgaver blir flere. Dette medlem ønsker både å flytte oppgaver ned til kommunen og en mer effektiv offentlig sektor og stat. Dette medlem foreslår derfor et forsiktig rammekutt på fylkesmannsadministrasjonen på 50 mill. kroner eller tilsvarende 3,5 pst.

Dette medlem vil at private og offentlige tjenesteytere likebehandles i avgiftssystemet ved leveranser av varer og tjenester for alle offentlige virksomheter, også helseforetakene og viser i den forbindelse til forslag om momsnøytrale innkjøp i staten, nærmere omtalt under rammeområde 19 i denne innstilling.

Dette medlem viser til at offentlig forvaltning som stor kunde og bestiller kan bidra til konkurranse som skjerper og utvikler norske tjenester, produsenter og leverandører. Det offentlige bør føre en åpen anbudspolitikk med likebehandling av tilbydere. Det bør også stilles krav til at alle produkter som det offentlige kjøper er de beste på markedet når det gjelder miljøegenskaper.

Dette medlem vil legge til rette for omfattende bruk av elektronisk handel, også innenfor det offentlige. I løpet av neste stortingsperiode bør minst halvparten av alle offentlige innkjøp gjøres elektronisk, og ressursene frigjøres til å yte bedre tjenester i stat, fylker og kommuner. En rapport som Menon har gjort på vegne av Akademikerne viser at det er et stort innsparingspotensiale i mer profesjonalitet i offentlige innkjøp. Rapporten konkluderer med et årlig innsparingspotensiale på mellom 30 og 45 mrd. kroner. Nøkkelord er i følge rapporten innovasjon, kompetanse og kultur i offentlig sektor.

Dette medlem støttet ikke innlemmingen av Statskonsult i det nye Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi), men var av den oppfatning at arbeidsoppgavene som Statskonsult utførte like gjerne kunne vært konkurranseutsatt og utført av andre enn et statlig organ. Dette medlem mener fortsatt at dette burde være gjort og foreslår å skille ut og selge det gamle Statskonsult. En slik operasjon mener dette medlem vil kunne innbringe om lag 40 mill. kroner i 2013.

Dette medlem registrerer at arbeidet med felles infrastruktur for elektronisk ID og digital postkasse for offentlig sektor ikke akkurat går på høygir. Omtalen av arbeidet og behovet for bevilginger i fornyings- administrasjons- og kirkedepartementets budsjettproposisjon er også minimal.

Dette er et arbeid dette medlem støtter, men det er lite trolig at det vil kunne brukes så mye som 112 mill. kroner til dette i 2013, jf. tidligere erfaringer. Dette medlem foreslår derfor å redusere bevilgningene med 25 mill. kroner, men er åpen for å justere dette i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2013 dersom det skulle vise seg at regjeringens anslag tegner til å bli korrekte.

Dette medlem mener at det offentlige har et særlig ansvar for å tilrettelegge for at personer med nedsatt funksjons- og/eller arbeidsevne kan delta i yrkeslivet. Dette medlem viser i så måte til en rekke tiltak for å få flere i arbeid omtalt under rammeområde 7 og 9 i denne innstilling. I tillegg foreslår dette medlem å legge til rette for at flere med nedsatt funksjonsevne kan arbeide i statsforvaltningen og foreslår derfor å bevilge 56 mill. kroner til 100 ekstra traineeplasser for funksjonshemmede i statsforvaltningen.

Dette medlem viser til at det bevilges betydelige summer til ulike ordinære byggeprosjekter og investeringer under Statsbyggs portefølje. Det er derfor grunn til å tro at en mindre bevilgning i 2013 bare vil medføre enkelte mindre forsinkelser på ulike prosjekter, jf. tidligere slike faseforsinkelser i forbindelse med bevilgninger over ulike budsjett. Dette framgår også av svarene fra Finansdepartementet til dette medlem i forbindelse med forarbeidet til Stortingets behandling av forslaget til statsbudsjett for 2013. Dette medlem foreslår derfor at det bevilges 75 mill. kroner mindre samlet under ulike byggeprosjekter enn det regjeringen legger opp til. Dette medlem mener videre at det ikke bør avsettes en eksplisitt bevilgning til kjøp av eiendom under Statsbygg. Dette medlem viser til særskilt vedlegg til Prop. 1 S (2009–2010) Oversikt over statens eiendommer, hvor det framgår over 320 sider hvilke

eiendommer staten eier. En rekke av disse eiendommene kan det åpenbart stille spørsmålstegn om hensiktsmessigheten av eierskapet til. I svar på spørsmål fra Venstre i forbindelse med budsjettbehandlingen i 2010 skrev også departementet:

«Fornyings- og administrasjonsdepartementet holder på med en kartlegging av eiendommer som Statsbygg forvalter, men som ikke naturlig hører inn under Statsbyggs ansvarsområde. Det vil da vurderes om det er eiendommer som kan overføres til annen statlig eller offentlig forvalter eller selges i det åpne marked.»

Dette medlem viser videre til at Statsbygg gis anledning til kjøp av eiendommer selv med uten en eksplisitt bevilgning på 70 mill. kroner som foreslått av regjeringen gjennom forslag til overskridelsesfullmakt VII og omdisponeringsfullmakt VIII.

Dette medlem viser videre til at tilgang på arbeidskraft nå er blitt en hovedutfordring for både bedrifter og offentlig sektor i Norge. Selv om vi går inn i en tid med noe høyere arbeidsledighet vil dette forbli en stor utfordring for mange bransjer og sektorer. Derfor trenger vi et mer fleksibelt arbeidsliv. Industrialderens regulering av arbeidsmarkedet er ikke alltid i tråd med kunnskapsøkonomiens krav til fleksibilitet. Arbeidsmiljøloven skal sikre arbeidstagere et godt vern mot yrkesskader og utnytting. Samtidig må loven tilpasses det nye arbeidslivets behov for fleksibilitet og individuelle løsninger. Dette medlem ønsker en arbeidslovgivning som balanserer bedriftenes behov for raske omstillinger med arbeidstagernes behov til forutsigbarhet og trygghet. Det bør i større grad åpnes for at arbeidstagere etter avtale med arbeidsgiver kan arbeide mer i deler av året, mot at dette kan tas ut som lenger ferie andre deler av året.

Dette medlem viser i så måte til en rekke forslag i denne innstilling og i Innst. 3 S og Innst. 4 L (2012–2013) som styrker en slik tankegang.

Dette medlem mener at et sterkt personvern er avgjørende både for den enkeltes frihet og for demokratiet. Frihet forutsetter at hvert menneske vernes mot utilbørlig registrering, overvåking og inngripen i privatlivet. Dette medlem vil vise til at personvernet i dag enten står under et sterkt press eller er på vikende front på mange områder. Dette medlem mener personvernet særlig trues på helse-, justis- og samferdselsområdet. Internasjonal bekjempelse av kriminalitet og terror, press mot taushetsplikt, gjenbruk og lagring av sensitive personopplysninger, registrering av helseopplysninger, publisering av personopplysninger på Internett og bortfall av anonyme/sporløse alternativer er eksempler på at personvernet trues.

Dette medlem understreker Datatilsynets viktige rolle i en tid der personvernet blir utfordret på stadig flere områder og i stadig økende omfang, ikke minst etter at Stortinget, etter dette medlems syn helt unødvendig, valgte å implementere EUs datalagringsdirektiv. Dette medlem vil videre peke på at den informasjons-teknologiske utviklingen holder et tempo og har et omfang som innebærer en økt arbeidsbyrde for Datatilsynet. Dette medlem mener det er behov for å styrke de institusjoner som ivaretar personvernet i det norske samfunnet og vil vise til at Datatilsynet ikke har noen inntjening. Dette medlem foreslår derfor å styrke Datatilsynet med 2 mill. kroner.

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 1, Statsforvaltning:

(Mill. kr)

Kap.	Post	Tekst	Bokført	Påløpt
1560	01	100 ekstra tranieeplasser for funksjonshemmede i statsforvaltningen	56,0	56,0
1570	01	Økt driftstilskudd, Datatilsynet	2,0	2,0
1510	01	Rammekutt fylkesmannsadm.	-50,0	-50,0
1560	01	Utskilling og salg av gamle Statskonsult fra Direktoratet for forvaltning og IKT	-40,0	-40,0
1560	23	Elektronisk ID	-25,0	-25,0
2445	33	Videreføring av ordinære byggeprosjekt, Statsbygg	-75,0	-75,0
2445	49	Kjøp av eiendom Statsbygg	-70,0	-70,0
Sum endringer ramme 1: statsforvaltningen			**-202,0**	**-202,0**

3.2.1.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 1

Det vises til avsnitt 3.3 nedenfor for samlet oppsummering av forslag til netto rammevedtak.

3.2.2 Rammeområde 2 (Familie og forbruker), under familie- og kulturkomiteen

3.2.2.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
	Utgifter rammeområde 2 (i hele tusen kroner)	
231	Barnehager	331 316
800	Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	168 632
840	Krisetiltak	110 706
841	Samliv og konfliktløsning	28 676
842	Familievern	369 745
843	Likestillings- og diskrimineringsnemnda	4 519
844	Kontantstøtte	878 000
845	Barnetrygd	14 985 000
846	Forsknings- og utredningsvirksomhet, tilskudd mv.	81 787
849	Likestillings- og diskrimineringsombudet	54 140
850	Barneombudet	13 625
852	Adopsjonsstøtte	15 865
853	Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker	162 500
854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet	1 776 247
855	Statlig forvaltning av barnevernet	5 557 187
856	Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere	197 703
857	Barne- og ungdomstiltak	222 525
858	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet	275 615
859	EUs ungdomsprogram	7 702
860	Forbrukerrådet	117 897
862	Positiv miljømerking	6 200
865	Forbrukerpolitiske tiltak og internasjonalt samarbeid	14 385
866	Statens institutt for forbruksforskning	28 799
867	Sekretariatet for Forbrukertvistutvalget og Markedsrådet	8 199
868	Forbrukerombudet	23 703
2530	Foreldrepenger	18 063 200
	Sum utgifter rammeområde 2	**43 503 873**
	Inntekter rammeområde 2 (i hele tusen kroner)	
3842	Familievern	615
3846	Familie- og likestillingspolitisk forskning, opplysningsarbeid mv.	517
3855	Statlig forvaltning av barnevernet	945 243
3856	Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere	104 874
3858	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet	433
3859	EUs ungdomsprogram	2 300
	Sum inntekter rammeområde 2	**1 053 982**
	Sum netto rammeområde 2	**42 449 891**

3.2.2.2 Komiteens merknader

3.2.2.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, foreslår at ramme 2 settes til 42 448 891 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 1 mill. kroner. For nærmere redegjørelse for reduksjonen, vises det til flertallsmerknaden i avsnitt 2.1.2.

3.2.2.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett foreslår at ramme 2 settes til kr 42 045 031 000, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på kr 404 860 000.

Frihet for familien

Disse medlemmer er opptatt av å levere et alternativt statsbudsjett hvor alle gis friheten til å velge. Friheten til å velge det rette for seg og sine nærmeste. For disse medlemmer er det en selvfølge at politikere ikke skal styre familiers indre liv, og disse medlemmer legger derfor opp til endringer som fremmer valgfriheten. Disse medlemmer synes det er feil at et valg om å få barn i 2013 skal gi svakere offentlige ytelser enn et valg om å få barn i 2005. Barnetrygden har ikke blitt justert en eneste gang under det rød-grønne styret, og disse medlemmer mener slike ytelser må indeksreguleres.

Det å tilbringe tid med sine barn er en verdifull investering. For barna, for mor og for far. Dessverre har muligheten til å velge tid med egne barn blitt kraftig redusert, etter at kontantstøtten til foreldre med toåringer ble fjernet i 2012. Disse medlemmer mener politikerne ikke skal legge føringer på hvordan man organiserer sin omsorg for barn, og foreslår derfor i budsjettet å reversere endringene i kontantstøtten. På denne måten kan foreldre med toåringer igjen få nyte godt av friheten til å velge tid sammen med egne barn.

Barnehager

Disse medlemmer har alltid stått fast ved barnehageforliket. Dessverre bryter andre partier stadig med intensjonene i forliket, det trues med inndragning av private midler og private barnehager diskrimineres av regjeringen. Disse medlemmer mener slike midler ikke gir barn et bedre barnehagetilbud, og sikrer i alternativt statsbudsjett full likebehandling av offentlige og private barnehager. Disse medlemmer foreslår også at alle ettåringer skal få rett til barnehageplass, noe som i dag kun gjelder for barn født før 1. september.

Trygghet for våre barn

Barna er vår alles fremtid, og for disse medlemmer er det svært viktig at alle skal ha rett til en trygg oppvekst. En dårlig oppvekst kan prege et menneske for resten av livet, med alt dette innebærer av både menneskelige og økonomiske lidelser. Samtidig er disse medlemmer tydelig på at det er et mål i seg selv at barn skal få vokse opp med sin opprinnelige familie. Dette stiller krav til hvordan barnevernet fungerer, og innebærer at det må sikres nok ressurser til å komme inn med hjelpetiltak på et tidlig tidspunkt og solid oppfølging av foreldre som helt eller delvis mister retten til daglig omsorg med sine barn.

Likestilling og rettigheter

Det er en selvfølge at mennesker skal behandles likt, uavhengig av religion, kjønn, legning eller lignende. Disse medlemmer mener at det øvrige politiske miljø har feil fokus hva gjelder å fremme likestilling. I forlengelsen av dette er det da naturlig å se på all form for kvotering som diskriminering, siden dette er ordninger som baserer seg på å fremheve ulike ikke-kompetansebaserte egenskaper ved mennesker.

På samme måte mener disse medlemmer at staten i dag diskriminerer fedre, ved å gi disse svakere rettigheter enn mødre ifm. foreldrepermisjon. Disse medlemmer foreslår derfor like uttaksrettigheter for mødre og fedre, samt at all foreldrepermisjon kun skal ha én del: Barnets tid med foreldre. Hvilken forelder som til enhver tid er hjemme, må det være opp til hver enkelt familie å bestemme.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest mulig gå bort fra rammefinansiering og tilbake til en finansieringsmodell for barnehagene som sikrer enhetene en reell betaling per bruker.»

«Stortinget ber regjeringen utforme nye forskrifter om likeverdig behandling av private og kommunale barnehager, hvor det fastslås at kommunene skal følge enhetskostnadsprinsippet og at den likeverdige behandlingen må innebære oppjustering til 100 pst. finansiering av også de private barnehagene.»

«Stortinget ber regjeringen pris- og indeksregulere barnetrygden.»

3.2.2.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 2 settes til 42 821 591 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 371 700 000 kroner.

Disse medlemmer viser til de største utfordringene på barne- og familiefeltet:

- Barnehagesektoren sliter med lav andel faglærte og dårlig kvalitet.
- Forsinket opptrapping av og et komplisert regelverk for likebehandling går ut over barn i ikke-kommunale barnehager.
- Det er avdekket graverende systemsvikt i barnevernet, barn får ikke nødvendig hjelp og blir ikke hørt. Kommunene har for liten kapasitet, for små fagmiljøer og for dårlig kvalitetssikring og internkontroll.
- Regjeringen mangler styringsinformasjon på barnevernsfeltet, har begrenset barnevernsdirektoratet, har ikke sørget for nødvendig forskning, og har et uttalt mål om å prioritere statlige tiltak foran bruken av private og ideelle barnevernsinstitusjoner.
- Familiene møter et voldsomt og rigid regelverk for foreldrepermisjon med statlig detaljstyring av familien.

Disse medlemmer er opptatt av at familien gis ansvar og valgfrihet i oppdragelse, omsorg og utdanning. Samtidig er det en av samfunnets aller mest grunnleggende oppgaver å bidra til at alle barn får en trygg og god oppvekst.

Disse medlemmers løsninger:

- Et kvalitetsløft i barnehagene med særlig satsing på etter- og videreutdanning.
- Økt likebehandling av alle barnehager og forenkling av finansieringsordningen.
- Økt øremerking til det kommunale barnevernet og en lavterskel klageordning som styrker rettssikkerheten til barn og pårørende.
- Skille styring og utvikling av barnevernssektoren fra driften av statlige barnevernstiltak, styrke forskning og utvikling og øke muligheten til å velge private barnevernstjenester.
- Mer valgfrihet og fleksibilitet for familiene ved å forenkle foreldrepermisjonsordningen og gi kontantstøtte også for toåringer.

Kvalitetsløft i barnehagen

Disse medlemmer er opptatt av at alle barn får et barnehagetilbud av høy kvalitet. Ni av ti barn går nå i barnehagen, som dermed er blitt en viktig arena for å fremme barns utvikling. De ansatte er barnehagens viktigste ressurs, og den viktigste nøkkelen for å gi barna en trygg og stimulerende barnehagehverdag. Samtidig har barnehageutbyggingen skjedd svært raskt uten tilstrekkelig fokus på kvalitetsheving. Andelen faglærte er lav, bare tre av ti som jobber i barnehage har førskolelærerutdanning. Disse medlemmer mener det må tas grep for å løfte kvaliteten i barnehagene, og foreslår derfor en vesentlig styrking av kvalitetsarbeidet utover regjeringens budsjettforslag. Disse medlemmer vil særlig satse på etter- og videreutdanning av de som arbeider i barnehagen for å sikre at alle barn får et godt barnehagetilbud. Disse medlemmer er også opptatt av at ansatte i barnehagen får økt kompetanse til å oppdage og fange opp utsatte barn.

Disse medlemmer mener at likeverdig behandling av alle barnehager er en forutsetning for at de 283 000 barna som går i barnehage får et like godt tilbud uavhengig av om de går i en kommunal eller en privat barnehage. Regjeringen har lovet 100 pst. likebehandling i 2014, men fortsetter likevel forsinket opptrapping med forslaget om kun å øke likebehandlingen fra 92 til 94 pst. Disse medlemmer er bekymret for at barn i private barnehager ikke skal få de samme mulighetene som barn i kommunale barnehager, og vil derfor styrke likebehandlingen slik at den økes til 96 pst. i 2013.

Disse medlemmer er bekymret over utfordringene som har oppstått etter den raske overføringen av barnehagene til kommunene. Flertallet av fylkesmennene har meldt at kommunene har problemer med å håndtere forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd. Disse medlemmer mener at det er behov for enklere regler og ønsker derfor en gjennomgang av finansieringsordningen for barnehagesektoren.

Disse medlemmer mener at alle foreldre bør få muligheten til å velge barnehage for sine barn, uavhengig av egen økonomi. Disse medlemmer foreslår derfor å styrke ordningen med inntektsgradert foreldrebetaling for familiene med lavest inntekt, og vil fortsatt tilby gratis barnehageplass for deltagere på introduksjonsprogrammet for innvandrere. Disse medlemmer foreslår også at det bevilges penger til kommunene slik at de kan tilby gratis plass til deltagere på introduksjonskurset.

Barnevern for barnets beste

Disse medlemmer peker på at stadig flere barn trenger hjelp fra barnevernet, som gjør en viktig jobb. Samtidig har både Riksrevisjonen, Helsetilsynet og regjeringens egen evaluering avdekket graverende svikt i både statlig og kommunalt barnevern. Kommunene har for liten kapasitet og for små fagmiljøer. I tillegg til manglende kvalitetssikring og in-

ternkontroll har dette har ført til en rekke fristbrudd, feilaktige henleggelser av bekymringsmeldinger, vedtak som fattes uten at barnet blir hørt, og manglende evaluering av tiltak. Tjenester til barn, unge og familier i sårbare situasjoner samsvarer ikke med fastsatte mål og regler. Departementet har ikke sikret seg nødvendig styringsinformasjon, fylkesnemndene har uakseptabelt lang saksbehandlingstid og det eksisterer ikke tilstrekkelig forskning. Dette er svært alvorlig for mange barn, som ikke får den hjelpen de trenger. Disse medlemmer vil skille overordnet styring og utvikling av barnevernssektoren fra den offentlige driften av barnevernstiltak for å sikre et barnevern med høy faglig kvalitet, samtidig som innsatsen for forskning og utvikling styrkes. Disse medlemmer vil også ha en lavterskel klageordning for å styrke rettssikkerheten for barn og pårørende som kommer i kontakt med barnevernet.

Disse medlemmer vil øke øremerkingen av midler til drift og utvikling av det kommunale barnevernet utover regjeringens forslag for å gi kommunene bedre muligheter til å gi rask og god hjelp til barn som trenger det. Det er barnevernet ute i kommunene som først møter barna som trenger hjelp. Det er derfor avgjørende at det kommunale barnevernet så tidlig som mulig fanger opp barn som er utsatt for omsorgssvikt eller av andre grunner trenger profesjonell hjelp.

Disse medlemmer mener det viktigste er å sikre at hvert enkelt barn får et best mulig tilpasset tiltak så raskt som mulig. Disse medlemmer vil derfor øke muligheten til å velge private barnevernstjenester fordi de private bidrar til det mangfoldet av tilbud som bidrar til skreddersøm i valg av tiltak for det enkelte barn. Disse medlemmer mener regjeringen setter ideologi foran barnets beste med sitt uttalte mål om å prioritere statlige tiltak foran bruken av private barnevernsinstitusjoner. Fordi alle barn er forskjellige må barnevernet tilpasse tiltakene slik at hjelpen virker. Disse medlemmer mener derfor det er vesentlig å beholde mangfoldet av barnevernskompetanse som er bygget opp. Bare gjennom en bredde av institusjoner og hjelpetiltak er det mulig å skreddersy tiltakene etter barnets behov. Midlene omdisponeres fra statlig barnevern.

Disse medlemmer vil styrke innsatsen til opplæring for barn i barnevernet og foreslår en ordning med utplassering i bedrift for barn i barnevernet, sammen med andre tiltak som skal sikre at barnevernsbarn får den opplæringen de har rett til. Utdanning og jobb er to av de viktigste arenaene som utvikler oss som mennesker, her har barn i barnevernet et særlig behov for å bli inkludert. Barnevernundersøkelsen fra 2010 påviste at mange barn i barnevernet ikke får nødvendig utdannelse.

Hjelp til barn som trenger det mest

Disse medlemmer er opptatt av at samfunnet gir muligheter for alle, og vil målrette innsatsen for å hjelpe de mest utsatte barna. Noe av det aller viktigste vi kan gjøre for å motvirke fattigdom og sosiale problemer hos barn, er å sikre at foreldrene deres er i arbeid og får god helsehjelp når de trenger det. Disse medlemmer vil i tillegg tette hullene i sikkerhetsnettet slik at flere av barna som faller utenfor fanges opp. Dette gjelder særlig barn i barnevernet, barn i familier med lav inntekt og enslige mindreårige asylsøkere. Disse medlemmer vil styrke prosjekter som gir barn i familier med lav inntekt en mulighet til å delta på fritidsaktiviteter, satse på arbeidstreningsordninger for å få flere ut av varig fattigdom og inn i jobb. Disse medlemmer foreslår også å styrke tiltak mot vold i nære relasjoner og å øke ressursene til incestsentrene. Høyre foreslår også å prisjustere engangsstøtten ved fødsel.

Disse medlemmer vil tilby gratis barnehage for alle som deltar i introduksjonsprogrammet og økt støtte til norskopplæring. Dette vil gi barn og foreldre fra minoritetsfamilier bedre norskkunnskaper, og dermed bedre muligheter til å mestre skolen og delta i samfunnet. Disse medlemmer foreslår også å styrke ordningen med inntektsgradert foreldrebetaling. Dette vil gi flere foreldre i familier med lav inntekt muligheten til å velge barnehage for sine barn. Disse medlemmer foreslår at den generelle foreldrebetalingen økes med 200 kroner pr. måned for familier med bedre økonomi. Samtidig styrkes kvaliteten i barnehagene gjennom en rekke tiltak, noe som kommer alle barn og familier til gode.

Fleksibel foreldrepermisjon

Disse medlemmer viser til at Norge har en av verdens beste foreldrepermisjonsordninger som sikrer barn en trygg og god start på livet. Disse medlemmer mener det er viktig at foreldrene får ta del i denne verdifulle tiden sammen med barnet og vil anerkjenne mor og far som likeverdige omsorgspersoner, ved å gi foreldre mulighet til å dele hele permisjonstiden fritt mellom seg. Disse medlemmer viser til at det er påvist et uakseptabelt høyt nivå av feil ved Navs saksbehandling av foreldrepenger. Riksrevisjonen ser alvorlig på forholdet og påpeker at mange av feilene har sammenheng med et komplekst og detaljorientert regelverk som ikke er entydig. Disse medlemmer har foreslått en gjennomgang av hele foreldrepermisjonsordningen og andre omsorgsordninger for små barn for å forenkle og samordne disse, og vil i større grad likestille mors og fars rettigheter på dette området. Disse medlemmer foreslår at engangsstønaden ved fødsel oppjusteres for prisvekst for å bedre situasjonen

også for foreldre som ikke har opptjent rett til vanlige foreldrepenger.

Kontantstøtte for ett- og toåringer

Disse medlemmer mener kontantstøtten er viktig for å sikre at familier som ønsker det kan velge ulike omsorgsløsninger for barna de første årene. Disse medlemmer vil ha løsninger som styrker familienes valgfrihet fremfor å begrense dem, og foreslår derfor å videreføre kontantstøtten for ettåringer, og gjeninnføre retten til kontantstøtte for barn mellom to og tre år.

Adopsjonsstøtten

Disse medlemmer peker på at for barn som trenger nye omsorgspersoner er det avgjørende at noen mennesker velger å adoptere. Fordi adopsjon medfører betydelige kostnader, ble det i 1992 innført engangsstøtte ved adopsjon av barn fra utlandet. Støtten skal sikre at adopsjon er mulig uavhengig av adoptivforeldrenes økonomi. Kostnadene forbundet med adopsjon har økt betydelig de siste årene, uten at adopsjonsstøtten har økt tilsvarende. Disse medlemmer foreslår derfor en kraftig heving av adopsjonsstøtten opp til folketrygdens grunnbeløp, 1 G. Dette vil gi flere voksne som ønsker det mulighet til å hjelpe barn, som av ulike årsaker ikke har foreldre, til en trygg og god oppvekst.

Høyres familiepolitiske prioriteringer

Spesielle driftsutgifter, kvalitet i barnehagen	135 mill. kr
Forskning, kvalitet i barnehagen	15 mill. kr
Øke finansieringsgraden i private barnehager ytterligere fra 94 til 96 pst.	60 mill. kr
Gradert barnehagepris i flere kommuner, utvidelse av ordning, bevilget under kommunal	150 mill. kr
Gjeninnføre kontantstøtten for barn mellom 2 og 3 år, prisjustert fra 2011-nivå	169 mill. kr
Gratis barnehage for de på INTRO-ordningen, bevilget under kommunal	125 mill. kr
Kjøp av private barnevernstjenester	150 mill. kr
Kommunalt barnevern	110 mill. kr
Tilskuddsordningen for barnevernsbarn med tiltak i bedrift.	30 mill. kr
Tilskudd til forskning og utvikling i barnevernet	20 mill. kr
Utvikling og opplysningsarbeid mv	20 mill. kr
Øke adopsjonsstøtten til 1 G	13 mill. kr
Øke engangsstønaden iht. prisveksten	6,8 mill. kr
Styrking av incestsentrene	3 mill. kr
Styrking av tiltak mot vold i nære relasjoner	2 mill. kr

3.2.2.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 2 settes til 43 383 991 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 934 100 000 kroner.

Dette medlem vil understreke at trygghet og tid er viktig for barns oppvekstsvilkår. Derfor ønsker dette medlem å styrke familien som barnas viktigste fellesskap. Dette medlem foreslår å øke kontantstøtten for alle ettåringer til 7 000 kroner pr. måned med virkning fra 1. juli 2013. Dette medlem foreslår også at kontantstøtten for toåringer gjeninnføres med 4 000 kroner pr. måned med virkning fra 1. juli 2013.

Dette medlem foreslår videre å øke engangsstønaden ved fødsel og adopsjon til 1 G fra 1. juli 2013, for å gi foreldre som ikke har opptjent rettigheter til foreldrepenger bedre mulighet til å bruke tid sammen med barnet den første tiden. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti har som mål å øke engangsstønaden til 2 G i neste stortingsperiode.

Dette medlem viser til at det er høye kostnader ved å adoptere barn fra utlandet, og at tilskuddet til foreldre som adopterer barn fra utlandet er ment å bidra til å motvirke en skjev sosial fordeling av adopsjon knyttet til foreldrenes økonomi. Dette medlem foreslår å øke adopsjonsstøtten med 10 000 kroner fra 1. januar 2013.

Dette medlem viser til at likestilling forutsetter at kvinner og menn har like rettigheter og mulig-

heter til å delta i og påvirke samfunnsutviklingen, herunder at det gis lik lønn for arbeid av lik verdi. Likestilling forutsetter også at både kvinner og menn deltar i omsorgsarbeidet i hjemmet. Dette medlem mener det er viktig for hele familien at alle fedre får mulighet til å ta en del av foreldrepermisjonen. Dette medlem ber derfor regjeringen utrede hvordan det kan sikres at foreldre får rett til foreldrepermisjon uavhengig av den andre forelderens aktivitet før og etter fødsel. Dette medlem viser til at regjeringen foreslår å øke foreldrepermisjonen med to uker til 49/59 uker fra 1. juli 2013. Fra samme tidspunkt innføres tredeling av foreldrepengeordningen med en lik kvote til hver av foreldrene på 14 uker. Perioden som er til valgfri fordeling mellom foreldrene vil bli på 18 uker ved 100 pst. dekning, og 28 uker ved 80 pst. dekning. Dette medlem mener regjeringen er i ferd med å gjøre den valgfrie delen av foreldrepermisjonen for liten og frykter for familienes fleksibilitet og videre oppslutning om fedrekvoten. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti ønsker en foreldrepermisjon på 68 uker der 10 uker er forbeholdt hver av foreldrene.

Dette medlem viser til at et forpliktende foreldreskap, forebygging av samlivsproblemer og et godt samarbeid mellom foreldrene også etter samlivsbrudd, er avgjørende for barns oppvekst. Dette medlem foreslår derfor å styrke bevilgningen til det statlige- og kirkelige familievernet med 50 mill. kroner, noe som både vil gi rom for mer forebygging, økt klientbehandling og midler til kompetanseheving. Dette medlem foreslår å øremerke bevilgningen til samlivskurs for førstegangsforeldre Godt Samliv! på 15 mill. kroner.

Dette medlem viser til at alle barn som fødes før 1. september pr. i dag har en lovbestemt rett til barnehageplass som ettåringer. Barn som er født etter 1. september har derimot ingen slik rett til barnehageplass før neste hovedopptak som foretas i august hvert år, og kan dermed risikere å måtte vente nesten et helt år på plass. Dette medlem viser til at datoregimet for lovfestet rett til barnehageplass synes å påvirke timingen av barnefødsler på en slik måte at man får høysesong for barnfødsler på norske sykehus i sommermånedene. Regjeringens lite fleksible familiepolitikk synes å gripe direkte inn i familieplanleggingen i de tusen hjem. Foreldre med barn født etter 1. september risikerer mot sin vilje å måtte ta ulønnet permisjon eller skaffe dagmamma i inntil et år etter at permisjonstiden er gått ut. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn at det innføres to årlige barnehageopptak, og foreslår å bevilge 360 mill. kroner i 2013 under rammeområde 18, til å starte opptrappingen mot 9 000 nye barnehageplasser som trengs for å få dette til. Bevilgningsøkningen legger til rette for etablering av 4 500 nye barnehageplasser i 2013.

Dette medlem viser til at mange foreldre, barnehageansatte, barnehageeiere og andre er bekymret for kvaliteten i barnehagene etter et langvarig fokus på kvantitet og vedtak om store endringer i finansieringssystemet. Dette medlem viser til Stortingets innstilling til kommuneproposisjonen for 2011 der Kristelig Folkeparti voterte mot at de øremerkede barnehagetilskuddene overføres til rammetilskuddet på dette tidspunktet. Dette medlem mener at barn har krav på et kvalitetsmessig like godt barnehagetilbud enten de går i privat eller kommunal barnehage. Dette medlem synes ikke det er rettferdig at de private og kommunale barnehagene forskjellsbehandles. Dette medlem foreslår derfor å fortsette opptrappingen mot likeverdig behandling av de private og kommunale barnehagene og foreslår å bevilge 59,9 mill. kroner ekstra til dette formålet i 2013. Videre foreslår dette medlem ytterligere 30 mill. kroner til forskning, kompetanseutvikling og rekruttering av førskolelærere.

Dette medlem viser til at 264 barn ventet på fosterhjemsplassering pr. 31. august 2012, hvorav 142 barn hadde ventet over seks uker. Dette er en helt uakseptabel situasjon. Dette medlem foreslår å bevilge 30 mill. kroner til rekruttering av fosterhjem.

Dette medlem foreslår også at bevilgningen til Røde Kors sine program «Ferie for alle» og «Kors på halsen» styrkes med ytterligere 2 mill. kroner, og at 1,2 mill. kroner bevilges til Harry Benjamin ressurssenters arbeid med antidiskriminering, kunnskapsformidling og informasjon om kjønnsopererte kvinner og menn.

3.2.2.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 42 458 891 000 kroner under rammeområde 2, som er 9 000 000 kroner mer enn det som følger av regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at Venstres familiepolitikk tar utgangspunkt i at den enkelte familie skal ha stor frihet til å finne de løsninger som passer dem best. For dette medlem er respekt for ulike valg viktig. Familiekonstellasjonene har endret seg de siste tiårene, og dette medlem mener det er viktig at staten sørger for trygge rammer uansett hvilken familieform den enkelte velger.

Dette medlem viser til at flere barnehager sliter med å rekruttere personell og med å opprettholde en forsvarlig kvalitet på tilbudet. Dette medlem er enig i at det må være moderate priser for oppholdsbetaling i barnehager, men mener at plass til alle, god kvalitet, og inntektsgradert foreldrebetaling må prioriteres foran en generell og lik makspris.

Dette medlem vil understreke sin motstand mot den svært urettferdige praksisen knyttet til at barns fødselstidspunkt på året skal avgjøre hvorvidt vedkommende får rett til plass i barnehage eller ikke. Dette medlem viser til merknad og forslag under rammeområde 18, hvor det foreslås å bevilge ca. 143 mill. kroner til 2 000 flere barnehageplasser, noe som vil muliggjøre at langt flere barn født etter 1. september får rett til barnehageplass. Som en følge av 2 000 flere barnehageplasser forventes det at behovet for kontantstøtte vil reduseres, noe som innebærer en reduksjon i bevilgningene til kontantstøtte på 5,4 mill. kroner.

Dette medlem viser til at vi står overfor store rekrutteringsutfordringer i barnehagesektoren, og at det fortsatt er en betydelig underdekning i antall førskolelærere – helt opp mot 6 000 kvalifiserte pedagoger. Antallet ansatte med dispensasjon fra kravet om førskolelærerutdanning er hele 4 067 i 2011, en tredobling fra 2005, og det er grunn til å forvente at veksten i antall dispensasjoner vil tilta. Etter dette medlems syn er tilfredsstillende pedagogisk dekning avgjørende for kvaliteten i barnehagene, bl.a. jf. behandlingen av St.meld. nr. 41 (2008–2009) om kvalitet i barnehagen. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 25 mill. kroner til en rekrutterings- og kompetansehevingspakke for å øke antallet kvalifiserte førskolelære. I tillegg ønsker dette medlem – i tråd med Venstres øvrige satsing på forskning – å bevilge 10 mill. kroner til FoU-tiltak innenfor barnehagesektoren, noe som vil bidra til å øke kvaliteten i barnehagen.

Dette medlem mener at innføringen av makspris for oppholdsbetaling i barnehager har vært uheldig av flere grunner, men særlig fordi dette grepet faktisk har ført til at flere lavinntektsfamilier har fått økte utgifter til barnehageplass. Færre kommuner enn tidligere graderer nå betalingen ut ifra foreldrenes inntekt. Dette medlem viser til at inntektsgradert foreldrebetaling gir god fordelingsvirkning, og dermed er et viktig grep for å bekjempe fattigdom.

Dette medlem viser i denne forbindelse til forslaget under rammeområde 18 om å bevilge 76,5 mill. kroner i økt kompensasjon til kommunene slik at disse kan innføre inntektsgradert foreldrebetaling i barnehager. Det legges til grunn en ordning med veiledende satser for alle kommuner, og at kommunene får overføringer tilsvarende disse satsene. De veiledende satsene for oppholdsbetaling i barnehager i Venstres modell er som følger:

Tabell 1: Differensiert oppholdsbetaling barnehager pr. måned

	Inntekt til og med kr 164 244 (2G)	Inntekt mellom kr 164 245 og 300 000	Inntekt mellom kr 300 001 og 750 000	Inntekt over kr 750 001
1. barn	500,- *(700,-)*	1 500,- *(2 140,-)*	2 330,- *(2 330,-)*	2 700,- *(2 330,-)*
2. barn (30 pst.)	500,- *(700,-)*	1 050,- *(1 498,-)*	1 631,- *(1 631,-)*	1 890,- *(1 631,-)*
3. barn (50 pst.)	500,- *(700,-)*	750,- *(1 070,-)*	1 165,- *(1 165,-)*	1 350,- *(1 165,-)*

Til sammenligning er dagens satser for Oslo kommune (som er en av bare 94 kommuner som har differensiert oppholdsbetaling) satt inn med kursiv og i parentes.

Tilsvarende foreslår dette medlem en inntektsgradert foreldrebetaling for oppholdsbetaling i SFO, jf. forslag om å bevilge 47,2 mill. kroner i økt kompensasjon til kommunene under rammeområde 18. Det er svært få kommuner som opererer med inntekstdifferensiering når det gjelder SFO, og den gjennomsnittlige oppholdsbetalingen for alle kommuner er 2 085 kroner for heldagsplass, og 1 290 kroner for halvdagsplass. Venstres modell for inntektsgradert foreldrebetaling for SFO har disse veiledende satsene:

Tabell 2: Differensiert oppholdsbetaling SFO pr. måned

	Inntekt til og med kr 164 244 (2G)	Inntekt mellom kr 164 245 og 300 000	Inntekt mellom kr 300 001 og 750 000	Inntekt over kr 750 001
Heldag	550,- *(2 085,-)*	1 000,- *(2 085,-)*	2 085,- *(2 085,-)*	2 400,- *(2 085,-)*
Halvdag	350,- *(1 290,-)*	650,- *(1 290,-)*	1 290,- *(1 290,-)*	1 625,- *(1 290,-)*

Til sammenligning er dagens gjennomsnittlige oppholdsbetaling satt inn med kursiv og i parentes. Det er verd å merke seg at enkelte kommuner tilbyr gratis SFO, mens prisen i den dyreste kommunen var 3 192 kroner for heldags plass pr. måned Det er svært få kommuner som opererer med inntektsdifferensiering når det gjelder SFO.

Dette medlem viser til at den ordinære barnetrygden i regjeringens budsjettforslag for 2013 er på 970 kroner pr. måned, med et tillegg på 320 kroner pr. barn for foreldre som bor i Finnmark eller Svalbard. Dette medlem mener det er på høy tid med endringer i barnetrygden. Dette medlem viser til at formålet med barnetrygden er å bidra til å dekke utgifter til forsørgelse av barn, jf. lov om barnetrygd § 1 og at barnetrygden er en omfattende ordning. I 2011 ble det utbetalt 14,7 mrd. kroner i barnetrygd til totalt 689 200 mottakere.

Dette medlem viser til at det ikke finnes noe klart uttalt formål bak Finnmark- og Svalbardtilleggene. Dette medlem kan ikke se at utgiftene til å forsørge barn er høyere i Finnmark og Svalbard enn resten av landet, på tross av at de klimatiske forhold vil kunne medføre ekstra utgifter til klær. Dette medlem kan likevel ikke se at dette forsvarer en høyere sats i barnetrygden i Finnmark enn for eksempel i Nord-Troms. Finnmarkstillegget har vært i kraft fra 1989 og er en del av en såkalt tiltakspakke for Nord-Troms og Finnmark, som blant annet skal gi bedre rammebetingelser for næringslivet og stimulere bosettingen i sonen. Da Svalbardtillegget ble vedtatt i 2006 ble det i St.prp. nr. 1 (2006–2007) fra Barne- og likestillingsdepartementet begrunnet med at «det er viktig å legge til rette for at barnefamilier kan bo der».

Dette medlem mener ikke tillegget i barnetrygden er egnet for å stimulere bosetting i disse områdene og ønsker derfor å kutte 77,1 mill. kroner ved å avvikle Finnmarkstillegget og Svalbardtillegget.

Dette medlem mener barnetrygden bør ha en fordelende virkning. Dette medlem viser til at det ifølge SSB, er 74 000 barn under 18 år som lever i familier med vedvarende lav inntekt. Dette medlem har med skuffelse registrert at regjeringen har liten vilje til å fremme konkrete forslag som vil hjelpe fattige familier. Dette medlem mener barnetrygden i dag har for svak fordelingseffekt. Etter dette medlems syn kan fordelingseffekten med enkle grep bli sterkere. Dette medlem vil understreke at barnetrygdens fordelende virkning i dag først og fremst innebærer en omfordeling av inntekt fra husholdninger uten barn til husholdninger med barn. Om lag 90 pst. av menn og kvinner i Norge får imidlertid barn i løpet av livet. Barnetrygden kan derfor i stor grad ses på som en overføring til småbarnsfasen fra andre livsfaser. Dette medlem viser til representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om omfordeling av barnetrygden (Dokument 8:9 S (2012–2013)). Dette medlem viser videre til spørsmål 237 fra Finanskomiteen/Venstres fraksjon av 8. oktober 2012 vedrørende differensiering av barnetrygden etter husstands/forsørgerinntekt. Basert på svaret fra departementet kan en omfordeling av barnetrygden se slik ut:

Tabell 3: Provenynøytral omlegging av barnetrygd pr. måned

Inntekt	Gjennomsnittlig barnetrygd per barn (kr) Dagens ordning	Gjennomsnittlig barnetrygd per barn (kr) Ny ordning
Inntekt inntil 300 000 kr	1 080 kr	1 620 kr
Inntekt inntil 450 000 kr	1 060 kr	1 060 kr
Inntekt over 450 000 kr	1 080 kr	550 kr
Alle:	1 073 kr	1 073 kr

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre inntektsgradering av barnetrygden slik at husstander med lav inntekt får høyere barnetrygd enn husstander med høy inntekt.»

Dette medlem mener foreldre som velger å ta seg av barn som allerede er satt til verden må få like gode økonomiske vilkår som biologiske foreldre og at adoptivforeldre bør få samme permisjonsrettigheter som biologiske foreldre. Dette medlem legger vekt på at det ikke skal være en økonomisk byrde å adoptere. Dette medlem foreslår derfor at adopsjonsstøtten økes til 1 G og foreslår å bevilge 12,9 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem mener det er viktig at trygdesystemet kontinuerlig tilpasses virkeligheten. Slik det nåværende systemet er utformet, er fedrekvoten fortsatt avhengig av at barnets mor har rett til løpende foreldrepenger, dvs. ikke bare engangsstønad ved

fødsel og adopsjon. Dette medlem mener far bør gis selvstendig rett til foreldrepenger, inkludert fedrekvoten, og foreslår å innføre en generell rett til foreldrepenger for fedre der mor ikke har jobbet nok til opptjening for barn født etter 1. juli 2013. Det er et mål for Venstre med reell likebehandling av mor og far i regelverket om foreldrepenger. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 90 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem mener Norge har en moralsk plikt overfor mennesker som er forfulgt på grunn av sin rase, religion, nasjonalitet eller tilhørighet til en sosial gruppe. FNs høykommissær for flyktninger har tidligere meldt om et stort behov for å bosette kvoteflyktninger og FN har oppfordret rike land til å ta imot flere flyktninger. Dette medlem mener Norge er i stand til å ta inn flere kvoteflyktninger enn det regjeringen legger opp til, og foreslår å øke kvoten med 500 i 2013. Dette medlem foreslår derfor å bevilge netto 38,8 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem viser til at det er bred politisk enighet om at det er behov for et bedre barnevern. Det er, etter dette medlems syn, et offentlig ansvar å påse at barn ikke lider eller blir utsatt for omsorgssvikt. Dette medlem viser til representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om å overføre oppgaver fra Barne-, ungdoms- og familieetatens regionskontorer til den kommunale barnevernstjenesten (Dokument 8:18 S (2009–2010)). I forslaget ble det vist til en Fafo-rapport (rapport 2009:41) hvor det kommer fram at det kommunale og statlige barnevernet har store samarbeidsproblemer og at Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) er i ferd med å bli en byråkratisk, ressurskrevende organisasjon som ikke på langt nær bidrar godt nok til at de mest sårbare barna får hjelpen de bør og har krav på. Dette medlem er bekymret over at barnevernet i dag ikke klarer å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Dette medlem mener kommunene må få et helhetlig ansvar for barnevernet og er av den oppfatning at nedleggelse og overføring av Bufetats oppgaver regionalt er noe som bør vurderes. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å kutte 100 mill. kroner i det statlige, regionale barnevernet og omfordele midlene til det kommunale barnevernet. Det vises for øvrig til omtale under rammeområde 18.

Dette medlem mener en annen stor utfordring i barnevernet i dag er at den faglige kompetansen er for lav. Dette medlem viser til at hver tredje kommune i dag har mindre enn to årsverk i barnevernstjenesten. Dette medlem er bekymret over dette. Det faglige skjønnet er barnevernets viktigste ressurs, men med mindre enn to ansatte er det vanskelig å bygge opp et godt fagmiljø. Små forhold kan føre til at profesjonaliteten og objektiviteten blir svekket på grunn av nærheten til miljø og innbyggere, slik man har sett eksempler på i media i flere barnevernssaker. Dette medlem mener vi må iverksette flere tiltak for å øke kompetansen innen barnevernet, slik at kompetansen i fremtiden vil samsvare bedre med arbeidsoppgavene og ansvaret. Dette medlem viser i den forbindelse til Stortingets behandling av representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om å øke kompetansen i barnevernet (Dokument 8:85 S (2010–2011)). Alle partier på Stortinget var i debatten om dette forslaget enig i at det er viktig å styrke førstelinjetjenesten i barnevernet og at kompetanse er en av de aller viktigste byggesteinene i et godt barnevern. I dette dokumentet ble det fremmet flere kompetansehevende forslag for å få fagkompetansen tilbake til kommunene. Ett av forslagene var å heve kvaliteten på utdanningen. Dette medlem viser til at barnevernspedagogutdanningen i dag er plassert i den laveste finansieringskategorien (kategori F). I praksis betyr dette at studentene får lite individuell oppfølging, det er få seminarer i smågrupper og lite veiledning. Dette medlem mener det er uheldig at det ikke satses på å øke fagkompetansen til fremtidige barnevernsansatte og mener at en satsing på bedre barnevernutdanning er en måte å øke kompetansen i barnevernet. På denne bakgrunn foreslår dette medlem at innplassering av barnevernspedagogutdanning endres fra finansieringskategori F til kategori D og at det bevilges 43,9 mill. kroner til dette, jf. omtale under rammeområde 16.

Et annet forslag som ble fremmet i dokumentet (Dokument 8:85 S (2010–2011)) var innføring av en kompetansepott. Bakgrunnen for forslaget var å innføre virkemidler som gjør det mer attraktivt å jobbe i barnevernet. I dag er det mye gjennomtrekk i barnevernstjenesten, noe som medfører manglende kontinuitet, og som igjen hindrer oppbygging av sterke fagmiljøer. Mange nyansatte truer rettssikkerheten til barna ved at risikoen for feilvurderinger øker, noe som kan få fatale konsekvenser for barnet. Det må derfor bygges opp sterke fagmiljøer i kommunene, som kan komme tidlig inn med riktig tiltak for å snu en negativ utvikling. Dette medlem mener derfor det bør innføres en kompetansepott og at det bevilges 50 mill. kroner til en kompetansepott for barnevernets førstelinjetjeneste som skal gå til kompetansehevende kurs og videreutdanning.

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 2, familie og forbruker:

(Mill. kr)

Kap. Post	Tekst	Bokført	Påløpt
231.51	Forskning barnehager	10,0	10,0
231.52 (Ny post)	Rekrutteringspakke førskolelærere	25,0	25,0
845.70	Provenynøytral omlegging av barnetrygden	0,0	0,0
852.70	Økt adopsjonsstøtte til 1G	12,9	12,9
854.65	500 flere kvoteflyktninger	3,6	3,6
858.23 (Ny post)	Kompetansepott, barnevern	50,0	50,0
2530.70	Selvstendig opptjeningsrett for fedre for barn født etter 1.7.2013..	90,0	500,0
844.70	Redusert kontantstøtte som følge av 2.000 flere barnehageplasser	-5,4	-5,4
845.70	Finnmarks- (og Svalbard) tillegg i barnetrygden	-77,1	-77,1
855.01	Kutt i statlig, regionalt barnevern (Bufetat)	-100,0	-100,0
Sum endringer ramme 2: familie og forbruker		*9,0*	*419,0*

3.2.2.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 2

Det vises til avsnitt 3.3 nedenfor for samlet oppsummering av forslag til netto rammevedtak.

3.2.3 Rammeområde 3 (Kultur), under familie- og kulturkomiteen

3.2.3.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
Utgifter rammeområde 3 (i hele tusen kroner)		
300	Kulturdepartementet	120 149
314	Kultur og samfunn	61 586
315	Frivillighetsformål	1 231 692
320	Allmenne kulturformål	857 438
321	Kunstnerformål	431 092
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	435 425
323	Musikkformål	1 016 784
324	Scenekunstformål	1 872 198
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	873 630
328	Museums- og andre kulturvernformål	1 003 900
329	Arkivformål	359 508
334	Film- og medieformål	744 717
335	Mediestøtte	348 195
337	Kompensasjon for kopiering til privat bruk	43 823
339	Lotteri- og stiftelsestilsynet	70 304
	Sum utgifter rammeområde 3	**9 470 441**
	Inntekter rammeområde 3 (i hele tusen kroner)	
3300	Kulturdepartementet	72
3320	Allmenne kulturformål	1 416
3322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	113
3323	Musikkformål	28 678

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
3324	Scenekunstformål	24 213
3326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	8 630
3329	Arkivformål	23 138
3334	Film- og medieformål	28 398
3339	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser	618 974
	Sum inntekter rammeområde 3	**733 632**
	Sum netto rammeområde 3	**8 736 809**

3.2.3.2 Komiteens merknader

3.2.3.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, foreslår at ramme 3 settes til 8 735 809 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 1 mill. kroner. For nærmere redegjørelse for reduksjonen, vises det til flertallsmerknaden i avsnitt 2.1.2.

Flertallet vil fremheve at regjeringen gjennom målrettede tiltak og en generell styrking av bevilgningen til kulturformål siden 2005 har gitt et løft til et bredt spekter av kultur- og frivillighetsformål. I perioden 2005–2013 har de samlede overføringene til kulturformål økt med om lag 4,9 mrd. kroner. Flertallet viser til at budsjettforslaget for 2013 innebærer en økning på 9,8 pst. til oppfølging av Kulturløftet.

Flertallet viser til at det i Meld. St. 26 (2011–2012) Den norske idrettsmodellen ble lagt opp til å utvikle en ny tippenøkkel, bl.a. med sikte på at 64 pst. av spilleoverskuddet fra Norsk Tipping AS skal fordeles til idrettsformål. I Prop. 1 S (2012–2013) foreslår regjeringen å starte innfasingen av ny tippenøkkel i 2013. Regjeringen foreslår også et vedtak om at fordelingen av Norsk Tipping AS' overskudd fra og med 2015 endres slik at 64 pst. fordeles til idrettsformål, 18 pst. til kulturformål og 18 pst. til samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner. Flertallet slutter seg til dette, og stiller seg positive til at idretten får tildelt en større andel av overskuddet fra Norsk Tipping AS. Flertallet har merket seg at idretten er bekymret for inntektene i 2013, og ber regjeringen følge situasjonen nøye.

Flertallet viser til at verken kulturformål eller samfunnsnyttige og humanitære formål vil få reduserte overføringer fra Norsk Tipping AS' overskudd som følge av endringen i tippenøkkelen.

Flertallet viser til at regjeringen foreslår å øke momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner med 320,5 mill. kroner i 2013. Momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner er den største satsningen på frivillighet over statsbudsjettet noensinne og bidrar til å styrke lokal aktivitet.

Flertallet viser til at det i Prop. 1 S (2009–2010) for Kulturdepartementet, s. 22 heter:

«Regjeringen har besluttet å innføre en ny ordning for momskompensasjon til frivillige organisasjoner. Ordningen trer i kraft 1. januar 2010 og skal trappes opp med en milliard kroner fram til 2014.»

3.2.3.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett foreslår at ramme 3 settes til kr 7 213 283 000, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på kr 1 523 526 000.

Frihet i kultursektoren

Disse medlemmer mener kulturen må få være fri og uavhengig av politisk styring, og frivillighet og engasjement må være de bærende drivkreftene for all kulturell utfoldelse. Det vil alltid være rom for både profesjonelle og amatører innen feltet og disse medlemmers tilnærming er å målrette innsatsen slik at den når flest mulig mennesker.

En fri og uavhengig presse er videre en forutsetning for demokratiet, ytringsfriheten og rettsstaten. For å sikre konkurranse og mangfold i mediene mener disse medlemmer det er svært viktig med etableringsfrihet i medienæringen, og vi ønsker en fri konkurranse i mediemarkedet uten økonomisk bidrag fra staten. Disse medlemmer vil dessuten redusere NRK-lisensen, for å på sikt fjerne denne helt.

Frivilligheten først!

Disse medlemmers hovedfokus i kulturpolitikken har vært, og skal fortsatt være, frivilligheten. Der de andre partiene knapt skiller seg fra hverandre i sin kamp om å tekkes flest mulig over hele kulturfeltet, så er disse medlemmer tydelig på at pro-

fesjonell utøvelse i størst mulig grad skal finansiere seg selv. Frivilligheten er viktig på flere plan, både mht. aktivisering/helse, demokratiopplæring, sosialisering og konkrete bidrag i velferdssamfunnet.

Rettferdig merverdiavgift

Disse medlemmer er klare på sin motstand mot unødvendig byråkrati. Tungt byråkrati er ikke å ivareta vår store frivillige sektor, men dessverre er dette tilfelle i dag. Grunnet momskompensasjonsordningen pålegges organisasjoner ekstra papirarbeid og disse medlemmer vil erstatte denne med et rent momsfritak. Inntil det blir gjennomslag for dette fullfinansierer disse medlemmer opptrappingen i kompensasjon, noe regjeringspartiene som alltid svikter på.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i neste års statsbudsjett fremme forslag om vanlige forretningsmessige innkrevingsrutiner for NRK-lisensen.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om avvikling av ordningen med fjernsynslisens.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om oppsplitting og nedsalg av NRK på en slik måte at virksom konkurranse oppnås og kulturpolitiske mål ivaretas.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem sak om å fase ut pressestøtten.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem tall for de totale kostnadene forbundet med oppussing og vedlikeholdsetterslepet ved våre nasjonale kulturinstitusjoner.»

3.2.3.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 3 settes til 8 872 059 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 135 250 000 kroner.

Disse medlemmer viser til viktige utfordringer på kulturfeltet:

– Regjeringens sterke politiske styring av kulturlivet og maktsamling hemmer dynamikk og omstillingsevne.
– Dagens mediepolitikk hemmer nødvendig innovasjon og overgangen til digitale plattformer.
– Idrettens rammevilkår er satt under sterkt press.

Disse medlemmers løsninger:

– Fremme entreprenørskap i kulturlivet og bedre rammevilkårene for selvstendige kunstnere for å gjøre kulturlivet mer selvstendig og bedre i stand til å møte de store endringene som skjer på kulturfeltet.
– Innføre et mer tidsmessig og treffsikkert virkemiddelapparat i mediepolitikken med lik momssats for analoge og digitale plattformer.
– Styrke idretten ved å øke tippenøkkelandelen.

Løft for frivilligheten

Disse medlemmer mener at et godt samfunn vokser frem nedenfra, fra engasjement og innsatsvilje i det sivile samfunn, blant enkeltmennesker og familier. Frivillige organisasjoner gjør en fantastisk innsats i det norske samfunnet. Disse medlemmer ønsker å støtte opp om dem og gjøre deres hverdag enklere. Disse medlemmer vil bevilge midler for å øke skattefradragsbeløpet for gaver til frivillige, heve lønnsoppgaveplikten og redusere arbeidsgiveravgiften for de frivillige organisasjonene for å styrke deres økonomiske stilling og uavhengige posisjon.

Styrket entreprenørskap

Disse medlemmer mener det er viktig å styrke entreprenørskapet i kulturlivet og aktivt arbeide for et bredere finansielt grunnlag for kultur og kunstnerisk virksomhet. Disse medlemmer vil i denne sammenheng følge opp med ekstra satsing på det frie feltet innenfor musikk og scenekunst, det vises her til betydelig oppjustering av postene under Norsk kulturråd til frie ensembler, tilskuddsordningen for frie grupper og basisfinansieringen innenfor scenekunstfeltet. Disse medlemmer ønsker også å styrke innovasjonsarbeidet utenfor Norsk kulturråd og styrker satsingen på virksomheten innenfor Arts and Business Norway.

Den frie kulturen

Disse medlemmer tar avstand fra den styringen av kulturlivet regjeringen legger opp til. Forsterket styringsdialog, og føringer som også griper inn i kulturlivets innholdsmessige arbeid, er prinsipielt uheldig og bidrar ikke til dynamikk og vekst innenfor kunst og kulturområdet. Disse medlemmer ønsker en kulturpolitikk som bygger på kunstens og kulturens egenverdi for det enkelte menneske. Dette ivaretas best når mangfoldet og valgmulighetene er store. Disse medlemmer mener det er viktig at kulturpolitikken bidrar til god vekst nedenfra og vil legge til rette for dette.

Mediepolitikk

Disse medlemmer ønsker en gjennomgang av mediepolitikken med sikte på å få et mer tidsmessig og treffsikkert virkemiddelapparat. Regjeringen later ikke til å komme med noen initiativer hva angår spørsmålene om mediemoms. Disse medlemmer mener dette er svært uheldig. Det er et fremskritt at produksjonsstøtten nå gjøres plattformnøytral, men momsspørsmålene er svært mye viktigere. Disse medlemmer ønsker en helhetlig mediepolitikk som stimulerer overgangen til digital plattform, dette innebærer blant annet lik momssats for analog og digital plattform.

Kulturarv og nye kulturuttrykk

Disse medlemmer mener ivaretakelse av kulturarven er særlig viktig, noe som også kommer til uttrykk under budsjettforslagene under Kunnskapsdepartementet og Miljøverndepartementet. Disse medlemmer legger også opp til en styrking av den immaterielle kulturarven gjennom å styrke tiltak innenfor folkemusikk og dans.

Nye landsmenn

Disse medlemmer mener det er viktig å stimulere nye kulturuttrykk som etablerer seg i Norge som følge av globaliseringen. Disse medlemmer ønsker derfor særlig å underbygge de kunstneriske aktiviteter som vokser frem fra innvandrermiljøene selv fremfor offentlig initierte tiltak, det foreslås økninger for Senter for Afrikansk Kulturformidling (CAK), Cosmopolite og Nordic Black Theatre.

Litteratur for alle

Disse medlemmer vil satse på språklig kunnskap, og det vises i den sammenheng til satsinger under Utdanningsdepartementet og Barne-, likestillings og inkluderingsdepartementets budsjetter. For Kulturdepartementet følges dette opp gjennom ekstra bevilgning til Foreningen !les sitt arbeid for å sikre litteratur for lesesvake grupper.

Regional filmsatsing

Disse medlemmer understreker betydningen av en kulturpolitikk som handler om maktspredning og som tar alle deler av landet i bruk. Disse medlemmer viser til at et element i dette er utviklingen av filmmiljøene utenfor Oslo som det gjennom en årrekke har vært ønske om å stimulere. Disse medlemmer foreslår også i år en styrking av de regionale filmfondene.

Utvikling av kulturskolen

Disse medlemmer støtter regjeringens intensjon om et bedre kulturtilbud for barn og unge, og mener dette ivaretas best ved å styrke kulturskoletilbudet i kommunene, og barn og unges tilbud om en kvalitativt høy kulturskoleopplæring. Disse medlemmer foreslår derfor å styrke kulturskolenes utviklingsmidler ved Norsk kulturskoleråd, for å få en best mulig utvikling av Norges kulturskoler, også med tanke på å redusere køene.

Talentutvikling

Disse medlemmer mener det trengs et løft for talentutviklingen på kulturfeltet. Det å drive frem talenter innenfor kunstartene er ressurskrevende og handler om et helhetlig løp fra 5–6 års alder og frem til endt utdannelse. Det er vesentlig for bredden i norsk kulturliv å sikre at økonomiske og sosiale kår ikke hindrer skolering og stimulering av unge talenter. Optimal talentutvikling krever utvikling av kulturskolenes kompetanse, tilgjengelige lærekrefter, og talentutviklingsprogrammer ved norske høyere læresteder. Disse medlemmer foreslår derfor å bevilge midler til et pilotprosjekt som løfter utviklingen av unge særlige kulturtalenter uavhengig av deres økonomiske og sosiale kår.

Satsing på idrettsanlegg

Disse medlemmer viser til merknadene i Innst. 14 S (2011–2012) den rammestyrte ordningen for kompensasjon av merverdiavgift ved bygging av idrettsanlegg. Disse medlemmer har tidligere påpekt behovet for lik avgiftsmessig behandling og en åpen ordning basert på en overslagsbevilgning. Disse medlemmer viser til Idrettsforbundets rapport «Anlegg og spillemidler» fra 2011 og vil påpeke at etterslepet på idrettsanlegg har passert 2 mrd. kroner, samtidig som andelen tippemidler som går til idrettsanlegg går ned. Disse medlemmer foreslår derfor et løft for byggingen av idrettsanlegg ved en vesentlig styrking av posten.

Høyre øker tippenøkkelen for idretten

Disse medlemmer viser til at nordmenns deltakelse i idrett og frivillighet ligger på verdenstoppen. Idretten sprer glede og entusiasme både gjennom toppsporten og som breddebevegelse, og er også en viktig samfunnsaktør som integreringsarena og for folkehelsen. Regjeringen har både i Idrettsmeldingen og i statsbudsjettet for 2013 foreslått at idrettens andel av tippenøkkelen skal økes med 18,5 pst. til 64 pst. fra og med 2015. Idretten forventet med dette en opptrapping til 6,2 pst. i 2013, men regjeringen har i statsbudsjettet kun foreslått å øke idrettens tippenøkkelandel med 2,4 pst. neste år.

Disse medlemmer er opptatt av å gi idretten forutsigbare rammevilkår og vil sikre idrettens viktige arbeid for idrettsglede, kultur, folkehelse og integrering. Disse medlemmer foreslår derfor å øke idrettens tippenøkkelandel med 6,2 pst. i alternativt statsbudsjett for 2013.

Høyres kulturpolitiske prioriteringer	
Endring av tippenøkkelen: Kompensasjon for bortfall av spillemidler	118 mill. kr
Momskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	100 mill. kr
Kulturskolenes bundne midler omdisponeres til utvikling av kulturskulene	73,8 mill. kr
Herreløs arv går til frivillige organisasjoner	25 mill. kr
Kultur og samfunn, ymse faste tiltak	1,5 mill. kr
Ymse frivillighetsformål	0,75 mill. kr
Musikk, Norsk kulturfond- ettårig prosjekttilskudd	2 mill. kr
Musikk, Norsk kulturfond- flerårig prosjekttilskudd	2 mill. kr
Musikk, Ymse faste tiltak	0,25 mill. kr
Scenekunst, Norsk kulturfond- ettårig prosjekttilskudd	15 mill. kr
Scenekunst, Norsk kulturfond- flerårig prosjekttilskudd	6 mill. kr
Scenekunst, Ymse faste formål	1,5 mill. kr
Museum og kulturvern, Ymse faste tiltak	0,25 mill. kr
Regional filmsatsing	10 mill. kr

3.2.3.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 3 settes til 8 843 809 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 107 000 000 kroner.

Dette medlem legger kunstens og kulturens egenverdi til grunn for politikken. Dette medlem vil ha et kulturliv som gir nye impulser og stimulerer til kreativitet og nyskaping, og mener den offentlige kulturinnsatsen skal bidra til et mangfoldig tilbud som er tilgjengelig over hele landet. Dette medlem vil føre en kulturpolitikk som styrker våre kulturelle røtter, samtidig som vi stimulerer til nye kulturelle impulser. Dette medlem mener kulturpolitikken må bidra til å styrke både det profesjonelle og det frivillige kulturlivet.

Dette medlem viser til at det er en sterk sammenheng mellom det frivillige kulturlivet og det profesjonelle kunst- og kulturlivet. Deltakelse i frivillig kulturliv er av stor verdi både for den enkelte og for samfunnet, og den offentlige kulturpolitikken må bidra til økt kvalitet, vekst og utvikling på alle nivå i norsk kulturliv.

Dette medlem vil understreke at frivillige organisasjoner og lag gjør en stor samfunnsinnsats og betyr mye for livskvaliteten til mange mennesker. Dette medlem vil også peke på at frivillige organisasjoner og lag er svært viktige for rekrutteringen til det profesjonelle kulturlivet. Dette medlem ønsker å styrke frivillig kulturliv og viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett der det foreslås å bevilge ytterligere 5 mill. kroner til frivillig barne- og ungdomsarbeid på lokalt nivå, samt ytterligere 5 mill. kroner til skolekorps. Dette medlem viser til regjeringens opplegg for momskompensasjon for frivillige organisasjoner. Kristelig Folkepartis primære syn i denne saken er at det bør etableres en rettighetsstyrt ordning der frivillig sektor fritas fra momsutgifter fullt ut. Dette medlem registrerer dessverre at den ordningen regjeringen har valgt ikke imøtekommer kravet verken fra Kristelig Folkeparti eller fra frivilligheten selv, all den tid momsutgifter nå skal refunderes etter en rammestyrt ordning, med den konsekvens at svært mange organisasjoner ikke vil få kompensert sine utgifter fullt ut.

Dette medlem viser til den sterke sammenhengen vi har mellom kirke og kultur i Norge, og at det i mange kommuner er et nært samarbeid mellom frivillige organisasjoner, lokale kulturarbeidere og kirken. Dette medlem viser til betydningen av å stimulere til økt samarbeid mellom kommuner, lokale lag og kirken. I flere hundre år har kirken vært en viktig forvalter av vår felles kulturarv, og det blir utviklet stadig nye uttrykk, ikke minst innen kirkemusikken. Dette medlem vil peke på Oslo Internasjonale Kirkemusikkfestival som er en viktig arena for presentasjon og utvikling av både tradisjonsmu-

sikk og ny kirkemusikk, hvor også samspillet mellom profesjonelle og amatører er et viktig element. Dette medlem viser til at Oslo kommune bidrar økonomisk til festivalen, men at det nå er nødvendig at staten tar en del av ansvaret slik at festivalen kan stabiliseres på et høyt internasjonalt nivå. Dette medlem foreslår å bevilge 1 mill. kroner til Oslo Internasjonale Kirkemusikkfestival.

Dette medlem viser til at de kommunale kulturskolene er svært viktige for å styrke kulturkompetansen hos barn og unge, for deres opplevelse av kunst og kultur, samt for rekruttering av kulturutøvere både til amatørfeltet og til det profesjonelle nivå. Dette medlem mener alle som ønsker det skal ha mulighet til å gå på kulturskole, og viser til Kulturløftet II, der det heter at «Det skal gjennomføres et kulturskoleløft slik at alle barn som ønsker det får et kulturskoletilbud av god kvalitet til en rimelig pris».

Dette medlem viser til at det er store ulikheter i det kommunale kulturskoletilbudet. Mange står i kø og det er langt fram til målet om et godt kulturskoletilbud for alle som ønsker det. Dette medlem viser til at regjeringen foreslår å innlemme en uketime med kulturskoletilbud i skole/SFO-tiden på barnetrinnet (1.–4. trinn). Dette medlem mener én time gratis kulturskole i skoletiden ikke løser problemet. Dette medlem mener det i stedet bør være en opptrapping gjennom øremerkede statlige bevilgninger og foreslår å omprioritere 72,1 mill. kroner til dette fra ramme 18 til ramme 16.

Dette medlem foreslår å bevilge 12,2 mill. kroner ekstra til operaformål. Dette medlem mener det er viktig at den økende interessen for opera over hele landet møtes med en offensiv statlig politikk som stimulerer til nyskaping og utvikling innen feltet. Da det ble vedtatt å bygge nytt operahus i Bjørvika ble det samtidig bestemt at region- og distriktsoperaene skulle styrkes parallelt med satsingen på nasjonaloperaen. Det har ikke skjedd i tilstrekkelig grad. Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningen til region- og distriktsopera med 5 mill. kroner. Dette medlem viser til en rekke lokale initiativer til operasatsinger i regi av kor og orkestre. Dette medlem mener det er viktig å fange opp disse satsingene og sikre tilveksten der gode initiativ finnes. Dette medlem mener derfor det bør etableres en tilskuddsordning for å styrke dette feltet. Dette medlem mener organisasjonen «Opera-Norge» kan være naturlig forvalter av en slik tilskuddsordning, og viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 2,2 mill. kroner til denne ordningen.

Dette medlem merker seg at Den Norske Opera & Ballett foreslås å få et økt tilskudd på 48,5 mill. kroner. Dette medlem viser til at de økte pensjonskostnadene er en vesentlig årsak til den økningen som foreslås i tilskuddet til Den Norske Opera & Ballett for 2013. Dette medlem merker seg at Operaen har igangsatt et innsparingsprogram som vil gi en likviditetsmessig effekt på 20 mill. kroner i 2015, men at det også er behov for en styrking av driftstilskuddet for å sikre likviditeten i 2013. Dette medlem mener det er viktig at det legges til rette for at Den Norske Opera & Ballett kan sikre kvalitativ vekst og utvikling i årene som kommer.

Dette medlem viser til at det offentlige tilskuddet skal bidra til å styrke den kunstneriske virksomheten i operahuset, og legger til grunn at Den Norske Opera & Ballett gis rom for ytterligere nyskaping og utvikling av ny opera.

Dette medlem mener det er viktig at Den Norske Opera & Ballett har rammer som gjør det mulig å realisere høye kunstneriske mål slik at huset kan fylles med et kunstnerisk innhold som er i tråd med det en kan forvente av et opera- og balletthus på høyt internasjonalt nivå. Dette medlem er enig i at det skal være en statlig oppgave å sikre at Norge har et flaggskip innen opera og ballett, og et miljø som også kan være en referanseramme og et kraftsenter for operamiljøer ellers i landet. Det er derfor viktig at det kunstneriske virke ved Den Norske Opera & Ballett styrkes, også slik at kommersielle krav ikke går på bekostning av den kunstneriske kvaliteten. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås å bevilge 5 mill. kroner til Den norske Opera & Ballett.

Dette medlem peker på at kormusikken i Norge har vært en sentral del av vår kultur de siste 200 år. Korbevegelsen er den største folkebevegelsen etter idretten. Dette medlem mener det nå er det på tide at korsangen får sin rette plass i norsk kulturpolitikk og vil gi norsk korbevegelse et skikkelig løft. Mens bevilgningene til kulturformål er økt senere år, har sang og kormusikk blitt hengende etter. Det er på tide med et ambisiøst politisk løft for hele korbevegelsen.

Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningen til kor og vokalformål med 46,5 mill. kroner. Dette medlem vil øke aktivitetsstøtten til kor som forvaltes av Norsk kulturråd, en ordning som må styrkes i årene som kommer for å sikre nødvendig økonomisk støtte til bredden av norske kor. Dette medlem foreslår å etablere en egen støtteordning til kompetanseheving for dirigenter, samt å øke ensemblestøtten med 10 mill. kroner og sikre at en større andel av denne går til kor på høyt nivå. Dette medlem foreslår å styrke Det Norske Solistkor med ytterligere 5. mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Dette medlem mener tiden nå overmoden for et nasjonalt løft for et profesjonelt kor. Et slik nasjonalt løft må komme som et tillegg til en styrking av

eksisterende ensembler. Dette medlem går inn for å etablere et nytt profesjonelt kor som skal ha institusjonelle forutsetninger til å drive stabil kunstnerisk virksomhet på linje med de profesjonelle orkestrene. Et nytt profesjonelt institusjonskor, eksempelvis i tilknytning til NRK, vil bidra sterkt til å bevare og videreutvikle den nasjonale verdien som ligger i korkunsten, samtidig som det vil være en spydspiss inn i et stort internasjonalt marked. Dette medlem foreslår å bevilge 20 mill. kroner til et profesjonelt kor.

Dette medlem vil bevilge 5 mill. kroner til de regionale pilegrimssentrene for å videreutvikle pilegrimsleden som del av europeisk kulturvei. Bedre koordinering og samling av ansvar for pilegrimssatsing gjør at bevilgede midler kan prioriteres slik at det vil styrke både den regionale og den nasjonale satsingen.

Dette medlem viser til forslaget i Kristelig Folkepartis alternative budsjett om å bevilge 100 mill. kroner til momskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg.

For å få til disse satsingene har dette medlem redusert bevilgningene til filmfondet (20 mill. kroner) og driftsutgifter til film og medieformål (10 mill. kroner) og foretatt en del andre mindre bevilgningsreduksjoner på ulike poster på under 10 mill. kroner enkeltvis. Til sammen utgjør bevilgningsreduksjonene under ramme 3 knapt 75 mill. kroner.

3.2.3.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 8 896 975 000 kroner under rammeområde 3, som er 160 166 000 kroner mer enn det som følger av regjeringens forslag.

Dette medlem vil understreke betydningen av en sterkt og velfungerende kulturliv. Kunst og kultur er selve grunnlaget for vår utvikling som mennesker og som samfunn. Venstre vil ha en kulturpolitikk som ivaretar det særegne i norsk kultur samtidig som vi tar opp i oss at vi gradvis får et mer flerkulturelt samfunn. En slik kulturpolitikk kan bare utvikles i et nært samspill mellom politiske myndigheter, kunstnere og andre kulturarbeidere og borgerne. Derfor må kulturpolitikken være åpen, preget av demokratiske prosesser og basert på respekt for alle kulturytringer.

Dette medlem vil understreke viktigheten av å ivareta vår kulturarv. Kulturminner – både i immateriell og materiell form – er sporene av våre forfedres liv og virke som fortsatt kan sees og oppleves i dagens samfunn. Vi har en forpliktelse til å bringe kunnskapen om vår fortid videre. Staten er en stor eier av kulturminner, og har et spesielt ansvar for å ta vare på disse. Dette medlem viser i denne forbindelse bl.a. til forslaget under rammeområde 13 om å opprettholde Norsk kulturminnefond, samt ytterligere øke fondsbeholdningen med 200 mill. kroner.

Museumssektoren er også svært viktig i denne sammenheng. Dette medlem viser til at museene gjennom flere år har vært gjennom et omfattende reformarbeid, og at en av utfordringene i tiden som kommer er å styrke den faglige delen av museumsreformen. Dette medlem mener også det er svært viktig å styrke arbeidet med utviklingen av en plan for samlingsforvaltning- og formidling innenfor museumssektoren, og legger til grunn at regjeringen snarest vil komme videre med dette.

Dette medlem viser til planene om videreføring av kaldkrigsprosjektet «Isfronten» ved Luftfartsmuseet i Bodø. Dette medlem er skuffet over at regjeringen ikke bevilger midler til dette i sitt budsjettforslag for 2013, noe som innebærer at prosjektet etter all sannsynlighet vil avvikles etter nyttår, og foreslår på denne bakgrunn å bevilge 7 mill. kroner til formålet.

Dette medlem viser til behovet for en styrking av kulturhistoriske lokalmiljøer i Norge. For dette medlem er det viktig å starte opprustningen av Norges eldste teaterlokale, Konservativen, i Halden. Dette medlem understreker at dette er nødvendig for å sikre bevaring, formidling og bruk av det sammenhengende kulturhistoriske teatermiljøet i Halden, hvilket inkluderer Konservativen, Frederikshalds teater og kulissemagasinet. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å bevilge 1,5 mill. kroner til investeringer i Konservativen i Halden.

Dette medlem viser til behovet for økte driftsmidler for Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum (NVIM) i forbindelse med ivaretakelse av viktige verneverdier ved smelteverket i Odda, og foreslår på denne bakgrunn å bevilge 4 mill. kroner ut over regjeringens forslag til formålet. Midlene vil sikre finansieringen av produksjon og tjenester innen forskning, forvaltning av anlegget og undervisning og formidling. Dette vil gjøre det mulig for NVIM å leve opp til høye forventninger og til leveranser i tråd med deres hovedmål og langsiktige strategier som et nasjonalt museum og besøkssenter.

Dette medlem viser til Dokument 8:161 S (2009–2010), hvor det tas til orde for å innføre en gaveforsterkningsordning for norske museer. I bakgrunnen for forslaget anføres det bl.a. at museene må få styrket mulighetene til å utøve alle sine funksjoner – både overfor et bredt publikum og i forhold til sine fagoppgaver. Dette fordrer at både bygninger, samlinger og magasiner – museenes infrastruktur – er av tilfredsstillende standard, noe som ikke er tilfellet pr. i dag. Dette medlem mener en statlig gavefor-

sterkningsordning knyttet til private donasjoner vil være et viktig bidrag for å kunne styrke museenes infrastruktur. Samtidig vil en slik ordning kunne bidra til ytterligere maktspredning i norsk kulturliv. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å bevilge 20 mill. kroner til etablering av en gaveforsterkningsordning for norske museer, slik skissert i nevnte representantforslag.

Etter dette medlems mening er det av stor betydning å ha et velfungerende bibliotektilbud. Bibliotekene er en viktig kilde for leseglede for både barn, ungdom og voksen. Bibliotekene har en nøkkelrolle i både å formidle litteratur og annen kunst og samtidig være et opplevelsessenter og samlingspunkt for kunnskap og informasjon. En av hovedinnvendingene Venstre hadde mot den gjeldende bibliotekmeldingen når den ble behandlet, jf. St.meld. nr. 23 (2008–2009) og Innst. S. nr. 320 (2008–2009), var at den var for lite forpliktende. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å bevilge 25 mill. kroner til ulike tiltak på bibliotekfeltet. Summen skal blant annet benyttes til å styrke flerkulturelle bibliotek, igangsette et investeringsprogram for biblioteklokaler, etablering av modellbibliotek og samarbeidsløsninger, samt bidra til kompetanseutvikling for ansatte.

Dette medlem mener det er viktig å ha gode stipendordninger for kunstnere, for på denne måten å legge til rette for at kunstnere kan konsentrere seg fullt og helt om sitt virke, særlig i etableringsfasen.

Dette medlem viser videre til at mange unge talenter innenfor musikk, dans, drama og visuell kunst reiser utenlands for å få kortere eller lengre skolering i sine kunstarter, dersom de foresatte har økonomiske ressurser til dette. I dag er det ingen ordninger som gir dem som har behov for økonomisk stønad muligheten for å søke støtte til slike opphold. Det er heller ikke noe formalisert samarbeid med andre land om talentutvikling innen ulike kunstarter. Dette medlem viser til at Venstre ønsker å innføre en stipendordning for unge kulturtalenter, jf. Dokument 8:103 S (2011–2012).

Dette medlem foreslår på denne bakgrunn samlet å bevilge 13 mill. kroner til ca. 50 nye arbeidsstipend, samt etablering av en stipendordning for unge kulturtalenter.

Dette medlem vil påpeke viktigheten av at man i et flerkulturelt samfunn har respekt for kulturelle og språklige minoriteter, og at alle må ha muligheten til å kunne ta vare på sine språk som en viktig del av sin identitet. Videre er det viktig at forholdene legges til rette for at ulike minoriteter får uttrykt sine kulturer, og samtidig får ta del i den tradisjonelt norske. Dette medlem vil derfor styrke de flerkulturelle kulturinstitusjonene med 6 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Dette vil blant annet komme Center for Afrikansk Kulturformidling, Du Store Verden!, Mela - Stiftelsen Horisont og Nordic Black Theater til gode.

Dette medlem viser til at det pågår et arbeid med to nasjonale ordboksprosjekter, hhv. Norsk Ordbok for nynorsk og nyutviklingen av Norsk Riksmålsordbok (nå kalt Det Norske Akademis store ordbok – NAOB) for bokmål/riksmål. Målet har vært at begge disse skal kunne fullføres til riksjubileet i 2014. NAOB er imidlertid ikke tildelt mer enn 4,3 mill. kroner – om lag samme beløp som for 2011 og 2012 – i regjeringens forslag til statsbudsjettet for 2013. Etter det dette medlem kjenner til vil man med finansiering på dette nivået ikke få publisert noe ordbokverk for bokmål før tidligst i 2018. Estimert kapitalbehov for å sikre fremdrift frem mot 2014 er ca. 9,5 mill. kroner pr. år. På denne bakgrunn foreslås det å øke bevilgningen til NAOB med ytterligere 4,3 mill. kroner i statsbudsjettet for 2013.

Dette medlem viser til at landets ulike kompetansesentre for rytmisk musikk pr. i dag ikke likebehandles med hensyn til statlig støtte. Dette medlem mener det er viktig å sikre en slik likebehandling, jf. Dokument 8:104 S (2011–2012), og foreslår på denne bakgrunn å bevilge 6,8 mill. kroner til formålet.

Dette medlem kan ikke se at kulturstatsråden har behov for en omfattende «til disposisjon»-post til bruk etter eget forgodtbefinnende, og foreslår på denne bakgrunn å redusere kap. 320 post 79 med 6,5 mill. kroner. Generelt bør midler avsatt «til disposisjon» dekkes inn over kap. 300 post 1 og post 21.

Dette medlem støtter ordningen med produksjonstilskudd til aviser. Det er viktig for å opprettholde et mangfold i presse-Norge. Dette medlem ønsker imidlertid å innføre et tak i pressestøtten på 30 mill. kroner pr. avis. Et slikt tak vil ramme ca. tre-fire aviser som i dag mottar et uforholdsmessig stort produksjonstilskudd, blant annet sett i forhold til antall abonnenter.

Dette medlem viser til Idrettsforbundets rapport «Anlegg og spillemidler» fra 2011, som viser at det er stor forskjell på anleggssituasjonen i landet. Det er størst mangel på anlegg i fylkene rundt Oslofjorden, mens Finnmark, Sogn og Fjordane og Hedmark har den beste anleggsdekningen. Etterslepet på idrettsanlegg generelt har nå passert 2 mrd. kroner. Dette medlem mener etterslepet må tas inn gjennom en opptrappingsperiode, og foreslår å bevilge 100 mill. kroner til dette formålet i statsbudsjettet for 2013.

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 3:

(Mill. kr)

Kap. Post	Tekst	Bokført	Påløpt
315.70	Momskompensasjon, idrettsanlegg	100,0	100,0
320.74	Flerkulturelle institusjoner	6,0	6,0
320.74	Likebehandling, rytmisk musikk	6,8	6,8
321.73	Flere arbeidsstipend for kunstnere + stipendordning unge kulturtalenter	13,0	13,0
326.75	Det norske akademis store ordbok	4,3	4,3
326.78	Bibliotek	25,0	25,0
328.78	Gaveforsterkningsordning, museer	20,0	20,0
328.78	Tilskudd til Konservatien, Frederikshalds Teater og Kulissemagasinet i Halden	1,5	1,5
328.78	Tilskudd til Kaldkrigsmuseet: Isfronten i Bodø	7,0	7,0
328.78	Tilskudd til Industristadmuseet i Odda	4,0	4,0
320.79	Kulturdep. «til disp.»-post	-6,5	-6,5
335.71	Tak i pressestøtten på 30 mill. pr. avis	-20,9	-20,9
Sum endringer ramme 3: kultur		**160,2**	**160,2**

3.2.3.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 3

Det vises til avsnitt 3.3 nedenfor for samlet oppsummering av forslag til netto rammevedtak.

3.2.4 Rammeområde 4 (Utenriks), under utenriks- og forsvarskomiteen

3.2.4.1 Sammendrag

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
	Utgifter rammeområde 4 (i hele tusen kroner)	
100	Utenriksdepartementet	2 015 721
103	Regjeringens fellesbevilgning for representasjon	47 503
104	Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet	8 981
115	Kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål	96 694
116	Deltaking i internasjonale organisasjoner	1 249 041
117	EØS-finansieringsordningene	1 897 000
118	Nordområdetiltak mv.	444 472
140	Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen	1 194 200
141	Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)	216 500
144	Fredskorpset	44 200
150	Bistand til Afrika	2 158 300
151	Bistand til Asia	939 500
152	Bistand til Midtøsten og Nord-Afrika	540 000
153	Bistand til Latin-Amerika	200 500
160	Sivilt samfunn og demokratiutvikling	2 004 000
161	Næringsutvikling	486 500
162	Overgangsbistand (gap)	420 000
163	Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	3 150 700

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
164	Fred, forsoning og demokrati	1 558 200
165	Forskning, kompetanseheving og evaluering	871 000
166	Miljø og bærekraftig utvikling mv.	4 597 942
167	Flyktningtiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)	1 270 658
168	Kvinner og likestilling	307 000
169	Globale helse- og vaksineinitiativ	2 435 000
170	FN-organisasjoner mv.	4 478 500
171	Multilaterale finansinstitusjoner	2 146 000
172	Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak	292 000
480	Svalbardbudsjettet	145 738
	Sum utgifter rammeområde 4	**35 215 850**
	Inntekter rammeområde 4 (i hele tusen kroner)	
3100	Utenriksdepartementet	124 400
	Sum **inntekter rammeområde 4**	**124 400**
	Sum netto rammeområde 4	**35 091 450**

3.2.4.2 Komiteens merknader

3.2.4.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, foreslår at ramme 4 settes til 35 090 450 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 1 mill. kroner. For nærmere redegjørelse for reduksjonen, vises det til flertallsmerknaden i avsnitt 2.1.2.

3.2.4.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett foreslår at ramme 4 settes til kr 27 578 576 000, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på kr 7 512 874 000.

Handling i handelspolitikken

Disse medlemmer mener at norsk utenrikspolitikk må ta utgangspunkt i samspillet mellom våre strategiske og økonomiske interesser, respekt for grunnleggende menneskerettigheter og ivaretakelse av norske borgeres interesser, sikkerhet og trygghet innenlands så vel som utenlands.

Fremme av norske interesser i utlandet

Det er nødvendig å innrette norsk utenrikspolitikk slik at den til enhver tid tjener norske interesser på en best mulig måte. Derfor mener disse medlemmer det er viktig at de norske utenriksstasjonene får de ressurser som trengs for å ivareta norske borgeres interesser ved uforutsette hendelser, og at de lokaliseres på grunnlag av vurderinger basert på norske borgeres og norsk næringslivs behov. Disse medlemmer har tatt til ordet for en gjennomgang av den norske ambassade- og konsulatstrukturen for å sette søkelyset på i hvilken grad den støtter opp om disse målsettingene.

Økt aktivitet i nord

Nordområdene er viktig for Norge både av økonomiske, politiske og strategiske årsaker. Disse medlemmer vil derfor arbeide for en betydelig mer aktiv politikk i forhold til Nordområdene – gjennom økt norsk tilstedeværelse i nord i alle ledd, økt samarbeid og samhandling med Russland og fremtidsrettet utnyttelse av områdets naturressurser. Disse medlemmer vil styrke bevilgningene til nordområdetiltak med 50 mill. kroner, hvor hoveddelen rettes inn mot grenseoverskridende samarbeid med Russland som følge av delelinjeavtalen. 12 mill. kroner av bevilgningen øremerkes bekjemping av tuberkulose og hiv/aids i nordvest-Russland.

Skape en bærekraftig utviklingspolitikk

Fundamentet i en bærekraftig utviklingspolitikk må bygge på prinsippet om at u-landene i fremtiden skal klare seg uten bistand. Derfor krever disse medlemmer at regjeringen utarbeider en strategi for hvordan bistanden kan utfases i alle norske mottakerland. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiets utviklingspolitikk tar sikte på å løfte

mennesker ut av fattigdom og skape grunnlag for vekst og utvikling gjennom blant annet å bygge ned toll- og handelsbarrierer, sletting av illegitim statsgjeld, sikring av eiendomsrettigheter for det brede lag av befolkningen, prioritering av helse og utdanning, forsterket nød- og katastrofehjelp samt økt satsing på strukturelle tiltak som fremmer demokrati, rettsstat og markedsøkonomi. Alle tiltak som støttes skal bli gjenstand for grundig evaluering, resultatmåling og regnskapskontroll. De siste årene har antallet bistand- og nødhjelpsorganisasjoner økt dramatisk, og bistandsbyråkratiet er nå større enn noensinne. Disse medlemmer foreslår at det opprettes en ekstern, uavhengig database for rangering av bistand- og nødhjelpsorganisasjoner i forhold til kostnadseffektivitet og resultatoppnåelse.

Handling i handelspolitikken

Ekstrem fattigdom og mangel på vekst og utvikling kjennetegner dessverre situasjonen for millioner av mennesker i verden i dag. Frie, åpne markeder og de dynamiske effektene av frihandel har imidlertid løftet milliarder ut av fattigdom i løpet av de siste tiårene. Disse medlemmer mener at frihandel er en «vinn-vinn» situasjon både for u-landene og for norske borgere. Av den grunn foreslår disse medlemmer å fjerne toll på varer fra alle utviklingslandene. Bedre handelsfasilitering vil kunne tilføre verdensøkonomien mange milliarder på årlig basis. Disse medlemmer foreslår derfor å opprette en ekspertgruppe som skal bistå utviklingslandene med å redusere byråkratiske hindringer for entreprenørskap, innovasjon og handel. Afrika er det kontinentet som står overfor de største utfordringene knyttet til handel, investeringer og fremveksten av et eksportrettet næringsliv. Disse medlemmer ber regjeringen om å opprette en handelsfasiliteringsenhet for å stimulere til utviklingen av privat næringsliv i Afrika. Det siste året har på nytt vært preget av en menneskeskapt matkrise, hungersnød og sult i deler av verden til tross for at dagens matproduksjon er tilstrekkelig til å fø en befolkning på 11 milliarder mennesker. Dårlig styresett, byråkrati, korrupsjon og manglende regional handel er ofte årsaken til sult og nød. Disse medlemmer ønsker å stimulere til økt handel med mat og korn og ber regjeringen fremme forslag om et forprosjekt om dette.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede ulike aspekter rundt etablering av et fond for investeringer i det private næringsliv i utviklingsland og komme tilbake til saken ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2013.»

«Stortinget ber regjeringen innføre nulltoll på import av varer fra alle u-land på OECDs DAC-liste.»

«Stortinget ber regjeringen sette en øvre grense for hvor stor andel av sivilsamfunnsorganisasjoners budsjett som kan komme fra det offentlige.»

«Stortinget ber regjeringen etablere praksis med uavhengige evalueringer av norsk bistand og norske bistandsprosjekter.»

«Stortinget ber regjeringen utarbeide planer for utfasing av norsk bistand i mottakerland der hvor dette er aktuelt.»

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til at det opprettes en uavhengig database for rangering av bistands- og nødhjelpsorganisasjoner i forhold til resultatoppnåelse og kostnadseffektivitet.»

«Stortinget ber regjeringen igangsette et forprosjekt for økt matsikkerhet i u-land gjennom handel med mat og korn.»

«Stortinget ber regjeringen om aktivt å motarbeide forskjellsbehandling av Israel i internasjonale fora og organisasjoner.»

«Stortinget ber regjeringen oppheve sikkerhetsmekanismen i GSP-ordningen.»

3.2.4.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 4 settes til 33 604 450 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 1 487 000 000 kroner.

Disse medlemmer mener statsbudsjettet for 2013 viser at regjeringen ikke er villig til å prioritere i tråd med de prinsippene et samlet storting har lagt til grunn for norsk utenrikspolitisk engasjement: At norsk innsats målrettes mot de områdene som er viktigst og mest relevant for det norske samfunnet, og der Norge har en reell mulighet og evne til å gjøre en forskjell. Disse medlemmer mener det er behov for en større grad av realisme og et klart fokus på måloppnåelse hva angår norske virkemidler, muligheter og målsettinger i utenrikspolitikken.

Disse medlemmer peker på følgende som de viktigste utfordringene i utenriks- og utviklingspolitikken:

– Regjeringens passive europapolitikk svekker Norges samarbeid med våre naboer og viktige handelspartnere.
– Regjeringen fører en utviklingspolitikk som fokuserer på økonomiske innsatsmål fremfor resultater.
– Norsk utviklingspolitikk mangler fokus. For stor geografisk og tematisk spredning svekker kompetanse, kontroll og evnen til oppfølging.
– Det mangler systematisk evaluering og oppfølging av multilaterale organisasjoner som mottar norsk støtte.

Disse medlemmer ønsker en realistisk utenrikspolitikk tuftet på tydelige prioriteringer. Utenrikspolitikken skal oppnå faktiske resultater for det norske folk, og søke å skape internasjonalt handlingsrom for å fremme norske interesser og verdier. Samtidig skal Norge bidra til å bevare og styrke en internasjonal rettsorden gjennom forpliktende internasjonalt samarbeid. Norge skal være en aktiv, engasjert og forutsigbar samarbeidspartner og alliert.

Disse medlemmer legger to hovedmål til grunn i utviklingspolitikken: Å fremme menneskerettigheter og demokratisering og legge til rette for at mennesker kan arbeide seg varig ut av fattigdom. Disse medlemmer ønsker samtidig å skape en åpen og fri handel mellom land. Disse medlemmer mener at dette krever klarere prioriteringer og bedre koordinering av den samlede innsatsen utenfor Norges grenser.

Disse medlemmers hovedprioriteringer:

– Høyre vil øke den norske støtten til menneskerettigheter, demokrati, godt styresett og utdanning, særlig konsentrert om jenters rett til utdanning.
– Høyre vil prioritere en mer aktiv europapolitikk, med større tilstedeværelse i EU-sammenhenger og styrket koordinering av arbeidet med EU- og EØS-saker.
– Høyre vil konsentrere norsk bistand til langt færre land og noen hovedsatsningsområder, som menneskerettigheter og demokratisering, utdanning, helse og godt styresett.
– Norske bidrag til multilaterale organisasjoner skal vris i tråd med internasjonale evalueringer for å sende klare signaler om behov for reform og effektivisering.
– Høyre ønsker en friere handel og vil gi fattige land større tilgang til utviklede markeder, som Norge. Dette er et sentralt virkemiddel for å skape varig utvikling. Høyre vil utvide GSP-ordningen til å gjelde flere land, spesielt mellominntektsland.

Menneskerettigheter

Disse medlemmer mener menneskerettigheter, demokrati, rettsstat og ytringsfrihet er sentrale deler av grunnmuren i vårt samfunn. Dette skal også prege norsk utenrikspolitikk. Disse medlemmer forventer at Norge skal være en sterk og prinsipiell stemme for universelle menneskerettigheter i det internasjonale systemet, og vil følge opp dette med en betydelig styrking av bevilgningene til menneskerettigheter. Sivile og politiske rettigheter er under særlig press i store deler av verden, og bør stå i fokus for Norges innsats. Disse medlemmer vil øke den norske støtten til menneskerettighetsarbeid. Dette gjelder særlig i Norges nærområder, som Hviterussland, Russland og Ukraina, og i Midtøsten og Nord-Afrika i etterkant av den arabiske våren.

En målrettet og resultatorientert utviklingspolitikk

Disse medlemmer mener at norsk utviklingspolitikk i langt større grad må vurderes ut fra faktiske resultater. Målet for en hver utviklingspolitikk må være mest mulig utvikling, ikke mest mulig penger til bistand. Disse medlemmer vil derfor styrke kapitlene for menneskerettigheter og sivilt samfunn med fokus på jenters rett til utdanning og godt styresett betydelig over regjeringens forslag. Disse medlemmer ønsker i tillegg å øke støtten til FNs Høykommissær for flyktninger, UNHCR, som opplever en økonomisk krise i forbindelse med økende konflikter og humanitære nødsituasjoner. UNHCR er en resultatorientert organisasjon som har gjennomgått betydelig effektivisering de siste årene.

Disse medlemmer peker på at utvikling først og fremst skapes av sunn nasjonal politikk. Politiske institusjoner og prosesser som sikrer maktfordeling, rettsstat, demokrati og menneskerettigheter er sentrale. I tillegg kommer åpenhet mot omverdenen som stimulerer handel og private investeringer. Utviklingsaktører som Norge kan først og fremst bidra til å skape vilkår for vekst.

Disse medlemmer peker på at samstemthet er et sentralt begrep i en moderne utviklingspolitikk. Mål og virkemidler på alle relevante politikkområder må trekke i samme retning. Det er fortsatt for langt igjen til all norsk politikk overfor fattige land faktisk lever opp til dette. Mål og virkemidler innen handelspolitikk, landbrukspolitikk, energipolitikk, bistand, utdannings- og helsepolitikk må alle koordineres i langt større grad dersom resultatet skal bli reell og varig utvikling.

Disse medlemmer ønsker et fortsatt høyt nivå på bevilgningen til utvikling og bistand, men vil ha en utviklings- og bistandspolitikk som fokuserer på resultater fremfor regjeringens symbolske målsettinger om prosentandel av bruttonasjonalinntekt (BNI). Disse medlemmer mener utviklingspo-

litikken bør ha langt klarere geografisk og tematisk konsentrasjon enn det regjeringens forslag legger opp til, og må ha som langsiktig mål at bistanden skal gjøre seg selv overflødig. Dersom dette endelige målet for utviklingspolitikken skal nås må det i tillegg utvikles langt mer presise resultatmål, og kontroll og etterprøvbarhet må styrkes.

Disse medlemmer mener Norge må sette strengere krav til mottakerland for norsk bistand. Spesielt må det stilles krav til demokratiutvikling, godt styresett og korrupsjonsbekjempelse hos mottakerne. En forutsetning for å motta norsk bistand må være klare tegn på demokratisering og respekt for grunnleggende menneskerettigheter.

Disse medlemmer mener det i langt større grad enn i dag må sikres at norsk støtte til multilaterale organisasjoner brukes effektivt og støtter opp under norske prioriteringer og mål for utviklingspolitikken. Disse medlemmer peker på behovet for systematisk oppfølging av evalueringer av FN-organisasjonenes innsats med omprioriteringer og klare budsjettmessige konsekvenser for de organisasjonene som vurderes som lite effektive og målbevisste. Slike evalueringer, med påfølgende vridninger av støtte, bør gjøres i tett samarbeid med andre donorland for å skape størst mulig effekt og påvirkningskraft. Regjeringens «profilark» for organisasjonene synes ikke å fylle dette behovet på en tilstrekkelig god måte i dag. Disse medlemmer ønsker derfor å redusere norske overføringer til enkelte FN-organisasjoner og vri midler til kanaler som både leverer resultater og som prioriterer i tråd med norske politiske mål.

Høyres utenriks- og utviklingspolitiske prioriteringer:	
Jenters rett til utdanning og godt styresett - konsentrert om Afrika	120 mill. kr
Menneskerettigheter	100 mill. kr
UNHCR	70 mill. kr
Prosjekter for å bedre veterinær- og kvalitetskontroll for mat i fattige land	40 mill. kr

3.2.4.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 4 settes til 35 371 450 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 280 000 000 kroner.

Dette medlem mener Norge må føre en verdibasert utenrikspolitikk som aktivt søker å sikre globale fellesgoder, forbedre situasjonen for verdens fattige og forfulgte samt ivareta norske interesser i det internasjonale samkvem.

Dette medlem viser til at gjeldsproblemene i internasjonal økonomi, ikke minst i Eurosonen i EU og i USA, skaper stor usikkerhet og fare for tilbakeslag som også kan ramme norsk økonomi. Norges sterke finansielle situasjon og det faktum at vi ikke er del av EUs pengeunion, gir oss et fordelaktig utgangspunkt. Situasjonen kan likevel bli utfordrende og viser betydningen av at det føres en ansvarlig økonomisk politikk med sikte på å sikre norske bedrifter og arbeidsplasser gjennom turbulente tider. EØS-avtalen sikrer markedsadgang til EØS-området og gjennom støtteordningene i EØS gir Norge betydelige bidrag til de vanskeligst stilte landene i EU.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti ønsker en bedre samstemt norsk utviklingspolitikk, hvor handel, investeringer og bistand samvirker. Kristelig Folkeparti vil etablere et investeringsprogram på 10 mrd. kroner innenfor rammen av Statens pensjonsfond utland (SPU) for å bidra til næringsutvikling i de fattigste landene.

Dette medlem mener at Norge også kan gjøre mer for å forbedre utviklingslandenes markedsadgang i industriland. Eksportsubsidier på matvarer, for eksempel fra EU og USA, skaper store problemer for matvareprodusenter i fattige land. Denne type proteksjonisme må begrenses slik at produsenter i utviklingsland får bedre konkurransevilkår.

Dette medlem har notert seg at regjeringen siden 2010 har senket bistandsrammens andel av BNI og nå har lagt nivået til knapt 1,0 pst. av brutto nasjonalinntekt (BNI). Utgifter til skog- og klimaprosjektet er lagt inn under bistandsrammen. Dette medlem vil styrke Norges internasjonale solidaritet og la globale klimatiltak komme som et tillegg til bistanden til fattigdomsbekjempelse. Som et skritt i denne retning foreslår dette medlem å øke bistandsrammen med 305 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Regnskapet for 2011 viser at regjeringen ikke overførte de midlene som var bevilget til Amazonasfondet innen skog- og klima-prosjektet. Utenriksdepartementet har overfor komiteen bekreftet at over 1,9 mrd. kroner av bevilgede midler til skog- og klimasatsingen stod på konto i Norges Bank ved årets utløp, fordi forutsetningene ikke var til stede for å overføre bevilgningene til Brasil. På bakgrunn av at

så store beløp ble stående ubrukt ved årets slutt, foreslår dette medlem å erstatte 400 mill. kroner av bevilgningsforslaget for 2013 med en tilsvarende tilsagnsfullmakt. Dermed kan ambisjonsnivået holdes oppe, men bevilgningen for budsjettåret blir mer i samsvar med hva som er realistisk å få overført til Amazonasfondet.

Dette medlem foreslår i samsvar med dette at det frigjorte beløpet på 400 mill. kroner brukes i sin helhet til å styrke regionbevilgningen til Afrika, som regjeringen i sitt budsjettforslag foreslo redusert med vel en halv milliard. Dette medlem viser til romertallsvedtak om slik tilsagnsfullmakt. Dette medlem finner også rom for å redusere driftsbevilgningen til Utenriksdepartementet med 25 mill. kroner, blant annet under forutsetning av at tjenestereiser med fly ikke skal foretas på forretningsklasse.

Omdisponeringen av 400 mill. kroner og rammeøkningen på 305 mill. kroner som dette medlem går inn for, gjør at Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjettforslag kan tilføre i alt 705 mill. kroner til prioriterte bistandsformål i 2013 og dermed styrke fattigdomsorienteringen betydelig. Ved fordelingen av de 705 mill. kroner vil dette medlem gi følgende sektorer prioritet:

– Bistand til utdanning styrkes med i alt 400 mill. kroner, slik at samlet norsk utdanningsbistand i 2013 når opp i vel 2 mrd. kroner. Den økte utdanningsbistanden dekkes av økningene innenfor regionbevilgningen til Afrika, til sivilt samfunn, til UNICEF og til Global Partnership for Education.
– Bistand til landbruk og matsikkerhet økes med om lag 200 mill. kroner, som finansieres over den økte regionbevilgningen til Afrika, økt støtte til sivilt samfunn og økt støtte til internasjonal landbruksforskning.

Dette medlem mener frivillige organisasjoner spiller en viktig rolle i utviklingssamarbeidet og vil øke bevilgningen til sivilt samfunn med 100 mill. kroner.

Dette medlem ønsker en sterkere regional konsentrasjon av Norges stat-til-stat-bistand og vil prioritere Afrika sør for Sahara. Sentrale oppgaver er bedre styresett, kamp mot korrupsjon og rettferdige skattesystemer som finansierer offentlig sektor. Et fritt og sterkt sivilt samfunn kan medvirke til nødvendige reformer og til å forhindre eller avsløre eliters maktmisbruk. Bedre infrastruktur, ren energi og ansvarlig naturforvaltning er viktige nøkler til varig og sunn økonomisk vekst. Men effektiv fattigdomsbekjempelse krever også økt satsing på utdanning for alle, utvikling av et klimatilpasset landbruk og et helsevesen som sikrer folkehelsen og motvirker at millioner av barn dør på grunn av sykdommer det finnes effektive vaksiner mot.

Det er etter dette medlems syn viktig at Norge er aktive bidragsytere til innovativ bistand som gir mer effektiv resultatoppnåelse. Ut fra et slikt perspektiv støtter Kristelig Folkeparti blant annet den avtalte økningen av norsk bistand til GAVIs arbeid for vaksinering fram mot 2015. Som ledd i kampen for å lette sykdomsbyrden i de fattigste landene ytterligere, foreslår dette medlem også en økning på 50 mill. kroner av Norges bidrag til WHOs spesialprogram for bekjempelse av ti neglisjerte tropiske sykdommer. Programmet gjennomføres i samarbeid med UNICEF, UNDP og Verdensbanken.

Kristelig Folkeparti anser støtte til et mer klimarobust landbruk og økt matvaresikkerhet som et sterkt forsømt område innen norsk bistand. Stortinget har lenge etterlyst en høyere prioritering av dette. Dette medlem viser til at risikoen for nye matvarekriser er betydelig og at store folkegrupper har små marginer å gå på. Overgang til en mer robust og klimatilpasset matproduksjon kan derfor gi både økonomisk forbedring og større sikkerhet for utsatte befolkningsgrupper.

Dette medlem foreslår bevilgningsøkninger med hovedvekt på økt innsats for utdanning, klimatilpasning gjennom et mer klimarobust landbruk og økt matsikkerhet og bedret folkehelse. Storparten av økningen går til Afrika sør for Sahara. Om lag 400 mill. kroner går til styrket innsats for utdanning for alle.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti ved de årlige budsjettbehandlingene har uttrykt uenighet i den nedtrapping av bistandens andel av BNI som regjeringen har gjennomført siden 2010. Bistandsrammen som regjeringen nå foreslår, utgjør knapt 1 pst. av forventet BNI. Både utgifter til asylsøkere i Norge og klima- og skogsatsingen er dekket innenfor denne rammen. Bevilgningen til andre bistandsformål enn skog- og klimasatsingen er i regjeringens forslag dermed senket ned mot 0,9 pst. av BNI. Bevilgningene til disse bistandsformål vil med dette medlems forslag bli styrket med til sammen 705 mill. kroner.

Dette medlem vil foreslå følgende påplusninger i bistandsbudsjettet i forhold til regjeringens budsjettforslag for 2013:

– 400 mill. kroner mer bevilges til regionalbevilgningen til Afrika med sikte på å sikre bedre utdanning og et mer klimarobust landbruk og større matsikkerhet på verdens fattigste kontinent.
– 100 mill. kroner mer bevilges til sivilt samfunn med sikte på å styrke de frivillige organisasjoners langsiktige innsats for utdanning, et mer klimarobust landbruk og bedre matsikkerhet. Den økte

innsatsen skal særlig ha fokus på kvinnenes viktige rolle.
- 50 mill. kroner mer bevilges til styrking av grunnutdanning for alle og tilgang til rent drikkevann, UNICEF.
- 50 mill. kroner mer bevilges som tilleggsmidler via FN-systemet, til et spesialprogram for bekjempelse av ti neglisjerte tropiske sykdommer.
- 5 mill. kroner ekstra bevilges til tilskudd til internasjonal landbruksforskning.
- 100 mill. kroner mer bevilges til utdanning gjennom samfinansieringsprogrammet «Global Partnership for Education».

3.2.4.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 35 102 650 000 kroner under rammeområde 4, som er 11 200 000 kroner mer enn det som følger av regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at utgangspunktet for Venstres utenrikspolitikk er det sosialliberale målet om økt frihet for alle, uavhengig av geografisk opprinnelse. Venstre mener dette målet nås best gjennom å styrke og videreutvikle internasjonale institusjoner som fremmer menneskerettigheter, demokrati, markedsøkonomi, miljø og respekt for internasjonal lov og rett. For Venstre er det viktig at Norge yter bistand til vanskeligstilte land og at vi respekterer demokratiske lands rett til å bestemme over egen utvikling. Men Venstre mener det er legitimt å stille krav om demokrati og respekt for grunnleggende menneskerettigheter slik at vi kan stimulere utviklingsland til en positiv utvikling.

Dette medlem vil understreke at globalisering og en sunn markedsøkonomi har løftet flere mennesker ut av fattigdom de siste tre tiårene enn noen gang tidligere i verdenshistorien. Denne utviklingen skyldes blant annet velfungerende nasjonale og internasjonale markeder, sterkere forpliktelser overfor sivile og politiske menneskerettigheter i de fleste stater, og fungerende internasjonalt samarbeid på en rekke områder.

Dette medlem mener at regjeringens satsing på klima- og energisamarbeid med utviklingsland er positivt dersom den forvaltes riktig og har klare mål. Dette medlem mener skogsatsingen må sette utviklingsland i stand til å forvalte egne skogressurser, blant annet gjennom bekjempelse av korrupsjon, og at det er nødvendig med en bred tilnærming til energisatsingen.

Dette medlem er imidlertid kritisk til at satsingen på klima- og energisamarbeid ikke kommer i tillegg til allerede inngåtte løfter om bistand til fattigdomsbekjempelse. Når Norge legitimerer at bistandsbudsjettet skal dekke inn klimakostnader, vil dette kunne ha en signaleffekt til andre land som i utgangspunktet ikke har et like høyt bistandsnivå som Norge.

Dette medlem viser til at Venstre tidligere har foreslått å vri store deler av bistanden fra Latin-Amerika til Afrika. Dette medlem mener at regjeringens satsing på bistand til Latin-Amerika langt på vei er ideologisk begrunnet. Denne satsingen bidrar etter dette medlems mening til å svekke fattigdomsorienteringen i bistanden, da de fleste landene i regionen er mellominntektsland.

I statsbudsjettet for 2013 foreslår dette medlem å redusere bistanden til Latin-Amerika med 100 mill. kroner, og tilsvarende å øke bevilgningene til andre viktige poster på bistandsbudsjettet. Dette medlem foreslår blant annet å styrke næringsutvikling under kap. 161 med 30 mill. kroner; styrke nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter under kap. 163 med 50 mill. kroner; samt sikre UNESCO ytterligere 20 mill. kroner i overføring i 2013. Sistnevnte er etter dette medlems mening et nødvendig bidrag for å sikre kontinuitet, bl.a. sett i lys av at USA har endret overføringene til UNESCO grunnet palestinsk medlemskap i organisasjonen.

Dette medlem vil også fremheve betydningen av uavhengig kvalitetssikring og evaluering av bistanden med sikte på å lære av feil og mangler knyttet til igangsatte eller avsluttende prosjekter. Slik lærdom må på en systematisk måte inngå i beslutningsgrunnlaget for fremtidig bistand. Dette medlem mener det er behov for nye tilnærminger og forsterkede metoder for evaluering og kvalitetssikring, både på nasjonalt nivå og i samarbeid med ande likesinnede giverland. Mottakere av bistand bør i større grad trekkes med i dette arbeidet. Generelt mener dette medlem at bevilgningene til kvalitetssikring og evaluering bør øke i takt med veksten i bistandsbudsjettet.

Dette medlem er opptatt av å styrke kontakten mellom den vestlige verden og muslimske land – mellom enkeltmennesker, frivillige organisasjoner, politiske partier, næringsliv mv. Dette medlem viser i denne forbindelse til tidligere forslag fra Venstre om at det opprettes et eget utvekslings- og samarbeidsprogram mellom muslimske land og norske frivillige organisasjoner, herunder spesielt barne- og ungdomsorganisasjoner, og politiske partier. Tilsvarende program for østeuropeiske land etter murens fall og for Balkan etter krigen kan brukes som modell.

Dette medlem mener Norge har en moralsk plikt overfor mennesker som er forfulgt på grunn av sin rase, religion, nasjonalitet eller tilhørighet til en sosial gruppe. FNs høykommissær for flyktninger har tidligere meldt om et stort behov for å bosette

kvoteflyktninger og FN har oppfordret rike land til å ta imot flere flyktninger. Dette medlem mener Norge er i stand til å ta inn flere kvoteflyktninger enn det regjeringen legger opp til, og foreslår å øke kvoten med 500 i 2013. Dette medlem viser til forslag under rammeområde 6 om samlet å bevilge 80,3 mill. kroner til å motta 500 flere kvoteflyktninger enn det som følger av regjeringens forslag.

Dette medlem vil i denne forbindelse gjenta sin skepsis til praksisen med at flyktningtiltak i Norge godkjennes som utviklingshjelp (ODA). Dette medlem er kjent med at dette er i tråd med OECDs retningslinjer og en innarbeidet budsjetteknikk, men vil advare mot en utvikling der Norge fremstår som ledende i å utgiftsføre innenlands flyktningtiltak som bistand. Dette medlem viser i denne forbindelse til at tidligere statsråd Solheim ønsket en debatt om denne praksisen velkommen, jf. Dokument 15:482 (2009–2010). Det gjør dette medlem også, og har som utgangspunkt at bistandsbudsjettet ideelt sett bør forbeholdes reelle bistandstiltak. Dette medlem mener således at det f.eks. er tvilsomt å inkludere utgifter knyttet til økt antall asylsøkere i beregningen av gradoppnåelse av bistandsmålet.

Dette medlem viser til at Venstre foreslår 25 pst. reduksjon i gebyr vedrørende søknader til arbeidstillatelse, oppholdstillatelse, statsborgerskap mv, noe som også vil ha konsekvenser for bevilgningen over rammeområde 4. På denne bakgrunn foreslås det å øke bevilgningen over kap. 3100 med 11,2 mill. kroner.

Dette medlem viser til at det i dag er tre lavinntektsland – Vietnam, Pakistan og Nigeria – som ikke får toll- og kvotefri adgang til det norske markedet i henhold til det norske tollpreferansesystemet (GSP). Dette medlem viser til forslag under rammeområde 21 om å gi toll- og kvotefri adgang for disse landene, noe som har et beregnet provenytap på 45 mill. kroner.

Videre viser dette medlem til at Venstre vil gå mot regjeringens forslag om prosenttoll på ost og kjøtt, jf. nærmere omtale under rammeområde 21.

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 4:

Kap. Post	Tekst	Bokført	Påløpt
161.70	Bistand, Næringsutvikling	30,0	30,0
163.70	Bistand, nødhjelp/humanitær bistand	50,0	50,0
170.76	UNESCO	20,0	20,0
3100.02	25 pst. reduksjon i gebyr vedr. søknader til arbeidstillatelse, oppholdstillatelse, statsborgerskap mv	11,2	11,2
153.78	Bistand, Latin-Amerika (omprioritering)	-100,0	-100,0
Sum endringer ramme 4: utenriks		**11,2**	**11,2**

3.2.4.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 4

Det vises til avsnitt 3.3 nedenfor for samlet oppsummering av forslag til netto rammevedtak.

3.2.5 Rammeområde 5 (Justis), under justiskomiteen

3.2.5.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012-2013) med Tillegg 1
	Utgifter rammeområde 5 (i hele tusen kroner)	
61	Høyesterett	85 084
400	Justis- og beredskapsdepartementet	420 379
410	Tingrettene og lagmannsrettene	1 745 603
411	Domstoladministrasjonen	72 889
413	Jordskiftedomstolene	223 231
414	Forliksråd og andre domsutgifter	189 292
430	Kriminalomsorgens sentrale forvaltning	3 769 328
432	Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS)	167 684
440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	10 809 828

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012-2013) med Tillegg 1
441	Oslo politidistrikt	2 059 343
442	Politihøgskolen	545 688
445	Den høyere påtalemyndighet	150 130
446	Den militære påtalemyndighet	7 598
448	Grensekommissæren	6 278
451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	645 435
452	Sentral krisehåndtering	14 304
455	Redningstjenesten	1 355 300
460	Spesialenheten for politisaker	39 369
466	Særskilte straffesaksutgifter m.m.	989 150
467	Norsk Lovtidend	3 324
468	Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker	14 903
469	Vergemålsordningen	176 574
470	Fri rettshjelp	713 335
471	Statens erstatningsansvar	138 052
472	Voldsoffererstatning og rådgiving for kriminalitetsofre	434 543
473	Statens sivilrettsforvaltning	39 414
474	Konfliktråd	76 815
475	Bobehandling	83 229
	Sum utgifter rammeområde 5	**24 976 102**
	Inntekter rammeområde 5 (i hele tusen kroner)	
3400	Justis- og beredskapsdepartementet	1 191
3410	Rettsgebyr	187 937
3413	Jordskiftedomstolene	23 732
3430	Kriminalomsorgens sentrale forvaltning	100 952
3432	Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS)	673
3440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	1 427 974
3441	Oslo politidistrikt	32 465
3442	Politihøgskolen	27 975
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	153 236
3455	Redningstjenesten	22 413
3469	Vergemålsordningen	4 300
3470	Fri rettshjelp	3 450
3473	Statens sivilrettsforvaltning	5
3474	Konfliktråd	2 406
	Sum inntekter rammeområde 5	**1 988 709**
	Sum netto rammeområde 5	**22 987 393**

3.2.5.2 Komiteens merknader

3.2.5.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, foreslår at ramme 5 settes til 22 985 893 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 1,5 mill. kroner. For nærmere redegjørelse for reduksjonen, vises det til flertallsmerknaden i avsnitt 2.1.2.

3.2.5.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett foreslår at ramme 5 settes til kr 23 399 393 000, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på kr 412 000 000.

Disse medlemmer mener at å skape trygghet for liv og eiendom er den viktigste justispolitiske oppgave. Dette krever et politi som er dimensjonert for de oppgavene de er satt til å ta seg av. Videre må fengselskapasitet og domstols kapasitet være god nok til å få saker behandlet effektivt og straff gjennomført hurtig.

Disse medlemmer viser til at politiet for tredje år på rad har opplevd nedbemanning i den totale arbeidsstyrken. Slik årets budsjettforslag er utformet, er det stor sannsynlighet for at dette også vil skje i 2013. Disse medlemmer minner om det tverrpolitiske målet om 2 tjenestemenn pr. 1 000 innbyggere innen 2020.

Disse medlemmer er også opptatt av å styrke den generelle samfunnssikkerheten og ta 22. julikommisjonens rapport på alvor. Disse medlemmer mener det er viktig å bruke resursene på handlekraftige tiltak som merkes ute, i stedet for å utvide Justisdepartementet til å bli enda større.

Dette er årsakene til at disse medlemmer foreslår å bevilge 300 mill. kroner ekstra til politiet i vårt alternative budsjett.

Kriminalomsorgen sliter med driftsbudsjettene og vil få strammere økonomi etter at fleksibiliteten i arbeidstidsordningene nå er fjernet av hovedsammenslutningene og Fornyingsdepartementet. Dette vil medføre dårligere bemanning, mindre satsing på fagutdannede fengselsbetjenter og således mindre sikkerhet for både innsatte og ansatte. Disse medlemmer foreslår å bevilge 11 mill. ekstra til kriminalomsorgen i det alternative budsjettet.

Det er viktig for effektiviteten i domstolene at regjeringens fortsatte kutt i driftsbudsjettet blir reversert. I tillegg er det av stor betydning for domstolene å få ekstra midler til opprusting av IKT-plattformene slik at man kan arbeide effektivt. Disse medlemmer vil også starte innfasingen av lyd- og bildeopptaksutstyr for å gjøre domstolene mer moderne, heve rettssikkerheten og lette alle parters arbeid.

Disse medlemmer vil:

– Gi alle nyutdannede politifolk jobb
– Sikre at terrorberedskapen i fremtiden blir tilfredsstillende ved å styrke PST, den samlede helikopterflåten og politiets grunnbemanning
– Sikre effektive domstoler
– Innføre egne fengsler med lavere standard for utenlandske kriminelle
– Opprette eget investeringsbudsjett for politiet på 150 mill. kroner.

3.2.5.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 5 settes til 23 402 393 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 415 000 000 kroner.

Disse medlemmer viser til 22. juli-kommisjonens rapport, som dokumenterte at Norge ikke var godt nok forberedt og at for mye sviktet 22. juli 2011. Det er et myndighetsansvar å sikre god beredskap ved ulykker, naturkatastrofer og ved terrorhandlinger i hele landet.

Disse medlemmer ser følgende hovedutfordringer på justissektoren:

– Svakheter ved beredskap og samfunnssikkerhet.
– Politiet har for lite ressurser og for få politifolk.

Disse medlemmers hovedprioriteringer:

– Styrking av politiets operative kapasitet. Politiet må settes i stand til å møte morgendagens kriminalitetsutfordringer. Dette innebærer teknologiske løsninger tilpasset det 21. århundre.
– Styrking av PST.
– Økning av bevilgningene til frivillige organisasjoner og beredskapsarbeidet i redningstjenesten. Uten disse ville vår samlede beredskap ha vært vesentlig svekket.

Politi

Disse medlemmer viser til at politiets viktigste oppgave er å sikre befolkningens trygghet. Et nært, tilstrekkelig bemannet og kompetent politi er helt avgjørende for å sikre trygge lokalsamfunn. Fravær av lokalt politi gir grobunn for kriminalitet. Disse medlemmer godtar ikke at det utvikler seg lovtomme rom i samfunnet, hvor vår evne til å slå ned på kriminalitet reduseres. Risikoen for at kriminelle blir tatt blir mindre, og sannsynligheten for kriminalitet øker. Disse medlemmer mener situasjonen i politidistriktene landet rundt tilsier at det er et stort behov for større økonomiske rammer for politidistriktene. Disse medlemmer mener at et av de viktigste elementene i beredskapen er tilstedeværende og tilgjengelig politi med god trening og rett utstyr. Fra nyutdannede til politimestre og ledelsen i Politidirektoratet og Justisdepartementet må flest mulig ha gjennomført realistiske øvelser som setter deres evne til å håndtere usikre situasjoner på prøve. Disse medlemmer mener også at kompetanse-

overføring mellom politidistriktene er sentralt for å videreutvikle politietaten.

Disse medlemmer vil:

– Sikre midler til en klar økning av politikraften i Norge.
– Legge til rette for tilstedeværende politi i hele landet.
– Gi politiet tid og mulighet til å prioritere forebyggende arbeid og bekjempelse av organisert kriminalitet.
– Oppgraderingen av politiets IKT-løsninger finansieres sentralt. Slik sikres forutsigbarhet for tilstedeværelse av politi hele landet.
– Videreføre det høye opptaket til Politihøgskolen.

Videreutvikling av justissektoren

22. juli-kommisjonens rapport har hatt stor innflytelse på Justis- og beredskapsdepartementets budsjettforslag for 2013. Disse medlemmer mener det er viktig at budsjettmidlene på justisområdet i størst mulig grad fordeles til den ytre tjenesteproduksjonen, slik at minst mulig brukes til administrasjon. I en tid med økende utfordringer og flere oppgaver for justissektoren er det viktig å legge til rette for en balanse i straffesakskjeden, slik at god etterforskning, en effektiv og rettssikker iretteføring og deretter en rask iverksettelse av straffereaksjonen blir ivaretatt. Disse medlemmer foreslår i sitt alternative statsbudsjett økte bevilgninger til domstolene og den høyere påtalemyndighet.

Disse medlemmer viser til at oppmerksomhet på kostnadseffektivitet og økonomiske prioriteringer er svært viktig i alle deler av offentlig virksomhet. Disse medlemmer stiller i sitt alternative statsbudsjett klare krav til effektivisering i offentlige virksomheter og reduksjon av administrative kostnader i alle sektorer.

Disse medlemmer viser til at regjeringen i lang tid har avvist å la private akkrediterte analyseinstitutt analysere DNA. Dette har vært til skade for politiets mulighet til å oppklare kriminalitet raskere, og dermed også til skade for kriminalitetsofrene. Disse medlemmer mener det kan stilles spørsmål ved om man har utnyttet offentlige ressurser effektivt og bidratt til etterforskning på en mest mulig rettssikker måte.

Disse medlemmer vil:

– Legge til rette for evalueringer av tiltakene som gjennomføres som følge av hendelsene 22. juli.
– Sikre kostnadseffektiv drift av justissektoren.
– La private analysere DNA-prøver i straffesakskjeden

Kriminalomsorgen

Disse medlemmer konstaterer at regjeringen ved fremleggelsen av statsbudsjettet for 2013 verken har sørget for å forankre en kapasitetsplan for kriminalomsorgen i Stortinget eller utarbeidet den varslede bemanningsanalysen for kriminalomsorgen. Planleggingen og dimensjoneringen av tilbudet i kriminalomsorgen står ikke i samsvar med de intensjonene et samlet storting hadde da stortingsmeldingen «Straff som virker», St.meld nr. 37 (2007–2008) om innholdet i kriminalomsorgen, ble behandlet.

Disse medlemmer er bekymret over det økende antallet utenlandske kriminelle i norske fengsler. Det er positivt at regjeringen har fulgt opp opposisjonens forslag om etablering av egne fengsler for kriminelle utlendinger som ikke skal tilbakeføres til det norske samfunnet.

Regjeringen har gjennomført organisatoriske grep i form av å etablere et eget direktorat for kriminalomsorgen. Disse medlemmer er i tvil om hvorvidt dette bidrar til den bedrede faglige styringen som forventes, ikke minst sett på bakgrunn av erfaringer gjort med for eksempel av et eget direktorat for politiet.

Disse medlemmer viser til at det ved vedtakelsen av statsbudsjettet for 2013 er grunn til å forvente økende soningskøer og utsettelser av nødvendige tiltak som regjeringen er ansvarlig for. Listen over ubetalte regninger er lang, også innen kriminalomsorgen.

Disse medlemmer vil igjen fremheve den svært samfunnsnyttige innsatsen de frivillige organisasjonene gjør i arbeidet for å forebygge kriminalitet og redusere omfanget av utført kriminalitet av tidligere straffedømte. Frivillige organisasjoner utgjør et svært viktig supplement til arbeidet som gjøres av staten og kommunene med tilbakeføring av tidligere kriminelle til et liv uten kriminalitet.

Disse medlemmer vil:

– At kapasitetsplanen for kriminalomsorgen forankres i Stortinget.
– Styrke forskningsinnsatsen i kriminalomsorgen.
– Ha flere soningsoverføringer av utenlandske kriminelle.
– Egne fengsler for utenlandske kriminelle som ikke skal tilbakeføres til det norske samfunnet.
– Styrke de frivillige organisasjonene i arbeidet med tilbakeføring av innsatte etter endt soning.

Høyres justispolitiske prioriteringer	
Beredskap	
Øvelser, utstyr, IKT	100 mill. kr
PST	15 mill. kr
Sivilforsvaret for forsering av materiellanskaffelser, samt samtrening med Politi, nødetater og Forsvaret	35 mill. kr
Flere politifolk: Politiets driftsbudsjett	200 mill. kr
Flere politifolk: Oslo Politidistrikt	50 mill. kr
Frivillige organisasjoner i redningstjenesten	10 mill. kr
Narkotikahunder, utdanning og drift	5 mill. kr
Domstolene / balanse i straffesakskjeden	10 mill. kr
Frivilliges tilbakeføringsarbeid etter soning	5 mill. kr
Den høyere påtalemyndighet	5 mill. kr

3.2.5.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 5 settes til 23 274 693 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 287 300 000 kroner.

Dette medlem viser til at trygge nærmiljø gir trygge familier og trygge barn. Det er en kjensgjerning at mange i dag kjenner på utrygghet, på grunn av økende vold og kriminalitet. Mye kunne vært unngått gjennom forebyggende arbeid i nærmiljøet og tidlig innsats overfor unge i risikosonen. Kristelig Folkeparti vil prioritere arbeidet for trygge gater og nærmiljø og bekjempelse av hverdagskriminaliteten som ødelegger folks trygghet. Da trenger vi et nærere og mer synlig politi. Den siste tiden har det kommet frem at henleggelsesprosenten er svært høy i saker hvor det foreligger vold i nære relasjoner. Dette medlem vil derfor prioritere etterforskning av vold i nære relasjoner og overgrep mot barn. Derfor foreslår Kristelig Folkeparti å styrke politiets arbeid for å forebygge og bekjempe kriminalitet med 262 mill. kroner, herunder 30 mill. kroner i forhøyet bevilgning til Oslo Politidistrikt.

I lys av terrorangrepet Norge ble utsatt for i 2011, har det kommet frem at det foreligger et forbedringspotensial i samvirket mellom nødetatene. Dette medlem vil derfor styrke bevilgning til samtrening mellom politiet, Forsvaret og andre nødetater med 23 mill. kroner. I tillegg vil dette medlem påpeke viktigheten av god beredskap og i den sammenheng er det viktig at politiet gis ressurser til å øve. Kristelig Folkeparti øker derfor bevilgning til politiet slik at de har mulighet til å møte fremtidens oppgaver når det gjelder beredskap.

Dette medlem viser til at domstolene sliter med et betydelig etterslep etter mange år med nedprioritering. Saksmengden i domstolene har økt markant de siste årene, både når det gjelder sivile saker og straffesaker, uten at dette i tilstrekkelig grad har blitt fulgt opp i budsjettene gjennom økte bevilgninger. Resultatet av dette blir lengre saksbehandlingstid, som igjen betyr vondere rettsprosesser for ofrene, og mindre rettssikkerhet for den enkelte. Dette medlem foreslår å øke bevilgningene for å styrke bemanningen i domstolene med 5 mill. kroner og å øke bevilgningene til domstolsadministrasjonen med 5 mill. kroner til nytt utstyr for en mer effektiv saksbehandling.

Dette medlem vil understreke det viktige arbeidet for å tilbakeføre tidligere innsatte til samfunnet som skjer i regi av frivillige organisasjoner. For å styrke dette arbeidet foreslår Kristelig Folkeparti å øke bevilgningen til disse organisasjonene med 5 mill. kroner.

Dette medlem mener også det er behov for en støtteordning for frivillige organisasjoner som arbeider med offeromsorg, slik som Stine Sofies Stiftelse. Organisasjoner som yter omsorg og hjelp for offer og pårørende gjør en viktig jobb og for å styrke dette arbeidet foreslår Kristelig Folkeparti å etablere en støtteordning med 5 mill. kroner.

Dette medlem viser til at politiet har et betydelig investeringsbehov når det gjelder IKT i 2013. Regjeringen har økt bevilgningen til IKT i politiet, men er langt fra nok til å møte de store utfordringer som politiet står overfor. Kristelig Folkeparti foreslår derfor å øke tilskuddet til politiets IKT-investeringer med 50 mill. kroner.

Videre foreslår dette medlem at Økokrim styrkes med 10 mill. kroner for å være bedre rustet til å ta unna saker og følge opp økonomisk kriminalitet.

Dette medlem viser til at det er bevilget penger til en styrking av Politiets sikkerhetstjeneste (PST). Dette er en god start, men ikke dekkende for behovet. Å redusere risiko og utrygghet er et kostnadskrevende og omfattende arbeid som krever betydelige ressurser. Kristelig Folkeparti foreslår derfor å øke støtten til PST med 20 mill. kroner.

Dette medlem mener til slutt at de studentrettshjelpstiltakene gjør en viktig jobb for personer som ikke har tilgang til juridisk bistand fra annet hold. Fri rettshjelp er med å bidra til at rettsikkerheten til den enkelte som ikke har midler selv kan bli ivaretatt. I tillegg vil dette medlem påpeke viktigheten av arbeidet som blant annet Jussbuss står for, slikt frivillig arbeid burde samfunnet støtte opp under. Dette medlem foreslår derfor å øke støtten til de nevnte tiltakene med 2 mill. kroner.

Dette medlem vil påpeke bekymring vedrørende manglende resultater i forbindelse med utbyggingen av Nødnett. Nødnett er svært viktig for å sikre sikker og god kommunikasjon for den enkelte nødetat samt mellom etatene. Prosjektet har blitt utsatt og regjeringen har selv kuttet i bevilgningen fordi utbyggingen går saktere enn planlagt. Dette medlem foreslår derfor å halvere bevilgningen som er fremlagt av regjeringen rammeområde 17, og vil be regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om utbedringer og en fullverdig gjennomføringsplan i god tid før RNB for å sikre en forsvarlig utbygging av Nødnettet. Dette medlem vil avvente behandlingen av en slik sak før resten av bevilgningen gis.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti gikk imot implementering av datalagringsdirektivet i norsk rett, på bakgrunn av personvernhensyn og grunnleggende menneskerettighetshensyn. Dette medlem foreslår derfor å redusere utgifter på justisrammen knyttet til å gjennomføre direktivet tilsvarende 16,8 mill. kroner.

3.2.5.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 22 938 593 000 kroner under rammeområde 5, som er 48 800 000 kroner mindre enn det som følger av regjeringens forslag.

Dette medlem mener justispolitikkens kjerneområde er å videreutvikle en liberal rettsstat som ivaretar både frihet og trygghet. Dette medlem mener staten har en grunnleggende oppgave i å håndheve lov og orden og gi borgerne trygghet for liv og eiendom.

Dette medlem er glad for at regjeringen forsøker ulike tiltak for å redusere soningskøen, men mener hjemmesoning med elektronisk kontroll bryter med viktige prinsipielle sider ved straffesystemet. Dette medlem viser til at regjeringen legger opp til å øke kapasiteten på straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Dette medlem mener de uheldige sidene ved å sone i eget hjem ikke tas tilstrekkelig hensyn til. Dette medlem mener at det i et straffeperspektiv er problematisk å bruke hjemmet som soningssted. Hjemmet skal være privat og ukrenkelig. Dette medlem mener vi bryter dette prinsippet med elektronisk kontroll, blant annet ved at et rusforbud opprettholdes på samme måte som i et fengsel, blant annet gjennom uanmeldte kontrollbesøk. Dette medlem mener muligheten for hjemmesoning kan skape en klassejustis og viser til at mange i Norge ikke engang har et hjem. Å sette noen i hjemmesoning gjør også at de pårørende til den domfelte blir delaktige i straffen på en uheldig måte. Dette medlem vil understreke at en elektronisk lenke aldri kan erstatte forpliktende menneskelige relasjoner som er helt avgjørende for en vellykket rehabilitering. For dette medlem er det et viktig prinsipp at lovbryteren skal gjøre opp straffen sin med samfunnet. Dette medlem ønsker derfor å kutte til sammen 77,2 mill. kroner i bevilgningene til forsøk med straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

Dette medlem viser til at Stortinget vedtok å implementere EUs datalagringsdirektiv 4. april 2011. Det har tidligere vært lagt til grunn at lovendringene som skal gjennomføre datalagringsdirektivet i norsk rett skulle tre i kraft 1. april 2012. Ikrafttredelsen har blitt utsatt. Regjeringen tar nå sikte på ikrafttredelse av lovendringene som gjennomfører direktivet i løpet av 2013. Dette medlem viser til at Venstre er imot Datalagringsdirektivet. Dette medlem vil understreke at direktivet pålegger alle teleselskaper å lagre hvem man ringer til, hvor man ringer fra, hvor lenge man snakker, hvem man sender SMS til, hvor mottakeren befinner seg, når du er på Internett, hvor lenge, og hvem man sender e-post til. Dette medlem mener at den type og det omfang lagring som datalagringsdirektivet krever, vil utgjøre både en stor trussel mot personvernet til norske innbyggere, og det vil bryte med det som hittil har vært viktige rettsstatsprinsipper. Samtidig mener dette medlem at verktøyet betydelig mindre relevant og pålitelig mot kriminalitetsbekjempelse enn mange hevder. Dette medlem ønsker derfor å kutte bevilgningen til implementering av datalagringsdirektivet på 20,7 mill. kroner.

Dette medlem viser til at politiet fra 1. september 2008 er gitt mulighet til økt bruk av DNA under etterforskningen. Dette medlem mener DNA er et effektivt og viktig redskap for å oppklare forbrytelser. Venstre mener imidlertid at registeret i sin nåværende form er for vidtgående. Venstre er bekymret for en utvikling hvor borgerne stadig blir registrert og

overvåket og ønsker derfor et noe mer begrenset register. På denne bakgrunn ønsker dette medlem å kutte i bevilgningen til DNA-registeret med 30 mill. kroner.

Dette medlem foreslår å frita politiets utrykningsfartøy for engangsavgift. Et fritak for politiets kjøretøy vil medføre at politiet kan velge kjøretøy uten å ta hensyn til motorkraft, vekt og pris. Dette medlem viser til at avgiftsfritak for politiets biler vil medføre lavere kostnader ved investering, inntekt ved salg av bilene etter 3 år, kostnadseffektiv drift av bilparken og bedre sikkerhetsnivå.

Dette medlem mener gebyrer for offentlige tjenester ikke skal være fordekte, generelle avgifter, men gå til å dekke kostnaden for tjenester. Dette medlem mener høye gebyrer først og fremst bør brukes til å avgiftsbelegge atferd en vil ha mindre av. Dette medlem mener det gir et galt signal med høye gebyrer for å få behandlet søknad om statsborgerskap, arbeids-, bosettings- og utdanningstillatelser. Dette medlem mener vi trenger flere som søker om statsborgerskap, ikke færre. Videre viser dette medlem til at vi i fremtiden vil ha mangel på arbeidskraft og at lave gebyrer kan være ett av mange tiltak som gjør Norge noe mer attraktivt for kompetente, utenlandske arbeidstakere. På denne bakgrunn mener dette medlem gebyrene for å få behandlet søknad om statsborgerskap, arbeids-, bosettings- og utdanningstillatelser bør senkes med 25 pst. Venstre har derfor i sitt alternative budsjettforslag bevilget 29,1 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem mener regjeringen ikke forholder seg til at det oppholder seg flere tusen personer i Norge uten lovlig opphold. Dette medlem viser i den forbindelse til representantforslag om papirløse innvandrere i Norge (Dokument 8:13 S (2011–2012)) og skriftlig spørsmål fra stortingsrepresentant Trine Skei Grande, jf. Dokument 15:79 (2011–2012). I representantforslaget vises det til at Statistisk sentralbyrå mener det kan bo inntil 18 000 «papirløse» migranter i Norge.

Dette medlem viser til at rundt 5 000 personer med endelig avslag i dag bor på asylmottak. Dette medlem viser også til at det hvert år kommer rundt 10 000 nye asylsøkere hvert år, derav rundt 2 000 såkalt «dublinere» som skal returnere til et annet europeisk land med politiets hjelp. Omtrent halvparten av de øvrige ankomne får avslag, dvs. rundt 4 000. Det betyr at regjeringen legger opp til at asylmottak skal bli oppbevaringsplass for mange personer som etter dette medlems syn enten burde vært returnert eller fått oppholdstillatelse. Etter dette medlems syn bør antallet personer uten lovlig opphold som bor på mottak ned, ikke opp. Dette medlem mener derfor at det må settes i gang et krafttak slik at de som bor i mottak som har bodd der i mer enn to år blir prioritert. Dette medlem mener det er umenneskelig å la folk vente i usikkerhet. Venstre bevilger derfor 50 mill. kroner mer enn regjeringen i sitt alternative budsjett til politiets utlendingsenhet for å tvangsreturnere lengeboende med endelig avslag. I tillegg bevilger Venstre ytterligere 30 mill. kroner til frivillige returer, omtalt under kap. 490.

Dette medlem mener imidlertid ikke at alle som bor på mottak med endelig avslag bør ut. Historien viser at politiet ikke klarer å få returnert alle. Dette medlem mener lengeventende (såkalt «papirløse») som praktisk eller rettslig ikke lar seg returnere, bør få opphold. Etter dette medlems syn er det lite fornuft i å la personer bli boende i Norge resten av livet, uten rettigheter og plikter. Dette medlem viser til omtale under kapittel 490 der dette medlem foreslår å styrke saksbehandlingskapasiteten. Til sammen bevilger Venstre på sitt alternative budsjett 100 mill. kroner for å sette i gang et krafttak for lengeboende i Norge.

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 5, justis:

(Mill. kr)

Kap. Post	Tekst	Bokført	Påløpt
3440.06	25 pst. reduksjon i gebyr vedr. søknader til arbeidstillatelse, oppholdstillatelse, statsborgerskap mv	29,1	29,1
440.01	Politiets utledningsenhet (flere tvangsreturer)	50,0	50,0
400.01	Forsøk med soning med elektroniske fotlenker	-0,6	-0,6
430.01		-75,4	-75,4
430.45		-1,2	-1,2
400.01	Implementering av datalagringsdirektivet	-0,8	-0,8
410.01		-12,0	-12,0
440.01		-4,0	-4,0
466.01		-3,9	-3,9
440.01	DNA-register	-30,0	-30,0
Sum endringer ramme 5: justis		**-48,8**	**-48,8**

3.2.5.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 5

Det vises til avsnitt 3.3 nedenfor for samlet oppsummering av forslag til netto rammevedtak.

3.2.6 Rammeområde 6 (Innvandring, regional utvikling og bolig), under kommunal- og forvaltningskomiteen

3.2.6.1 Sammendrag

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
	Utgifter rammeområde 6 (i hele tusen kroner)	
490	Utlendingsdirektoratet	3 260 997
491	Utlendingsnemnda	291 941
500	Kommunal- og regionaldepartementet	186 905
551	Regional utvikling og nyskaping	2 083 650
552	Nasjonalt samarbeid for regional utvikling	564 400
554	Kompetansesenter for distriktsutvikling	32 000
579	Valgutgifter	47 700
580	Bostøtte	2 970 000
581	Bolig- og bomiljøtiltak	1 112 100
582	Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg og kirkebygg	488 900
585	Husleietvistutvalget	22 300
586	Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser	1 861 700
587	Direktoratet for byggkvalitet	105 500
820	Integrerings- og mangfoldsdirektoratet	179 187
821	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	5 698 836
822	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	1 689 701
823	Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene	6 644
1533	Sametinget	261 995
1534	Tilskudd til samiske formål	16 549
1535	Galdu - Kompetansesenteret for urfolks rettigheter	3 319
1536	Internasjonalt reindriftssenter	4 378
1540	Nasjonale minoriteter	17 101
2412	Husbanken	401 000
2426	SIVA SF	48 000
	Sum utgifter rammeområde 6	**21 354 803**
	Inntekter rammeområde 6 (i hele tusen kroner)	
3490	Utlendingsdirektoratet	925 235
3585	Husleietvistutvalget	900
3587	Direktoratet for byggkvalitet	31 800
3821	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	106 496
3822	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	96 567
4533	Sametinget	2 535
4540	Nasjonale minoriteter	3 550
5312	Husbanken	21 000

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
5326	SIVA SF	6 600
5613	Renter fra SIVA SF	29 600
5615	Husbanken	3 601 000
	Sum inntekter rammeområde 6	**4 825 283**
	Sum netto rammeområde 6	**16 529 520**

3.2.6.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.6.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, foreslår at ramme 6 settes til 16 528 020 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 1,5 mill. kroner. For nærmere redegjørelse for reduksjonen, vises det til flertallsmerknaden i avsnitt 2.1.2.

3.2.6.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett foreslår at ramme 6 settes til kr 13 873 673 000, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på kr 2 655 847 000.

Bærekraftig innvandrings- og integreringspolitikk

Disse medlemmer ønsker en mer realistisk og bærekraftig innvandrings- og integreringspolitikk. Forutsetningen for at integreringen skal bli bedre, er at innvandringen reduseres. Dette gjelder spesielt innen området asyl- og familieinnvandring. Disse medlemmer ser det som svært viktig at de som kommer til Norge og får lovlig opphold, blir integrert i samfunnet på en god måte. Skal man ha mulighet til å føre en god integreringspolitikk kan man ikke ta inn flere enn man klarer å integrere på en god måte.

3.2.6.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 6 settes til 15 499 470 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 1 030 050 000 kroner.

Disse medlemmer viser til følgende hovedutfordringer på innvandrings- og integreringsfeltet:

- Behov for forbedringer i integreringspolitikken, særlig knyttet til språkopplæring og arbeid.
- Dagens integreringspolitikk har et for sterkt fokus på kun en liten andel av innvandrerne som kommer til Norge.

Disse medlemmer har følgende hovedprioriteringer:

- Styrking av innsatsen for å få flere innvandrere til å delta i arbeidslivet. Språkopplæring er en nøkkelfaktor.
- Utgangspunktet for mennesker som ikke har beskyttelsesbehov må være at man kan forsørge seg selv og sin familie. Klare økonomiske krav for dem som henter familien til landet.

Arbeidsinnvandring

Disse medlemmer peker på at arbeidsmarkedet trolig vil være preget av økende migrasjon av arbeidstagere og tjenesteytere i årene fremover, men også av større konkurranse om arbeidskraft mellom land. Det å ha en bevisst og helhetlig politikk som sikrer en bærekraftig arbeidsinnvandring er en av de største politiske utfordringene i årene fremover. Kunnskap og kompetanse, sammen med mangfold i arbeidsstyrken, er avgjørende for innovasjon og næringsutvikling i et stadig mer konkurranseutsatt og internasjonalt arbeids- og næringsliv. Disse medlemmer mener at for å opprettholde dagens velferdsnivå og sikre verdiskapning gjennom en levende kunnskapsøkonomi, må Norge føre en politikk som gjør landet i stand til å hevde seg internasjonalt i konkurransen om den kompetente arbeidskraft.

Norskkunnskap

Disse medlemmer vil gi deltakere på introduksjonskurs med barn i barnehagealder tilbud om gratis barnehageplass. Prosjektet SPRÅK 4 språktester 4-åringer og har etter evaluering vist seg å fungere godt. Disse medlemmer mener kunnskap er et grunnleggende element for å styrke integrering, og foreslår at ordningen skal gjelde hele landet. Grunnleggende ferdigheter i norsk er svært viktig for barns mulighet til å lykkes i Norge. Derfor er det viktig å

fange opp alle barn som har språkproblemer på et tidligere tidspunkt enn i dag. Ordningen med språkkartlegging som har blitt gjennomført i enkelte kommuner i landet, omfatter ikke bare barn med minoritetsbakgrunn. Disse medlemmer ønsker at ordningen blir landsomfattende og at ordningen utvikles i tråd med kunnskapen som fremkom som en følge av de foretatte evalueringene.

Gratis barnehage

Disse medlemmer mener det er viktig å legge til rette for at introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere og flyktninger omfatter hele familien. Disse medlemmer mener et viktig virkemiddel for å nå dette er å tilby gratis barnehage når foreldrene deltar i ordningen, enten gjennom arbeid eller utdanning.

Styrking av frivilligheten

Disse medlemmer viser til at MiRA-senteret er et ressurssenter for innvandrer- og flyktningkvinner fra hele landet og en møteplass for engasjerte og samfunnsaktive kvinner og jenter med minoritetsbakgrunn, som bidrar både i integrerings- og likestillingsarbeidet. Disse medlemmer mener arbeidet ved dette senteret bør utvides. Disse tiltakene vil legge bedre til rette for integrering av kvinner og barn med minoritetsbakgrunn i det norske samfunnet. Disse medlemmer viser til at flere frivillige organisasjoner driver viktig integreringsarbeid gjennom allerede etablerte institusjoner og tiltak. For eksempel har Røde Kors de siste årene måttet avvise flere deltakere på sine arrangementer av denne typen. Disse medlemmer ønsker å styrke flere av disse tilbudene. Det er likevel kommunene som har hovedansvaret for introduksjonsarbeidet. Disse medlemmer ønsker fortsatt tilskudd til kommunale introduksjonstiltak.

Asylpolitikken

Disse medlemmer vil føre en streng, men rettferdig innvandringspolitikk. Disse medlemmer mener det er behov for å utvikle en ny modell for drift av asylmottak som kan bidra til mer kompetanse innenfor fagfeltet. Disse medlemmer mener det er behov for å utvikle egne kompetansemottak, lokalisert i ulike deler av landet, som kan spesialisere seg på ulike områder innenfor fagfeltet som f.eks. returproblematikk, kartlegging, enslige mindreårige asylsøkere, kvalifisering mv.

Høyres integreringspolitiske prioriteringer	
Gratis barnehage for de på INTRO-ordningen	125 mill. kr
Styrket norskopplæring, særskilt pott til norskopplæring i samarbeid med frivillige organisasjoner for folk som ikke har rett og plikt til norskopplæring	30 mill. kr
Tilskudd til innvandrerorganisasjoner og annen frivillig virksomhet	10 mill. kr

3.2.6.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 6 settes til 16 270 020 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 259 500 000 kroner.

Dette medlem mener at det trengs mer kunnskap om boligsosial politikk, slik at dette arbeidet kan bli mer effektivt og at kommunene kan samarbeide på en smartere måte i fremtiden. Kristelig Folkeparti foreslår å øke Husbankens boligsosiale kompetansetilskudd med 30 mill. kroner.

Dette medlem mener at det er behov for styrket satsing på integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjoner. Organisasjonene sitter på unik kompetanse og nettverk. Dette medlem mener det er en dobbelt positiv effekt ved at staten støtter opp om det frivillige arbeidet som gjøres på integreringsfeltet ved at man både får mer for pengene ved å medfinansiere frivillighet og verdien av at innvandrere selv engasjerer seg i disse organisasjonene og bidrar i frivillig arbeid. Kristelig Folkeparti ønsker en aktiv integreringspolitikk og foreslår derfor å øke støtten til frivillige organisasjoner på innvandringsfeltet med 15 mill. kroner, herunder 10 mill. kroner til oppstart av flyktningguide i alle landets kommuner og 5 mill. kroner til frivillige organisasjoner på innvandringsfeltet.

Dette medlem ser et behov for et tiltak som omfatter innvandrere som har behov for et lengre og mer spesialtilpasset språkopplæring enn det er rom for i dagens system, som analfabeter og andre med særskilte læringsvansker. Kristelig Folkeparti foreslår derfor i sitt alternative budsjett et tilskudd på 16 mill. kroner til språkopplæring av analfabeter i tråd med NOU 2011:14 sine anbefalinger. Dette medlem foreslår også at det opprettes et språkopplæringstilbud for ikke-skandinaviske arbeidsinnvandrere med 50/50 finansiering mellom stat og arbeidsgivere. Dette medlem setter av 30 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem mener at eldre mennesker må sikres rett til verdig omsorg. Det betyr en sykehjemsplass når en trenger det, mulighet for aktivitet og å komme ut og lindrende behandling ved livets slutt. Dette var viktige deler av avtalen om en verdighetsgaranti for eldreomsorgen som Kristelig Folkeparti inngikk med regjeringspartiene og Venstre i 2007.

Dette medlem mener at staten må øke den statlige andelen av utbygging av sykehjemsplasser og omsorgsboliger. Det må være medisinske behov som avgjør om eldre mennesker skal få sykehjemsplass. I dag synes terskelen for å få sykehjemsplass å være for høy. Dette medlem er bekymret for at utbyggingen av sykehjemsplasser går for sakte. Regjeringen har lovet 12 000 nye sykehjemsplasser innen 2015. Det er lite som tyder på at dette løftet vil bli innfridd, siden det nå sies at det var kun tilsagn om 12 000 nye sykehjemsplasser det var snakk om. Kristelig Folkeparti vil sørge for bygging av 2000 flere sykehjemsplasser og omsorgsboliger neste år med 50 pst. investeringstilskudd (til sammen 3 750 plasser) og økning til 50 pst. investeringstilskudd for regjeringens foreslåtte 1 750 plasser i 2013. Derfor vil Kristelig Folkeparti bevilge 177 mill. kroner til dette formålet for 2013 og foreslå å øke tilsagnsfullmakten med 3 540 mill. kroner.

Dette medlem viser til at det bør satses på alternativ næringsutvikling i landbruket som kan gi grunnlag for en robust og framtidsrettet landbruksproduksjon over hele landet. Et slikt tiltak er «Inn på tunet», som gir tilrettelagte og kvalitetssikrede tjenestetilbud på gårdsbruk i nært samarbeid med oppvekst/skole-, helse- og sosialsektorene i kommunene. Derfor har Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett foreslått å øke støtten til «Inn på tunet» med 1 mill. kroner.

Dette medlem viser til at mange kirker lider under år uten oppussing. Samtidig øker ikke regjeringen rammen for rentefrie lån i 2013. Dette medlem mener det er behov for sterkere grep for å sette i stand kirkene og foreslår derfor å øke rammen for rentefrie lån med 500 mill. kroner, noe som medfører en ekstrabevilgning under dette rammeområdet på 600 000 kroner, samt å bevilge 15 mill. kroner til sentrale tiltak for kirkebygg under ramme 16.

Dette medlem foreslår også å omprioritere 600 mill. kroner fra fylkeskommunal regional utvikling til en sterkere satsing på samferdselstiltak rundt om i landet.

3.2.6.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 16 820 960 000 kroner under rammeområde 6, som er 291 440 000 kroner mer enn det som følger av regjeringens forslag.

Innvandring

Dette medlem viser til at Norge har et årlig uttak av overføringsflyktninger på 1 120 personer, der uttaket vurderes fleksibelt over en treårsperiode. 2013 er første år i en treårsperiode for fleksibel anvendelse av kvoteplassene. Globalt fremmet UNHCR i 2011 saker for om lag 92 000 flyktninger. 62 000 flyktninger ble i 2011 overført til et nytt land. Dette medlem vil vise til at regjeringen i sin politiske plattform for 2009–2013 (Soria Moria 2) skriver at regjeringens mål er å øke antallet kvoteflyktninger til minst 1 500 og at de vil øke antallet kvoteflyktninger «når antallet asylsøkere går betydelig ned». Dette medlem mener det har vært situasjonen de siste årene, og at Norge er i stand til å ta imot flere overføringsflyktninger fra FN. Dette medlem er enig i at overføring av flyktninger til Norge er en ressurskrevende form for flyktningarbeid og at det ikke nødvendigvis er den beste løsningen for alle flyktninger. I mange tilfeller er det imidlertid ikke mulig å finne varige løsninger i flyktningens nærområde, og det vil da være behov for å overføre flyktninger til andre land, for eksempel til Norge. Dette medlem mener Norge har en moralsk plikt overfor mennesker som er forfulgt i hjemlandet sitt på grunn av sin rase, religion, nasjonalitet eller tilhørighet til en sosial gruppe og at Norge bør ta et større ansvar i det internasjonale flyktningarbeidet. Dette medlem vil presisere at Norge må overholde internasjonale forpliktelser og at FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) tidligere har meldt om et stort behov for at land tar imot flere flyktninger.

Dette medlem mener Norge er i stand til å ta inn flere overføringsflyktninger fra UNHCR enn det regjeringen legger opp til og foreslår å øke kvoten av overføringsflyktninger fra UNHCR med 500. Samlet vil dette medlem bevilge 80,3 mill. kroner til å motta 500 flere kvoteflyktninger enn det som følger av regjeringens forslag. Etter OECD/DACs retningslinjer kan imidlertid visse flyktningutgifter knyttet til opphold i Norge og tilbakevending til sine hjemland klassifiseres som offisiell utviklingshjelp (ODA). Posten omfatter også enkelte utgifter knyttet til reintegrering i opprinnelsesland, herunder finansiering av omsorgstilbud for enslige mindreårige asylsøkere. Dette medlem foreslår derfor at det netto bevilges 38,8 mill. kroner mer til kvoteflyktninger enn det som følger av regjeringens forslag og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett 2013 med en sak som sikrer at Norge tar et større ansvar i det internasjonale flykt-

ningarbeidet ved at kvoten overføringsflyktninger økes med 500.»

Dette medlem viser i denne forbindelse til at tidligere statsråd Solheim ønsket en debatt om denne praksisen velkommen, jf. Dokument nr. 15:482 (2009–2010). Det gjør dette medlem også, og har som utgangspunkt at bistandsbudsjettet ideelt sett bør forbeholdes reelle bistandstiltak. Dette medlem mener således at det f.eks. er svært tvilsomt å inkludere utgifter knyttet til økt antall asylsøkere i beregningen av gradoppnåelse av bistandsmålet. Dette medlem er kjent med at dette er i tråd med OECDs retningslinjer, men vil advare sterkt mot en utvikling der Norge fremstår som ledende i å utgiftsføre innenlands flyktningtiltak som bistand.

Dette medlem viser til de gode erfaringene med gratis kjernetid i barnehagen. Dette medlem ønsker å utvide ordningen til å gjelde alle 3-åringer i Groruddalen og Søndre Nordstrand og utvide ordningene til også andre bydeler i Oslo. Dette medlem vil derfor øke bevilgningene med 40 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem mener at integreringsarbeid må ses i sammenheng med frivillighetspolitikken. Integreringspolitikken må etter dette medlems syn i større grad basere seg på privat initiativ og frivillighet. Dette medlem viser til at Norge har et godt offentlig tilbud til nyankomne flyktninger, men at også andre innvandrere trenger å lære seg norsk og få bedre kjennskap til det norske samfunnet. Dette medlem mener frivillige organisasjoner kan bidra i dette arbeidet i enda større grad enn de gjør i dag. Dette medlem viser til at flere organisasjoner har svært gode tilbud rettet mot innvandrere som skaper kontakt og bygger broer over kulturforskjeller. Dette medlem vil trekke fram Mira-senteret som jobber med å styrke innvandrer- og flyktningkvinners stilling i Norge. Mira-senteret jobber blant annet med å bekjempe tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. På denne bakgrunn foreslår Venstre i sitt alternative budsjett å bevilge 10 mill. kroner mer enn regjeringen til frivillige organisasjoner som jobber med integrering, herunder 2 mill. kroner til Mira-senteret.

Dette medlem mener regjeringen ikke forholder seg til at det oppholder seg flere tusen personer i Norge uten lovlig opphold. Dette medlem viser til at rundt 5 000 personer med endelig avslag i dag bor på asylmottak. Dette medlem viser også til at det hvert år kommer rundt 10 000 nye asylsøkere hvert år, derav rundt 2 000 såkalt «dublinere» som skal returnere til et annet europeisk land med politiets hjelp. Omtrent halvparten av de øvrige ankomne får avslag, dvs. rundt 4 000. Det betyr at regjeringen legger opp til at asylmottak skal bli oppbevaringsplass for mange personer som etter dette medlems syn enten burde vært returnert eller fått oppholdstillatelse. Etter dette medlems syn bør antallet personer uten lovlig opphold som bor på mottak ned, ikke opp. Dette medlem mener derfor at det må settes i gang et krafttak slik at de som bor i mottak som har bodd der i mer enn to år blir prioritert. Dette medlem mener det er umenneskelig å la folk vente i usikkerhet. Venstre foreslår derfor å bevilge 30 mill. kroner til frivillige returer, i tillegg til 50 mill. kroner til politiets utlendingsenhet for å tvangsreturnere lengeboende med endelig avslag, omtalt under kapittel 440. I tillegg kutter Venstre 30 mill. kroner på bevilgningen til asylmottak, da det med Venstres politikk, som vil innebære at flere får opphold og flere blir returnert, vil bo færre på mottak.

Dette medlem mener imidlertid ikke at alle som bor på mottak med endelig avslag bør ut. Historien viser at politiet ikke klarer å få returnert alle. Dette medlem mener lengeventende (såkalt «papirløse») som praktisk eller rettslig ikke lar seg returnere, bør få opphold. Etter dette medlems syn er det lite fornuft i å la personer bli boende i Norge resten av livet, uten rettigheter og plikter. Dette medlem foreslår derfor å styrke saksbehandlingskapasiteten i Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda. Dette medlem er klar over at saksbehandlingstidene i Utlendingsdirektoratet har gått noe ned de siste årene. Dette medlem mener likevel at både Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda har for lang saksbehandlingstid, og viser til at det fortsatt er et betydelig antall ubehandlede saker. I tillegg ønsker dette medlem at utlendingsmyndighetene skal behandle enkelte lengeboendes saker (personer uten lovlig opphold) på nytt. Dette medlem vil videre peke på at rask saksbehandling er viktig for å hindre at en usikker situasjon strekker ut i tid. Lang saksbehandling er særlig problematisk i saker der barn er involvert. Dette medlem mener derfor at det er viktig å sette inn tiltak for å redusere saksbehandlingstiden og for å bli kvitt restansene. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn at bevilgingen til både Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda økes med til sammen 50 mill. kroner for å oppnå en rimelig restansebeholdning og for å behandle omgjøringsbegjæringer til lengeboende på en rettssikker måte.

Regional utvikling

Dette medlem mener det er viktig med en målrettet satsing på tiltak i distriktene for å skape entusiasme og engasjement for lokal utvikling. Dette må i hovedsak skje på grunnlag av lokale initiativ og interesser. Fylkeskommunene har ansvaret for å bistå kommuner og småsamfunn med de riktige tiltakene, og sitter nærmere utfordringene enn departement og staten gjør. Det er derfor fylkene som bør koordinere

og prioritere hvilke prosjekter som skal få støtte til lokal mobilisering. At staten skal bidra til å gi støtte til noen få, bidrar mer til å synliggjøre en subjektiv forskjellsbehandling enn å bygge opp under lokal mobilisering flest mulig steder.

Dette medlem vil derfor foreslå en nominell videreføring av tilskuddene til fylkeskommuner for regional utvikling, noe som vil gi en innsparing 75 mill. kroner. Dette medlem foreslår videre å redusere nasjonale tiltak for lokal samfunnsutvikling med 30 mill. kroner. Dette medlem mener dette er en byråkratisk ordning for symbolsaker som det vil være vanskelig å måle noen positiv effekt av.

Dette medlem var imot å opprette et eget kompetansesenter for distriktsutvikling og foreslår derfor å kutte 32 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem viser til at regjeringen i statsbudsjettet for 2011 hadde et forslag om en kompensasjonsordning til distriktene for å utjevne forskjellene i drivstoffprisene som ikke var avklart i henhold til EØS-avtalens statsstøtteregelverk. Dette medlem viser videre til at det tidligere har eksistert en slik ordning, men at denne ble avskaffet da det ikke var mulig å spore noen ønsket effekt av ordningen. Dette medlem ser nå at Venstres innvendinger i tidligere statsbudsjett viser seg å være reelle, og regjeringen ønsker nå å oppnå den samme målsetningen gjennom MERKUR-ordningen. Dette medlem vil på denne bakgrunn gå imot at det bevilges 17,7 mill. kroner til en ordning som ikke blir annet enn symbolpolitikk.

Dette medlem viser til at den regionale differensieringen av arbeidsgiveravgiften (RDA) er et viktig og målrettet distriktspolitisk virkemiddel. Dette medlem mener derfor det er uheldig at regjeringens budsjettforslag for 2013 legger opp til et kutt i RDA-ordningen, som har vært viktig for investeringer i distriktene i nord. Konsekvensen av dette kuttet vil være særlig merkbare i Bodø og Tromsø, og i sistnevnte by rapporteres det at realiseringen av viktige investeringer – som for eksempel Tønsnes havn og studenthuset Driv – nå er i fare. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å bevilge 70,9 mill. kroner til reversering av regjeringens foreslåtte kutt i RDA-ordningen.

Dette medlem viser til at SIVA har etablert 50 inkubatormiljøer rundt om i hele landet. Eierskapet til disse deles mellom SIVA, privat næringsliv, kommuner, fylkeskommuner, universiteter og høyskoler. Nøkkelen til suksess ligger i at miljøene kan bruke hverandres sterke sider. Årlig får 150 nye gründerbedrifter hjelp til å vokse og utvikle seg. Siden oppstarten av inkubatorprogrammet i år 2000 har mer enn 1 000 bedrifter fått denne muligheten. Erfaringene viser at bedriftene som utvikles i inkubatorene, er høykompetente virksomheter som sysselsetter om lag 2 600 personer. Inkubatormiljøene er spredt over hele landet, slik at attraktive arbeidsplasser også utvikles i distriktene. Ettersom konkurransekraften og tilgangen på kapital er mindre i utkantene, er det svært viktig å lykkes med dette. Det er ikke bare god næringspolitikk, det danner også grunnlag for levende distrikter.

Tall fra SSB viser at bare tre av ti bedrifter som ble etablert i 2003, var aktive fem år senere. Bedriftene fra inkubatorene kan vise til sterkere vekst, flere ansatte og bedre markedstilgang enn gjennomsnittet. Bedriftene er også mer solide. Ca. 85 pst. av inkubatorbedriftene overlever de første tre vanskelige årene. Dette viser oss at inkubasjon er en effektiv strategi for å skape nye arbeidsplasser, og en strategi dette medlem vil styrke.

Inkubasjon gir resultater i form av solide arbeidsplasser og økt verdiskaping, noe vi trenger mer av. Samtidig viser flere evalueringer at inkubatorordningen og innovasjonsmiljøene er for svakt finansiert. Ved å øke satsingen på inkubasjon kan vi årlig utvikle 300–400 nye bedrifter, i stedet for rundt 150 som i dag. Dette vil også gi resultater i form av avkastning og økte skatteinntekter. Siden 2004 har Siva tilført inkubatorene 188,5 mill. kroner i tilskudd. Inkubatorbedriftene har bidratt tilbake til det offentlige med 2,2 mrd. kroner i skatter og avgifter. Eller sagt på en annen måte: For hver krone som er brukt, skapes det verdier tilsvarende 16,50 kroner.

Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å styrke SIVAs programmidler med en økt bevilgning på 75 mill. kroner.

Bolig

Dette medlem ønsker å prioritere mer til dem som trenger det mest. Vi har over 6 000 bostedsløse i Norge. Ifølge Institutt for by- og regionforskning er tallet stigende, og økningen er størst i gruppen mellom 18 og 24 år. I tillegg sliter mange med å skaffe seg og beholde en bolig. Barnevernsbarn på vei ut av institusjon har problemer med å skaffe seg bolig, og det samme har rusavhengige. Særlig for de som har hatt problemer i en tidlig fase av livet vil det være avgjørende å ha en egen bolig under mest mulig stabile forhold. Det er et stort behov for flere boliger til vanskeligstilte både i byer og distrikter i dag, og mange står i kø for å få bolig. Kommunene har få utleieboliger og det bygges i svært liten grad sosiale boliger. Dette medlem vil derfor gjøre det mulig for kommunene å bruke av Startlån-midlene for å gi hjelp til depositum. Mange er i stand til å betale månedlig leie, men ikke i stand til å reise et depositum på 20 000–30 000 kroner for en leiebolig.

Dette medlem vil øke Husbankens lånerammer for å gi flere med lav inntekt mulighet til å kjøpe egen bolig. Dette medlem viser til at det innenfor

Husbankens låneramme gis lån til barnehager, startlån til unge og vanskeligstilte på boligmarkedet og grunnlån til oppføring av nye eller utbedring av eksisterende boliger. Dette medlem viser til at etterspørselen etter lån fra Husbanken er stor og at etterspørselen bidrar til press på lånerammen, både for startlån og grunnlån. Dette medlem mener derfor det er fornuftig å øke lånerammen med 2 mrd. kroner. Som følge av at lånerammen økes, foreslår Venstre å bevilge på sitt alternative budsjett 340 000 kroner til tap av utlånsvirksomhet.

Dette medlem viser til at Venstres alternative budsjett styrker øvrige tiltak i boligsektoren med 30 mill. kroner mer enn regjeringens forslag. Dette medlem mener staten må stimulere kommunene til å bygge flere og rimelige utleieboliger. Dette medlem vil derfor innføre en ordning for «hjemkjøp», som gjør det mulig å starte med et leieforhold til en kommunal bolig og deretter gå over til å betale avdrag som gjør at boligen blir mer og mer selveid. Det er også viktig å bidra til at det etableres Ungbo i flere kommuner enn Oslo og se på fordelsordninger for boligsameier for ungdom, da ungdomskullene øker betraktelig de neste 10 årene. Dette medlem mener det norske leiemarkedet er preget av dårlig organisering på utleiesiden og mange uerfarne leietakere. Myndighetene må derfor bidra til å profesjonalisere utleiesektoren og bidra til mer langsiktighet. Leiesektoren er kommet for å bli, også i Norge. Studentsamskipnaden i Tromsø har organisert både utleiere og leietakere ved hjelp av Internett, og dette medlem mener det er et enkelt og billig virkemiddel å bidra til at flere byer i landet gjør det samme. Dette medlem ser også for seg flere ideelle boligstiftelser inn i leiesektoren og utfordrer regjeringen på en politikk for å bidra til å etablere disse.

Dette medlem mener alle må få nødvendig pleie og omsorg når de trenger det. For å sikre et godt tilbud til eldre, trengs et bedre og mer fleksibelt tilbud som fanger opp ulike ønsker og behov. Dette medlem mener det er behov for å bygge flere sykehjemsplasser, samt å styrke fagkompetansen innen geriatri og rehabilitering. Dette medlem viser til det såkalte «eldreforliket» som Venstre og Kristelig Folkeparti inngikk med regjeringspartiene våren 2009. Avtalen skulle blant annet sikre en rett til sykehjemsplass når man trenger det. Samtidig skal kommunenes mulighet til å avslå tilbud fordi de mangler penger eller personell innskrenkes.

Dette medlem viser til at mange står i kø for å få sykehjemsplass. Dette medlem viser videre til at regjeringens mål er 12 000 plasser fra 2008 til 2015. Sannsynligvis er behovet mange flere plasser. Særlig vil behovet for sykehjemsplasser øke radikalt fra 2020. Dette medlem mener det er behov for å skaffe flere sykehjemsplasser og vil derfor gi en merbevilgning til sykehjemsplasser på 122,6 mill. kroner. Dette vil gi 2 000 flere sykehjemsplasser i 2013 med økt statlige finansieringstilskudd fra 35 til 40 pst.

Dette medlem viser til vedlikeholdsbehovet knyttet til skole- og svømmeanlegg og kirkebygg rundt omkring i landet. Dette medlem mener det er behov for å utvide rentekompensasjonsordningen for vedlikehold av denne type bygningsmasse, og foreslår på denne bakgrunn å bevilge 3,8 mill. kroner til dette formålet.

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 6, Innvandring, regional utvikling og bolig:

(Mill. kr)

Kap. Post	Tekst	Bokført	Påløpt
551.61	RDA (regional differensiert arbeidsgiveravgift), Tromsø og Bodø	70,9	70,9
581.75	Boligtilskudd, etablering av utleieboliger og innføring av ordningen med «Hjemkjøp»	30,0	30,0
582.60	Utvide rammene for rentekompensasjon til vedlikehold av skole- og svøm-	3,2	3,2
582.61	meanlegg og kirkebygg med hhv 5 og 1 mrd.	0,6	0,6
586.64	2000 flere sykehjemsplasser + økt statlig finansieringstilskudd.	122,6	122,6
821.62	Gratis kjernetid i barnehager	40,0	40,0
821.71	Tilskudd til innvandrerorganisasjoner og annen frivillig virksomhet	10,0	10,0
490.01	Raskere saksbehandling av oppholds- og asylsøknader.	25,0	25,0
491.01		25,0	25,0
490.72	Frivillig returordninger for asylsøkere/flyktninger med avslag m.m.	30,0	30,0

(Mill. kr)

Kap. Post	Tekst	Bokført	Påløpt
490.01	500 flere kvoteflyktninger	2,4	2,4
490.73		3,2	3,2
490.75		2,7	2,7
820.01		3,5	3,5
821.60		66,4	66,4
821.61		0,7	0,7
822.60		6,1	6,1
2412.71	Tap på utlånsvirksomhet, Husbanken	0,3	0,3
2426.70	Økte programmidler, SIVA	75,0	75,0
490.21	Mindrekostnader, asylmottak som følge av økte bevilgninger til økt saksbehandling i UDI og raskere retur	-30,0	-30,0
551.60	Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling	-75,0	-75,0
552.62	Nasjonale tiltak for lokal samfunnsutvikling	-30,0	-30,0
552.72	MERKUR-ordningen m.m.	-17,7	-17,7
554.01	Legge ned kompetansesenter for distriktsutvikling	-32,0	-32,0
3490.03	500 flere kvoteflyktninger	-2,6	-2,6
3490.06		-3,2	-3,2
3821.01		-35,4	-35,4
3821.02		-0,3	-0,3
Sum endringer ramme 6: innvandring, regional utvikling og bolig		**291,4**	**291,4**
Under streken			
2412.90	*Øke Husbankens lånerammer*	*2000,0*	*2000,0*

3.2.6.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 6

Det vises til avsnitt 3.3 nedenfor for samlet oppsummering av forslag til netto rammevedtak.

3.2.7 Rammeområde 7 (Arbeid og sosial), under arbeids- og sosialkomiteen

3.2.7.1 Sammendrag

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013-2013) med Tillegg 1
	Utgifter rammeområde 7 (i hele tusen kroner)	
600	Arbeidsdepartementet	177 830
601	Utredningsvirksomhet, forskning m.m.	250 190
604	Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen	743 040
605	Arbeids- og velferdsetaten	10 954 365
606	Trygderetten	65 278
611	Pensjoner av statskassen	18 800
612	Tilskudd til Statens pensjonskasse	8 674 000
613	Arbeidsgiveravgift til folketrygden	988 000
614	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	66 000
615	Yrkesskadeforsikring	81 000
616	Gruppelivsforsikring	182 000
621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludering	290 670
634	Arbeidsmarkedstiltak	7 450 600

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013-2013) med Tillegg 1
635	Ventelønn	125 000
640	Arbeidstilsynet	505 000
642	Petroleumstilsynet	236 830
643	Statens arbeidsmiljøinstitutt	104 850
646	Pionerdykkere i Nordsjøen	3 150
648	Arbeidsretten, Riksmekleren m.m.	22 213
649	Treparts bransjeprogrammer	10 600
660	Krigspensjon	513 000
664	Pensjonstrygden for sjømenn	212 586
666	Avtalefestet pensjon (AFP)	1 880 000
667	Supplerende stønad til personer over 67 år	410 000
847	Tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne	221 638
2470	Statens pensjonskasse	45 587
2540	Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn	65 000
2541	Dagpenger	11 300 000
2542	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.	705 000
2620	Stønad til enslig mor eller far	3 638 300
2650	Sykepenger	37 660 208
2651	Arbeidsavklaringspenger	36 979 800
2655	Uførhet	61 369 000
2661	Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.	9 031 600
2670	Alderdom	162 208 000
2680	Etterlatte	2 279 500
2686	Gravferdsstønad	200 000
2690	Diverse utgifter	460 000
	Sum utgifter rammeområde 7	**360 128 635**
	Inntekter rammeområde 7 (i hele tusen kroner)	
3605	Arbeids- og velferdsetaten	44 365
3614	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	45 000
3615	Yrkesskadeforsikring	154 000
3616	Gruppelivsforsikring	87 000
3634	Arbeidsmarkedstiltak	200
3635	Ventelønn mv.	46 500
3640	Arbeidstilsynet	38 642
3642	Petroleumstilsynet	47 700
5470	Statens pensjonskasse	18 070
5607	Renter av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	1 145 000
5701	Diverse inntekter	1 927 655
5704	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs	150 000
5705	Refusjon av dagpenger	59 000
	Sum inntekter rammeområde 7	**3 763 132**
	Sum netto rammeområde 7	**356 365 503**

3.2.7.2 Komiteens merknader

3.2.7.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, foreslår at ramme 7 settes til 356 364 503 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 1 mill. kroner. For nærmere redegjørelse for reduksjonen, vises det til flertallsmerknaden i avsnitt 2.1.2.

3.2.7.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett foreslår at ramme 7 settes til 353 572 283 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 2 793 220 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at Norge har behov for å utløse mer arbeidskraft i fremtiden. Arbeidskraften er vår viktigste ressurs, både for den enkelte og for samfunnet. Vår evne til å skape verdier og utvikle velferdssamfunnet vil avgjøres av hvordan den totale arbeidskraften er sammensatt, hvor stor den er og hvilken kvalitet den har. Likevel er det mange som står utenfor.

Verdiskapingen i Norge påvirkes av at stadig flere lever på trygd. Det må motarbeides gjennom ordninger som sikrer at arbeid alltid skal lønne seg. Disse medlemmer mener man kan sikre økt tilgang på arbeidskraft blant annet ved å redusere sykefraværet, få flere funksjonshemmede i arbeid, og ved å få flere over fra deltid til heltid.

Disse medlemmer ønsker et fleksibelt arbeidsliv med plass til alle. Dessverre ser vi en utvikling av at stadig flere funksjonshemmede, kronisk syke, og unge mennesker med psykiske lidelser, blir stående utenfor arbeidslivet. Disse medlemmer har derfor valgt i sitt alternative statsbudsjett å bevilge midler til en målrettet jobbstrategi for å sikre at blant annet flere funksjonshemmede, psykisk syke, og utviklingshemmede blir kvalifisert til et liv i det ordinære arbeidslivet, fremfor utstøting og en varlig livssituasjon på uføretrygd.

Disse medlemmer mener en grunnleggende holdning må være at alle skal bidra etter evne for å sikre gode, og bærekraftige velferdsordninger i fremtiden. Dette innebærer en politikk som sikrer trygghet for den enkelte. Disse medlemmer vil ha et velferdssystem som sikrer den enkelte rett ytelse til rett tid. Men at det også skal stilles krav for utbetaling av offentlige midler, slik at oppmerksomheten rettes mot dem som trenger det mest.

Disse medlemmer vil at folketrygden fortsatt skal være det bærende element i den norske velferdspolitikken, og som skal sikre befolkningen finansiering av helse- og omsorgstjenester ved behov, inntekt under sykdom og rehabilitering, samt pensjonsinntekt ved avgang fra yrkeslivet eller ved oppnådd pensjonsalder.

I en tid med mangel på arbeidskraft og stor arbeidsinnvandring økes presset på velferdsordningene. Store summer bringes hvert år ut av landet og disse medlemmer mener det kan være grunn til å se nærmere på om velferdsordninger som er basert på norsk utgiftsnivå og levestandard bør tilpasses de samfunn og markeder hvor de skal komme til anvendelse. Det er urimelig at norske velferdsordninger skal være grunnlag for betydelig høyere levestandard enn det andre borgere i bostedslandet kan tillate seg.

Disse medlemmer mener at pensjoner er en opptjent rettighet som er pensjonistens eiendom og som ikke skal kunne avkortes mot andre inntekter eller på grunn av sivilstand. Med pensjonsreformen økte forventningene til forlenget yrkesaktivitet for å oppnå et tilfredsstillende pensjonsnivå. Det er urimelig at arbeidsgivere, med loven i hånd, kan avslutte et arbeidsforhold kun basert på en oppnådd alder dersom arbeidstakeren er frisk, oppfyller arbeidsinstruksens betingelser og selv ønsker å stå i arbeid.

Å gjøre forskjell på pensjonister med garantipensjon på grunnlag av sivilstand er etter disse medlemmers mening uakseptabelt. Alle pensjonister med garantipensjon bør derfor sikres samme nivå på sine ytelser. Seniorer er en viktig ressurs for samfunnet. De fleste eldre mennesker er friske og klarer seg selv i hverdagen. Seniorer skal derfor etter disse medlemmers mening behandles som andre voksne borgere og ikke diskrimineres på grunn av alder, hverken i arbeidslivet eller i andre sammenhenger.

Det er nødvendig å se nærmere på forholdene for barns problemer i forbindelse med alvorlig sykdom eller store helsemessige lidelser. Disse medlemmer mener at foreldre må settes i stand til å ivareta sine barn innenfor trygge rammer som både styrker familien og ofte sparer samfunnet for store utgifter til offentlig omsorg.

En gjennomgang av landets velferdsordninger og forvaltningen av dem bør etter disse medlemmers oppfatning iverksettes snarest mulig for å sikre at velferdssamfunnets utfordringer ikke tiltar og for at de som har behov for hjelp og støtte får dette på en verdig og formålstjenlig måte.

Disse medlemmer viser til at det den siste tiden har vært mye oppmerksomhet rundt implementeringen av vikarbyrådirektivet i norsk rett fra 1. januar 2013. Disse medlemmer viser til at det er uavklarte forhold rundt implementeringen av direktivet som skaper usikkerhet i flere bransjer. Disse

medlemmer mener det er grunn til å utsette implementeringen av direktivet når det foreligger usikkerhet om konsekvensene, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om at implementeringen av vikarbyrådirektivet utsettes til 1. juli 2013.»

«Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige lovendringer som sikrer gifte/samboende minstepensjonister et særtillegg på 85 pst. av G fra 1. mai 2013.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til en opptrappingsplan og en lovendring som gir alle minstepensjonister, uavhengig av sivil status, et særtillegg på 1 G. Det bes om at opptrappingen igangsettes med virkning 1. mai 2013, og går over 3 år.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem for Stortinget de nødvendige lovendringene som fører til at avkortingen av grunnpensjonen for gifte og samboende pensjonister reduseres fra 15 pst. til 10 pst. fra 1. mai 2013.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem en nedtrappingsplan med sikte på å fjerne avkortingen av grunnpensjonen for gifte og samboende pensjonister innen tre år.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem for Stortinget de nødvendige lovendringer slik at regelverket for permitteringsordningen tilbakeføres slik det var før 1. januar 2012.»

«Stortinget ber regjeringen avvikle ordningen med ventelønn for nye tilfeller fra 1. januar 2013.»

3.2.7.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 7 settes til 355 621 183 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 744 320 000 kroner.

Disse medlemmer mener at de viktigste utfordringene på arbeids- og sosialfeltet er:

– Det store antallet mennesker som står utenfor arbeidslivet.
– At tallet på unge uføre har vist en urovekkende økning de siste årene.
– At sysselsettingen blant utsatte grupper som funksjonshemmede går ned, mens antallet fattige barn går opp.

Disse medlemmer mener det må legges til rette for et samfunn med muligheter for alle. Velferdsstaten skal ikke være alt for alle, men skal være sterk for den som har behov for hjelp. Derfor er det overordnede målet i arbeids- og sosialpolitikken å bidra til at flest mulig mennesker kan få oppleve den trygghet det er å ha et inntektsgivende arbeid. Dessverre har antallet mennesker utenfor arbeidslivet økt de siste årene. Disse medlemmer mener at det trengs nye ideer og bedre løsninger for å løse disse utfordringene.

Disse medlemmers viktigste prioriteringer for å begrense veksten i antallet som står utenfor arbeidslivet er:

– Styrking av arbeidslinjen. Det skal lønne seg å jobbe.
– Å skape en lavere terskel inn i arbeidslivet både gjennom en oppmykning av regelverket og gjennom bedre tiltak for dem som står utenfor.
– Styrke lønnstilskuddsordningen og omprioritere midler til arbeidstrening, og sette i gang tiltak for å gi unge uføre en vei tilbake til arbeidslivet.
– Innføre et absolutt krav om aktivitets- og oppmøteplikt for alle fra første dag for unge som søker sosialhjelp.
– Styrke tilretteleggingsordningene for funksjonshemmede i arbeidslivet.
– Intensivere kampen mot fattigdom, særlig blant utsatte barn og unge.

Flere i aktivitet og arbeid

Disse medlemmers politikk tar sikte på å få ned sykefraværet ytterligere, bl.a. gjennom tidligere oppfølging av sykemeldte, en god «Raskere-tilbake»-ordning og innføring av normerte sykemeldinger. Disse tiltakene er beskrevet i tidligere års budsjetter og videreføres også i år.

Disse medlemmers hovedsatsing i alternativt budsjett på arbeids- og sosialfeltet er å hindre at særlig unge mennesker faller ut av arbeidslivet. Det gjelder både unge som oppsøker Nav for å få økonomisk støtte og unge som blir uføretrygdede. Disse medlemmer viser til at psykiske lidelser ligger bak svært mange av uføretallene for unge, og dette understreker behovet for en kraftig opprustning av tilbudet innen psykisk helse. Disse medlemmer mener også det er avgjørende å hindre unge i å falle fra utdannelse, og det vises i denne sammenheng til det vellykkede TLM-prosjektet i Rogaland hvor man har klart å få flere tilbake på skolebenken.

Disse medlemmers satsing kan oppsummeres i fire punkter:

9. En kraftig økt prioritering av lønnstilskudd for å gi folk en sjanse til å prøve seg i arbeidslivet.

10. En prøveordning som skal stimulere frivillige organisasjoner og bedrifter til å gi folk en sjanse i arbeidslivet. Ordningen skal fungere slik:

    – Alle aktører, både private og offentlige, skal kunne formidle Nav-brukere med nedsatt arbeidsevne inn i arbeidslivet etter oppdrag fra Nav.
    – Når vedkommende formidles inn i arbeidslivet får formidler og arbeidsplass utbetalt en bonus.
    – Det kommer igjen en bonus dersom vedkommende er i arbeid etter henholdsvis tre og fem år.
    – En del av satsingen på å slippe alle gode krefter til, er også å ta i bruk sosiale entreprenører i større grad enn i dag.
11. Oppfølging av tiltak både for å forhindre at unge blir permanent uføre, og for å følge opp dem som kan og vil komme seg tilbake i arbeid eller utdanning.
12. En kraftig satsing på å få funksjonshemmede inn i arbeidslivet.

Disse medlemmer vil understreke at et viktig bidrag for å få flere inn i arbeidslivet er et mer fleksibelt arbeidsliv. Disse medlemmer vil derfor kombinere den grunnleggende tryggheten i dagens lovverk med forsiktige reformer som kan gi flere en sjanse i arbeidslivet.

Unge sosialklienter skal «Snu i døra»

Disse medlemmer mener det trengs en forsterket innsats rettet inn mot unge, og har i første omgang prioritert innsatsen rettet mot unge sosialklienter som senere kan ende på uføretrygd. Disse medlemmer vil derfor ha en «snu-i-døra»-praksis på alle Nav-kontor i hele Norge.

Dette innebærer blant annet følgende:

– Et absolutt krav om aktivitetsplikt og oppmøteplikt for alle fra første dag og første møte med Nav.
– En egen pott til å utvikle og følge opp aktivitetsprosjekter i et større antall forsøkskommuner over hele landet.
– Skjerpede krav og kutt i ytelsene for brukere som ikke stiller opp på aktivitet. Nav har i dag anledning til å kutte i ytelsene, men gjør det for sjelden.
– En gjennomgang av alle ytelser til unge på sosialhjelp, herunder individstønad og bostøtte til unge som bor hos sine foreldre eller foresatte, for å sikre at ordningene oppmuntrer til arbeid eller utdanning.
– Langt mer bruk av tiltak med arbeidstrening i arbeidslivet særlig for unge Nav-brukere.

Funksjonshemmede inn i arbeidslivet

Disse medlemmer viser til at andelen sysselsatte blant personer med nedsatt funksjonsevne har falt betydelig siden 2008, til tross for at trenden er snudd i befolkningen for øvrig. Det er derfor helt nødvendig med en betydelig forsterket satsing på funksjonshemmede i arbeidslivet. Disse medlemmer trapper opp oppfølgingen av handlingsplanen fra 2010, «Fra godt nok til best mulig», i alternativt statsbudsjett for 2013. Disse medlemmers satsing på funksjonshemmede i arbeidslivet består av følgende hovedpunkter:

– En permanent og forsterket funksjonsassistentordning. Funksjonsassistentordningen har bidratt til at personer med sterke fysiske funksjonsnedsettelser kan delta i arbeidslivet, og må åpnes opp for nye brukere.
– En enklere og bedre tilretteleggingstilskuddsordning. En styrket og mer ubyråkratisk tilskuddsordning vil gjøre at funksjonshemmede står sterkere overfor potensielle arbeidsgivere.
– En målrettet styrking av ordningene med sekretærhjelp for blinde og tolkehjelp for døve.
– En sterkere prioritering av mennesker med nedsatt funksjonsevne i tiltaksapparatet gjennom å sette av 2 000 flere plasser til denne gruppen innenfor dagens rammer.

Disse medlemmer peker på at en slik satsing er av avgjørende nødvendighet for at Norge skal oppfylle intensjonen i FN-konvensjonen for personer med nedsatt funksjonsevne, som etter planen skal tre i kraft 1. juni 2013. Disse medlemmer styrker i tillegg bevilgningen til Likestillings- og diskrimineringsombudet, som har som ansvar å påse at Norge følger opp sine forpliktelser under konvensjonen.

Fortsatt kamp mot fattigdom

Disse medlemmer mener de viktigste tiltakene for å bekjempe fattigdom er en skole som gir alle barn gode muligheter samt en politikk for å sikre høyest mulig deltakelse i arbeidslivet. Samtidig vil det alltid være noen som i kortere eller lengre perioder faller utenfor. Disse medlemmer styrker derfor innsatsen rettet inn mot fattige barn og unge.

Høyres arbeids- og sosialpolitiske prioriteringer:	
Incentivordning for kommunene, arbeid for unge på sosialhjelp. Prøveordning.	100 mill. kr
Lønnstilskudd / Tidsubestemt lønnstilskudd	100 mill. kr
Ompriorteringer innenfor rammen til arbeidstrening i arbeidslivet	100 mill. kr
Prøveordning: Insentivbasert plassering i arbeidslivet	50 mill. kr
Prøveordning: Oppfølging av unge uføre	50 mill. kr
Funksjonsassistentordningen styrkes og gjøres permanent	35 mill. kr
Hjelpemidler (fritid) utvides til funksjonshemmede over 26 år	30 mill. kr
Målrettede fattigdomstiltak	25 mill. kr
Grønt kort (forenklet tilretteleggingstilskudd)	20 mill. kr
Arbeidstilsynet	10 mill. kr
Forskning (IT-funk)	6 mill. kr
Tiltak mot trygdemisbruk	5 mill. kr
Pott til sosiale entreprenører	5 mill. kr
Tilskudd til frivillige organisasjoner mv.	5 mill. kr
Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv., Hjelpemidler som tjenester	5 mill. kr
Likestillings- og diskrimineringsombudet: Til oppfølging av konvensjon om handikappede	1,5 mill. kr
Gradert barnehagepris i flere kommuner, utvidelse av ordning, bevilget under kommunal	150 mill. kr
Videreføre skattefradrag for store sykdomsutgifter som i 2012	38 mill. kr

3.2.7.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 7 settes til 356 499 603 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 134 100 000 kroner.

Dette medlem mener det er viktig med gode velferdsordninger for dem som av helsemessige årsaker ikke kan være i arbeid, men understreker at gode velferdsordninger er avhengig av at flest mulig deltar i arbeidslivet. Dette medlem mener at mer må gjøres for å hindre at mennesker blir varig utstøtt fra arbeidslivet til passive ytelser. I den sammenheng er tidlig innsats og tett oppfølging essensiellt for å lykkes.

Dette medlem peker på at Nav-reformen har vært en viktig strategi for å kunne gi individuell bistand til den enkelte, med målrettede attføringstiltak så tidlig som mulig. Etaten har hatt store utfordringer knyttet til iverksettingen av denne reformen sammen med andre store reformer som pensjonsreformen. Samtidig førte finanskrisen i 2008/2009 til kraftig vekst i antall personer som henvendte seg til etaten for arbeidsrettet bistand og inntektssikring. Dette medlem registrerer at det fremdeles er utfordringer knyttet til saksbehandlingstiden i Nav, og at dette har gått på bekostning av kvaliteten i ytelsesforvaltningen. Dette medlem vil derfor øke bevilgningene også i 2013 for å styrke gjennomføringsevnen.

Dette medlem mener at økt kapasitet på attføringstiltak overfor den gruppen mennesker som har særlig behov for god oppfølging over lengre tid i et attføringsløp, er et velegnet tiltak for å motvirke permanent utstøting fra arbeidslivet. Dette medlem foreslår å øke tiltaksnivået overfor personer med nedsatt arbeidsevne med 5 000 plasser i gjennomsnitt i 2013 sammenlignet med regjeringens forslag. Det innebærer 1 000 nye plasser ut over regjeringens forslag, samt en omprioritering fra 4 000 ordinære plasser til 4 000 plasser for personer med nedsatt arbeidsevne. Dette medlem foreslår derfor en økt bevilgning for 2013 for å realisere disse tiltaksplassene på 162 mill. kroner og en økt tilsagnsfullmakt til regnskapsmessig etterslep på 15 mill. kroner. I tillegg foreslås bevilget 10,5 mill. kroner ekstra for å styrke Navs kapasitet på arbeidsevnevurdering og -formidling og 40 mill. kroner for å opprettholde oppgaver for attføringsbedriftene. Denne satsingen er helt avgjørende for å lykkes med å hjelpe flere mennesker tilbake i arbeid og unngå økt tilstrømning til uføretrygd. Det vil for 2013 fremdeles være et høyt antall personer med nedsatt arbeidsevne som trenger arbeidsrettet bistand. Styrking av tiltaksplasser er derfor i samsvar med behovet som vil foreligge for kommende år.

Dette medlem vil påpeke at andelen mennesker med nedsatt funksjonsevne i arbeidslivet har sunket de siste årene. Dette til tross for at regjeringen har økt satsingen på denne gruppen mennesker. Dette medlem mener derfor at forsøksordningene med funksjonsassistent bør gjøres til en permanent ordning og bevilger 10 mill. kroner til dette formålet. Dette medlem fremmer videre forslag om å styrke bevilgningen til servicehunder med 4 mill. kroner. Dette medlem peker videre på at foreldre som har sterkt funksjonshemmede barn, og som er avhengig av pleiepenger over lengre tid, ikke har rett til at denne ytelsen indekseres, slik andre trygdeytelser blir. Dette medlem foreslår at også pleiepenger må indekseres når en person har mottatt dette som kompensasjon for pleieansvar i mer enn 12 måneder. Dette medlem vil ha rett til gruppe 2-bil (kassebil) også for personer med noe gangfunksjon, noe som medfører et økt bevilgningsbehov på 11,7 mill. kroner, øke bevilgningen til ulike hjelpemidler med 14 mill. kroner og bevilge 6 mill. kroner ekstra til tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne.

Dette medlem foreslår å øke innsatsen mot fattigdom med målrettede tiltak under flere ulike rammeområder, med en samlet bevilgningsøkning på mer enn 1,5 mrd. kroner. Dette omfatter bl.a. en økning i kommunerammen på 80 mill. kroner slik at sosialhjelpen kan økes med 5 pst. Dette medlem viser samtidig til Åmli kommune, som mer enn halverte tallet på sosialhjelpsmottakere ved å innføre aktivitetsplikt. Dette medlem foreslår at det innføres aktivitetsplikt individuelt tilpasset den enkeltes forutsetninger etter modell fra Åmli kommune i alle kommuner fra 1. juli 2012. Dette medlem anslår at dette kan redusere utgiftene til sosialhjelp med minst 100 mill. kroner i 2012, jf. rammeområde 18.

Dette medlem understreker at et arbeidsliv som inkluderer alle er det beste virkemiddelet mot fattigdom. Gode velferdsordninger og et sosialt ansvarlig skattesystem bidrar til relativt begrensede inntektsforskjeller i Norge, sammenlignet med mange andre land. Men dette alene løser ikke fattigdomsutfordringen. Det er behov for bedre og sterkere målretting av den offentlige innsatsen for å bedre livssituasjonen til mange enkeltpersoner med de svakeste levekårene i landet. Tiltak for inntektssikring og arbeidsretting, tiltak for bedre levekår og tiltak for sosial inkludering av barn og unge er viktige innsatsområder. Viktige satsinger under andre rammeområder er økte normerte sosialhjelpssatser, fritak for egenandeler for helsetjenester og tannpleie, samt økt engangsstønad i forbindelse med fødsel og adopsjon. Under dette rammeområdet foreslår dette medlem en økning av tilskuddsordninger for barn og unge i bysamfunn, tiltak i regi av frivillige organisasjoner overfor personer med boproblemer, samt tiltak overfor personer med gjeldsproblemer, på til sammen 10 mill. kroner. Dette medlem øker også bevilgningen til arbeidstrening, aktivisering og sosial trening i regi av frivillige organisasjoner med 4 mill. kroner.

Dette medlem styrker også Vardeteatrets tiltak overfor fengselsinnsatte og -løslatte med 4 mill. kroner.

Dette medlem vil videre bevilge ekstra midler til flere offentlige skrivetolker og etablering av skrivetolkningsutdanning på 1 mill. kroner.

Dette medlem foreslår å bedre de sosiale rettighetene til selvstendig næringsdrivende. Det gjelder rett til sykepenger ved graviditet/fødsel (noe som medfører behov for en ekstrabevilgning på 15 mill. kroner), rett til omsorgspenger og pleie- og opplæringspenger ved graviditet/fødsel (9,9 mill. kroner) og indeksering av pleiepenger iht. G-regulering i folketrygden ved tildeling av pleiepenger i mer enn 12 måneder (8,6 mill. kroner).

Dette medlem viser til at det er gledelig at sykefraværet er noe redusert, men at det fremdeles er behovet for å redusere det ytterligere. Dette medlem foreslår en ekstrabevilgning på 46,5 mill. kroner til 250 flere plasser på rehabiliteringsprogrammet Raskere tilbake, og en økt bevilgning på 20 mill. kroner for å styrke Arbeidstilsynets oppfølging av sykemeldingspraksis og IA-avtalen. Dette medlem anslår at dette gir grunnlag for å redusere anslaget for utgiftene til sykepenger neste år med 100 mill. kroner.

Dette medlem viser til sitt forslag om å gi arbeidstakere i alderen 62 til 67 år økt skattefradrag, og anslår ut fra dette at det neste år vil bli om lag 250 færre AFP-pensjonister og dermed grunnlag for å redusere utgiftene til pensjoner med 26 mill. kroner.

Dette medlem foreslår å gjennomføre de justeringer i lønnsgarantiordningen som ble foreslått av regjeringen Bondevik II, jf. forslag i Innst. 4 L (2012–2013), og foreslår på dette grunnlag å redusere bevilgningen under dette rammeområdet med 80 mill. kroner.

3.2.7.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 354 236 483 000 kroner under rammeområde 7, som er 2 129 020 000 kroner mindre enn det som følger av regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at Venstres liberale ideologi tar utgangspunkt i det enkelte mennesket. Alle skal ha frihet til å bruke sine evner til beste for seg selv og samfunnet – men like selvsagt er det at de som virkelig trenger samfunnets hjelp til å leve et verdig liv, skal få det. Frie samfunn har gode felles-

skapsinstitusjoner og et sosialt sikkerhetsnett for alle. Dette medlem ønsker derfor en stat som bekjemper sosial urettferdighet.

Fattigdom rammer enkeltmennesker – ofte uventet og tilfeldig, og av sammensatte årsaker. En del mennesker er varig ute av stand til å skaffe seg en inntekt de kan leve av. De skal ha et støttenivå som gir mulighet til et verdig liv. Støtteordninger som er avgjørende for barns livsvilkår, skal være rause. Dette medlems førsteprioritet vil være å bekjempe fattigdom og helseproblemer hos barn og barnefamilier. Dette medlem viser at Venstre i forbindelse med Stortingets behandling av Fordelingsmeldingen (Meld. St. 30 (2010–2011)), 29. mars 2012 fremmet 25 konkrete forslag for å bekjempe fattigdom – spesielt rettet mot barn og barnefamilier.

Samtlige 25 forslag følges opp i Venstres alternative statsbudsjett for 2013.

Trygdeutgiftene øker voldsomt hvert eneste år, statsbudsjettet for 2013 er ikke et unntak, snarere det motsatte. Folketrygdens utgifter øker med 20 mrd. kroner i forslaget til statsbudsjett for 2013 i forhold til saldert budsjett 2012. Svært mye av handlingsrommet i budsjettet bindes opp av økte trygdeutgifter. I Norge er nær 20 pst av befolkningen i arbeidsfør alder på ulike trygdeytelser (jf. tabell 5.1, side 67 i Gul Bok). Selv om tallet for første gang under denne regjering flater ut, er det bekymringsfullt at så mange er utenfor det ordinære arbeidslivet. I gjennomsnitt erklærer Nav hvert 13. minutt i løpet av en arbeidsdag en ny person som ufør, til en samlet snittkostnad på 8 mill. kroner pr. person.

Flere i arbeid og færre på stønad er helt grunnleggende for at vi skal kunne klare å opprettholde våre velferdsordninger i framtiden. De ulike velferdsytelsene i kombinasjon med skattesystemet må utformes slik at det lønner seg for den enkelte å være i inntektsgivende arbeid framfor å motta offentlige stønader. Dette er helt avgjørende for om vi skal lykkes med å bevare et sterkt og bærekraftig velferdssystem også i framtiden. Venstres alternative statsbudsjett for 2013 er derfor målrettet mot en slik kursendring: Arbeidslinjen styrkes både gjennom skattesystemet og gjennom statsbudsjettets utgifts- og inntektsside. Flere skal få mulighet til å arbeide etter evne og færre skal bli passive stønadsmottakere.

Hovedmålene for Nav-reformen er også flere i arbeid og færre på stønad, enklere og bedre hjelp tilpasset brukernes behov, samt en helhetlig og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning. Foreløpig har ikke dette skjedd. Dette medlem støtter intensjonene med Nav-reformen, men mener det er behov for sterkere styring med kostnader, mer fokus på brukernes behov og mindre på systemet. Dette medlem mener at det bare er et skikkelig samarbeid på tvers av etatsgrensene som kan sikre den enkelte rettigheter i møte med det offentlige.

Arbeid

Arbeid er viktig for å unngå fattigdom. Arbeid og tilknytning til arbeidsliv har dessuten både helsemessige og sosiale gevinster.

I framtiden vil Norge ha et stort arbeidskraftbehov. Andelen eldre vil stige kraftig i forhold til yrkesaktive. Nesten 25 pst. av innbyggerne i Norge i 2050 vil være 65 år eller eldre. Dette medlem mener vi må møte denne utfordringen med en målrettet politikk for å få flere hender i arbeid.

Det er viktig å legge til rette for yrkesaktivitet for de med redusert arbeidsevne. Mange som ikke kan arbeide i full stilling, kan likevel gjøre en betydelig innsats for eksempel i deltidsstillinger, tidsbegrensede oppdrag, gjennom tilpassede arbeidsoppgaver osv. Godt under halvparten, 41 pst. av funksjonshemmede i aldersgruppen 16–66 år, deltar i arbeidslivet. Til sammenligning er andelen sysselsatte i hele befolkningen på nær 75 pst. Samtidig viser undersøkelser fra bl.a. SSB at blant de 307 000 ikke-sysselsatte funksjonshemmede var det om lag 27 pst. som oppgav at de ønsket arbeid. Dette medlem mener det er viktig å ta dette ønsket på alvor og at det også vil være samfunnsøkonomisk lønnsomt om vi lykkes.

Dette medlem vil ha mer bruk av ordningen med tidsubestemt lønnstilskudd, både for å sikre dem som er i ferd med å falle ut av arbeidsmarkedet på grunn av sykdom eller andre årsaker, og for å gi mer fleksible muligheter til de som er ute av arbeidsmarkedet. Dette medlem foreslår derfor å styrke ordningen med tilretteleggingstilskudd for arbeidssøkere med nedsatt arbeidsevne med 20 mill. kroner.

Mange andre tiltak er også viktig for å gi flest mulig en reell mulighet til å bidra etter evne. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 20 mill. kroner til tiltak for vanskeligstilte grupper på arbeidsmarkedet, først og fremst gjennom å øremerke flere stillinger i Nav som er dedikerte til å yte veiledning og hjelp for mennesker som sliter med å komme inn på arbeidsmarkedet, men som gjerne vil. Det er dessuten viktig at det settes tydelige krav til Nav med resultatmål slik at det skjer en kompetanseoppbygging rundt personer med nedsatt arbeidsevne og deres bistandsbehov. Denne gruppens problemer i forhold til Nav løses ikke med en app for smarttelefoner.

Dette medlem viser til at ordningen med funksjonsassistent skal sikre funksjonshemmede praktisk bistand i arbeidssituasjonen for å kunne stå i jobb. Dette medlem viser videre til at evalueringen foretatt av Econ Pöyry på vegne av regjeringen indikerer at ordningen bidrar til at personer med store funksjonsnedsettelser kommer i og blir værende i jobb. Dette medlem er derfor noe undrende til at

regjeringen foreslår å videreføre bevilgningene til dette nominelt uendret fra 2012, hvilket i realiteten innebærer en svekkelse av ordningen. Dette medlem foreslår heller å styrke ordningen med 20 mill. kroner, slik at flere med store funksjonsnedsettelser kan komme i og bli værende i lønnet arbeid.

Dette medlem viser til positive erfaringer med prosjektet «Skole på byggeplass», som beklageligvis er lagt ned. For å senke terskelen for å komme i gang med yrkesopplæring vil disse medlemmer legge til rette for nye slike tilbud i flere bransjer. Yrkesopplæring på arbeidsplassen, et samarbeid mellom Nav og arbeidslivet, vil kunne gi mennesker som har falt utenfor arbeidslivet og som trenger opplæring, en tilpasset arena for å kunne styrke sin kompetanse. Dette vil være et viktig tilbud for å sikre at flere kan komme tilbake til jobb og en mulighet for bransjer med rekrutteringsproblemer til selv å bidra til å utdanne egne fagarbeidere. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 20 mill. kroner til å videreføre dette prosjektet.

Dette medlem er enig i at det er et mål å bekjempe ufrivillig deltid, men vil samtidig peke på at det er spesielt i offentlig sektor at dette er et problem. Dette medlem mener derfor at dette først og fremst er en utfordring som det offentlige som arbeidsgiver må rydde opp i, og at det ikke er behov for egne tilskuddsposter i statsbudsjettet for å utøve tiltak mot ufrivillig deltid. Slik dette er utformet og foreslått i statsbudsjettet for 2013 er det først og fremst symbolpolitikk og for å tilfredsstille regjeringens samarbeidspartnere i fagbevegelsen. Dette understrekes bare av tildelingen av midler i 2011 hvor 30 av 32 prosjekter gikk til tiltak i offentlig sektor, og hvor parodien ble fullkommen ved at Kristiansund kommune gjennom en tildeling på 2,4 mill. kroner ansatte 2 personer i deltidsstillinger i «Prosjektet Uønsket deltid.».

Dette medlem viser til at Venstre foreslår en rekke tiltak i vårt alternative statsbudsjett for 2013 som vil medføre flere arbeidsplasser og dermed at flere vil gå fra dagpenger til lønnet arbeid. Basert på Venstres samlede opplegg har vi anslått, svært moderat, at det vil være 3 000 færre som har behov for dagpenger i 2013 og dermed også tilsvarende færre arbeidsmarkedstiltak. Antallet ordinære arbeidsmarkedstiltak vil allikevel være svært høyt. Dette medlem mener imidlertid at det er et særlig behov for å øke innsatsen overfor personer med nedsatt arbeidsevne, og da særlig de som har behov for mer langvarige og sammensatte tiltak. Dette medlem mener at det nå må gjøres en ekstra innsats for å forhindre at ikke disse støtes varig ut av arbeidslivet, og mener at viktige samarbeidspartnere som attføringsbedriftene og vekstbedriftene med fordel kan benyttes enda mer i dette arbeidet. Dette medlem vil derfor omprioritere 2 000 tiltaksplasser fra «ordinære plasser» til «varig tilrettelagte» tiltaksplasser. En slik omprioritering vil medføre en merkostnad på ca. 84 mill. kroner.

Dette medlem viser til at det er 215 000 personer med nedsatt arbeidsevne som har omfattende bistandsbehov for å komme i jobb, mange av disse må vente uforholdsmessig lenge på tilbud om arbeidsrettet tiltak. Arbeidsdepartementet skriver i sin budsjettproposisjon (side 68):

«Foreliggende statistikk gir ikke tilstrekkelig informasjon om ventetider for å komme inn i et arbeidsrettet tiltak. Denne statistikken er under utvikling. Det er imidlertid klare indikasjoner på at ventetiden fra det er fattet et oppfølgingsvedtak om arbeidsrettet bistand til det foreligger en godkjent plan har økt i 1. tertial 2012 sammenlignet med 1. tertial 2011.»

Dette medlem mener dette er uholdbart. Like viktig som å få bukt med den lange ventetiden før tiltak, er å unngå unødvendige ventetider mellom ulike tiltak.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest legge fram relevant statistikk om ventetider før og mellom arbeidsrettede tiltak for personer med nedsatt arbeidsevne og deretter legge fram en plan for å bygge ned køene knyttet til ventetid.»

Dette medlem viser videre til at situasjonen for mange eksportrettede bedrifter fortsatt er kritisk og at mange har problemer med å finne alternativt arbeid for arbeidstakerne. Dette medlem vil heller gjøre permitteringsreglene bedre og mer fleksible slik at mange bedrifter kan unngå oppsigelser. Mange bedrifter vil oppleve en midlertidig nedgang. For dem kan et fleksibelt permitteringsregelverk bidra til å sikre virksomheten og gjøre det mulig å holde på ansatte. Ulike bedrifter har også inngått bedriftsinterne avtaler som innebærer lønnsreduksjon og en rullerende permittering slik at byrdene deles. Dette medlem mener det er viktig å skape trygghet for dem som kan være i ferd med å miste jobben. Dette medlem foreslår derfor en økt bevilging på 30 mill. kroner som følge av økte kostnader knyttet til et slikt forslag.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre minstekrav til arbeidstidsreduksjon i dagpengeforskriftens § 6-6 for å beholde dagpengerettighetene fra 50 pst. til 20 pst.»

«Stortinget ber regjeringen tilpasse regelverket for rullerende permittering slik at bedriften der det er enighet mellom ansatte og arbeidsgiver, kun betaler arbeidsgiverperiode for det antall stillinger som faktisk er permittert.»

Dette medlem foreslår samtidig å utvide antall ventedager fra 3 til 5 dager slik regelverket var under regjeringen Bondevik II.

Dette medlem viser til at selvstendig næringsdrivende fra og med 1. juli 2008 har rett til svangerskapspenger og foreldrepenger fra folketrygden med 100 pst. dekning (inntil 6 G), riktignok overfinansiert ved økt trygdeavgift for den samme gruppen.

Dette medlem ønsker en fremtidsrettet næringspolitikk som virker. Dette medlem vil derfor sikre at selvstendig næringsdrivende gis like rettigheter til sosiale ordninger som andre arbeidstakere. En likestilling av disse rettighetene vil også legge bedre til rette for at flere kvinner vil våge å starte egen arbeidsplass for seg selv og andre. Dekningsgraden for selvstendig næringsdrivendes trygderettigheter er i dag 65 pst. ved omsorg for egne små barn, når det gjelder rett til sykepenger og pleie- og omsorgspenger og ved sykdom under svangerskap. Dette medlem viser i den anledning til forslag om endringer i folketrygdloven m.m. framsatt i Innst. 4 L (2012–2013) som sikrer at også disse rettighetene likestilles med vanlige arbeidstakeres tilsvarende.

Dette medlem foreslår videre at selvstendig næringsdrivende, uavhengig av om tilleggsforsikring er tegnet, fra 1. januar 2013 gis rett til:

a) 100 pst. dekning av sykepenger under svangerskap (inntil 6 G)
b) 100 pst. dekning av omsorgspenger fra 1. dag (inntil 6 G)
c) 100 pst. dekning av pleiepenger og opplæringspenger (inntil 6 G)

Dette medlem vil videre likestille selvstendig næringsdrivende med vanlige arbeidstakere når det gjelder rett til sykepenger. Som et ledd i en forpliktende opptrappingsplan mot full likestilling, foreslår dette medlem at det gis rett til 80 pst. dekning av sykepenger fra 17. dag. I dag er dekningsgraden 65 pst. Dette medlem viser også her til forslag framsatt i Innst. 4 L (2012–2013).

En slik endring vil være viktig for de selvstendig næringsdrivende og har en samlet kostnad på 231,9 mill. kroner med innføring fra 1. januar 2013.

Samlet innebærer Venstres forslag til alternativt statsbudsjett for 2013 en samlet bokført satsing på nye arbeidsplasser på over 11,7 mrd. kroner som følger (alle tall i bokført mill. kroner):

Tiltak for å bekjempe fattigdom (bokført, mill. kroner)	
Div. tiltak for personer med nedsatt funksjons- og arbeidsevne (omfordeling tiltaksplasser (84) tiltak for vanskeligstilte (25), sosialt entreprenørskap (10), funksjonsassistanse i arbeidslivet (20), tilrettelegginsgstilskudd (20))	159,0
Tiltak for å hindre drop-out (skole på byggeplassen m.m.)	20,0
Styrking av program for basiskompetanse i arbeidslivet	15,0
Diverse boligtilskudd (inkl. hjemkjøp)	55,0
Tilskudd til frivillige org. (aktiviteter for fattige barn + innvandrerorg.)	30,0
Omsorgslønn for foreldre med funksjonshemmede barn	75,0
Samarbeidstiltak skole/barnevern/rådgivning	50,0
Pilotprosjekt barn/ungdom med skrivevansker	25,0
Leksehjelp	175,0
Rehabilitering	130,0
Rusomsorg (forebygging (25), div tiltak helseforetak (150), frivillige org (20)	195,0
Psykisk helsearbeid i kommunene	100,0
Tilskudd til Fontenehusene (lavterskeltilbud til personer med psykiske problemer.)	15,0
Gratis helsehjelp 18-20 år	58,0
Styrking av helsesøstertjenesten	75,0
Flere spesialpedagoger	50,0
Styrket barnevernsutdanning	44,7
Tilskudd til gradert foreldrebetaling, barnehager og SFO	123,7

Tiltak for å bekjempe fattigdom (bokført, mill. kroner)	
Gratis kjernetid i barnehager	40,0
Økte sosialhjelpssatser, 20 pst	850,0
Gratis tannlege 18-20 år	40,0
Differensiert barnetrygd (provenynøytral omlegging)	0,0
Sum fattigdomsbekjempelse	**2325,4**

Fattigdom

Fattigdom rammer enkeltmennesker – ofte uventet og tilfeldig, og av sammensatte årsaker. En del mennesker er varig ute av stand til å skaffe seg en inntekt de kan leve av. De skal ha et støttenivå som gir mulighet til et verdig liv. Støtteordninger som er avgjørende for barns livsvilkår, skal være rause. Dette medlems førsteprioritet vil være å bekjempe fattigdom og helseproblemer hos barn og barnefamilier. For vi starter ikke med blanke ark og like muligheter når vi kommer til verden, og ingen velger sin barndom.

Dette medlem er skuffet over at regjeringen, til tross for gjentatte løfter og selvkritikk, ikke tar dette mer på alvor. I valgkampen 2009 tok Venstres daværende leder Lars Sponheim til orde for et felles løft for å bekjempe barnefattigdom i Norge. Alle partier responderte positivt, men da Stortinget behandlet Representantforslag 2 S (2009–2010) fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Abid Q. Raja om en tiltakspakke for å begrense og bekjempe fattigdom blant barn, viste det seg dessverre at dette kun var valgløfter uten reelt innhold.

Forslagene framsatt i det nevnte representantforslag ble avvist under henvisning til fordelingsmeldingen. Under debatten om forslaget (19. mars 2010) sa bl.a. representanten Anette Trettebergstuen at:

«Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en fornyet innsats mot fattigdom i den varslede stortingsmeldingen.»

Dette medlem konstaterer at det ikke var noen fornyet satsing mot fattigdom i fordelingsmeldingen, men en opplisting over det regjeringen har gjort de siste 6 årene – og som beviselig har ført til flere fattige barn og barnefamilier, ikke færre. Det ble så langt dette medlem kan se ikke lansert ett nytt tiltak mot fattigdom i en melding på 116 sider. Det mest konkrete løftet var at:

«Regjeringen vil i forbindelse med de årlige statsbudsjettene vurdere behovet for kortsiktige og mer målrettede tiltak overfor særlig utsatte grupper.» (side 10),

at:

«Aktuelle departementer arbeider nå med å vurdere forslagene fra utvalget og innspillene fra høringsrunden» (Om tiltak for utsatte barn og unge side 60)

og

«Regjeringen vil derfor utrede disse spørsmålene videre og vurdere behovet for eventuelle tiltak» (om grunnskole og SFO, side 101).

Det er også nærliggende å konkludere med at det er viktigere for regjeringen og regjeringspartiene å bekjempe rikdom enn å bekjempe fattigdom. I så måte har regjeringen på sett og vis lyktes gjennom å ha gjort det mindre lønnsomt å eie, drive og investere i norske bedrifter og arbeidsplasser. Etter dette medlems syn må det unektelig være et paradoks for en regjering som lovet å avskaffe fattigdommen, at det etter seks års regjeringstid har blitt flere fattige barn i Norge. Ifølge SSB er det nå 74 000 barn under 18 år som lever i familier med vedvarende lav inntekt. Det er 6 500 flere enn da denne regjeringen overtok makten i 2005. Det virker heller ikke som om regjeringen helt tar alvoret inn over seg.

Søker man i Finansdepartementets pressehefte om statsbudsjettet for 2013 på ordet «fattigdom» – får man null treff. En ikke-prioritert oppgave i 2013 også.

I valgkampen 2005 – dokumentert i filmen «Oljeberget» – fikk statsministeren et spørsmål om hvorfor det er behov for en ny regjering.

På det spørsmålet svarer statsministeren – svært presist:

«Aldri har en regjering brukt mer penger enn den sittende regjering, allikevel har tallet på fattige barn økt. Det alene er en god nok grunn til å skifte regjering 12. september 2005».

Den samme argumentasjon er etter dette medlems syn en minst like god nok grunn til å skifte regjering den 9. september 2013.

Det er i dag store forskjeller fra kommune til kommune når det gjelder satsene for sosialhjelp og hvorvidt kontantstøtte og barnetrygd regnes inn i inntektsgrunnlaget. Paradokset er at forskning viser at lave sosialhjelpssatser gir flere langtidsbrukere, mens høye sosialhjelpssatser får folk videre i livet.

Dette medlem foreslår derfor en økt bevilgning på 850 mill. kroner bevilget over rammeområde 18, for å innføre en opptrapping til en nasjonal minstenorm for sosialhjelp med virkning fra 1. januar 2013. I første omgang foreslår dette medlem å øke de veiledende satsene i sosialhjelpen med 20 pst eller tilsvarende en økning på 1 095 kroner pr. mnd. for en enslig sosialhjelpsmottaker.

Dette medlem mener at innføringen av makspris for oppholdsbetaling i barnehager har vært uheldig av flere grunner, men særlig fordi dette grepet faktisk har ført til at flere lavinntektsfamilier har fått økte utgifter til barnehageplass. Mens kommunene har redusert de høyeste barnehagesatsene ganske kraftig, har flere av dem satt opp satsene for familier med de laveste inntektene. Færre kommuner enn tidligere graderer nå betalingen ut ifra foreldrenes inntekt. Det samme gjelder for oppholdsbetaling når det gjelder SFO. Svært få kommuner har inntektsdifferensiert betaling når det gjelder SFO. Det koster det samme uansett om man er rik eller fattig.

Dette medlem mener at inntektsgradert foreldrebetaling gir god fordelingsvirkning, og dermed er et viktig grep for å bekjempe fattigdom. Dette medlem foreslår derfor å innføre inntektsgradert foreldrebetaling i barnehage og SFO. Som det framgår av tabellene under vil det innebære en noe økt foreldrebetaling for de familiene med høyeste husstandsinntekt (over 750 000 kroner), og en betydelig lettelse for de med lav (under 300 000 kroner).

Tabell 1: Differensiert oppholdsbetaling barnehager pr. måned

	Inntekt til og med kr 164 244 (2G)	Inntekt mellom kr 164 245 og kr 300 000	Inntekt mellom kr 300 001- og kr 750 000	Inntekt over kr 750 001
1. barn	500,- *(700,-)*	1 500,- *(2 140,-)*	2 330,- *(2 330,-)*	2 700,- *(2 330,-)*
2. barn (30 pst.)	500,- *(700,-)*	1 050,- *(1 498,-)*	1 631,- *(1 631,-)*	1 890,- *(1 631,-)*
3. barn (50 pst.)	500,- *(700,-)*	750,- *(1 070,-)*	1 165,- *(1 165,-)*	1 350,- *(1 165,-)*

Til sammenligning er dagens satser for Oslo kommune (som er en av bare 94 kommuner som har differensiert oppholdsbetaling) satt inn med kursiv og i parentes.

Til grunn for regnestykket (76,5 mill. kroner i økt kompensasjon til kommunene) er det lagt til grunn at dette blir veiledende satser i alle kommuner og at kommunene får overføringer tilsvarende disse prisene.

Tabell 2: Differensiert oppholdsbetaling SFO pr. måned

	Inntekt til og med kr 164 244 (2G)	Inntekt mellom kr 164 245 og kr 300 000	Inntekt mellom kr 300 001 og kr 750 000	Inntekt over kr 750 001
Heldag	550,- *(2 085,-)*	1 000,- *(2 085,-)*	2 085,- *(2 085,-)*	2 400,- *(2 085,-)*
Halvdag	350,- *(1 290,-)*	650,- *(1 290,-)*	1 290,- *(1 290,-)*	1 625,- *(1 290,-)*

Til sammenligning er dagens gjennomsnittlige oppholdsbetaling satt inn med kursiv og i parentes. Det er verd å merke seg at enkelte kommuner tilbyr gratis SFO, mens prisen i den dyreste kommunen var 3 192 kroner for heldags plass pr. måned. Det er svært få kommuner som opererer med inntektsdifferensiering når det gjelder SFO.

Til grunn for regnestykket (47,2 mill. kroner i økt kompensasjon til kommunene) er det lagt til grunn at dette blir veiledende satser i alle kommuner og at kommunene får overføringer tilsvarende disse prisene.

Alle beregninger når det gjelder differensiert oppholdsbetaling er gjort med utgangspunkt i SSBs rapport 34/2011: Barnefamiliers tilsynsordning og SSBs rapport 26/2012: Simulering av effekter av endringer i foreldrebetaling i barnehager og skolefritidsordning.

Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å bevilge 123,7 mill. kroner til inntektsgradert foreldrebetaling i barnehager og SFO, også dette over rammeområde 18.

Dette medlem foreslår videre en provenynøytral omlegging av barnetrygden. Basert på svar

på Venstres spørsmål nr. 237 vedr. statsbudsjettet 2013 knyttet til dette, kan en slik omlegging se ut om lag som i tabellen under.

Tabell 3: Provenynøytral omlegging av barnetrygd pr. måned

Inntekt	Gjennomsnittlig barnetrygd pr. barn (kr) Dagens ordning	Gjennomsnittlig barnetrygd pr. barn (kr) Ny ordning
Inntekt inntil kr 300 000	1 080	1 620
Inntekt inntil kr 450 000	1 060	1 060
Inntekt over kr 450 000	1 080	550
Alle	1 073	1 073

Dette medlem viser til nærmere omtale av forslaget under rammeområde 2 i denne innstilling.

Som følge av Venstres forslag til endringer i skattesystemet, nærmere omtalt under rammeområde 21 i denne innstilling, forslag om en betydelig opptrapping av sosialhjelpssatsene og forslag til gradert oppholdsbetaling i barnehage og SFO og omlegging av barnetrygden kan fattige familier få rundt 2 000 kroner mer pr. måned å rutte med, hvilket for mange kan være helt avgjørende.

Dette medlem viser til tabellene under som viser to tenkte eksempler som følge av Venstres alternative statsbudsjett 2013:

Eksempel 1: Enslig sosialhjelpsmottaker, ett barn (5 år), bosatt i Oslo.

	Bedret økonomi pr. måned	Bedret økonomi pr. år
Økte sosialhjelpssatser + 20 pst.	1 650,-	19 800,-
Differensiert barnetrygd	540,-	6 480,-
Differensiert oppholdsbetaling, barnehage	200,-	2 200,-
Sum:	**2 390,-**	**28 480,-**

Eksempel 2: Enslig forsørger, 2 barn (4 og 8 år), lønnsinntekt kr 300 000, bosatt i Oslo

	Bedret økonomi pr. måned	Bedret økonomi pr. år
Differensiert barnetrygd	1 080,-	12 960,-
Differensiert oppholdsbetaling, barnehage	640,-	7 040,-
Differensiert oppholdsbetaling, aktivitetsskole (SFO)	-10,-	-110,-
Økt særfradrag, enslig forsørgere	43,-	518,-
Omlegging minstefradrag/personfradrag/ trygdeavgift	151,-	1 818,-
Sum:	**1 904,-**	**22 226,-**

Dette medlem viser til at en vesentlig del av de som ikke har bosted, blir definert som uten boevne. De som i dag faller utenfor har ofte komplekse og sammensatte problemer og Venstre har tillit til at noe av denne problematikken kan møtes av tredje sektor. Denne gruppen er de aller fattigste i Norge. Tilrettelagte boliger vil derfor være vesentlig for å bekjempe fattigdom. Dette medlem vil derfor spesielt styrke overføringene til frivillige organisasjoner som har mulighet til å drive lavterskeltilbud, og som vet hvilken hjelp man må gi. Venstre ønsker å bidra til å få bostedsløse vekk fra gaten og gi denne gruppen et verdig tilbud. Dette er en gruppe mennesker som i liten grad forholder seg til det offentlige hjelpeapparatet, og det er derfor viktig at hjelp kommer på en så ubyråkratisk måte som mulig. Skjeve boliger er et dansk konsept som har blitt et svært vellykket lavterskel botiltak.

Dette medlem peker på at mange rusavhengige har svært dårlige boforhold. Uten fast adresse er det svært vanskelig å komme seg ut av misbruk og avhengighet, skaffe seg arbeid og komme seg videre

i livet. Det brukes svært mye penger på eksempelvis akuttavrusning i Norge, men etter opphold på avrusning så sendes mange tilbake til svært dårlige bomiljøer, hospitser eller i verste fall ut på gata.

Dette medlem tror at skjeve boliger kan bidra til å avhjelpe noe av denne situasjonen og være et trinn på vei til egen bolig. Det er egne boenheter, men som ligger noenlunde samlet. De har tilsyn av en vaktmester og sosialarbeider, men ingen pleie. Dette medlem viser til at dette bare er tenkt for de som ikke klarer andre botiltak, og som faller gjennom i alle andre ordninger.

Dette medlem mener at tilbudet kan driftes av både frivillige og offentlige aktører. De som flytter inn i slike boliger, greier ofte å bevege seg inn i neste trappetrinn og ut i en normal tilværelse. Dette har hatt stor suksess i Danmark. Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningen med 25 mill. kroner til frivillige organisasjoner for å styrke tiltakene for bostedsløse og de med dårlig boevne.

Dette medlem konstaterer at foreldre med lav inntekt går langt i å skjerme barna for virkningen av dårlig økonomi. Dette bekreftes blant annet i NOVA rapport nr. 11/04. Det er imidlertid et problem at barn i lavinntektsfamilier deltar i mindre grad i organiserte fritidsaktiviteter enn barn i familier flest. Utstyr som ski, fotball, snowboard, skøyter etc. koster. Dette stigmatiserer disse barna og kan føre til mindre deltagelse i samfunnet også på andre områder. Mange frivillige organisasjoner arrangerer ferie- og fritidstilbud og sørger for utstyr. En rekke aktiviteter i skole er imidlertid ikke gratis, noe som ofte forhindrer disse barna i å delta. På dette grunnlag og for å gi alle barn mulighet til å delta, vil dette medlem foreslå å bevilge 20 mill. kroner til tilskudd til frivillige organisasjoner som sørger for ferie- og fritidsaktiviteter. Dette medlem foreslår videre å øke bevilgningene til sosialt entreprenørskap med 10 mill. kroner.

Dette medlem viser til at familier med funksjonshemmede barn ofte har en tøff hverdag. Mange uttrykker at kampen mot systemet er den verste delen av deres hverdag. Det finnes en jungel av regelverk og særregler som det er vanskelig å ha oversikt over. Venstre ønsker et forenklet byråkrati som kommer dem som trenger det mest til gode.

Foreldre bruker uforholdsmessig mye tid på å skaffe seg oversikt over hjelpeapparatets muligheter og stønader. I tillegg til å klare hverdagen må foreldre også bruke svært mye tid på å orientere hjelpeapparatet om sitt barns behov, både for hjelpemidler og pleie. For foreldre som ønsker å ta vare på barna sine i hjemmet, bør det tilrettelegges et godt hjelpeapparat og en omsorgslønn det er mulig å leve av.

Dette medlem vil gjerne påpeke at det leves svært forskjellige liv, og at friheten til å gjøre dette er grunnleggende for ethvert menneske. Problemet er slik dette medlem ser det at ordningen med omsorgslønn i dag er lite brukt, det er ingen standard for hvor høyt beløp som kan utbetales og i tillegg er det lagt betydelige byråkratiske hindringer i veien for ordningen.

Den forskjellige standarden som det henvises til når det gjelder størrelse på omsorgslønn rundt i landet er utgangspunkt for forslaget. Det finnes en rekke ordninger på området blant annet knyttet til pleiepenger, men denne ordningen er i dag ikke tilstrekkelig, og utelukker de som ikke har hatt ordinært arbeid. I dag er det slik at lønnsutgifter er i rapporteringssystemene inne i ordinære lønninger innenfor helse og omsorgssektoren i kommunene. Det er således ikke mulig å skille ut lønn, verken total lønn til personer med omsorgslønn eller hva den enkelte kommune har lagt seg på med hensyn til lønnsnivå, eller hvilke andre betingelser som er knyttet til arbeidsforholdet.

Dette medlem ser omsorgslønn for familier med funksjonshemmede barn som en forenklingsreform som vil gjøre hverdagen lettere og gjøre at foreldre kan slippe noen av de vanskene som dagens system legger opp til. Dette medlem har ingen illusjoner om at dette vil løse alt, men være et betydelig bidrag. Dette medlem vil påpeke at det på dette grunnlag er viktig å gi foreldre som velger å være hjemme med funksjonshemmede barn en anstendig lønn å leve av. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 75 mill. kroner ekstra i til omsorgslønn til foreldre til funksjonshemmede barn.

Samlet innebærer Venstres forslag til alternativt statsbudsjett for 2013 en samlet bokført satsing på fattigdomsbekjempelse på over 2,3 mrd. kroner som følger (alle tall i bokført mill. kroner):

Tiltak for å bekjempe fattigdom (bokført, mill. kroner)	
Div. tiltak for personer med nedsatt funksjons- og arbeidsevne (omfordeling tiltaksplasser (84) tiltak for vanskeligstilte (25), sosialt entreprenørskap (10), funksjonsassistanse i arbeidslivet (20), tilrettelegginstilskudd (20))	159,0
Tiltak for å hindre drop-out (skole på byggeplassen m.m.)	20,0
Styrking av program for basiskompetanse i arbeidslivet	15,0
Diverse boligtilskudd (inkl. hjemkjøp)	55,0
Tilskudd til frivillige org. (aktiviteter for fattige barn + innvandrerorg.)	30,0
Omsorgslønn for foreldre med funksjonshemmede barn	75,0
Samarbeidstiltak skole/barnevern/rådgivning	50,0
Pilotprosjekt barn/ungdom med skrivevansker	25,0
Leksehjelp	175,0
Rehabilitering	130,0
Rusomsorg (forebygging (25), div tiltak helseforetak (150), frivillige org (20)	195,0
Psykisk helsearbeid i kommunene	100,0
Gratis helsehjelp 18-20 år	58,0
Styrking av helsesøstertjenesten	75,0
Flere spesialpedagoger	50,0
Styrket barnevernsutdanning	44,7
Tilskudd til gradert foreldrebetaling, barnehager og SFO	123,7
Gratis kjernetid i barnehager	40,0
Økte sosialhjelpssatser, 20 pst	850,0
Gratis tannlege 18-20 år	40,0
Differensiert barnetrygd (provenynøytral omlegging)	0,0
Sum fattigdomsbekjempelse	**2310,4**

Trygdeytelser mv.

Dette medlem er glad for at de nåværende regjeringspartier og Venstre, Høyre og Kristelig Folkeparti har samlet seg om en felles pensjonsreform som skal være bærekraftig og stå seg over tid. Et av hovedelementene i det nye pensjonssystemet er at det skal være lønnsomt å stå lenger i arbeid. Det er også avgjørende at vi lykkes med å heve den reelle pensjonsalder i årene som kommer, dersom vi skal løse den store arbeidskraftsituasjonen vi står overfor. Som det framgår av Gul Bok side 72 er finansieringsbehovet (dvs. underfinansieringen) i Folketrygden på over 100 mrd. kroner i 2013.

Dette medlem har imidlertid kommet til den erkjennelse at det å videreføre AFP-ordningen ikke er i tråd med disse prinsippene. Skal vi styrke og videreutvikle de mange og gode velferdstilbudene vi i dag har, er vi nødt til å prioritere og til å foreta politiske valg. På denne bakgrunn mener dette medlem at de statlige tilskuddene til AFP-ordningen må avvikles. Staten bruker i dag vel 4,8 mrd. kroner på AFP-ordningen som i realiteten er et tilskudd og påskudd for å gjøre det motsatte av det som pensjonsreformen legger opp til. Kommunesektoren har også betydelige utgifter knyttet til AFP-ordningen. Disse kostnadene vil bare eskalere over tid og binde opp betydelige midler som burde og kunne vært gitt til andre og mer trengende grupper.

Dette medlem vil derfor avvikle de statlige tilskuddene til AFP-ordningen for nye grupper fra og med 2013. Det betyr at de som i dag har statlig tilskudd til AFP beholder dette, men at det ikke ytes tilsvarende tilskudd til nye grupper. AFP må etter dette være en avtale mellom partene i arbeidslivet og utelukkende finansiert av dem. Dette medlem legger til grunn en innsparing på 445 mill. kroner som følge av dette.

Dette medlem foreslår videre en rekke endringer i skatte- og avgiftsopplegget for AFP-pensjonister og arbeidstakere i aldersgruppen 62–67 år som antas å føre til at det anslagsvis vil bli 2 000 færre AFP-pensjonister i 2013.

Dette medlem viser til at støtteordningen «Tilskudd til biler» under grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv. gir rett til ny bil etter 11 år. Samti-

dig vet vi at bilparken stadig blir bedre, relativt sett billigere og at gjennomsnittlig levetid for biler på norske veier i dag er 19 år. På denne bakgrunn foreslår dette medlem at retningslinjene endres slik at stønadsmottakere får rett til stønad til ny bil etter 11 år for gruppe 1-biler samtidig som støttesatsen reduseres med 10 pst. En slik endring vil gi en innsparing på om lag 70 mill. kroner det første året etter endringen trer i kraft, men deretter ha en ubetydelig provenyeffekt.

Utgiftene til sykelønn er på et høyt nivå i Norge. Samlet er det anslått at 37,6 mrd. kroner vil bli brukt på sykelønn over statsbudsjettet i 2013, hvilket er et formidabelt beløp. I tillegg kommer kostnadene private bedrifter og kommunene har når det gjelder å dekke kostnadene de første 16 dagene. Etter dette medlems oppfatning kan og må det gjøres betydelig mer for å få ned utgiftene knyttet til sykelønn. Dette medlem foreslår derfor at det innføres såkalte normerte sykemeldinger etter svensk modell om «lämpliga sjukskrivningstider». Dette medlem understreker at dette ikke er et rigid system for hvor lenge hver pasient kan være sykemeldt avhengig av lidelse, men et verktøy for beslutningsstøtte og en veileder både for sykemelder (legene) og for saksbehandlere i Nav (Försäkringskassan i Sverige). Dette medlem viser til at innføringen av dette har gitt svært gode resultater i Sverige og at det i realiteten har framkommet få innvendinger mot systemet. Som et eksempel på hvordan systemet virker viser dette medlem til for eksempel beskrivelsen av «vanlig» sykemeldingspraksis for hjerteinfarkt.

«Vid akut hjärtinfarkt utan komplikationer: Arbetsförmågan är nedsatt i 14–28 dagar. En del patienter kan börja jobba då, men för de flesta är deltidssjukskrivning i ytterligare 14–28 dagar lämpligt.»

Dette medlem legger til grunn at innføring av normerte sykemeldingsperioder vil føre til at gjennomsnittlige sykemeldingsperioder (som finansieres av Folketrygden) reduseres med en dag fra i snitt 51,5 til 50,5 dager, eller tilsvarende en innsparing på 1,5 pst. En slik endring vil medføre en innsparing på om lag 525 mill. kroner i folketrygdens utgifter.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest innføre normerte sykemeldingsperioder etter svensk modell.»

Dette medlem mener videre at sykelønnsordningens omfang må reduseres. Dette medlem foreslår derfor å redusere sykelønnsperioden fra 12 til 11 måneder. Dette vil etter dette medlems syn også være i tråd med den nye IA-avtalens hovedhensikt med både tidligere innsats og tidligere avklaring. Det er i realiteten svært få, 2 pst. av alle sykemeldte, som vil bli påvirket av en slik omlegging og resultatet vil for de aller færreste medføre annet enn tidligere avklaring – enten tilbake til arbeidslivet eller tidligere overgang til andre typer ytelser – i første rekke arbeidsavklaringspenger og uføretrygd. En slik omlegging vil gi en netto innsparing på om lag 335 mill. kroner.

Dette medlem mener imidlertid at det for enkelte pasientgrupper, f.eks. kreftpasienter, som med høy sannsynlighet vil komme tilbake i arbeidslivet etter endt behandling, men hvor behandlingen går noe ut over dagens 12 (eller 11) måneders sykelønnsperiode, vil være fornuftig med en mer fleksibel sykelønnsordning. Dette medlem foreslår derfor å innføre en adgang til å utvide sykepengeperioden med inntil 14 uker for personer med alvorlige diagnoser når det er klart at behandlingen ikke er fullført og at slik fullført behandling vil gi pasienten bedre muligheter til å bli frisk og vende tilbake til en yrkesaktiv tilværelse eller et normalt liv. Dette medlem foreslår videre å innføre en ordning med tidskonto hvor varigheten av sykepenger avhenger av sykmeldingsandel, men samtidig innenfor en maksimalperiode på for eksempel to år.

Dette medlem foreslår en økt bevilgning på 40 mill. kroner som følge av disse forslagene.

Dette medlem mener videre at Stortinget må tørre å ta en samlet diskusjon om ytelsesnivået på de ulike trygdeytelsene. Dette medlem mener at det bør utredes en «solidaritetsreform» som medfører at ytelsene til sykelønn reduseres til for eksempel 90 pst., mens ytelsene til varig uførhet og eventuelle andre ytelser til personer som varig er ute av arbeidslivet økes tilsvarende.

Dette medlem mener også at flere andre tiltak bør vurderes for å nå målene om IA-avtalen om 20 pst. reduksjon i sykefraværet i forhold til 2001-nivået. Et slikt tiltak er å endre arbeidsgivers medfinansiering utover de første 16 dagene, uten at den samlede økonomiske belastningen for arbeidsgiverne øker.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2013 legge fram forslag til endring i arbeidsgivers medfinansiering av sykelønnsordningen. En forutsetning for endringene skal være at de samlede økonomiske belastningene for arbeidsgiverne ikke øker.»

Dette medlem viser til at Stortinget nå har vedtatt ny lov om ny uførepensjon og alderspensjon til personer som gjelder fra og med 2015. Etter dette medlems syn må en av hovedendringene i en

omlegging av uførepensjonen også være at det skal være mulig å yte etter evne selv om man er helt eller delvis ufør. I dag er det krav om minst 50 pst. nedsatt inntektsevne for å komme inn under uføreordningen. Dette medlem mener at det er en altfor høy grense, og foreslår derfor å senke denne til 20 pst. som en forskuttering av det dette medlem håper er en av endringene regjeringen vil foreslå. Dette medlem viser til at det i forbindelse med innføring av tidsbegrenset uførestønad i 2004 ble iverksatt forsøk med mulighet til å innvilge tidsbegrenset stønad med uføregrad ned til 30 pst. i 3 fylker og 40 pst. i tre andre fylker. Målet med disse forsøkene var i tråd med det dette medlem mener er helt avgjørende – nemlig å legge til rette for at stønadsmottakere skal kunne få utnytte arbeidsevnen fullt ut og samtidig motvirke at det skjer tilpasninger der personer egentlig kan arbeide noe mer, reduserer arbeidsinnsatsen for å fylle vilkårene for uføreytelser.

Dette medlem viser til at regjeringen Bondevik II i St.prp. nr. 1 (2005–2006) foreslo forenklinger i lønnsgarantiregelverket fra 1. januar 2006. Forenklingene var bl.a. utvidelse med hensyn til kravets forfallstid slik at krav forfalt inntil 12 måneder før fristdagen gis dekning, men samtidig innsnevres unntaksbestemmelsen ved at adgang til å gi dekning lenger tilbake i tid enn dette bare foreslås å gjelde arbeidstakere som har tatt rettslig skritt for å få fastslått lønnskravet. Videre ble det foreslått innskrenkning av opptjeningstid for feriepengekrav ved at feriepenger dekkes samme år som fristdagen (vanligvis kon-kursåret) og foregående år. Disse forslagene ble reversert i forbindelse med regjeringsskiftet høsten 2005.

Forenklingene ble den gang samlet sett beregnet til å gi en årlig innsparing på ca. 93,4 mill. kroner (s. 236 i St.prp. nr. 1 for 2006). Provenyeffekten av forenklingsforslagene fra regjeringen Bondevik II anslås nå å kunne gi en helårseffekt på om lag 160 mill. kroner. Tiden fra konkurs oppstår til utbetalinger kan finne sted er fortsatt om lag 6 mnd. Provenyeffekten for 2013 av disse forenklingene ville derfor være om lag 80 mill. kroner dersom virkningstidspunktet ble satt til 1. januar 2013.

Dette medlem mener at disse forenklingene både er logiske og fornuftige.

Dette medlem viser i den anledning til forslag om endringer i lønnsgarantiloven framsatt i Innst. 4 L (2012–2013).

Dette medlem viser til at boliglånsordningen under Statens pensjonskasse har blitt svært populær og at søknadsmassen øker. Regjeringen har derfor foreslått å øke bevilgningene til driftsutgifter for å administrere ordningen med 10 mill. kroner. Dette mener at søkerne til det som i realiteten er et subsidiert boliglån for en privilegert gruppe heller får finne seg i å vente en uke eller to lenger på svar på søknaden og foreslår å holde bevilgningene nominelt uendret.

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 7, Arbeid og sosial:

(Mill. kr)

Kap.	Post	Tekst	Bokført	Påløpt
605	01	Omfordeling av 2000 tiltaksplasser fra «ordinære» til «nedsatt ar-	26,0	26,0
634	77	beidsevne».	256,0	256,0
621	63	«Skjeve boliger»	25,0	25,0
621	63	Tiltak for vanskeligstilte grupper på arbeidsmarkedet	20,0	20,0
621	70	Tilskudd til frivillige organisasjoner til gjennomføring av fritidsaktiviteter for barn i lavinntektsfamilier	20,0	20,0
621	70	Økt tilskudd til sosialt entreprenørskap	10,0	10,0
634	21	Styrke ordningen med funksjonsassistanse i arbeidslivet	20,0	20,0
634	21	Styrke ordningen med tilretteleggingstilskudd for arbeidssøkere med nedsatt arbeidsevne	20,0	20,0
634	21	Skole på byggeplassen	20,0	20,0
2541	70	Redusert krav til permitteringsgrad for rett til dagpenger til 20 pst	30,0	30,0
2650	70	Mer fleksible sykelønnsordninger for kreftpasienter.	40,0	40,0
2650	71	Styrke selvstendig næringsdrivendes sosiale rettigheter	222,0	222,0
2650	72		9,9	9,9
2650	72	Omsorgslønn til foreldre med funksjonshemmede barn	75,0	75,0
2651	70	Flere (tidligere) på arbeidsavklaringspenger som følge av kutt i sykelønnsperioden (fra 12 til 11 mnd.)	310,0	310,0

(Mill. kr)

Kap. Post	Tekst	Bokført	Påløpt
2655.70	Flere (tidligere) uføre som følge av kutt i sykelønnsperioden (fra 12 til 11 mnd.)	55,0	55,0
2655.73	Redusere uføregraden til 20 pst for å kunne kombinere arbeid med trygd.	0,0	0,0
601.22	Tiltak mot ufrivillig deltid.	-26,6	-26,6
605.01	3.000 færre ordinære tiltaksplasser	-39,0	-39,0
634.76		-297,0	-297,0
634.76	Omfordeling av 2.000 plasser fra «ordinære» til «varig tilrettelagt arbeid»	-198,0	-198,0
612.01	Gradvis avvikling av det statlige bidraget til AFP over 5 år	-294,0	-294,0
666.70		-151,0	-151,0
612.01	2000 færre AFP-pensjonister som følge av skatte-stimuli.	-173,2	-153,7
612.70		-1,8	-1,7
666.70		-35.3	-33,8
614.01	Nominell videreføring av driftsutgifter ved boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	-12,0	-12,0
2541.70	Mindre dagpenger som følge av 3000 flere arbeidsplasser i vårt samlede opplegg	-550,0	-550,0
2541.70	Utvide antall ventedager fra 3 til 5	-135,0	-135,0
2542.70	Forenklinger i lønnsgarantiregelverket	-80,0	-160,0
2650.70	Innføre normerte sykemeldingsperioder etter svensk modell.	-499,2	-499,2
2650.71		-25,8	-25,8
2650.70	Innstramming i sykelønnsordningens varighet fra 12 til 11 mnd.	-666,0	-666,0
2650.71		-34,0	-34,0
2661.74	Innstramming i ordningen «støtte til bil», gruppe 1-bil	-70,0	-70,0
Sum endringer ramme 7: Arbeid og sosial		**-2129,0**	**-2187,9**

3.2.7.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 7

Det vises til avsnitt 3.3 nedenfor for samlet oppsummering av forslag til netto rammevedtak.

3.2.8 Rammeområde 8 (Forsvar), under utenriks- og forsvarskomiteen

3.2.8.1 Sammendrag

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
	Utgifter rammeområde 8 (i hele tusen kroner)	
1700	Forsvarsdepartementet	403 856
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	4 903 763
1716	Forsvarets forskningsinstitutt	174 445
1719	Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet	561 866
1720	Felles ledelse og kommandoapparat	3 112 185
1723	Nasjonal sikkerhetsmyndighet	176 772
1725	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben	2 161 390
1731	Hæren	5 607 269
1732	Sjøforsvaret	3 610 045
1733	Luftforsvaret	4 298 998

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
1734	Heimevernet	1 093 503
1735	Etterretningstjenesten	1 115 214
1740	Forsvarets logistikkorganisasjon	2 044 686
1760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	8 066 955
1761	Nye kampfly med baseløsning	1 892 000
1790	Kystvakten	1 001 965
1791	Redningshelikoptertjenesten	573 382
1792	Norske styrker i utlandet	1 162 524
1795	Kulturelle og allmennyttige formål	262 981
	Sum utgifter rammeområde 8	**42 223 799**
	Inntekter rammeområde 8 (i hele tusen kroner)	
4700	Forsvarsdepartementet	238
4710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	4 073 026
4720	Felles ledelse og kommandoapparat	54 343
4723	Nasjonal sikkerhetsmyndighet	2 771
4725	Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarsstaben	60 192
4731	Hæren	61 642
4732	Sjøforsvaret	50 787
4733	Luftforsvaret	171 363
4734	Heimevernet	5 623
4740	Forsvarets logistikkorganisasjon	127 577
4760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	68 000
4790	Kystvakten	1 009
4791	Redningshelikoptertjenesten	511 148
4792	Norske styrker i utlandet	10 368
4795	Kulturelle og allmennyttige formål	9 057
4799	Militære bøter	500
	Sum inntekter rammeområde 8	**5 207 644**
	Sum netto rammeområde 8	**37 016 155**

3.2.8.2 Komiteens merknader

3.2.8.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, foreslår at ramme 8 settes til 37 016 655 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 0,5 mill. kroner. Flertallet øker aktivitetsstøtte i frivillige forsvarsrelaterte organisasjoner med 3,5 mill. kroner utover regjeringens forslag. For nærmere redegjørelse for økningen, vises det til flertallsmerknaden i avsnitt 2.1.2.

3.2.8.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett foreslår at ramme 8 settes til 38 052 155 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 1 036 000 000 kroner.

Et forsvarsbudsjett for veien videre

Disse medlemmer er opptatt av å sikre nasjonal suverenitet og en bred alliansebygging i NATO. Disse medlemmer ønsker en forsvarspolitikk og et forsvar som bygger på de utfordringer vi står overfor i dagens og morgendagens samfunn. Disse medlemmer er opptatt av at forsvaret må

være av en slik karakter at det lett kan tilpasses de ulike trusselbilder. Dette kan best sikres ved å beholde et grunnleggende Forsvar med kjerneoppgaver på norsk jord, med kapasiteter til å delta i operasjoner også andre steder i verden.

Allianser

Disse medlemmer tar innover seg at helt siden Norge tiltrådte FN-traktaten, har Norge vært forpliktet til å delta i internasjonale fredsoperasjoner. Disse medlemmer ser nødvendigheten av denne type engasjement, men ønsker å begrense operasjonene til et nivå som er forsvarlig med tanke på våre mannskaps- og materiellressurser. NATO er den viktigste arenaen for deltakelse og samarbeid når det gjelder sikkerhet. Norge må være aktivt inne i NATO for å legge aktiviteter til Norge og å sikre norsk deltakelse på aktiviteter ellers i organisasjonen. Disse medlemmer ser det som en fordel at Norge blir mer aktive også innenfor materiellsamarbeidsprosjekter i NATO.

Forsvarets utvikling og organisasjon

Forsvarets utvikling de senere år har vært preget av en omorganisering som har gått for langt, for raskt. Disse medlemmer ønsker en forutsigbarhet rundt Forsvarets organisasjon og utvikling. Den nye langtidsplanen er, slik disse medlemmer ser det, en videreføring av den nedbyggingen av Forsvaret som har vedvart de senere år. Disse medlemmer ser store sprik mellom den organisasjonen regjeringen har lagt opp til og den organisasjonen de i praksis legger opp til å finansiere i den vedtatte langtidsplanen.

Disse medlemmer mener Hæren må styrkes for å kunne imøtekomme de oppgaver som pålegges. Hærens størrelse må opp på et nivå som sikrer kontinuitet i utenlandsoperasjoner samtidig som tilstedeværelse og aktivitet i Norge opprettholdes. Disse medlemmer mener langtidsplanens organisasjonsutvikling for Hæren er positiv, men det må legges opp til mer trening og øving for å sikre et tilfredsstillende operativt nivå.

Disse medlemmer viser til at Sjøforsvarets mange utfordringer knyttet til innfasing av nye fartøyer må løses både økonomisk og organisasjonsmessig. Det må snarest iverksettes et prosjekt som ser på det fremtidige ubåtvåpenet og de økonomiske utfordringer dette medfører. Sjøforsvarets organisasjon må etter disse medlemmers mening opp på et nivå som sikrer bemanning av fartøy og aktiviteten i norske havområder må økes.

Disse medlemmer viser til at HV i flere år har vært nedprioritert av regjeringen. Disse medlemmer mener regjeringen snarest må tilføre HV ressurser for å bygge opp relevant kompetanse til erstatning for det nedlagte 0-16 som er tilpasset de trusselutfordringer vi kan forvente å stå overfor i årene som kommer. Videre har disse medlemmer merket seg at innsatsstyrkene ikke er oppsatt med det antall mannskaper disse styrkene skal ha, noe som går utover HVs operative evne. Disse medlemmer ønsker å styrke HVs aktivitetsnivå og størrelse.

Disse medlemmer er opptatt av at Kystvakten får styrket sitt budsjett, slik at tilstedeværelsen i våre havområder blir styrket. Kystvakten har de senere år hatt en nedadgående utvikling i antall seilingsdøgn, dette er noe disse medlemmer vil reversere.

Verneplikt

Disse medlemmer er derfor opptatt av at de vernepliktiges status bedres og at dette vil kunne stimulere flere til en motivert tjeneste i Forsvaret. Det må stimuleres til større grad av verving av personell til utenlandstjeneste og beredskapstjeneste. Disse medlemmer er opptatt av at de ansatte i Forsvaret, både militære og sivile, må sikres forutsigbare arbeidsforhold og personalpolitikk. Disse medlemmer ønsker en styrking av tjenestetillegget og dimisjonsgodtgjørelsen, slik at det økonomiske tapet ved å gjennomføre førstegangstjeneste minsker.

Materiell

Disse medlemmer ser óg de enorme utfordringer det ligger i at Forsvaret er pålagt anskaffelser av materiell som ikke har en driftsmessig finansiering. Disse medlemmer frykter at dette vil medføre at materiell ikke vil bli benyttet som forutsatt og at utdanning og tjenesteutførelse vil bli lidende som følge av disse underfinansierte prosjektene.

Ivaretakelse av personell

Disse medlemmer er opptatt av at Forsvaret forbereder sine tjenestegjørende på en god måte før utenlandsoppdrag. Disse medlemmer ser det som avgjørende at soldatene opplæres, trenes og øves på å håndtere skarpe oppdrag under realistiske og krevende forhold. Disse medlemmer vil videre understreke behovet for å forberede soldatene på tilværelsen etter tjenesten. I denne sammenheng er det nødvendig å ha en nær og god tilnærming til de pårørende, slik at Forsvaret kan være en ressurs for denne gruppen både før, under og etter tjenesten. Disse medlemmer mener veteranorganisasjonene er gode ressurser for Forsvaret i arbeidet med å forberede tjenestegjørende før utenlandsoppdrag samt ivaretakelse og oppfølging etter gjennomført utenlandsoppdrag.

Beredskap

Generelt er disse medlemmer opptatt av at alle samfunnets ressurser må rettes inn på en mest mulig effektiv måte. Beredskapsarbeidet er svært viktig og Forsvarets rolle må avklares og defineres slik at organisasjonen kan bistå det sivile samfunn på en mest mulig hensiktsmessig måte. Samarbeidet mellom politi og forsvar bør utvikles videre både innenfor beredskap, informasjonsbehandling og operative oppgaver. Disse medlemmer ser dette som særlig aktuelt etter erfaringene etter 22. juli.

Cyber-beredskap er óg et svært viktig område hvor disse medlemmer mener det må satses mer. Norge må ha egne tilstrekkelige ressurser til å kunne sikre kritisk utsatt infrastruktur mot angrep og sabotasje. Disse medlemmer vil for øvrig vise til sitt alternative budsjett fremlagt i budsjettinnstillingen.

3.2.8.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 8 settes til 37 632 355 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 616 200 000 kroner.

Disse medlemmer har over tid uttrykt bekymring for situasjonen i Forsvaret. Regjeringen har gjennom flere år ikke vist tilstrekkelig evne og vilje til å anerkjenne og gripe fatt i underliggende ubalanser og problemer som både på kort og lang sikt kan få store konsekvenser for operativ evne og økonomisk bærekraft.

Disse medlemmer peker på følgende hovedutfordringer for Forsvaret:

– De underliggende ubalansene mellom ressurser, oppdrag og struktur videreføres i det skjulte, med den konsekvens at den reelle operative effekten forblir for liten sammenlignet med samfunnets betydelige investeringer i sektoren.
– Store utfordringer knyttet til å beholde personell i viktige stillingsklasser over tid. Dette kommer i dag særlig til syne i Sjøforsvaret, hvor det er kritiske mangler. Dette svekker den operative evnen.
– Manglende åpenhet og informasjon om den reelle situasjonen preger fortsatt regjeringens forsvarspolitikk, og dessverre også budsjettproposisjonen for 2013.

Disse medlemmer mener derfor at det er behov for en ytterligere rebalansering av forholdet mellom Forsvarets ressurser, oppdrag og struktur. Dersom dagens vedtatte oppgaveportefølje og struktur skal kunne opprettholdes må bevilgningsnivået øke. Disse medlemmer har i sine alternative budsjetter fra 2008 til og med budsjettåret 2013 foreslått en samlet økning i bevilgningene over forsvarsbudsjettet på 3,15 mrd. kroner. Regjeringen ønsker derimot å videreføre flate budsjettrammer for Forsvaret over tid. Disse medlemmers omfattende styrking av Forsvaret i alternativt budsjett for 2013 vil medføre økt forsvarsevne og være et viktig skritt i retning av et forsvar i reell balanse.

Disse medlemmers viktigste budsjettmessige prioriteringer for Forsvaret:

– Tilføre Hæren betydelige midler slik at oppfyllingsgraden i avdelingene bringes opp på nivå med vedtatt struktur, samt økt øvelse og trening.
– Tilføre Sjøforsvaret, Luftforsvaret og FLO midler til tiltak for å rekruttere og beholde nødvendig personell, samt øke aktivitetsnivået i Luftforsvaret og Sjøforsvaret.
– Prioritere Heimevernets innsatsstyrker og gjeninnføre særlige skarpe styrker med kort klartid i de større byene. Styrke Sjøheimevernet i en krevende omstillingsfase.
– Øke seilingen i Kystvakten og Indre Kystvakt.
– Styrke ivaretakelsen av Forsvarets veteraner.
– Legge samme effektiviseringskrav til grunn for Forsvarsdepartementet som for Forsvarets militære organisasjon. Det bør omprioriteres midler fra administrasjonen i departementet og fra Forsvarsstaben til å øke den operative evnen i andre deler av Forsvaret.

Fortsatt store utfordringer

Disse medlemmer peker på at 2013 er et svært viktig år for den videre utviklingen av Forsvaret. Gjennom behandlingen av Innst. 388 S (2011–2012) til Prop. 73 S (2011–2012) er det vedtatt ytterligere omstillinger i Forsvarets organisasjon og støttestruktur som vil påvirke organisasjonen i årene fremover. Disse omstillingene vil begynne å virke for fullt fra 2013.

Disse medlemmer viser til at personellsituasjonen i Sjøforsvaret, som av fagmiljøet anses som kritisk, er særlig bekymringsverdig. Disse medlemmer forutsetter at regjeringen iverksetter umiddelbare tiltak for å avhjelpe situasjonen både på kort og lang sikt. Disse medlemmer støtter fullt ut den norske deltagelsen i NATOs operasjon «Ocean Shield» fra høsten 2013, men vil tilføre Sjøforsvaret midler til å fullfinansiere deltakelsen for å opprettholde sentrale økonomiske forutsetninger i Prop. 73 S (2011–2012) om tilbakeføring av midler fra utenlandsoperasjoner.

Disse medlemmer mener at det er viktig å kunne opprettholde et tilstrekkelig høyt aktivitetsnivå i Luftforsvaret i en tid med nye krevende omstil-

linger i forsvarsgrenen som følge av Stortingets vedtak basert på Prop. 73 S (2011–2012). Det er også et særlig behov for å øke antallet flytimer på MPA og å styrke luftvern-grenen.

Disse medlemmer mener situasjonen og utviklingen i Heimevernet er kritisk og at vedtatt struktur ikke er bærekraftig innen dagens budsjettramme. Den innretning regjeringen valgte på videreutviklingen av Heimevernet i Prop. 73 S (2011–2012), vil øke belastningen ytterligere. Disse medlemmers budsjettforslag vil øke Heimevernets militære evne gjennom å prioritere innsatsstyrkene. Det er i tillegg et klart behov for å øke Heimevernets innsats- og beredskapsevne for skarpe oppdrag, ikke minst i lys av beredskapsmangler som har kommet frem etter terrorangrepet 22. juli 2011. Disse medlemmer mener overføringen av Reine-klassen fartøyer fra Sjøheimevernet til Kystvakten er fornuftig, men utløser behov for EBA, infrastruktur og materiell for utdanning, trening og oppdragsløsning som ikke synes adressert.

Forsvarets beredskapsrolle

Disse medlemmer mener Forsvarets kapasiteter utgjør en helt sentral del av samfunnets samlede ressurser for beredskap og krisehåndtering. Forsvaret skal primært løse militære oppdrag, men relevante kapasiteter må raskt stilles tilgjengelig også ved sivile kriser i form av villede angrep, større ulykker, naturkatastrofer mv. Disse medlemmer vil derfor øremerke betydelige midler til å styrke Forsvarets bidrag til samlet beredskap. Dette gjelder midler til Heimevernet, for samtrening med sivile nødetater og politi, og økt trening på objektsikring for områdestrukturen; for videre styrking av helikopterberedskapen utover regjeringens forslag; og til Marinejegerkommandoen for utredning og konseptutvikling for en fremtidig dedikert beredskapsrolle, samt øvelse og trening for nye beredskapsoppgaver og samarbeid med politi og andre relevante aktører.

En kystvakt som seiler

Disse medlemmer ønsker en økning av driftsmidler til Kystvakten i tråd med forslag om å øke evnen til suverenitetshevdelse og myndighetsutøvelse. I lys av slitasjen på eksisterende KV-helikoptre og de massive forsinkelsene på innfasingen av nye maritime helikoptre må det finnes interimløsninger som opprettholder beredskap og evnen til å løse oppdrag. Indre Kystvakt (IKV) må tilføres midler til å seile alle sine fartøyer i langt større grad enn i foregående år. IKV utgjør en svært rimelig og fleksibel kapasitet, og må settes i stand til å kunne operere løpende langs hele kysten. Tilførselen av Reine-klassen må brukes til å styrke IKVs evne til dette.

Forsvarets veteraner

Disse medlemmer peker på at regjeringen med full støtte fra Stortinget over flere år har gjennomført en rekke positive tiltak knyttet til ivaretakelsen av Forsvarets veteraner. Dette arbeidet svekkes likevel av at dagens grunnlag og ordninger for erstatning til skadde veteraner oppleves som uoversiktlig og uryddig, og fortsatt ikke legger et prinsipp om lik erstatning for lik skade til grunn. Disse medlemmer foreslår i tråd med tidligere prioriteringer også i år å tilføre midler slik at erstatning etter den særskilte kompensasjonsordningen for skader før 1. januar 2010 kan økes fra 35 G til 65 G med samme forenklede beviskrav. Disse medlemmer vil også øke støtten til Veteranforbundet SIOPS og til samarbeidsprosjektet mellom RVTS, Forsvarets sanitet, Forsvarets veterantjeneste, Nav og SIOPS knyttet til kompetanseheving i det sivile hjelpeapparatet, og innføre en ordning for refusjon av reiseregninger for skadde veteraner som oppsøker Nasjonal Militær Poliklinikk (NMP).

Det frivillige Skyttervesen

Disse medlemmer støtter ikke regjeringens forslag om å redusere støtten til Det frivillige Skyttervesen (DFS) fra 31,2 mill. kroner i 2012 til 25 mill. kroner i 2013. DFS, med over 800 skytterlag og 140 000 medlemmer utfører en svært samfunnsviktig oppgave, og yter bidrag til Forsvaret. Dette skjer ikke minst gjennom forsvarlig våpenopplæring og betydelig bistand til instruksjon og trening i deler av Forsvaret. Disse medlemmer vil derfor beholde den samlede støtten til DFS på samme nivå som i 2012.

Høyres forsvarspolitiske prioriteringer:	
Hæren	120 mill. kr
Sjøforsvaret	100 mill. kr
Luftforsvaret	85 mill. kr
Heimevernet	100 mill. kr
FLO	30 mill. kr
Kystvakten	50 mill. kr
Veteraner	50 mill. kr
Det frivillige Skyttervesen	6,2 mill. kr

Høyres forsvarspolitiske prioriteringer:	
Forsvarsrelaterte organisasjoner (SIOPS)	1 mill. kr
Beredskap	
Marinejegerkommandoen	45 mill. kr
Helikopterberedskap ut over dedikerte helikoptre på Rygge	20 mill. kr
Heimevernet: Objektsikring og samtrening med politi	50 mill. kr

3.2.8.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti foreslår at bevilgningen til rammeområde 8, Forsvar, settes til 37 067 155 000 kroner, som er en økning på 51 000 000 kroner ut over regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at det er stor enighet om de sikkerhetspolitiske hovedlinjene. Det foreliggende forslaget til forsvarsbudsjett for 2013 følger opp langtidsplanen for perioden 2013–2016.

Dette medlem mener at Norges forsvar har betydelige kapasiteter, men at man fortsatt er inne i en langsiktig og krevende omorganisering av strukturen og fornyelse av kapasitetene. Dette medlem vil understreke at denne moderniseringen vil ta tid og at Forsvarets situasjon fortsatt preges av en spenning mellom pålagte oppgaver og tilgjengelige ressurser. Erfaringene fra de siste årene har vist at dette går ut over trenings- og øvelsesaktivitetene samtidig som belastningene på mannskaper i internasjonale operasjoner har vært betydelige.

Dette medlem mener norske soldater gjør en god jobb i krevende oppdrag, men det må treffes tiltak for å redusere belastningen de påføres, både av hensyn til de ansatte, deres familier og i et mer langsiktig perspektiv for å begrense risikoen for seinskader. Dette medlem anser at situasjonen for Heimevernet krever spesiell oppmerksomhet.

Dette medlem anser Det frivillige Skyttervesen som en viktig bevegelse i forsvarssammenheng. Dette medlem vil derfor ikke støtte regjeringens forslag om å redusere støtten til Det frivillige Skyttervesen med vel 6 mill. kroner og vil foreslå økning av bevilgningen, dekket inn ved å redusere driftsutgiftene i Forsvarsdepartementet tilsvarende.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti lenge har gått inn for bedre vilkår for våre veteraner. Dette medlem anser det nødvendig å styrke hele Forsvarets apparat til å ivareta veteranene, basert på konseptet «én dør inn».

Terroraksjonene som rammet Norge 22. juli 2011 viser behovet for å styrke beredskapen mot terror. Dette medlem er av den oppfatning at både politiet og forsvaret har kapasiteter som vil være verdifulle i en slik sammenheng. Det sivilmilitære samarbeid bør derfor videreutvikles for bedre å kunne utnytte de samlede kapasiteter Norge har. Det er samtidig viktig at dette skjer på en måte som ikke skaper uklarhet om prinsipper og ansvarsfordeling.

Dette medlem støtter i hovedsak regjeringens forslag til forsvarsbudsjett. I tillegg foreslår dette medlem følgende endringer for å styrke budsjettet:

- 50 mill. kroner mer til samtrening mellom forsvar og politi for objektsikring. Bevilgningsøkningen går til Heimevernets budsjett og øremerkes øving i objektsikring i et samarbeid mellom HVs områdestruktur og politiet. Økt øvingsomfang er viktig for samfunnsberedskapen og for å kunne håndtere krisesituasjoner.
- 6 mill. kroner bevilges til å styrke bevilgningen for Det frivillige Skyttervesen. Dermed fjernes regjeringens forslag til kutt i tilskuddene til dette viktige frivillige arbeidet.
- 1 mill. kroner mer bevilges til hjelp for veteraner fra Forsvaret. Midlene går til veteranforbundet SIOPS og skal brukes til samarbeidsprosjekt med de Regionale ressurssentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS). Formålet er å styrke forebyggende arbeid og redusere risikoen for selvmord blant veteraner som sliter med senskader etter krevende tjenesteoppdrag. Kristelig Folkeparti foreslår dessuten en tilleggsbevilgning innenfor Helsedepartementets budsjett for å gi de regionale ressurssentrene (RVTS) midler til å bidra aktivt i et slikt samarbeid.

3.2.8.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 36 974 556 000 kroner under rammeområde 8, som er 41 599 000 kroner mindre enn det som følger av regjeringens forslag.

Dette medlem vil på generelt grunnlag understreke at norsk sikkerhet best ivaretas gjennom å bidra til fred, frihet og demokrati i flest mulig land, kombinert med reell vilje til en rettferdig internasjonal utvikling. Økt handel, samkvem, samarbeid og dialog er de beste virkemidlene for fred mellom ulike stater. NATO og det transatlantiske samarbeidet skal forbli hjørnesteiner i norsk sikkerhetspolitikk, samtidig som det forsvarspolitiske samarbeidet i Norden og med EU videreutvikles.

Dette medlem har som utgangspunkt at Norges ressursmessige rikdom og geopolitiske plassering krever både et selvstendig norsk forsvar og et

forpliktende internasjonalt forsvarssamarbeid. Det er viktig at Norge er i stand til å hevde suverenitet, suverene rettigheter og utøve myndighet i norske områder.

Dette medlem viser til at ny langtidsplan for Forsvaret ble behandlet av Stortinget våren 2012. Dette medlem viser til Venstres posisjoner til denne planen, slik disse fremkommer av debatt i Stortinget 14. juni 2012. Dette medlem foreslår ikke noen omfattende endringer av regjeringens budsjettopplegg for rammeområde 8 i 2013, med unntak av noen få, mindre endringer.

Dette medlem viser til at Venstre tidligere har fremmet forslag om at det, i tillegg til at det etableres en hovedflybase for kampfly på Ørlandet, så raskt som mulig utredes alternative løsninger for et detasjement i Nord-Norge med en minimumsløsning på 2 + 1 fly, og at regjeringen skal komme tilbake til Stortinget med en militærfaglig og økonomisk vurdering av et slikt detasjement. Dette forslaget er ikke fulgt opp av regjeringen. Dette medlem vil på denne bakgrunn gå mot bevilgningen på 6 mill. kroner knyttet til prosjektering av fremskutt base på Evenes i statsbudsjettet for kommende år.

Dette medlem mener at det ikke er behov for bevilgningen til heimevernsungdommen og foreslår å redusere bevilgningen med 5,9 mill. kroner. I den grad HV ønsker å opprettholde dette tilbudet, bør det skje innenfor den til enhver tid vedtatte driftsramme, i tråd med forsvarssjefens virksomhetsplan og disponeringer, eventuelt baseres på støtteordninger for frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner.

Dette medlem har videre merket seg at regjeringens forslag til statsbudsjett for 2013 viderefører reduksjonen i tilskuddet til Det frivillige Skyttervesen. Dette vil, etter det dette medlem kjenner til, gå utover breddeaktiviteten i organisasjonen som bl.a. omfatter 860 skytterlag rundt omkring i landet, og vil kunne medføre forverrede treningsfasiliteter for politi, heimevern og jegere. På denne bakgrunn foreslår dette medlem en økning i bevilgningen på 6,2 mill. kroner.

Dette medlem merker seg at inntekter fra salg av forsvarseiendom er estimert til å ligge på samme nivå i 2013 som i 2012, og at det er lagt til grunn en verdistigning på 4 pst. i 2013. Dette medlem mener det er sannsynlig at salget av forsvarseiendom vil være på et høyere nivå enn i 2012, og at også verdistigningen vil være høyere enn 4 pst. Dette medlem legger derfor til grunn et salg av forsvarseiendom i størrelsesordenen 200 mill. kroner i 2013.

Etter dette medlems syn er det ikke lenger behov for ordningen med militære bøter, og det foreslås derfor å avvikle ordningen fra 2013.

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 8:

(Mill. kr)

Kap. Post	Tekst	Bokført	Påløpt
1719.71	Videreføre støtte til det frivillige skyttervesen	6,2	6,2
4799.86	Avvikle ordningen med militære bøter	0,5	0,5
1734.01	Nedlegging av Heimevernsungdommen	-5,9	-5,9
1761.47	Prosjektering av fremskutt base på Evenes	-6,0	-6,0
4710.47	Salg av forsvarseiendom	-36,4	-36,4
Sum endringer ramme 8: Forsvar		**-41,6**	**-41,6**

3.2.8.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 8

Det vises til avsnitt 3.3 nedenfor for samlet oppsummering av forslag til netto rammevedtak.

3.2.9 Rammeområde 9 (Næring), under næringskomiteen

3.2.9.1 Sammendrag

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
	Utgifter rammeområde 9 (i hele tusen kroner)	
900	Nærings- og handelsdepartementet	299 639
901	Styret for det industrielle rettsvern	235 400
902	Justervesenet	116 400
903	Norsk akkreditering	35 500

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
904	Brønnøysundregistrene	573 300
905	Norges geologiske undersøkelse	258 600
906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard	30 400
909	Tiltak for sysselsetting av sjøfolk	1 600 000
910	Sjøfartsdirektoratet	358 150
913	Standardisering	28 000
914	Klagenemnda for industrielle rettigheter	4 500
922	Romvirksomhet	751 200
924	Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer	100 000
929	Norsk Designråd	38 000
934	Internasjonaliseringstiltak	372 000
937	Svalbard Reiseliv AS	2 100
950	Forvaltning av statlig eierskap	25 700
953	Kings Bay AS	27 500
960	Raufoss ASA	8 200
1550	Konkurransetilsynet	95 959
2421	Innovasjon Norge	1 527 400
2429	Eksportkreditt Norge AS	110 000
	Sum utgifter rammeområde 9	**6 597 948**
	Inntekter rammeområde 9 (i hele tusen kroner)	
3900	Nærings- og handelsdepartementet	145
3901	Styret for det industrielle rettsvern	56 500
3902	Justervesenet	79 400
3903	Norsk akkreditering	28 400
3904	Brønnøysundregistrene	553 000
3905	Norges geologiske undersøkelse	73 800
3906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard	700
3910	Sjøfartsdirektoratet	207 800
3914	Klagenemnda for industrielle rettigheter	500
3961	Selskaper under NHDs forvaltning	11 112
4550	Konkurransetilsynet	1 980
5325	Innovasjon Norge	60 900
5329	Eksportkreditt Norge AS	25 000
5460	Garanti-instituttet for eksportkreditt	11 300
5614	Renter fra Garanti-instituttet for eksportkreditt	100
5629	Renter fra Eksportkreditt Norge AS	1 020 000
	Sum inntekter rammeområde 9	**2 130 637**
	Sum netto rammeområde 9	**4 467 311**

3.2.9.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.9.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, foreslår at ramme 9 settes til 4 466 311 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 1 mill. kroner.

For nærmere redegjørelse for reduksjonen, vises det til flertallsmerknaden i avsnitt 2.1.2.

3.2.9.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett foreslår at ramme 9 settes til 4 510 387 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 43 076 000 kroner.

En næringspolitikk for morgendagens næringsliv

Disse medlemmer mener at regjeringens forslag til budsjett i liten grad tar inn over seg de utfordringer som en står overfor når det gjelder en effektiv forvaltning og bedriftenes byrde når det gjelder offentlig byråkrati og rapporteringsplikter. Disse medlemmer legger inn en effektivisering av departementenes drift slik at en får en slankere og mer effektiv departementsadministrasjon. Det er ikke slik at det er en sammenheng mellom flere ansatte og kortere saksbehandlingstid. Disse medlemmer har gjennom denne stortingsperioden fremmet en rekke forslag til hvordan en konkret kan foreta forenklinger som vil slå positivt ut for næringslivet. Dette er tiltak som endring av oppbevaringsplikten for regnskapsdokumenter, stadige skjemaer og opplysninger i stort monn både til skatteetaten og SSB. Det er også grunn til å stille spørsmålstegn ved hvor lang tid det tar å komme opp med en forbedret Altinn II-løsning slik at mer kan samkjøres og innrapporteringen gjøres enklere.

Eierskap i næringslivet

En målsetting i Fremskrittspartiets økonomiske politikk er å bygge ned det offentlige eierskapet gjennom salg og gjøre det mer attraktivt for private investorer, næringsaktører og ansatte i selskap å selv ha et mer aktivt eierskap i norsk næringsliv. Stortinget behandlet våren 2011 Meld. St. 13 (2010–2011) Aktivt eierskap – norsk statlig eierskap i en global økonomi. Eierskapsmeldingen omfattet 52 selskaper som forvaltes av 11 ulike departement. I denne forbindelse signaliserte disse medlemmer ønske om større grad av koordinering av eierskapsutøvelsen samt gi denne forvaltningsenheten fullmakter til å foreta nedsalg i selskap, men at nedsalget skjer når denne enheten finner det mest gunstig markedsmessig sett.

Virkemiddelapparatet

I den tidlige innovasjonsfasen har mange behov for hjelp med å kunne få på plass tilstrekkelig med midler. Disse medlemmer mener derfor at det er viktig at en prioriterer å tilføre mer såkornkapital. Det er dessverre slik at alle de såkornfondene som i dag er operative nærmest er gått tom for kapital. I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2012 ble det kun lagt opp til å etablere to nye såkornfond i 2012. Disse medlemmer fremmer derfor forslag om å opprette nye såkornfond i alternativt statsbudsjett. Disse medlemmer vil videre vise til de gode erfaringene med Argentum fondsinvesteringer AS og fond-i-fond-investeringer og ser viktigheten av at disse videreutvikles gjennom flere nye fond.

Forskning og utvikling (FoU)

For bedriftene er det viktig å kunne få på plass bedre ordninger innenfor Skattefunn, og ikke minst en skatte- og avgiftspolitikk som gjør det både lønnsomt og mulig å kunne drive mer med forskning og utvikling. Disse medlemmer følger dette opp i sitt alternative budsjett for 2013 der det blir foreslått å øke bevilgningen til BIA samt at man fremmer forslag om en forbedret Skattefunn-ordning, hva gjelder økning i timesats og fjerning av makstak for antall timer egenprodusert FoU.

Sysselsetting av sjøfolk

Disse medlemmer har tidligere fremmet representantforslag om å innføre en lovfestet, fullverdig nettolønnsordning for sjøfolk, i tråd med det en blant annet har i Danmark, slik at de norske sjøfolkene ikke kommer vesentlig dårligere ut enn sine kolleger. Inntil dette blir vedtatt forutsetter disse medlemmer at makstaket i refusjonsordningen indeksreguleres tilsvarende den gjennomsnittlige lønnsveksten på land slik at ordningen ikke taper seg i forhold til andre lands ordninger.

Reiseliv

Disse medlemmer mener det er grunn til å forvente betydelige utfordringer innenfor reiselivssektoren i årene som kommer som følge av den negative økonomiske utviklingen vi ser innenfor en rekke europeiske land. Disse medlemmer mener at det er behov for å bruke mer penger på markedsføring av Norge som reiselivsmål enn det regjeringen legger opp til og fremmer forslag om dette i sitt alternative statsbudsjett for 2013.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen etablere en tilsynsordning for offentlige anskaffelser og nedsette et utvalg for å utforme forslag til en mer effektiv håndhevelse av regelverket for offentlige anskaffelser.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en utvidelse av Argentum-modellen med fond-i-fond-investeringer til tre nye fond.»

«Stortinget ber regjeringen utrede muligheten av etablering av ett eller flere strukturfond etter en fond-i-fond-løsning som forvaltes profesjonelt og som kan bidra når norske bedrifter har behov for økt kapitalstyrke.»

«Stortinget ber regjeringen nedsette et utvalg med bred deltagelse for å gjennomføre en evaluering av om saksbehandlingsreglene i konkurranseloven av 2004 virker etter intensjonen.»

«Stortinget ber regjeringen innføre plikt til forenklet kunngjøring ved innkjøp under den nasjonale terskelverdien for anbudsplikt og legge til rette for en effektiv, ubyråkratisk nasjonal web-basert struktur for dette.»

3.2.9.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 9 settes til 4 522 311 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 55 000 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at de viktigste utfordringene for den generelle næringspolitikken er:

– Stagnerende konkurranseevne i deler av norsk næringsliv.
– Et lite norsk eiermiljø og en merkbar kapitaltørke.
– Manglende satsing på innovasjon, spesielt næringsrettet forskning.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative statsbudsjett for 2013, som har følgende hovedprioriteringer:

– Bedre skatte- og avgiftspolitikk, forenklinger i skjemaveldet og investeringer i infrastruktur.
– Styrke norske eiermiljø ved å gjøre det mer attraktivt å investere i norske bedrifter.
– Styre offentlige midler mot tiltakene som har sterkest innovasjonseffekt.

Konkurranseevne

Disse medlemmer peker på at gode generelle vilkår for næringsvirksomhet er viktig for Norges konkurransekraft. Disse medlemmer er opptatt av å holde orden i økonomien og investere for fremtiden ved å satse på forskning, utdanning, infrastruktur og vekstfremmende skattelettelser. Disse medlemmer vil sørge for bedre infrastruktur gjennom økte investeringer som sikrer flere, bedre og tryggere veier. Dette vil styrke grunnlaget for verdiskaping i hele landet. Samtidig knyttes samfunn bedre sammen, noe som gir nye muligheter for arbeidstakere og bedrifter.

Norske bedrifter må hvert år bruke store ressurser på å etterleve offentlige krav og regler. Disse medlemmer viser til at Nærings- og handelsdepartementet har anslått bedriftenes samlede administrative kostnader knyttet til etterlevelsen av slike krav til rundt 54 mrd. kroner årlig. Dette svekker næringslivets konkurransekraft. En reduksjon av administrative kostnader vil frigjøre ressurser til viktig verdiskaping. Stadig strengere regler og omfattende kontroll dreper også nye initiativ. EU og de fleste europeiske land har satt seg høye ambisjoner for reduksjon i bedriftenes administrative kostnader knyttet til offentlig pålagte krav og regler. Disse medlemmer mener at Norge ikke kan være dårligere og at det haster med reformarbeidet.

Medeierskap

Disse medlemmer viser til at forskning og undersøkelser har vist at ansattes medeierskap i bedrifter har positive konsekvenser for både arbeidsmiljø og konkurranseevne. Av den grunn har mange land utformet regelverk og skatteregler som tilrettelegger for og motiverer ansatte til å kjøpe aksjer i egen bedrift. For disse medlemmer er maktspredning og selveierdemokrati viktige verdier. Å legge til rette for at flere medarbeidere også kan bli medeiere er en videreføring av denne linjen. Disse medlemmer vil stimulere slikt medeierskap betydelig sterkere enn det gjøres i Norge i dag, og vil øke skattefritaket for kjøp av rabatterte aksjer i bedriften hvor man arbeider.

Disse medlemmer vil trappe ned den særnorske formuesskatten. Det er spesielt viktig å fjerne formuesskatten på arbeidende kapital, fordi norske eiere får en ulempe sammenlignet med utenlandske eiere. Formuesskatten innebærer at den effektive skatten på kapitalavkastning i Norge er svært høy for enkelte typer investeringer.

Eiendel/aktivum	Effektiv skattesats uten formuesskatt	Effektiv skattesats med formuesskatt
Bankinnskudd	56 pst.	113 pst.
Aksjer (i en bedrift)	56 pst.	113 pst.

Kilde: OECD-rapporten «Tax Reform in Norway – a Focus on Capital Taxation»

Innovasjonspolitikk

Disse medlemmer viser til at mange av de nye bedriftene i Norge er kunnskapsbedrifter. Etablerte bedrifter satser i økende grad på fornyelse gjennom å utvikle kompetanse og ny teknologi. Det høye kostnadsnivået i Norge gjør at vi må øke produktiviteten. Vi må finne nye produkter, utvikle ny teknologi og forbedre prosessene.

Disse medlemmer ønsker at Innovasjon Norge utarbeider en guide for offentlig-privat innovasjonssamarbeid. Landsdekkende ordninger har øverste prioritet for disse medlemmer. Derfor vil disse medlemmer øke bevilgningene til:

– Den landsdekkende innovasjonslåneordningen i Innovasjon Norge.
– Det landsdekkende etablerertilskuddet i Innovasjon Norge.
– Såkornfondene.
– NCE/Arena-programmet og forberede oppstart av et GCE-program.
– Styrke Skattefunn-ordningen, blant annet ved å gjeninnføre tilskudd for ulønnet forskningsinnsats i Skattefunn-ordningen.

I Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) kan prosjekter fra ulike områder, initiert av de deltakende bedriftene, konkurrere om å få støtte på grunnlag av forskningskvalitet, innovasjonsgrad og verdiskapingspotensial. Disse medlemmer viser til at dette programmet er svært etterspurt og har høy innovasjonseffekt.

Disse medlemmer viser til at det ofte er vanskelig å skaffe kapital for gründere og oppstartsbedrifter. I dag møter man et «kapital-gap» når den offentlige støtten tar slutt. Disse medlemmer vil utrede opprettelsen av en lavterskel innovasjonsbørs, slik kan man koble privat sparekapital sammen med kapitalsøkende innovasjonsbedrifter. Det vil også styrke det norske eierskapet.

Konkurransepolitikk

Disse medlemmer viser til at norsk økonomi er avhengig av velfungerende markeder med god og virksom konkurranse. Konkurransetilsynet er konkurransens vokter, og skal sørge for at ingen aktører i markedet får fordeler på bekostning av konkurrenter og fellesskapet. Disse medlemmer mener det er viktig med et tilsyn som er fremst i verden på kompetanse, og ønsker derfor å øke bevilgningen for blant annet å kunne øke forskningsinnsatsen.

Handelspolitikk

Disse medlemmer vil peke på at handel gir økonomisk vekst. At vi deltar i det internasjonale varebyttet er en av årsakene til den velstanden vi har i dag. Handel er også en varig vei ut av fattigdom for utviklingsland.

Disse medlemmer viser til at rød-grønn handelspolitikk er en studie i selvmotsigelser. I WTO sitter Norge i to forhandlingsutvalg. Det ene er G10, der Norge arbeider for strenge handelsrestriksjoner på landbruksvarer. Det andre er «Friends of Fish», der Norge arbeider for en betraktelig reduksjon av fiskerisubsidier og friere handel med matvarer. Norge importerer mat for rundt 30 mrd. kroner årlig, og eksporterer mat for rundt 50 mrd. kroner årlig. Som netto eksportør av mat tjener Norge på økt handel med matvarer.

Disse medlemmer vil arbeide for friere verdenshandel og vil utvide utviklingslandenes adgang til å eksportere varer til Norge. Derfor vil disse medlemmer redusere de mange handelshindre som eksisterer i dag. Først og fremst vil disse medlemmer utvide GSP-ordningen, slik at flere mellominntektsland får bedre markedsadgang til Norge. Videre ønsker disse medlemmer å bevilge midler til å øke veterinær- og kvalitetskontroll i de minst utviklede landene, slik at disse landene har større mulighet til å selge sine eksportprodukter i nye markeder. Regjeringen foreslår å øke tollen på en del ost og kjøtt fra 1. januar 2013. Disse medlemmer ønsker å reversere denne tolløkningen for å sikre forbrukerne et godt utvalg i butikkene og styrke matindustriens konkurransekraft.

Maritim næring

Disse medlemmer viser til at arbeidsplassene i den maritime næringen er spredt over hele landet og sysselsetter over 100 000 mennesker, hvorav 25 000 er sjøfolk. Halvparten av disse er offiserer. Disse medlemmer har en målsetting om en levedyktig skipsfartsnæring som både bidrar til verdiskaping langs kysten og gir livsgrunnlag for bedrifter i leverandør- og utstyrsindustrien. Det viktigste er å gi skipsfarten rammebetingelser som gjør det attraktivt å være lokalisert i Norge.

Disse medlemmer viser til at den maritime næringen er i stadig større grad kunnskapsbasert. Det er en enorm teknologiutvikling i skipsfarten og det bygges stadig flere spesialskip med nye posisjoneringsprinsipper og styringsprinsipper. Det stilles også stadig strengere krav til miljø og sikkerhet, som også setter økte krav til sjøfolk, rederier og utdanningsinstitusjoner. Kompetanseheving er nøkkelen for å sikre en fremtid for skipsfarten, og disse medlemmer vil legge til rette for at maritim utdanning skal lønne seg.

Høyres næringspolitiske prioriteringer	
En ansvarlig økonomisk politikk som bidrar til å styrke konkurranse- og innovasjonsevnen. Økt satsing på forskning, infrastruktur og vekstskapende skattelettelser. Se tabell i Høyres hovedmerknad i avsnitt 2.1.2 for Høyres satsinger på økt konkurransekraft	
Lån til såkornkapitalfond, tapsavsetning 125 mill. kr	500 mill. kr
Innovasjon Norge, styrking av landsdekkende innovasjonslåneordninger med 200 mill. kroner låneramme	67 mill. kr
Innovasjon Norge, økte etablerertilskudd	13 mill. kr
Innovasjon Norge, kategori «Innovasjon møbel»	10 mill. kr
BIA - Forskningsrådet, satsing på næringsrettet, brukerstyrt forskning og innovasjon	50 mill. kr
Ungt Entreprenørskap	5 mill. kr
Tilskudd til ulønnet forskningsinnsats gjennom Skattefunn (Se også Innst. 3 S (2012–2013) for øvrige forbedringer i Skattefunn, til sammen 365 mill. kr)	40 mill. kr
Omstillingstiltak / lokal næringsutvikling	150 mill. kr
Styrke NCE-programmet, oppstart GCE	60 mill. kr
Konkurransetilsynet	10 mill. kr
Utvikling av OPI-veileder pluss rådgivning	15 mill. kr
Miljøteknologi	25 mill. kr
Oppstart av innovasjonsbørs	20 mill. kr
Reduserte gebyrer, Brønnøysundregistrene	30 mill. kr
Reduserte gebyrer på maritime personellsertifikater	12 mill. kr
Oppsyn i statsallmenninger – til fjellstyrene	5 mill. kr
Støtte til organisasjoner m.m. (dyrevelferd)	0,6 mill. kr

3.2.9.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 9 settes til 4 045 311 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 422 000 000 kroner.

Dette medlem understreker at verdiskaping er grunnlaget for velferden, og at politikernes hovedoppgave er å legge til rette for gode og forutsigbare rammevilkår for å opprettholde og styrke verdiskapingen i samfunnet. Høy verdiskaping gir trygge arbeidsplasser og overskudd til fordeling til viktige fellesskapsgoder.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti ønsker et skattesystem som ikke ødelegger for entreprenørskap, innovasjon og vekst i næringslivet. Vi trenger et velfungerende arbeidsmarked som balanserer hensynet til fleksibilitet i næringslivet og rettigheter for arbeidstakerne. Det er nødvendig med virksom konkurranse i næringslivet for å få en god utnyttelse av ressursene i samfunnet og for å sikre mangfold og variasjon i næringslivet. Norge er også avhengige av å ha en kunnskapsbasert skole, og best mulig høyere utdanning og forskning, for å ta vare på vår viktigste ressurs, menneskene.

Dette medlem peker på at det i dag er knapphet på arbeidskraft i mange bransjer, noe som er en utfordring i forhold til å sikre en langsiktig vekstevne. Derfor er vi avhengig av et velfungerende arbeidsmarked som balanserer hensynet til fleksibilitet i næringslivet og arbeidstakernes rettigheter, som også er nødvendig for å styrke verdiskapingen.

Dette medlem mener at regjeringens budsjettforslag ikke i tilstrekkelig grad sikrer den langsiktige vekstevnen i norsk økonomi. Dette stiller oss overfor store utfordringer når det gjelder finansiering av fremtidig velferd.

Dette medlem mener at langsiktig, privat eierskap fremmer vekstevnen i norsk økonomi. I et slikt perspektiv er generasjonseierskifter i familiebedrifter en viktig faktor. Generasjonseierskifter medfører ofte store ekstra kostnader i form av arveavgift, noe som svekker bedriftenes økonomi og reduserer tryggheten til de ansatte i bedriften. Derfor foreslår Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett å fjerne arveavgiften ved generasjonsskifter i familiebedrif-

tene, dersom driften føres videre i minst 10 år. Samtidig vet dette medlem at mange små og mellomstore bedrifter ønsker å ta inn lærlinger, men at det ofte blir for kostbart. Derfor foreslår Kristelig Folkeparti i alternativt budsjett å øke lærlingetilskuddet med 50 mill. kroner, slik at flere får læreplass og innpass i arbeidslivet.

Dette medlem mener at budsjettforslaget preges av manglende satsing på innovasjon og nyskaping. Kristelig Folkeparti foreslår derfor i alternativt budsjett å styrke Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA), såkornfondene, satsingen på forskings- og utviklingskontrakter (OFU/IFU) og Innovasjon Norges innovasjonslån, garantier og tilskudd med i alt 140 mill. kroner. Dessuten foreslår Kristelig Folkeparti å øke bevilgningen til reiselivet med 25 mill. kroner. Kristelig Folkepartis alternative budsjett innebærer også økte bevilgningene til samferdsel med nesten 800 mill. kroner utover regjeringens forslag.

Kristelig Folkeparti styrker dessuten oppfølgingsarbeidet av sykefraværet i alternativt budsjett, og gir selvstendig næringsdrivende rett til sykepenger, omsorgspenger, samt pleie- og omsorgspenger ved graviditet og fødsel.

Dette medlem peker på at Norge nå har 900 mill. kubikkmeter med skog – dobbelt så mye som på 60-tallet. Allikevel avvirkes det kun 11 millioner kubikkmeter skog i året, og mye av det som står igjen vil nå råtne. Dette medlem peker på at det er avgjørende å ha tilgang til ressursene for å få nytte av det store lageret av skog vi har. Det betyr at det må satses mer på infrastruktur og veier. Dette gjelder blant annet skogsbilveier, kaier og jernbaneterminaler. Kristelig Folkeparti foreslår derfor 25 mill. kroner til verdiskapingstiltak i skogbruket og 5 mill. kroner til bioenergiprogrammet.

Dette medlem mener det må etableres en ny ordning for globalt ledende norske klynger: Global Centres of Expertise (GCE), samtidig som de eksisterende klyngeprogrammene Arena og NCE videreføres. Kristelig Folkeparti foreslår derfor å sette av 20 mill. kroner til etablering av Global Centres of Expertise.

Dette medlem peker på at Kristelig Folkeparti i alternativt budsjett også foreslår å sette maksimalt refusjonsberettiget lønn i nettolønnsordningen til innslagspunktet for toppskatt, samt begrense omfanget av ordningen til kun å omfatte sertifikatpliktige stillinger («kompetansemodellen»). Dette gir innsparinger på 537 mill. kroner for 2013.

3.2.9.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 3 768 511 000 kroner under rammeområde 9, som er 698 800 000 kroner mindre enn det som følger av regjeringens forslag.

Dette medlem mener at det for å skape og sikre arbeidsplasser er avgjørende med generelt gode rammevilkår for alle deler av næringslivet, kombinert med en målrettet innsats for å sikre underveksten av ufødte bedrifter og utvikling av flere og bedre kunnskapsbedrifter. Det offentlige virkemiddelapparatet må i sterkere grad stimulere til omstilling og nyskaping framfor tradisjonell næringsvirksomhet, geografiske hensyn og bevaring. Næringslivet er avhengig av fornying og nyskaping for å være konkurransedyktige og møte framtidas utfordringer.

Dette medlem vil slippe kreativiteten og skaperkraften løs. Det må satses på gründere og entreprenører og det må bli mindre regelverk og regulering. Satsingen på entreprenørskap i videregående skole må økes og samarbeidet mellom næringsliv og skole må styrkes. Forskning viser at 20 pst. av dem som har vært med i en ungdomsbedrift senere starter egen virksomhet. Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningene til Ungt Entreprenørskap med 5 mill. kroner. Det er videre viktig for dette medlem å sikre risikovillig kapital gjennom det offentlige virkemiddelapparat og gjennom skattestimulans for private investorer. Nettopp derfor er en kraftig satsing på forbedring av rammevilkårene for norsk næringsliv generelt og småbedrifter spesielt hovedprioriteten i Venstres alternative statsbudsjett for 2013. Dette medlem vil spesielt satse på det nyskapende miljø- og klimavennlige næringslivet. Et viktig virkemiddel er oppretting av et nytt statlig organ/investeringsselskap Klimatek som har som formål å investere i klimateknologi, klimagründere og miljøvennlig omstilling av eksisterende næringsliv. Selskapet baseres på samme retningslinjer som nasjonale såkornfond under Innovasjon Norge, dvs. at det legges opp til en investeringskapital på 1 mrd. kroner, hvorav staten bidrar med 500 mill. kroner og private investorer med 500 mill. kroner. Direkte effekt over statsbudsjettet i 2013 blir avsetning til tap (25 pst./125 mill. kroner) og tilskudd til drift av selskapet (20 mill. kroner).

Dette medlem er videre fornøyd med at regjeringen har adoptert Venstres forslag om å innføre en egen tilskuddsordning for å investere i pilotanlegg for utvikling av klima-, miljø- og energiløsninger, den såkalte miljøteknologiordningen. Dette ble blant annet foreslått i forbindelse med behandlingen av «krisepakken» St.prp. nr. 37 (2008–2009) i felles forslag fra Venstre, Høyre og Kristelig Folkeparti. Dette medlem viser til at Innovasjon Norge har rapportert at det i 2011 kom inn søknader om tilskudd gjennom ordningen på 900 mill. kroner, hvorav søknader for omkring 750 mill. kroner ble vurdert som relevante og behandlet, mens den økonomiske rammen for ordningen av Stortinget var fastsatt til 228,5

mill. kroner. Dette viser at miljøteknologiordningen møter et stort behov i næringslivet og er rimelig treffsikker. Det er imidlertid et behov for å styrke ordningen slik at flest mulig bedrifter med relevante prosjekter kan få støtte. Dette medlem ønsker derfor å styrke ordningen ut over forslaget fra regjeringen med 75 mill. kroner.

Dette medlem mener det offentlige bør konsentrere mer av innsatsen på generelle tiltak på områder der Norge ligger særlig dårlig an som for eksempel reiseliv, næringsrettet forskning og kompetanseutvikling. I tillegg til generell satsing på forskning, nærmere omtalt under rammeområde 16, foreslår dette medlem derfor å bruke 40 mill. kroner på å gjenopprette bl.a. ordningen med tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats i Skattefunn som regjeringen fjernet i 2006, og å styrke den næringsrettede forskningen med 200 mill. kroner. For dette medlem er det et stort tankekors at i statsbudsjett med rekordhøyt bruk av oljepenger så står bevilgningene til næringsrettet FoU bom fast. Kun 40 mill. kroner av en økning på 1,4 mrd. kroner til FoU går til næringsrettet forskning.

I tillegg foreslår dette medlem en stor satsing på markedsføring av norsk reiselivsnæring og foreslår en økning i bevilgningene på 50 mill. kroner av regjeringens forslag til budsjett. Dette medlem viser til en økning på 50 mill. kroner til offentlige og industrielle forsknings- og utviklingskontrakter (IFU/OFU) i regi av Innovasjon Norge. Det er et stort behov for modernisering av offentlig sektor, og dette medlem mener det er svært viktig at offentlig sektor moderniseres slik at den er i stand til å utføre de oppgavene den er satt til å utføre på best mulig måte. En økning i OFU-midler vil bidra til dette. IFU-ordningen skal tjene som et strategisk virkemiddel til utvikling av konkurransedyktige produkter til et internasjonalt marked i samarbeid med nasjonale og internasjonale kundebedrifter og til utvikling av industrielle nettverk og miljøer. Dette medlem vil påpeke at de dystre økonomiske tidene vi går inn i fordrer at vi er i stand til å styrke norske bedrifters konkurransedyktighet opp mot det internasjonale markedet.

Dette medlem er kjent med at regjeringen arbeider med en strategi for å sikre økt innovasjonseffekt av offentlige anskaffelser. Det er bra, fordi offentlige anbud har en tendens til å satse på trygge, men gamle løsninger, fremfor å stimulere til nye og mer fremtidsrettede løsninger. Dette medlem mener at innovative offentlige anskaffelser har et potensial for å bli et kraftfullt innovasjonsverktøy som kan løse viktige samfunnsutfordringer. Dette medlem viser til at markedet for offentlige anskaffelser beløper seg til nær 400 mill. kroner årlig. Skal vi lykkes må vi imidlertid ha insentivmekanismer som står i forhold til størrelsen av markedet og potensialet som finnes for å la offentlig sektor bli en innovasjonsdriver for privat næringsliv. En strategi som ikke følges av midler vil heller ikke få ønsket effekt, og risikerer å bli et velment slag i luften.

Dette medlem foreslår derfor at det etableres en tilskuddsordning på 50 mill. kroner for innovative offentlige anskaffelser som gir offentlige virksomheter anledning til å søke om ekstraordinære offentlige midler for å foreta særlig krevende innovative innkjøp.

Dette medlem foreslår også å øke den landsdekkende innovasjonslåneordningen med 250 mill. kroner for å stimulere til økt innovasjon og flere framtidsrettede bedrifter og prosjekter. En slik økning vil medføre anslagsvis 82,5 mill. kroner i tapsavsetning over statsbudsjettet.

Dette medlem mener at mange offentlige regler, skjemaer og påbud fører til unødige rapporteringskrav og kompliserte regelverk. Småbedrifter og gründere rammes ekstra hardt av «skjemaveldet», og dette medlem ser det som en hovedoppgave å forenkle hverdagen til disse bedriftene gjennom å avskaffe unødvendige lover og forskrifter, samt å forenkle innrapporteringen gjennom økt bruk av internettbaserte løsninger.

Dette medlem viser i den forbindelse til Dokument 8:61 S (2009–2010), forslag fra Trine Skei Grande og Borghild Tenden om å opprette et eget norsk regelråd etter svensk modell. I Sverige er bedriftenes administrative kostnader knyttet til skjemaveldet redusert med 7,3 pst. netto, og 11 pst. brutto, og har gitt svensk næringsliv en besparelse på over 7 mrd. svenske kroner. Målet om 25 pst. reduksjon opprettholdes, og man er på god vei til å lykkes. Erfaringene med det svenske regelrådet er så gode at mandatperioden for rådet er forlenget til ut 2014 og avsluttes ikke ved utgangen av 2010, som opprinnelig planlagt.

Dette medlem foreslår derfor å bevilge 40 mill. kroner til etablering og drift av et norsk regelråd.

Dette medlem foreslår videre å bruke 93,6 mill. kroner for å redusere gebyrene knyttet til Brønnøysundregistrene med 20 pst.

Dette medlem er opptatt av å få mest mulig innovasjon ut av de offentlige bevilgningene som skal gå til nettopp et slikt formål. Undersøkelser viser at bare halvparten av prosjektene som får støtte av Innovasjon Norge, registreres som innovative. Mange av disse har attpåtil en svært liten grad av innovasjon, siden det ofte skal lite til for at et prosjekt kan bli registrert som innovativt. Det er dermed en begrenset del av Innovasjon Norges støtte som faktisk går til innovasjon, til tross for at dette er sentralt for å nå selskapets mål om å fremme bedrifts- og sam-

funnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling. Dersom vi legger til grunn en streng bruk av begrepet innovasjon, der vi avgrenser til innovasjon på nasjonalt og internasjonalt nivå, var det bare 18 pst. av midlene i 2007 som gikk til prosjekter med innovasjon. Dette medlem viser derfor til Representantforslag 3 S (2009–2010) fra Abid Q. Raja og Trine Skei Grande hvor det foreslås en omorganisering og fristilling av Innovasjon Norge. Bl.a. foreslås det at Innovasjon Norge deles i to ulike enheter. Den ene delen skal være en målrettet nyskapingsdel for gründere og bedrifter i hele landet. Formålet med denne delen er å stimulere til at gode ideer settes ut i livet uavhengig av hvor i landet den oppsto. Den andre delen skal ta distriktshensyn og ha et virkemiddelapparat for distriktsutbygging, med hovedhensikt å sikre bosetting og landbrukspolitiske mål. Bygdeutviklingsmidlene skal beholdes i distriktsdelen og stimulere utvikling og etablering av tilleggsnæringer i tilknytning til tradisjonelt landbruk.

Dette medlem mener at det i forbindelse med en slik oppdeling av Innovasjon Norge er nødvendig å se på andre deler av det offentlige virkemiddelapparat, bl.a. Investinor. Dette medlem mener at det i forlengelsen av en endring av Innovasjon Norge og etablering av Klimatek (nærmere omtalt over) ville være naturlig å avvikle Investinor og overføre dagens portefølje til hhv Innovasjon Norge og Klimatek.

Dette medlem mener at den sjøfartskultur som er utviklet over mange år både innenriks og utenriks, må sikres gjennom gode skatte- og avgiftsordninger. Disse må være konkurransedyktige nok til at norsk skipsfart forblir en viktig del av norsk næringsliv. Det må imidlertid ikke være slik at skatteordningene blir så gunstige for en næring, at de utkonkurrerer andre næringer som driver med lignende aktivitet. Dette medlem mener derfor at nettolønnsordningen for sjøfolk må avvikles fordi den oppfattes som urettferdig for landbasert reiseliv langs kysten og for fiskerinæringen.

Dette medlem viser videre til at Econ Pöyry i en nylig framlagt rapport konkluderer med at ordningen er samfunnsøkonomisk ulønnsom. Dette medlem viser videre til at hovedbegrunnelsen for ordningen er at «alle andre» har den. Dette medlem tror at ordningen vil bli avviklet i en rekke land dersom Norge og/eller andre land tar et første skritt. Dette medlem viser i så måte til et oppslag i Dagens Næringsliv 13. juni 2012 hvor det framgår at finansministeren og næringsministeren er uenige om fortsatt subsidiering av norske sjøfolk og hvor finansministeren uttaler:

«Vi er for like konkurransevilkår på et lavest mulig subsidienivå. Jeg tror EU-landene nå gjør klokt i å ta ned sine subsidier fra A til Å og bruke midlene på vekstfremmende tiltak som gir sysselsetting.»

Det er en uttalelse dette medlem er grunnleggende enig i. Dette medlem oppfordrer derfor næringsministeren til snarest å ta et initiativ til at ordningen avvikles i de fleste land, slik at konkurranseforskjellen fortsatt blir lik mellom norske og andre sjøfolk.

Dette medlem er tilhenger av et mangfoldig og spredt eierskap i norsk næringsliv. Etter dette medlems syn er det statlige eierskapet for omfattende og for lite målrettet. Dette medlem mener imidlertid det ikke vil være behov for økt statlig eierskap i 2013 og ser derfor ingen grunn til å budsjettere med meglerhonorar etc. for å gjennomføre eventuelle oppkjøp.

Dette medlem mener en av hovedutfordringene i tiden fremover blir å ta vare på og gi små og mellomstore bedrifter mulighet for å utvikle seg og skape flere arbeidsplasser. Nå er tiden inne for å satse på de gode ideene som skal skape fremtidens arbeidsplasser, og ta vare på bedriftene som gir lokalsamfunnene rundt om i landet gode arbeidsplasser.

Dette medlem mener det er en stor utfordring å skape bedre markedsbaserte muligheter for å støtte de mest lovende ideene og innovasjonene med risikokapital – slik at prosjekter med stort verdiskapende potensial får bedre muligheter til å lykkes gjennom sterkere oppskalering i tidlig fase. For å skape en mer dynamisk kultur for entreprenørskap og verdiskapende innovasjon, trengs det en nyorientering i norsk innovasjonspolitikk knyttet til det offentlige virkemiddelapparatet.

Det finnes i dag statlig støttede regionale og nasjonale såkornsordninger som totalt teller 16 fond. Prosjekttilfanget er tilsynelatende høyt og av god kvalitet, og investeringstakten har derfor vært høyere enn antatt. Denne ordningen har gjort at selskaper med stort vekstpotensial har lettere tilgang på kapital enn tidligere, og derved bidratt til at potensielle suksesser ikke er avsluttet.

Dette medlem har lenge tatt til orde for en lignende ordning som først og fremst er rettet mot selskaper med tilsvarende potensial i enda tidligere fase, der risikoen er så høy at det er svært lite attraktivt for investorer som styrer etter forretningsmessige idealer. En vesentlig risikoavlastning fra det offentlige vil åpne opp for interesse fra investorer som kan gi betydelige tilleggsverdier til oppstartsselskaper i denne fasen.

Dette medlem viser til Dokument 8:47 S (2010–2011) fra representantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om vridning av offentlige hjelpemidler i startfasen for oppstartsselskaper med stort vekstpotensial, og er svært fornøyd med at næringsministeren følger opp dette gjennom en endring av

ordningen med landsdekkende etablerertilskudd rettet mot vekstbedrifter. Dette medlem mener imidlertid at en intern omfordeling av 34 mill. kroner innenfor Innovasjon Norges portefølje er i minste laget, og foreslår derfor å doble ordningen med en bevilgning på ytterligere 34 mill. kroner.

Dette medlem viser videre til forslag om en forsterket inkubasjonsstrategi under SIVA med en dobling av bevilgningene til programmidler, nærmere omtalt under rammeområde 6.

Dette medlem vil også vise til forslag om bedre sosiale ordninger for gründere og selvstendig næringsdrivende under rammeområde 7, forslag om økt satsing på forskning, bl.a. 200 mill. kroner mer til næringsrettet forskning under rammeområde 16, og en rekke skatte- og avgiftslettelser for næringslivet, bl.a. økning i avskrivningssatsene, fjerning av arveavgiften, økt fribeløp for aksjekjøp i egen bedrift, ingen arbeidsgiveravgift for lærlinger, fritak for arbeidsgiveravgift i tre år for nystartede bedrifter med mindre enn 5 ansatte og dobling i beløpsgrensene i Skattefunn-ordningen samt, nærmere omtalt under rammeområde 22 og i Innst. 3 S (2012–2013) Alt dette er tiltak som er målrettet for å sikre et moderne og fremtidsrettet næringsliv som kan sikre velferden også i framtiden. Dette medlem vil også vise til en ny ordning for å styrke norsk næringsliv, Kapitalfunn-ordning, også omtalt under rammeområde 22 og i Innst. 3 S (2012–2013). Denne ordningen skal gi mulighet til 20 pst. skattefradrag for investeringer i selskaper, gitt at investeringen holdes i minimum 3 år og at investor ikke er tilknyttet selskapet.

Samlet innebærer Venstres forslag til alternativt statsbudsjett for 2013 en samlet påløpt satsing på framtidens næringsliv på over 6,2 mrd. kroner som følger (alle tall i bokført mill. kroner):

Tiltak for næringsliv, gründere og småbedrifter (bokført, mill. kroner)	
Skattelettelser overfor næringslivet, bl.a. Kapitalfunn-ordning, økte satser i Skattefunn, økte avskrivningssatser, gjeninnføre aksjerabatt, fjerne arveavgiften, minstefradrag for selvst. næringsdrivende, ingen arbeidsgiveravgift for lærlinger, fritak for arbeidsgiveravgift i tre år for nystartede bedrifter etc.	2612,0
Reduksjon i gebyr, arbeidstillatelser mv.	40,3
Gjeninnføring av tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats i Skattefunn-ordningen	40,0
Næringsrettet forskning	200,0
Styrke selvstendig næringsdrivendes sosiale rettigheter	231,9
Div. tiltak for å få eldre (+62 år) til å stå lenger i arbeid (netto)	290,0
Mer fleksible permitteringsordninger	30,0
Norsk regelråd	40,0
Ungt Entreprenørskap	5,0
Tilskuddsordning, vekstbedrifter	34,0
Økt landsdekkende innovasjonslånordning > 250 mill. kroner	82,5
Økte inkubatorsatsing, SIVA	75,0
Økt lærlingtilskudd + 5.700,-	50,0
Styrket forskningsinnsats, nye stipendiatstillinger, flere studieplasser mv	1120,4
Økt reiselivssatsing	50,0
Jernbane- og kollektivtransportutbygging	900,0
Forskning- og utviklingskontrakter, Innovasjon Norge	50,0
Tilskuddsordning for innovative offentlige anskaffelser	50,0
20 pst. reduksjon i Brønnøysund-registrene	93,6
Klimatek: Nytt investeringsselskap for investering i klimateknologi, klimagründere mv.	145,0
Økning av miljøteknologiordningen	75,0
Innføre ordning med momsnøytrale innkjøp i staten	
Sum næringsliv/småbedrifter	**6214,7**

Samlet foreslår dette medlem videre følgende konkrete endringer under rammeområde 9, Næring:

(Mill. kr)

Kap. Post	Tekst	Bokført	Påløpt
900.23 (ny post)	Etablering og drift av norsk Regelråd	40,0	40,0
900.73	Ungt Entreprenørskap	5,0	5,0
928.71 (ny post)	Tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats, Skattefunn	40,0	40,0
2421.50	Dobling av ordningen med landsdekkende etablerertilskudd rettet mot vekstbedrifter	34,0	34,0
2421.50	Miljøteknologi-ordningen	75,0	75,0
2421.50	Ny tilskuddsordning for innovative offentlige anskaffelser	50,0	50,0
2421.51	Øke den landsdekkende innovasjonslåneordningen med 250 mill. kroner > tapsavsetning 33 pst.	82,5	82,5
2421.71	Ymse reiselivstiltak i regi av IN	50,0	50,0
2421.72	Forsknings- og utviklingskontrakter, IN, (IFU/OFU)	50,0	50,0
2425.01 (ny post)	Klimatek, driftsutgifter	20,0	20,0
2425.51 (ny post)	Tapsfond, Klimatek	125,0	125,0
3904.01	20 pst. reduksjon i Brønnøysundgebyrene	93,6	93,6
909.73	Avvikling av nettolønnsordningen for sjøfolk	-1333,0	-1600,0
950.21	Meglerhonorar etc. statlig oppkjøp	-25,7	-25,7
2421.73	Tilskudd til innkjøpskonsortium for kjøp av kraft	-5,2	-5,2
Sum endringer ramme 9: Næring		**-698,8**	**-965,8**
Under streken			
2421.90	*Øke den landsdekkende innovasjonslåneordningen med 250 mill. kroner*	*250,0*	*250,0*
2425.91	*Klimatek, investeringskapital*	*500,0*	*500,0*

3.2.9.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 9

Det vises til avsnitt 3.3 nedenfor for samlet oppsummering av forslag til netto rammevedtak.

3.2.10 Rammeområde 10 (Fiskeri), under næringskomiteen

3.2.10.1 Sammendrag

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013-2013) med Tillegg 2
	Utgifter rammeområde 10 (i hele tusen kroner)	
1000	Fiskeri- og kystdepartementet	177 240
1001	Deltakelse i internasjonale organisasjoner	10 580
1030	Fiskeridirektoratet	375 800
1050	Diverse fiskeriformål	249 190
2415	Innovasjon Norge, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak	40 000
	Sum utgifter rammeområde 10	**852 810**

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013-2013) med Tillegg 2
	Inntekter rammeområde 10 (i hele tusen kroner)	
4000	Fiskeri- og kystdepartementet	10
4030	Fiskeridirektoratet	474 530
	Sum inntekter rammeområde 10	**474 540**
	Sum netto rammeområde 10	**378 270**

3.2.10.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.10.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, foreslår at ramme 10 settes til 377 270 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 1 mill. kroner. For nærmere redegjørelse for reduksjonen, vises det til flertallsmerknaden i avsnitt 2.1.2.

3.2.10.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett foreslår at ramme 10 settes til 236 230 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 142 040 000 kroner.

En konkurransedyktig norsk fiskerinæring

Disse medlemmer viser til at norsk fiskerinæring er blitt en av landets absolutt viktigste næringer når det gjelder verdiskaping og eksportinntekter. Denne næringen er meget avhengig av gode rammevilkår og et byråkrati som er både effektivt og fremtidsrettet slik at en relativt raskt kan få svar på konsesjonssøknader og ikke minst gode beregninger hva gjelder kvotefastsettelse som er optimal for maksimal uttak av biomasse for de enkelte fiskebestander det fiskes på. Disse medlemmer mener at det skjemaveldet og godkjenningsregime som finnes innen fiskeriområdet må effektiviseres og reduseres kraftig. Det brukes i dag for mye tid og ressurser innen næringen til å fylle ut skjemaer og rapporteringer til offentlige myndigheter og direktorat. Det er også viktig at myndighetene opptrer mer samlet hva gjelder fremtidig utvikling innen oppdrettsnæringen.

Havbruksnæringen

Det er viktig at det legges opp til en fortsatt vekst innenfor oppdrett slik at produksjonen kan øke og næringen kan vinne markedsandeler. Disse medlemmer mener derfor det må åpnes for å tillate en økning i MTB (maksimalt tillat biomasse) også i de områdene langs kysten som ikke har fått den tidligere varslede 5-prosentøkningen grunnet lusesituasjonen, slik Troms og Finnmark har fått. Dette må kunne gjøres gjeldende når det kan dokumenteres at en har kontroll på lusesituasjonen. Disse medlemmer mener det også må legges opp til å tildele nye konsesjoner når forholdene ligger til rette for det. Disse medlemmer mener det må satses enda mer på markedsføring både innenlands og utenlands for å få solgt mer laks og ørret.

Disse medlemmer mener videre at det nå må vurderes å skille mellom laks- og ørretkonsesjoner slik at det er mulig å kunne tildele rene ørretkonsesjoner i områder der en frykter for villaksens fremtid, men samtidig har gode oppdrettslokaliteter.

Villfisknæringen

Disse medlemmer er opptatt av at den norske fiskeflåten skal være både lønnsom og effektiv innenfor de områder av fiskeriene en opererer i. Det må legges til rette for en variert fiskeflåte og det er viktig at man klarer å opprettholde lønnsomhet i alle ledd, uavhengig av fartøyets størrelse. Norsk fiskerinæring er i dag subsidiefri dersom en velger å se bort ifra føringstilskuddet. Det er viktig at næringen klarer seg uten alle former for tilskudd i fremtiden. Dersom en skal klare å få en tilstrekkelig lønnsomhet inn i alle ledd mener disse medlemmer at det også må vurderes å starte med en struktureringsordning også for den minste delen av fiskeflåten, da denne i dag er preget av liten lønnsomhet og det faktum at dagens små og moderne båter er langt mer effektive enn det de gamle mindre sjarkene var.

Sjøpattedyr

Disse medlemmer mener det er manglende fokus fra regjeringen og stortingsflertallet når det gjelder selfangst og hvalfangst. Vi ser dessverre nå en utvikling der stadig færre skuter går i isen for å fangste. Disse medlemmer mener regjeringen må gjøre en betydelig større internasjonal jobb knyttet til forståelsen av hvorfor vi fangster sel og hval. Fra myndighetenes side må man løse problemene knyttet til mottakssituasjonen samt hvilke skuter som

kvalifiserer for å dra i isen etc. Når det gjelder hvalfangst mener disse medlemmer regjeringen må endre dagens system med soneinndeling om hvor det kan fangstes og når. Dette skulle ikke være nødvendig all den tid at det fastsettes en totalkvote på antallet dyr som skal kunne fangstes.

Oppsummering

Disse medlemmer viser til at regjeringen siden høsten 2011har signalisert at de vil komme med en egen sjømatmelding som vil omfatte fiskeri- og havbruksnæringens rammevilkår. De siste signaler viser at Stortinget kan få denne meldingen til behandling tidligst våren 2013. Disse medlemmer har forventninger til at denne meldingen omfatter hele verdikjeden i fiskerinæringen for å sikre rammevilkårene for fiskeri- og havbruksnæringen og Norge som sjømatnasjon i fremtiden.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av fiskeri- og havbruksnæringens rammevilkår med sikte på å tilpasse disse bedre til en virkelighet med åpen internasjonal konkurranse og svingninger i eksportmulighetene.»

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med fremleggelsen av revidert nasjonalbudsjett for 2013 legge frem forslag om en justering av fiskerfradraget slik at dette tar høyde for lønns- og prisveksten fra og med justeringen i 2009 og frem til og med lønnsoppgjørene våren 2013.»

3.2.10.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 10 settes til 373 270 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 5 000 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at de viktigste utfordringene for fiskeri og havbruk er:

– Fiskeriene må få rom til bærekraftig vekst.
– Begrensede muligheter for vekst i havbruksnæringen.

Som første steg vil disse medlemmer:

– Skape mer lønnsomhet fiskerinæringen gjennom strukturtiltak og fornying av råfiskloven.
– Garantere markedsadgang for norsk fiskeeksport.

Disse medlemmer viser til at den ferske SINTEF-rapporten «Verdiskaping basert på produktive hav i 2050» er hyggelig lesing for alle som er interessert i næringslivet langs kysten. I dag omsetter norsk sjømatnæring for 90 mrd. kroner. Forskerne mener omsetningen kan vokse til 250 mrd. kroner i 2030, og 550 mrd. kroner i 2050. En slik økning vil ha stor betydning for lokalsamfunn langs hele kysten. Verdens befolkning øker og det blir flere munner å mette. I likhet med oljenæringen kan norsk sjømatnæring utvikles til å bli eksportører av kunnskap, tjenester og utstyr til internasjonale markeder.

Disse medlemmer viser til at fiskerinæringen eksporterer for rundt 50 mrd. kroner årlig. Det betyr at næringen er sårbar for internasjonale konjunkturer. Disse medlemmer vil bidra til stabilitet i kronekurs og rentenivå gjennom en ansvarlig økonomisk politikk. I tillegg er det viktig å sikre god markedsadgang for å få solgt fisken. Disse medlemmer mener Norge må prioritere arbeidet med et avtaleverk med EU og andre handelspartnere, da norske fiskeriinteresser er avhengig av avtaler som gir langsiktighet både av hensyn til bærekraftig forvaltning og økonomi. Disse medlemmer er bekymret over at det stilles spørsmålstegn ved EØS-avtalen fra sentrale personer i regjeringen. I tillegg kan tolløkningen på ost og kjøtt bli uheldig for norske fiskeriinteresser.

Disse medlemmer peker på at havbruksnæringen er svært viktig for Norge. Det er rom for videre vekst i næringen, men veksten må skje på en bærekraftig og miljøvennlig måte. Disse medlemmer ønsker å legge til rette for økt vekst gjennom å øke maksimal tillatt biomasse der det er forsvarlig.

Disse medlemmer peker videre på at oppdrettsnæringen spiller en viktig rolle langs kysten, både i form av arbeidsplasser og store skatteinntekter. Samtidig er det viktig at miljøinteresser ivaretas. Det er faglig uenighet om hvorvidt oppdrettsnæringen utgjør en trussel mot villaksen, bl.a. som en følge av rømming og lakselus. Disse medlemmer foreslår derfor bevilget 10 mill. kroner for oppstart av en genbank for villaks i sitt alternative budsjett.

Disse medlemmer viser til at regjeringen foreslår å selge «grønne» konsesjoner for lakseoppdrett, og at deler av salgssummen skal gå til fylkeskommuner. Dette mener disse medlemmer at er en lite optimal løsning. Det beste er at midlene går til å styrke lokal verdiskaping i de kommunene som berøres av de nye oppdrettskonsesjonene. Når man blir vertskommune for et oppdrettsanlegg, vil det oppstå både positive og negative ringvirkninger. Nye arbeidsplasser og økonomisk aktivitet er positivt. Miljøutfordringer og en kraftig økning i behovet for å gjøre investeringer i infrastruktur og kommunale bygg kan belaste en stram kommuneøkonomi. Dis-

se medlemmer ønsker at deler av salgsinntekten skal gå til de kommuner som blir direkte berørt av de nye konsesjonene. Med «berørt» mener disse medlemmer at kommunen er lokalitet for oppdrettsanlegg eller slakteri. Midlene skal brukes til miljøtiltak lokalt eller til å forbedre konkurransekraften i vertskommunen og omkringliggende strøk, f.eks. gjennom investeringer i vei. Dette gjøres ved at pengene tildeles kommunale næringsfond, formelt underlagt kommunestyret. Næringsfondene skal forvaltes langsiktig, lokalt og profesjonelt, og i utgangspunktet skal midlene brukes til å øke næringsattraktiviteten i vertskommunen.

Høyres fiskeripolitiske prioriteringer	
Markedsføring av sjømat i Norge	10 mill. kr
Genbank for villaks	10 mill. kr

3.2.10.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 10 holdes uendret i forhold til regjeringens forslag.

Dette medlem understreker at fiskeri- og havbruksnæringen er avgjørende for verdiskaping og sysselsetting langs kysten. Det er gledelig at en norsk fiskeriforvaltning ført under skiftende regjeringer har gjort at fiskeribestandene stort sett er høye sammenliknet med for eksempel EU.

Dette medlem viser til regjeringens bærekraftstrategi fra 2009 der det legges vekt på fem hovedområder der oppdrettsindustrien påvirker miljøet; genetisk påvirkning og rømming, sykdom, forurensning og utslipp, arealbruk og bruken av fôr. De fem hovedområdene har vært problemområder siden oppstarten av oppdrettsindustrien, og etter 40 års drift er det nå viktig at man får til faktiske endringer. Dette medlem mener det må være en prioritert oppgave å løse disse problemene innen utgangen av 2013 og er bekymret for at regjeringens strategi ikke vil løse miljøutfordringene før det er for sent.

Forskning og teknologiutvikling er avgjørende for muligheten til bærekraftig og lønnsom produksjon i havbruksnæringen på sikt. Dette medlem peker på at Kristelig Folkeparti i alternativt budsjett foreslår å bevilge 50 mill. kroner utover regjeringens forslag til forskning og teknologiutvikling for bærekraftig fiskeoppdrett under rammeområde 16.

3.2.10.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 403 270 000 kroner under rammeområde 10, som er 25 000 000 kroner mer enn det som følger av regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at Norge med vår lange kyststripe og fem ganger så mye hav som land, rår over store fornybare ressurser. Klarer vi å utnytte disse optimalt, har vi potensial for en verdiskaping som kan være større og mer varig enn oljeinntektene. Med gode rammevilkår kan sjømatnæringene sikre vekst og inntektsgrunnlag langs hele kysten vår. Norge har innen fiskeri, havbruk og marin bioteknologi et stort konkurransefortrinn ut fra naturgitte forutsetninger og en omfattende kompetanse utviklet gjennom generasjoner, og gjennom målrettet forskning. Dette medlem vil utvikle en sjømatpolitikk som sikrer en konkurransedyktig og allsidig sjømatnæring.

Dette medlem mener det er en forutsetning at Norge gjennom en aktiv handelspolitikk får redusert sine handelshindringer. Regelverket innenfor alle deler av sjømatsektoren må forenkles kraftig, og ha som hovedmål å sørge for miljøvennlig, bærekraftig forvaltning og lokal verdiskaping.

Dette medlem mener at fiskeressursene er en nasjonal ressurs og skal forvaltes nasjonalt. Dette medlem mener imidlertid at regionene skal få økt medbestemmelse på utformingen av fiskeripolitikken gjennom at det etableres forpliktende rådslag mellom nasjonale myndigheter, næringen og regionalt folkevalgte.

Dette medlem er av den oppfatning at den tradisjonelle fiskerinæringen skal reguleres gjennom kvotebestemmelser slik at langtidsbeskatningen ikke er større enn det økologisk bærekraftige. Det må reageres strengt på overtredelser og andre former for juks med disse kvotene. Norge må i internasjonale forhandlinger være en pådriver for å få et mer bærekraftig fiske. Fastsetting av kvoter må så langt som mulig bygge på økosystemforvaltning, slik at beskatning av en art ikke truer langtidsutbytte fra andre arter. Internasjonale avtaler og effektiv kontroll må sikre den økologiske balansen i Barentshavet og Nordsjøen.

Dette medlem er positiv til at det åpnes for en vekst i havbruksnæringen som tar høyde for årlig antatt vekst i markedene, og mener at veksten i havbruksnæringen bør fordeles mellom vekst i form av nye konsesjoner og vekst i konsesjonsvolum (MTB).

En vekst via økning i konsesjonsvolumet vil bidra til at næringen med lave kostnader kan realisere veksten, og vil således bidra positivt sett i lys av finansuroen som også har preget Norge de siste årene. Dette medlem mener at en vekst via økning i

konsesjonsvolumet vil bidra positivt i forhold til at de mest bærekraftige lokaliteter blir bedre nyttiggjorte. En økning i konsesjonsvolumet vil for den enkelte oppdretter kun bli realisert hvis oppdretteren har tilgang til lokaliteter som har bærekraft for en økt produksjon. Dette medlem mener en slik justering i konsesjonspolitikken vil bidra positivt i forhold til å utvikle havbruksnæringen i en mer bærekraftig retning.

Dette medlem mener at veksten i næringen bør følge føre-var-prinsippet slik at man kan ha kontroll over sykdomsutbrudd, rømming og spredning av torskelus. Det bør stilles strenge krav til lokalisering av oppdrettsanleggene, for å hindre at de lokale kysttorsk stammene kan rammes av sykdom eller blandes genetisk med oppdrettstorsken, slik vi har sett altfor mange eksempler på knyttet til laksenæringen. Dette medlem vil i så måte vise til forslag om totalt 50 mill. kroner til ulike tiltak knyttet til bevaring av villaksstammen under rammeområde 13 i denne innstilling.

Dette medlem mener at nettolønnsordningen for sjøfolk medfører at arbeidskraften forsvinner fra fiskeflåten og over til øvrig skipsfart på grunn av regjeringens grove forskjellsbehandling mellom ansatte på fartøy som kommer inn under nettolønnsordningen og ansatte på fiskefartøy. Dette medlem er uenig i en slik politikk og vil avvikle nettolønnsordningen.

Dette medlem viser til at regjeringen har satset kraftig på oljeleting gjennom seismiske undersøkelser i sårbare havområder de siste årene. Dette medlem har ikke støttet regjeringens kartlegging av oljeforekomster utenfor Lofoten og Vesterålen, da disse områdene er noen av verdens viktigste gyteområder for en rekke fiskearter. Dette medlem støtter heller ikke det kartleggingsarbeidet som regjeringen legger opp til skal skje utenfor Jan Mayen og i Barentshavet i 2013. I stedet mener dette medlem at det er fornuftig å øke bevilgningene til havforskning. Avstanden mellom det som kreves av leveranser fra Havforskningsinstituttet og hva det er mulig å levere med dagens økonomiske rammer fra regjeringen er økende. Dette medlem mener at det er viktig å tette kunnskapshull når det gjelder oppdatering av forvaltningsplanene for Barentshavet og Norskehavet i 2013 og 2014, og økt kunnskap om marginale bestander som er viktige i økosystemet.

Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningene til ressursforskning gjennom Havforskningsinstituttet med 20 mill. kroner over rammeområde 16 i denne innstilling.

Dette medlem viser videre til at tilskudd til næringstiltak i fiskeriene går til garantilott, føringstilskudd, tilskudd til mottaksstasjoner, tilskudd til selfangsten og tilskudd til opprydding av tapte fiskeredskaper. Regjeringen foreslår å bevilge 50 mill. kroner til dette i 2013, samme beløp som i 2012 og noe som er en reduksjon i bevilgningene sammenlignet med tidligere år.

Dette medlem mener at satsing på føringstilskudd og et godt utbygd nett av mottaksstasjoner er avgjørende for å opprettholde en differensiert flåtestruktur. Uten dette vil det mange steder være umulig å være bosatt for yrkesfiskere med små båter, og det vil igjen føre til at verdifulle fiskeressurser ikke blir utnyttet. Vi har i mange år sett en utvikling med nedleggelse av stadig flere fiskeindustribedrifter og denne trenden frykter vi vil fortsette. For å snu denne utviklingen er både føringstilskudd og tilskudd til mottaksstasjoner særdeles viktig.

Dette medlem viser til at regjeringens politikk heller ikke på dette området er i tråd med løftene som er gitt velgerne, jf. Soria Moria II-erklæringen, hvor det bl.a. står at regjeringen vil:

«- sikre en desentralisert mottaksstruktur gjennom avsetning til førings-ordninger og mottaksstasjoner der det ikke er andre alternativer for levering»

Dette medlem foreslår derfor at bevilgningene til «Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene» økes med 25 mill. kroner i 2013.

3.2.10.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 10

Det vises til avsnitt 3.3 nedenfor for samlet oppsummering av forslag til netto rammevedtak.

3.2.11 Rammeområde 11 (Landbruk), under næringskomiteen

3.2.11.1 Sammendrag

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
	Utgifter rammeområde 11 (i hele tusen kroner)	
1100	Landbruks- og matdepartementet	147 714
1112	Kunnskapsutvikling og beredskap m.m. på matområdet	162 990
1115	Mattilsynet	1 214 719
1138	Støtte til organisasjoner m.m.	30 087

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
1139	Genressurser, miljø- og ressursregistreringer	38 913
1141	Kunnskapsutvikling m.m. innen miljø- og næringstiltak i landbruket	122 010
1143	Statens landbruksforvaltning	357 850
1144	Regionale og lokale tiltak i landbruket	6 810
1147	Reindriftsforvaltningen	63 744
1148	Naturskade - erstatninger	117 200
1149	Verdiskapings- og utviklingstiltak i skogbruket	75 665
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	14 210 397
1151	Til gjennomføring av reindriftsavtalen	104 500
1161	Statskog SF - forvaltningsdrift	22 694
	Sum utgifter rammeområde 11	**16 675 293**
	Inntekter rammeområde 11 (i hele tusen kroner)	
4100	Landbruks- og matdepartementet	106
4112	Kunnskapsutvikling og beredskap m.m. på matområdet	18 893
4115	Mattilsynet	129 945
4143	Statens landbruksforvaltning	37 718
4147	Reindriftsforvaltningen	38
4150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	59 520
5576	Sektoravgifter under Landbruks- og matdepartementet	125 000
	Sum inntekter rammeområde 11	**371 220**
	Sum netto rammeområde 11	**16 304 073**

3.2.11.2 Komiteens merknader

3.2.11.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, foreslår at ramme 11 settes til 16 303 073 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 1 mill. kroner. For nærmere redegjørelse for reduksjonen, vises det til flertallsmerknaden i avsnitt 2.1.2.

Gjennomføring av treforedlingspakken

Flertallet viser til at det i revidert nasjonalbudsjett for 2012 ble etablert en tiltakspakke på 100 mill. kroner fordelt med 50 mill. kroner på hver på tiltak innenfor Nærings- og handelsdepartements og Landbruks- og matdepartementets budsjett.

Flertallet viser videre til at Klimameldingen gir signaler om en aktiv skogpolitikk gjennom tiltak for økt tilvekst og avvirkning for å utnytte skognæringens potensial som bidragsyter i klimapolitikken.

Flertallet viser til at utfordringene for treforedlingsindustrien er store og at flere virksomheter er avviklet de siste årene. Behovet for fornyelse av treforedlingsindustrien og for å fremme aktivitet i skogbruket er viktig både for å sikre arbeidsplasser, særlig i Innlands-Norge, og for å utnytte skogressursene i en ønsket overgang fra fossile til fornybare ressurser i energi- og vareproduksjon.

Flertallet mener det er viktig å opprettholde et sterkt fokus på å videreutvikle treforedlingsnæringen. Som et bidrag til bedriftenes arbeid med kostnadsreduksjoner og nyutvikling vises det i denne sammenheng bl.a. til etablerte innovasjons- og forskningsressurser, bl.a. gjennom ENOVA og fondet for klima, fornybar energi og energiomlegging som nå etableres, Innovasjon Norge og miljøteknologiordningen og til avsatte forskningsmidler. Flertallet vil likevel understreke at det er virkemiddelapparatet som må foreta den konkrete vurderingen av bedrifter og prosjekter fra alle bransjer som kan motta støtte fra de nevnte ordningene.

3.2.11.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett foreslår at ramme 11 settes til 10 835 740 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 5 468 333 000 kroner.

For et aktivt landbruk

Disse medlemmer mener tiden er overmoden for en ny landbrukspolitikk som kan legge grunnlag for en robust norsk matproduksjon. Disse medlemmer fremmer i dette budsjettet forslag om å skille nærings- og distriktspolitikk og sørge for å gi bonden næringsfriheten tilbake gjennom en fullverdig eiendomsrett og rett til å styre egen matproduksjon. Konkurranse er den viktigste forutsetning for et godt entreprenørmiljø og derfor må de etablerte ordningene som hindrer dette, avvikles, herunder jordbruksavtalen og de forvaltningsoppgaver den finansierer. I denne sammenheng fremmer disse medlemmer en rekke konkrete forslag for å styrke bondens næringsfrihet, som å myke opp rigide produksjons- og markedsreguleringer som begrenser konkurransen og hindrer produsenter fra å utvikle sin produksjon. Disse medlemmer mener det skal være friere etableringsrett i alle produksjoner og at det ved organisering av produksjonen og omfanget av produksjonen bør hensyntas veterinære og miljømessige hensyn. Disse medlemmer mener Fremskrittspartiets alternative budsjettforslag for 2013 legger til rette for moderne rammebetingelser som vil skape nye muligheter for norsk matproduksjon.

Jordbruksavtalen

Disse medlemmer er motstandere av den form for jordbruksforhandlinger vi har hatt innen landbruket siden 1950-tallet. Disse medlemmer mener at budsjettåret skal følge kalenderåret. Dette skal også gjelde for landbruksområdet, hvor eventuelle forhandlinger skal inngå i den ordinære budsjettbehandlingen i Stortinget. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2013 der det belyses hvilke helårsvirkninger budsjettet har for landbruket i det kommende budsjettår.

Bærekraftig reindriftsnæring

Disse medlemmer har videre merket seg at det er meget store regionale forskjeller når det gjelder det økonomiske resultatet av reindriften og at reintallet ikke står i forhold til ressursgrunnlaget i noen områder. I sammenheng med det siste har disse medlemmer fremmet forslag om nedslakting av tamrein for å se til at det reelle antall tamrein kommer i samsvar med tillatte maks antall tamrein slik det er fastsatt for siida, reinbeitedistrikt og reinbeiteområder. Disse medlemmer mener det er viktig å få ned reintallet slik at det blir mer i forhold til beitegrunnlaget og at en derved blant annet unngår dyrelidelser grunnet intensiv rovdrift på beitegrunnlaget.

Økonomiske støtteordninger

Disse medlemmer viser til at større næringsfrihet vil gi bedre lønnsomhets- og inntektsmuligheter for matprodusentene enn passive støtteordninger. Disse medlemmer foreslår derfor reduserte næringsoverføringer. Disse medlemmer fremmer samtidig forslag om et milliardbeløp i omstillingsstøtte for landbruket, som skal bidra til omstilling og innovasjon.

Disse medlemmer er kritiske til at Norge har verdens dyreste skjermingsstøtte. De fleste andre land i verden har redusert sin skjermingsstøtte fordi støtten forstyrrer produksjon og handel og bidrar relativt lite til å øke produktiviteten og konkurransen. Disse medlemmer vil påpeke at dette ikke vil bedre en bærekraftig utvikling eller til å sette bøndene i stand til å tåle risiko.

Oppsummering

Disse medlemmer mener at en deregulering innen landbruket samt omlegging av støtte- og tilskuddsordninger innen produksjon fra drift og over til investering, fra nivådifferensiering pr. areal, dyr etc. blant annet knyttet til soneinndeling og over til produksjonsvolum, vil være med på å gjøre det mer attraktivt for bønder å satse samt vurdere sin egen lønnsomhet og legge opp sin virksomhet deretter.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om oppheving av lov til å fremja omsetnaden av jordbruksvarer.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en ordning med fritt omsettelige produksjonskvoter for melk.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å oppheve lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven).»

«Stortinget ber regjeringen avvikle begrensningene når det gjelder antall deltakere, avstandsbegrensning og kvotetak for samdrifter i melkeproduksjon.»

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av jordlova med sikte på modernisering og forenklinger.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å oppheve lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen.»

3.2.11.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 11 settes til 14 540 673 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 1 763 400 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at de viktigste utfordringene for norsk landbruk er:

– Tilskuddsordninger som ikke stimulerer til produksjon.
– Svak lønnsomhet.
– Svekket eiendomsrett for bønder.

Som første steg i landbrukspolitikken foreslår disse medlemmer:

– Å rette landbruksstøtten inn mot å stimulere til øke matproduksjon, innenfor rammene av internasjonale regelverk.
– Å styrke lønnsomheten ved å stimulere til strukturendringer og gi skattereduksjoner som kommer heltidsbonden til gode.
– Å styrke eiendomsretten ved å fjerne prisreguleringene på eiendom, oppheve boplikten, fjerne INON som begrep og myke opp delingsforbudet.

Disse medlemmer viser til at landbruket har en sterk tilknytning til tradisjonelle Høyre-verdier som respekt for privat eiendomsrett, frihet til å drive næringsvirksomhet samt vern om kultur og natur. Disse medlemmer vil arbeide for å styrke eiendomsretten og for å gi bønder og skogbrukere større frihet til å forvalte egen eiendom. Disse medlemmer har en målsetting om et mer lønnsomt og fremtidsrettet jordbruk og skogbruk i hele landet og å stimulere til økt matproduksjon på norske ressurser. Det viktigste er å gi næringene nye muligheter til å utvikle seg og redusere avhengigheten av offentlig støtte. Landbruket utgjør et viktig fundament for bosetting og kulturlandskap i Norge, men legger også grunnlaget for annen næringsvirksomhet landet over. Næringen og statlige myndigheter må innrette tilskuddene slik at det blir lagt til rette for mer lønnsom drift.

Disse medlemmer foreslår følgende endringene i overføringer:

– Kutt i eksportsubsidier, der disse subsidiene finnes i statsbudsjettet.
– Ingen kutt i pristilskudd, rendyrke produksjonsprofilen.
– Større kutt i støtte som ikke direkte fremmer produksjon.
– Øke jordbruksfradraget, delvis for å fremme heltidsbonden.

Disse medlemmer mener at staten fortsatt skal gi økonomisk tilskudd til landbruket, men slike tilskudd må være mer målrettede og mindre byråkratiske enn i dag. Bonden er en selvstendig næringsdrivende, og trenger best mulige vilkår for å skape egne inntektsmuligheter. I Høyres alternative budsjett reduserer disse medlemmer skattene for bønder. Samlet vil disse skatteforslagene føre til en kraftig økning i landbrukets investeringsevne og økt lønnsomhet i landbruket.

Effekt av Høyres skattelettelser for landbruket	Bokført proveny
Lavere formuesskatt for personer som eier gårdsbruk/skogeiendom	400 mill. kr
Redusere gevinstbeskatning for salg av landbrukseiendom til 28 pst.	100 mill. kr
Halvere arveavgiften på gårdsbruk/skogeiendommer	13 mill. kr
Gjeninnføre startavskrivning for saldogruppe d på 30 pst.	85 mill. kr
Øke minstefradraget med 4 000 kr i kombinasjon med økning av satsen i minstefradraget til 43 pst. samt å øke innslagspunktet for toppskatten trinn 1 til 520 000 kroner	45 mill. kr
Halvere produktavgiften for saft	75 mill. kr
Innføre regnskapsligning for fredede bygninger	48 mill. kr
Likestilling snøscooter/traktor i avgiftsbehandlingen	16 mill. kr
Heve innslagspunktet for grunnrenteskatt på kraftverk til 10 000 kVA	0 mill. kr
Økning i jordbruksfradraget	20 mill. kr

3.2.11.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 11 settes til

16 348 073 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 44 000 000 kroner.

Dette medlem ønsker et aktivt landbruk i alle deler av landet. Dette er avgjørende for å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret og et levende kulturlandskap. En forutsetning for rekruttering er at jordbruket gir en inntekt å leve av. Derfor er det viktig for dette medlem at det fastsettes et konkret inntektsmål, og at bønder får en inntektsvekst på linje med andre grupper i samfunnet. Dette medlem vil legge til rette for en variert bruksstruktur som både tar hensyn til tradisjonelle familiebruk og gir mulighet for ulike samarbeidsformer.

Dette medlem vil gi større valgfrihet for aktive jordbruksvirksomheter. Samtidig bør det satses på alternativ næringsutvikling, for å gi grunnlag for en robust og framtidsrettet landbruksproduksjon over hele landet. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i alternativt budsjett foreslår å øke støtten til «Inn på tunet» og Grønt Reiseliv med i alt 3 mill. kroner. Dette medlem vil peke på at reiselivet er en viktig distriktsnæring og foreslår å styrke reiselivssatsingen under rammeområde 9 med 25 mill. kroner.

Dette medlem viser til at regjeringen har som mål at innen 2020 skal 15 pst. av produksjon og forbruk være økologisk. Dette medlem vil påpeke at Norge ligger langt etter Danmark og Sverige hva angår satsing på økologisk mat, ettersom forbruket av økologisk mat er tre ganger så stort i Sverige og seks ganger så stort i Danmark. Dette medlem viser til at erfaringene fra disse landene har vist at det er behov for en aktiv politikk og støtte til konkrete tiltak for å lykkes med målsettinger knyttet til økologisk produksjon og forbruk av mat. Dette medlem vil påpeke at det er få eksempler på langvarige norske satsinger på slike tiltak. Tingvoll Økopark, som er knyttet til det nasjonale kompetansesentret Bioforsk Økologisk er et av få eksempler.

Dette medlem viser til behovet for å styrke klimarelaterte tiltak utover regjeringens satsing. Derfor foreslår Kristelig Folkeparti å øke bevilgningen med 5 mill. kroner til Bioenergiprogrammet.

Dette medlem viser til avsløringene av dårlig kontroll med pelsdyrnæringen, utfordringer med tilsetningsstoffer i mat og problemene med lus i oppdrettsnæringen. Dette medlem mener disse avsløringene gjør det nødvendig å øke bevilgningene til Mattilsynet. Kristelig Folkeparti foreslår å øke bevilgningene med 10 mill. kroner utover regjeringens forslag for å styrke matsikkerheten, bedre tilsynet med pelsdyroppdrett og bidra til en miljømessig bærekraftig havbruksnæring.

3.2.11.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 16 137 273 000 kroner under rammeområde 11, som er 166 800 000 kroner mindre enn det som følger av regjeringens forslag.

Dette medlem mener at landbruket skal ha en viktig plass også i framtidens Norge. Det er et mål å opprettholde et desentralisert landbruk med variert bruksstruktur, både av beredskapshensyn og for å sikre trygg mat.

Skal dette lykkes, krever det en kraftfull modernisering av det norske landbruket. Regjeringens strategi som er å videreføre alt som det var i går, er åpenbart en feilslått politikk. Antallet melkebønder er mer enn halvert siden år 2000 og det legges i snitt ned 3 melkebruk daglig. For en regjering som har uttalt at «ethvert bruk som legges ned er et nederlag» må dette oppleves som særdeles tungt.

Dette medlem ser på bonden som en selvstendig næringsdrivende med et spesielt forvalteransvar. Derfor er det viktig at gründermentaliteten får en viktig plass innenfor landbruket. Ressursgrunnlaget på bygdene må i større grad utnyttes til næringsutvikling og til bosetting også for folk uten direkte tilknytning til primærnæringene. Det må bli mer mangfold i landbruket. Lokale myndigheter må få større anledning til lokal tilpasning og til å se landbrukspolitikken i sammenheng med øvrig næringspolitikk. Landbruket må få mindre øremerking, færre skjemaer, færre og enklere retningslinjer.

I tillegg til å produsere mat og trevirke, må landbruket få en mer sentral rolle i å oppfylle samfunnsmål om livskraftige lokalsamfunn, levende kulturlandskap og natur- og miljøgoder. Dette medlem ønsker overføringer til landbruket på om lag dagens nivå, men med mer produksjonsnøytrale og miljøvennlige tilskuddsordninger. I tillegg mener dette medlem at vi må få en klarere deling av landbrukspolitikken der det stimuleres til økt effektivitet og større produksjonsmengde hos produsentene av «ordinære» landbruksprodukter, mens det på den annen side legges mer til rette for at landbrukseiendommene kan være et utgangspunkt for noe mer enn «ordinær» produksjon, det være seg mer nisjeproduksjoner eller «opplevelsesproduksjon». Dette medlem mener bl.a. at omsetningsgrensene for å komme inn under jordbruksavtalen bør heves fra dagens 20 000 til 50 000 og ber regjeringen følge opp dette i jordbruksforhandlingene våren 2013.

Dette medlem vil ha en mer aktiv bosettingspolitikk for de landbrukseiendommene som i all hovedsak er et sted å bo. Det bør bli enklere å få kjøpt småbruk, for å sikre bosetting og økt mangfold på bygdene.

Dette medlem vil sikre Norge et fortsatt handlingsrom for en nasjonal landbrukspolitikk innenfor rammen av WTO og andre internasjonale avtaleverk. Alle land må sikres retten til en viss nasjonal jordbruksproduksjon bl.a. gjennom tollvern. Det er likevel åpenbart at WTO-avtalen vil kreve en omstilling av den norske landbrukspolitikken, ikke minst gjelder dette en felles forståelse av at avvikling av eksportsubsidier er nødvendig for å slippe den fattige delen av verden til. Dette medlem foreslår derfor at bevilgningene til eksportstøtte for bearbeidede landbruksvarer avvikles, og at det samme skjer med de norske eksportsubsidiene til osteproduksjon gjennom omsetningsavgiften. Dette medlem foreslo også dette i forbindelse med behandlingen av jordbruksoppgjøret 2012–2013 i Stortinget våren 2012.

Det kompliserte regelverket og mange av landbrukets lover er et hinder for utvikling av et mer fleksibelt landbruk der de som har lyst til å satse på næringen får mulighet til å gjøre det. Dette medlem ønsker derfor en full gjennomgang av lov- og regelverk med sikte på en kraftig modernisering.

Dette medlem ønsker å videreføre jordbruksforhandlingene, men som en rendyrket inntektsavtale mellom bøndene og staten. Alle andre tilskudd og ordninger bør overføres til ordinære poster på statsbudsjettet og avgjøres og besluttes i åpne diskusjoner i vårt folkevalgte demokrati og ikke i lukkede forhandlinger innenfor det korporative system. Vårens landbruksoppgjør var dessverre et godt eksempel på det motsatte, hvor betydelige deler av statsbudsjettets utgiftsside gjennom skatte- og avgiftslette ble avklart i brevskriving mellom finansministeren og avtalepartnerne. Dette medlem mener at dette er et demokratisk problem.

Dette medlem er kritisk til at regjeringen har valgt å innlemme skog, for å pynte på regnskapet over de totale CO_2-utslippene i Norge. Dette er noe som eksperter advarer sterkt mot. Det er også svært omstridt i andre land å bruke den naturlige CO_2-veksten i skog for å «pynte» på eget utslippsregnskap. Dette medlem har registrert en kraftig omlegging av virkemidlene og tilskuddsordningene til skogsbilveier og granplanting under denne regjering. Det var ordninger som regjeringen Bondevik II ut fra et miljømessig perspektiv avviklet eller reduserte dramatisk. Skogsbilveier er den største trusselen mot inngrepsfri natur i Norge og støtteordninger som tilskudd til skogsbilveier og hogst i bratt terreng gjør det lønnsomt å hugge i de biologisk viktigste områdene. Da det er klar sammenheng mellom gammel skog med truede arter og utilgjengelighet for skogbruk, treffer disse støtteordningene systematisk områder som er potensielle for vern.

Dette medlem mener fortsatt det er det eneste rette dersom vi skal sette miljøhensyn foran andre hensyn og foreslår å redusere tilskuddene til denne type aktivitet med 100 mill. kroner.

Dette medlem viser til at det gjentatte ganger er avslørt at den norske pelsdyrnæringen er under enhver kritikk. Stortinget var, gjennom behandlingen av dyrevernmeldingen i 2002, svært klare på at det skulle skje en vesentlig forbedring når det gjaldt dyrevelferden i næringen innen 2013. Det er dessverre ingen merkbar forbedring å spore. Dette medlem mener derfor at Norge nå bør følge etter land som Sverige, Danmark, Sveits og Østerrike som enten har strammet inn eller lagt ned sin pelsdyrnæring. Som et ledd i en slik norsk avvikling foreslår dette medlem å avvikle støtten og subsidiene knyttet til fôr i pelsdyrnæringen.

Dette medlem har videre merket seg at Landbruks- og matdepartementet fortsetter å støtte Folkeaksjonen en ny rovdyrpolitikk med 1,1 mill. kroner, samtidig som støtten til miljøvernorganisasjoner er kuttet med 0,3 mill. kroner. Etter dette medlems syn er dette en svært besynderlig måte å drive selektiv organisasjonsstøtte på, ikke minst med tanke på at Stortinget har vedtatt et rovdyrforlik, hvis eneste formål Folkeaksjonen en ny rovdyrpolitikk har er å undergrave nettopp dette forliket. Dette medlem foreslår derfor å videreføre støtten til miljøvernorganisasjonene på samme nivå som i 2012 og avvikle støtten til Folkeaksjonen en ny rovdyrpolitikk.

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 11, Landbruk:

Kap. Post	Tekst	Bokført	Påløpt
1138.70	Støtte til miljøvernorganisasjoner.	0,3	0,3
1138.70	Ikke støtte til Folkeaksjonen Ny Rovdyrpotikk	-1,1	-1,1

Kap. Post	Tekst	Bokført	Påløpt
1143.60	Stimuleringstiltak, dyrehelsepersonell i næringssvake distrikt	-17,0	-17,0
1150.50	Avvikling av tilskudd til skogsbilveier og skogplanting under Landbrukets utviklingsfond (LUF)	-100,0	-100,0
1150.70	Eksportstøtte for bearbeidede landbruksvarer, Tilskott til råvareprisordninga	-25,8	-25,8
1150.77	Fjerning av subsidier til pelsdyrfôr	-23,2	-23,2
Sum endringer ramme 11: Landbruk		**-166,8**	**-166,8**

3.2.11.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 11

Det vises til avsnitt 3.3 nedenfor for samlet oppsummering av forslag til netto rammevedtak.

3.2.12 Rammeområde 12 (Olje og energi), under energi- og miljøkomiteen

3.2.12.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
	Utgifter rammeområde 12 (i hele tusen kroner)	
1800	Olje- og energidepartementet	208 921
1810	Oljedirektoratet	446 600
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat	867 300
1825	Energiomlegging og utvikling av energi- og klimateknologi	1 038 500
1830	Forskning	768 950
1832	Internasjonalisering	21 700
1833	CO_2-håndtering	3 300 800
1870	Petoro AS	320 700
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	28 000 000
2442	Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen	1 800
2490	NVE Anlegg	2 000
	Sum utgifter rammeområde 12	**34 977 271**
	Inntekter rammeområde 12 (i hele tusen kroner)	
4800	Olje- og energidepartementet	2 752
4810	Oljedirektoratet	94 800
4820	Norges vassdrags- og energidirektorat	155 300
4825	Energiomlegging og utvikling av energi- og klimateknologi	996 000
4829	Konsesjonsavgiftsfondet	149 000
4833	CO_2-håndtering	1 352 800
5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	157 400 000
5490	NVE Anlegg	500
	Sum inntekter rammeområde 12	**160 151 152**
	Sum netto rammeområde 12	**-125 173 881**

3.2.12.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.12.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, foreslår at ramme 12 settes til –125 174 881 000 kroner, som er en reduksjon av utgiftene i forhold til regjeringens forslag på

1 mill. kroner. For nærmere redegjørelse for reduksjonen, vises det til flertallsmerknaden i avsnitt 2.1.2.

3.2.12.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett foreslår at ramme 12 settes til 126 524 581 000 kroner, som er en reduksjon av utgiftene i forhold til regjeringens forslag på 1 350 700 000 kroner.

Disse medlemmer vil videreutvikle Norge som en energistormakt. Disse medlemmer viser til at vi har betydelige naturressurser, sterke selskaper med mye kompetanse og erfaring, avanserte teknologimiljøer og betydelig med kapital. Disse medlemmer fører en politikk som stimulerer til bedre høsting av energiressursene, samt styrket satsing på forskning og utvikling av energiproduksjon og -forbruk.

Petroleumspolitikk/petroleumsforskning

Disse medlemmer konstaterer at petroleumsnæringen er svært viktig for norsk økonomi og velstand. Oljedirektoratets ressurser må prioriteres til konsekvensutredninger og ressursarbeid der ressurspotensialet er størst. Disse medlemmer mener tilgangen på prospektive arealer må sikres, og vern av arealer må unngås. Det skal imidlertid stilles strenge miljøkrav, tilpasset lokale forhold. Arealene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja må snarest konsekvensutredes.

Det er viktig å sikre rekruttering til næring samt stimulere teknologiutvikling. Disse medlemmer mener staten bør ta et langt større ansvar for forskning og utvikling (FoU) innen petroleumsnæringen. Bevilgningen til Norges Forskningsråd og deres petroleumsforskning foreslås styrket med 144,3 mill. kroner.

Gassressurser

Disse medlemmer vil arbeide aktivt for at mer av gassressursene tas i bruk til innenlands verdiskapning, industriutvikling og nyskapning. Gassbaserte aluminiumsverk må tillates i Norge, hovedinfrastrukturen for gass bør være et myndighetsansvar, og det bør opprettes et selskap for å koordinere arbeidet og sikre investering i slik infrastruktur. Disse medlemmer styrker bevilgningene til infrastruktur for gass med 20 mill. kroner. Disse medlemmer støtter arbeidet med å utvikle teknologi for CO_2-rensing på Mongstad, men ønsker at midler til fullskala renseprosjekt skal tildeles basert på «anbudsprinsipper» i den forstand at behovet for subsidier minimeres og konkurransen økes.

Forskningssenter for miljøvennlig energiteknologi (FME)

Disse medlemmer vil akselerere utviklingen av bedre og grønnere energiteknologier. Dette krever satsing både innen forskningsmiljøene, universitetene og realfag samt energibransjen generelt. Disse medlemmer vil styrke eksisterende og ett nytt FME senter med 50 mill. kroner. Disse medlemmer foreslår at Halden-miljøet får status som FME. De er et globalt anerkjent miljø innen sikkerhet og styringssystemer for kjernekraftverk. Reaktorkompetanse er viktig i en verden som kommer til å bygge mer kjernekraft.

Fornybar energi

Disse medlemmer vil styrke satsingen på fornybar energi. Potensialet er spesielt stort innen vannkraft. Ordningen med grønne sertifikater har gitt en betydelig stimulans til utbygging av ny produksjonskapasitet. Utover økonomisk stimulans, må det gis bedre politiske rammebetingelser til vannkraftsatsingen. Det gjelder både stor vannkraft og småkraftverk. Disse medlemmer forutsetter derfor at NVEs konsesjonskapasitet prioriterer de mest lønnsomme prosjektene først, og at konsesjonsprosessen forenkles. Disse medlemmer har flere ganger foreslått at lokale myndigheter kan håndtere mindre prosjektsøknader.

Enova

Enova ble opprettet for å stimulere fornybar energi og energieffektivisering. Førstnevnte ivaretas nå av grønne sertifikater, og det må reflekteres i Enovas budsjetter. Disse medlemmer foreslår å fjerne Enova-avgiften på nesten 750 mill. kroner som kompensasjon til forbrukerne etter innføring av grønne sertifikater. Disse medlemmer foreslår også å kutte 320 mill. kroner i Energifondet som Enova forvalter. Disse medlemmer ønsker å stimulere til mest mulig fornuftig bruk av energi. Enova skal stimulere industrien til å gjøre kostnadseffektive ENØK-prosjekt, og dagens prosjekter skal videreføres. Disse medlemmer vil gi skattefradrag for energi- og miljøtiltak i privatboliger med en teknologinøytral tilnærming, samtidig som støtten til energiomlegging i bedrifter og industrien videreføres. Fra 2013 bør Enovas husholdningsprogram omgjøres til en ordning med skattefradrag eller hvite sertifikater.

3.2.12.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 12 settes til 125 018 881 000 kroner, som er en utgiftsøkning i forhold til regjeringens forslag på 155 000 000 kroner.

Disse medlemmer mener de viktigste utfordringene på energiområdet er:

– Å møte verdens økende energibehov, samtidig som vi må redusere de globale klimagassutslippene.
– Å utnytte våre rike energiressurser til fremtidsrettet og bærekraftig verdiskaping.

Disse medlemmer peker på at verdens energibehov er økende og sikker tilgang til energi er en avgjørende forutsetning for fortsatt økonomisk vekst og velstandsutvikling i utviklingslandene. Det er fortsatt mange mennesker i store deler av verden som ikke har sikker tilgang på energi. Selv om fornybare energikilder kan og må spille en viktigere rolle i verdens energiforsyning, så slår Det internasjonale energibyrået (IEA) fast at de tradisjonelle fossile energikilder som kull, olje og gass fortsatt vil være de klart viktigste forsyningskildene.

Disse medlemmer mener at selv om evnen til å utnytte fossile energikilder har vært den viktigste faktoren for velstandsutviklingen siden den industrielle revolusjon, er bruken av fossil energi i dag den største utfordringen for menneskenes livsbetingelser i fremtiden. Bruk av fossil energi er den viktigste kilden til utslipp av klimagasser som kan føre til en farlig økning i jordens gjennomsnittstemperatur. Disse medlemmer peker på at dersom vi skal unngå en økning i de globale klimagassutslippene, samtidig som utviklingsland og nyindustrialiserte land får dekket energibehovet som skal til for å løfte sin befolkning ut av fattigdom, er det nødvendig med en kraftig satsing på fornybar energi, mer effektiv bruk av energi samt CO_2-håndtering fra fossile energikilder.

Disse medlemmer mener at Norge, med våre rike naturressurser både innen olje, gass og fornybar energi, har et særlig ansvar for å møte verdens økende energibehov. Klimautfordringen må møtes med tiltak både nasjonalt og internasjonalt. Samtidig er det viktig å sette inn tiltak som gir mest mulig klimagevinst og best mulig resultater pr. investert krone.

Disse medlemmers viktigste prioriteringer i energipolitikken er:

– Å føre en fremtidsrettet energipolitikk som gir en bærekraftig og sikker energiforsyning til akseptable priser.
– Å prioritere forskning og utvikling for økt verdiskaping og sysselsetting gjennom en offensiv utnyttelse av våre naturressurser og kompetanse.
– Å legge til rette for et fortsatt aktivitetsnivå i petroleumssektoren i mange år fremover.

Disse medlemmer vil styrke bevilgningene til det nasjonale forskningsprogrammet Climit som omfatter forskning, utvikling og demonstrasjon av teknologier for fossilt basert kraftproduksjon med fangst og lagring av CO_2. Disse medlemmer foreslår å styrke bevilgningene til Climit, samt å øke kapitalen i Fond for Climit.

Disse medlemmer viser til at det i klimaforliket fra juni 2012 var enighet om å innføre forbud mot fyring med fossil olje i husholdninger i 2020, og at dette forutsetter støtteordninger fra 2013 og øvrige virkemidler i en overgangsperiode. Regjeringen har ikke fulgt opp denne forpliktelsen i budsjettproposisjonen. Disse medlemmer foreslår en ny bevilgning til utfasing av oppvarming med fossil olje i husholdningene.

Flom- og skredsikring

Disse medlemmer viser til at flere deler av landet i 2012 var utsatt for store flom- og skredulykker som følge av store nedbørmengder. Klimaendringer vil etter all sannsynlighet medføre at vi vil oppleve mer nedbør og ekstremvær i årene fremover. Mange og kostbare flom- og skredulykker de siste årene viser at det er et behov for å styrke satsingen på flom- og skredforebygging. Disse medlemmer foreslår derfor økte bevilgninger til dette. Disse medlemmer mener at vi aldri kan sikre oss hundre prosent mot fremtidige flom- og skredulykker, men en styrket satsing på forebyggende tiltak kan redusere skadene og minske omfanget av nye flommer og skred.

Olje og gass

Disse medlemmer viser til at olje- og gassvirksomheten har stor betydning for norsk økonomi og næringsliv, både finansielt og industrielt. Kommende offentlige budsjetter vil avhenge av fremtidige oljeinntekter, og regjeringen innberegner i sine langtidsprogram også inntekter fra funn som ennå ikke er gjort. Disse medlemmer mener et fortsatt høyt lete- og utvinningsnivå derfor er nødvendig for at regjeringen skal kunne innfri sine planer og løfter om økte utgifter over offentlige budsjetter og økende velferd.

Disse medlemmer mener at det er viktig med mangfold og konkurranse på sokkelen der flere

uavhengige miljøer i lisensene kan utfordre hverandre med ulike faglige løsninger. Fusjonen mellom Statoil og Hydro har medført at Statoil har blitt en dominerende aktør på norsk sokkel. I dagens situasjon er det viktig å styrke Petoro slik at de kan holde et sterkt fokus på utviklingen i de ulike lisensene, ikke minst når det gjelder å sørge for en høyere utnyttelsesgrad i eksisterende felt. Disse medlemmer foreslår derfor å styrke Petoro. Disse medlemmer mener videre at Petoro i fremtiden bør finansieres direkte over kontantstrømmen fra sokkelen fremfor bevilgninger over statsbudsjettet. Dette vil kunne gi selskapet større muskler og fleksibilitet i forhold til de viktige oppgaver Petoro har ansvar for. Disse medlemmer vil også øke bevilgningene til Oljedirektoratet for å styrke deres arbeid for en bedre ressursutnyttelse på sokkelen, og styrke bevilgningene til internasjonalisering gjennom INTSOK og Petrad.

Disse medlemmer peker på at petroleumsnæringen er sentral i norsk økonomi og næringsliv, og er en viktig drivkraft i norsk teknologiutvikling. De unyttede petroleumsressursene på norsk sokkel ligger stadig vanskeligere tilgjengelig, og behovet for avanserte teknologiske løsninger blir stadig større for å kunne finne og utvinne petroleumsressursene på en kostnadseffektiv og miljøvennlig måte. Skal norsk olje- og gassindustri hevde seg i internasjonal konkurranse er evnen til å ligge i forkant med ny teknologi og kunnskap helt vesentlig. Dette er også viktig for å sikre grunnlaget for at næringen skal være konkurransedyktig i et langsiktig perspektiv, etter at petroleumsproduksjonen på norsk kontinentalsokkel faller. Disse medlemmer mener derfor det er nødvendig å satse offensivt på forskning og utvikling. Økt forskningsinnsats vil gi muligheter for videre utvikling av et næringsmiljø med sterke internasjonale posisjoner og vekstpotensial.

Disse medlemmer peker på at det er en bred sammenheng mellom kompetansebygging, bevilgninger til forskning og utvikling, utviklingen av petroleumsnæringen som vår fremste høyteknologiske kunnskapsindustri og størrelsen på dagens petroleumsfond. Størrelsen på petroleumsfondet i fremtiden avhenger av hvor gode vi er til å utnytte de gjenværende anslåtte 70 pst. av ressursene på sokkelen. Som stor ressurseier påhviler det staten et spesielt ansvar å sørge for tilstrekkelig kompetanseutvikling, forskning og utvikling, slik at vi kan få maksimalt ut av ressursene våre. Disse medlemmer foreslår derfor økte bevilgninger til petroleumsforskning.

Fornybar energi

Disse medlemmer viser til at nesten all norsk kraftforsyning er basert på fornybar vannkraft. Norge har i tillegg et stort ressursgrunnlag innen fornybar energi som fortsatt ikke er utnyttet. Det gjelder både innen vannkraft, vindkraft, bioenergi og teknologier som foreløpig er mer umodne. Stilt overfor klimautfordringen og verdens økende energibehov vil det være nødvendig å øke produksjonen av fornybar energi globalt sett. I klimaforliket fra juni 2012 var det enighet om å be regjeringen i de kommende statsbudsjett øke bevilgningene til FME-sentrene og at det opprettes et FME-senter for geotermisk energi. Disse medlemmer peker på at heller ikke dette punktet i klimaforliket er fulgt opp av regjeringen. Bevilgningene til FME-sentrene er ikke styrket i budsjettproposisjonen og det er heller ikke er foreslått å opprette et nytt FME-senter for geotermisk energi. Disse medlemmer foreslår derfor å styrke bevilgningen til FME-sentrene og opprette et nytt FME-senter for geotermisk energi i løpet av 2013.

Høyres energipolitiske prioriteringer	
Petroleum i Nord	150 mill. kr
Energiforskning Norges forskningsråd	125 mill. kr
Støtte til utskifting av oljefyr	40 mill. kr
Petoro	30 mill. kr
Oljedirektoratet, drift	10 mill. kr
Flom- og skredforebygging	10 mill. kr
Internasjonalisering	5 mill. kr
CLIMIT CO_2-håndtering, Kapitalinnskudd (1 mrd.)	

3.2.12.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 12 settes til 125 133 881 000 kroner, som er en utgiftsøkning i forhold til regjeringens forslag på 40 000 000 kroner.

Dette medlem vil innenfor rammeområde 12 foreslå å øke bevilgningene til energiomlegging gjennom etablering av en støtteordning for utfasing av oljefyring i husholdninger og til grunnlast i tråd med klimaforliket. Dette medlem vil også øke bevilgningene til flom- og skredforebygging i kommunene og til Forskningssentre for miljøvennlig energi (FME).

Klimaproblemet blir stadig løftet frem som en av vår tids største utfordringer. FNs klimapanel har slått fast at de globale utslippene av klimagasser må reduseres med 80 pst. innen 2050 hvis vi skal greie å unngå de verste konsekvensene av global oppvarming. I Kristelig Folkepartis alternative budsjett styrker vi den nasjonale klima- og miljøsatsingen gjennom en

økt satsing på energiomlegging og forskning på miljøvennlig energi, og gjennom en grønnere og mer klimavennlig innretning av skatte- og avgiftspolitikken.

Dette medlem vil peke på at det er nødvendig med en sterkere satsing på energiomlegging enn det regjeringen legger opp til. Dette medlem viser til klimaforliket (Meld. St. 21 (2011–2012), Innst. 390 S (2011–2012)) som ble vedtatt i Stortinget 11. juni 2012. Forliket innebærer at det skal innføres et forbud mot fyring med fossil olje i husholdninger og til grunnlast i øvrige bygg i 2020. Av Stortingets vedtak nr. 563 fremgår det at innføring av et slikt forbud «forutsetter støtteordninger fra 2013 og øvrige virkemidler i en overgangsperiode». Dette medlem konstaterer at regjeringen i statsbudsjettet for 2013 ikke følger opp Stortingets vedtak om støtteordninger til konvertering og utskifting av oljefyr fra 2013, og anser dette som et brudd på den enigheten som ble oppnådd i forliket. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å bevilge 80 mill. kroner til etablering av en støtteordning for konvertering av fossile energibærere i husholdninger og til grunnlast som administreres av Enova.

Dette medlem viser til innspill fra KS i budsjetthøringen i energi- og miljøkomiteen hvor det ble påpekt at den foreslåtte bevilgningen i statsbudsjettet til flom og skredforebygging bare dekker en brøkdel av behovet for kartlegging av faresoner for flom og skred i kommunene. Kartleggingen av faresoner for flom og skred skal bidra til å framskaffe kunnskap både om hvor det er viktig å sette inn tiltak i områder som allerede er tatt i bruk, og om hvor det er viktig at utsatte områder ikke tas i bruk. Etter en gjennomgang i 2010 blant 330 kommuner med kartleggingsbehov konkluderte NVE med at 120 kommuner må plasseres i kategorien førsteprioritet. Med dagens bevilgninger er NVE i stand til å gjennomføre faresonekartlegging i to til fem kommuner i året. Med dette som bakgrunn foreslår dette medlem å øke bevilgningen til kartlegging av faresoner for flom og skred med 20 mill. kroner.

Dette medlem viser til klimaforliket (Meld. St. 21 (2011–2012), Innst. 390 S (2011–2012)), som ble vedtatt i Stortinget 11. juni 2012. I vedtak nr. 570 bad Stortinget regjeringen om å øke bevilgningene til Forskningssentrene for miljøvennlig energi i de kommende statsbudsjettene, og at det skulle opprettes et FME-senter for geotermisk energi. Dette medlem kan ikke se at regjeringen har fulgt opp dette vedtaket i statsbudsjettet, i og med at bevilgningen til FME-sentrene opprettholdes på samme nivå som i 2012. Dette medlem anser dette som et brudd på den enigheten som ble oppnådd i klimaforliket. Med dette som bakgrunn foreslår dette medlem å øke bevilgningen til FME-sentrene med 10 mill. kroner.

Dette medlem understreker at det er grunn til å være mer restriktiv enn det regjeringen legger opp til når det gjelder oljeleting i sårbare områder. Dette medlem foreslår derfor å redusere bevilgningene til geologiske undersøkelser, seismikk og datainnsamling ved Jan Mayen med 70 mill. kroner.

3.2.12.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 125 960 581 000 kroner under rammeområde 12, som er en utgiftsreduksjon på 786 700 000 kroner i forhold til regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at vi vil omstille Norge til et klimavennlig samfunn, samtidig som vi opprettholder en velfungerende og sikker energiforsyning. Skal vi løse de internasjonale klimautfordringene, kreves det at rike land som Norge tar en lederrolle i arbeidet med å vise fattigere land at det er mulig å kombinere lave utslipp med et høyt velstands- og velferdsnivå. Dette medlem mener Norge har store muligheter til å legge om energibruken, ta i bruk ny miljøteknologi i energiforsyningen og industrien samtidig som dette kan bidra til å skape nye bedrifter og arbeidsplasser.

Dette medlem synes det var positivt at det ble bred enighet om klimaforliket, avtalen om St.meld. nr. 21 (2011–2012) Norsk klimapolitikk.

Dette medlem viser til at regjeringen i sitt budsjettforslag fremdeles ligger langt etter i arbeidet med å få økonomien inn på en kurs som gjør at målene i klimaforliket ligger an til å bli nådd.

Dette medlem mener virkemiddelbruken i norsk klimapolitikk bør deles i to, ett sett virkemidler for sektorer som ikke er omfattet av det europeiske kvotemarkedet ETS, og ett sett virkemidler for sektorer som er omfattet av kvotemarkedet. I tillegg mener dette medlem at vi bør fokusere på virkemidler som tar ut energieffektiviseringspotensialet, få på plass mer fornybar energi og sørge for en mer robust energiinfrastruktur.

Dette medlem mener det er positivt at regjeringen har fått på plass en avtale om å innføre et grønt sertifikatmarked i samarbeid med Sverige. Ny fornybar energi, energisparing og energiomlegging vil bidra med miljøvennlig kraft og redusere utslippene. Dette medlem mener de grønne sertifikatene vil sørge for at vi får opp produksjonen for fornybar energi gjennom modne teknologier, hovedsakelig vindkraft og vannkraft, men at vi samtidig må fortsette å satse på teknologi- og demonstrasjonsprosjekter for mer umodne, fornybare energikilder. Dette medlem mener i den sammenheng at satsing på vindkraft til havs er viktig, og viser til at Venstre vil

gi et tilskudd på 30 mill. kroner til METsenteret for å styrke satsingen ytterligere.

Dette medlem viser til at Venstre vil foreslå å innføre et skattefradrag for miljøtiltak i egen bolig. Dette medlem mener man derfor bør rendyrke Enova som et redskap for å ta ut energieffektiviseringspotensialet i større prosjekter, og på sikt avvikle tilskuddene til energitiltak i private boliger.

Dette medlem viser til at Venstre foreslår å øke kapitalen i grunnfondet for fornybar energi og energieffektivisering med 5 mrd. kroner i en bred satsing på fornybar energi, energiomlegging og energisparing. Dette medlem vil også vise til at Venstre foreslår å øke tilskuddet til energifondet med 200 mill. kroner, der 100 mill. kroner er øremerket til en større satsing på bioenergi.

Dette medlem viser til at CO_2-fangst og lagring er et viktig virkemiddel for å redusere utslipp fra kraftproduksjon og industri, og at Norge som en storprodusent av fossil energi, har et spesielt ansvar for å utvikle denne teknologien. Dette medlem mener utviklingen av CO_2-fangstteknologi vil være med på å sikre etterspørselen etter norsk gass også etter at EU eller nasjonal klimapolitikk setter strengere krav til utslipp fra kraftproduksjon. Dette medlem registrerer at regjeringen har redusert sine ambisjoner innenfor CO_2-fangst og lagring ved å legge Kårstøprosjektet i skuffen, og at regjeringen er forsinket med sitt CO_2-fangstprosjekt på Mongstad. Dette medlem mener gjennomføringsavtalen med Statoil på Mongstad er mangelfull, og at prisen og tidsrammen på prosjektet tilsier at regjeringen bør søke etter andre lokasjoner og aktører for å sikre teknologiutvikling av CO_2-fangst og lagring. Dette medlem mener derfor avtalen om byggingen av et fullskala CO_2-fangstanlegg på Mongstad bør sies opp. Dette medlem viser til at Venstre ønsker å gå videre med CO_2-fangstanlegget på Kårstø, og foreslår å bevilge 60 mill. kroner til dette arbeidet. Dette medlem viser til at Venstre foreslår å erstatte det gamle kullkraftverket på Svalbard med et nytt kullkraftverk med CO_2-fangst og lagring, og foreslår å bevilge 100 mill. kroner for å igangsette dette arbeidet. Dette medlem viser også til at Venstre foreslår å sette i gang med et fullskala CO_2-fangstprosjekt i industrien, og ønsker å utlyse en konkurranse der målet er å finne det mest egnede prosjektet for å utvikle teknologi for CO_2-fangst fra industrielle utslipp. Dette medlem viser til at Venstre setter av 40 mill. kroner for å igangsette en slik konkurranse. Dette medlem viser til at CLIMIT-programmet er et viktig bidrag for å øke forskning og utvikling av CO_2-fangst. Dette medlem viser til at Venstre foreslår å doble innsatsen til dette programmet ved å øke tilskuddene til CLIMIT med 90 mill. kroner. Dette medlem ønsker også å styrke Norges internasjonale CO_2-håndteringsarbeid med 10 mill. kroner.

Dette medlem mener at Norge er avhengig av sikker og tilstrekkelig tilgang på energi og en fortsatt utvinning og utvikling av petroleumsressursene på sokkelen. Petroleumsnæringen er en internasjonal næring. Dette medlem mener Norge har et ansvar for å ligge i forkant av utviklingen innen næringen, og mener miljøkrav vil bidra til å styrke næringens konkurranseevne på lengre sikt. Petroleumsaktivitet på norsk sokkel må ta hensyn til andre aktiviteter og andre interesser knyttet til miljø, fiskeri og sjøfart. Dette medlem ønsker derfor å føre en politikk for skånsom petroleumsaktivitet. Skånsom aktivitet skjer gjennom etablering av petroleumsfrie soner hvor miljøet er mest sårbart og gjennom strenge miljøkrav tilknyttet aktivitet i de områdene aktivitet er forsvarlig innenfor økosystemenes rammer. Det er positivt at en ikke åpner for petroleumsaktivitet utenfor Lofoten og Vesterålen (Nordland VI og VII og Troms II) i denne stortingsperioden. Dette medlem er negativ til regjeringens kartlegging av petroleumsforekomster utenfor Jan Mayen, og viser til at Venstre foreslår å avvikle denne kartleggingen.

Dette medlem mener det er unaturlig at Petoro ikke finansieres gjennom kontantstrømmen til SDØE. Dette medlem foreslår derfor at finansieringen av Petoro fjernes fra statsbudsjettet, og ønsker å gi Petoro mulighet til å ha en langt mer fleksibel finansiering gjennom inntektene fra SDØE. Dette muliggjør også at Petoro har en langt mer aktiv porteføljeforvaltning, noe som vil sikre bedre utnyttelse og bedre forvaltning av statens eierinteresser på norsk sokkel.

Dette medlem viser til at tilskuddet til utjevning av overføringstariff gir negative insentiver for å få færre og mer robuste eiere av energiinfrastrukturen i Norge. Dette medlem vil derfor foreslå å redusere utjevningen av overføringstariffen med 60 mill. kroner.

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 12, Olje og energi:

(Mill. kr)

Kap. Post	Tekst	Bokført	Påløpt
1810.21	Kartlegging, petroleumsaktivitet Jan Mayen og Barentshavet	-130,0	-130,0
1820.73	Tilskudd til utjevning av overføringstariff	-60,0	-60,0
1833.21	Terminering av fullskala renseanlegget for CO_2 på Mongstad.	-806,0	-806,0
1870.70	Utgiftene knyttes til Petoro AS flyttes «under streken» og blir en del av	-290,7	-290,7
1870.71	SDØEs kontantstrøm.	-30,0	-30,0
1825.50	Energifondet	100,0	100,0
1825.60 (ny post)	Tilskudd til utvikling av varmeenergi	100,0	100,0
1830.50	METSenter i Rogaland (Demoanlegg for vindkraft til havs)	30,0	30,0
1830.50	CLIMIT (forskningsprogram for fangst og lagring av CO_2)	90,0	90,0
1833.21	Diverse CO_2-håndteringstiltak nasjonalt.	200,0	200,0
1833.73	CO_2-håndtering internasjonalt	10,0	10,0
Sum endringer ramme 12: Olje og energi		**-786,7**	**-786,7**
Under streken			
1825.95	*Energifondet (Fornybarfondet)*	*5000,0*	*5000,0*
2440.30	*SDØE, Investeringer*	*-320,7*	*-320,7*
2440.70 (ny post)	*Petoro, Administrasjon*	*290,7*	*290,7*
2440.71	*Unitisering*	*30,0*	*30,0*

3.2.12.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 12

Det vises til avsnitt 3.3 nedenfor for samlet oppsummering av forslag til netto rammevedtak.

3.2.13 Rammeområde 13 (Miljø), under energi- og miljøkomiteen

3.2.13.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
	Utgifter rammeområde 13 (i hele tusen kroner)	
1400	Miljøverndepartementet	597 332
1410	Miljøvernforskning og miljøovervåking	621 253
1425	Vilt- og fisketiltak	85 400
1426	Statens naturoppsyn	209 197
1427	Direktoratet for naturforvaltning	1 514 492
1429	Riksantikvaren	509 050
1432	Norsk kulturminnefond	61 440
1441	Klima- og forurensningsdirektoratet	784 969
1445	Miljøvennlig skipsfart	4 132
1447	Miljøhensyn i offentlige innkjøp	14 000
1448	Radioaktiv forurensning i det ytre miljø	12 512
1465	Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur	720 994

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
1471	Norsk Polarinstitutt	257 334
1472	Svalbard miljøvernfond	12 320
1474	Fram - Nordområdesenter for klima- og miljøforskning	37 253
2465	Statens kartverk	12 000
	Sum utgifter rammeområde 13	**5 453 678**
	Inntekter rammeområde 13 (i hele tusen kroner)	
4400	Miljøverndepartementet	1 893
4426	Statens naturoppsyn	664
4427	Direktoratet for naturforvaltning	18 190
4429	Riksantikvaren	4 800
4441	Klima- og forurensningsdirektoratet	76 529
4465	Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur	663 000
4471	Norsk Polarinstitutt	75 095
	Sum inntekter rammeområde 13	**840 171**
	Sum netto rammeområde 13	**4 613 507**

3.2.13.2 Komiteens merknader

3.2.13.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, foreslår at ramme 13 settes til 4 612 507 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 1 mill. kroner. For nærmere redegjørelse for reduksjonen, vises det til flertallsmerknaden i avsnitt 2.1.2.

3.2.13.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett foreslår at ramme 13 settes til 4 402 202 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 211 305 000 kroner.

Det er både et privat og offentlig ansvar å sikre et godt miljø og en forsvarlig utnyttelse og bruk av landets naturressurser. Disse medlemmer vil legge vekt på at myndighetene inntar en forvalterrolle og driver aktivt samarbeid med næringslivet. Myndighetenes rolle bør ikke være å hindre aktivitet, men å legge til rette for miljøtilpasset aktivitet.

Vrakpant

Disse medlemmer vil øke vrakpanten med 1 000 kroner hvert år frem til den når 6 000 kroner for å stimulere til en fornyet og mer miljøvennlig bilpark. Disse medlemmer setter av 110 mill. kroner til dette basert på anslaget om at ca. 110 000 biler innleveres til vraking hvert år.

Miljøorganisasjoner

Disse medlemmer foreslår å redusere støtten til frivillige miljøvernorganisasjoner med til sammen 20 mill. kroner. Altfor mange miljøorganisasjoner får offentlige støtte for sin virksomhet uten at det stilles noen resultatkrav. Mange av organisasjonene har også svært begrenset medlemsmasse.

Miljøavgifter

Disse medlemmer mener inntektene fra miljøavgifter bør knyttes opp mot miljøfremmende tiltak. Disse medlemmer mener fondsordninger bør brukes i langt større grad, hvor miljøavgifter som tas inn øremerkes til konkrete miljøformål. NO_x-fondet, som disse medlemmer var en pådriver for, er et godt eksempel på at dette fungerer i praksis. Tilsvarende bør skje med CO_2-avgifter.

Villaks

Bevaring og styrking av landets villaksbestander er en prioritert oppgave for disse medlemmer. Det er grunn til å peke på at forsuring fortsatt forårsaker fiskedød i enkelte elver og at det fortsatt er elver som har behov for kalking, hvor kalkingsprosjekter ikke er satt i gang. Disse medlemmer ønsker fortsatt å arbeide for at våre vassdrag skal ha gode levekår for fisk.

Artsmangfold og vern

Disse medlemmer mener at man bør fokusere på å ta vare på de områdene som allerede er vernet, fremfor å opprettholde tempoet i verning av nye områder. Derfor kutter disse medlemmer kraftig i de poster på regjeringens budsjett som er avsatt til etablering av nytt vern.

Rovdyr

Disse medlemmer forventer at en av hovedhensiktene med rovdyrforliket, nemlig å redusere tap av beitedyr, gir resultater. Disse medlemmer foreslår derfor å redusere posten til erstatning for beitedyr tatt av rovvilt med 50 mill. kroner.

Friluftsliv

Det bør ikke være en statlig oppgave å engasjere voksne folk på fritiden. Samtidig er det åpenbart at norsk ungdom i stadig mindre grad er fysisk aktive og ute i naturen. Derfor støtter disse medlemmer friluftstiltak som retter seg mot ungdom.

Kulturminner

Disse medlemmer mener en ordning med skattefradrag, fremfor tilskudd til bevaring vil styrke satsingen på ivaretakelse av kulturminner. Samisk kulturminnearbeid bør komme under øvrig kulturminnevern.

Klima- og forurensningsdirektoratet

Disse medlemmer er ikke enige i styrkingen av bevilgningene til Klima- og forurensningsdirektoratet, og mener det bør kuttes 25 mill. kroner i driftsutgifter gjennom effektivisering og ved reduserte oppgaver.

Miljøhensyn i offentlige innkjøp

Disse medlemmer foreslår å fjerne posten Miljøhensyn i offentlige innkjøp. Det finnes i dag et strengt regelverk for offentlige anskaffelser, hvor også miljøhensyn er inkorporert.

3.2.13.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 13 settes til 4 452 507 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 161 000 000 kroner.

Disse medlemmer mener at trusselen om alvorlige menneskeskapte klimaendringer er en av de største utfordringene verden står overfor. Det er nødvendig med nasjonal innsats for å redusere klimagassutslippene i tråd med klimaforliket fra juni 2012.

Disse medlemmer mener at de største utfordringene på klima- og miljøområdet er:

– Trusselen om alvorlige menneskeskapte klimaendringer
– Tap av biologisk mangfold
– Spredning av miljøgifter

Disse medlemmer mener at løsningen på klimautfordringen ligger i å utvikle ny teknologi som gir lavere klimagassutslipp. Det er derfor viktig at det offentlige legger til rette for at det blir lønnsomt for private å utvikle miljøteknologi. Økonomiske rammebetingelser som kvotehandel eller CO_2-avgift må sette en pris på klimautslipp, og det må være lønnsomt å investere i teknologi som gir utslippsreduksjoner. I tillegg må det settes utslippskrav. Disse medlemmer mener forskning og utvikling av ny teknologi, samt investeringer i å ta ny teknologi i bruk i industrielle prosesser, behøver statlig medfinansiering.

Biologisk mangfold

Disse medlemmer mener mangfoldet av livsformer er grunnlaget for menneskets eksistens, livskvalitet og velferd. Det biologiske mangfoldet er utviklet naturlig over lang tid og gjennom kulturpåvirkning. Disse medlemmer vil ta vare på det biologiske mangfoldet for kommende generasjoner, og mener at det gjøres best gjennom en kombinasjon av vern og bærekraftig bruk. Disse medlemmer mener vern av skog er viktig for å bevare naturmangfoldet, men understreker samtidig verdien av privat eiendomsrett og at grunneiere som får sin grunn vernet derfor får full erstatning for de økonomiske konsekvenser av vernevedtaket. Disse medlemmer slutter seg derfor til forslaget i proposisjonen om å øke bevilgningene til nytt skogvern.

Disse medlemmer mener Norge har et særskilt ansvar for å ta vare på den nordatlantiske villaksen. Villaksen er i dag truet fra en rekke kanter, bl.a. fra lakseparasitten Gyrodactylus Salaris og forsuring av innsjøer og vassdrag. Disse medlemmer foreslår derfor å styrke bevilgningene statlige vassmiljøtiltak som kalking og lokale fiskeformål og bekjempelse av lakseparasitten Gyrodactylus Salaris.

Miljøgifter

Disse medlemmer er bekymret for miljøtilstanden i mange av landets fjorder, havner og innsjøer med hensyn til høye konsentrasjoner av miljøgifter. Mye av dette er historisk forurensning som representerer en betydelig belastning for naturmiljøet. Regjeringen har bebudet økt innsats for å rydde opp i

denne forurensningen. Dette løftet følges ikke opp. Regjeringen foreslår i stedet igjen å redusere bevilgningene til dette. Det skjer etter store reduksjoner i bevilgningene til oppryddingstiltak både i statsbudsjettet for 2011 og i statsbudsjettet for 2012. Siden 2010 er bevilgningene til oppryddingstiltak redusert med nesten en tredjedel. Dette har skjedd til tross for at regjeringen tidligere har varslet at de store utgiftene på dette området vil komme fra 2011 etter hvert som man har kommet videre i kartleggingsarbeidet. Regjeringen har begrunnet tidligere kutt i 2008 og 2009 med å vise til at for mange av tiltaksplanområdene først i 2010/2011 vil ha kommet langt nok til at større oppryddingstiltak kan settes i gang, og de største kostnadene vil derfor først komme i perioden fra 2011 og utover. Regjeringen skriver i budsjettproposisjonen for 2013 at fra 2012 er flere av prosjektene for opprydding i forurenset sjøbunn ferdig kartlagte og vedtatt gjennomført lokalt med lokal delfinansiering slik at tiltakene kan begynne. Likevel følges ikke dette opp med bevilgninger. Disse medlemmer mener regjeringens manglende bevilgninger til dette arbeidet vil medføre at det tar lengre tid å rydde bl.a. norske fjorder og havner for farlige miljøgifter. Klima- og forurensningsdirektoratet sendte før sommeren brev til Miljøverndepartementet der det fremgikk at oppryddingsarbeidet kunne bli kraftig forsinket dersom det ikke kom mer penger på bordet. Disse medlemmer mener derfor at bevilgningen til dette arbeidet må styrkes betydelig.

Friluftsliv

Disse medlemmer mener satsing på friluftsliv er en viktig del av det forebyggende helsearbeid. Å legge til rette for at flere tar del i friluftslivet, kommer seg ut i frisk luft og får mosjon kan gi betydelige innsparinger i forhold til senere behandling i det psykiske og somatiske helsevesenet. Disse medlemmer slutter seg derfor til forslagene i proposisjonen om å styrke bevilgningene til friluftsliv utover nivået i 2012.

Kulturminner

Disse medlemmer mener vern av fornminner og kulturminner er avgjørende for å forstå norsk kulturarv og historie. Vern gjennom bruk og verdiskaping er temaer på den politiske dagsorden som stadig blir viktigere. Disse medlemmer er uenig i regjeringens forslag i proposisjonen om å avvikle Kulturminnefondet. Disse medlemmer viser til at fondet har sikret stabile bevilgninger til kulturminnearbeidet som ellers lett kunne bli en salderingspost, og foreslår i stedet å styrke fondet.

Styrking av lokalt selvstyre

Disse medlemmer vil styrke det lokale selvstyret, og mener at naturforvalterne bør være ansatt i kommunene som verneområdene omfatter og hvor forvalterne har sine virkeområder fremfor å være ansatt i statlige myndigheter. Forvaltningen av naturmangfoldloven skal fortsatt ligge under Miljøverndepartementet, som bl.a. fortsatt skal ha ansvar for opprettelse og utvidelse av verneområder og rammer for forvaltningen av disse. Selve forvaltningen av verneområdene bør imidlertid legges til de berørte kommunene. Disse medlemmer foreslår derfor å flytte budsjettmidlene som ligger hos Statens Naturoppsyn og Direktoratet for Naturforvaltning for tiltak i verneområdene til lokale stillinger som naturforvaltere i kommunen over kommunerammen.

Høyres miljøpolitiske prioriteringer	
Klif, Oppryddingstiltak	45 mill. kr
Bekjempelse av Gyro	20 mill. kr
Norsk kulturminnefond, fondskapital 1 500 mill. kr	
Økt mineraloljeavgift 25 øre, kombinert med egen støtteordning for utskifting av oljefyr, 40 mill. kroner bevilget under Energi	

3.2.13.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår at rammeområde 13 settes til 4 673 507 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 60 000 000 kroner.

Dette medlem vil innenfor rammeområde 13 foreslå endringer som bidrar til økt innsats innen giftopprydding i grunn og sjøbunn, friluftsliv og friluftslivstiltak og kulturminnevern.

Dette medlem viser til at regjeringen de siste tre årene har redusert bevilgningene til oppryddingstiltak i grunn og sjøbunn til en tredjedel, fra 158 mill. kroner i statsbudsjettet for 2010 til et nivå på 58 mill. kroner i 2013. Dette medlem viser til at begrunnelsen regjeringen tidligere har brukt for å redusere bevilgningene er at de fleste oppryddingsprosjektene har vært i planleggingsfasen, og at det derfor har vært begrenset behov for finansiering. I 2013 er situasjonen en helt annen. Dette medlem viser til at regjeringen selv i statsbudsjettet skriver at flere av prosjektene for giftopprydding i forurenset sjøbunn nå er ferdig kartlagt og vedtatt gjennomført lokalt med lokal delfinansiering i 2012. For disse prosjektene kan

gjennomføringen starte i 2013 dersom staten stiller opp med sin del av finansieringen. De 58 mill. kronene som bevilges for 2013 er knapt nok til oppstart av ett av de totalt 19 prioriterte oppryddingsprosjektene. Dette medlem vil understreke viktigheten av å prioritere opprydding av tidligere tiders forurensning av sjøbunn i havner og fjorder for å hindre opptak og spredning av farlige miljøgifter, og foreslår derfor å øke bevilgningen til oppryddingstiltak med 50 mill. kroner i 2013.

Dette medlem er glad for at Stortinget i løpet av forrige periode klarte å følge opp vedtaket fra St.meld. nr. 16 (2004–2005), jf. Innst. S. nr. 227 (2004–2005), Leve med kulturminner, om å gjennomføre en opptrapping av fondskapitalen i Norsk kulturminnefond til 1,4 mrd. kroner. Avkastningen fra Kulturminnefondet vil bidra med 59,5 mill. kroner til kulturminnetiltak i 2013. Behovet er imidlertid langt større. Med dagens bevilgningsnivå til kulturminnevern vil man ikke nå Stortingets målsetting om at det årlige tapet av verneverdige kulturminner og kulturmiljøer ikke skal overstige en halv pst. årlig innen 2020. I dag er tapet anslått å ligge på 1,5 pst. Med dette som bakgrunn mener dette medlem det er uforståelig at regjeringen i statsbudsjettet foreslår omlegging av Norsk kulturminnefond og tilbakeføring av fondskapitalen til statskassen. Fondet ble opprettet av et enstemmig storting for 10 år siden, og hver bevilget krone fra fondet har utløst det dobbelte i private midler, en effekt det må være viktig å anspore til også i fremtiden. Dette medlem mener regjeringens forslag til omlegging av fondet vil føre til redusert langsiktighet når man i fremtiden skal være avhengig av årlige bevilgninger over statsbudsjettet. Dette medlem går derfor mot forslaget om omlegging av fondet, og foreslår å opprettholde fondskapitalen i Norsk kulturminnefond, og øke den ytterligere med 200 mill. kroner til totalt 1,6 mrd. kroner i 2013. Dette medlem viser videre til skatte- og avgiftsopplegget i Kristelig Folkepartis alternative budsjett hvor det foreslås å innføre inntektsfradrag og momskompensasjon for pliktig vedlikehold av fredede bygninger i privat eie. Dette vil frigi nærmere 85 mill. kroner til økt vedlikehold i 2013.

Dette medlem mener det er behov for et løft for friluftslivet. Det er bedre og billigere å forebygge enn å reparere helse. Da må en i større grad enn i dag være villig til å prioritere midler til tiltak som fremmer fysisk aktivitet og friluftsliv for folk flest. Friluftslivet er ikke lenger selvrekrutterende og trenger offentlig støtte. Aktiv forvaltning og tilrettelegging i friluftsområder og skjærgårdsparker er viktig for å bidra til å gjøre friluftsområder attraktive og tilgjengelig for allmennheten, og slik legge til rette for positive friluftsopplevelser og fysisk aktivitet for alle. Lavere deltagelse i friluftsliv er dårlig nytt for folkehelsen, og stikk i strid med målsettingen om økt fysisk aktivitet i befolkningen. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å øke tilskuddet til friluftsrådene, FRIFO, skjærgårdstjenesten og til utviklingen av kystleden med til sammen 20 mill. kroner. Dette medlem foreslår samtidig å øke bevilgningen til friluftslivstiltak rettet mot barn, unge, funksjonshemmede og minoriteter med 10 mill. kroner.

Dette medlem foreslår å redusere bevilgningen til erstatning for tap av beitedyr med 15 mill. kroner, og redusere bevilgningen til prioriterte arter med 5 mill. kroner.

Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis forslag til endringer i skatte- og avgiftsopplegget som vil bidra til å bevege samfunnet flere skritt i miljø- og klimavennlig retning. Avgiftspolitikken er et velegnet virkemiddel for å endre forbrukeratferd og påvirke folks holdninger. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett hvor det foreslås 5 års fritak for årsavgift ved kjøp av ny miljøvennlig bil, samt at nullutslippsbiler fritas fra fordelsbeskatning. Kristelig Folkeparti foreslår å øke grunnavgiften på fyringsolje med 1 kroner pr. liter, kombinert med en bevilgning på 80 mill. kroner til etablering av en støtteordning for konvertering av fossile energibærere i husholdninger. Kristelig Folkeparti foreslår å øke CO_2-komponenten i engangsavgiften for å gjøre biler med høyt utslipp dyrere. Plastposer og papirposer ilegges en miljøavgift på henholdsvis 2 og 3 kroner pr. pose. Miljøavgiften på drikkevareemballasje økes med 10 pst. Kristelig Folkeparti foreslår også å øke el-avgiften, og CO_2-avgiften på sokkelen, på gasskraftverkene på Kårstø og Mongstad og på innenlands flyreiser.

3.2.13.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 4 826 507 000 kroner under rammeområde 13, som er 213 000 000 kroner mer enn det som følger av regjeringens forslag.

Dette medlem vil vektlegge betydningen av en ambisiøs miljøpolitikk med mål om å sikre livsgrunnlaget for kommende generasjoner og for alle deler av verden og skape likeverdige muligheter for alle. Naturmiljøet er vårt livsgrunnlag. Det er et grunnleggende liberalt verdisyn å skape et økologisk likt utgangspunkt for alle generasjoner. Miljøpolitikk er å ta hensyn til langsiktige effekter på miljøet, selv om forurensning og overutnytting av ressurser kan gi kortsiktige fordeler. Dette medlem ønsker en framtidsrettet miljøpolitikk. Dette medlem vil at Norge skal være et foregangsland og bidra til å finne løsninger også andre land kan benytte. Globalt står vi overfor tre hovedutfordringer i miljøpolitikken: Ut-

slipp av klimagasser, miljøgifter og tap av biologisk mangfold. Dette medlem vil påpeke at Norge har et nasjonalt ansvar for disse miljøutfordringene. I tillegg gjenstår det mye regionalt og lokalt miljøarbeid i forhold til lokal luft- og vannkvalitet, ressurs- og avfallshåndtering, sikring av viktige naturområder og tilgang til natur.

Dette medlem viser imidlertid til at det i dag er en rekke økonomiske virkemidler som har direkte skadevirkninger på naturmangfoldet i Norge. Gjennom konvensjon om bevaring av biologisk mangfold, CBD, er Norge forpliktet til å fase ut eller minimere miljøskadelige subsidier som er skadelige for det biologiske mangfoldet.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest foreta en gjennomgang av dagens støtte- og subsidieordninger som virker negativt eller skadelig på det biologiske mangfold og legge fram en plan for Stortinget om hvordan Norges forpliktelser i CBD-avtalen kan nås innen 2020.»

Dette medlem viser til Norges fastsatte klimamål, senest vedtatt i Meld. St. 21 (2011–2012) Norsk klimapolitikk. Dette medlem mener virkemidlene for å nå målet om innenlandske kutt bør deles i to, ett for kvotepliktig sektor under det europeiske kvotemarkedet ETS, og ett for sektorer som ikke er dekket av ETS. Dette medlem mener en høy CO_2-avgift bør være hovedvirkemidlet for sektorer som ikke er en del av ETS. Dette medlem peker på at Venstre foreslår å øke CO_2-avgifter på en rekke områder og fjerne flere av dagens avgiftsfritak. Dette medlem peker på at reduksjoner i disse sektorene vil redusere verdens klimagassutslipp, og vil bidra til å nå målet om å redusere norske klimagassutslipp nasjonalt.

Dette medlem peker på at Norge er medlem av det europeiske kvotemarkedet ETS. Dette markedet setter en pris på CO_2-utslipp for de virksomheter som er inkludert i dette markedet. Utslippene totalt i ETS er satt av EU, og de totale utslippene skal gradvis reduseres frem mot 2020. Dette medlem viser til at kvoteprisen i dag er lav. Dette medlem mener derfor at det er et stort behov for teknologiutvikling som ikke blir utløst av dagens kvotepris, og viser til at Venstre blant annet foreslår en betydelig satsing på CO_2-fangst og lagring. Dette medlem peker på at Norge har mulighet til å redusere utslippene innenfor ETS gjennom å besitte kvoter som man ikke bruker, eller kjøpe opp kvoter i det europeiske kvotemarkedet. Dette medlem viser til at Venstre foreslår å skrote en betydelig mengde ETS-kvoter, og på den måten bidra til lavere utslipp i Europa, en høyere kvotepris og lavere nasjonale utslipp.

Dette medlem har merket seg mange organisasjoners bekymring for manglende bevilgninger til tiltak for bevaring av villaksen. Levende lakseelver er viktige for å bevare det biologiske mangfoldet og for reiselivet og turismenæringen i distriktene. Dette medlem deler denne bekymringen, og vil understreke at Norge har et særlig ansvar for å forvalte våre unike villaksstammer. Dette medlem foreslår derfor en økning av bevilgning til særlige tiltak for villaksstammene med 50 mill. kroner utover regjeringens forslag.

Dette medlem vil understreke betydningen av friluftslivet også som et ledd i en styrking av folkehelsen og arbeidet for en bærekraftig utvikling. Det er viktig å sikre friluftslivets utfoldelse gjennom arealer for friluftsliv, rettighet for ferdsel, aktiviteter og liknende. Dette medlem viser til at Venstre foreslår å øke tilsagnsfullmakten med 20 mill. kroner.

Dette medlem er bekymret for miljøtilstanden i mange av landets fjorder, havner og innsjøer med hensyn på høye konsentrasjoner av miljøgifter. Mye er historisk forurensning som representerer en betydelig belastning for naturmiljøet. Regjeringen har bebudet økt innsats for å rydde opp i denne forurensningen. Dette løftet følges ikke tilstrekkelig opp. Dette medlem foreslår å øke bevilgningene til oppryddingstiltak for forurenset grunn og sjøbunn med 25 mill. kroner.

Dette medlem viser til at regjeringen har lagt ned kulturminnefondet. Dette vil etter dette medlem svekke forutsigbarheten for kulturminnevernet i Norge. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å videreføre dette fondet, samt øke overføringene til kulturminnefondet med 200 mill. kroner. Dette medlem foreslår også å øke tilskudd til bevilgningene til Fartøyvern og verneverdige kulturminner med 46 mill. kroner.

Dette medlem mener gamle båtvrak, campingvogner og lastebiler som står ute i naturen kan være en vesentlig forringelse av naturopplevelsen. Dette medlem foreslår derfor at det innføres en ordning med pant på båter, campingvogner og lastebiler etter modell fra panteordningen på biler.

Dette medlem mener sjøkart bør være fritt tilgjengelig for publikum. Dette medlem mener fritt tilgjengelige, offentlige sjøkart er viktig både for sikkerhet til havs, for bedre naturopplevelser og det vil gi nye næringsmuligheter. Dette medlem foreslår derfor å begynne en prosess der man gjør sjøkart tilgjengelige for publikum, og foreslår 20 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem viser videre til en rekke andre satsinger på miljø- og klimatiltak i Venstres alterna-

tive budsjett på alle rammeområder. Som det framgår av tabellen under er dette en helhetlig og gjennomført satsing på totalt 4,45 mrd. kroner for 2013 - utover regjeringens forslag, samt en økning i kapitaloverføringen til grunnfond for fornybar energi og energieffektivisering på 5 mrd. kroner:

Miljø- og klimatiltak, Venstres alternative statsbudsjett 2013	Mill. kroner, bokført
Forskning klima/miljø	185,0
Støtte miljøorganisasjoner, LMDs budsjett	0,3
Fartøyvern	46,0
Villaks	50,0
Erverv av friluftsområder	20,0
Opprydningstiltak, SFT	25,0
Vrakpantordning for båter, campingvogner og tyngre kjøretøy	52,0
Oljevernberedskap	60,0
Klimatek (investeringsselskap)	145,0
Miljøteknologi-ordningen	75,0
Energifondet	100,0
Tilskudd til utvikling av varmeenergi	100,0
MET-senteret (Havvindmøller)	30,0
Tilskuddsprogram for ladestasjoner, el-biler	50,0
Jernbane	558,5
Øvrige kollektivtransporttiltak	350,0
Belønningsordning, sykkel + sykkelveier etc.	125,0
Mindre salg/sletting av klimakvoter	345,0
Skattefritak for arbeidsgiver-finansiert månedskort, kollektivtransport	1 830,0
Skattefradrag for energieffektiviseringstiltak i egen bolig	100,0
Momsfritak for økologiske produkter	200,0
Etablering av Intercity AS	*3 000,0*
Investeringskapital, Klimatek	*500,0*
Kulturminnefondet	*200,0*
Fondet for fornybar energi	*5 000,0*
Økte grønne skatter og avgifter	*8 945,0*
Sum miljø, klima etc. (eks. kapitaltilførsel, fondsavsetning og økte grønne skatter)	**4 446,8**

I sum bidrar Venstres satsing på klima- og miljøtiltak med en grønn skatte- og avgiftsreform som bidrar til et samlet skatteskifte på om lag 9 mrd. kroner, 4,45 mrd. kroner i bevilgninger for 2013 og kapitaltilførsel og fondsavsetninger på totalt 8,7 mrd. kroner utover regjeringens forslag. Dette medlem vil også vise til at Venstre foreslår at det innenfor Statens pensjonsfond utland (SPU) øremerkes et forskningsfond på 100 mrd. kroner. Hvert år kan avkastning tilsvarende 4 pst. benyttes til forskningsformål over statsbudsjettet. Retningslinjene for bruken av forskningspengene videreføres, men det legges til grunn at grønn teknologi skal være et prioritert område. Denne satsingen vil være avgjørende for å nå målsettingene i klimapolitikken.

Samlet foreslår dette medlem videre følgende konkrete endringer under rammeområde 13, Miljø:

(Mill. kr)

Kap. Post	Tekst	Bokført	Påløpt
1427.21	Villaks/ørret (gyro, genbank, fredede vassdrag mv.)	50,0	50,0
1427.30	Statlig erverv av friluftsområder	20,0	20,0
1429.74	Fartøyvern	46,0	46,0
1441.39	Opprydningstiltak, SFT	25,0	25,0
1441.77 (Ny post)	Pant for båter, campingvogner og tyngre kjøretøy (lastebiler og busser)	52,0	52,0
1465.01	Fri deling av sjøkart	20,0	20,0
Sum endringer ramme 13: Miljø		**213,0**	**213,0**
1432.90	Videreføring og styrking av kulturminnefondet	200,0	200,0

3.2.13.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 13

Det vises til avsnitt 3.3 nedenfor for samlet oppsummering av forslag til netto rammevedtak.

3.2.14 Rammeområde 14 (Konstitusjonelle institusjoner), under kontroll- og konstitusjonskomiteen

3.2.14.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
	Utgifter rammeområde 14 (i hele tusen kroner)	
1	H.M. Kongen og H.M. Dronningen	168 638
2	H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen	25 569
41	Stortinget	1 131 900
42	Ombudsmannsnemnda for Forsvaret	6 600
43	Stortingets ombudsmann for forvaltningen	54 350
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	10 100
51	Riksrevisjonen	481 600
	Sum utgifter rammeområde 14	**1 878 757**
	Inntekter rammeområde 14 (i hele tusen kroner)	
3041	Stortinget	29 200
3051	Riksrevisjonen	2 750
	Sum inntekter rammeområde 14	**31 950**
	Sum netto rammeområde 14	**1 846 807**

3.2.14.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.14.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til regjeringens forslag.

3.2.14.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett foreslår at ramme 14 settes til 1 816 807 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 30 000 000 kroner.

Disse medlemmer foreslår å redusere tilskuddet til partigruppene med 30 mill. kroner. Tidligere analyser av tilskuddet tilsier at partigruppene har en forholdsvis romslig økonomi og at gruppene har til dels store summer på bok som er oppspart fra

tidligere år. I tillegg er reglene for hva tilskuddene kan benyttes til over tid blitt innsnevret.

3.2.14.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 14 settes til 1 801 807 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 45 000 000 kroner.

Disse medlemmer viser i denne anledning til sine merknader i pkt. 2.1.2 om Høyres alternative budsjett.

3.2.14.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til regjeringens forslag.

3.2.14.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 1 795 807 000 kroner under rammeområde 14, som er 51 000 000 kroner mindre enn det som følger av regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at det i regjeringens budsjettforslag er lagt opp til at Stortinget skal kjøpe 38 pendlerboliger for stortingsrepresentanter i 2013. Dette medlem mener det ikke er behov for nye leiligheter, særlig ikke når det med den nye valgordningen innebærer at det forholdsmessig vil være flere representanter fra Oslo og Akershus i perioden 2013–2017 enn i inneværende stortingsperiode. Dette medlem viser til at Venstre i sitt alternative budsjett derfor foreslår å bevilge 51 mill. kroner mindre enn regjeringens forslag.

3.2.14.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 14

Det vises til avsnitt 3.3 nedenfor for samlet oppsummering av forslag til netto rammevedtak.

3.2.15 Rammeområde 15 (Helse), under helse- og omsorgskomiteen

3.2.15.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2013) med Tillegg 1
	Utgifter rammeområde 15 (i hele tusen kroner)	
700	Helse- og omsorgsdepartementet	186 088
702	Beredskap	38 590
703	Internasjonalt samarbeid	69 644
710	Nasjonalt folkehelseinstitutt	1 204 454
711	Ernæring og mattrygghet	52 340
712	Bioteknologinemnda	8 720
715	Statens strålevern	121 394
716	Statens institutt for rusmiddelforskning	41 875
718	Rusmiddelforebygging	217 726
719	Annet folkehelsearbeid	147 237
720	Helsedirektoratet	1 223 770
721	Statens helsetilsyn	104 076
722	Norsk pasientskadeerstatning	257 297
723	Pasientskadenemnda	48 043
724	Statens autorisasjonskontor for helsepersonell	37 159
725	Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten	165 147
726	Statens helsepersonellnemnd	8 125
728	Klagenemnda for behandling i utlandet og Preimplantasjonsdiagnostikk-nemnda	3 199
729	Pasient- og brukerombud	58 831
732	Regionale helseforetak	111 959 477
733	Habilitering og rehabilitering	132 323

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2013) med Tillegg 1
734	Særskilte tilskudd til psykiske helse og rustiltak	175 127
750	Statens legemiddelverk	227 716
751	Legemiddeltiltak	75 323
761	Omsorgstjeneste	1 879 652
762	Primærhelsetjeneste	710 470
763	Rustiltak	410 663
764	Psykisk helse	800 537
769	Utredningsvirksomhet mv.	36 429
770	Tannhelsetjenester	163 482
780	Forskning	302 518
781	Forsøk og utvikling mv.	208 230
782	Helseregistre	51 816
783	Personell	188 521
2711	Spesialisthelsetjeneste mv.	4 328 500
2751	Legemidler mv.	10 210 000
2752	Refusjon av egenbetaling	4 316 000
2755	Helsetjenester i kommunene mv.	6 281 700
2756	Helsehjelp i utlandet	10 000
2790	Andre helsetiltak	230 000
	Sum utgifter rammeområde 15	**146 692 199**
	Inntekter rammeområde 15 (i hele tusen kroner)	
3710	Nasjonalt folkehelseinstitutt	291 330
3711	Ernæring og mattrygghet	407
3715	Statens strålevern	50 924
3716	Statens institutt for rusmiddelforskning	3 427
3718	Rusmiddelforebygging	1 652
3720	Helsedirektoratet	29 774
3722	Norsk pasientskadeerstatning	19 181
3723	Pasientskadenemnda	500
3724	Statens autorisasjonskontor for helsepersonell	28 040
3725	Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten	136
3732	Regionale helseforetak	1 003 000
3750	Statens legemiddelverk	125 258
	Sum inntekter rammeområde 15	**1 553 629**
	Sum netto rammeområde 15	**145 138 570**

3.2.15.2 Komiteens merknader

3.2.15.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, foreslår at ramme 15 settes til 145 152 570 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 17 mill. kroner. For nærmere redegjørelse for økningen, vises det til flertallsmerknaden i avsnitt 2.1.2.

Behandlingsreiser til utlandet

Flertallet foreslår å øke bevilgningen til behandlingsreiser til utlandet med 25 mill. kroner utover regjeringens forslag i 2013. Flertallet viser

til nærmere omtale i flertallsmerknaden i avsnitt 2.1.2.

Eldreomsorg og samhandling

Flertallet mener en rekke forhold er avgjørende for å sikre gode og trygge rammer rundt eldreomsorgen. I tillegg til flere årsverk og flere omsorgsplasser er det viktig med fokus på innholdet og kvalitet i omsorgen.

Flertallet er glad for at regjeringen overoppfylte målet om 10 000 nye årsverk i pleie- og omsorgssektoren fra 2004 til 2009. Flere ansatte er særlig viktig for å sikre en god kvalitet og trygge rammer i eldreomsorgen, og for å kunne nå målsettingen om full sykehjemsdekning innen 2015. Den store utfordringen i årene som kommer er å få på plass nok plasser for dem som trenger heldøgns omsorg.

Flertallet viser til at regjeringen følger opp Omsorgsplan 2015 med tilsagn om investeringstilskudd til 1 750 omsorgsboliger og sykehjemsplasser, og dermed er i rute mot målet om 12 000 heldøgns omsorgsplasser innen utgangen av 2015. Flertallet har registrert at KS i helsekomiteens høring uttalte at regjeringen etter KS sitt syn ligger godt i rute for å nå uttalte målsettinger. Selv om regjeringen er godt i gang med arbeidet med full sykehjemsdekning, mener flertallet at situasjonen må følges nøye for at målet om full dekning innen 2015 skal kunne nås.

Flertallet viser til at det er et mål for regjeringen å sikre god samhandling mellom de ulike deltjenestene i kommunen, og at det i statsbudsjettet for 2013 bevilges 140 mill. kroner mer til oppfølging av samhandlingsreformen. Flertallet viser til at samhandlingsreformen pålegger kommunene økte oppgaver innen helse- og omsorgstilbud til innbyggerne som kompenseres gjennom overføringene til kommunesektoren. I tråd med reformens intensjoner, er det avgjørende at kommuner og sykehus jobber for at færrest mulig skal trenge behandling i sykehus. Både mer forebyggende helsearbeid og rehabilitering i kommunene bidrar til dette. Dette vil på sikt gi bedre livskvalitet til innbyggerne og sparte kostnader i helse- og omsorgsbudsjettene.

Flertallet viser til at en prognose for hele året tilsier at utgifter til kommunal medfinansiering vil bli på om lag 5,2 mrd. kroner. Dette er om lag 200 mill. kroner høyere enn overførte midler. Prognosen for økte kommunale utgifter til kommunal medfinansiering er et uttrykk for at sykehusene generelt har gitt flere pasienter behandling enn forventet, og at ventetidene går nedover. Flertallet viser til at det fortsatt er usikkerhet i tallgrunnlaget. Flertallet viser videre til at departementet vil følge nøye med på utviklingen i kommunenes aktivitet og kostnader gjennom den løpende oppfølgingen som er etablert i regi av Helsedirektoratet i samarbeid med KS.

Flertallet mener det er viktig at reformen lykkes, og ber regjeringen fortsette sitt fokus for effektiv gjennomføring.

3.2.15.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett foreslår at ramme 15 settes til 147 633 570 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 2 495 000 000 kroner.

Disse medlemmer ser med sterk bekymring på utviklingen knyttet til sykehusenes omstillingsutfordringer, økonomi, ventelister og utstyrssituasjon.

Disse medlemmer ønsker derfor å gjennomføre omfattende tiltak for å styrke og bedre helsesektoren i sitt alternative budsjett for 2013. Disse medlemmer foreslår å øke sykehusenes budsjett for 2013 med 1 500 mill. kroner utover regjeringens forslag, i tillegg foreslår disse medlemmer å effektivisere sykehusene og dermed frigjøre 450 mill. kroner ekstra til pasientbehandling. Det legges opp til en betydelig satsing på reduserte helsekøer gjennom kjøp av tjenester hos private og ideelle tilbydere både i Norge og utlandet med 750 mill. kroner. Dette kanaliseres gjennom helseforetakene og disse medlemmer forutsetter at dette medfører at helseforetakene inngår avtaler om behandling med ulike aktører. I tillegg foreslår disse medlemmer å likestille private og offentlige tjenestetilbydere, noe som medfører at den totale kapasiteten i helsevesenet vil bli benyttet. For å sikre økt pasientbehandling og effektivitet økes også den innsatsbaserte finansieringen (ISF) fra 40 til 50 pst.

Disse medlemmer ønsker også å legge ned de regionale helseforetakene og erstatte disse med sterkere statlig styring og mer makt til det enkelte sykehus. Dette vil føre til store effektiviseringsgevinster, samtidig som de geografiske forskjellene knyttet til grad og kvalitet av behandling den enkelte mottar, blir fjernet.

Videre må helsevesenet organiseres slik at medisinsk personell (leger, sykepleiere, etc.) benyttes til pasientrelatert arbeid i større grad. Disse medlemmer mener derfor det må ansettes merkantilt ansatte til å utføre en god del av det administrative arbeidet som i dag utføres av helsepersonell. Det er også avgjørende at det blir stilt midler til disposisjon til omstilling i helseforetakene, derfor styrker disse medlemmer sykehusenes budsjett.

Disse medlemmer er bekymret for vedlikeholdsetterslepet i norsk helsevesen samt tilstanden på IKT-systemene. Det er behov for et helhetlig IKT-system for hele helsesektoren som snakket sammen

på en enhetlig plattform. Det forutsettes at et felles IKT-system også kan kommunisere med primærhelsetjenesten. Disse medlemmer foreslår derfor å slette sykehusenes gjeld med 1 mrd. kroner. Disse medlemmer mener dette gir rom for å foreta nye investeringer i IKT, medisinsk-teknisk utstyr og sykehusbygg.

Eldreomsorg

Disse medlemmer er bekymret for utviklingen innen eldreomsorgen, der svært mange venter på nødvendig sykehjemsplass. Disse medlemmer mener det er stort behov både for en massiv utbygging av sykehjemsplasser og en lovfestet rett til plass ved medisinsk behov. Regjeringen har gjentatte ganger fremholdt løftet om full sykehjemsdekning. Regjeringens egne tall viser at det er en netto tilvekst på 1 146 på sykehjemsplasser fra 2005–2010. Dette står i sterk kontrast til regjeringens uttalte målsetting om 12 000 nye sykehjemsplasser i perioden.

Disse medlemmer foreslår å endre finansieringsmodellen slik at det er det medisinske behovet som bestemmer om den enkelte skal få sykehjemsplass. Disse medlemmer foreslår å bevilge 1,21 mrd. kroner mer til kommunene øremerket til eldreomsorgen. Det vil sikre både flere plasser og flere ansatte i eldreomsorgen.

Samhandlingsreform

Disse medlemmer mener Samhandlingsreformen byr på store utfordringer for kommunene, noen kommuner håndterer reformen godt, mens andre kommuner sliter med å tilpasse seg kostnadene reformen medfører. Flere avsløringer har vist at pasienter etter innføringen av reformen i for stor grad har endt opp som svingdørspasienter mellom primær og spesialisthelsetjenesten. Disse medlemmer mener derfor det er avgjørende å bedre kommunikasjonen mellom primær og spesialisthelsetjenesten for å sikre pasientene god behandling. Disse medlemmer mener dette best kan sikres gjennom en strategisk satsing på kompetansebygging i kommunene.

Rusomsorg

Til tross for at det nettopp er lagt frem en ny rusmelding for Stortinget, følger ikke regjeringen opp med midler til rusomsorgen. Det er over 3 500 rusmisbrukere som venter på avrusing og behandling. Disse medlemmer vil tilby hjelp mye raskere enn regjeringen legger opp til og foreslår derfor å bevilge 300 mill. kroner til dette. Disse medlemmer mener dette skal benyttes både til økt behandling, gjennom bruk av ledig kapasitet i offentlig og privat regi, samt et løft for ettervernet gjennom rett til ettervern fra dag en etter avrusing.

Psykiatri

Nye tall viser at over 13 000 venter på behandling for psykiske lidelser. Disse medlemmer foreslår derfor å bevilge 125 mill. kroner for å styrke behandlingstilbudet. Disse medlemmer følger også opp gjennom å endre refusjonsordningen for psykologer, noe som vil øke tilgjengeligheten til tjenesten.

3.2.15.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 15 settes til 151 077 570 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 5 939 000 000 kroner.

Disse medlemmer mener at helsevesenet er en av velferdssamfunnets grunnpilarer, og det er viktig at folk har tillit til at de kan få rask og trygg behandling av god kvalitet. Kvaliteten i norsk helsevesen er i hovedsak god, og på mange områder har vi resultater å være stolte av. Samtidig står helsevesenet overfor store utfordringer og mye fungerer for dårlig. Disse medlemmer viser til at både kritikkverdige enkeltsaker og problematiske sider ved helsevesenet som system har kommet til syne de senere årene, og avslørt svakheter ved den rød-grønne helsepolitikken.

Disse medlemmer viser til følgende hovedutfordringer i norsk helsevesen:

- 280 000 nordmenn stod ved inngangen til 2012 i helsekø, noe som er en økning på om lag 80 000 siden utgangen av 2005. Køene og ventetidene er for lange.
- Uheldige hendelser, pasientskader og unødvendige dødsfall er mer utbredt ved norske sykehus enn antatt. Arbeidet med pasientsikkerhet har ikke vært godt nok.
- Omstillingsprosessen og bemanningssituasjonen i Helse Sør-Øst har ført drift med for høy risiko for pasienters liv og helse.
- IKT-systemet i helsevesenet er ikke godt nok. Det er både svakheter knyttet til investeringsregimet i spesialisthelsetjenestene, og store utfordringer i IKT-infrastrukturen som skal muliggjøre kommunikasjon mellom sykehus og kommuner.
- Riksrevisjonen har dokumentert at rehabiliteringstilbudet i for stor grad svikter, og det er påvist at manglende rehabilitering gjør syke mennesker sykere.
- De svakeste pasientgruppene blir sviktet ved at rus og psykisk helsevern nedprioriteres.

– Det er mangel på kvalifisert og faglært personell i pleie- og omsorgssektoren, og store rekrutteringsutfordringer for fremtiden.

Disse medlemmer viser til at statsbudsjettet for 2013 var regjeringens siste sjanse til å innfri forventningene de har skapt på helsefeltet. De har holdt fast på den samme politikken som har gitt økte helsekøer, usikkerhet om sykehusenes styring og pasientsikkerhet og manglende opptrapping av tilbudet til sårbare grupper innen rus, psykisk helse og rehabilitering.

Disse medlemmer har på alle disse områdene foreslått konkret politikk for å bedre kvaliteten i sykehusene, sikre smartere styring av helsesektoren, forbedre pasientrettighetene, redusere helsekøene og forbedre rehabiliteringstilbudet.

Disse medlemmer har følgende hovedprioriteringer i helse- og omsorgspolitikken:

– Alle skal tilbys god helsehjelp og et godt omsorgstilbud når de trenger det.
– Helsekøer og ventetider skal reduseres.
– Satsing på rus, psykisk helsevern og rehabilitering.
– Et solid kompetanseløft i den kommunale helsetjenesten.
– Bidra til et IKT-løft i hele helsesektoren.

Helsekøer

Disse medlemmer peker på at en av årsakene til voksende helsekøer er regjeringens motvilje mot å bruke private aktørers kompetanse og ledige kapasitet. Disse medlemmer viser til at regjeringens system innebærer at små kvoter med kapasitet kjøpes fra private og rasjoneres til kun noen av de ventende pasientene, selv om behovet er langt større.

Disse medlemmer viser til at salget av private helseforsikringer har økt dramatisk de siste årene, og over 300 000 nordmenn har nå slik forsikring. Dette skyldes at man gjennom privat finansiering kan få raskere behandling. Dette gjør at vi er i ferd med å få et klassedelt helsevesen, der noen kjøper seg ut av den offentlige køen. Disse medlemmer vil spille på lag med private helseaktører, og gi flere pasienter behandling hos private på det offentliges regning. Dette vil redusere køene for behandling og diagnostisering, og bidra til bedre kvalitet og at flere kan komme raskere tilbake i arbeid. Disse medlemmer ønsker på sikt et system med fritt behandlingsvalg, som gir rask og fleksibel utnyttelse av privat kapasitet. Disse medlemmer vil øremerke innsparinger i de regionale helseforetakenes rammer for å gi 20 000 flere pasienter tilbud hos private aktører. Disse medlemmer øker i tillegg bevilgningene til sykehusene med 150 mill. kroner.

Rehabiliteringsløft trengs

Disse medlemmer viser til Riksrevisjonens undersøkelse av rehabiliteringstilbudet, som slo fast at det ikke har vært noen målbar styrking av rehabiliteringstilbudet i spesialisthelsetjenesten siden de rød-grønne tiltrådte. Rapporten pekte også på utfordringer i samspillet mellom kommuner og sykehusene i organiseringen av tilbudet. Dette fører til at pasienter mister muligheten til å trene seg opp etter sykdom, skade eller ved funksjonshemninger. Disse medlemmer mener den neste helsepolitiske hovedsatsingen må komme innenfor habilitering og rehabilitering. Disse medlemmer mener at et bedre opptreningstilbud vil sikre at flere mennesker får muligheten til å mestre hverdagen og delta i arbeids- og samfunnsliv. Dette er også god samfunnsøkonomi, fordi det får flere i jobb og reduserer behovet for omsorgstjenester. Disse medlemmer vil ha en forpliktende opptrappingsplan innen rehabilitering. Dette skal også sikre bedre hjelp til kronisk syke og funksjonshemmede barn.

Styrkede behandlingsreiser

Disse medlemmer viser til at regjeringen for 2013 foreslår å kutte bevilgningen til behandlingsreiser i utlandet med 25 mill. kroner. Det vil svekke et viktig tilbud til pasienter som har behov for og dokumentert effekt av disse reisene. Disse medlemmer mener det allerede er for mange søkere som får avslag, og foreslår å reversere kuttet.

Ruspolitikk

Disse medlemmer viser til at regjeringen fra og med 2012 ba sykehusene om at rus og psykisk helsevern ikke lenger skal være prioritert. Disse medlemmer ønsker å gjeninnføre instruksen om å prioritere rus og psykisk helsevern i spesialisthelsetjenesten, med bakgrunn i den langvarige diskrimineringen disse pasientene har opplevd i helsevesenet. Disse medlemmer viser til at regjeringen i statsbudsjettet også halverer de øremerkede midlene til rustiltak i kommunene, og overfører disse til rammetilskuddet. Omleggingen må sees i sammenheng med de økonomiske virkemidlene i samhandlingsreformen, som gjør det vanskeligere for kommunene å prioritere tilbud til pasienter med rus og psykiske lidelser fordi det er mer lønnsomt å prioritere somatiske lidelser. Slik sett kommer omleggingen på verst mulig tidspunkt, og vil innebære en nedprioritering av rustiltak i kommunene. Disse medlemmer er kjent med at regjeringen arbeider med å innføre økonomiske virkemidler også for rus og psykisk helse, men mener at å redusere øremerkingen uten at nye tiltak er på plass vil kunne svekke tilbudet til personer som sliter med rus og psykiske problemer. Dis-

se medlemmer ønsker å beholde øremerkingen på grunn av skjevhet i kommunenes insentiver. Disse medlemmer viser til at rus og psykisk helse har vært nedprioritert i mange år og ønsker å endre på dette.

Kvalitet i omsorgen

Disse medlemmer mener kvaliteten i omsorgstjenesten må styrkes for å gi brukerne et bedre tilbud. Først og fremst er det viktig å heve kompetansen i kommunene. Gode muligheter for videreutdanning vil gjøre sektoren mer attraktiv å jobbe i, og legge til rette for flere karriereveier. Disse medlemmer viser til en undersøkelse utført av Telemarksforskning som viser at satsing på kompetanse lønner seg for kommunene, og foreslår å øke bevilgningene til kvalitets- og kompetansetiltak i kommunehelsetjenesten.

Smartere samhandling

Disse medlemmer gikk imot innføringen av kommunal medfinansieringsplikt for sykehusinnleggelser fordi dette er en dyr og byråkratisk pengeflyttingsøvelse som gir økonomisk usikkerhet for kommunene. Effekten på innsparinger i sykehusene og forbedret forebygging av sykehusinnleggelser er dessuten usikker. Disse medlemmer vil overføre disse kostnadene tilbake til de regionale helseforetakene, noe som gir kommunene større økonomisk forutsigbarhet. Disse medlemmer ønsker heller ikke å kutte i sykehusenes bevilgninger i forbindelse med etableringen av døgntilbud om øyeblikkelig hjelp i kommunene før det er dokumentert en innsparing.

Flere sykehjemsplasser

Disse medlemmer viser til at det er behov for mer kapasitet i omsorgstjenesten, både sykehjem og andre heldøgns pleie- og omsorgsplasser. Regjeringen klarer ikke å innfri sitt løfte om 12 000 nye plasser innen 2015 og har derfor omskrevet løftet til et tilsagn om tilskudd til 12 000 plasser, men uten å oppgi hvor stor kapasitetsøkning dette kan forventes å gi når plassene står ferdige. Disse medlemmer ønsker å slippe til private for å øke kapasiteten, og foreslår en rentekompensasjonsordning for nye sykehjemsplasser og bofellesskap for demente.

IKT-løft i helsetjenesten

Disse medlemmer peker på at helsetjenesten mangler nødvendige IKT-systemer. Utfordringene er særlig store for samhandlingen mellom spesialist- og kommunehelsetjenesten, men har også vist seg i forbindelse med omstillingsprosessen ved OUS. Investeringsnivået på IKT i helsetjenesten i Norge har ligget i underkant av sammenlignbare land. Manglende felles IKT-infrastruktur blir et stort problem når det blir større oppgavedeling mellom sykehusene, og det hindrer samhandling mellom ulike deler av helsetjenesten. Det er et betydelig gevinstpotensial innen både pasientsikkerhet, kvalitet og ressursutnyttelse ved et IKT-løft i helsetjenesten. Disse medlemmer viser til at helseforetakene ikke klarer å bære kostnadene ved en nasjonal IKT-satsing innenfor dagens system, og vil derfor etablere en statlig finansieringsordning. Ordningen skal komme både spesialist- og kommunehelsetjenesten til gode.

Effektivisering, innsparing og nye løsninger

Disse medlemmer mener samordning av stab og støttefunksjoner i de regionale helseforetakene har potensial til å gi netto kostnadsreaksjoner på om lag 1 mrd. kroner årlig, og ønsker fortgang i dette arbeidet. Ifølge Helse- og omsorgsdepartementet brukte helseforetakene i 2011 samlet 862 mill. kroner på anskaffelser av konsulenttjenester. I 2009 og 2010 var beløpene henholdsvis 949 og 791 mill. kroner. Dette viser at det er nødvendig å redusere bruken av slike tjenester og andre administrative utgifter.

Disse medlemmer foreslår at det innføres en nøytral momsordning for staten, herunder helseforetakene. Beregninger fra NHO har anslått at dette kan frigjøre om lag 3,2 mrd. kroner for helseforetakene gjennom konkurranseutsetting av støttetjenester. Disse medlemmer har et nøkternt anslag når det gjelder innsparingspotensial som følge av dette i 2013.

Høyres helsepolitiske prioriteringer	
Økt kjøp av helsetjenester fra private	350 mill. kr
Friske midler til sykehusene	150 mill. kr
Habilitering, rehabilitering og tiltak for rusmiddelavhengige, øremerker 400 mill. kroner innenfor helseforetakenes rammer	
Etablering av kvalitetsregistre, øremerker 50 mill. kroner innenfor helseforetakenes rammer	
Videreføring av øremerking av midler til kommunenes rustiltak	330 mill. kr

Høyres helsepolitiske prioriteringer	
Etablere et prosjekt for å få ned køene for rusbehandlingen i Helse Sør-Øst, øremerker 45 mill. kroner innenfor helseforetakets rammer	
Kompetanseløft i den kommunale helse- og omsorgstjenesten	150 mill. kr
Pasientreiser	25 mill. kr
Allmennpsykologer i kommunene	20 mill. kr
Arbeidstrening/arbeidsformidling for personer med psykiske helseutfordringer, støtte til bl.a. Fontenehusene	15 mill. kr
Økt forskning på og kompetanse om ME, fibromyalgi og lyme borreliose	10 mill. kr
Patologi og laboratoriekapasitet	10 mill. kr
Legemiddelgjennomgang	5 mill. kr
Pasientsikkerhetskampanjen I trygge hender	5 mill. kr
Tilskudd til hospice	5 mill. kr
Barneansvarlige på sykehusene	5 mill. kr
Veterantiltak i regi av RVTS Øst	5 mill. kr
Utvidede omsorgspenger også til selvstendig næringsdrivende	1,3 mill. kr
Rentekompensasjon for 2 mrd. kroner årlig IKT-investering i helseforetakene	20 mill. kr
Rentekompensasjon for nye sykehjemsplasser og bofellesskap for demente, 2,5 mrd. kroner investeringsramme, bevilget under kommunal	25 mill. kr

3.2.15.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 15 settes til 145 860 970 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 722 400 000 kroner.

Dette medlem mener at eldre mennesker må sikres rett til verdig omsorg. Det betyr en sykehjemsplass når du trenger det, mulighet for aktivitet og å komme ut og lindrende behandling ved livets slutt. Dette var viktige deler av avtalen om en verdighetsgaranti for eldreomsorgen som Kristelig Folkeparti inngikk med regjeringspartiene og Venstre i 2007.

Dette medlem mener kommunene må få økonomisk handlefrihet for nye satsinger i eldreomsorgen. Dette medlem foreslår derfor en satsing på eldreomsorg og forebyggende helsetiltak i kommunene på 750 mill. kroner for å oppfylle verdighetsgarantien, jf. rammeområde 18.

Dette medlem mener at staten må øke den statlige andelen av utbygging av sykehjemsplasser og omsorgsboliger. Det må være medisinske behov som avgjør om eldre mennesker skal få sykehjemsplass. I dag synes terskelen for å få sykehjemsplass å være for høy. Dette medlem er bekymret for at utbyggingen av sykehjemsplasser går for sakte. Regjeringen har lovet 12 000 nye sykehjemsplasser innen 2015. Det er lite som tyder på at de vil klare å innfri dette løftet siden de nå sier at det var kun tilsagn om 12 000 nye sykehjemsplasser det var snakk om. Kristelig Folkeparti vil sørge for 2 000 flere sykehjemsplasser og omsorgsboliger med 50 pst. investeringstilskudd (til sammen 3 750 plasser) og økning til 50 pst. investeringstilskudd for regjeringens foreslåtte 1 750 plasser i 2013. Derfor vil Kristelig Folkeparti bevilge 177 mill. kroner til dette formålet for 2013 og øke tilsagnsfullmakten med 3 540 mill. kroner, jf. rammeområde 6.

Dette medlem viser til regjeringens bevilgning til etableringen av dagtilbud for hjemmeboende demente. Dagtilbud til demente gir mening i hverdagen, og avlaster pårørende, noe som også kan utsette behovet for sykehjemsplass. Dette medlem foreslår i alternativt budsjett en bevilgning utover regjeringens budsjett på 25 mill. kroner i stimuleringstilskudd til etablering av dagtilbud for demente.

Dette medlem viser til at BPA-ordningen gjør at mennesker kan få en mer meningsfull og aktiv hverdag. BPA kan også gjøre at en som mange ønsker kan bo lenger hjemme. Til dette bevilges 150 mill. kroner utover regjeringens budsjettforslag, jf. rammeområde 18.

Dette medlem er opptatt av at døende skal få en verdig omsorg ved livets slutt. Det bevilges derfor 30 mill. kroner til kompetansetiltak og lindrende enheter og 20 mill. kroner til ambulante team og utviklingstiltak innenfor dette området.

Et av Samhandlingsreformens sentrale mål er økt vekt på forebygging og folkehelsearbeid. Dette

medlem bevilger derfor 30 mill. til folkehelsearbeid og fysisk aktivitet gjennom frivillige lag og foreninger.

Dette medlem mener flere rusavhengige må få et behandlingstilbud raskere. Dette medlem vil redusere køene til rusbehandling og øker derfor bevilgningen til Helse Sør-Øst med 45 mill. kroner øremerket til institusjonene Phønix Haga og Nybøle. Samhandlingsreformen har sitt økonomiske fokus på somatisk behandling. Dette medlem mener derfor det er viktig å øremerke midler til kommunalt rusarbeid og at rus og psykiatri skal inngå i samhandlingsreformen. 333 mill. kroner foreslås derfor tatt ut av bevilgningen til kommunene, samtidig som dette medlem øker bevilgningen tilsvarende over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett. Dette medlem er opptatt av rusforebyggende arbeid i frivillig regi og foreslår å øke bevilgningen med 10 mill. kroner til dette formålet, samt å øke bevilgningen med 1,5 mill. kroner til avholdshotellkjeden NM-hoteller.

Dette medlem understreker at frivillig innsats også bør stimuleres i det abortforebyggende arbeidet. Dette medlem foreslår derfor i alternativt budsjett å øke støtten til abortforebyggende tiltak, herunder stiftelsen Amathea, med 10 mill. kroner.

Dette medlem viser til at skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom er viktige arenaer for å forebygge helseplager hos barn og unge, da særlig psykiske lidelser. Dette medlem foreslår i alternativt budsjett å styrke skolehelsetjenesten med 40 mill. kroner.

Dette medlem vil vise til at mange pasienter får avslag på søknad om behandlingsreiser til utlandet. Det er uheldig, siden mange har svært god effekt av slike behandlingsreiser, blant annet kan flere stå i jobb og medisinbruk reduseres. For barn med hud- og luftveislidelser finnes ikke noe annet tilbud med like god, bivirkningsfri og langvarig effekt. Dette medlem viser til alternativt budsjett der det foreslås 35 mill. kroner til behandlingsreiser for kronisk syke utover regjeringens forslag. Den betydelige økningen skyldes at regjeringen ville redusere bevilgningen med 25 mill. kroner i forhold til i fjor.

Dette medlem er opptatt av at studenters psykiske helse må tas på alvor. Dette medlem vil derfor styrke Samskipnaden i Oslo og Akershus, Samskipnaden i Agder og Samskipnaden i Stavanger med til sammen 3 mill. kroner til dette formålet. Videre vil dette medlem øke bevilgningen til Fermate sitt samtaletilbud med 4 mill. kroner.

Veteraner i Forsvaret har gjort en stor og uvurderlig innsats for landet. Dessverre sliter mange med vonde opplevelser etter endt tjeneste. Dette medlem vil derfor styrke Ressurssentrene for vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RTVS) med 5 mill. kroner for å forebygge selvmord og andre psykiske vansker som følge av krigsinnsatsen. Dette medlem vil dessuten øke bevilgningen til kvinner utsatt for vold og traumatisk stress med 2 mill. kroner.

Dette medlem viser til at noen har ikke råd til å gå til tannlegen, noe som kan ha uheldige konsekvenser for tannhelsen. Dette medlem mener langtids sosialhjelpsmottakere og personer i kvalifiseringsprogram bør fritas for egenandeler for tannhelsetjenester fra 1. juli 2013 og viser til forslag om å bevilge 140 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem viser til at egenandeler til helsetjenester og medisiner kan være en belastning for lavinntektsgrupper. Kristelig Folkeparti vil ha fritak ved egenandeler for helsetjenester for minstepensjonister, uføretrygdede og kronisk syke. Det bevilges 1 000 mill. kroner til dette formålet, som dekkes inn ved å øke egenandelen for andre til om lag 3 650 kroner.

Dette medlem viser til de lovende resultatene til Fluge og Mella ved Haukeland Universitetssykehus innen CSF/ME-forskning. Dette medlem bevilger 12 mill. ekstra til dette formålet.

Dette medlem viser til at helseforetakene har IKT-løsninger som ikke kommuniserer med hverandre. Dette medlem foreslår en rentekompensasjonsordning for IKT som muliggjør investeringer på 10 mrd. kroner over 5 år. Bevilgningen for 2013 er 20 mill. kroner.

Dette medlem viser til at helseforetakene har behov for å øke låneandelen ved større investeringer. Dette medlem foreslår derfor at låneandelen økes til 70 pst., noe som medfører et økt bevilgningsbehov for 2013 på 16 mill. kroner.

Dette medlem viser til behovet for språkstimulerende tiltak blant innvandrerbarn og øker tilskuddet til helsestasjonene med 40 mill. kroner for dette formålet.

Dette medlem viser til det viktige arbeidet som gjøres av Harry Benjamin ressurssenters arbeid med antidiskriminering, kunnskapsformidling og informasjon om kjønnsopererte kvinner og menn. Dette medlem foreslår at bevilgningen til dette senteret økes med 0,9 mill. kroner på rammeområde 15.

Dette medlem finner rom for å redusere bevilgningen til kommunalt tilskudd til diabetesoppfølging med 30 mill. kroner, samt redusere apotekavansen med 1 prosentpoeng og dermed spare 67 mill. kroner.

3.2.15.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 145 768 686 000 kroner under rammeområ-

de 15, som er 630 116 000 kroner mer enn det som følger av regjeringens forslag.

Dette medlem vil innenfor helsepolitikken prioritere mer til dem som trenger det mest. Dette krever omprioriteringer og bedre samhandling mellom ulike deler av helsevesenet. Sosial ulikhet i helse er et voksende problem og henger sammen med fattigdom. Det er derfor svært viktig for å bekjempe fattigdom at det satses på forebyggende helsehjelp og behandling til dem som altfor ofte faller utenfor også i helsevesenet. Dette medlem har derfor valgt en omfattende satsing på helsesøstertjeneste, rehabilitering, rus og psykiatri.

Dette medlem mener det er avgjørende at vi har et godt og likeverdig helsetilbud til alle som trenger det, når de trenger det. Helsevesenet må ta pasienten, pasientens lidelser og de pårørende på alvor. Informasjon, medbestemmelse og kvalitetssikring er nødvendig for at vi som pasienter skal føle trygghet når vi trenger hjelp. Dette medlem understreker at et sterkt offentlig helsevesen er den beste garantien for at de tilgjengelige helseressurser blir brukt til å skape et likeverdig tilbud med prioritering på medisinskfaglig grunnlag. I tillegg til et offentlig helsevesen må det være rom for private aktører. Dette medlem ønsker å medvirke til at dagens samarbeid mellom private og offentlige helsetjenesteleverandører videreutvikles, med valgfrihet for pasientene i tråd med dagens lovgivning, og der det offentlige blir gode bestillere.

Dette medlem mener vi trenger å bygge flere nye og moderne sykehus. Ved å la sykehusene kunne låne 70 pst. av investeringen fra staten, mener dette medlem at utbyggingen kan skje raskere, og det vil gi større rom for å planlegge mer langsiktig. Dette medlem mener en økning i lånerammen fra 50 til 70 pst. vil være avgjørende for å kunne realisere større byggeprosjekter uten at de går kraftig ut over driften. På denne bakgrunn vil dette medlem foreslå at lånerammen til sykehuset i Kirkenes økes til 70 pst., noe som vil medføre en økning på 16 mill. kroner rammen.

Dette medlem viser til at det er behov for en moderne IKT infrastruktur både i sykehusene og i kommunene som gjør det mulig å samhandle bedre om pasientene. Dette medlem mener derfor at det må etableres en låneordning for investering i IKT infrastruktur i Helseforetakene og kommunene. Målet for en felles nasjonal satsing på IKT for hele helse- og omsorgssektoren er at pasientforløpene på tvers av nivåer og institusjoner følges av elektronisk pasientinformasjon. Dette medlem mener valg av IKT-løsninger må styres nasjonalt, og det må sikres at systemene fungerer på tvers av helseforetakene og mellom forvaltningsnivåene. På denne bakgrunn har Venstre i sitt alternative budsjett foreslått å bevilge 20 mill. kroner til en rentekompensasjonsordning. Låneordningen omfatter 10 mrd. kroner over 5 år og starter med 2 mrd. kroner i 2013.

Som en del av Venstres omprioritering, mener dette medlem det må satses mer på helsehjelp for rusavhengige; både forebygging, avrusning, behandling og ettervern/rehabilitering. Dette medlem mener lokal rusforebygging må styrkes. Ifølge dette medlem kan frivillig sektor gi uvurderlige bidrag til dette arbeidet, men da må staten støtte opp om frivilligheten. Dette medlem ønsker derfor å øke bevilgningen til kommunal rusforebygging med 25 mill. kroner sammenlignet med regjeringens budsjettforslag.

Dette medlem mener rusavhengige trenger behandling og rehabilitering. Målet må imidlertid ikke bare være rusfrihet, men også et verdig liv for dem som ikke klarer å bli rusfrie. Det må gis skikkelige behandlingstilbud, blant annet gjennom økt bruk av legemiddelassistert rehabilitering (LAR). Tverrfaglig spesialisert rusbehandling må også styrkes. Dette medlem viser til at 2 700 står i kø for rusbehandling og at det de siste årene har blitt lagt ned flere rusbehandlingsplasser. Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningene til rusrelaterte tiltak innen helseforetakene med til sammen 150 mill. kroner. Av dette skal 45 mill. kroner gå til ventelisteprosjekt for å redusere ventetidene for rusavhengige. Pengene skal gå til å kjøpe ledige plasser ved eksisterende institusjoner som har fått ledig kapasitet, slik som Nybøle og PoenixHaga. I tillegg bevilger Venstre 20 mill. kroner i sitt alternative budsjett til frivillige organisasjoner som driver oppfølging, omsorg og rehabilitering av personer med rusproblemer.

Dette medlem viser til at en ved samhandlingsreformen skal innføre finansieringsmekanismer for rusbehandling og psykisk helsevern. Tilskudd til kommunalt rusarbeid er derfor i regjeringens budsjettforslag flyttet fra egen post på Helsedepartementets budsjett til kommunerammen. Dette medlem er ikke uenig i at pengene på sikt bør inn i kommunerammen, men inntil det er kommet på plass gode økonomiske insentiver innenfor rus og psykiatri, mener dette medlem at tilskuddet for kommunalt rusarbeid må beholdes. Dette er penger som er med på å sikre at kommunene prioriterer ruspasienter, selv om de gjennom samhandlingsreformen har fått økonomiske insentiver til å prioritere somatiske pasienter. Dette medlem ønsker derfor å beholde ordningen med øremerking for ruspasienter i kommunene til det er kommet gode økonomiske insentiver også innenfor rus og psykiatri. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å omfordele midler fra kommunerammen til kommunale rustiltak med 330 mill. kroner.

Dette medlem er skuffet over regjeringens manglende satsing på rehabilitering overfor kronikere og rusavhengige. Mange rusavhengige sliter med psykiske lidelser i tillegg. Det er derfor svært viktig å øke kapasiteten for tverrfaglig spesialisert behandling. Langt flere kronikere og syke kunne hatt en bedre hverdag og deltatt i arbeidslivet hvis innsatsen på rehabiliteringsområdet var blitt økt. Dette medlem mener det er behov for en større satsing på rehabilitering og foreslår at helseforetakene settes i stand til å kjøpe flere rehabiliteringsplasser for å hjelpe de mange som står i kø. Dette medlem foreslår på dette grunnlag å øke tiltak til rehabilitering med 100 mill. kroner. I tillegg mener dette medlem at det er helt galt å kutte bevilgningen til behandlingsreiser til utlandet med 25 mill. kroner. Dette er 1/4 del av bevilgningen. Dette medlem viser til at kuttet vil ramme de kronisk syke, også barn og unge. Behandlingsreiser til utlandet er intensiv rehabilitering på spesialiserte institusjoner. Dette medlem viser til at Venstre derfor foreslår å bevilge 25 mill. kroner til behandlingsreiser.

Dette medlem mener tilgjengeligheten av tjenester for personer med både lettere og tyngre psykiske lidelser er for dårlig, ventelistene er for lange og det er for tilfeldig hvem som får hjelp når. Dette medlem mener vi trenger nytenking innen psykisk helse. Målet må være lavterskeltilbud i kommunene hvor det er mulig å få rask hjelp uten henvisning. Dette medlem viser til at nesten 13 000 personer står i kø for psykisk hjelp i Norge. Samtidig er det registrert 1 400 brudd på behandlingsgarantier og ifølge psykologforeningen blir det jukset med ventelister over hele landet. Antall kliniske psykologer med driftsavtaler har de siste årene gått ned. Dette medlem mener det er svært uheldig. Hadde vi hatt psykologer i samme tjeneste som vi i dag har leger, ville vi fått mye mer stabilitet for dem som opplever psykiske problemer. Dagens kø gjør at små psykiske problemer blir store, alvorlig, og livstruende. Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningen til psykisk helsearbeid i kommunene med 100 mill. kroner.

Dette medlem viser videre til at Fontenehusene gjør en svært viktig innsats når det gjelder å gi et lavterskeltilbud til rehabilitering og attføring for mennesker med omfattende psykiske problemer.

Dette medlem viser til at den statlige støtten til Fontenehusene er begrenset til 5 mill. kroner i stimuleringstilskudd som en del av «Nasjonal strategiplan for Arbeid og psykisk helse». Dette tilskuddet er foreslått videreført i 2013.

Dette medlem understreker at Fontenehusene gjør et stort og viktig arbeid og at de fyller et tomrom mellom ordinære rehabiliterings- og attføringstjenester. Det er derfor viktig at Fontenehusene allerede i 2013 sikres et økonomisk driftsgrunnlag som gjør det mulig å bidra effektivt i rehabilitering og attføring av mennesker med alvorlige psykiske helseplaner. Dette medlem mener derfor det må utarbeides en statlig tilskuddsordning som sikrer Fontenehusene en mer sentral plass i rehabiliterings- og attføringsarbeidet i Norge.

Dette medlem foreslår derfor å bevilge 15 mill. kroner til Fontenehusene i 2013 utover regjeringens forslag.

Dette medlem mener staten har et ansvar for å ivareta dem som har gjort en innsats for fellesskapet og som i etterkant får problemer. Erfaring viser at internasjonale operasjoner dessverre vil påføre enkelte soldater skader, og at en del av skadene først avdekkes etter at tjenesten er avsluttet. Dette medlem er derfor opptatt av at handlingsplanen for ivaretakelse av veteraner følges opp. Dette medlem viser til at Regionale ressurssentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) og Veteranforbundet SIOPS i lengre tid har samarbeidet om kompetansebygging i det sivile hjelpeapparatet. Bl.a. har det blitt avholdt fem regionale konferanser med meritterende kurs for over 300 deltagere (leger/psykologer, Nav, familievern, rusomsorg m.fl.). Dette medlem viser til at arbeidet videreføres i dag, men mener det trengs bedre økonomiske rammer for å kunne bidra til kompetanseheving utover tidsrommet som handlingsplanen spenner over. Dette medlem foreslår derfor at det bevilges 5 mill. kroner utover regjeringens budsjettforslag til kompetanseheving om veteranivaretakelse i det sivile hjelpeapparatet.

Dette medlem viser til at helsesøstertjenestene mange steder har for dårlig kapasitet. Helsesøstertjenesten er en god, forebyggende og samfunnsøkonomisk billig måte å gi helseråd og tjenester på til barn og ungdom. Mange unge har i dag problemer med eget kroppsbilde og behov for råd og veiledning gjennom ungdomstiden. Det er mange unge som sliter med psykiske vansker og som bør møtes på lavest mulig nivå i helsevesenet. Helsesøstertjenesten fanger opp mange problemstillinger gjennom det tillitsforhold som etableres til ungdom og som andre deler av helsevesenet ofte går glipp av. Helsesøster og helsestasjonstjenesten har vide muligheter for å drive oppsøkende virksomhet helt fra spedbarnsstadiet og dermed god mulighet for å gi råd om å sette inn hjelpetiltak på et tidlig tidspunkt før alvorlige problemer utvikler seg. Dette medlem foreslår en betydelig satsing på helsesøstertjenesten til en samlet kostnad på 125 mill. kroner i økte bevilgninger til styrking av helsesøstertjenesten, hvorav 75 mill. kroner er over helsedepartementets budsjett.

Dette medlem viser til at barn under 16 år er fritatt for egenandeler for legehjelp, psykologhjelp, poliklinikk, viktige legemidler og medisinsk for-

bruksmateriell på blå resept, samt pasientreiser. For fysioterapi er aldersgrense for fritak av egenandeler 12 år. Dette medlem mener det er viktig at helsetjenester for barn og unge er gratis. Offentlige myndigheter har et særlig ansvar for å forhindre at sosial ulikhet overføres gjennom generasjoner. Barn som lever under dårlige oppvekstkår og med dårlig helse må sikres god behandling på et tidlig tidspunkt. Et av tiltakene er å sikre at helsetjenester for barn og unge er gratis. Dette medlem mener derfor ordningen med gratis helsehjelp bør utvides til 18 år. De færreste tjener egne penger før de er 18 år og de fleste i denne alderen bor hos foreldrene sine. Dette medlem mener vi først kan si vi har gratis helsehjelp for barn ved å utvide grensen for både helsehjelp og fysioterapi til 18 år.

Dette medlem viser til at sykehjemmene er den største institusjonsform vi har her i landet med ca. 40 000 plasser. Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at legetimer pr. uke pr. beboer i sykehjem i 2011 var 0,39. Dette medlem viser til at mange beboere på sykehjem har sammensatte sykdommer. Det øker kravet til høy kompetanse for å sikre riktig behandling. Dette medlem viser videre til at det skal være lege som har ansvaret for den totale medisinske behandlingen, men mener det er vanskelig å oppfylle med dagens legedekning. For å sikre beboere på sykehjem en best mulig medisinsk behandling, mener dette medlem at dekningsgraden for leger på norske sykehjem må opp og foreslår derfor å bevilge 40 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem mener det må bygges opp et bedre og mer variert tilbud til livshjelp ved livets slutt. Hospice må etableres som ett av alternativene og det er derfor behov for en egen statlig tilskuddsordning til etablering og drift av disse. Tilskuddsordningen for bygging av sykehjem og heldøgnspleie og omsorg må gjøres slik at det også omfatter private ideelle som ønsker å etablere hospice. Det er også behov for mer kunnskap om palliativ omsorg. På denne bakgrunn ønsker dette medlem å bevilge 10 mill. kroner som skal gå til å opprette en egen statlig tilskuddsordning for drift av hospice, men som også skal brukes til å videreutvikle gode tilbud og lindrende behandling og omsorg for barn ved livets slutt.

Dette medlem går imot regjeringens opplegg for gratis frukt og grønt i skolen, jf. bl.a. Venstres merknader i Innst. S. nr. 230 (2006–2007), og vil avvikle dagens ordning f.o.m. høsten 2013. Dette medlem mener at det ut fra dagens budsjettsituasjon vil være mye mer målrettet og hensiktsmessig å foreta en omlegging av mva.-systemet ved å innføre lav mva.-sats for frukt og grønt, jf. omtale under rammeområde 22. Dette vil gagne hele befolkningen, også elevene, og er et viktig helse- og forbrukerpolitisk grep. På denne bakgrunn foreslår Venstre å bevilge 19 mill. kroner mindre til frukt og grønt i skolen i sitt alternative budsjett.

Dette medlem vil innenfor helsepolitikken prioritere mer til dem som trenger det mest. Dette krever omprioriteringer fra de av oss som stort sett er friske og har god økonomi til de som er syke og som sliter økonomisk. Som et ledd i en slik omfordeling foreslår dette medlem å øke egenandelstak 1 med 200 kroner for alle, og med ytterligere 400 kroner for alle som har inntekter over 500 000 kroner. En slik økning av egenandelstaket vil innebære en samlet innsparing på 258 mill. kroner som målrettet kan gå til å øke innsats overfor de som trenger fellesskapets hjelp aller mest.

Dette medlem viser til regjeringens gjentatte argumentasjon om at kommunesektoren har blitt tilført økte midler i løpet av de siste budsjettperiodene, og mener på denne bakgrunn at det er noe underlig å bevilge 14,9 mill. kroner til Den kulturelle spaserstokken – all den tid den såkalte styrkede kommuneøkonomien bør være tilstrekkelig for å finansiere målrettede kulturtiltak for eldre. Dette er også en byråkratisk ordning som det er liten grunn til at man skal måtte styre fra departementet i Oslo. Dette medlem ønsker på denne bakgrunn å fjerne denne bevilgningen.

Dette medlem viser videre til Innst. S. nr. 227 (2008–2009) Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetens regulering av markedet for kopilegemidler. En enstemmig komité slår i innstillingen fast at det til tross for at det er iverksatt flere tiltak for å sikre lavere priser på legemidler, så viser Riksrevisjonens undersøkelse i Dokument nr. 2:7 (2008–2009) at det fortsatt er behov for tiltak som stimulerer til lavere priser. Dette medlem viser videre til at fremforhandlede rabatter på innkjøpssiden ikke kommer pasientene til gode, og at andelen av generiske legemidler i det norske markedet er lav sammenliknet med andre nordiske land. Dette medlem foreslår derfor å redusere apotekavansen med ett prosentpoeng, noe som medfører en innsparing på 67 mill. kroner i 2013.

Samlet foreslår dette medlem følgende konkrete endringer under rammeområde 15, Helse:

(Mill. kr)

Kap. Post	Tekst	Bokført	Påløpt
718.70	Rusmiddelforebygging	25,0	25,0
719.21	Styrking av helsesøstertjenesten	75,0	75,0
732.70	Diverse rusrelaterte tiltak innenfor helseforetakene	150,0	150,0
732.70	Rehabilitering, helseforetakene	100,0	100,0
732.82	Utvidelse av lånerammen for regionale helseforetak (fra 50 pst. til 70 pst.)	16,0	16,0
732.84 (ny post)	Rentekompensasjon for IKT-investeringer i regionale helseforetak	20,0	20,0
733.70	Behandlingsreiser	25,0	25,0
761.50	Tilskuddsordning til drift av Hospice	10,0	10,0
761.60	Tiltak for å styrke legedekning på sykehjem	40,0	40,0
763.61	Beholde «øremerking» av penger til rusavhengige	330,0	330,0
763.71	Tilskudd til frivillige organisasjoner som driver oppfølging, omsorg og rehabilitering av personer med rusproblemer	20,0	20,0
764.60	Psykisk helsearbeid i kommunene	100,0	100,0
764.72	Tilskudd til Fontenehusene	15,0	15,0
764.73	Krigsveteraner	5,0	5,0
2752.70	Gratis helsehjelp for 16-18 år	58,0	58,0
711.74	Tilskudd, skolefrukt	-19,0	-19,0
769.21	Den kulturelle spaserstokken	-14,9	-14,9
2751.70	Redusert apotekavanse 1 prosentpoeng	-67,0	-67,0
2752.70	Økning i egenandelstak 1 med 200 kroner for alle	-210,0	-210,0
2752.70	Økning i egenandelstak 1 med ytterligere 400 kroner for personer med inntekt over 500 000 kroner	-48,0	-48,0
Sum endringer ramme 15: Helse		**630,1**	**630,1**

3.2.15.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 15

Det vises til avsnitt 3.3 nedenfor for samlet oppsummering av forslag til netto rammevedtak.

3.2.16 Rammeområde 16 (Kirke, utdanning og forskning), under kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

3.2.16.1 Sammendrag

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
	Utgifter rammeområde 16 (i hele tusen kroner)	
200	Kunnskapsdepartementet	264 950
220	Utdanningsdirektoratet	320 752
221	Foreldreutvalgene for grunnopplæringen og barnehagene	14 322
222	Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat	89 468
223	Sametinget	37 723
224	Senter for IKT i utdanningen	89 565
225	Tiltak i grunnopplæringen	1 156 681
226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	1 458 992
227	Tilskudd til særskilte skoler	114 074

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
228	Tilskudd til private skoler mv.	3 284 125
229	Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører	23 528
230	Statlig spesialpedagogisk støttesystem	687 147
252	EUs program for livslang læring	242 402
253	Folkehøyskoler	718 206
254	Tilskudd til voksenopplæring	219 951
255	Tilskudd til freds- og menneskerettssentre	67 856
256	Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk	65 346
257	Program for basiskompetanse i arbeidslivet	91 888
258	Tiltak for livslang læring	52 968
260	Universiteter og høyskoler	27 538 941
270	Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter	340 667
276	Fagskoleutdanning	71 236
280	Felles enheter	391 794
281	Felles tiltak for universiteter og høyskoler	364 911
283	Meteorologiformål	336 463
284	De nasjonale forskningsetiske komiteene	16 300
285	Norges forskningsråd	2 773 611
287	Forskningsinstitutter og andre tiltak	476 817
288	Internasjonale samarbeidstiltak	1 945 993
310	Tilskudd til trossamfunn m.m.	244 980
920	Norges forskningsråd	1 413 900
1020	Havforskningsinstituttet	715 410
1021	Drift av forskningsfartøyene	279 500
1022	NIFES	150 630
1023	Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU	503 500
1137	Forskning og innovasjon	425 898
1590	Kirkelig administrasjon	691 400
1591	Presteskapet	911 748
1592	Nidaros domkirke m.m.	54 064
2410	Statens lånekasse for utdanning	11 172 509
	Sum utgifter rammeområde 16	**59 820 216**
	Inntekter rammeområde 16 (i hele tusen kroner)	
3220	Utdanningsdirektoratet	4 805
3222	Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat	4 732
3224	Senter for IKT i utdanningen	1 500
3225	Tiltak i grunnopplæringen	42 858
3229	Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører	2 617
3230	Statlig spesialpedagogisk støttesystem	70 581
3256	Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk	10 654
3280	Felles enheter	1 211
3281	Felles tiltak for universiteter og høyskoler	10
3287	Forskningsinstitutter og andre tiltak	219 000

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
3288	Internasjonale samarbeidstiltak	4 492
4020	Havforskningsinstituttet	365 650
4021	Drift av forskningsfartøyene	74 150
4022	NIFES	88 720
4590	Kirkelig administrasjon	41 581
4591	Presteskapet	21 283
4592	Nidaros domkirke m.m.	20 219
5310	Statens lånekasse for utdanning	138 466
5610	Renter av lån til Nofima AS	1 034
5617	Renter fra Statens lånekasse for utdanning	3 377 934
	Sum inntekter rammeområde 16	**4 491 497**
	Sum netto rammeområde 16	**55 328 719**

3.2.16.2 Komiteens merknader

3.2.16.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, foreslår at ramme 16 settes til 55 327 219 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 1,5 mill. kroner. For nærmere redegjørelse for reduksjonen, vises det til flertallsmerknaden i avsnitt 2.1.2.

Sjømannskirken

Flertallet foreslår å styrke bevilgningene til sjømannskirken med 1 360 mill. kroner utover regjeringens forslag, til bruk blant norske barn i utlandet. Som følge av kravet om realistisk budsjettering, styrkes også bevilgningen til trossamfunn med 0,140 mill. kroner utover regjeringens forslag. Flertallet viser til nærmere omtale i flertallsmerknaden i avsnitt 2.1.2.

Forskning

Flertallet viser til at det har vært 32 pst. realvekst til forskning siden 2005. Den totale FoU-innsatsen i regjeringens budsjettforslag er anslått til 27,4 mrd. kroner. Dette er en realvekst på 2,2 pst. i forhold til saldert budsjett for 2012. Bevilgningene til forskning og utvikling (FoU) har under denne regjeringen økt fra 0,8 pst. av BNP i 2005 til 0,92 pst. av BNP i 2013. Nyeste tilgjengelige statistikk fra 2009 viser at Norge er det landet i OECD med nest mest offentlig finansiert FoU pr. innbygger. Flertallet konstaterer imidlertid at forskningsinnsatsen i næringslivet er lav. Det er viktig at også næringslivet tar sin del av ansvaret for at den samlede forskningsinnsatsen skal styrke seg.

3.2.16.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett foreslår at ramme 16 settes til 55 729 713 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 400 994 000 kroner.

Kvalitet og verdiskaping

For å opprettholde vårt velstandsnivå må vi satse på læring som sikrer verdiskaping for fremtiden. Disse medlemmer vil prioritere verdiskapende forskning på områder der vi har konkurransefortrinn. Disse medlemmer ønsker å prioritere olje- og gass, fornybar energi, maritim og marin, samt bioteknologisk forskning. I tillegg vil disse medlemmer styrke velferds- og helseforskning.

For å få til dette vil disse medlemmer styrke insentivordningene. Forholdene må bli lagt best mulig til rette for innovasjon og nytenking gjennom tilføring av midler til blant annet Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA), Skattefunn, samt gjeninnføring av gaveforsterkningsordningen.

Internasjonalisering av økonomien stiller økte krav og forventninger til forskningen. Disse medlemmer mener derfor det må legges til rette for mer robuste enheter og en bedre arbeidsfordeling mellom forskningsinstitusjonene. Norske universiteters og forskningsmiljøers mulighet til å hevde seg og delta på internasjonale forskningsarenaer må styrkes. Rammevilkårene må bedres, og det må skapes en større, spissere og mer konkurranserettet nasjonal konkurransearena. Derfor vil disse medlemmer legge ned de regionale forskningsfondene og heller

styrke Forskningsrådet som nasjonal konkurransearena for finansiering av de beste forskningsprosjektene.

Forskningsinfrastruktur

Investeringer i hensiktsmessig og oppdatert bygningsmasse samt infrastruktur, er fremtidsrettet og vekstfremmende. Lærestedene må få ressurser som gjør dem i stand til å tilby utdanninger av høyest mulig kvalitet. Disse medlemmer har foreslått å sette av 120 mill. kroner i oppstartsbevilgninger for følgende prosjekter: Nytt teknologibygg ved Høgskolen i Sør-Trøndelag, opprustning av museumsbygget ved Universitetet i Bergen og Life Science Center ved Universitetet i Oslo.

Gjenreis heltidsstudenten

Disse medlemmer er opptatt av at studenter skal få en studiestøtte de kan leve av og øker derfor stipend og studielån til studentene. I tillegg satser disse medlemmer stort på bygging av flere studenthybler og foreslår å bevilge 310 mill. kroner ekstra til dette.

Disse medlemmer vil videre gi stipend og lån til førsteårsstudenter i USA og ikke-vestlige land. I en internasjonal verden er det viktig at norske studenter får anledning til å studere i utlandet og da må forholdene legges til rette for dette.

Kompetanse i skolen

Disse medlemmers hovedbekymring innenfor skolepolitikken, er svikten når det gjelder den tilpassede opplæringen, og at frafallet er stort. Disse medlemmer vil derfor forsterke undervisningspersonalets kompetanse og legge til rette for en god praksisretting av de teoretiske fagene. Etter- og videreutdanning av undervisningspersonalet, samt en styrking av rådgivningstjenestene, er derfor viktige prioriteringer for disse medlemmer.

En sterk folkekirke

Den norske kirke er av stor betydning for mange nordmenn. Det kom klart til syne i forbindelse med folkets bearbeidelse av sorg og sjokk forårsaket av hendelsene i Oslo og på Utøya 22. juli 2011. Disse medlemmer mener at en styrking av bevilgningene til Den norske kirke er nødvendig for at kirken skal kunne opprettholde statusen som en folkekirke for alle.

Kirkebyggene er en viktig del av vår kulturarv. Vedlikeholdsetterslepet er ifølge Riksantikvaren på til sammen 5 mrd. kroner og økende år for år. Disse medlemmer mener derfor at det er helt nødvendig å raskt få iverksatt oppgradering av norske kirkebygg.

3.2.16.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 16 settes til 56 366 919 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 1 038 200 000 kroner.

Disse medlemmer mener at mye er bra i norsk skole, men at det fortsatt gjenstår betydelige utfordringer som må løses. Disse medlemmer mener noen av de viktigste utfordringene norsk skole står overfor er følgende:

– Fortsatt går i underkant av 1 av 5 elever ut av grunnskolen uten å kunne lese og skrive skikkelig.
– Det er anslått at ca. 9 000 lærere i norsk grunnskole mangler undervisningskompetanse for trinnene de underviser på og mange lærere har behov for faglig påfyll i sine undervisningsfag.
– Skoleåret 2010-2011 fikk 8,4 pst. av elevene i grunnskolen spesialundervisning. 70 pst. av disse er gutter.
– Nær 30 pst. av elevene i videregående opplæring fullfører ikke eller består ikke opplæringen i løpet av 5 år. Andelen er høyest på yrkesfag.

Disse medlemmer foreslår mer målrettede virkemidler i grunnskolen, slik at alle elever skal tilegne seg nødvendige ferdigheter i løpet av skolegangen. Disse medlemmer foreslår følgende for å legge til rette for mer kunnskap i skolen:

– En offensiv satsing på etter- og videreutdanning av lærere slik at flere elever møter faglig sterke lærere. Høyre øker antallet lærere som får etter- og videreutdanning fra 1 850 til 4 300.
– Én ekstra undervisningstime i matematikk på barnetrinnet.
– Leksehjelp på ungdomstrinnet.
– Økt lærlingetilskudd vil stimulere flere bedrifter til å ta inn en lærling.

Høyres satsing på læreren

Disse medlemmer viser til at forskning slår fast at gode lærere løfter alle elevene, uavhengig av sosial bakgrunn. Disse medlemmer er opptatt av å styrke kompetansen til de lærerne som jobber i skolen i dag, slik at alle elever blir møtt med faglig sterke lærere. Disse medlemmer vil prioritere dette fremfor regjeringens lite målrettede tiltak som kun kommer et lite mindretall av norske elever og skoler til gode. Disse medlemmer vil derfor videreføre den sterke satsingen på etter- og videreutdanning av lærere som er prioritert i alternative budsjetter de senere årene. Disse medlemmer peker

på tall fra Utdanningsdirektoratet som viser at 3 671 lærere i 2012 søkte om etter- og videreutdanning innenfor den statlige strategien, og at 1 847 av disse ble prioritert av sine skoleeiere. Disse tallene viser at behovet og etterspørselen for tiltaket er stort. Disse medlemmer foreslår å øke den statlige andelen av finansieringen til 60 pst., slik at kommunene får mulighet til å gi flere lærere et tilbud om etter- og videreutdanning. Disse medlemmers modell for etter- og videreutdanning av lærere vil gi kunne gi 4 300 lærere årlig tilbud om kompetanseheving. Dette er mer enn en dobling fra regjeringens opplegg, hvor 1 850 lærere får et slikt tilbud. Disse medlemmer vil i tillegg styrke utviklingen og kvalitetsheving i etter- og videreutdanningstilbudet til lærerne.

Disse medlemmer mener lærerutdanningen må tilføre studentene de kunnskapene de trenger for å mestre læreryrket. Det er et generelt behov for å legge til rette for faglig oppdatering og hospiteringsordninger som skal sikre at lærerutdanningene er mer i takt med den skolen de skal utdanne lærere til. Disse medlemmer foreslår nå å bevilge midler til slike tiltak.

Disse medlemmer ønsker at de dyktigste lærerne skal fortsette å undervise. Derfor må det utvikles nye karriereveier for lærere slik at lærere kan bli spesialister i fag med økt ansvar og lønn. Disse medlemmer foreslår å bevilge midler til et prosjekt som skal utvikle nye karriereveier for lærere.

Andre skolepolitiske tiltak

Disse medlemmer viser til at 10,3 pst. av norske grunnskoleelever fikk karakteren 1 på matematikk skriftlig eksamen i 10. klasse våren 2012. Sviktende matematikkunnskaper er dramatisk for den enkelte elev, men også for samfunnet som helhet. Disse medlemmer vil innføre én ekstra undervisningstime i matematikk for å styrke opplæringen i faget på barnetrinnet. Det legges til rette for om lag fire uketimer leksehjelp på ungdomstrinnet. Tilskuddet til PC for dyslektikere videreføres.

Disse medlemmer mener norsk skole må satse mer på realfag. Regjeringen har i sitt forslag til statsbudsjett foreslått å øke bevilgningene til vitensentrene og Newton-rommene. Disse medlemmer har etterlyst dette de senere årene, men mener likevel det er nødvendig å øke bevilgningene utover regjeringens forslag.

Disse medlemmer mener yrkesfagene trenger nye ideer og bedre løsninger. Frafall er en viktig utfordring i den videregående opplæringen. Utfordringer er spesielt til stede på yrkesfagene, og i overgangen fra skole til læreplass. Et viktig satsingsområde må være å trappe opp innsatsen for flere læreplasser. Disse medlemmer vil øke tilskuddet til bedrifter som tar inn nye lærlinger.

Fra skoleåret 2012–2013 er Murmanskskolen godkjent for permanent drift. Dette videregående skoleprosjektet er nordområdepolitikk i praksis. Disse medlemmer vil utvide tilbudet fra 5 til 10 norske elever slik at det blir like mange norske og russiske elever i klassen og foreslår å øke bevilgningene til skolen.

Mange voksne sliter med dårlige lese- og skriveferdigheter. Det gjør det vanskelig å mestre kravene i arbeidslivet og samfunnslivet. Regjeringen Bondevik II innførte det såkalte Ny Sjanse-programmet. Dette har dagens regjering videreført under navnet Basiskompetanse i arbeidslivet. Disse medlemmer foreslår en ytterligere styrking av programmet for å bevare voksnes tilknytning til arbeidslivet og bedre evnen til omstilling.

Høyres skolepolitiske prioriteringer	
Lærerløft, etter- og videreutdanning	500 mill. kr
Utvikling og kvalitetsheving av etter- og videreutdanningstilbudet for lærere	50 mill. kr
Innføre leksehjelp på ungdomstrinnet (om lag 4 uketimer), bevilget under kommunal	97 mill. kr
1 ny undervisningstime på barnetrinnet, bevilget under kommunal	73 mill. kr
Prosjekt for å utvikle nye karriereveier for å holde de beste lærerne i skolen	10 mill. kr
Tilskudd til vitensenter og Newtonrom	4 mill. kr
Tilskudd til Murmanskskolen	1 mill. kr
Private Toppidrettsgymnas	2 mill. kr
Program basiskompetanse i arbeidslivet	25 mill. kr
Økt lærlingtilskudd til nye lærlinger	50 mill. kr
Hjelpemidler til elever med dysleksi	20 mill. kr

Høyere utdanning og forskning

Disse medlemmer viser til at universitets- og høyskolesektoren over tid har påpekt et redusert handlingsrom på grunn av manglende kompensasjon for økte kostnader. Dette, sammen med manglende grunnfinansiering av stadig flere studenter, reduserer kvaliteten i tilbudet til den enkelte student. Forskning nedprioriteres i regjeringens forslag til statsbudsjett, dette etter flere år med nullvekst i forskningsbudsjettet. Disse medlemmer mener at det er en betydelig utfordring at det ikke satses målrettet nok på virkemidler for å styrke den private forskningsinnsatsen.

Disse medlemmer ønsker at det utvikles gode etter- og videreutdanningstilbud der den ansatte kan kombinere jobb og utdanning. Dette stiller krav om at flere kan tilbys utdanningstilbud i nærheten av der de bor eller arbeider. Mange studenter opplever at det ved studiestart er vanskelig å få tak i egnet bolig. Disse medlemmer har gjentatte ganger etterlyst grep fra regjeringen for å legge til rette for flere studentboliger, for eksempel gjennom å fjerne kostnadstaket.

Disse medlemmer foreslår:

– økte bevilgninger til universitet og høgskoler som skal deles mellom en generell økning av grunnbevilgningene til sektoren, og en bevilgning med formål å styrke kvaliteten i høyere utdanning
– støtte til førsteåret på bachelorstudier i USA og ikke-vestlige land
– å bygge 200 flere studentboliger i pressområdene
– utviklingsmidler til kompetansesentre for nettbasert utdanning

Disse medlemmer vil trappe opp norsk forskningsinnsats betraktelig. Forskning er en svært viktig bærebjelke i arbeidet med å sikre fremtidig vekst og velferd og bygge opp fremtidig konkurransekraft.

Disse medlemmer foreslår:

– en ny modell for Forskningsfondet
– gjeninnføre gaveforsterkningsordningen
– økte bevilgninger til FORNY-programmet
– styrke internasjonalt forskningssamarbeid
– det settes av midler til å tilsette flere stipendiater og post doc- stillinger

Høyres prioriteringer innenfor høyere utdanning og forskning

Høyere utdanning	
Økt basisbevilgning universiteter og høyskoler	143 mill. kr
Økt basisbevilgning private høyskoler	7 mill. kr
Målrettet satsning for å utvikle de beste universitetsmiljøene	50 mill. kr
Tilskudd til 200 flere studentboliger	50 mill. kr
Kompetanseheving innen lærerutdanningen	50 mill. kr
Kompetansesentre for nettbasert utdanning, lagt til distriktene	10 mill. kr
Støtte til freshman-året i USA og 1. året av bachelorgrad i ikke-vestlige land	13 mill. kr
Forskning	
Stipendiater og post doc-stillinger	50 mill. kr
Gjeninnføre gaveforsterkningsordningen	60 mill. kr
Internasjonalt forskningssamarbeid	40 mill. kr
FORNY2020-programmet	100 mill. kr
Opprette nytt Forskningsfond, 100 mrd. kroner øremerket innenfor Statens pensjonsfond utland	

Kirke

Disse medlemmer viser til at Den norske kirke er i gang med omfattende strukturendringer som et resultat av grunnlovsendringene vedtatt i Stortinget 21. mai 2012. Som et ledd i dette har kirken på oppdrag fra regjeringen gjennomført et forprosjekt for å få på plass en helhetlig bruk av IKT i kirken. Regjeringen har ikke fulgt opp dette med midler til investering. Disse medlemmer styrker derfor bevilgningene til investering i IKT i kirken.

Regjeringen har besluttet at utenlandsboende medlemmer av Den norske kirke skal inngå som en del av medlemsgrunnlaget til kirken. Det endrer beregningsgrunnlaget og får negative konsekvenser for støtten til andre tros- og livssynssamfunn. Disse

medlemmer foreslår derfor å kompensere de berørte trossamfunnene for dette.

Høyres kirkepolitiske prioriteringer	
IKT-midler til Den norske kirke	10 mill. kr
Reversere kutt i tilskudd til andre trossamfunn	5,8 mill. kr

3.2.16.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 16 settes til 56 564 219 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 1 235 500 000 kroner.

Dette medlem vil styrke barns livskvalitet og oppvekstsvilkår ved å satse på familiene, barnehage, skole og barnevern. Familien må styrkes som barnets grunnleggende og viktigste fellesskap. Skolen skal sammen med hjemmet danne og utdanne elevene og utruste for livet. Dette medlem mener at en av de beste investeringene vi kan gjøre er å investere i barns kunnskap og oppvekst. Norge skal være en ledende kunnskapsnasjon og et godt samfunn. Dette medlem mener vi trenger en helt annen prioritering og satsing enn det regjeringen har levert i oppvekst- og utdanningspolitikken. Vi har forutsetningene, men da må det satses både på skole, høyere utdanning og forskning.

Grunnutdanningen

Dette medlem mener regjeringen de siste årene gjennomgående har prioritert feil gjennom å bruke milliarder på flere undervisningstimer for de aller minste, gratis timer i SFO og i dette budsjettet kulturskoletimer inn i SFO. Dette medlem vil ha en ny kurs i skolepolitikken hvor vi i stedet for flere timer satser på flere og enda bedre lærere, en bedre ungdomsskole og kamp mot frafallet i videregående.

Dette medlem mener at en god skole er helt avhengig av gode og mange nok lærere. Dette medlem mener læreren er skolens viktigste ressurs og vil derfor også bruke de store pengene på lærerne. Relasjonen mellom lærer og elev er mye mer avgjørende for en god skole enn det dagens regjering legger opp til. Dette medlem vil derfor øke lærertettheten gjennom å bevilge 250 mill. kroner til flere lærere. Dette medlem vil også ha en mer ambisiøs satsing på etter- og videreutdanning for lærere og bevilger 260 mill. kroner til dette. Dette medlem mener det er avgjørende å gjøre det første arbeidsåret for nye lærere enklere og vil derfor bevilge 75 mill. kroner til å igangsette et obligatorisk introduksjonsår for nyutdannede lærere. Dette vil være starten på en obligatorisk mentorordning for nye lærere. Gjennom dette utruster vi lærerne bedre til å møte elevene.

Dette medlem mener at manglende mestring og motivasjon får ekstra store utslag på ungdomsskoletrinnet. Derfor foreslår dette medlem å bevilge 25 mill. kroner gjennom prosjektet Ny GIV til kvalitetsutvikling i ungdomsskolen. Det skal brukes til en mer praktisk rettet undervisning samt å få flere yrkesgrupper inn i ungdomsskolen.

Dette medlem mener vi trenger å øke antallet læreplasser både i dag og i tiden fremover. En økning av lærlingetilskuddet til lærebedrifter vil bidra til at flere bedrifter tar inn lærlinger og holder på dem også når økonomien blir strammere. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å bevilge 50 mill. kroner til å øke lærlingetilskuddet med 5 700 kroner pr. lærlingekontrakt.

Dette medlem viser til ordningen med gratis frukt på skoler med ungdomstrinn. Dette medlem mener ordningen ikke fører til økt bruk av frukt og grønt den dagen elevene er ferdige på ungdomsskolen. Dette medlem mener det er mer målrettet å satse på holdningsskapende undervisning og halvering av moms på frukt og grønt. Dette medlem vil derfor innføre en abonnementsordning for de elever som i dag omfattes av ordningen med gratis frukt og grønt.

Dette medlem ser leksehjelp som et viktig frivillig tiltak, men ser samtidig at lekser kan være et viktig bindeledd mellom foreldre, barn og skole. Dette medlem vil derfor prioritere 25 mill. kroner på ulike tiltak knyttet til frivillig leksehjelp i kommunal og frivillig regi.

Dette medlem viser til at mobbing i skolen er et omfattende problem. Mobbing er komplisert og følelsesladet, og det er krevende for involverte parter å løse situasjonen. Dette medlem mener at det, når foreldre og elever opplever at de ikke blir tatt på alvor, er viktig å ha et sted å henvende seg til og få hjelp. Derfor mener dette medlem at det må innføres et mobbeombud i hvert fylke, slik det er gjort i Buskerud. Det vil være et sted hvor det er lett for foreldre å henvende seg på et tidlig tidspunkt for å få hjelp til hvordan det skal bli slutt på mobbingen. Dette medlem foreslår å bevilge 12 mill. kroner til dette.

Dette medlem viser til at det er store ulikheter i det kommunale kulturskoletilbudet. Mange står i kø og det er langt fram til målet om et godt kulturskoletilbud for alle som ønsker det. Dette medlem viser til at regjeringen foreslår å innlemme en uketime med kulturskoletilbud i skole/SFO-tiden på barnetrinnet (1.–4. trinn). Dette medlem mener én time gratis kulturskole i skoletiden ikke løser problemet. Dette medlem mener det i stedet bør

være en opptrapping gjennom øremerkede statlige bevilgninger og foreslår å omprioritere 72,1 mill. kroner til dette.

Dette medlem mener et godt samarbeid mellom hjem og skole bidrar til å gi elevene de beste forutsetninger for et godt læremiljø. Dette medlem mener de senere års mandatutvidelser gir behov for økt kompetanse og flere administrative stillinger i utvalget. I tillegg til ny IKT-struktur er det også behov for å høyne honoraret til utvalgsleder. Derfor foreslår dette medlem å øke bevilgningen til FUG med 5 mill. kroner.

Dette medlem viser til at det ikke gis særskilt tilskudd for friskolers kapitalkostnader. Dette fører til at friskolers rammevilkår særlig i pressområder står tilbake for tilsvarende vilkår for offentlige skoler. Siden rene kommersielle skoler ikke lenger er tillatt, er de fleste private skolene uten stor kapital i bakhånd. Manglende støtte til husleie og kapitalutgifter har ført til en veldig økonomisk presset situasjon. Dette medlem foreslår derfor å opprette et kapitaltilskudd på 50 mill. kroner.

Dette medlem viser til at det siden 2001 har vært tverrpolitisk enighet om et ekstratilskudd til Kongshaug Musikkgymnas til dekning av kostnadene ved instrumentalopplæring. Tilskuddssatsen som er beregnet til Musikk, Dans, Drama (MDD) dekker ikke disse kostnadene. Dette medlem har merket seg at regjeringen foreslår å fjerne tilskuddet og det midt i skoleåret. Dette medlem anerkjenner at tilskuddet er helt nødvendig for å kunne drive skolen og foreslår derfor å bevilge 3,2 mill. kroner for å gjeninnføre tilskuddet.

Dette medlem viser videre til at de to skoleskipene M/S Gann og M/S Sjøkurs driver et viktig arbeid med utdanning av sjøfolk. Dette medlem viser til at den økonomiske situasjonen er dårlig for begge skipene. I tillegg til store investeringer ved kjøp av båt er det heller ikke tatt hensyn til at de både trenger lokaler på land og har ekstra driftsutgifter ved seiling. Dette medlem mener det ligger et stort potensial i å styrke tilbudet og foreslår å øke bevilgningen med 6 mill. kroner.

Utdanning under voksenopplæringsloven

Dette medlem viser til at svake leseferdigheter er tredje viktigste årsak til utstøting fra arbeidslivet etter alder og helse. Dette medlem har merket seg at mange gjennom Program for basiskompetanse i arbeidslivet (BKA) får opplæring i grunnleggende lesing, skriving, regning og data. Dette medlem ser dette som et viktig tiltak og foreslår å styrke bevilgningen til dette med 20 mill. kroner.

Dette medlem mener folkehøyskolene er en viktig del av vårt utdanningssystem. Skolene er med på å utvide horisonten, skape nysgjerrighet på nye områder og lærer studentene mye om menneskelige relasjoner. Dette medlem foreslår også å øke bevilgningen til folkehøyskolene med ytterligere 4 mill. kroner for å opprette en ny folkehøyskole i Kristiansand.

Dette medlem viser til at studieforbundene kan vise til økende aktivitet etter at den nye voksenopplæringsloven trådte i kraft. For at studieforbundenes aktivitet ikke skal svekkes i 2013 foreslår dette medlem å kompensere for prisveksten gjennom å øke bevilgningen med 5 mill. kroner.

Høyere utdanning

Dette medlem mener vi må satse på kunnskap, på utdanning og på forskning. Dette medlem mener det er meget bekymringsfullt at dagens regjering i løpet av sine budsjetter systematisk har nedprioritert universitets- og høyskolesektoren. For sektoren er det spesielt provoserende at dette har skjedd i en tid hvor det har vært en eventyrlig vekst i norsk økonomi, noe som har medført at regjeringen har hatt et historisk stort økonomisk handlingsrom. Dette medlem mener det er et stort behov for å styrke utdanningskvaliteten gjennom å øke grunnbevilgningene til utdanningsinstitusjonene. Derfor foreslår dette medlem å bruke 270 mill. kroner på å styrke grunnbevilgning til utdanningsinstitusjonene.

Dette medlem mener stipendiatstillinger er et viktig strategisk virkemiddel for blant annet å kunne øke forskningskapasiteten. Dette medlem foreslår derfor å opprette 110 nye stipendiatstillinger. Private høyskoler vil få sin rettmessige andel av både bevilgningen til bedre studiekvalitet og stipendiatstillingene.

Dette medlem mener det bygges for få studentboliger i forhold til behovet. Ifølge NSOs studentboligundersøkelse 2012 har kun 13,84 pst. av studentene mulighet til å bo i en studentbolig. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 250 mill. kroner utover regjeringens forslag til bygging av 1 000 nye studentboliger.

Dette medlem viser videre til at nedgangen i tilskuddet til studentbarnehager over Kunnskapsdepartementet de senere år vil kunne medføre at det blir vanskeligere for studenter med barn å studere. Dette medlem er bekymret for hvilke konsekvenser dette kan ha for ulike grupper av studenter, og prinsippet om lik mulighet til utdanning. Dette medlem foreslår også å øke bevilgningen til studentbarnehager med 10 mill. kroner.

Dette medlem mener det er verdifullt at norske studenter tar hele eller deler av studiet i utlandet. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 11,6 mill. kroner til stipend og lån gjennom Lånekassen til før-

steåret av bachelorgrad i de landene der slik støtte ikke gis i dag, inkludert USA.

Dette medlem foreslår videre å øke bevilgningen til arbeidet med studenters psykiske helse over rammeområde 15, med 1 mill. kroner til for studenter tilhørende Samskipnaden i Stavanger og 2 mill. kroner til studenter tilhørende Samskipnaden i Oslo og Akershus og Samskipnaden i Agder.

Dette medlem merker seg at regjeringen har avviklet gaveforsterkningsordningen fra og med budsjettåret 2012. Dette medlem mener dette var en ordning som bidro til å øke gavene fra private givere til forskning. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å gjenopprette gaveforsterkningsordningen, samt bevilge 60 mill. kroner til formålet.

Dette medlem viser til at regjeringen har avviklet forskningsfondet. Dette medlem mener en fondsstruktur er avgjørende for å sikre forutsigbare overføringer. Forskning vil aldri vinne frem i samfunnsdebatten sammenlignet med eldreomsorg, skole og samferdsel. Dette medlem vil foreslå at det innenfor Statens pensjonsfond utland (SPU) øremerkes et forskningsfond på 100 mrd. kroner. Hvert år kan avkastning tilsvarende 4 pst. benyttes til forskningsformål over statsbudsjettet. Dette medlem mener denne modellen gir et godt svar på de innvendinger regjeringen har hatt mot den gamle fondskonstruksjonen, og sikrer forskningen forutsigbarhet. Dette medlem foreslår videre å øke de frie forskningsmidlene til Norges forskningsråd med 50 mill. kroner

Dette medlem viser til at Universitetet i Agder, Universitetet i Stavanger og Universitetet i Nordland som tidligere statlige høgskoler har hatt andre rammevilkår enn de etablerte universitetene og vitenskapelige høgskolene, spesielt når det gjelder forskningsfinansiering. Dette medlem foreslår derfor å øke forskningsbevilgningen til disse universitetene med til sammen 15 mill. kroner.

Dette medlem viser til regjeringens tidligere kutt på enkelte private høyskoler. Dette medlem vil peke på viktigheten av tilbudet som gis av private høyskoler i Norge. Dette medlem foreslår å bevilge 10 mill. kroner for å rette opp kuttene.

Trossamfunn

Dette medlem mener kirkepolitikken skal støtte opp under kirkens eget mål om å være en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.

Dette medlem viser til at det er lokalmenighetene som representerer kirken i lokalsamfunnene. Det er nå stor prestemangel i flere deler av landet og den lave statlige bevilgningen har ført til en kritisk situasjon i mange bispedømmer. Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningen med 30 mill. kroner for å sikre at prestetjenesten lokalt ikke blir svekket.

Dette medlem viser til at Stortinget har fastsatt at Trosopplæringsreformen skal være et 5-årig prosjekt løpende fra 1. januar 2004 og at reformen så skulle trappes opp de neste fem årene til 250 mill. kroner i 2003-kroner. Dette medlem har merket seg at veldig mange menigheter ennå ikke har fått tatt del i reformen. Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningen med 50 mill. kroner.

Dette medlem viser til at fellesrådene får store utfordringer knyttet til det vedtatte stat/kirke-forliket. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 2 mill. kroner til lokal omstilling i forbindelse med stat/kirke-forliket og til styrking av gravferdsforvaltningens kompetanse i møte med nye religioner.

Dette medlem viser til at mange kirker lider under år uten oppussing. Samtidig øker ikke regjeringen rammen for rentefrie lån i 2013. Dette medlem mener det er behov for sterkere grep for å sette i stand kirkene og foreslår derfor å øke rammen for rentefrie lån med 500 mill. kroner, samt å bevilge 15 mill. kroner til sentrale tiltak for kirkebygg.

Dette medlem viser til viktigheten av at kirken har tilgang til nye verktøy og virkemidler for å ivareta sitt samfunnsoppdrag. Dette medlem viser til at Kirkerådet og KA (Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon) i mer enn to år har forberedt en felles plattform for kirkens digitale kommunikasjon. Anskaffelsen har vært ute på anbud, og valg av leverandør er nå inne i sluttfasen. Dette medlem har merket seg at planene for en enhetlig nettsatsing for Den norske kirke nå står i fare for å stoppe helt opp i og med at det ikke er foreslått bevilget penger i budsjettet. Dermed er det fare for at viktig kompetanse og investeringer kan gå tapt. Dette medlem vil på denne bakgrunn bevilge 20 mill. kroner til IKT-satsningen i Den norske kirke.

Dette medlem foreslår å øke bevilgningen til Nidaros domkirke med 2 mill. kroner og til Oslo domkirke med 2 mill. kroner. Dette medlem mener begge disse domkirkene ivaretar viktige nasjonale oppgaver.

Dette medlem viser til at Sjømannskirken ved sin tilstedeværelse i mer enn 80 land og på alle kontinent representerer en viktig trygghetsfaktor for både turister og nordmenn bosatt i utlandet. Dette medlem vil understreke betydningen av dette arbeidet og registrerer at antall sosialsaker er økende. Dette medlem har merket seg at det er gap mellom antall årsverk i utearbeidet til Sjømannskirken og det antall som ligger til grunn for tilskuddet over statsbudsjettet. Dette medlem vil derfor øke antall årsverk det gis støtte og foreslår en økning i bevilgningen med 14 mill. kroner.

3.2.16.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 57 575 442 000 kroner under rammeområde 16, noe som er 2 246 723 000 kroner mer enn det som følger av regjeringens forslag.

Dette medlem vil påpeke at kunnskap er det viktigste Norge kan satse på i tiden som kommer, og at en slik satsing innebærer en sikring av fremtidig verdiskaping, velferd, demokrati og dannelse. For dette medlem er det et mål at Norge skal være en førsteklasses kunnskapsnasjon. Dette forutsetter at man sikrer gode og stabile rammebetingelser for grunnopplæring, høyere utdanning og forskning.

Forskning og høyere utdanning

Dette medlem vil særlig understreke betydningen av at man prioriterer forskning og høyere utdanning. Dette innebærer blant annet at norske forskningsmiljøer må settes i stand til å møte internasjonal konkurranse og holde et høyt internasjonalt nivå. Forskning og høyere utdanning er sektorovergripende og av stor samfunnsmessig betydning, og må prioriteres deretter. For dette medlem er det å satse på forskning og høyere utdanning å investere i framtida – på vei inn i kunnskaps- og lavutslippssamfunnet.

Økonomiske oppgangstider i forkant av den forrige finanskrisen muliggjorde en forsterket satsing på kunnskap og FoU. Dette medlem konstaterer at så ikke skjedde. Dette medlem viser til at regjeringspartiene – som både i opposisjon, valgkamper og gjennom Soria Moria-erklæringer har erklært at de vil satse på kunnskap – så langt har presentert syv statsbudsjett som samlet sett i liten grad følger opp ambisjonsnivået som etter dette medlems mening er nødvendig, og som sektoren etterspør.

Etter dette medlems syn har den rød-grønne regjeringen stått for en svært defensiv og lite framtidsrettet politikk innenfor kunnskapsfeltet, og konsekvensen av dette kan blant annet bli mindre verdiskaping, færre nye arbeidsplasser og en lavere evne til å finansiere fremtidig velferd.

Dette medlem registrerer at sentrale organisasjoner i Kunnskaps-Norge er lite fornøyde med regjeringens forslag til statsbudsjett for 2013. Forskerforbundet kaller dette «nok et svakt budsjett for høyere utdanning og forskning», mens Universitets- og høgskoleåret (UHR) påpeker at budsjettforslaget «gir verken økt strategisk handlingsrom eller vesentlig bidrag til styrking av UH-sektorens sentrale rolle i utviklingen av Kunnskaps-Norge verken på kort eller lang sikt» – for å nevne noen reaksjoner.

Dette medlem deler disse betraktningene, og merker seg særlig at de største postene innenfor forskning og høyere utdanning i statsbudsjettet i all hovedsak handler om bevilgninger knyttet til allerede tildelte studieplasser, internasjonale kontingenter og bevilgninger til bygg i UH-sektoren – dvs. driftsrelaterte kostnader. Dette medlem mener det er behov for en rekke bevilgningsøkninger utover dette.

Dette medlem viser til at de globale klimautfordringene er store, og krever økt forskningsinnsats. Etter dette medlems mening trenger vi mer forskning både på klimaendringer og virkningene av disse. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å bevilge 75 mill. kroner til en forsterket forskningssatsing på fornybare energiformer og klimatiltak.

Dette medlem vil understreke at institusjonene sliter med et stort etterslep i form av vedlikehold og innkjøp av nytt vitenskapelig utstyr, utskiftingstakten er økende, og det er liten tvil om at man må prioritere også dette området dersom man vil satse på forskning og kunnskap. Dette krever langsiktig opptrapping. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å styrke utstyrssatsingen over Forskningsrådets budsjett med ytterligere 75 mill. kroner.

Dette medlem mener at det er positivt at regjeringen i fjorårets statsbudsjett valgte å øke bevilgningen til fri prosjektstøtte fordelt av Norges forskningsråd, men etter dette medlems mening er ikke dette nok. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å styrke Norges forskningsråd med ytterligere 50 mill. kroner, for dermed å skape større handlingsrom når potten med frie midler skal fordeles.

Dette medlem mener nærings-ph.d.-ordningen – som skal bidra til å øke kunnskapsintensiteten i næringslivet og skape et tettere samspill mellom akademia og nærings- og samfunnsliv – må styrkes utover regjeringens forslag. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å bevilge 7,6 mill. kroner, noe som tilsvarer det offentliges andel av 50 nye nærings-ph.d. fra høsten 2013.

Dette medlem vil videre foreslå å bevilge 40 mill. kroner til å gjenopprette ordningen med tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats i Skattefunn som regjeringen fjernet i 2006, jf. omtale under rammeområde 9. I tillegg ønsker dette medlem å øke beløpsgrensene i Skattefunn-ordningen, jf. omtale under rammeområde 21.

Dette medlem vil også styrke den næringsrettede forskningen gjennom Forskningsrådets programmer med 200 mill. kroner, herunder 75 mill. kroner øremerket Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA). BIA er Forskningsrådets største program og en av norsk næringslivs viktigste samarbeidspartnere. 50 pst. av FoU-investeringene i Norge gjøres av bedrifter som har BIA som eneste finansieringskilde. BIA finansierer FoU-prosjekter som tar utgangspunkt i bedriftenes egne strategier og utfordringer, og

det er et betydelig potensial for flere realiserte prosjekter gitt at rammen økes.

Videre mener dette medlem at det er et stort potensial for FoU knyttet til arbeidskraftsbesparende teknologi til bruk i offentlig sektor, og særlig i helsesektoren. Dette vil øke effektiviteten i sektoren og dermed bedre både behandlingskapasitet og ikke minst frigjøre tilstrekkelig antall hender som det er og vil bli behov for i tiden som kommer. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn at Forskningsrådet igangsetter et program for forskning på arbeidskraftsbesparende teknologi i helsesektoren, med en ramme på 50 mill. kroner.

Dette medlem mener også det er et behov for en styrking av Forskningsrådets program for å bringe resultater fra offentlig finansierte forskningsinstitusjoner fram til markedet (FORNY2020). Programmet gir støtte til nystartede bedrifter og kommersialiseringsaktører (TTO-er). Dette medlem foreslår å øke bevilgningen til FORNY2020 med 50 mill. kroner.

Dette medlem viser i denne sammenheng også til forslag om styrking av satsingen på miljøteknologi (75 mill. kroner) og IFU/OFU-kontrakter (50 mill. kroner) under rammeområde 9.

Dette medlem viser til at Venstre sammen med de øvrige opposisjonspartiene tidligere har fremmet forslag om skattefritak for forskningsinstitutter som mottar statlig basisbevilgning, jf. bl.a. Dokument nr. 8:64 (2007–2008). Dette er fortsatt en aktuell problemstilling. Slik disse instituttene blir skattlagt bryter det etter dette medlems mening med den frie forskningen og den rolle instituttene skal ha. Sannsynligvis fører det også til mindre og dårligere forskning. Det er stikk i strid med ønsket om en levende norsk instituttsektor som bidrar med forskning på høyt nivå. Det rimer heller ikke med målsettingen om at kunnskapsoverføring mellom forskning og næringsliv skal styrkes. Dette medlem viser for øvrig til merknad og forslag vedrørende dette forhold under rammeområde 21.

Dette medlem mener det er svært viktig å øke studiekapasiteten ved universiteter og høyskoler, men merker seg at regjeringen heller ikke i budsjettforslaget for 2013 bevilger midler til nye studieplasser. Dette medlem mener det er forunderlig at det ikke settes av midler til nye studieplasser neste år all den tid vi bl.a. fra ulike SSB-framskrivinger vet at studenttallet vil øke dramatisk i årene som kommer. Søkertallene har, f.eks., økt med 7 150 bare fra 2011 til 2012. Det er med andre ord helt nødvendig å øke antallet studieplasser i 2013.

Dette tydeliggjør etter dette medlems mening behovet for en langsiktig plan for hvordan studentbølgen skal håndteres, økt antall studieplasser og ikke minst solide basisbevilgninger til institusjonene som skal motta studentene slik at kvaliteten opprettholdes. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å øke bevilgningene utover regjeringens forslag tilsvarende ytterligere 2 000 nye studieplasser fra og med høsten 2013.

Dette medlem viser til at når basisbevilgningene til universiteter og høyskoler over lengre tid ikke oppleves som tilstrekkelige av institusjonene, kan ikke dette sees på som noe annet enn et alvorlig anslag mot institusjonenes handlingsrom og frihetsgrad. Dette vil høyst sannsynlig medføre at institusjonene vil få ytterligere vanskeligheter med å følge opp Kvalitetsreformen, at forskningsinnsatsen svekkes og at både studenter og ansatte gis et dårligere tilbud. Når studenttallet i tillegg stiger, og øvrige utgifter ikke kompenseres tilstrekkelig, sier det seg selv at institusjonene fort vil komme i en varig skvis i forhold til pålagte oppgaver og finansieringen av disse.

På denne bakgrunn foreslår dette medlem å samlet bevilge 200 mill. kroner til en direkte styrking av basisbevilgningene i universitets- og høyskolesektoren, hvorav 15 mill. kroner av styrkingen (7,5 pst.) øremerkes private høyskoler, noe som er i tråd med behovet i sektoren gitt tidligere års bevilgningsprofil i budsjettsammenheng. Dette medlem vil understreke at denne bevilgningen også skal finansiere en opptrapping av basisbevilgningene til de «nye» universitetene – Universitetet i Stavanger, Universitet i Agder og Universitetet i Nordland – i tråd med innmeldte behov, slik at man i løpet av en viss tid oppnår en likeverdig finansiering mellom de nye og de allerede etablerte universitetene.

Dette medlem merker seg videre at det i regjeringens forslag ikke er satt av midler til noen nye rekrutteringsstillinger i 2013. Dette vil potensielt sett kunne innebære at det ikke blir bevilget midler til noen nye rekrutteringsstillinger de fire siste ordinære budsjettbehandlingene. Sett i lys av at behovet for forskerutdannet personale ved institusjonene er stort og vil øke betydelig i årene som kommer, er dette svært underlig. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 151 mill. kroner til opprettelse av ca. 500 nye stipendiatstillinger fra høsten 2013, forholdsmessig fordelt på offentlige og private institusjoner. De nye universitetene skal hensyntas særskilt i forbindelse med tildeling av rekrutteringsstillinger, i tråd med innmeldte behov.

Etter dette medlems mening er det også viktig å sikre et tilstrekkelig antall postdoktorstillinger, slik at doktorgradsstipendiater etter avlagt doktorgrad har mulighet til å få en rekrutteringsstilling ved en utdannings- eller forskningsinstitusjon i påvente av en fast stilling. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 30,2 mill. kroner til opprettelse av ca. 100 nye postdoktorstillinger f.o.m. høsten 2013, forholdsmessig fordelt på offentlige og private institu-

sjoner. De nye universitetene skal hensyntas særskilt i forbindelse med tildeling av rekrutteringsstillinger, i tråd med innmeldte behov.

Dette medlem viser til at regjeringen avviklet gaveforsterkningsordningen fra og med budsjettåret 2012. Begrunnelsen for dette var, ifølge budsjettproposisjonen for Kunnskapsdepartementet for 2012, at «… det er usikkert i kva grad gåveforsterkningsordninga løyser ut ekstra gåver frå det private.» Videre uttalte daværende statsråd Aasland bl.a. følgende til DN 17. oktober 2011:

«Det er to viktige grunner til at vi har foreslått å avvikle gaveforsterkningsordningen. Vi så at pengene vi bevilget årlig, ikke ble brukt opp. For det andre er vi litt usikre på hvor godt vi har truffet med ordningen. Det er usikkert om den har bidratt til å øke gavene fra private givere til forskning.»

Dette medlem stiller seg fortsatt uforstående til påstanden om at ordningen ikke har bidratt til å øke gavene fra private givere til forskning. Mellom 2006 og 2012 har privatpersoner, bedrifter og stiftelser gitt ca. 1,289 mrd. kroner til forskning ved ulike offentlige institusjoner. Gavene har ført til at staten har lagt 322 mill. kroner på toppen i gaveforsterkning. Det er således helt åpenbart at gaveforsterkningsordningen har vært essensiell for å bidra til en rekke viktige FoU-prosjekter i Norge. I den grad det skulle finnes en motivasjon for å legge ned ordningen må det, etter dette medlems mening, være at den rød-grønne regjeringen av ideologiske årsaker ikke ønsker private bidrag til norsk FoU.

Dette medlem registrerer at rammen for gaveforsterkningsordningen ikke har blitt benyttet fullt ut de senere år. En naturlig konsekvens av dette burde være å forsterke insentivene for private givere, herunder å vurdere innretningen på beløpsgrenser mv., fremfor å legge ned ordningen. Dette medlem mener at også høyskoler og universitetssykehus bør inkluderes i ordningen.

Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å bevilge 60 mill. kroner til en gjeninnføring og en styrking av gaveforsterkningsordningen.

Dette medlem viser videre til at regjeringen la ned Fondet for forskning og nyskaping i statsbudsjettet for 2012. Dette medlem var sterkt imot dette, og viser til at en samlet opposisjon foreslo en ny type fondskonstruksjon innenfor rammen av Statens pensjonsfond utland (SPU), hvilket bl.a. innebærer at det innenfor SPU øremerkes et Forskningsfond på minst 100 mrd. kroner. Hvert år kan avkastning tilsvarende 4 pst. benyttes til forskningsformål over statsbudsjettet. Retningslinjene for bruken av forskningspengene videreføres, men det legges til grunn at grønn teknologi skal være et prioritert område. Øremerking av pengene påvirker ikke forvaltningen av pengene i SPU, men innebærer at handlingsregelens intensjon om bruken av oljepenger i større grad oppfylles. Dette medlem viser for øvrig til omtale og forslag om unitisering under rammeområde 12.

Dette medlem viser til behovet for en styrking av havforskningen. Avstanden mellom hva som kreves av leveranser fra Havforskningsinstituttet, og hva som er mulig å levere med tildelte økonomiske rammer, er økende. Eksempler på dette er blant annet viktig underlagsmateriale i forbindelse med den forestående oppdateringen av forvaltningsplanene for Barentshavet og Norskehavet, samt økt kunnskap om marginale bestander som er viktige i økosystemet. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å øke bevilgningene til ressursforskning med 20 mill. kroner.

Dette medlem viser til tidligere forslag fra Venstre om å øke kompetansen i barnevernet, jf. Dokument 8:85 S (2010–2011). Alle partier på Stortinget var i debatten om dette representantforslaget enig i at det er viktig å styrke førstelinjetjenesten i barnevernet og at kompetanse er en av de aller viktigste byggesteinene i et godt barnevern. Dette medlem viser til at barnevernspedagogutdanningen i dag er plassert i den laveste finansieringskategorien (kategori F). I praksis betyr dette at studentene får lite individuell oppfølging, det er få seminarer i smågrupper og lite veiledning. Dette medlem mener det er uheldig at det ikke satses på å øke fagkompetansen til fremtidige barnevernsansatte og mener at en satsing på bedre barnevernutdanning er en måte å øke kompetansen i barnevernet. På denne bakgrunn foreslår dette medlem at innplassering av barnevernspedagogutdanning endres fra finansieringskategori F til kategori D, og at det bevilges 44,7 mill. kroner til dette formål.

Dette medlem viser til at Venstre har foreslått å opprette femårig lærerutdanning flere ganger i løpet av forrige og inneværende periode på Stortinget. Dette medlem viser i denne forbindelse til at Høgskolen i Østfold har et nasjonalt senter for fremmedspråkopplæring, og at høgskolen derfor bør få midler til å utvikle en femårig lærerutdanning innen disse fagene. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å bevilge 6,4 mill. kroner til oppstart av forsøk med femårig grunnskolelærerutdanning (5–10) med fokus på fremmedspråk ved Høgskolen i Østfold.

Dette medlem merker seg at regjeringen foreslår en rekke bevilgninger til ulike byggeprosjekter i UH-sektoren i sitt budsjettforslag for kommende år. Til tross for dette er det likevel en rekke prosjekter som er høyt prioritert som ikke får den ønskede fremdriften som en følge av regjeringens budsjettforslag. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å samlet bevilge 150 mill. kroner i ekstrabevilgning for

å sikre hurtigere fremdrift i realisering av særlig følgende bygg- og utviklingsprosjekter:

– Igangsettelse av nytt veksthus på Tøyen (UiO)
– Utlysing av arkitektkonkurranse og forberedelse Life Science-prosjekt (UiO)
– Startbevilgning nytt teknologibygg (Høgskolen i Sør-Trøndelag)
– Oppstartbevilgning til rehabilitering/ny aula (UiB)
– Forprosjektering Ocean Space Senter (Trondheim)
– Etablering av Nasjonalt senter for velferdsteknologi (Høgskolen i Gjøvik).

Studenter

Dette medlem merker seg at regjeringen, til tross for lovnader fra samtlige rød-grønne partier i valgkampen 2009, heller ikke denne gang foreslår å innføre 11 måneders studiestøtte for studenter. Dette punktet, som både Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har programfestet, er heller ikke en del av Soria Moria II. Det er etter dette medlems mening en gåte hvordan regjeringspartiene har forhandlet bort et punkt i regjeringserklæringen som de samme partiene har programfestet. Dette medlem ønsker å innfase 11 måneders studiestøtte for studenter.

Dette medlem mener videre at studiestøtten for 2013–2014 må indeksreguleres med utgangspunkt i støttenivået i 2005, og foreslår å bevilge 50,3 mill. kroner til dette formål. Dersom basisstøtten prisjusteres for studieåret 2005–2006 og alle påfølgende år, vil dette innebære en økning av basis-støtten i 2013 med om lag 1 700 kroner i året i forhold til nivået i foreslått budsjett.

Dette medlem viser til behovet for å oppdatere regelverket for sykemelding av studenter, jf. Dokument 8:86 S (2011–2012). Dagens sykestipend gjennom Lånekassen gis inntil 4,5 måneder pr. undervisningsår. Dette medlem ønsker å utvide denne ordningen til 12 måneder, og foreslår å bevilge 5,6 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem viser til at 23 studentsamskipnader i Norge driver til sammen om lag 2 400 barnehageplasser for barn av studenter. Studentsamskipnadenes barnehagetilbud er spesielt rettet mot barn av foreldre som er i høyere utdanning, med de spesielle behov deres situasjon medfører. Dette medlem vil understreke betydningen studentbarnehagene har som velferdstilbud, og foreslår å øke bevilgningene til studentbarnehager over kap. 270 post 74 med 5 mill. kroner.

Dette medlem vil videre påpeke viktigheten av internasjonalisering av høyere utdanning, og minne om Stortingets målsetting om flere utenlandsstudenter. Dette medlem vil påpeke at norske studenter siden 1985 har måttet ta studier i USA uten studiestøtte til det såkalte «freshman-året». Dette har vært en medvirkende faktor til at antallet norske studenter i USA i det overveiende har vært synkende etter 1985. Etter dette medlems mening er det svært viktig å øke antallet norske studenter i USA, og samtidig sikre at det å ta en bachelorgrad ved et amerikansk lærested ikke bare er forbeholdt dem med god personlig økonomi.

Dette medlem viser til at regjeringen i 2012 innførte en ny ordning med støtte til språkopplæring for studenter i BRIK-landene. Dette er positivt, men den nye ordningen innebærer imidlertid ikke en fullgod støtteordning for studenter som ønsker å ta første års utdanning i BRIK-landene. Dette medlem mener det er viktig at norske utenlandsstudenter blir oppmuntret til og har en reell mulighet til å studere i land i Asia, Sør-Amerika og Afrika.

Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å samlet bevilge 12,9 mill. kroner for å gjeninnføre støtte til freshman-året i USA og gi studenter reell mulighet til første års utdanning i ikke-vestlige land.

Dette medlem viser til at regjeringen vil finansiere om lag 1 000 studentboliger i 2013. Gitt presset på leiemarkedet, mener dette medlem at det er behov for en kraftig økning i bevilgningene til studentboliger utover dette de kommende årene. Dette medlem vil på denne bakgrunn foreslå en bevilgning på 250,2 mill. kroner for å sikre en dobling i utbyggingstakten utover regjeringens forslag allerede neste år, dvs. at det skal bygges 2 000 studentboliger i 2013, noe som også er i tråd med behovet meldt fra Norsk Studentorganisasjon (NSO).

Grunnopplæringen

I tråd med satsingen på forskning og høyere utdanning vil dette medlem samtidig påpeke betydningen av en vedvarende og sterk satsing på grunnopplæringen. Skolen er en av våre viktigste oppdragende og «dannende» samfunnsinstitusjoner, som skal formidle kunnskap, allmenndannelse, verdier og kulturarv. Dette medlem vil understreke at læreren er den aller viktigste innsatsfaktoren for elevenes læring.

Dette medlem mener det er av avgjørende betydning at vi har kompetente og motiverte lærere i grunn- og videregående skole. I vårt moderne samfunn er det et stadig økende behov for kontinuerlig å oppdatere seg i forhold til sitt eget fagfelt, og lærere som yrkesgruppe er intet unntak. Dette medlem vil derfor påpeke at det er nødvendig for lærere i grunn- og videregående skole å ha mulighet til systematisk å både fornye og komplettere sin fag- og yrkeskompetanse. Dette medlem viser til tidligere forslag fra Venstre i Dokument nr. 8:81 (2005–2006)

om å innføre et kompetanseår for lærere i grunn- og videregående skole, samt Dokument nr. 8:47 (2007–2008) om et lærerløft for lærere i grunn- og videregående skole.

Dette medlem merker seg at regjeringen i noen grad har etterkommet Venstres ønske om å få på plass en systematisk ordning for videreutdanning av lærere, men at dimensjonene i ordningen er langt under det Venstre har tatt til orde for. Dette medlem vil understreke at det er behov for en forpliktende opptrappingsplan for hvordan man kan øke antallet lærere som omfattes av systemet for videreutdanning utover regjeringens ambisjonsnivå på 1 850 lærere pr. år. Dersom alle lærere i norsk skole skal få videreutdanning i en eller annen form vil det ta et sted mellom 30 og 40 år i henhold til regjeringens ambisjoner – og det er ikke godt nok.

Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å bevilge 350 mill. kroner utover regjeringens forslag til kompetanseheving av lærere, noe som vil gi langt flere lærere muligheten til kompetansehevende videreutdanning, jf. Dokument nr. 8:81 (2005–2006) og Dokument nr. 8:47 (2007–2008). Dette medlem vil understreke at Venstre har som primærposisjon at alle lærere på alle trinn skal ha rett og plikt til kompetansehevende videreutdanning med jevne mellomrom – uten reduksjon i lønn, dvs. at stat og lokal skoleeier skal stå for alle kostnader – og at en slik ordning gradvis skal innfases.

Dette medlem viser videre til Dokument 8:145 S (2009–2010), jf. Innst. 26 S (2010–2011), om å øke den statlige finansieringen knyttet til dagens ordning for videreutdanning av lærere, for på denne måten å bidra til at flere lærere får videreutdanning. Dette medlem merker seg at kunnskapsministeren – til tross for sin gjentatte avvisning av nevnte representantforslag fra Venstre – i fjor endelig gikk inn for at staten skal ta en noe større del av regningen for videreutdanning av lærere, og således støtter intensjonen i forslaget.

Dette medlem viser til at staten har økt sin støtte til videreutdanning av lærere fra 40 til 50 pst., mens lærerne må bidra med 5 pst. mer av kostnadene fra og med høsten 2012. Kommunene må på sin side dekke 25 pst. Etter dette medlems mening burde staten bidratt med mer enn 50 pst. av kostnadene i en overgangsperiode for å få opp antallet lærere som tar videreutdanning. Det er også uheldig å skyve en større del av regningen over på lærerne. Dette medlem vil minne om at det ikke er av vond vilje at mange kommuner ikke har evnet å bidra med flere midler til lærernes kompetanseheving. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å bevilge 62,5 mill. kroner over kap. 226 post 21 for å øke den statlige andelen av videreutdanningskostnadene for lærere fra 50 pst. til 60 pst. fra og med 1. januar 2013, noe som også vil muliggjøre at et høyere antall lærere får videreutdanning innenfor dagens ordning.

Etter dette medlems mening er mangelen på lærere en av de største utfordringene norsk skole står overfor i årene som kommer. Norge vil mangle om lag 1 000 lærere pr. år i forhold til behovet de nærmeste årene – og enda flere dersom man fortsetter å utvide timetallet i grunnskolen.

Dette medlem mener at det utover GNIST-kampanjen må etableres andre tiltak for å sikre tilstrekkelig mange lærere i norsk skole. Dette medlem viser i denne sammenheng til Dokument nr. 8:68 (2006–2007), jf. Innst. S. nr. 239 (2006–2007), om å utarbeide forpliktende nasjonale rekrutteringsplaner for å sikre tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i grunn- og videregående skole. I representantforslaget påpekes det at minimum fire elementer må vektlegges i utarbeidelsen av en nasjonal rekrutteringsplan for lærere. For det første må planen inneholde strategier for å gjøre læreryrket mer attraktivt og dermed få flere til å velge å bli lærere. For det andre må det utvikles strategier for å rekruttere lærere fra andre relevante yrker, f.eks. gjennom å etablere særskilte pedagogiske kvalifiseringsstipend. For det tredje må man styrke og sikre systematisk kompetanseheving hos lærere. For det fjerde må man igangsette målrettede seniortiltak for å beholde verdifull kompetanse lengst mulig i skolen.

Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å bevilge 75 mill. kroner til utarbeidelse og oppstart av forpliktende nasjonale rekrutteringsplaner for å sikre tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i grunn- og videregående skole. Hovedfokuset skal legges på å etablere stipendordninger for å tiltrekke potensielle lærere fra andre yrker, samt ulike seniortiltak for å beholde lærerne som allerede er i skolen lengst mulig i yrket.

Dette medlem støtter regjeringen i synet på at det er behov for økt lærertetthet på ungdomstrinnet og en ekstra bevilgning til dette tiltaket på 157 mill. kroner i statsbudsjettet for 2013.

Dette medlem er imidlertid kritisk til innretningen av ordningen. Gjennom en 100 pst. statlig finansiering av lærerstillinger i bestemte skoler i bestemte kommuner, belønner i realiteten regjeringen skoler og kommuner som ikke har prioritert elever og skole, men andre tiltak på bekostning av kommuner som har gjort det motsatte.

Dette medlem mener at det ville være langt bedre å innrette ordningen slik at den innebærer statlig tilbud om 50 pst. finansiering av lærerstillinger i kommuner med lav lærertetthet. En slik innretning vil ha flere fordeler i forhold til regjeringens opplegg; den vil utløse og være insentiv til lokal prioritering, den vil gi større fleksibilitet innenfor den enkelte kommune og de bevilgede midlene vil strekke dob-

belt så langt. En slik innretting vil dermed være bedre enn den foreslåtte, sett i forhold til det dette medlem oppfatter også er regjeringens intensjon – nemlig generelt økt lærertetthet på ungdomstrinnet.

Dette medlem viser til at også KS uttrykte seg kritisk til innretningen på ordningen under finanskomiteens høring om statsbudsjettet 2013.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre innretningen av tilskuddsordningen til lærere i ungdomsskolen slik at det gis et tilbud om 50 pst. finansiering av lærerstillinger i kommuner med lav lærertetthet.»

Ved siden av den kommende lærermangelen er frafall den største utfordringen norsk skole står overfor. Dette medlem viser i denne forbindelse til Dokument 8:4 S (2009–2010), jf. Innst. 190 S (2009–2010), om forsterket innsats mot frafall i skolen. I tråd med representantforslaget foreslår dette medlem flere konkrete tiltak i statsbudsjettet for kommende år som vil bidra til en forsterket innsats mot frafall.

Mange ulike instanser rundt om i kommunene skal ta seg av det forebyggende arbeidet knyttet til barn og unge med problemer, uten noe koordinerende eller overordnet styring. Dette medlem ønsker derfor å styrke forebyggingsarbeid og samhandling på en rekke områder for å forhindre fattigdom og gi alle så like levekår som mulig. For å gjøre samarbeidet bedre ønsker dette medlem å prøve ut prosjekter med koordinering av barnevern, helsetjeneste og skole rundt den enkelte elev for dermed å redusere frafall i skolen. Dette medlem foreslår i første omgang å bevilge 25 mill. kroner til disse tiltakene.

En del elever i norsk skole har lese- og skrivevansker. I en stadig mer teoribasert skole kan dette føre til manglende kompetanse og dermed vanskeligheter med å komme inn på arbeidsmarkedet. For å motvirke dette foreslår dette medlem å igangsette en prøveordning med prosjektstøtte for ytterligere å hjelpe elever med lese- og skrivevansker. Ordningen skal administrereres av Utdanningsdirektoratet, og alle skoler kan søke om støtte til mindre prosjekter – gjerne i samarbeid med frivillige organisasjoner. Innsatsen skal også sees i sammenheng med forslaget om bedre samhandling mellom barnevern, helsetjeneste og skole. Dette medlem foreslår å bevilge 25 mill. kroner til prøveordningen.

Dette medlem mener også at det er nødvendig å styrke kvaliteten og kompetansen i rådgivningstjenesten, og viser i denne forbindelse blant annet til den brede omtalen av skolerådgivning i Innst. S. nr. 164 (2006–2007), jf. St.meld. nr. 16 (2006–2007). På denne bakgrunn foreslår dette medlem å styrke rådgivningstjenesten med 25 mill. kroner. Dette medlem viser også til forslag fra Venstre om å innføre en egen profesjonsutdanning for karriereveiledere, jf. Dokument 8:111 S (2011–2012).

I tillegg viser dette medlem til tiltaket «skole på byggeplassen», som også er relevant ift. frafallsbekjempelse, nærmere omtalt under rammeområde 7.

Dette medlem mener også det er nødvendig å sikre at lærlinger reelt får en mulighet til å ta læretiden sin i bedrift. Dette medlem viser i denne forbindelse til forslag om å fjerne arbeidsgiveravgiften for lærlinger fra 1. januar 2013 (rammeområde 22) og å øke lærlingtilskuddet (rammeområde 18).

Dette medlem viser videre til behovet for å styrke oppfølgingen av elevene i skolen fra andre enn lærerne. Dette medlem mener at målet må være 1 000 nye helsesøstre, kuratorer og psykologer i skolen de kommende fire årene. Dette vil være avgjørende både for å forebygge frafall i skolen og for å sikre god elevhelse. Dette medlem viser i denne forbindelse til forslag om å samlet bevilge 125 mill. kroner til dette formål under rammeområde 15 og rammeområde 18.

Dette medlem viser til at Venstre i budsjettbehandlingene i foregående periode gjennomgående har foreslått høyere bevilgninger enn regjeringen til leksehjelpstiltak. Dette medlem mener at leksehjelp er et viktig tiltak som gir bedre tilrettelegging av opplæringen for den enkelte elev. Dette forutsetter imidlertid at leksehjelpen er riktig innrettet.

Dette medlem viser til at Stortingets flertall har lovfestet gratis leksehjelp for elever på 1.–4. trinn og SFO, men at Venstre har stemt mot dette, jf. Innst. 279 L (2009–2010). Dette medlem mener at leksehjelpsordningen som er innført i beste fall kan karakteriseres som en uklar ordning som er «pådyttet» skoleeierne. Dette medlem er kjent med at mange er kritiske til innretningen av dagens lovfestede ordning. Dette medlem mener at det er betenkelig å innføre en lovfestet ordning som skal gi leksehjelp med ufaglærte, og endog binde denne opp i leksehjelp kun for 1.–4. trinn når mange elever, foreldre og skoler ser det som mer hensiktsmessig med leksehjelp på ungdomstrinnet.

Dette medlem går på denne bakgrunn mot forslaget om bevilgningen til regjeringens leksehjelpopplegg i 2013. Dette medlem vil i stedet foreslå å bevilge 175 mill. kroner til leksehjelpstiltak i regi av skoleeiere og frivillige organisasjoner, hvor kommunene skal være den koordinerende part. Kommunene bør prioritere å tilby leksehjelp på ungdomstrinnet fremfor 1.–4. trinn, og sikre at leksehjelperne har tilfredsstillende faglig kompetanse.

Dette medlem mener at friskoler bidrar med nytenkning og gir nye erfaringer om pedagogikk og

organisasjonsformer, samtidig som de gir familier valgfrihet til å finne det undervisningstilbudet som passer best for egne barn. På sikt ønsker dette medlem en offentlig finansiering av friskolene tilsvarende 90 pst. av driftstilskuddet en offentlig skole får, i tillegg til dekning av kapitalkostnader, og vil komme tilbake til dette i senere budsjettbehandlinger. I denne budsjettbehandlingen foreslår imidlertid dette medlem å bevilge 15 mill. kroner til dekning av friskolenes kapitalkostnader.

Dette medlem viser til at regjeringen i budsjettforslaget for 2013 har fjernet særtilskuddet Kongshaug Musikkgymnas har mottatt siden 2003, «på bakgrunn av omsynet til lik handsaming av skolar». Konsekvensen er at Kongshaug Musikkgymnas mister en særdeles viktig bevilgning med de konsekvenser dette har for både elever og tilsatte midt i skoleåret. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å bevilge 3,2 mill. kroner for å sikre et fortsatt utdanningstilbud ved Kongshaug Musikkgymnas. Dette medlem vil understreke betydningen av at like skoletilbud behandles likt i tilskuddssammenheng, men at dette ikke skal innebære at etablerte tilbud blir fratatt bevilgningen.

Dette medlem viser til programmet Basiskompetanse i arbeidslivet (BKA). Programmet bidrar til å heve kompetansen blant personer med svake grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving, regning og IKT. Det er stor pågang fra virksomheter om støtte. Samtidig er det bekymringsfullt at et stort antall voksne fortsatt har problemer knyttet til sviktende lese- og skriveferdigheter. Dette fører ofte til problemer med å mestre jobb og hverdagsliv. På bakgrunn av de positive erfaringene med programmet og de mange kvalifiserte søknadene, vil dette medlem foreslå en ytterligere styrking av bevilgningene til BKA-programmet med 15 mill. kroner.

Dette medlem viser til at studieforbundene har som hovedoppgave å tilby opplæring ubundet av pensum og eksamener, men også å gi formell kompetansegivende utdanning som supplement og alternativ til det offentlige utdanningssystemet. Deres viktigste fortrinn er å være en åpen og tilgjengelig læringsarena for alle. Dette medlem viser til at frivillige organisasjoner gjennom studieforbundene bidrar med samfunnsnyttig innsats og kompetanseheving rettet mot voksne og målgrupper med spesielle behov som f.eks. funksjonshemmede. Dette medlem mener studieforbundene blant annet driver et uvurderlig arbeid når det gjelder demokratiopplæring, å skape møtesteder og å ta vare på kultur, tradisjoner og mangfold. Etter at den nye voksenopplæringsloven trådte i kraft kan studieforbundene vise til økende aktivitet, i tråd med intensjonene i loven. For at studieforbundenes aktivitet ikke skal svekkes i 2013 må budsjettet kompensere for prisveksten. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å øke bevilgningen til studieforbundene med 5 mill. kroner.

Dette medlem viser til det viktige arbeidet som utføres av freds- og menneskerettssentrene i Norge. Dette medlem er kjent med at bl.a. Raftostiftelsen har behov for utvidede rammer for å sikre den videre driften, og vil henstille til regjeringen om å bidra til dette i kommende budsjettbehandlinger. Dette medlem vil også trekke frem Stiftelsen Arkivet, lokalisert i Kristiansand, som har mange besøkende og bidrar med viktig historisk refleksjon og historieformidling mellom generasjoner. Dette medlem er kjent med behovet for et styrket driftstilskudd for Stiftelsen Arkivet, og foreslår på denne bakgrunn å øke bevilgningen med 3,4 mill. kroner.

Dette medlem er enig i intensjonen om gratis læremidler i den videregående skolen, men mener at den eksisterende ordningen ikke er god nok, og i praksis er blitt en byråkratisk utlånsordning som er ressurskrevende for administrasjonen og upraktisk for elevene. Dette medlem går derfor imot de foreslåtte bevilgningene til gratis læremidler, og foreslår heller å innføre behovsprøvd stipend for læremidler i videregående skole. Maksimalt stipend økes til 600 kroner pr. måned, og er et mer målrettet tiltak som vil hjelpe dem som trenger det mest.

Dette medlem ønsker heller ikke å prioritere utvidet timetall i grunnskolen, all den tid vi står overfor store utfordringer knyttet til lærermangel og kompetanseheving blant lærere, og viser til tidligere budsjettbehandlinger hvor Venstre har stemt mot timetallsutvidelser. For neste års statsbudsjett foreslår dette medlem å reversere timetallsutvidelsen som ble innført i 2010. Dette medlem ønsker å omprioritere disse midlene til bruk i en målrettet satsing på rekruttering og kompetanseheving av lærere, jf. ovenfor.

Dette medlem går videre imot regjeringens opplegg for gratis frukt og grønt i skolen, jf. bl.a. Venstres merknader i Innst. S. nr. 230 (2006–2007), og vil avvikle dagens ordning f.o.m. høsten 2013. Dette medlem mener at det ut fra dagens budsjettsituasjon vil være mer hensiktsmessig å foreta en omlegging av mva.-systemet ved å fjerne mva. for frukt, grønt og økologiske mat f.o.m. 1. juli 2013, jf. omtale under rammeområde 21. Dette vil gagne hele befolkningen, også elevene, og er et viktig helse- og forbrukerpolitisk grep. Dette medlem viser videre til at mange kommuner heller ikke ønsker den lovpålagte ordningen med frukt og grønt i skolen.

Dette medlem går også mot forslaget fra regjeringen om å innføre en gratis uketime med kulturskoletilbud i skole- eller SFO-tida på barnetrinnet fra høsten 2013. Dette medlem oppfatter dette forslaget som en del av den rød-grønne heldagsskolesatsingen. Dette medlem viser til at flere kom-

muner allerede har et slikt opplegg, basert på lokale prioriteringer. Dette medlem viser for øvrig til Venstre prioriteringer under rammeområde 3 vedr. et forsterket kulturtilbud – også rettet mot barn og unge.

Dette medlem vil understreke viktigheten av at skolebygg er universelt utformet. Dette medlem viser til at Kommunal- og regionaldepartementet i 2010 fikk utarbeidet en rapport fra VISTA for å beregne kostnadene ved å innføre krav til universell utforming av undervisningsbygg. Dersom målet skulle nås innen utgangen av 2025, ble kostnadene for universell utforming av skolebygg anslått å utgjøre om lag 1,8 mrd. kroner for kommunene og 0,9 mrd. kroner for fylkeskommunene. Dette medlem viser til forslag om å bevilge 225 mill. kroner som en opptrappingsbevilgning knyttet til dette arbeidet, nærmere omtalt under rammeområde 18.

3.2.16.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 16

Det vises til avsnitt 3.3 nedenfor for samlet oppsummering av forslag til netto rammevedtak.

3.2.17 Rammeområde 17 (Transport og kommunikasjon), under transport- og kommunikasjonskomiteen

3.2.17.1 Sammendrag

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
	Utgifter rammeområde 17 (i hele tusen kroner)	
456	Direktoratet for nødkommunikasjon	1 234 883
1062	Kystverket	2 497 990
1070	Samfunnet Jan Mayen og Loran-C	44 187
1300	Samferdselsdepartementet	207 200
1301	Forskning og utvikling mv.	235 500
1310	Flytransport	673 000
1311	Tilskudd til regionale flyplasser	30 900
1313	Luftfartstilsynet	189 800
1314	Statens havarikommisjon for transport	62 500
1320	Statens vegvesen	21 047 300
1330	Særskilte transporttiltak	1 532 800
1350	Jernbaneverket	11 372 700
1351	Persontransport med tog	2 921 300
1354	Statens jernbanetilsyn	73 700
1370	Posttjenester	353 000
1380	Post- og teletilsynet	202 300
1561	IKT-politikk	27 195
1562	Internasjonalt IKT-samarbeid og utviklingsprogram	38 183
	Sum utgifter rammeområde 17	**42 744 438**
	Inntekter rammeområde 17 (i hele tusen kroner)	
3456	Direktoratet for nødkommunikasjon	96 559
4062	Kystverket	10 384
4070	Samfunnet Jan Mayen og Loran-C	5 037
4300	Samferdselsdepartementet	2 300
4313	Luftfartstilsynet	140 400
4320	Statens vegvesen	505 100
4350	Jernbaneverket	654 600
4354	Statens jernbanetilsyn	15 000

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
4380	Post- og teletilsynet	164 400
5619	Renter av lån til Oslo Lufthavn AS	157 800
5624	Renter av Svinesundsforbindelsen AS	32 000
	Sum inntekter rammeområde 17	**1 783 580**
	Sum netto rammeområde 17	**40 960 858**

3.2.17.2 Komiteens merknader

3.2.17.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, foreslår at ramme 17 settes til 40 958 858 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 2 mill. kroner. For nærmere redegjørelse for reduksjonen, vises det til flertallsmerknaden i avsnitt 2.1.2.

3.2.17.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett foreslår at ramme 17 settes til 44 760 858 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 3 800 000 000 kroner.

Moderne, sikre og miljøvennlige veier

Disse medlemmer viser til at mens regjeringen i 2013 bare vil bruke 6,75 mrd. kroner av statsbudsjettet til å investere i riksveiene, skal bompengeselskapene finansiere veier for 9,25 mrd. kroner. Det må bilistene betale tilbake i dyre dommer med både rente- og innkrevingskostnader. Disse medlemmer mener at regjeringens planer heller ikke er særlig ambisiøse, for de vil bare bygge 15 km ny firefeltsvei i 2013. Disse medlemmer mener at bilistene betaler mer enn nok til staten i bilrelaterte avgifter, og at bompenger derfor er en tilleggsskatt. Disse medlemmer fremmer forslag om å slette bompengeselskapenes gjeld allerede i 2012-budsjettet gjennom den såkalte nysalderingen som Stortinget behandler helt på slutten av året, slik at bommene fjernes fra 1. januar 2013.

Disse medlemmer ønsker i motsetning til regjeringen å bygge landet, og setter av 11,6 mrd. kroner utover regjeringens rammer til riksveiinvesteringer. Av dette skal 10 mrd. kroner gå til oppstart av prosjekter som innebærer sammenhengende motorvei på følgende strekninger:

E39	Kristiansand–Stavanger	1 500 000 000
E18	Oslo–Kristiansand	700 000 000
E6	Oslo–Trondheim	3 100 000 000
E39	Stavanger–Bergen	1 400 000 000
E134	Oslo–Bergen	2 900 000 000
E18	Oslo–Ørje	200 000 000
Rv2	Kongsvinger–Magnor	200 000 000
	Sum strekninger	10 000 000 000

De resterende 1,6 mrd. kronene vil disse medlemmer bruke på nye riksveiprosjekter i hele landet. Effektiv fremdrift forutsetter at planprosessen endres ved å bruke statlig regulering, at antall høringsinstanser reduseres, og at mer av planleggingen overlates til entreprenørene. Investeringer i denne størrelsesorden vil gi dynamiske effekter, men disse er vanskelig å tallfeste de første årene. Ifølge Cambridge Systematics vil én krone investert i hovedveinettet gi 3,49 kroner tilbake. I tillegg til rikveiinvesteringene, fremmer disse medlemmer forslag om 2 mrd. kroner ekstra til fylkesveiinvesteringer, 1,1 mrd. kroner ekstra til vedlikehold av riksveier, 900 mill. kroner ekstra til trafikksikkerhetstiltak, 500 mill. kroner ekstra til rassikring, 100 mill. kroner til uforutsette skred og ras og 50 mill. kroner til en belønningsordning for trygge skoleveier.

Jernbane

Disse medlemmer satser på jernbanen der denne har sin styrke; godstransport over lange avstander og persontransport i tettbefolkede områder. Disse medlemmer prioriterer derfor dobbeltspor på Intercity-triangelet Oslo–Halden, Oslo–Skien og Oslo–Lillehammer der det i dag gjenstår å igangsette bygging av 229 km dobbeltspor, og prioriterer i tillegg krysningsspor for lange godstog. Disse medlemmer fremmer forslag om 3,4 mrd. kroner mer enn regjeringen til jernbaneinvesteringer i Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2013, og dette er en økning på 65 pst. i forhold til regjeringens budsjett. Av disse 3,4 mrd. kronene fordeles 3 mrd. kroner til bygging av dobbeltspor i Intercitytriangelet på følgende måte:

Oslo–Skien	1 300 000 000
Oslo–Halden	600 000 000
Oslo–Lillehammer	1 100 000 000

Disse medlemmer øker samtidig bevilgningen til vedlikehold av jernbanen med 250 mill. kroner, og kutter utbyttet fra NSB på 176 mill. kroner slik at selskapet får økte ressurser til å investere i nye tog.

Storbypakke og kollektiv

Transportløsningene for landets største byer – Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim – er svært viktige for verdiskaping over hele landet. Høy vekst i byene betyr at det er et stort udekket behov for investeringer i veier og kollektivløsninger. Disse medlemmer ønsker derfor å opprette et eget storbyfond på 100 mrd. kroner, der avkastningen skal kunne brukes til lønnsomme infrastrukturinvesteringer i byene fra 2014 og fremover. I tillegg setter disse medlemmer av 900 mill. kroner i alternativt statsbudsjett 2013 til drift av kollektivtrafikk i storbyene og øvrige byer. Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2013 inneholder dessuten en tilleggsbevilgning til sikring av barn i skolebuss på 65 mill. kroner.

Lufttransport

Flyrutene i Norge er det eneste landsdekkende kollektivtilbudet, og av avgjørende betydning for mobilitet i befolkningen. Disse medlemmer ønsker i motsetning til regjeringen å ikke ta utbytte fra Avinor på 438 mill. kroner, fordi Avinor trenger disse pengene til utbyggingsprosjekter på norske flyplasser.

Bredbånd

Disse medlemmer mener at bredbånd er infrastruktur på linje med motorveier og jernbane, og disse medlemmer foreslår derfor å bevilge 60 mill. kroner ekstra til bredbåndsutbygging i distriktene.

Kystfart og oljevern

Norge har en langstrakt kystlinje der forholdene i utgangspunktet ligger svært godt til rette for sjøtransport, men krever likevel et minimum av statlig innsats. Disse medlemmer vil bygge Stad skipstunnel, og i tillegg setter disse medlemmer av 25 mill. kroner ekstra til utbygging av havner, 50 mill. kroner ekstra til oljevernberedskap og 20 mill. kroner ekstra til Redningsselskapet. Offentlige rammebetingelser favoriserer vei- og jernbanetransport av varer på bekostning av sjøtransport, fordi en større andel av transportkostnadene for sjøtransport er knyttet til offentlige avgifter enn for varetransport med lastebil og tog. Dette gjelder spesielt losgebyrene, der også de som ikke benytter tjenesten må betale for losberedskap. Disse medlemmer vil ha rettferdig konkurranse mellom transportmidlene, og vil derfor på sikt fjerne losgebyret. Dette betyr at en større del av varetransporten flyttes fra veiene til jernbanen og over på sjøen. Dette må gjøres over flere år, og disse medlemmer kutter i første omgang losavgiften med 168 mill. kroner i alternativt statsbudsjett for 2013.

Finansieringsløsninger

Disse medlemmer går inn for å etablere to statsforetak, Riksvei SF og Jernbane SF, som tilføres 15 mrd. kroner i egenkapital for å bygge riksveier og jernbanestrekninger. Staten skal kjøpe vei- og jernbanekapasitet av disse selskapene. Fra 2014 dekker avkastning fra Veifond, Jernbanefond og Storbyfond på totalt 500 mrd. kroner nødvendig finansiering. Grunnen til at disse medlemmer velger en løsning med statsforetak og fond, er at statsbudsjettet likebehandler utgifter og investeringer. Budsjetter i privat sektor skiller derimot klart og tydelig mellom kostnader og investeringer. Måten statsbudsjettet føres på kan for eksempel føre til at man bygger 2 km vei hvert år i 10 år på en strekning, istedenfor 20 km i et jafs. Ved å flytte offentlige infrastrukturinvesteringer ut av offentlige budsjetter og inn i virksomheter som fører regnskap og budsjett etter prinsippene i privat sektor, får man skilt lønnsomme investeringer fra løpende driftsutgifter, noe som muliggjør mer rasjonell planlegging og gjennomføring av store infrastrukturprosjekter.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem sak om endring i budsjettsystemet slik at bygging av infrastruktur innenfor samferdselsområdet behandles som investering og ikke som årlig utgift, for å sikre at vedtatt Nasjonal transportplan også omfatter flerårige finansieringsvedtak.»

«Stortinget ber regjeringen opprette et storbyfond på 100 mrd. kroner til vei- og kollektivbasert infrastruktur i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim.»

«Stortinget ber regjeringen opprette et veifond på 300 mrd. kroner til riksveiinvesteringer på europaveiene og andre veier av nasjonal betydning.»

«Stortinget ber regjeringen opprette et jernbanefond på 100 mrd. kroner til bygging av sammenheng-

ende dobbeltspor på strekningene Oslo–Halden, Oslo–Skien og Oslo–Lillehammer samt kryssingsspor for lange godstog, og opprustning av andre jernbanestrekninger over hele landet.»

«Stortinget gir regjeringen fullmakt til å avhende eierskapet i Baneservice AS.»

«Stortinget ber regjeringen overføre eierskapet for NSB AS fra Samferdselsdepartementet til Næringsdepartementet.»

«Stortinget ber regjeringen utrede en sammenslåing av administrasjonen av veg, jernbanens kjørevei, kystfarten og luftfarten i ett direktorat.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem sak om å opprette Riksvei SF som et nytt statsforetak som skal investere i nye riksveiprosjekter, tilsvarende Statnett SF.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem sak om å opprette Jernbane SF som et nytt statsforetak som skal investere i nye jernbaneprosjekter, tilsvarende Statnett SF.»

«Stortinget ber regjeringen sette i gang forsøk med samlet utbygging av store samferdselsprosjekter der det legges til rette for store internasjonale aktører, og der det brukes statlig regulering og full statlig finansiering.»

«Stortinget ber regjeringen slå sammen de ulike transporttilsynene til et Statens Transporttilsyn som skal ha totalansvar for tilsyn og kontroll innenfor samferdselssektoren.»

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre tiltak for å redusere planleggingstid og øke planleggingskapasitet for store samferdselsprosjekt, herunder bruk av totalentreprise.»

3.2.17.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 17 settes til 42 290 658 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 1 329 800 000 kroner.

Disse medlemmer viser til de viktigste utfordringene innenfor transport og kommunikasjonssektoren:

- Veinettet er i dårlig forfatning og har et stort vedlikeholdsetterslep. Dette svekker trafikksikkerheten og Norges konkurransekraft.
- Arbeidet med å bygge midtrekkverk går for sakte. Regjeringen planlegger å bygge 19 km vei med midtdeler i 2013.
- Behov for å styrke kollektivtrafikkløsningene i storbyene.
- Behov for mer effektive metoder for planlegging og gjennomføring av samferdselsprosjekter. Regjeringens allergi mot private hindrer alternative finansieringsløsninger.
- Behov for økning i ordinære bevilgninger.

Disse medlemmers veisatsing ville gitt mer trygghet til alle trafikanter som hver dag er avhengig av å komme på jobb, hente barn i barnehagen og transportere varer over kortere eller lengre avstander. Disse medlemmer vil sikre alle storbyområder sine berettigede midler fra belønningsordningen for kollektivtransport når de kan vise resultater i tråd med klimaforliket og forutsetningene for ordningen, uten at man må velge rushtidsavgift som virkemiddel hvis det ikke er ønskelig. Disse medlemmer vil også ha raskere gjennomføring av samferdselsprosjekter og bruke offentlig-privat samarbeid (OPS) aktivt.

Disse medlemmer har følgende hovedprioriteringer innen samferdsel:

- Økte bevilgningene til vei.
- Ekstrabevilgning til fylkene for å ta igjen vedlikeholdsetterslepet og opprettelse av infrastrukturfond der avkastningen hvert år kommer i tillegg til ordinære bevilgninger til vedlikehold.
- Bygging av omtrent tre ganger så mye midtrekkverk på norske veier.
- Planlegging av nye OPS-prosjekter.
- Reversering av regjeringens kuttforslag når det gjelder samferdselsforskning, slik at dagens nivå kan opprettholdes.
- Økning av belønningsordningen for kollektivtransport i storbyene.
- Styrking av kollektivtrafikkløsningene i storbyene vil også sikre midler til aktuelle prosjekter som forlengelsen av Bybanen i Bergen, bybane i Stavanger, Fornebubanen, Kolsåsbanen og superbusstraseer i Trondheim, eventuelt ved å knytte dette til belønningsordningen. I tillegg er det nødvendig med en målrettet satsing på fleksible samferdselsløsninger, som gjør det enklere å kombinere ulike transportmidler (intermodale løsninger) og tilrettelegge for sykkel.
- Modernisering av Jernbaneverket, slik kan vi bygge et moderne, fremtidsrettet og kunnskapsrikt jernbanemiljø i Norge.

– Omorganisering av Statens vegvesen og vurdere egne utbyggingsselskaper.
– Mer konkurranse på jernbanen vil kunne gi brukerne et bedre togtilbud på egnede strekninger.
– Mer effektive planprosesser og ta i bruk alternative finansieringsløsninger. Bedre lønnsomhetsberegninger vil kunne gi bedre prioriteringer.

Økt konkurransekraft

Disse medlemmers løsninger vil gi næringslivet bedre konkurransekraft. Disse medlemmer vil knytte næringsklynger og folk tettere sammen gjennom bedre transportløsninger, trygghet og kunnskap. Næringsdrivende, lastebilsjåfører, pendlere, skoleelever og småbarnsfamilier er avhengige av god fremkommelighet og sikre veier. Effektiv transport er god næringspolitikk, god distriktspolitikk og god bypolitikk.

Norges langstrakte kyst er en viktig del av transportsystemet vårt. Disse medlemmer ser det som et mål å flytte godstrafikk fra vei til sjø og jernbane fordi det er positivt både for miljøet og sikkerheten på veiene. Disse medlemmer ser dessverre en negativ utvikling i andel godstransport til sjøs og på jernbane. Det trengs en større satsing for å snu dette.

Disse medlemmer ser sikkerhet på sjøen som en viktig og prioritert oppgave, og vil derfor sikre Redningsselskapet de midler som trengs for å holde samtlige redningsskøyter i beredskap.

Disse medlemmer viser til at Norge er et av verdens dyreste land å drive næringsvirksomhet i. Mangelfull infrastruktur på vei og bane gjør at kostnaden ved å drive i Norge stadig øker fordi man står i kø, kjører sakte på dårlige veier eller blir forsinket på grunn av gamle signalanlegg på jernbanen. Bompenger og ferjekostnader er også et negativt konkurranseelement, som må oppveies med smartere løsninger og bedre rammebetingelser generelt. Disse medlemmer satser derfor sterkt på samferdsel i årets budsjett.

Høyres transportpolitiske prioriteringer	
Veiinvesteringer	800 mill. kr
Planleggingsmidler OPS	200 mill. kr
Fylkesveier, tilskudd til fylkeskommunene	200 mill. kr
Belønningsordning for kollektivtrafikk	200 mill. kr
Stasjonsheis i Holmestrand	15 mill. kr
Tilskudd til Redningsselskapet	20 mill. kr
Samferdselsforskning	13,5 mill. kr
Utredning vedrørende miljø, trafikksikkerhet mv.	1,3 mill. kr
Infrastrukturfond på 50 mrd. kroner øremerket innenfor Statens pensjonsfond utland	

3.2.17.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 17 settes til 41 299 258 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 338 400 000 kroner.

Dette medlem viser til at samferdsel er et viktig satsingsområde for Kristelig Folkeparti, der følgende hovedmål ligger til grunn: framkommelighet, tilgjengelighet, trafikksikkerhet og miljøhensyn.

Dette medlem peker på at framkommelighet er et grunnleggende behov i distriktene og i byområdene, for næringslivet og for enkeltpersoner i hverdagen, inkludert funksjonshemmede. Satsing på infrastruktur er investering i framtidig livskvalitet, utvikling og verdiskaping. Dette medlem mener samferdselssektoren lider under manglende ressurser og uforutsigbare rammevilkår, med dårlige veier og sviktende kollektivtilbud som resultat.

Dette medlem mener det trengs større forutsigbarhet for prosjekt som går over tid. Avbrudd i utbygginger som følge av omprioriteringer på de årlige statsbudsjettene er lite effektivt og irriterende for folk som rammes. Dette medlem vil innføre et finansieringssystem hvor planlagte og påbegynte prosjekter i større grad kan gjennomføres i sammenheng. Dette medlem mener det må legges til rette for nye finansieringsmuligheter og alternative organiseringsformer slik at investeringstakten både på vei og bane kan økes. Dette medlem registrerer at regjeringen ikke prioriterer tiltak for å unngå klattvise utbygginger og uforutsigbar finansiering. Dette medlem mener regjeringens motstand mot offentlig-privat samarbeid og andre typer prosjektfinansiering er lite fremtidsrettet. Videre mener dette

medlem at Jernbaneverket, Statens vegvesen og Kystverket må få større handlefrihet til å løse sine oppgaver, og at disse etatene derfor bør omgjøres til statsforetak. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti har fremmet forslag vedrørende fristilling av transportetatene en rekke ganger.

Dette medlem vil sikre at transportsystemet ivaretar hensynet til barn og unge i langt større grad enn i dag, og at barnas behov må veie tungt når fremtidens transportløsninger utformes. Dette medlem viser til forslag fra Kristelig Folkeparti, fremsatt under Stortingets behandling av Nasjonal transportplan 2010–2019, om en egen «Barnas transportplan». Dette medlem mener vi i langt større grad må se trafikkutfordringene med barnas øyne. En egen Barnas transportplan vil være et viktig verktøy for å definere særlige utfordringer hva angår trafikksituasjonen for barn og unge. Dette medlem mener det trengs en bred gjennomgang av utfordringene, og konkrete forslag til tiltak som kan gjøre hverdagen tryggere og sikrere for barn og unge som ferdes i trafikken. Dette medlem mener alle barn og unge skal ha rett til trygg skolevei. Plikten til å gå på skole må følges av en rett til å komme trygt til og fra. Barn og unge skal kunne ferdes trygt til og fra skole og fritidsaktiviteter. Dette medlem viser til at slik situasjonen er i dag, ferdes barn, syklister, rullestolbrukere og barnevogner mange steder i samme kjørefelt som tungtrafikk, biler og traktorer, noe som etter dette medlems mening er helt uakseptabelt. Dette medlem mener det må satses langt mer på utbygging av trygge skoleveier, gang- og sykkelveier. Det trengs mer planleggingsressurser og mer penger til investeringer. Dette medlem viser til at antall ulykker som involverer myke trafikanter, øker. Utbedring og bygging av gang- og sykkelveier langs skoleveiene er viktig for barnas sikkerhet, og kommer også den øvrige befolkningen til gode.

Dette medlem viser til at bedre tilrettelegging for syklister gir store samfunnsgevinster i form av bedre trafikkavvikling, mindre energibruk, mindre luftforurensning, positive helsegevinster og mindre støy. Ifølge Transportøkonomisk institutt vil investeringer i sammenhengende nett for sykkel kunne gi en netto nytte på over tre ganger kostnadene. Dette medlem mener det må satses mer på bedre tilrettelegging for syklister, flere og bedre sykkelveier.

Dette medlem peker på at kommuner og fylkeskommuner har et betydelig ansvar for å legge til rette for trafikksikre løsninger for gående og syklende. Dette medlem mener derfor det må opprettes en statlig støtteordning som belønner kommuner som satser på bygging av gang- og sykkelvei. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett der det foreslås å bevilge 100 mill. kroner, utover regjeringens forslag, til flere og bedre sykkelveier.

Dette medlem understreker at transportsystemet skal være for alle, og mener arbeidet med å styrke funksjonshemmedes tilgang til alle transportformer må intensiveres. Personer med nedsatt funksjonsevne må i størst mulig grad kunne betjenes av det vanlige transportnettet. Dette medlem mener tilgjengelighet bør være et av hovedmålene for samferdselssektoren.

Dette medlem mener klimatrusselen må tas på alvor og peker på at transport utgjør en av de største utfordringene for bærekraftig utvikling i verden i dag. Miljøbelastningene fra transportsektoren bidrar til store samfunnskostnader, og sektorens energiforbruk er stort og økende. Dette medlem mener jernbanen er nøkkelen i et bærekraftig transportsystem, og viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett der det foreslås å øke bevilgningen til jernbaneformål med 500 mill. kroner. Dette medlem vil prioritere persontransport i tett befolkede områder og videre at det må bygges flere kryssingsspor for å legge til rette for mer gods over på bane. Dette medlem mener det haster med å realisere Ringerikstunnelen.

Dette medlem mener staten må ta et større ansvar for kollektivutbygging i de større byene. Dette medlem foreslår derfor en statlig støtteordning for bybaner med en startbevilgning på 40 mill. kroner. Dette medlem vil i tillegg øke bevilgingene gjennom belønningsordningen for kollektivtrafikk med 50 mill. kroner.

Dette medlem mener et godt utbygd veinett er selve livsnerven i transportsystemet. I distriktene er veitransport ofte det eneste alternativet, og bedre veiløsninger er viktig for å sikre god framkommelighet for folk og næringsliv. Dette medlem mener derfor det må satses på flere, bedre og sikrere veier, og viser til Kristelig Folkepartis budsjettalternativ der det foreslås å øke bevilgningen til veiformål med 240 mill. kroner utover regjeringens forslag. Dette medlem vil opprette et infrastrukturfond for å få fart på investering i vei og bane, også slik at større utbygginger kan gjennomføres mer helhetlig med forutsigbar finansiering. Dette medlem viser til at da handlingsregelen ble innført i 2001 var det forutsatt at det økte handlingsrommet som oljeinntektene gir skulle brukes til å styrke den langsiktige vekstevnen til norsk økonomi, f.eks. gjennom investeringer i infrastruktur, forskning og utdanning. Dette medlem viser til at regjeringen i hovedsak har brukt handlingsrommet til å gjennomføre standardøkninger og øke utgiftene på flere områder, men prioritering av tiltak som styrker produktiviteten og vekstevnen på lengre sikt har kommet i bakgrunnen. Dette medlem viser til at veksten i offentlige utgifter er

sterk. Norge bruker oljeinntektene i stor grad til å finansiere en sjenerøs velferdsstat, men i mindre grad til å investere i infrastruktur for å legge grunnlaget for fremtidig vekst som kan trygge velferden på sikt. Dette medlem vil derfor etablere et infrastrukturfond med en ramme på 50 mrd. kroner, hvis avkastning skal komme i tillegg til ordinære bevilgninger.

Dette medlem mener staten må bidra til at havnene utvikles til effektive logistikknutepunkter. For å styrke sjøtransportens markedsandeler er det avgjørende at havnene styrker sin posisjon som knutepunkt i transportkorridorene. Skal dette lykkes, må det legges til rette for markedsorienterte investeringer og samarbeid mellom offentlige og private aktører innenfor havnevirksomheten. En stadig økende vegtrafikk både i Norge og på hovedvegnettet i Europa skaper kapasitetsproblemer, særlig i de mest høytrafikkerte deler av transportnettet. Det gir forsinkelser og høyere kostnader for transportørene, og dermed også for næringsliv og forbrukere. Økt vegtrafikk medfører miljøutfordringer. Dette medlem peker på at transport av gods på kjøl er et svært miljøvennlig alternativ.

Dette medlem viser til at Redningsselskapet (NSSR) utfører viktig sjøsikkerhetsarbeid og er en avgjørende ressurs i sjøredningsarbeid langs norskekysten. Dette medlem viser til at det statlige tilskuddet til NSSR er avgjørende for det viktige arbeidet som gjøres. Dette medlem viser til at redningstjenesten i Norge er organisert som et samvirke mellom offentlige etater, private og frivillige organisasjoner, og at NSSR som en landsdekkende humanitær frivillig organisasjon motiverer frivillige til å gjøre en uunnværlig innsats for sikkerheten til sjøs. Dette medlem mener det er stort behov for den beredskapen Redningsselskapet yter. Dette medlem merker seg at regjeringen ikke foreslår noen økning til Redningsselskapet i Fiskeri- og kystdepartementets forslag til budsjett for 2013, mens prisstigningen alene utgjør 10 mill. kroner fra 2012 til 2013. Dette medlem mener regjeringens forslag på 56,2 mill. kroner ikke er tilstrekkelig. Dette medlem viser samtidig til at Redningsselskapet også er sårbart med hensyn til svingninger i overskuddet fra Norsk Tipping. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å bevilge 20 mill. kroner til Redningsselskapet utover regjeringens forslag.

Dette medlem vil i tillegg foreslå at det bevilges 15 mill. kroner mer til samferdselsforskning, 1 mill. kroner mer til Syklistenes Landsforening.

Dette medlem vil påpeke bekymring vedrørende manglende resultater i forbindelse med utbyggingen av Nødnett. Nødnett er svært viktig for å sikre sikker og god kommunikasjon for den enkelte nødetat samt mellom etatene. Prosjektet har blitt utsatt og regjeringen har selv kuttet i bevilgningen fordi utbyggingen går saktere enn planlagt. Dette medlem foreslår derfor å halvere bevilgningen som er fremlagt av regjeringen, og vil be regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om utbedringer og en fullverdig gjennomføringsplan i god tid før RNB for å sikre en forsvarlig utbygging av Nødnettet. Dette medlem vil avvente behandlingen av en slik sak før resten av bevilgningen gis.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om å fremme en sak i god tid før revidert nasjonalbudsjett om utbedringer og en fullverdig gjennomføringsplan for Nødnett for å sikre en forsvarlig utbygging.»

3.2.17.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 41 801 458 000 kroner under rammeområde 17, som er 840 600 000 kroner mer enn det som følger av regjeringens forslag.

Dette medlem vil peke på at Samferdselssektoren må ta sin del av ansvaret for å redusere de nasjonale klimagassutslippene. Venstres hovedprioritet i samferdselspolitikken er derfor å intensivere utbyggingen av en konkurransedyktig infrastruktur for miljøvennlig og ressurssparende gods- og persontrafikk. Dette er sammen med å sikre et sikkert transportsystem for alle en av de viktigste nasjonale oppgavene i de kommende årene.

Dette medlem vil peke på at gode veier er viktig for god fremkommelighet mellom regionene for økt verdiskaping, utvikling av levedyktige distrikter og for å dekke næringslivets transportbehov. Dette medlem mener stamveinettet må få høyere standard. For å få ned tallet på antall drepte og skadede i trafikken, er det nødvendig å innrette transportsystemet slik at det fremmer trafikksikker atferd og samtidig beskytter mot fatale konsekvenser av farlig kjøring. Dette medlem vil prioritere investeringstiltak som forhindrer ras, møteulykker, utforkjøringer og ulykker med påkjørsler av fotgjengere og syklister.

Dette medlem mener all transportvekst i og mellom de største byene i Sør-Norge i fremtiden bør skje med jernbane og kollektivtrafikk. Dette medlem viser til at dagens jernbane er svingete og gammel, preget av ustabilitet, tekniske feil og klimatiske påkjenninger. Dette medlem peker derfor på at Venstre vil ruste opp dagens baner og bygge nye og mer konkurransedyktige traseer. Dette medlem vil at jernbanen skal være ryggraden i transportsystemet, både for nærtrafikk, fjerntrafikk og godstrafikk. Dette medlem mener dobbeltspor fra

Oslo til Halden, Skien og Lillehammer og banebygging rundt de største byene er første etappe i et moderne jernbanenett mellom landsdelene i Norge, både for person- og godstransport. Et moderne dobbeltspor på Østfoldbanen er første etappe av høyhastighetsbane til Europa. Dette medlem peker på at for å realisere store infrastrukturprosjekter er det behov for nye måter å planlegge, finansiere og gjennomføre utbygging på. Dette medlem mener det er behov for betydelig økte bevilgninger, mer forutsigbar finansiering og utbygging av lengre strekninger av gangen, ikke oppdeling i små delstrekninger. Ved å organisere utbyggingen riktig mener dette medlem at vi kan få mer ut pr. investerte krone. Det gir økonomiske besparelser, bedre fremdrift og større sannsynlighet for fullføring innen tidsrammen.

Dette medlem mener det bør etableres en prosjektorganisasjon i form av statlige utbyggingsselskap med helhetlig ansvar for planlegging og fullføring av InterCity-prosjektet. Dette medlem mener dette selskapet bør få mulighet til å ta opp lån, eventuelt utstede obligasjoner garantert av staten. Dette medlem mener utbyggingsselskapene bør ha forpliktende milepæler for fullføring av ulike planprosesser og utbygginger, og utstyres med de nødvendige ressurser for å kunne holde disse fristene. Dette medlem vil ha som mål å ferdigstille InterCity-strekningene innen 2025.

Dette medlem vil åpne for større konkurranse om oppdragene for å tiltrekke utenlandske entreprenører, for å avlaste norsk anleggsbransje og hindre kostnadsvekst. I perioder med innstramminger i statsfinansene ellers i Europa gjør også store prosjekter det mulig for Norge å bidra til sysselsetting av ledige anleggsarbeidere og bruke utstyr fra andre europeiske land.

På denne bakgrunn foreslår dette medlem å opprette et prosjektselskap, InterCity AS, og tilføre dette selskapet 3 mrd. kroner i kapital. Dette medlem vil i tillegg foreslå å gi selskapet 100 mill. kroner til forsert planlegging på InterCity-strekningene.

Dette medlem vil peke på at det er behov for økt kapasitet gjennom bl.a. flere krysningsspor og stasjonstiltak. Dette medlem vil øke satsingen på kapasitetsøkende tiltak og vil bl.a. øke bevilgningene til dobbeltspor Bergen–Arna med 150 mill. kroner, og 25 mill. kroner til Vossabanen.

Dette medlem vil vise til at det er avgjørende for den langsiktige satsingen på jernbanen at det kommer på plass en bevilgning til planlegging av økt kapasitet gjennom Oslo, som for eksempel en ny oslotunnel. Dette medlem legger opp til å igangsette et større arbeid med planlegging av ny kapasitet gjennom Oslo S.

Dette medlem viser til at Venstre foreslår 8,5 mill. kroner til statlig andel for oppstart av lokaltog Askim–Fredrikstad. Dette medlem understreker at dette er samme sum som Bratsbergbanen får i dag. Dette medlem viser til at signalanlegget og strekningen er opprustet for å bli teststrekning og er klar til bruk.

Dette medlem vil øke investeringene i jernbaneinfrastrukturen med totalt 550 mill. kroner hvorav 100 mill. kroner avsettes til økt innsats til drift og vedlikehold i Oslo-området.

Dette medlem er bekymret for regjeringens arbeid med øvrig kollektivtrafikk. Dette medlem vil peke på at det er nødvendig å trappe opp innsatsen innen kollektivtrafikken, og det er viktig at staten tar mer ansvar på dette området. Dette medlem peker på at dagens overføringer gjennom belønningsordningen ikke er tilstrekkelig for å realisere klimameldingen sitt mål om at trafikkveksten i og rundt de store byene skal tas med kollektivtrafikk. Dette medlem foreslår derfor å øke tilskuddet til belønningsmidlene med 200 mill. kroner.

Dette medlem ønsker økt overføring til sykling og gange velkommen, men vil stimulere til dette gjennom en egen ordning. Dette medlem foreslår en egen belønningsordning for sykkel, og foreslår å bevilge 100 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem mener det er viktig å opprettholde en høy vegstandard med hensyn på trafikksikkerhet og fremkommelighet i byområdene og distriktene. Dette medlem har ingen tro på at det er mulig å bygge seg ut av trafikkproblemene i byområdene, men det er nødvendig å intensivere arbeidet med gang- og sykkelveger og rassikring. Dette medlem foreslår derfor å øke overføringene til gang- og sykkelveger og økt innsats innen trafikksikkerhetstiltak med 75 mill. kroner.

Dette medlem peker på at Venstre foreslår å lage en ny post på 150 mill. kroner for planlegging, investering og drift av kollektivtrafikk i de store byene. Det er avgjørende at staten bidrar økonomisk til å løfte store prosjekter i norske byer, slik at byene settes i stand til å løse trafikkutfordringen på en miljøvennlig måte. Dette gir rom for at storbyer kan øke satsingen på kollektivtrafikk, og at midlene også kan brukes i arbeidet med bybaner, noe dette medlem legger opp til. Dette medlem vil bl.a. vise til at regjeringen Bondevik II inntok en aktiv rolle i forhold til å få på plass en bybanesatsing i Bergen. Det finnes videre en rekke gode prosjekter som bør få et statlig bidrag slik som bybanen i Bergen, på Nord-Jæren, Kolsåsbanen, ny Fornebubane og bane til Ahus sykehus.

Dette medlem vil også peke på behovet for at det utvikles og legges til rette for en mer miljøvennlig vegtrafikk. Det er særlig viktig å ta i bruk ny

og miljøvennlig teknologi og miljøvennlige drivstoff. Dette medlem har merket seg at det er skapt usikkerhet omkring videre drift av hydrogenfyllestasjonene i Norge. Dette medlem foreslår å videreføre bevilgningene til disse stasjonene, og foreslår å øke bevilgningene til formålet med 20 mill. kroner utover regjeringens forslag.

Dette medlem peker på at kommuner og byer i Norge er godt i gang med å få på plass en ladeinfrastruktur for elbiler. Dette medlem mener derfor at det neste skrittet vil være å få etablert en ladeinfrastruktur med hurtigladestasjoner i de store transportkorridorene mellom de store byene. Dette medlem vil derfor foreslå å opprette et eget hurtigladerprosjekt i regi av Transnova, og foreslår 50 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem viser til Venstres merknader og forslag i gjeldende nasjonal transportplan, der utbygging av E16 over Filefjell ikke ble prioritert til fordel for en omfattende satsing på jernbane og kollektivtransport. Som et ledd i dette medlems oppfyllelse av Venstres alternative NTP reduseres overføringene til vei med 173,9 mill. kroner.

Dette medlem mener en broforbindelse mellom Frogn og Hurum kan bidra til å effektivisere veiinfrastrukturen over Oslofjorden. Dette medlem vil derfor foreslå å bevilge 5 mill. kroner til en konsekvensutredning for en broforbindelse på denne strekningen.

Dette medlem mener det er rimelig meningsløst å fortsette praksis med å subsidiere posten ved kjøp av såkalte ulønnsomme posttjenester. Alt tyder på at dette er tjenester som posten bør kunne yte innenfor gjeldende budsjettrammer. Dette medlem foreslår derfor å kutte bevilgningene til dette i 2013 med 200 mill. kroner.

Dette medlem peker på at oljevernberedskapen har sviktet ved flere anledninger, og at sammenlignbare land har en oljevernberedskap med raskere responstid enn vi har i Norge. Dette medlem foreslår derfor å styrke oljevernberedskapen med 60 mill. kroner til innkjøp av bedre utstyr og kompetanseheving.

Dette medlem viser videre til det arbeidet Redningsselskapet gjør langs hele kysten vår. Det er i stor grad basert på frivillighet og innebærer en unik kompetanse i lokale forhold som er av stor verdi.

Dette medlem viser til at regjeringen ikke foreslår noen økning til Redningsselskapet i Fiskeri- og kystdepartementets forslag til budsjett for 2013. Redningsselskapet søkte om 76 mill. kroner, men i regjeringens forslag er det bare satt av 56,2 mill. kroner. Prisstigningen utgjør alene 10 mill. kroner fra 2012 til 2013. Til sammenligning har Kystverket fått kompensasjon for økte kostnader for sine tre slepebåter i nord med 24 mill. kroner. Det viser at regjeringen favoriserer det statlige systemet fremfor frivillige organisasjoner og privat initiativ.

Dette medlem vil prioritere de private og ideelle kreftene, fremfor økt statliggjøring av redningstjenesten langs kysten og foreslår derfor en tilleggsbevilgning på 20 mill. kroner slik at Redningsselskapet kan dekke større deler av kysten med redningskapasitet, og beredskapen langs kysten kan bli bedre.

Dette medlem peker på at et av de raskeste og kanskje mest miljøvennlige transportalternativene finner vi i bane-båt kombinasjonen på Nord-Norgelinjen. Her transporteres containerlaster med tog over Nordlandsbanen og videre på båt ut fra Bodø til fem forskjellige havner i Nord-Norge. Årlig transporteres 13 000 containere. Dette tilsvarer 6 000 vogntog som ellers ville ha belastet våre veier. Lasten utgjør 1/3 av trafikken på Nordlandsbanen. Dette medlem mener staten må garantere denne ruten, og foreslår å bevilge 25 mill. kroner til en garantiordning for Nord-Norge-linjen.

Dette medlem viser til at nødpeilesendere er viktig for å bedre sikkerheten til sjøs. Dette medlem mener det er lite hensiktsmessig at det i dag er en avgift på slike nødpeilesendere. Dette medlem vil derfor foreslå å fjerne denne avgiften, og foreslår 1 mill. kroner til dette formålet. Dette medlem mener dette vil bidra til at flere investerer i slike nødpeilesendere, og at dette vil bidra til færre tragiske utfall av ulykker til havs.

Samlet foreslår dette medlem videre følgende konkrete endringer under rammeområde 17, Transport og kommunikasjon:

(Mill. kr)

Kap. Post	Tekst	Bokført	Påløpt
1062.21	Oljevernberedskap	60,0	60,0
1062.70	Tilskudd til Redningsselskapet	20,0	20,0
1301.50	Forskning, hydrogen og biodrivstoff	20,0	20,0
1301.72	Nytt statlig tilskuddsprogram for flere hurtigladestasjoner for elbiler, Transnova	50,0	50,0
1301.75 (ny post)	Garantiordning for Nord-Norge-linjen	25,0	25,0
1320.23	Konsekvensutredning; broforbindelse Frogn-Hurum	5,0	5,0
1320.30	Sykkelveier, universell utforming, trafikksikkerhetstiltak	75,0	75,0
1330.60	Belønningsordning, kollektivtransport	200,0	200,0
1330.61 (ny post)	Tilskudd til særskilte kollektivtransporttiltak i storbyområder	150,0	150,0
1330.62 (ny post)	Belønningsordning, sykkel	50,0	50,0
1350.23	Jernbane. Drift og vedlikehold	100,0	100,0
1350.30	Diverse investeringer		250,0
1351.70		250,0 100,0	100,0
1350.32 (ny post)	Prosjektering og planlegging, InterCity	100,0	100,0
1351.70	Statlig andel, oppstart av lokaltog Askim-Fredrikstad	8,5	8,5
4380.01	Fjerne gebyr på nødpeilesendere hos Post- og teletilsynet	1,0	1,0
1320.36	E6 Filefjell	-173,9	-173,9
1370.70	Kjøp av «ulønnsomme» posttjenester	-200,0	-200,0
Sum endringer ramme 17: Transport og kommunikasjon		**840,6**	**840,6**

3.2.17.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 17

Det vises til avsnitt 3.3 nedenfor for samlet oppsummering av forslag til netto rammevedtak.

3.2.18 Rammeområde 18 (Rammetilskudd mv. til kommunesektoren), under finanskomiteen

3.2.18.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
	Utgifter rammeområde 18 (i hele tusen kroner)	
571	Rammetilskudd til kommuner	115 083 469
572	Rammetilskudd til fylkeskommuner	28 402 803
575	Ressurskrevende tjenester	5 850 000
	Sum utgifter rammeområde 18	**149 336 272**
	Sum inntekter rammeområde 18	**0**
	Sum netto rammeområde 18	**149 336 272**

3.2.18.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.18.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til regjeringens forslag.

3.2.18.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett foreslår at ramme 18 settes til 150 767 382 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 1 431 110 000 kroner.

Kommunenes økonomiske tilstand forverres

Disse medlemmer viser til at regjeringens forslag til statsbudsjett for 2013 innebærer at det ikke gis mer enn det som kreves for å opprettholde tjenestene til kommunens innbyggere på dagens utilstrekkelige nivå. Disse medlemmer mener at kommunesektoren må ta i bruk konkurranseutsetting av tjenester for å øke kvaliteten og sikre valgmuligheter gjennom brukervalg.

Disse medlemmer vil at staten skal ta over finansieringen av grunnleggende velferdstjenester i kommunene som skole, eldre, helse og omsorg, og har gjentatte ganger foreslått dette i Stortinget. Inntil disse medlemmer får gjennomslag for en slik modell må vi ta utgangspunkt i dagens foreldede finansieringsmodell og de utfordringene det gir.

Fremtidens Kommune-Norge

Mange kommuner samarbeider for å sørge for bedre tjenester for sine innbyggere, fordi de ikke klarer å gjøre dette alene. Flere kommuner vurderer å slå seg sammen. I dag blir kommuner som slår seg sammen straffet med redusert inntektsoverføring. Disse medlemmer mener at småkommunetilskuddet bør bli utfaset over en 10-årsperiode og at nåverdien av alle andre økonomiske tap blir kompensert i form av en engangsutbetaling.

Disse medlemmer mener det er muligheter for å redusere innvandringsbyråkratiet. Ved å redusere innvandringen vil effekten av dette bli større. Deler av effektiviseringen kan brukes på å få til en mer målrettet og treffsikker integrering, slik at alle som får lovlig opphold i Norge, får gode nok muligheter til å bli en del av det norske fellesskapet.

En varm og verdig eldreomsorg

I budsjettforslag for 2013 legger disse medlemmer inn en betydelig økonomisk øremerket styrking av driften i den kommunale eldreomsorgen og øker denne posten med 1,21 mrd. kroner mer enn det regjeringen har foreslått. Dette er trolig ikke nok til å løse alle utfordringene som kommunene står overfor på dette området, men det er likevel et betydelig skritt i riktig retning.

En god skole

Disse medlemmer foreslår i dette budsjettopplegget å styrke landets grunnskoler med 200 mill. kroner i øremerkede driftsmidler, slik at den oppvoksende slekt ikke skal måtte avfinne seg med undervisningsmateriell som for lengst er gått ut på dato. Det må sikres at det finnes tilstrekkelig med godt kvalifiserte og kompetente lærere, og et godt arbeidsmiljø for læring.

Rus og psykiatri

Mange kommuner har problemer med å kunne gi et godt tilbud til de som sliter med rus og/eller psykiatriske problemer. Kommunenes muligheter til å tilby avrusning og behandling i egenregi får fort et inndekningsproblem eller klarer ikke på andre måter å ivareta rusmisbrukeres behov for et verdig liv. Disse medlemmer foreslår derfor 330 mill. kroner i øremerkede midler til kommunal rusomsorg og psykiatri.

Ressurskrevende tjenester

Kommune-Norge har de senere år opplevd en markert utgiftsvekst i forhold til personer med behov for ressurskrevende tjenester. Disse medlemmer foreslår derfor å styrke den såkalte toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester med 500 mill. kroner utover det regjeringen foreslår.

3.2.18.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 18 settes til 141 867 072 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 7 469 200 000 kroner.

Disse medlemmer viser til følgende hovedutfordringer i kommunalpolitikken:

– Det lokale selvstyret har blitt svekket under de rød-grønne.
– Regjeringen har skapt et enormt forventningsgap ute i kommunene gjennom store løfter fra nasjonalt hold som det ikke følger penger med.
– Kommunene har i løpet av de siste årene blitt stadig mer avhengige av staten gjennom endringene i inntektssystemet.

Disse medlemmer har følgende løsninger for inntektssystemet for kommunesektoren:

– En helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunesektoren. Endringer skal sikre og stimulere til en positiv utvikling i kommunenes inntekter. Målet er å bygge opp under det lokale

selvstyret ved at kommunene får beholde en andel av selskapsskatten og en større del av egne skatteinntekter.
– Vekstkommunenes utfordringer må ivaretas bedre. Inntektsgarantiordningen må beholdes, slik at det ikke blir brå endringer fra ett år til et annet.

Inntektssystemet

Disse medlemmer tok flere initiativ for å sikre bred politisk enighet om et mer forutsigbart, enkelt og rettferdig inntektssystem da inntektssystemet ble behandlet i 2009. Dessverre valgte regjeringen å vedta et system som kun fikk helhetlig støtte fra de rød-grønne regjeringspartiene. Det har ført til at dagens modell for fordeling opprettholder et avhengighetsforhold mellom stat og kommune. Disse medlemmer ønsker å endre dette. Det legges i dag for lite vekt på hva kommunen og dens innbyggere skaper. Disse medlemmer mener det er viktig å vri inntektssystemet over fra å være et system for statlige politiske føringer til et system som legger til rette for og belønner innovasjon, vekst og kreativitet. Det er også viktig at kommunenes inntekter har lokal forankring. Disse medlemmers mål om at en andel av lokale skatteinntekter skal tilfalle lokalsamfunnet er basert på ønsket om å styrke koblingen mellom de som betaler skatten, de lokale beslutningstagerne og brukerne av tjenestene.

Livskraftige lokalsamfunn

Disse medlemmer ønsker livskraftige kommuner som skaper varme lokalsamfunn, ikke tomme skall som styres av staten. Disse medlemmer mener gode lokalsamfunn og tjenestetilbud med kvalitet viktigst. Skal det lokale selvstyret fungere må staten være en tilrettelegger, og ikke en grensesetter. Disse medlemmer vil at kommunene skal beholde en større andel av egne skatteinntekter og beholde en andel av selskapsskatten, men en slik endring må sees i sammenheng med en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet. Mindre statlig overføringsavhengighet og høy lokal finansiering av kommunale tjenester vil bidra til å styrke det lokale selvstyret, og bidra til økt effektivitet i tjenesteproduksjonen. Disse medlemmer vil samtidig beholde inntektsgarantiordningen for kommunene slik at det ikke blir brå endringer fra ett år til et annet, men ønsker et fordelingssystem der kommunenes vekst og verdiskaping gir uttelling i inntektssystemet.

Kommunalpolitiske prioriteringer	
Kommunal selskapsskatt beholdes. Ompostering fra rammetilskudd	11 000 mill. kr
Lokale stillinger som verneområdeforvaltere, flyttes fra Fylkesmannen til kommunene, og styrkes	110 mill. kr
Gradert barnehagepris i flere kommuner, utvidelse av ordning med 150 mill. kr	150 mill. kr
Innføre leksehjelp på ungdomstrinnet evt. mellomtrinnet (om lag 4 uketimer) fra høsten – flyttes fra barnetrinnet	97 mill. kr
1 ny undervisningstime på barnetrinnet	73,8 mill. kr
Rentekompensasjon for nye sykehjemsplasser og bofellesskap for demente, 2,5 mrd. kroner investeringsramme	25 mill. kr
Reversere kutt i kompensasjon for høy arbeidsgiveravgift i Bodø og Tromsø	70,9 mill. kr
Tilsagnsfullmakt 250 mill. kroner – kommunesammenslåing	

3.2.18.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 18 settes til 148 201 472 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 1 134 800 000 kroner.

Dette medlem viser til behovet for at kommunene får økte overføringer for å kunne gjennomføre garantien for en verdig eldreomsorg og samhandlingsreformen. Dette medlem øker derfor kommunerammen med 750 mill. kroner for å sikre eldre en bedre eldreomsorg og gi kommunene mulighet til å styrke det forebyggende helsearbeidet.

Dette medlem viser til at samhandlingsreformen har sitt økonomiske fokus på somatisk behandling. Dette medlem mener derfor det er viktig å øremerke midler til kommunalt rusarbeid og at rus og psykiatri skal inngå i samhandlingsreformen. 333 mill. kroner tas derfor ut av bevilgningen til kommunene, samtidig som dette medlem øker bevilgningen tilsvarende over kap. 763 post 71 under rammeområde 15.

Dette medlem viser til at alle barn som fødes før 1. september pr. i dag har en lovbestemt rett til barnehageplass som ettåringer. Barn som er født etter 1. september har derimot ingen slik rett til barnehageplass før neste hovedopptak som foretas i august hvert år, og kan dermed risikere å måtte vente nesten et helt år på plass. Dette medlem viser til at datoregimet for lovfestet rett til barnehageplass synes å påvirke timingen av barnefødsler på en slik måte at man får høysesong for barnefødsler på norske sykehus i sommermånedene. Regjeringens lite fleksible familiepolitikk synes å gripe direkte inn i familieplanleggingen i de tusen hjem. Foreldre med barn født etter 1. september risikerer mot sin vilje å måtte ta ulønnet permisjon eller skaffe dagmamma i inntil et år etter at permisjonstiden er gått ut. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn at det innføres to årlige barnehageopptak, og foreslår å bevilge 360 mill. kroner i 2013 til å starte opptrappingen mot 9 000 nye barnehageplasser som trengs for å få dette til. Bevilgningsøkningen legger til rette for etablering av 4 500 nye barnehageplasser i 2013.

Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis handlingsplan mot fattigdom, hvor økte sosialhjelpssatser er ett av flere tiltak. Dette medlem har lagt inn i kommunerammen i sitt budsjettforslag midler til å kunne øke sosialhjelpssatsene med 5 pst.

Dette medlem er videre opptatt av å styrke Brukerstyrt personlig assistanse (BPA), og foreslår å øke kommunerammen med 150 mill. kroner for dette formålet.

Dette medlem er uenig i at tilskuddet til samlivsprogrammet Godt samliv! er innlemmet i kommunerammen og foreslår at dette reverseres og i stedet gis gjennom en øremerket bevilgning under rammeområde 2.

Dette medlem går dessuten imot forslaget fra regjeringen om 8 timer gratis SFO pr. uke, samt forslaget om økning av timetallet med 1 uketime. Dette medlem vil reversere tidligere vedtak om timetallsøkning på 5 ekstra timer i småskoletrinnet. Dette medlem vil også avvikle ordningen med gratis frukt i skolen fra høsten 2012. De ressurser som dette vil frigjøre i skolen, vil dette medlem benytte under dette rammeområdet til å bevilge 250 mill. kroner ekstra til kommunene for å få 400 flere lærere, 250 mill. kroner mer for å styrke etter- og videreutdanningen for lærere, 25 mill. kroner ekstra til frivillig leksehjelp i kommunal og frivillig regi, 6,5 mill. kroner til å gjeninnføre abonnementsordningen for de elevene som nå omfattes av frukt- og grøntordningen samt øke bevilgningene til andre utviklingstiltak i skolen under rammeområde 16.

Dette medlem viser til at det er store ulikheter i det kommunale kulturskoletilbudet. Mange står i kø og det er langt fram til målet om et godt kulturskoletilbud for alle som ønsker det. Dette medlem viser til at regjeringen foreslår å innlemme en uketime med kulturskoletilbud i skole/SFO-tiden på barnetrinnet (1.–4. trinn). Dette medlem mener én time gratis kulturskole i skoletiden ikke løser problemet. Dette medlem mener det i stedet bør være en opptrapping gjennom øremerkede statlige bevilgninger og foreslår å omprioritere 72,1 mill. kroner til dette fra rammeområde 18 til rammeområde 16.

Dette medlem vil øke lærlingetilskuddet med 5 700 kroner pr. kontrakt, noe som medfører et økt bevilgningsbehov på 50 mill. kroner.

Dette medlem viser også til forslaget omtalt under rammeområde 7 om å innføre aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere etter modell fra Åmli kommune, som dette medlem anslår vil redusere kommunenes sosialhjelpsutbetalinger med minst 100 mill. kroner.

Dette medlem viser til slutt til forslaget under rammeområde 2 om økt kontantstøtte for ettåringer og gjeninnføring av kontantstøtte for toåringer, som medfører et redusert bevilgningsbehov til barnehager tilsvarende 907 mill. kroner.

3.2.18.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 149 960 072 000 kroner under rammeområde 18, som er 623 800 000 kroner mer enn det som følger av regjeringens forslag.

Dette medlem foreslår en omprioritering fra økt timetall innført i 2010, forslaget om å lovfeste plikt for kommunene til å tilby en gratis uketime med kulturskoletilbud og gratis leksehjelp i grunnskolen til en gjennomført satsing på bedre og flere lærere. Dette medlem er ikke nødvendigvis prinsipielt imot å utvide timetallet, en times gratis kulturskole eller det som framstår som en noe uklar leksehjelpsordning i grunnskolen, men mener det blir en helt feil prioritering når vi mangler kvalifiserte lærere. Etter dette medlems mening er mangelen på lærere den største utfordringen norsk skole står overfor i årene som kommer. Dette medlem savner en vilje fra regjeringens side til å ta dette spørsmålet tilstrekkelig på alvor.

Dette medlem viser i denne sammenheng til Dokument nr. 8:68 (2006–2007), jf. Innst. S. nr. 239 (2006–2007), om å utarbeide forpliktende nasjonale rekrutteringsplaner for å sikre tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i grunn- og videregående skole. Ovennevnte representantforslag henviser til at halvparten av lærerne i videregående skole er over 50 år, mens det i grunnskolen er 37 pst. i samme aldersgruppe. Samtidig vises det til at gjennomsnittsalde-

ren for ansatte i den videregående skolen er 49 år. I løpet av en tiårsperiode vil man derfor trolig måtte erstatte et ikke ubetydelig antall lærere i den videregående skolen. Tilsvarende gjelder også for grunnskolen. Parallelt med dette øker antallet elever. Dette medlem foreslår derfor å bruke ca. 500 mill. kroner til å styrke videreutdanning og rekruttering av lærere, og om lag 300 mill. kroner på øvrige tiltak i grunn- og videregående skole, heller enn å bruke penger på å utvide timetallet, kulturskole og obligatorisk leksehjelp. Det vises til nærmere omtale av disse forslagene under rammeområde 16 i denne innstilling.

Ved siden av den kommende lærermangelen er frafall den største utfordringen norsk skole står overfor. Dette medlem viser i denne forbindelse til Representantforslag 4 S (2009–2010) om forsterket innsats mot frafall i skolen. I tråd med representantforslaget foreslår dette medlem flere konkrete tiltak i statsbudsjettet for kommende år som vil bidra til en forsterket innsats mot frafall.

Dette medlem viser til at det er et behov for flere spesialpedagoger i norsk skole, og at det synes hensiktsmessig at spesialpedagogene arbeider så tett på elevene og skolene som mulig. Det fordrer større spesialpedagogtetthet. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 50 mill. kroner over kommunerammen til flere spesialpedagoger i kommunene f.o.m. høsten 2013, noe som vil kunne finansiere ca. 200 flere spesialpedagoger gitt en kostnad på 750 000 kroner pr. spesialpedagog.

Dette medlem går videre imot regjeringens opplegg for gratis frukt og grønt i skolen, jf. bl.a. Venstres merknader i Innst. S. nr. 230 (2006–2007), og vil avvikle dagens ordning f.o.m. høsten 2013. Dette medlem mener at det vil være mye mer målrettet og hensiktsmessig å foreta en omlegging av mva.-systemet som fritar frukt og grønt fra moms, jf. omtale under rammeområde 22. Dette vil gagne hele befolkningen, også elevene, og er et viktig helse- og forbrukerpolitisk grep. Dette medlem viser videre til at mange kommuner heller ikke ønsker den lovpålagte ordningen om frukt og grønt i skolen.

Dette medlem viser til representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om å overføre oppgaver fra Barne-, ungdoms- og familieetatens regionskontorer til den kommunale barnevernstjenesten (Representantforslag 16 S (2009–2010)). I forslaget vises det til en Fafo-rapport (rapport 2009:41) hvor det kommer fram at det kommunale og statlige barnevernet har store samarbeidsproblemer og at Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) er i ferd med å bli en byråkratisk, ressurskrevende organisasjon som ikke på langt nær bidrar godt nok til at de mest sårbare barna får hjelpen de bør og har krav på. Dette medlem er bekymret over at barnevernet i dag ikke klarer å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Dette medlem mener kommunene må få et helhetlig ansvar for barnevernet og er av den oppfatning at nedleggelse og overføring av Bufetats oppgaver regionalt er noe som nå må vurderes. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å kutte 100 mill. kroner i det statlige, regionale barnevernet og omfordele midlene til det kommunale barnevernet.

Dette medlem viser til at regjeringen har lagt fram en ambisiøs plan om at det norske samfunnet skal være universelt utformet innen 2025. For å oppnå dette må eksisterende bygg, anlegg, uteområder m.m. oppgraderes. Regjeringen har signalisert at undervisningsbygg har førsteprioritet i denne prosessen. Det er en prioritering dette medlem støtter helhjertet. Allerede våren/sommeren 2008 antydet regjeringen at den innen utgangen av året ville fastsette en forskrift med tidsfrister for universell utforming av skoler og undervisningsbygg. Det er 4 1/2 år siden. Ingen ting har skjedd.

Dette medlem mener at universell utforming er et gode for alle og en helt nødvendig forutsetning for at funksjonshemmede barn og ungdom skal få samme mulighet som andre til å gå på nærskolen, og til å velge fag og skoler etter interesser og evne. Dessverre viser det seg at svært mange av landets undervisningsinstitusjoner i stor grad er utilgjengelige for funksjonshemmede. 80 pst. av grunnskolene har betydelige mangler, 96 pst. av landets videregående skoler er utilfredsstillende. Skal en i overskuelig framtid nå målet om et samfunn som gir likeverdige muligheter for alle mennesker, må det satses betydelig på å øke tilgjengeligheten i eksisterende bygningsmasse. En oppgradering av alle landets grunnskoler til universell utforming er ifølge Vista og Multiconsult, dersom man bruker 10 år på det, beregnet til 4,25 mrd. kroner. Det er etter dette medlems syn en helt nødvendig investering, og det haster med å komme i gang. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 225 mill. kroner til å starte prosessen med universelt utformede undervisningsbygg.

Dette medlem viser til at Venstres liberale ideologi tar utgangspunkt i det enkelte mennesket. Alle skal ha frihet til å bruke sine evner til beste for seg selv og samfunnet – men like selvsagt er det at de som virkelig trenger samfunnets hjelp til å leve et verdig liv, skal få det. Frie samfunn har gode fellesskapsinstitusjoner og et sosialt sikkerhetsnett for alle. Dette medlem ønsker derfor en stat som bekjemper sosial urettferdighet. Fattigdom rammer enkeltmennesker – ofte uventet og tilfeldig, og av sammensatte årsaker. En del mennesker er varig ute av stand til å skaffe seg en inntekt de kan leve av. De skal ha

et støttenivå som gir mulighet til et verdig liv. Støtteordninger som er avgjørende for barns livsvilkår, skal være rause. Dette medlems førsteprioritet vil være å bekjempe fattigdom og helseproblemer hos barn og barnefamilier. For vi starter ikke med blanke ark og like muligheter når vi kommer til verden, og ingen velger sin barndom.

Det er i dag store forskjeller fra kommune til kommune når det gjelder satsene for sosialhjelp og hvorvidt kontantstøtte og barnetrygd regnes inn i inntektsgrunnlaget. Paradokset er at forskning viser at lave sosialhjelpssatser gir flere langtidsbrukere, mens høye sosialhjelpssatser får folk videre i livet.

Dette medlem foreslår derfor en økt bevilgning på 850 mill. kroner bevilget over rammeområde 18, for å innføre en opptrapping til en nasjonal minstenorm for sosialhjelp med virkning fra 1. januar 2013. I første omgang foreslår dette medlem å øke de veiledende satsene i sosialhjelpen med 20 pst. eller tilsvarende en økning på 1 095 kroner pr. måned for en enslig sosialhjelpsmottaker.

Dette medlem mener at innføringen av makspris for oppholdsbetaling i barnehager har vært uheldig av flere grunner, men særlig fordi dette grepet faktisk har ført til at flere lavinntektsfamilier har fått økte utgifter til barnehageplass. Mens kommunene har redusert de høyeste barnehagesatsene ganske kraftig, har flere av dem satt opp satsene for familier med de laveste inntektene. Færre kommuner enn tidligere graderer nå betalingen ut ifra foreldrenes inntekt. Det samme gjelder for oppholdsbetaling når det gjelder SFO. Svært få kommuner har inntektsdifferensiert betaling når det gjelder SFO. Det koster det samme uansett om man er rik eller fattig.

Dette medlem mener at inntektsgradert foreldrebetaling gir god fordelingsvirkning, og dermed er et viktig grep for å bekjempe fattigdom. Dette medlem foreslår derfor å innføre inntektsgradert foreldrebetaling i barnehage og SFO. Som det framgår av tabellene under vil det innebære en noe økt foreldrebetaling for de familiene med høyeste husstandsinntekt (over 750 000 kroner), og en betydelig lettelse for de med lav (under 300 000 kroner).

Tabell 1: Differensiert oppholdsbetaling barnehager pr. måned

	Inntekt til og med kr 164 244 (2G)	Inntekt mellom kr 164 245 og 300 000	Inntekt mellom kr 300 001 og 750 000	Inntekt over kr 750 001
1. barn	kr 500 *(kr 700)*	kr 1 500 *(kr 2 140)*	kr 2 330 *(kr 2 330)*	kr 2 700 *(kr 2 330)*
2. barn (30 pst.)	kr 500 *(kr 700)*	kr 1 050 *(kr 1 498)*	kr 1 631 *(kr 1 631)*	kr 1 890 *(kr 1 631)*
3. barn (50 pst.)	kr 500 *(kr 700)*	kr 750 *(kr 1 070)*	kr 1 165 *(kr 1 165)*	kr 1 350 *(kr 1 165)*

Til sammenligning er dagens satser for Oslo kommune (som er en av bare 94 kommuner som har differensiert oppholdsbetaling) satt inn med kursiv og i parentes.

Til grunn for regnestykket (76,5 mill. i økt kompensasjon til kommunene) er det lagt til grunn at dette blir veiledende satser i alle kommuner og at kommunene får overføringer tilsvarende disse prisene.

Tabell 2: Differensiert oppholdsbetaling SFO pr. måned

	Inntekt til og med kr 164 244 (2G)	Inntekt mellom kr 164 245 og 300 000	Inntekt mellom kr 300 001 og 750 000	Inntekt over kr 750 001
Heldag	kr 550 *(kr 2 085)*	kr 1 000 *(kr 2 085)*	kr 2 085 *(kr 2 085)*	kr 2 400 *(kr 2 085)*
Halvdag	kr 350 *(kr 1 290)*	kr 650 *(kr 1 290)*	kr 1 290 *(kr 1 290)*	kr 1 625 *(kr 1 290)*

Til sammenligning er dagens gjennomsnittlige oppholdsbetaling satt inn med kursiv og i parentes. Det er verd å merke seg at enkelte kommuner tilbyr gratis SFO, mens prisen i den dyreste kommunen var 3 192 kroner for heldags plass pr. måned Det er svært få kommuner som opererer med inntektsdifferensiering når det gjelder SFO.

Til grunn for regnestykket (47,2 mill. kroner i økt kompensasjon til kommunene) er det lagt til grunn at dette blir veiledende satser i alle kommuner og at

kommunene får overføringer tilsvarende disse prisene.

Alle beregninger når det gjelder differensiert oppholdsbetaling er gjort med utgangspunkt i SSBs rapport 34/2011: Barnefamiliers tilsynsordning og SSBs rapport 26/2012: Simulering av effekter av endringer i foreldrebetaling i barnehager og skolefritidsordning.

Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å bevilge 123,7 mill. kroner til inntektsgradert foreldrebetaling i barnehager og SFO.

Dette medlem vil understreke sin motstand mot den svært urettferdige praksisen knyttet til at barns fødselstidspunkt på året skal avgjøre hvorvidt vedkommende får rett til plass i barnehage eller ikke. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 143,8 mill. kroner til 2 000 flere barnehageplasser, noe som vil muliggjøre at langt flere barn født etter 1. september får rett til barnehageplass.

Dette medlem er en varm forsvarer av intensjonene i og prinsippene bak samhandlingsreformen som innebærer at flest mulig skal få adekvat behandling så nært som mulig sitt hjemsted og at en betydelig del av virkemidlene for å oppnå dette tilføres kommunesektoren. Dette medlem skal la debatten om kommunestruktur ligge i denne omgang, men vil understreke at det er svært viktig at samhandlingsreformen blir en suksess. Det er utvilsomt mange ubesvarte spørsmål og uløste problemstillinger som vil dukke opp i løpet av 2013. For å kompensere for uforutsette utslag av reformen for enkeltkommuner, foreslår dette medlem å opprette en skjønnstilskuddspost på 100 mill. kroner som skal kunne kompensere kommuner for uforutsette kostnader som følge av implementeringen av samhandlingsreformen.

Dette medlem viser videre til at rehabilitering er helt avgjørende for å lykkes med samhandlingsreformen. På tross av det er det ingen økt satsing på rehabilitering i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2013. Rehabilitering er avgjørende for å forhindre forverring av sykdom og kan hindre langvarig sykefravær og uførhet. Kommunene tar imot utskrivningsklare pasienter, men har i liten grad et godt rehabiliteringstilbud til disse. Et manglende tilbud får konsekvenser for enkeltpasienters helsesituasjon og svekker muligheten til å mestre eget hverdagsliv. Dette medlem mener det er nødvendig med en helhetlig og forpliktende opptrappingsplan for rehabilitering og habilitering i kommunene og foreslår at det i første omgang bevilges 30 mill. kroner for å komme i gang med dette arbeidet.

Dette medlem viser til at en ved samhandlingsreformen skal innføre finansieringsmekanismer for rusbehandling og psykisk helsevern. Tilskudd til kommunalt rusarbeid er derfor i regjeringens budsjettforslag flyttet fra egen post på helsedepartementets budsjett til kommunerammen. Dette medlem er ikke uenig i at pengene på sikt bør inn i kommunerammen, men inntil det er kommet på plass gode økonomiske insentiver innenfor rus og psykiatri, mener dette medlem at tilskuddet for kommunalt rusarbeid må beholdes. Dette er penger som er med på å sikre at kommunene prioriterer ruspasienter, selv om de gjennom samhandlingsreformen har fått økonomiske insentiver til å prioritere somatiske pasienter. Dette medlem ønsker derfor å beholde ordningen med øremerking for ruspasienter i kommunene til det er kommet gode økonomiske insentiver også innenfor rus og psykiatri. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å omfordele midler fra kommunerammen til kommunale rustiltak med 330 mill. kroner.

Dette medlem mener det er viktig at kommunene får beholde deler av selskapsskatten lokalt. Det vil motivere kommunene til å føre en positiv og fremtidsrettet næringspolitikk, og med flere små og store bedrifter vil kommunene få høyere skatteinntekter som kan brukes til lokal velferd. Regjeringen har fratatt kommunene denne muligheten til å påvirke egne skatteinntekter og velferd. Disse medlemmer vil omgjøre dette vedtaket slik at kommunene får beholde en andel av selskapsskatten. Dette standpunktet ble støttet av både Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) og Kommunenes Sentralforbund (KS) i høringen i forbindelse med nytt inntektssystem. Dette medlem foreslår derfor at 4,25 pst. av selskapsskatten tilbakeføres til kommunene.

Dette medlem viser til at Kristiansand kommune tidligere fikk tildelt storbytilskudd, noe som ble fjernet av den sittende regjering under henvisning til at Kristiansand ikke var noen storby, dvs. har under 100 000 innbyggere. Det kan sikkert føres en akademisk diskusjon om Kristiansand pr. definisjon er en storby eller ikke, men med henvisning til Kristiansands rolle i regionen og geografiske plassering som et knutepunkt mot deler av Europa mener dette medlem at Kristiansand bør innlemmes i ordningen. Satsen for storbytilskuddet i 2013 er 340 kroner pr. innbygger, noe som ville gitt Kristiansand 28,3 mill. kroner i storbytilskudd. Dette medlem foreslår derfor en merbevilgning på posten tilsvarende Kristiansands andel på 28,3 mill. kroner.

Dette medlem er enig i intensjonen om gratis læremidler i den videregående skolen, men mener at den eksisterende ordningen ikke er god nok, og i praksis er blitt en byråkratisk utlånsordning som er ressurskrevende for administrasjonen og upraktisk for elevene. Dette medlem går derfor imot de foreslåtte bevilgningene til gratis læremidler, og foreslår heller å innføre behovsprøvd stipend for læremidler i videregående skole. Maksimalt stipend

økes til 600 kroner pr. måned, og er et mer målrettet tiltak som vil hjelpe dem som trenger det mest.

Dette medlem viser til at nesten 50 pst. av yrkesfagelever ikke får lærlingeplass. Så langt i år har 22 000 personer søkt om lærlingplass i Norge. Bare halvparten av dem har fått det. Løsningen på det viktige problemet er ikke å lovfeste plass, men et bredt spekter av tiltak for å stimulere bedrifter både i privat og offentlig sektor til å ta inn flere lærlinger. Dette medlem foreslår derfor både å øke lærlingtilskuddet med 5 700 kroner pr. ny lærlingekontrakt, eller tilsvarende 50 mill. kroner over statsbudsjettet og innføre et varig fritak av arbeidsgiveravgift for lærlinger slik dette medlem foreslår i denne innstilling og i Innst. 4 L (2012–2013). Samlet vil disse tiltakene medføre et økonomisk incitament for næringslivet på 292 mill. kroner bokført i 2013.

Dette medlem ønsker på sikt å innføre en offentlig finansiert tannhelsetjeneste, etter modell fra Sverige. Som et ledd i en slik omlegging foreslår dette medlem å utvide ordningen med gratis tannhelsetjeneste til også å gjelde aldersgruppen 18–20 år.

3.2.18.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 18

Det vises til avsnitt 3.3 nedenfor for samlet oppsummering av forslag til netto rammevedtak.

3.2.19 Rammeområde 19 (Tilfeldige utgifter og inntekter), under finanskomiteen

3.2.19.1 Sammendrag

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2013–2013) med Tillegg 3
	Utgifter rammeområde 19 (i hele tusen kroner)	
2309	Tilfeldige utgifter	14 821 000
	Sum utgifter rammeområde 19	**14 821 000**
	Inntekter rammeområde 19 (i hele tusen kroner)	
5309	Tilfeldige inntekter	50 000
	Sum inntekter rammeområde 19	**50 000**
	Sum netto rammeområde 19	**14 771 000**

3.2.19.2 Komiteens merknader

3.2.19.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til regjeringens forslag.

3.2.19.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett foreslår at ramme 19 settes til 10 771 000 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 4 000 000 000 kroner.

Disse medlemmer viser til en rapport som analyseselskapet Menon Economics har laget for Akademikerne om effektiviseringspotensialet for offentlige innkjøp, som anslår dette til å kunne være så mye som 45 mrd. kroner.

3.2.19.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 19 settes til 13 671 000 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 1 100 000 000 kroner.

Disse medlemmer mener at innsparingspotensialet i statlig forvaltning er betydelig. Disse medlemmer viser videre til at regjeringen Bondevik II i sitt siste budsjettopplegg foreslo å innføre en ordning med nøytral moms i statsforvaltningen.

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett foreslår flere tiltak og reformer som kan lede til innsparinger for det offentlige. Det kan særlig nevnes effektivisering i helseforetakene, nøytral moms i staten og helseforetakene, bedre innkjøpsrutiner i staten og modernisert bygg- og eiendomsforvaltning. Disse medlemmer foreslår å budsjettere innsparingene her under tilfeldige utgifter.

3.2.19.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 19 settes til 13 720 000 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 1 051 000 000 kroner.

Dette medlem viser til at regjeringen Bondevik II i sitt siste budsjettopplegg foreslo en ordning med nøytral moms i staten, med potensielt store effektiviseringsgevinster for statlig forvaltning. Dette medlem mener at en slik ordning bør innføres, og legger til grunn at det er sannsynlig at den i innføringsåret kan gi en innsparing på om lag 500 mill. kroner.

Dette medlem mener dessuten at økt koordinering, gjenbruk og standardisering i statlige IT-prosjekter er på sin plass og vil gi innsparinger på minst 200 mill. kroner.

Dette medlem viser til at Finansdepartementet i forbindelse med budsjettbehandlingen skriver at departementet ikke har oversikt over bruken av private konsulenter i staten. Dette medlem mener at dette er en uholdbar situasjon, særlig når man tar hensyn til at alt tyder på at konsulentbruken har vokst betraktelig under den sittende regjeringen. Dette medlem mener at det er et betydelig innsparingspotensial i å redusere bruken av private konsulenter, bl.a. i helseforetakene, på minst 400 mill. kroner.

3.2.19.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 13 696 000 000 kroner under rammeområde 19, som er 1 075 000 000 kroner mindre enn det som følger av regjeringens forslag.

Dette medlem foreslår å avvikle eksportsubsidiene for osteproduksjon beregnet til 130,0 mill. kroner gjennom omsetningsavgiften, nærmere omtalt under rammeområde 11 i denne innstilling. Dette medlem viser også til den noe underlige praksis om at jordbruksavtalen hvert år gjøres opp ved hjelp av «ubrukte midler» i fjorårets avtale. Dette medlem mener det er en uryddig praksis og at «ubrukte midler» (stort sett som følge av færre bønder) bør tilfalle statskassen.

Dette medlem viser i tillegg til at det i de siste budsjett har vært en sterk økning i driftsutgiftene i den offentlige forvaltningen, så også i forslaget for 2013. Effekten av å ikke prisjustere driftsutgiftene på statsbudsjettet, med unntak av lønnsposter, er anslagsvis 1,8 mrd. kroner. På denne bakgrunn foreslår dette medlem en generell innsparingsfullmakt i statsbudsjettets driftsutgifter på 200 mill. kroner.

Dette medlem mener videre at innsparingspotensialet i statlig forvaltning er betydelig og at regjeringen Bondevik II foreslo i sitt siste budsjettopplegg å innføre en ordning med nøytral moms i statsforvaltningen, herunder helseforetakene. En slik omlegging vil stimulere til økt konkurranse om leveranse av medisinske støttetjenester, og dermed bidra til reduserte kostnader. Beregninger fra NHO viser at dette kan frigjøre om lag 3,2 mrd. kroner for helseforetakene. I tillegg brukte helseforetakene samlet 862 mill. kroner på konsulenttjenester i 2011 (en økning på 70 mill. kroner fra 2010). Dette medlem mener det er nødvendig å redusere bruken av slike tjenester.

Dette medlem viser videre til en rapport som Menon har gjort på vegne av Akademikerne som viser at det er et stort innsparingspotensial i mer profesjonalitet i offentlige innkjøp. Rapporten konkluderer med et årlig innsparingspotensial på mellom 30 og 45 mrd. kroner. Nøkkelord er ifølge rapporten innovasjon, kompetanse og kultur i offentlig sektor.

Dette medlem legger derfor opp til et samlet innsparingspotensial på 500 mill. kroner ved å innføre en ordning med momsnøytrale innkjøp i staten, bedre samordning mellom helseregionene og mindre bruk av konsulenttjenester og bedre rutiner for offentlige innkjøp.

Dette medlem viser til særskilt vedlegg til Prop. 1 S (2009–2010) Oversikt over statens eiendommer, hvor det framgår over 320 sider hvilke eiendommer staten eier. En rekke av disse eiendommene kan det åpenbart stille spørsmålstegn om hensiktsmessigheten av eierskapet til. I svar på spm. 169 i forbindelse med statsbudsjettet for 2010 fra Venstre skriver også departementet:

«Fornyings- og administrasjonsdepartementet holder på med en kartlegging av eiendommer som Statsbygg forvalter, men som ikke naturlig hører inn under Statsbyggs ansvarsområde. Det vil da vurderes om det er eiendommer som kan overføres til annen statlig eller offentlig forvalter eller selges i det åpne marked.»

Dette medlem mener det må være både hensiktsmessig og fornuftig å selge flere av disse eiendommene i det åpne marked og legger til grunn at et slikt salg kan innbringe minst 200 mill. kroner i 2013.

3.2.19.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 19

Det vises til avsnitt 3.3 nedenfor for samlet oppsummering av forslag til netto rammevedtak.

3.2.20 Rammeområde 20 (Finansadministrasjon mv.), under finanskomiteen

3.2.20.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
	Utgifter rammeområde 20 (i hele tusen kroner)	
1600	Finansdepartementet	377 900
1602	Finanstilsynet	333 800
1605	Direktoratet for økonomistyring	378 400
1608	Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring	16 400
1610	Toll- og avgiftsetaten	1 533 800
1618	Skatteetaten	5 009 000
1620	Statistisk sentralbyrå	732 800
1632	Kompensasjon for merverdiavgift	20 170 000
1634	Statens innkrevingssentral	294 200
1638	Kjøp av klimakvoter	638 700
1645	Statens finansfond	10 600
1650	Statsgjeld, renter mv.	12 836 900
	Sum utgifter rammeområde 20	**42 332 500**
	Inntekter rammeområde 20 (i hele tusen kroner)	
4600	Finansdepartementet	9 400
4602	Finanstilsynet	10 500
4605	Direktoratet for økonomistyring	44 900
4610	Toll- og avgiftsetaten	51 000
4618	Skatteetaten	106 100
4620	Statistisk sentralbyrå	211 500
4634	Statens innkrevingssentral	1 845 700
4638	Salg av klimakvoter	345 000
5491	Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift	827 170
5603	Renter av statens kapital i statens forretningsdrift	105 864
5605	Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer	5 681 700
	Sum inntekter rammeområde 20	**9 238 834**
	Sum netto rammeområde 20	**33 093 666**

3.2.20.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.20.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, foreslår at ramme 20 settes til 33 092 666 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 1 mill. kroner. For nærmere redegjørelse for reduksjonen, vises det til flertallsmerknaden i avsnitt 2.1.2.

Den generelle kompensasjonsordningen for merverdiavgift

Flertallet viser til at det i revidert nasjonalbudsjett for 2012 er varslet en gjennomgang av regelverket for den generelle kompensasjonsordningen for merverdiavgiften. Siktemålet med gjennomgangen er å gjøre kompensasjonsregelverket klarere og mer brukervennlig.

Flertallet viser til at gjennomgangen er varslet å inneholde en eventuell presisering av hva som ligger i kravet om at private og ideelle virksomheter

må produsere en tjeneste som «er pålagt å utføre ved lov» på helse-, sosial- eller undervisningsområdet for å være omfattet av kompensasjonsordningen. Videre skal det vurderes om det er behov for å klargjøre reglene om kompensasjon for private/ideelle virksomheter som fører opp omsorgsboliger mv. Gjennomgangen vil også omfatte kommunens frist for innsendelse av kompensasjonskrav, og dokumentasjonskravene.

Flertallet mener det er viktig med et tydelig og forutsigbart regelverk på dette området og ser fram til å motta regjeringens vurderinger etter endt gjennomgang.

3.2.20.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett foreslår at ramme 20 settes til 32 089 316 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 1 004 350 000 kroner.

Redusert finansbyråkrati

Disse medlemmer mener en holdning om mindre offentlig innblanding og redusert rapporteringsplikt fra næringslivet gir grunnlag for en slankere administrasjon. Gjentatte rapporter peker på at papirbyråkratiet i næringslivet og det offentlige koster store beløp, uten at det skapes verdier i samfunnet. Disse medlemmer viser til at regjeringen nok en gang leverer økte bevilgninger til administrasjon. Regjeringen begrunner sine kostnadsøkninger ut ifra behovet for mer effektive elektroniske systemer som i sin tur kan gi mer effektiv forvaltning. Slike påståtte effektiviseringsgevinster har imidlertid ikke blitt synliggjort tidligere år da man også har brukt dette som begrunnelse for budsjettøkninger.

Disse medlemmer mener et enklere skatte- og avgiftssystem vil redusere behovet for administrasjon. Eksempler på dette er disse medlemmers forslag om å avvikle arveavgiften samt høyere tollgrense for private forsendelser. Sistnevnte vil trolig redusere arbeidsmengden i toll- og avgiftsetaten merkbart. En reduksjon i avgiftsdifferansen på alkohol og tobakk i Norge og Sverige vil trolig bidra til en reduksjon i smugling av slike varer, selv om effekten trolig blir større når avgiftsdifferansen ytterligere reduseres. Disse medlemmer mener dette gir grunnlag for at man innenfor toll- og avgiftsetaten omdisponerer midler til å styrke arbeid mot grensekriminalitet.

Disse medlemmer ønsker å fase ut Direktoratet for økonomistyring (DFØ), og foreslår reduserte bevilgninger til denne virksomheten. Disse medlemmer mener statlige virksomheter kan anskaffe økonomistyringssystemer fra leverandører i det frie markedet.

Disse medlemmer er skeptisk til regjeringens håndtering av klimakvoter. Dagens CO_2-kvotemarked har flere utfordringer, bl.a. ved at nedlagt industri i øst Europa fortsatt får tildelt kvoter og ved at man kan utstede nye kvoter utenfor EU (CDM kvoter). Et stramt tildelingsregime i Norge svekker vår industris konkurranseevne. Disse medlemmer mener god CO_2-kvotepolitikk må handle om å gi norsk næringsliv gode konkurransevilkår, samtidig som man kommuniserer klare forventninger om gradvise kutt i CO_2-utslipp. Disse medlemmer foreslår å redusere handel med klimakvoter, anslagsvis for både kjøp og salg med 200 mill. kroner. Av de CO_2-kvoter som tildeles Norge gjennom Kyoto-avtalen, bør en større andel tildeles norsk næringsliv, og særlig de bedrifter som forplikter seg til å gjøre fornuftige CO_2-kutt.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem sak om hvordan tollmyndighetenes ressurser bedre kan utnyttes for å stoppe organisert smugling ved grensen.»

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå beløpsgrenser og innførselsrestriksjoner ved grensepassering med sikte på å forenkle regelverket.»

3.2.20.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 20 settes til 32 973 666 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til regjeringens forslag på 120 000 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett gjennomgående har redusert veksten i utgifter til offentlig administrasjon.

Disse medlemmer understreker at Høyre også i år foreslår å styrke Finanstilsynet, for å bedre tilsyn og kontroll med kreditt- og finansinstitusjonene i markedet.

Disse medlemmer ønsker å starte opp en forsøksordning med mobilt skattekontor som en respons på de utfordringer som den nye ordningen for ID-kontroll har medført for mange bedrifter og arbeidsinnvandrere/sesongarbeidere, og viser til nærmere omtale i Innst. 5 S (2012–2013).

3.2.20.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 20 settes til 33 125 666 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 32 000 000 kroner.

Dette medlem vil styrke arbeidet mot svart økonomi, og ser på skatteetaten, Økokrim og toll-etaten som viktige redskaper for å bekjempe skatteunndragelser.

Dette medlem ønsker å styrke skatteetaten med 20 mill. kroner og toll-etaten og Økokrim med 10 mill. kroner hver, for å intensivere arbeidet mot svart økonomi.

Dette medlem viser videre til de stadig mer komplekse og geografisk omfattende investeringer som gjøres i Statens pensjonsfond utland (SPU), og den stadig økende oppmerksomheten om de etiske sider ved investeringsvirksomheten. Dette medlem mener at det høye ambisjonsnivået om SPU som en sosialt ansvarlig investor, må gjenspeiles ved at kompetansen om etikk styrkes i Finansdepartementets oppfølgingsapparat for de etiske retningslinjene. Dette medlem foreslår en økt bevilgning på 2 mill. kroner til dette formålet.

3.2.20.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 32 783 666 000 kroner under rammeområde 20, som er 310 000 000 mindre enn det som følger av regjeringens forslag.

Dette medlem mener handel med utslippskvoter kan være et bidrag til å innfri Norges klimaforpliktelser. Dette medlem vil imidlertid påpeke at behovet for kjøp av CO_2-kvoter vil avgjøres av i hvor stor grad det gjennomføres nasjonale klimatiltak. Dette medlem mener at de fleksible mekanismene kun skal være et supplement til nasjonale tiltak og at minst halvparten av utslippsreduksjonene som forpliktelsen nå innebærer, skal tas nasjonalt.

Dette medlem viser videre til at Venstre, både i forbindelse med behandling av statsbudsjettet for 2007, 2008, 2009, 2010, 2011 og 2012 med rette har vært kritisk til regjeringens svært friske budsjettering når det gjelder kjøp av kvoter. Det har så langt kun vært kjøpt kvoter for en liten brøkdel av det som har vært avsatt i budsjettene. Av totale bevilgninger på 3,53 mrd. kroner i denne perioden er bare ca. 575 mill. kroner eller tilsvarende 16 pst. faktisk brukt. Allikevel budsjetterer regjeringen med nye 630 mill. kroner i 2013. Dette medlem mener at historien viser at det ikke er behov for ytterligere påfyll i statsbudsjettet 2013 all den tid tidligere bevilgninger i all hovedsak er «overført» og således kan brukes fortsatt. I tillegg kommer det faktum at flere av de prosjekter regjeringen vurderer foreløpig ikke er godkjent av FN under rammene av klimakonvensjonen og at det meste skal betales idet den norske stat faktisk får de faktisk kjøpte kvoter.

Dette medlem viser videre til at Venstre, Høyre og Kristelig Folkeparti i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2009 fremmet følgende:

«Stortinget ber regjeringen i budsjettet for 2010 legge frem en vurdering av effekten ved helt eller delvis å slette klimakvoter fremfor å selge disse i markedet sammenliknet med å øremerke gevinsten ved kvotesalget til andre utslippsreduserende tiltak, og legge frem forslag om enten redusert kvotesalg eller øremerking av salgsgevinster til klimatiltak.»

Dette medlem konstaterer at dette ikke er gjort. Dette medlem konstaterer imidlertid at miljøvernminister Bård Vegar Solhjell har skrevet brev til EU hvor han ber EU om å slette klimakvoter for å få prisene opp (og utslippene ned). Det er bra, og et av de viktigste tiltakene innenfor EUs kvotesystem og de bedriftene som er omfattet av dette, men på oppfordring fra Trine Skei Grande i forbindelse med Stortingets trontaledebatt i år avviser Solhjell at det er aktuelt for Norge å slette våre klimakvoter:

«Noreg både kjøper og sel kvotar, for vi er deltakarar i ein marknad, og det gjer vi etter visse reglar.»

Det Solhjell imidlertid «glemmer» er at den norske regjeringen er en av de få regjeringene som har bestemt seg for å tjene penger på både kvotekjøp og salg. Vi selger EU-kvoter, og kjøper billige CDM-kvoter for å oppfylle Norges Kyoto-forpliktelser.

Dette medlem viser til at mengden kvoter som det er budsjettert med salg av samlet er en betydelig del av Norges årlige klimagassutslipp og dermed en del av klimaproblemet. Det å selge problemet er etter dette medlems syn en dårlig strategi og rimer svært dårlig med intensjonen i klimaforliket om å foreta mesteparten av kuttene i CO_2-utslipp gjennom innenlandske tiltak. Dessuten er prisen på CO_2-kvoter i dag så lav at den ikke bidrar til den langsiktige og helt nødvendige omstillingen til et lavutslippssamfunn. Det lønner seg kort og godt ikke å investere i ny teknologi som gir reduserte utslipp framfor å fortsette å forurense og betale seg ut av problemene gjennom kvotekjøp.

Dette medlem viser til at det norske slaget av klimakvoter derfor vil ha som direkte konsekvens at utslippene av klimagasser fra de sektorer i EØS-området som er omfattet av kvotesystemet vil øke med tilsvarende mengde tonn CO_2-ekvivalenter i forhold

til om regjeringen hadde valgt å slette kvotene frem for å selge dem.

Dette medlem viser til at Norge skiller seg fra resten av Europa ved at vi har en relativt sett betydelig høyere andel kvoter som enten kan selges eller slettes fordi offshorenæringen er tatt med i beregningen av Norges kvotemengde, men får ikke tildelt gratiskvoter. Det norske salget tilsvarer altså utslippene fra offshoresektoren, mens enkelte andre land selger mengder som tilsvarende under 10 pst. av samlede nasjonale utslipp.

Dette medlem er ikke prinsipiell motstander av handel med utslippskvoter, men mener at regjeringen har lagt opp til et nivå på salg og kjøp som ikke er spesielt miljø- og klimavennlig. Dette medlem vil understreke at regjeringen gjennom å slette kvoter fremfor å selge dem i markedet kunne ha bidratt til en betydelig nedgang i Europas klimagassutslipp til en relativt lav pris.

Dette medlem foreslår derfor at alle de planlagt solgte kvotene i 2013 i stedet slettes og at inntektsanslaget settes ned tilsvarende 345 mill. kroner.

Dette medlem viser videre til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å avvikle arveavgiften, nærmere omtalt i Innst. 3 S og Innst. 4 L (2012–2013). Dette vil medføre et tilsvarende mindrebehov for ressurser hos skatteetaten, beregnet til å utgjøre 25 mill. kroner.

3.2.20.3 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 20

Det vises til avsnitt 3.3 nedenfor for samlet oppsummering av forslag til netto rammevedtak.

3.2.21 Rammeområde 21 (Skatter, avgifter og toll), under finanskomiteen

3.2.21.1 Sammendrag

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
	Inntekter rammeområde 21 (i hele tusen kroner)	
5501	Skatter på formue og inntekt	250 635 000
5506	Avgift av arv og gaver	1 850 000
5507	Skatt og avgift på utvinning av petroleum	226 500 000
5508	Avgift på utslipp av CO_2 i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen	3 400 000
5511	Tollinntekter	2 760 000
5521	Merverdiavgift	236 000 000
5526	Avgift på alkohol	12 450 000
5531	Avgift på tobakkvarer mv.	7 650 000
5536	Avgift på motorvogner mv.	33 630 000
5537	Avgifter på båter mv.	165 000
5538	Veibruksavgift på drivstoff	17 150 000
5541	Avgift på elektrisk kraft	7 050 000
5542	Avgift på mineralolje mv.	1 349 000
5543	Miljøavgift på mineralske produkter mv.	4 777 000
5546	Avgift på sluttbehandling av avfall	48 000
5547	Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier	4 000
5548	Miljøavgift på visse klimagasser	263 000
5549	Avgift på utslipp av NO_x	130 000
5550	Miljøavgift på plantevernmiddel	50 000
5551	Avgift knyttet til mineralvirksomhet	11 500
5555	Avgift på sjokolade- og sukkervarer mv.	1 260 000
5556	Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv.	1 905 000
5557	Avgift på sukker mv.	206 000
5559	Avgift på drikkevareemballasje	1 275 000
5565	Dokumentavgift	8 000 000

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
5568	Sektoravgifter under Kulturdepartementet	71 663
5571	Sektoravgifter under Arbeidsdepartementet	74 000
5572	Sektoravgifter under Helse- og omsorgsdepartementet	180 322
5574	Sektoravgifter under Nærings- og handelsdepartementet	145 000
5575	Sektoravgifter under Fiskeri- og kystdepartementet	808 809
5578	Sektoravgifter under Miljøverndepartementet	106 220
5580	Sektoravgifter under Finansdepartementet	323 800
5583	Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser	252 900
5700	Folketrygdens inntekter	265 200 000
	Sum utgifter rammeområde 21	**0**
	Sum inntekter rammeområde 21	**1 085 681 214**
	Sum netto rammeområde 21	**-1 085 681 214**

3.2.21.2 Komiteens merknader

3.2.21.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til regjeringens forslag.

Flertallet viser til at regjeringen i sin politiske plattform, Soria Moria II, går inn for å opprettholde formuesskatten, men arbeide med endringer som bidrar til mer rettferdig fordeling og bedre rammebetingelser for norsk næringsliv.

Flertallet viser til at formuesskatten pr. i dag er avgjørende for å sikre skatt etter evne. Flertallet er tilhenger av en generell og moderat formuesskatt på personlig nettoformue over romslige fribeløp, og der verdsettelsen er rettferdig og avhenger mer av formuens reelle verdi enn av dens sammensetning. Flertallet vil i denne sammenheng vise til at regjeringen har gjort mye for å gjøre formuesskatten mer omfordelende og mer rettferdig. Bunnfradraget er økt fra 151 000 kroner i 2005 til foreslått 870 000 kroner i 2013. Endringen har medført at andelen som betaler formuesskatt, er om lag halvert. Samtidig er aksjerabatten og 80-prosentregelen fjernet, ligningsverdiene av næringseiendom er økt og ligningsverdiene av de dyreste boligene er økt med det nye verdsettingssystemet. Det har medført at personer med store formuer har fått en skatteskjerpelse.

Flertallet viser til at regjeringens forslag om økning i bunnfradrag for 2013 vil medføre at om lag 50 000 færre personer må betale formuesskatt i 2013. Finansieringen av denne økningen i bunnfradrag er gjort ved å øke ligningsverdien av sekundærbolig og næringseiendom fra 40 pst. til 50 pst. av anslått markedsverdi. Flertallet mener denne endringen kan være med på å redusere prispresset på bolig gjennom at det blir mindre gunstig å investere i bolig nr. 2. Samtidig medfører økningen i bunnfradraget at færre vil måtte betale formuesskatt på bolig nr. 1.

Flertallet viser til at det i forbindelse med offentliggjøringen av skattelistene har blitt satt søkelys på formuesskattens betydning for skattleggingen av landets rikeste. En fjerning av formuesskatten vil blant annet medføre at landets 100 rikeste får et skattekutt på 79 pst. Fem av disse betalte en inntektsskatt på under 10 000 kroner i 2011, og blir i praksis for nullskattytere å regne uten formuesskatt. Flertallet mener dette vil være urimelig. Flertallet mener formuesskatten, i tillegg til å tilføre statskassen rundt 15 mrd. kroner, og bidra til progressiviteten i skattesystemet, er av stor betydning for skattesystemets legitimitet.

3.2.21.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett foreslår at ramme 21 settes til -1 063 300 214 000 kroner, som er en reduksjon i inntekter i forhold til regjeringens forslag på 22 381 000 000 kroner.

Disse medlemmer mener skatte- og avgiftslettelser vil stimulere flere til å arbeide og at et lavere skattenivå vil gjøre det mulig for flere mennesker å leve av egen inntekt.

Disse medlemmer viser til oversiktstabell innledningsvis i denne innstillingen. Disse medlemmer viser også til mer detaljert omtale av Fremskrittspartiets skatteopplegg i Innst. 3 S (2011–2012).

3.2.21.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 21 settes til -1 080 745 214 000 kroner, som er en reduksjon i inntekter fra skatter, avgifter og toll i forhold til regjeringens forslag på 4 936 000 000 kroner.

Disse medlemmer viser til disse medlemmers merknader til rammeområde 21 Skatter, avgifter og toll under kapittel 4 i Innst. 3 S (2012–2013).

3.2.21.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 21 settes til 1 086 901 514 000 kroner, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 1 220 300 000 kroner.

Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative skatte- og avgiftsopplegg, som er presentert i Innst. 3 S (2011–2012). Her framgår det at dette medlem foreslår bokførte skatte- og avgiftslettelser, primært for familier, bedrifter og frivillig arbeid, på 5 363,7 mill. kroner, og bokførte skatte- og avgiftsskjerpelser, primært gjennom økte «grønne skatter» som gir en bedre samfunnsøkonomisk prising av miljø- og klimaskadelig aktivitet, på 6 584 mill. kroner. Den samlede påløpte skatte- og avgiftsskjerpelsen er på 59,8 mill. kroner.

3.2.21.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at rammeområde 21 settes til 1 084 705 214 000 kroner, noe som er en reduksjon på 976 000 000 kroner i forhold til regjeringens forslag.

Dette medlem er skuffet over at regjeringen heller ikke denne gang har benyttet anledningen til en kraftigere omlegging av skatte- og avgiftssystemet i en mer miljøvennlig retning. Det er i det store og hele vanskelig å se regjeringens mål med skattepolitikken, annet enn at nivået fra året før og året før og året før skal holdes uendret, og en slags symbolpolitikk om «å ta de rikeste».

Konsekvensen av regjeringens skattepolitikk er at statlig og utenlandsk eierskap i norsk næringsliv blir kraftig favorisert, heller enn det spredte, private norske eierskap Venstre ønsker. Spesielt i en tid med en svært urolig og uoversiktlig økonomisk situasjon hos mange av våre handelspartnere og fare for økning i konkurser og arbeidsledighet burde politikken vært lagt om i en retning som belønnet dem som ville investere i ny næringsvirksomhet og nye arbeidsplasser, spesielt innenfor områder som klima- og miljøteknologi og ved å stimulere til mer miljøvennlig omstilling i det øvrige norske næringslivet.

Tidspunktet for en slik omlegging er definitivt nå. Både det forhold at klimaproblemene er vår tids største politiske utfordring og at regjeringen skal holde det samlede skatte- og avgiftsnivået uendret tilsier en langt mer offensiv omlegging enn regjeringens forsiktige endring av enkelte avgifter.

Dette medlem vil ha mer skatt på forbruk og helse- og miljøskadelig adferd, og mindre skatt på arbeid, og foreslår i Venstres alternative budsjett en slik omlegging fra rød til grønn skatt på om lag 9 mrd. kroner. Dette medlem foreslår videre endringer og omlegging i skatte- og avgiftssystemet på ytterligere 2,5 mrd. kroner slik at Venstre i sitt alternativ foreslår endringer i regjeringens skatte- og avgiftsopplegg innenfor en ramme på knappe 12 mrd. kroner, med en netto skatte- og avgiftslette på 976 mill. kroner.

I tillegg til en kraftfull omlegging fra rød til grønn skatt hvor miljøavgiftene økes med om lag 9 mrd. kroner, hvor det innføres skattefritak for arbeidsgiverbetalt månedskort på kollektivtransport og miljøinvesteringer i egen bolig og hvor en rekke skatte- og avgiftsarter miljødifferensieres foreslår dette medlem to tydelige grep i skattepolitikken.

Det ene er en omlegging av minstefradrag/personfradrag/toppskatt og trygdeavgiften. Trygdeavgiften økes med 0,5 pst. samtidig som prosentsatsen økes med 5 pst. og beløpsgrenser i minstefradraget økes betydelig (10 000 kroner), personfradraget økes (1 850 kroner) og innslagspunktet i toppskatten heves (ca. 15 000 kroner). Dette har tre hovedformål. For det første gir det en mer utjevnende effekt (jf. tabellen under), for det andre bidrar det til underfinansieringen av folketrygden og for det tredje stimulerer det til mer arbeid og dermed økte skatteinntekter (dynamisk effekt).

Som det framgår av tabellen under vil en slik omlegging gi netto skattelette til alle arbeidsinntekter under 1 mill. kroner, mens det gir en skatteskjerpelse på inntekter over 1 mill. kroner.

Tabell 1: Effekter av omlegging av trygdeavgift/minstefradrag mv.

Inntekt	Økt trygdeavgift 7,8 > 8,3 pst.	Økt prosentsats, Minstefradrag 40 > 45 pst.	Økt maksbeløp, minstefradrag 81.300 > 91.300	Økt beløp personfradrag 47.150 > 49.000	Økt innslagspunkt toppskatten 509.600 > 525.000	Sum skatte-endring
100 000	500	-1 400	0	-518	0	-1 418
200 000	1 000	-2 800	0	-518	0	-2 318
300 000	1 500	0	-2 800	-518	0	-1 818
400 000	2 000	0	-2 800	-518	0	-1 318
500 000	2 500	0	-2 800	-518	0	-818
600 000	3 000	0	-2 800	-518	-1 386	-1 704
700 000	3 500	0	-2 800	-518	-1 386	-1 204
800 000	4 000	0	-2 800	-518	-1 386	-704
900 000	4 500	0	-2 800	-518	-1 386	-204
1 000 000	5 000	0	-2 800	-518	-1 386	296
2 000 000	10 000	0	-2 800	-518	-1 386	5 296

Det andre er en omlegging, fornying og forenkling av momssystemet.

Konkret foreslår dette medlem at økologiske produkter, frukt og grønt fritas for moms. Det betyr en kraftig stimulans mot et sunnere kosthold og et mer miljøvennlig landbruk. Videre innebærer endringen at redusert sats på matvarer (i dag 15 pst.) oppheves og at den generelle moms-satsen reduseres med ett prosentpoeng til 24 pst. Samlet vil dette innebære en avgiftslette for privatpersoner, organisasjoner og virksomheter som ikke er mva.-registrert på ca. 1,5 mrd. kroner.

Dette medlem foreslår videre en rekke andre endringer i skatte- og avgiftsopplegget, bl.a. økt bunnfradrag i formuesskatten, gjeninnføring av 10 pst. aksjerabatt, styrking av BSU-ordningen, økte avskrivingssatser for næringslivet, styrking av Skattefunn-ordningen og rett til bunnfradrag for selvstendig næringsdrivende. Det foreslås videre at arveavgiften avskaffes, at det innføres et eget skattestimuli (Kapitalfunn) for langsiktig investering i ny næringsvirksomhet. På den annen side foreslås det en rekke økninger i avgifter som stimulerer til en mer helse- og miljøvennlig adferd i tillegg til at enkelte særgoder knyttet til spesielle grupper av arbeidstakere fjernes.

Dette medlem foreslår videre en del endringer for å redusere antallet AFP-pensjonister og for å få flere til å stå lenger i arbeid i tråd med hovedintensjonene i pensjonsforliket. Venstre foreslår i sitt alternative budsjett derfor et eget skattefradrag på 6 000 kroner for arbeidstakere mellom 62–67 år, kombinert med økt trygdeavgift for AFP-pensjonister. Samlet mener dette medlem at disse tiltakene (en kombinasjon mellom gulrot og pisk) vil gi 2 000 færre AFP-pensjonister årlig. I tillegg legger dette medlem til grunn at Venstres opplegg samlet sett vil medføre at 3 000 flere går fra dagpenger til lønnet arbeid og at dette vil ha en positiv effekt på så vel inntekts- som utgiftssiden i budsjettet. Dette medlem understreker at dette er et svært nøkternt anslag. Dette medlem viser til nærmere samlet omtale av Venstres forslag om tiltak for å få flere i arbeid under rammeområde 7 i denne innstilling.

Dette medlem vil stimulere til et sunnere kosthold/livsstil gjennom en omlegging av mva.-systemet kombinert med høyere tobakksavgifter og fjerning av taxfree-ordningen for tobakk. I foreslår dette medlem en rekke mindre endringer i mva.-regelverket bl.a. knyttet til fritak for mva. for e-bøker, billettsalg ved idrettsarrangement og heving av grensen for avgiftsfri import til 500 kroner.

Dette medlem er svært opptatt av å legge forholdene best mulig til rette for selvstendig næringsdrivende og enkeltpersonsforetak – ikke minst slik at flere skal ta et slikt yrkesvalg. Derfor foreslår Venstre i sitt alternative statsbudsjett en rekke forbedringer for selvstendig næringsdrivende bl.a. en egen Kapitalfunn-ordning og å øke maksimalt sparebeløp i OTP for enkeltpersonsforetak til 6 pst. I tillegg foreslår dette medlem bedre sosiale rettigheter for selvstendig næringsdrivende (nærmere omtalt under rammeområde 7 i denne innstilling) og gjeninnføring av en egen tilskuddsordning for ulønnet forskningsinnsats (nærmere omtalt under rammeområde 16).

Dette medlem viser for øvrig til Innst. 3 S og Innst 4 L (2012–2013) for en detaljert beskrivelse av dette medlems forslag til endringer i skatte- og avgiftsopplegget.

3.2.21.3 OPPSUMMERING AV FORSLAG TIL RAMMEBELØP FOR RAMMEOMRÅDE 21

Det vises til avsnitt 3.3 nedenfor for samlet oppsummering av forslag til netto rammevedtak.

3.2.22 Rammeområde 22 (utbytte), under finanskomiteen

3.2.22.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål	Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok 2013 (2013)
	Inntekter rammeområde 22 (i heletusen kroner)	
5611	Aksjer i NSB AS	176 000
5616	Kommunalbanken AS	252 800
5618	Aksjer i Posten Norge AS	217 000
5622	Aksjer i Avinor AS	438 000
5625	Renter og utbytte fra Innovasjon Norge	403 500
5631	Aksjer i AS Vinmonopolet	38 502
5651	Aksjer i selskaper under Landbruks- og matdepartementet	5 000
5652	Statskog SF - Renter og utbytte	49 800
5656	Aksjer i selskaper under NHDs forvaltning	13 622 853
5680	Innskuddskapital i Statnett SF	38 000
5685	Aksjer i Statoil ASA	13 887 000
5693	Utbytte av aksjer i diverse selskaper mv.	900
	Sum utgifter rammeområde 22	**0**
	Sum inntekter rammeområde 22	**29 129 355**
	Sum netto rammeområde 22	**-29 129 355**

3.2.22.1.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til regjeringens forslag.

3.2.22.1.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett foreslår at ramme 22 settes til 28 515 355 000 kroner, som er en reduksjon i utbytteinntekter i forhold til regjeringens forslag på 614 000 000 kroner.

Disse medlemmer viser til omtale av utbytter i Innst. 3 S (2011–2012).

3.2.22.1.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 22 settes til -30 317 855 000 kroner, som er en økning i utbytteinntekter i forhold til regjeringens forslag på 1 188 500 000 kroner.

Disse medlemmer foreslår å ta ut utbytte fra Entra Eiendom (242,5 mill. kroner) og øke utbyttene noe fra Statkraft SF (620 mill. kroner), Kommunalbanken (301 mill. kroner) og Statskog SF (25 mill. kroner).

3.2.22.1.4 Merknader fra komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 22 settes til -29 539 355 000 kroner, som er en økning i utbytteinntekter i forhold til regjeringens forslag på 410 000 000 kroner.

Dette medlem viser til at NSB har behov for å sitte igjen med mer av overskuddet enn det regjeringen legger opp til, og foreslår å redusere utbyttet med 100 mill. kroner. Dette medlem viser videre til at det er grunnlag for å ta ut mer utbytte fra Statkraft og Entra Eiendom, og foreslår et økt utbytte fra disse to selskapene på hhv. 310 mill. kroner og 200 mill. kroner, sammenliknet med regjeringens forslag.

3.2.22.1.5 Merknader fra komiteens medlem fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at rammeområde 22 settes til 29 673 055 000 kroner, noe som er en økning i utbytteinntekter på 543 700 000 kroner i forhold til regjeringens forslag.

Dette medlem legger til grunn at det er mulig å ta ut et noe større utbytte fra selskapene Entra Eiendom og Statkraft enn det regjeringen legger opp til. Videre foreslår dette medlem at utbytte fra Avinor reduseres med ett prosentpoeng, eller tilsvarende 8,8 mill. kroner og at Avinor bruker disse pengene på å prosjektere utvidelse av rullebaner ved flyplassene i Alta og Kirkenes.

Samlet foreslår dette medlem derfor økt utbytte på til sammen 543,7 mill. kroner.

Dette medlem viser til nærmere omtale i Innst. 3 S (2012–2013).

3.2.22.2 Oppsummering av forslag til rammebeløp for rammeområde 22

Det vises til avsnitt 3.3 nedenfor for samlet oppsummering av forslag til netto rammevedtak.

3.3 Oversikt over forslagene til rammevedtak

Komité	Nr.		Prop. 1 S med Tilleggg 1-3	AP, SV og SP	Frp	H	KrF	V
Kommunal- og forvaltningskomiteen	1	Statsforvaltning	5 046 803	5 045 803 (-1 000)	4 624 556 (-422 247)	4 356 803 (-690 000)	4 945 603 (-101 200)	4 844 803 (-202 000)
Familie- og kulturkomiteen	2	Familie og forbruker	42 449 891	42 448 891 (-1 000)	42 045 031 (-404 860)	42 821 591 (+371 700)	43 383 991 (+934 100)	42 458 891 (+9 000)
	3	Kultur	8 736 809	8 735 809 (-1 000)	7 213 283 (-1 523 526)	8 872 059 (+135 250)	8 843 809 (+107 000)	8 896 975 (+160 166)
Utenriks- og forsvarskomiteen	4	Utenriks	35 091 450	35 090 450 (-1 000)	27 578 576 (-7 512 874)	33 604 450 (-1 487 000)	35 371 450 (+280 000)	35 102 650 (+11 200)
Justiskomiteen	5	Justis	22 987 393	22 985 893 (-1 500)	23 399 393 (+412 000)	23 402 393 (+415 000)	23 274 693 (+287 300)	22 938 593 (-48 800)
Kommunal- og forvaltningskomiteen	6	Innvandring, regional utvikling og bolig	16 529 520	16 528 020 (-1 500)	13 873 673 (-2 655 847)	15 499 470 (-1 030 050)	16 270 020 (-259 500)	16 820 960 (+291 440)
Arbeids- og sosialkomiteen	7	Arbeid og sosial	356 365 503	356 364 503 (-1 000)	353 572 283 (-2 793 220)	355 621 183 (-744 320)	356 499 603 (+134 100)	354 236 483 (-2 129 020)
Utenriks- og forsvarskomiteen	8	Forsvar	37 016 155	37 016 655 (+500)	38 052 155 (+1 036 000)	37 632 355 (+616 200)	37 067 155 (+51 000)	36 974 556 (-41 599)
Næringskomiteen	9	Næring	4 467 311	4 466 311 (-1 000)	4 510 387 (+43 076)	4 522 311 (+55 000)	4 045 311 (-422 000)	3 768 511 (-698 800)
	10	Fiskeri	378 270	377 270 (-1 000)	236 230 (-142 040)	373 270 (-5 000)	648 270 378 270	403 270 (+25 000)
	11	Landbruk	16 304 073	16 303 073 (-1 000)	10 835 740 (-5 468 333)	14 540 673 (-1 763 400)	16 348 073 (+44 000)	16 137 273 (-166 800)
Energi- og miljøkomiteen	12	Olje og energi	-125 173 881	-125 174 881 (-1 000)	-126 524 581 (-1 350 700)	-125 018 881 (+155 000)	-125 133 881 (+40 000)	-125 960 581 (-786 700)
	13	Miljø	4 613 507	4 612 507 (-1 000)	4 402 202 (-211 305)	4 452 507 (-161 000)	4 673 507 (+60 000)	4 826 507 (+213 000)
Kontroll- og konstitusjonskomiteen	14	Konstitusjonelle institusjoner	1 846 807	1 846 807 (0)	1 816 807 (-30 000)	1 801 807 (-45 000)	1 846 807 (0)	1 795 807 (-51 000)
Helse- og omsorgskomiteen	15	Helse	145 138 570	145 155 570 (+17 000)	147 633 570 (+2 495 000)	151 077 570 (+5 939 000)	145 860 970 (+722 400)	145 768 686 (+630 116)
Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen	16	Kirke, utdanning og forskning	55 328 719	55 327 219 (-1 500)	55 729 713 (+400 994)	56 366 919 (+1 038 200)	56 564 219 (+1 235 500)	57 575 442 (+2 246 723)
Transport- og kommunikasjonskomiteen	17	Transport og kommunikasjon	40 960 858	40 958 858 (-2 000)	44 760 858 (+3 800 000)	42 290 658 (+1 329 800)	41 299 258 (+338 400)	41 801 458 (+840 600)
Finanskomiteen	18	Rammeoverføringer mv. til kommunesektoren	149 336 272	149 336 272 (0)	150 767 382 (+1 431 110)	141 867 072 (-7 469 200)	148 201 472 (-1 134 800)	149 960 072 (+623 800)

Komité	Nr.		Prop. 1 S med Tilleggg 1-3	AP, SV og SP	Frp	H	KrF	V
	19	Tilfeldige utgifter og inntekter	14 771 000	14 771 000 (0)	10 771 000 (-4 000 000)	13 671 000 (-1 100 000)	13 720 000 (-1 051 000)	13 696 000 (-1 075 000)
	20	Finansadministrasjon mv.	33 093 666	33 092 666 (-1 000)	32 089 316 (-1 004 350)	32 973 666 (-120 000)	33 125 666 (+32 000)	32 783 666 (-310 000)
	21	Skatter, avgifter og toll	-1 085 681 214	-1 085 681 214 (0)	-1 063 300 214 (+22 381 000)	-1 080 745 214 (+4 936 000)	-1 086 901 514 (-1 220 300)	-1 084 705 214 (+976 000)
	22	Utbytte mv.	-29 129 355	-29 129 355 (0)	-28 515 355 (+614 000)	-30 317 855 (-1 188 500)	-29 539 355 (-410 000)	-29 673 055 (-543 700)
		Sum før lånetransaksjoner og overføring til og fra Statens pensjonsfond utland	-249 521 873	-249 521 873 (0)	-244 427 995 (+5 093 878)	-250 334 193 (-812 320)	-249 854 873 (-333 000)	-249 548 247 (-26 374)

4. Bestillingsfullmakt, tilsagnsfullmakt og garantifullmakt

4.1 Sammendrag fra Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok

4.1.1 Bestillings- og tilsagnsfullmakter

I statsbudsjettet for 2013 foreslås det bestillings- og tilsagnsfullmakter for i alt 47 626 mill. kroner, mot 48 853 mill. kroner i 2012.

Forslagene til bestillingsfullmakter utgjør i alt 28 326 mill. kroner, mot 25 963 mill. kroner i 2012. Under Forsvarsdepartementet foreslås det bestillingsfullmakter på 26 472 mill. kroner, mot 24 472 mill. kroner i 2012. Det fremmes forslag om tilsagnsfullmakter på i alt 19 300 mill. kroner, mot 22 889 mill. kroner i 2012. Utover fullmaktene i tabell 4.1 nedenfor, tilsvarende 6.1 i proposisjonen, foreslås det enkelte tilsagnsfullmakter uten en beløpsramme. Det gjelder blant annet en fullmakt som hjemler at Statens lånekasse for utdanning kan gi tilsagn om støtte for vårhalvåret 2014 etter de samme satser som for høsthalvåret 2013.

Tabell 4.1 Oversikt over bestillingsfullmakter og tilsagnsfullmakter

1 000 kroner

Kap	Post	Betegnelse	Bestillingsfullmakt	Tilsagnsfullmakt
117		EØS-finansieringsordningene		
	75	EØS-finansieringsordningen 2009–2014		5 237 300
	76	Den norske finansieringsordningen 2009–2014		4 432 200
161		Næringsutvikling		
	70	Næringsutvikling		350 000
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold		392 000
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.		
	73	Klima- og skogsatsingen		632 000
220		Utdanningsdirektoratet		
	70	Tilskudd til læremidler mv.		30 000
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen		
	21	Spesielle driftsutgifter		20 000
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter		
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger		184 000
320		Allmenne kulturformål		
	73	Nasjonale kulturbygg		475 300

Tabell 4.1 Oversikt over bestillingsfullmakter og tilsagnsfullmakter

1 000 kroner

Kap	Post	Betegnelse	Bestillings-fullmakt	Tilsagns-fullmakt
322		Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom		
	50	Kunst i offentlige rom		40 200
328		Museums- og andre kulturvernformål		
	78	Ymse faste tiltak		7 400
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten:		
	1	Driftsutgifter	40 000	
490		Utlendingsdirektoratet:		
	71	Tilskudd til aktivitetstilbud for barn i mottak og informasjon til au pairer		3 000
	72	Retur av asylsøkere med avslag og tilbakevending for flyktninger		50 000
551		Regional utvikling og nyskaping:		
	61	Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift		100 000
581		Bolig- og bomiljøtiltak:		
	74	Tilskudd til bolig-, by- og områdeutvikling		19 600
	76	Tilskudd til utleieboliger		366 100
	77	Kompetansetilskudd til bærekraftig bolig- og byggkvalitet		25 300
	78	Boligsosialt kompetansetilskudd		98 400
586		Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser		
	64	Investeringstilskudd		2 671 050
634		Arbeidsmarkedstiltak:		
	76	Tiltak for arbeidssøkere		2 538 800
	77	Varig tilrettelagt arbeid		695 600
710		Nasjonalt folkehelseinstitutt:		
	21	Spesielle driftsutgifter	180 000	
761		Omsorgstjeneste:		
	79	Andre tilskudd		1 000
920		Norges forskningsråd:		
	50	Tilskudd		37 500
1062		Kystverket:		
	30	Nyanlegg og større vedlikehold	588 400	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	3 000	
	60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg		20 000
1148		Naturskade – erstatninger		
	71	Naturskade, erstatninger		52 000
1350		Jernbaneverket:		
	23, 25 og 30	Drift, vedlikehold og investeringer	800 000	
1350	30	Innvesteringer i linje		10 000
1426		Statens naturoppsyn:		
	30	Tiltak i verneområder	7 000	

Tabell 4.1 Oversikt over bestillingsfullmakter og tilsagnsfullmakter

1 000 kroner

Kap	Post	Betegnelse	Bestillings-fullmakt	Tilsagns-fullmakt
1427		Direktoratet for naturforvaltning:		
	30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder		55 000
	32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner		9 900
	34	Statlige erverv, nasjonalparker		37 000
	35	Statlige erverv, nytt skogvern		116 400
	76	Nasjonalparksentre og andre naturinformasjonssentre		2 000
	79	Kompensasjon ved flytting av oppdrettsanlegg		2 250
1429		Riksantikvaren:		
	72	Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer		35 000
	73	Brannsikring og beredskapstiltak		2 000
	74	Fartøyvern		12 000
1465		Statens kartverk		
	30	Geodesiobservatoriet i Ny-Ålesund	150 400	
1602		Finanstilsynet		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	10 000	
1610		Toll- og avgiftsetaten		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	40 000	
1618		Skatteetaten		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	30 000	
1634		Statens innkrevingssentral		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	5 000	
1700		Forsvarsdepartementet:		
	73	Forskning og utvikling		40 000
1720		Felles ledelse og kommandoapparat		
	1	Driftsutgifter	30 000	
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben:		
	1	Driftsutgifter	80 000	
1731		Hæren:		
	1	Driftsutgifter	600 000	
1732		Sjøforsvaret:		
	1	Driftsutgifter	100 000	
1733		Luftforsvaret:		
	1	Driftsutgifter	600 000	
1734		Heimevernet:		
	1	Driftsutgifter	825 000	
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon:		
	1	Driftsutgifter	300 000	
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg:		
	1	Driftsutgifter	125 000	
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonal-finansiert andel	115 000	

Tabell 4.1 Oversikt over bestillingsfullmakter og tilsagnsfullmakter

1 000 kroner

Kap	Post	Betegnelse	Bestillings-fullmakt	Tilsagns-fullmakt
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	17 000 000	
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel	165 000	
1761		Nye kampfly med baseløsning		
		Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	3 500 000	
1790		Kystvakten:		
	1	Driftsutgifter	2 900 000	
1791		Redningshelikoptertjenesten:		
	1	Driftsutgifter	75 000	
1792		Norske styrker i utlandet:		
	1	Driftsutgifter	55 000	
1795		Kulturelle og allmennyttige formål		
	1	Driftsutgifter	2 000	
1825		Energiomlegging og utvikling av energi- og klimateknologi:		
	50	Overføring til Energifondet		400 000
2421		Innovasjon Norge:		
	72	Forsknings- og utviklingskontrakter		100 000

Kilde: Finansdepartementet

For 2013 bes det om fullmakt til å gi nye garantier innenfor følgende totale garantirammer under disse ordningene:

Utenriksdepartementet	
Import fra utviklingsland	50 mill. kroner
Nærings- og handelsdepartementet	
Innovasjon Norge	178 mill. kroner
GIEK	
-Alminnelig garantiordning	135 000 mill. kroner
-Eksport/investering i Utviklingsland	3 150 mill. kroner
-Byggelån innenfor skipsbyggingsindustrien	5 000 mill. kroner
-Garantiordning for langsiktige kraftavtaler	20 000 mill. kroner
Fiskeri- og kystdepartementet	
Innovasjon Norge	
-Samlet ramme for garantiavtale med Norges Råfiskelag	320 mill. kroner
Finansdepartementet	
Den nordiske investeringsbank	

-Grunnkapital til Den nordiske investeringsbank	1 244 mill. euro
-Prosjektinvesteringslån	341 mill. euro
-Miljølån	64 mill. euro
Olje- og energidepartementet	
Gassco AS	1 000 mill. kroner

Kilde: Finansdepartementet

Det vises for øvrig til spesifisert oversikt over statens garantiansvar og utbetalinger i 2011 i Meld. St. 3 (2011–2012) Statsrekneskapen 2011, vedlegg 4.

Økonomireglementet for staten med tilhørende utfyllende bestemmelser fastsetter normalvilkår for statlige garantier. Normalvilkårene er basert på tidligere generelle behandlinger i Stortinget av garantisaker, senest på grunnlag av Dokument nr. 3:6 (1995–1996), jf. Innst. S. nr. 218 (1995–1996). Stortinget har imidlertid akseptert unntak fra normalvilkårene for flere av de eksisterende ordningene. Det forutsettes at de tidligere godtatte unntakene kan legges til grunn også for garantier som gis i 2013. Vilkårene for de enkelte garantiordningene omtales i departementenes fagproposisjoner.

4.2 Komiteens merknader

K o m i t e e n tar omtalen til orientering.

5. Gjennomføringen av inneværende års budsjett

5.1 Sammendrag fra Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok

Anslag på regnskap for utgiftsbevilgningene i statsbudsjettet utgjør nå 1 497,6 mrd. kroner for 2012. Da er lånetransaksjoner og overføringer til Statens pensjonsfond utland inkludert. Anslaget er 44,3 mrd. kroner høyere enn saldert budsjett 2012. Den viktigste grunnen til økningen er at overføringen til Statens pensjonsfond utland anslås å øke med 35,1 mrd. kroner, jf. nærmere omtale i pkt. 7.1.4 nedenfor.

Utenom petroleumsvirksomheten, lånetransaksjoner og overføringen til Statens pensjonsfond utland, anslås imidlertid utgiftene å gå ned 4,5 mrd. kroner sammenlignet med Saldert budsjett 2012.

Utgiftene ble satt opp med 0,1 mrd. kroner i proposisjoner fremmet før revidert nasjonalbudsjett 2012. Dette gjaldt blant annet merutgifter til rettsaken etter angrepene 22. juli 2011. I revidert nasjonalbudsjett 2012 ble utgiftene dagpenger og renter satt ned med 1 mrd. kroner. De største reduksjonene gjaldt anslagsendringer i folketrygden, Nødnett, tilskudd til Statens pensjonskasse og teknologisenteret på Mongstad. På enkelte områder ble utgiftene økt. Dette gjaldt først og fremst gjenanskaffelse av et Hercules transportfly, sikringstiltak mv. i regjeringskvartalet og ved erstatningslokaler for departementene, pensjonskostnader i private og offentlige helseinstitusjoner og refusjon for barnevernsutgifter. Videre ble utgiftene til dagpenger satt ned med 1 mrd. kroner, mens renteutgiftene ble anslått 2,9 mrd. kroner lavere enn i Saldert budsjett 2012.

I anslag på regnskap 2012 er anslagene for dagpenger og renteutgifter oppdatert. Dagpengene anslås nå å gå ned med ytterligere 200 mill. kroner sammenlignet med revidert budsjett 2012, eller med vel 1,2 mrd. kroner i forhold til Saldert budsjett 2012. Renteutgiftene går nå ned med 2,4 mrd. kroner sammenlignet med Saldert budsjett 2012. Dette skyldes i hovedsak lavere rentenivå. Utover dette er det i anslag på regnskap 2012 lagt til grunn at tilleggsbevilgninger som fremmes i andre halvår, og som isolert sett bidrar til å svekke budsjettbalansen, dekkes ved tilsvarende nedsettelse av tilfeldige utgifter.

I Saldert budsjett 2012 ble det bevilget 11,3 mrd. kroner under kap. 2309 Tilfeldige utgifter. I anslag på regnskap er det lagt til grunn at bevilgningene til lønnsoppgjøret i staten og trygdeoppgjøret mv. dekkes ved reduksjon av dette kapitlet. Trygdeoppgjøret mv. er nå gjennomført. De bevilgningsmessige konsekvensene av dette er i anslag på regnskap fordelt på en rekke kapitler og poster. Dette bidrar til å forklare at nivået på driftsutgiftene er redusert i forhold til Saldert budsjett 2012. Kap. 2309 er bevilget som driftsutgifter, mens merutgiftene knyttet til trygdeoppgjøret isolert sett øker overføringene på statsbudsjettet.

I nysalderingsproposisjonen som fremmes senere i høst, vil det bli gjort rede for fordelingen av lønnsoppgjøret på kapittel og post, og fremmet forslag om nedsettelse av bevilgningen på kap. 2309.

De samlede inntektene på statsbudsjettet for 2012 anslås nå til 1 544,7 mrd. kroner medregnet lånetransaksjoner og overføringen fra Statens pensjonsfond utland. Dette er en økning på 33,6 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett 2012. Økningen skyldes i stor grad at anslagene for inntekter fra petroleumsvirksomheten er satt opp med 36,1 mrd. kroner. I tillegg er anslagene for skatte- og avgiftsinntekter fra Fastlands-Norge økt med om lag 7,4 mrd. kroner. I motsatt retning trekker redusert overføring fra

Statens pensjonsfond utland til statsbudsjettet som følge av at det oljekorrigerte budsjettunderskuddet nå anslås å bli 8,9 mrd. kroner lavere enn i saldert budsjett 2012.

Inntekter utenom petroleumsinntekter, lånetransaksjoner og overføring fra Statens pensjonsfond utland anslås nå å bli 4,4 mrd. kroner høyere enn i saldert budsjett 2012. De reviderte tallene for 2012 er basert på en gjennomgang av statistikken for innbetalte skatter og avgifter hittil i år, samt nye anslag for bl.a. sysselsetting, etterspørsel og lønns- og prisvekst. Som nevnt ovenfor utgjør høyere inntekter fra skatter og avgifter fra Fastlands-Norge 7,4 mrd. kroner av dette. Anslaget for direkte skatter og folketrygdavgifter er økt med til sammen 14,5 mrd. kroner. Inntektene fra merverdiavgiften er redusert med 3,1 mrd. kroner, mens øvrige særavgifter og toll samlet sett er satt ned med 4 mrd. kroner.

Statens renteinntekter anslås nå 2,6 mrd. kroner lavere enn i saldert budsjett 2012 som i hovedsak skyldes lavere rentenivå. Inntekter utenom skatter, avgifter og renter anslås nå 0,4 mrd. kroner lavere sammenlignet anslaget fra i fjor. Det er kun små endringer i inntektsanslagene siden revidert nasjonalbudsjett 2012. Etter at Stortinget vedtok budsjettet for 2012 i fjor høst er utbyttebetalingene utenom Statoil ASA redusert med 1,1 mrd. kroner.

Tilbakebetalinger på lån mv. forventes nå å bli 155,4 mrd. kroner, som er 2,0 mrd. kroner høyere enn i saldert budsjett 2012. Det gjelder i første rekke tilbakebetalingene fra Eksportkreditt Norge AS på 1,2 mrd. kroner. Tilbakebetalingene innen boliglånsordningen i Statens pensjonskasse øker noe.

Folketrygdens inntekter og utgifter medregnes i statsbudsjettet. Folketrygdens finansieringsbehov, som framkommer ved at folketrygdens inntekter bare delvis finansierer folketrygdens utgifter, dekkes ved et statstilskudd fastsatt gjennom et eget vedtak. Ved salderingen av statsbudsjettet for 2012 samtykket Stortinget i at finansieringsbehovet ble dekket.

Folketrygdens utgifter anslås å øke med 0,9 mrd. kroner, mens folketrygdens inntekter fra trygdeavgiften og arbeidsgiveravgiften anslås å bli 4,9 mrd. kroner høyere enn lagt til grunn i saldert budsjett 2012.

Folketrygdens finansieringsbehov anslås nå til 96,8 mrd. kroner i 2012. I nysalderingsproposisjonen vil det bli fremmet forslag til vedtak om folketrygdens finansieringsbehov i 2012 basert på anslagsendringer mv. gjennom året.

Oversikt over petroleumsvirksomhetens utgifter og inntekter

Petroleumsvirksomhetens inntekter fratrukket utgifter gir netto kontantstrøm fra virksomheten. Hva som inngår i petroleumsvirksomhetens inntekter og utgifter er fastsatt i § 3 i lov om Statens pensjonsfond.

Utgiftene til petroleumsvirksomhet består av andelen av investeringer på sokkelen som dekkes av Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) og utgifter knyttet til disponering av innretninger på sokkelen.

Utgiftene til petroleumsvirksomheten anslås nå til 26 mrd. kroner i 2012. Dette er 1,0 mrd. kroner høyere enn i Saldert budsjett 2012, og gjelder økte investeringsutgifter under SDØE.

Inntektene fra SDØE omfatter i hovedsak driftsresultat, kalkulatoriske avskrivninger og renter. Inntektene anslås til 169,9 mrd. kroner i 2012. I Saldert budsjett 2012 var inntektene fra SDØE anslått til 135,6 mrd. kroner, noe som innebærer at anslaget er økt med 34,3 mrd. kroner. Videre omfatter inntektene fra petroleumsvirksomheten skatt og avgift på utvinning, samt aksjeutbytte fra Statoil ASA. Staten har i 2012 mottatt utbytte på 13,9 mrd. kroner fra Statoil ASA. Dette er 0,5 mrd. kroner høyere enn anslått i saldert budsjett 2012. Betalte skatter og avgifter fra petroleumsvirksomheten anslås nå til 229,0 mrd. kroner, som er 1,3 mrd. kroner høyere enn anslaget fra saldert budsjett 2012.

Statens pensjonsfond består av Statens pensjonsfond utland og Statens pensjonsfond Norge. Statsbudsjettets netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten overføres i sin helhet til Statens pensjonsfond utland. Nettoinntektene fra petroleumsvirksomheten i 2012 anslås å bli 386,8 mrd. kroner. Det er 35,1 mrd. kroner høyere enn lagt til grunn i Saldert budsjett 2012.

Samlet overføring fra Statens pensjonsfond utland til statsbudsjettet er i saldert budsjett 2012 satt til 120,2 mrd. kroner. Det oljekorrigerte underskuddet for 2012 anslås nå til 111,3 mrd. kroner, som er en reduksjon på 8,9 mrd. kroner.

Anslaget for det oljekorrigerte underskuddet i 2012 er fortsatt usikkert. I nysalderingsproposisjonen vil det bli fremmet oppdaterte anslag for det oljekorrigerte budsjettunderskuddet i 2012 og eventuelt forslag om endret overføring fra Statens pensjonsfond utland til statskassen i 2012.

Kapitalen i Statens pensjonsfond utland anslås nå til 3 793 mrd. kroner ved utløpet av 2012, mens kapitalen i Statens pensjonsfond Norge anslås til 138 mrd. kroner. Samlet anslås dermed kapitalen i Statens pensjonsfond til 3 931 mrd. kroner ved utløpet av 2012.

Statsbudsjettet gjøres opp i balanse etter tilbakeføring fra Statens pensjonsfond utland. Statsbudsjettets finansieringsbehov vil derfor være knyttet til netto utlån og gjeldsavdrag på tidligere opptatte lån utenom overføringer til Statens pensjonsfond utland. I saldert budsjett 2012 ble brutto finansieringsbehov anslått til 57,9 mrd. kroner. Brutto finansieringsbehov anslås nå til 47,1 mrd. kroner. Endringen fra Sal-

dert budsjett 2012 skyldes i hovedsak økte utlån under eksportfinansieringsordningen som forvaltes av Eksportkreditt Norge AS.

I proposisjonen er det videre redegjort for statsregnskapet 1. halvår 2012. I proposisjonens kapittel 8 er det redegjort for utviklingstrekk på statsbudsjettets utgiftsside 2004–2012.

5.2 Komiteens merknader

K o m i t e e n tar omtalen til orientering.

6. Økonomistyring i staten

6.1 Sammendrag fra Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok

I Gul bok orienteres det årlig om Finansdepartementets tiltak for å fremme resultatorientert styring, effektiv ressursutnyttelse og god økonomistyring i staten. Departementet vil i 2013 fortsette arbeidet med utvikling av rammeverket for statlig styring med utgangspunkt i økonomiregelverket. Tilbudet av økonomitjenester til statlige virksomheter vil også bli videreutviklet. Det vises til proposisjonen for nærmere omtale.

6.2 Komiteens merknader

K o m i t e e n tar omtalen til orientering.

7. Flerårige budsjettkonsekvenser 2014–2016

7.1 Hovedprinsipper

7.1.1 Sammendrag fra Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok

Budsjettframskrivingene for perioden 2014–2016 skal vise de samlede budsjettmessige konsekvensene av regjeringens budsjettforslag for 2013. Framskrivingene skal gi et nøkternt og realistisk bilde av de framtidige konsekvensene av regjeringens forslag til statsbudsjett for neste år. Politiske ambisjoner om framtidige satsinger, ulike målsettinger og varslede tiltak som ikke er en del av regjeringens budsjettforslag for 2013, omfattes ikke av budsjettframskrivingene. Slike omtales i stedet i avsnitt 10.5 i proposisjonen.

Hensikten med å vise de framtidige budsjettkonsekvensene av regjeringens budsjettopplegg er først og fremst å legge til rette for en realistisk prioritering i tråd med de politiske målsettingene og de økonomiske utsiktene. Sammenstilt med forventet utvikling i avkastningen av Statens pensjonsfond utland, vil de flerårige framskrivingene gi et utgangspunkt for å vurdere handlingsrommet i budsjettpolitikken de nærmeste årene. Eventuelle nye satsinger og videre opptrapping av igangsatte planer må innpasses innenfor dette handlingsrommet.

Budsjettframskrivingene skal være helhetlige i den forstand at utgifts- og inntektsutviklingen i perioden 2014–2016 skal vurderes for alle poster i statsbudsjettet.

Det legges til grunn følgende hovedprinsipper:

- Utgifter til regelstyrte ordninger skal framskrives med de utgiftskonsekvenser som følger av regelverket. Det tas hensyn til blant annet den demografiske utviklingen og virkningen av eventuelle regelverksendringer som foreslås gjort gjeldende i budsjettåret.
- Utgifter til store, enkeltstående investeringer framskrives i takt med forutsatt framdriftsplan.
- På områder der flere enkeltinvesteringer inngår i en større investeringsramme slik som i Forsvaret og under Samferdselsdepartementet, videreføres rammen på uendret reelt nivå. For Statsbygg anses alle byggeprosjekter som enkeltstående investeringer hvor utgiftene framskrives i tråd med rasjonell framdrift.
- Det korrigeres for engangsutgifter og engangsinntekter i budsjettforslaget for kommende år. Tiltak på utgifts- eller inntektssiden som forutsettes iverksatt et stykke ut i kommende budsjettår, framskrives med helårsvirkning.
- Øvrige utgifter og inntekter videreføres i hovedsak på uendret reelt nivå.

I proposisjonen omtales videre de ulike elementene som vurderes i forbindelse med framskrivningene av flerårige budsjettkonsekvenser.

De antatte flerårige budsjettkonsekvensene av forslaget til statsbudsjett for 2013 vil innebære en vesentlig vekst i utgiftene i perioden.

Det anslås en vekst i utgiftene på 13,6 mrd. kroner fra 2013 til 2014, 9,4 mrd. kroner fra 2014 til 2015 og 5,7 mrd. kroner fra 2015 til 2016. Denne utviklingen kan i all hovedsak tilskrives den forventede veksten i folketrygdens utgifter. Videreføring av gjeldende regelverk i folketrygden tilsier at utgiftene her vil øke med 33,3 mrd. kroner over treårsperioden.

Utenom folketrygden anslås utgiftene i 2016 4,6 mrd. kroner lavere enn i 2013. Utgiftene utenom folketrygden anslås samlet sett å øke med 2 mrd. kroner fra 2013 til 2014, mens de reduseres med 1,6 mrd. kroner fra 2014 til 2015 og med ytterligere 5 mrd. kroner fra 2015 til 2016. Økningen i utgifter utenom folketrygden i første del av perioden har flere årsaker. Utgiftene til EØS-finansieringsordningene forventes å øke kraftig fram mot 2015, for så å bli redusert. Utbyggingen av Nødnett skal fullføres i 2015 og gir dermed fra da av vesentlig lavere utgifter. Beløn-

ningsordningen for bedre kollektivtransport og mindre bilbruk i byområdene forutsettes å øke med 250 mill. kroner i 2014. Utgiftene til CO_2-håndtering på Mongstad antas å øke i 2014 for så å bli redusert. Andre bevilgningsforslag for 2013 medfører lavere utgifter gjennom hele perioden 2014–2016. Dette gjelder blant annet byggeprosjekter under Statsbygg gitt den nåværende porteføljen av prosjekter, investeringslån til de regionale helseforetakene og deltakelse i internasjonale romprogrammer. Framskrivingene er mer usikre desto lengre framover i tid de føres.

I tabell 10.2 i proposisjonen er budsjettframskrivingene fordelt mellom utgiftsartene driftsutgifter, nybygg og anlegg (investeringer) og overføringer til andre. Som nevnt ovenfor, er det særlig utgiftene til folketrygdens regelstyrte stønadsordninger som bidrar til økte utgifter de nærmeste årene. I tabell 10.2 inngår disse utgiftene i utgiftsarten overføringer til andre. I budsjettframskrivingene reduseres utgiftene til nybygg og anlegg fra 2015 selv om det foreslås å sette i gang enkelte nye investeringsprosjekter i 2013. Dette skyldes i stor grad at det i framskrivingene er lagt til grunn at investeringsprosjekter som utfases, i hovedsak ikke erstattes av nye investeringsprosjekter. Driftsutgiftene øker noe i 2014, mens de reduseres i 2015 og 2016. Dette skyldes blant annet ovennevnte antakelse om at utgiftene til CO_2-håndtering på Mongstad vil øke i 2014 for så å bli redusert. Det legges også til grunn at utgiftene til vedlikehold av redningshelikoptre og kompensasjonsordningen for veteraner vil synke gjennom hele perioden. I motsatt retning trekker en betydelig økning i tilskuddet til Statens pensjonskasse som følge av forventet vekst i utgiftene til alderspensjon.

På inntektssiden er det langt færre tiltak som antas å ha budsjettmessige konsekvenser i årene framover. Totalt anslås det at inntektene under departementene øker med i overkant av 0,6 mrd. kroner fra 2013 til 2016, med vekst i de to første årene og nedgang i det siste. Det er i hovedsak økt avkastning fra det nye Fondet for klima, fornybar energi og energiomlegging som følge av et kapitalinnskudd i fondet på 10 mrd. kroner i 2013, samt økte utbytteinntekter fra Statnett, som bidrar til økte inntekter. Økte inntekter fra brukerbetaling mv. for Nødnett, utbytte fra Kommunalbanken og avdrag på investeringslån fra helseforetakene trekker i samme retning. Inntekter fra skatter og avgifter er ikke medregnet.

Samlet viser tallene dermed økte utgifter og reduserte inntekter på departementenes budsjetter på til sammen 13,5 mrd. kroner fra 2013 til 2014. Ytterligere budsjettsvekkelse i 2015 og 2016 utgjør henholdsvis 9,1 mrd. kroner og 6 mrd. kroner i forhold til året før.

Med uendret skatte- og avgiftssystem øker skatte- og avgiftsinntektene over tid som følge av vekst i skattegrunnlagene. For de nærmeste årene anslås den underliggende veksten i skattegrunnlagene å styrke budsjettet med om lag 18 mrd. kroner pr. år.

Ifølge retningslinjene for budsjettpolitikken skal bruken av petroleumsinntekter over tid følge utviklingen i forventet realavkastning av kapitalen i Statens pensjonsfond utland. Med fortsatt vekst i Statens pensjonsfond utland vil avkastningen øke også i årene framover. Regjeringen foreslår en bruk av petroleumsinntekter i 2013 som er noe under forventet fondsavkastning. Veksten i fondsavkastningen er anslått til i størrelsesorden 9 mrd. kroner i gjennomsnitt pr. år de nærmeste årene. Det vil dermed være rom for å bruke noe mer oljepenger de neste årene, og fortsatt ligge noe under 4-prosentbanen. Det understrekes at disse tallene er usikre, samt at bruken av petroleumsinntekter også de nærmeste årene må tilpasses den økonomiske utviklingen. Budsjettpolitikken på mellomlang sikt er nærmere omtalt i kapittel 3 i Meld. St. 1 (2012–2013) Nasjonalbudsjettet 2013.

Framskrivingene i dette avsnittet legger til grunn uendret aktivitet i offentlig tjenesteproduksjon, herunder sysselsetting. Framskrivingene omfatter dermed ikke utgiftsøkningene blant annet for helse- og omsorgstjenester som følger av at det blir flere eldre. Det er heller ikke tatt hensyn til opptrappingsplaner og oppfølging av varslede satsinger som ikke er en del av regjeringens budsjettforslag for 2013, jf. omtale i avsnitt 10.5. Ved vurderingen av handlingsrommet i årene framover må det også tas hensyn til at usikkerheten i anslagene øker jo lengre fram i tid en kommer.

Det vises til proposisjonen for nærmere omtale av flerårige budsjettkonsekvenser for følgende saker:

- Utgiftsveksten i folketrygden
- EØS-finansieringsordningene
- Sikkerhetstiltak i utenriksforvaltningen
- Forsøk med høyere lærertetthet
- Universiteter og høgskoler
- Statens lånekasse for utdanning
- Ungdoms-OL og sjakk-OL
- Nødnett
- Vedlikehold av dagens redningshelikoptre
- Politiet
- EFFEKT-programmet
- Rammetilskudd kommuner, barnehage og grunnopplæring
- Ressurskrevende tjenester
- Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg og kirker
- Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser
- Tilskudd til Statens pensjonskasse
- Pensjoner utenfor folketrygden
- Investeringer i de regionale helseforetakene
- Barnetrygd og kontantstøtte

- Integreringstilskudd
- Internasjonale romprogrammer
- Internasjonaliseringstiltak (108-ordningen)
- Miljøteknologiprogrammet
- Isgående forskningsfartøy
- Belønningsordningen for kollektivtrafikk
- Trafikkavtale med NSB
- Hurtigruten (Bergen-Kirkenes)
- Nasjonalparkplanen
- Byggeprosjekter
- Lokaler og fellestjenester for departementene
- Elektronisk dialog med arbeidsgivere (EDAG)
- Stortinget – kjøp av leiligheter
- Forsvarsbygg – sikring av lokaler
- Kompensasjonsordning for veteraner fra utenlandsoperasjoner
- CO_2-håndtering
- Overføring til Energifondet
- Inntekter
- Brukerbetaling mv. for Nødnett
- Utbytte Kommunalbanken
- Avdrag fra regionale helseforetak
- Økt avkastning Fondet for klima, fornybar energi og energiomlegging
- Utbytte Statnett
- Avdrag på lån til TCM DA

7.2 Større planer og satsinger mv. som ikke inngår i budsjettframskrivingene

7.2.1 Sammendrag fra Prop. 1 S (2012–2013) Gul bok

I framskrivingene tas det kun med framtidige konsekvenser av vedtak som er innarbeidet i regjeringens budsjettforslag til Stortinget. Politiske målsettinger som er kommet til uttrykk i for eksempel intensjonserklæringer, stortingsmeldinger, flertallsmerknader i Stortinget mv., men som ikke er innarbeidet i regjeringens budsjettforslag, er ikke tatt med i tallmaterialet. Enkelte av disse målsettingene er forholdsvis konkrete når det gjelder framtidige bevilgningsbehov. Av slike utgiftssatsinger kan nevnes Kulturløftet og Omsorgsplan 2015. Utenom pensjonsutgiftene i folketrygden, er heller ikke økte utgifter som følger av demografiske endringer tatt med i framskrivningene. Dette gjelder blant annet utgiftsøkninger til helse- og omsorgstjenester som følger av at det blir flere eldre.

Regjeringen vil videreføre maksimalprisen for foreldrebetaling i barnehager nominelt uendret inntil prisen er redusert til 1 750 kroner målt i faste 2005-kroner. Tidspunkt for måloppnåelse og nivået på årlige bevilgninger vil blant annet avhenge av prisstigningen.

Vedtatte endringer i § 14 i barnehageloven, jf. Innst. O. nr. 103 (2008–2009), innebærer at godkjente ikke-kommunale barnehager skal behandles likeverdig med kommunale barnehager når det gjelder offentlig tilskudd. Med regjeringens budsjettforslag for 2013 økes minimumstilskuddet til ikke-kommunale barnehager til 94 pst. av gjennomsnittlig offentlig finansiering av kommunale barnehager. Realisering av målet om full likeverdig behandling vil medføre ytterligere bevilgningsøkninger i årene fremover.

Regjeringen har som mål at 1 pst. av statsbudsjettets utgifter skal benyttes til kulturformål innen 2014. Å gjennomføre Kulturløftet innen 2014 tilsier isolert sett at bevilgningene til kulturformål økes med om lag 600 mill. kroner i 2014. Anslaget er basert på at statsbudsjettets utgifter videreføres reelt uendret fra 2013.

Regjeringen har videre en målsetting om å endre fordelingen av overskuddet fra Norsk Tipping AS, den såkalte «tippenøkkelen», i perioden 2014–2015. Målsettingen innebærer at inntektene på statsbudsjettet fra tippenøkkelen reduseres med om lag 600 mill. kroner i perioden 2014–2015. Anslaget er basert på nåværende prognoser for overskuddet til Norsk Tipping AS.

Stortinget har vedtatt at det skal anskaffes inntil 16 nye redningshelikoptre innenfor en kostnadsramme på 16,8 mrd. kroner. Det er lagt opp til at nye redningshelikoptre skal fases inn i perioden 2016–2020.

I langtidsplanen for Forsvaret for perioden 2013–2016 er det lagt til grunn at forsvarsbevilgningene skal økes med 1,5 mrd. kroner i 2015 og ytterligere 1,5 mrd. kroner i 2016, som en del av finansieringen av nye kampfly med baseutbygging. Levering av fly vil skje over flere år fram til 2024. Antall kampfly som skal anskaffes er i langtidsplanen angitt til mellom 46 og 52 fly. Dersom 52 fly anskaffes, er anskaffelsen forventet å koste til sammen 68 mrd. kroner medregnet baseutbygging. Av dette er det lagt til grunn at 28 inntil mrd. kroner vil bli bevilget i tillegg til ordinær forsvarsramme.

Regjeringen har lagt fram Omsorgsplan 2015 med blant annet en egen kompetanse- og rekrutteringsplan, satsing på omsorgsforskning, tilskudd til utbygging av omsorgsplasser og til dagaktivitetsplasser for demente i kommunene. I 2008 ble det opprettet et nytt investeringstilskudd for sykehjemsplasser og omsorgsboliger med heldøgns helse- og omsorgstjeneste. I 2008–2012 er det bevilget midler for å kunne gi tilsagn om investeringstilskudd til samlet 9 500 nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger. Regjeringen foreslår at det i 2013 skal kunne gis tilsagn til ytterligere 1 750 sykehjemsplasser og omsorgsboliger gjennom tilskuddsordningen. Det legges til grunn en målsetting om at det skal gis investeringstilskudd til 12 000 sykehjemsplasser og omsorgsboliger i perioden 2008–2015.

I St.meld. nr. 16 (2008–2009) Nasjonal Transportplan 2010–2019 (NTP) framgår økonomiske rammer for Statens vegvesen, Jernbaneverket og Kystverket for perioden 2010–2019. Når bevilgninger knyttet til forslag om opphevelse av merverdiavgiftsfritaket for omsetning av tjenester som gjelder offentlig veg og baneanlegg holdes utenfor, foreslår regjeringen i 2013 bevilgninger til NTP-formål på til sammen 30,3 mrd. kroner. Regjeringen vil våren 2013 legge fram stortingsmelding om ny Nasjonal Transportplan, og vil der komme tilbake til økonomiske rammer for Statens vegvesen, Jernbaneverket og Kystverket for perioden 2014–2023.

Regjeringen varslet i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2012 at den vil foreslå å etablere en CO_2-kompensasjonsordning for industrien. I Prop. 1 S (2012–2013) for Miljøverndepartementet er det redegjort for innretningen av en slik ordning. Det jobbes videre med å fastsette nærmere regelverk for ordningen og notifisering til Eftas overvåkningsorgan ESA. Basert på dagens kvoteprisnivå vil ordningen grovt anslått kunne få en årlig kostnad på 500 mill. kroner. Omfanget av ordningen vil imidlertid kunne variere fra år til år avhengig av utviklingen i kvoteprisen.

I framskrivingene over er det lagt til grunn at kommunesektorens inntekter og overføringene til helseforetakene videreføres reelt uendret fra 2013. I perioden 2005–2011 anslås den årlige realveksten i kommunesektorens samlede inntekter til om lag 2,8 pst., mens det har vært en reell vekst i driftsbevilgningene til helseforetakene på om lag 1,6 pst. pr. år. Det må forventes at det innenfor begge disse områdene vil være behov for økte ressurser i framtiden, blant annet for å ivareta oppgaver som følge av en aldrende befolkning.

Disse eksemplene illustrerer at oppfølging av varslede satsinger i tråd med målsettingene vil kreve betydelige bevilgningsøkninger. Samtidig er handlingsrommet i budsjettpolitikken begrenset, jf. også omtalen av budsjettpolitikken på mellomlang sikt i Meld. St. 1 (2012–2013) Nasjonalbudsjettet 2013.

7.3 Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

8. Andre merknader og tekstforslag fremsatt under komiteens behandling

8.1 Forskningsfondet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at regjeringen avviklet Forskningsfondet i budsjettet for 2012. Regjeringens begrunnelse var at renten på statsobligasjoner er fallende, og at avkastningen dermed vil gå ned. Disse medlemmer viser til at Forskningsfondet ble opprettet i 1999 med en kapital på 3 mrd. kroner, som siden har økt til 80 mrd. kroner. Formålet med fondet har vært å sikre langsiktighet og forutsigbarhet i forskningsbevilgningene uavhengig av de årlige statsbudsjettene.

Disse medlemmer viser til at avviklingen av Forskningsfondet skapte negative reaksjoner i forskningsmiljøene. Mange fryktet at nedleggelsen vil skape usikkerhet om de fremtidige bevilgningene. Disse medlemmer viser til at regjeringen Stoltenberg II har strammet inn Skattefunn-ordningen og i budsjettet for 2012 også foreslo å avvikle gaveforsterkningsordningen. Frykten for manglende satsing på forskning viste seg ikke å være ubegrunnet. I budsjettet for 2013 er veksten i bevilgningene til forskning lavere enn veksten i budsjettet samlet sett. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer flere forslag som skal styrke forskningen.

Disse medlemmer vil foreslå å gjenopprette forskningsfondet, men vil foreslå en omlegging som ytterligere vil forsterke forutsigbarheten i forskningsbevilgningene. Fremfor å ha et eget fond for forskning, vil disse medlemmer foreslå følgende modell: Innenfor Statens pensjonsfond utland (SPU) øremerkes et Forskningsfond på minst 100 mrd. kroner. Hvert år kan avkastning tilsvarende 4 pst. benyttes til forskningsformål over statsbudsjettet. Retningslinjene for bruken av forskningspengene videreføres, men det legges til grunn at grønn teknologi skal være et prioritert område. Øremerking av pengene påvirker ikke forvaltningen av pengene i SPU, men innebærer at handlingsregelens intensjon om bruken av oljepenger i større grad oppfylles. Disse medlemmer mener at denne modellen gir et godt svar på de innvendinger regjeringen har hatt mot den gamle fondskonstruksjonen, og sikrer forskningen forutsigbarhet.

På denne bakgrunn vil disse medlemmer fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprettholde et forskningsfond etter følgende modell:

Innenfor Statens pensjonsfond utland (SPU) øremerkes et forskningsfond på minst 100 mrd. kroner. Hvert år kan avkastning tilsvarende 4 pst. benyttes til forskningsformål over statsbudsjettet. Retningslinjene for bruken av forskningspengene videreføres, men det legges til grunn at grønn teknologi skal være et prioritert område. Øremerking av pengene skal ikke påvirke forvaltningen av pengene i SPU, men innebærer at handlingsregelens intensjon om bruken av oljepenger i større grad oppfylles.»

8.2 Inntektsutviklingen i Norsk Tipping AS

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er bekymret for inntektsutviklingen i Norsk Tipping AS.

Disse medlemmer fremsetter derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2013 komme med en oppdatert prognose for fremtidig overskudd i Norsk Tipping AS, samt en vurdering av mulige konsekvenser og en eventuell kompensasjon for bortfall av inntekter for frivilligheten.»

8.3 Gaveforsterkningsordningen

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at regjeringen avviklet gaveforsterkningsordningen fra og med budsjettåret 2012. Begrunnelsen for dette er ifølge budsjettproposisjonen for Kunnskapsdepartementet at «det er usikkert i kva grad gåveforsterkningsordninga løyser ut ekstra gåver frå det private».

Disse medlemmer stiller seg uforstående til påstanden om at ordningen ikke har bidratt til å øke gavene fra private givere til forskning. Siden 2006 har privatpersoner, bedrifter og stiftelser gitt ca. 1 289 mrd. kroner til forskning ved ulike offentlige institusjoner. Gavene har ført til at staten har lagt 322 mill. kroner på toppen i gaveforsterkning. Det er således helt åpenbart at gaveforsterkningsordningen har vært essensiell for å bidra til en rekke viktige FoU-prosjekter i Norge. I den grad det finnes en motivasjon for å legge ned ordningen må det, etter disse medlemmers mening, være at den rød-grønne regjeringen av ideologiske årsaker ikke ønsker private bidrag til norsk FoU.

Disse medlemmer registrerer at rammen for gaveforsterkningsordningen ikke har blitt benyttet fullt ut senere år. En naturlig konsekvens av dette burde, etter disse medlemmers mening, være å forsterke insentivene for private givere, herunder å vurdere innretningen på beløpsgrenser mv., fremfor å legge ned ordningen.

På denne bakgrunn foreslår disse medlemmer å opprettholde gaveforsterkningsordningen, samt bevilge 60 mill. kroner til formålet, jf. forslag i respektive partiers alternative budsjetter, rammeområde 16 i denne innstilling.

Videre fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprettholde gaveforsterkningsordningen, samt legge frem forslag om ytterligere incentiver for å øke andelen private bidrag til norsk forskning.»

8.4 Nasjonalt IKT-løft i helsetjenesten og kommunene

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil vise til den utfordrende omstillingsprosessen ved Oslo universitetssykehus (OUS). I denne sammenheng vil disse medlemmer særlig bemerke at det er kommet klare tilbakemeldinger om at det mangler nødvendig infrastruktur, som f.eks. felles IKT-systemer. Dette er ikke bare et problem ved OUS, men for hele helsetjenesten. Disse medlemmer viser til at investeringsnivået på IKT i helsetjenesten i Norge har ligget i underkant av i sammenlignbare land. Manglende felles IKT-infrastruktur blir et stort problem når det blir større oppgavedeling mellom sykehusene, og det hindrer samhandling mellom delene av helsetjenesten og kommunene. Disse medlemmer viser til rapporten «Investeringer i spesialisthelsetjenesten i Norge» av 11. januar 2011, utarbeidet av McKinsey & Company for Norsk Sykepleierforbund og Den norske legeforening. Der synliggjøres det betydelige gevinstpotensial innen både pasientsikkerhet, kvalitet og ressursutnyttelse ved et IKT-løft i helsetjenesten. Disse medlemmer mener helseforetakene og kommunene ikke alene kan bære kostnaden med en nasjonal IKT-satsing i helsetjenesten innenfor dagens system. Derfor bør det etableres en statlig finansieringsordning for IKT-satsing i helsetjenesten og kommunene, som innebærer at det stilles 10 mrd. kroner til rådighet for alle helseforetakene til etablering av felles IKT-infrastruktur og -tjenester i løpet av en periode på 5 år, gitt i form av en rentekompensasjonsordning.

8.5 Program for investeringer i fattige land

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at fremvoksende markeder ble inkludert i Statens pensjonsfonds referanseindeks for aksjer første gang i år 2000, og at man de siste år har investert mye mer i fremvoksende markeder. Investeringer i disse markeder bidrar til å spre risikoen mellom ulike land. Disse medlemmer minner likevel om at man i flere år har vurdert å opprette eget fond eller investeringsprogram for investeringer i fremvoksende og mindre utviklede markeder, noe som er i tråd med anbefalingene til Utviklingsutvalget og Norfund. Disse medlemmer ønsker fortgang i denne prosessen, og at det opprettes et investeringsprogram for investeringer i fremvoksende markeder i fattige land.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å opprette et investeringsprogram innen Statens pensjonsfond utland (SPU), med samme krav til forvaltningen som andre investeringer i SPU, med formål å investere i bærekraftige bedrifter og prosjekter i fattige land og fremvoksende markeder, med en målsetting om samlet investeringsramme opp til 10 mrd. kroner.»

8.6 Momskompensasjon for bygging av idrettsanlegg

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at de frivillige organisasjonene gjør et uvurderlig arbeid i Norge. Fra statlig hold er det derfor helt avgjørende å legge til rette for økt deltakelse og å skape gode vilkår for frivillig innsats. Disse medlemmer fremmer en serie forslag for å styrke de frivillige organisasjonene. I tillegg vil disse medlemmer foreslå at det settes av ytterligere 100 mill. kroner til momskompensasjon for bygging av idrettsanlegg for å kunne ta igjen noe av etterslepet på anleggssiden.

Disse medlemmer viser til respektive partiers forslag om dette under rammeområde 3 i denne innstilling.

8.7 Låneandelen for store investeringer i helseforetakene

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til det store behovet for nye investeringer i helseforetakene. For å unngå at realisering av større utbyggingsprosjekter går ut over driften vil disse medlemmer øke låneandelen for større investeringer fra 50 pst. til 70 pst.

8.8 Investeringstilskudd til heldøgns pleie- og omsorg

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil endre reglene for investeringstilskudd til heldøgns pleie- og omsorg slik at også private og ideelle aktører kan søke om investeringstilskudd til bygging av sykehjemsplasser på lik linje med kommunene.

8.9 Kompensasjonsordningen for regional differensiert arbeidsgiveravgift

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at regjeringen har kuttet i kompensasjonsordningen for regional differensiert arbeidsgiveravgift til Bodø og Tromsø med 70,9 mill. kroner. Disse medlemmene stiller seg uforstående til at regjeringen velger å målrette et kutt i bevilgningene til disse kommunene, og foreslår derfor å rette dette opp i partienes alternative budsjetter.

8.10 Likebehandling av statspensjonister

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Høyesterett 23. mai 2006 avsa endelig dom (til fordel for staten) i saken om statspensjoner hvor en rekke tidligere høytstående embetsmenn anla sak mot staten. Bakgrunnen for søksmålet var at Stortinget våren 2000 gjorde et vedtak om en endring i lov om Statens pensjonskasse som har ført til at en statspensjonist som gikk av 30. april 2000, får ned mot 51 pst. pensjon av sluttinntekten, mens en som gikk av dagen etter med samme inntekt og innbetaling, får de lovbestemte 66 pst. Disse medlemmer viser videre til at denne saken har vært behandlet av flere ulike rettsinstanser, hvor bl.a. Oslo Tingrett 25. oktober 2005 ga saksøkerne medhold begrunnet ut fra at forskjellsbehandlingen av de to gruppene (før eller etter 1. mai 2000) bygde på en lovteknisk feil. Disse medlemmer påpeker at antallet personer dette dreier seg om nå er anslagsvis under halvparten av de opprinnelige 5 700 pensjonister, og at tallet vil være raskt synkende på grunn av relativt høy alder på den gjenstående pensjonistgruppe.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige endringer i lov om Statens pensjonskasse, slik at statspensjonister som gikk av med pensjon før 1. mai 2000, blir likebehandlet med øvrige statspensjonister. Ikrafttredelsen av denne endring er 30. juni 2013.»

8.11 Obligasjoner med fortrinnsrett (OMF)

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at regjeringen vurderer endringer i regelverket for obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Disse medlemmer vil understreke at OMF-instrumentet har satt norske banker i stand til å øke sin andel langsiktige finansiering, samtidig som løpetiden på denne finansieringen har økt. Videre har OMF vært en vik-

tig bidragsyter til en etterlengtet videreutvikling av det norske obligasjonsmarkedet. Disse medlemmer vil derfor advare mot nye reguleringer av OMF-instrumentet. Begrensninger i bankenes bruk av OMF som finansieringsinstrument vil kunne øke risikoen for redusert kredittilgang, også til næringslivet.

Disse medlemmer peker på at OMF-markedet i seg selv ikke har vært en driver i retning av boligutlån, men har vært en mulighet for bankene til å styrke sin samlede finansieringsprofil gjennom langsiktige innlån og derved styrket kredittevnen overfor bl.a. norske bedrifter. Disse medlemmer er kritiske til påstanden om at OMF har bidratt til økte boligpriser og økt gjeldsvekst i norske husholdninger. Boligprisveksten i Norge skyldes bl.a. høy lønnsvekst, lav ledighet, for lav byggeaktivitet i pressområdene og lavt rentenivå grunnet den internasjonale finansuroen. Regjeringens boligpolitikk er uten retning, men det kan ikke finansinstitusjonene lastes for. På denne bakgrunn vil disse medlemmer advare mot tiltak som undergraver fremveksten av et OMF-marked som har vist seg som et viktig bidrag til finansiell stabilitet.

8.12 Indikatorer for samfunnsutviklingen

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til enstemmig merknad fra finanskomiteen i innstillingen om Kristelig Folkepartis representantforslag om utvikling av nye indikatorer for samfunnsutviklingen (Dokument nr. 8:108 (2008–2009)), hvor regjeringen ble bedt om å «rapportere tilbake om framdrift i dette arbeidet i forbindelse med fremleggingen av nasjonalbudsjettet for 2010». Disse medlemmer viser også til enstemmig merknad fra finanskomiteen i Innst. 2 S (2010–2011), der komiteen ga uttrykk for at den satte pris på at regjeringen i nasjonalbudsjettet 2011 ga en god gjennomgang av ulike sider ved utarbeidelsen av slike indikatorer. Disse medlemmer viser til at komiteen understreket at «det er behov for å arbeide videre med konkret utvikling av nye indikatorer basert på den beste tilgjengelige forskning og erfaring, slik at resultater av dette arbeidet kan legges frem innen rimelig tid».

Disse medlemmer setter derfor pris på at finansministeren i sitt svar 15. mai i år på spørsmål fra stortingsrepresentant Dagfinn Høybråten, skriver at han «i forbindelse med Perspektivmeldingen, som legges frem vinteren 2013, vil komme tilbake med et mer konkret opplegg vedrørende indikatorer for livskvalitet». Disse medlemmer legger til grunn at dette innebærer at Norge vil være i front internasjonalt når det gjelder utviklingen av nye indikatorer for samfunnsutviklingen, slik at også Norge om kort tid kan publisere slike indikatorer til beste for norsk politikkutvikling og demokrati.

9. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen opprettholde et forskningsfond etter følgende modell:

Innenfor Statens pensjonsfond utland (SPU) øremerkes et forskningsfond på minst 100 mrd. kroner. Hvert år kan avkastning tilsvarende 4 pst. benyttes til forskningsformål over statsbudsjettet. Retningslinjene for bruken av forskningspengene videreføres, men det legges til grunn at grønn teknologi skal være et prioritert område. Øremerking av pengene skal ikke påvirke forvaltningen av pengene i SPU, men innebærer at handlingsregelens intensjon om bruken av oljepenger i større grad oppfylles.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2013 komme med en oppdatert prognose for fremtidig overskudd i Norsk Tipping AS, samt en vurdering av mulige konsekvenser og en eventuell kompensasjon for bortfall av inntekter for frivilligheten.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen opprettholde gaveforsterkningsordningen, samt legge frem forslag om ytterligere incentiver for å øke andelen private bidrag til norsk forskning.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å opprette et investeringsprogram innen Statens pensjonsfond utland (SPU), med samme krav til forvaltningen som andre investeringer i SPU, med formål å investere i bærekraftige bedrifter og prosjekter i fattige land og fremvoksende markeder, med en målsetting om samlet investeringsramme opp til 10 mrd. kroner.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige endringer i lov om Statens pensjonskasse, slik at statspensjonister som gikk av med pensjon før 1. mai 2000, blir likebehandlet med øvrige statspensjonister. Ikrafttredelsen av denne endring er 30. juni 2013.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 6

Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	4 624 556 000
2	Familie og forbruker	42 045 031 000
3	Kultur	7 213 283 000
4	Utenriks	27 578 575 600
5	Justis	23 399 393 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	13 873 673 000
7	Arbeid og sosial	353 572 283 000
8	Forsvar	38 052 155 000
9	Næring	4 510 387 000
10	Fiskeri	236 230 000
11	Landbruk	10 835 740 000
12	Olje og energi	-126 524 581 000
13	Miljø	4 402 202 000
14	Konstitusjonelle institusjoner	1 816 807 000
15	Helse	147 633 570 000
16	Kirke, utdanning og forskning	55 729 713 000
17	Transport og kommunikasjon	44 760 858 000
18	Rammeoverføringer mv. til kommunesektoren	150 767 382 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	10 771 000 000
20	Finansadministrasjon mv.	32 089 316 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 063 300 214 000
22	Utbytte mv.	-28 515 355 000
	Sum før lånetransaksjoner og overføring til og fra Statens pensjonsfond utland	-244 427 995 400

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen snarest mulig gå bort fra rammefinansiering og tilbake til en finansieringsmodell for barnehagene som sikrer enhetene en reell betaling per bruker.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen utforme nye forskrifter om likeverdig behandling av private og kommunale barnehager, hvor det fastslås at kommunene skal følge enhetskostnadsprinsippet og at den likeverdige behandlingen må innebære oppjustering til 100 pst. finansiering av også de private barnehagene.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen pris- og indeksregulere barnetrygden.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen i neste års statsbudsjett fremme forslag om vanlige forretningsmessige innkrevingsrutiner for NRK-lisensen.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om avvikling av ordningen med fjernsynslisens.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om oppsplitting og nedsalg av NRK på en slik måte at virksom konkurranse oppnås og kulturpolitiske mål ivaretas.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen legge frem sak om å fase ut pressestøtten.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen legge frem tall for de totale kostnadene forbundet med oppussing og vedlikeholdsetterslepet ved våre nasjonale kulturinstitusjoner.

Forslag 15

Stortinget ber regjeringen utrede ulike aspekter rundt etablering av et fond for investeringer i det private næringsliv i utviklingsland og komme tilbake til saken ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2013.

Forslag 16

Stortinget ber regjeringen innføre nulltoll på import av varer fra alle u-land på OECDs DAC-liste.

Forslag 17

Stortinget ber regjeringen sette en øvre grense for hvor stor andel av sivilsamfunnsorganisasjoners budsjett som kan komme fra det offentlige.

Forslag 18

Stortinget ber regjeringen etablere praksis med uavhengige evalueringer av norsk bistand og norske bistandsprosjekter.

Forslag 19

Stortinget ber regjeringen utarbeide planer for utfasing av norsk bistand i mottakerland der hvor dette er aktuelt.

Forslag 20

Stortinget ber regjeringen ta initiativ til at det opprettes en uavhengig database for rangering av bistands- og nødhjelpsorganisasjoner i forhold til resultatoppnåelse og kostnadseffektivitet.

Forslag 21

Stortinget ber regjeringen igangsette et forprosjekt for økt matsikkerhet i u-land gjennom handel med mat og korn.

Forslag 22

Stortinget ber regjeringen om aktivt å motarbeide forskjellsbehandling av Israel i internasjonale fora og organisasjoner.

Forslag 23

Stortinget ber regjeringen oppheve sikkerhetsmekanismen i GSP-ordningen.

Forslag 24

Stortinget ber regjeringen om at implementeringen av vikarbyrådirektivet utsettes til 1. juli 2013.

Forslag 25

Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige lovendringer som sikrer gifte/samboende minstepensjonister et særtillegg på 85 pst. av G fra 1. mai 2013.

Forslag 26

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til en opptrappingsplan og en lovendring som gir alle minstepensjonister, uavhengig av sivil status, et særtillegg på 1 G. Det bes om at opptrappingen igangsettes med virkning 1. mai 2013, og går over 3 år.

Forslag 27

Stortinget ber regjeringen legge frem for Stortinget de nødvendige lovendringene som fører til at avkortingen av grunnpensjonen for gifte og samboende pensjonister reduseres fra 15 pst. til 10 pst. fra 1. mai 2013.

Forslag 28

Stortinget ber regjeringen legge frem en nedtrappingsplan med sikte på å fjerne avkortingen av grunnpensjonen for gifte og samboende pensjonister innen tre år.

Forslag 29

Stortinget ber regjeringen legge frem for Stortinget de nødvendige lovendringer slik at regelverket for permitteringsordningen tilbakeføres slik det var før 1. januar 2012.

Forslag 30

Stortinget ber regjeringen avvikle ordningen med ventelønn for nye tilfeller fra 1. januar 2013.

Forslag 31

Stortinget ber regjeringen etablere en tilsynsordning for offentlige anskaffelser og nedsette et utvalg for å utforme forslag til en mer effektiv håndhevelse av regelverket for offentlige anskaffelser.

Forslag 32

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en utvidelse av Argentum-modellen med fond-i-fond-investeringer til tre nye fond.

Forslag 33

Stortinget ber regjeringen utrede muligheten av etablering av ett eller flere strukturfond etter en fond-i-fond-løsning som forvaltes profesjonelt og som kan

bidra når norske bedrifter har behov for økt kapitalstyrke.

Forslag 34

Stortinget ber regjeringen nedsette et utvalg med bred deltagelse for å gjennomføre en evaluering av om saksbehandlingsreglene i konkurranseloven av 2004 virker etter intensjonen.

Forslag 35

Stortinget ber regjeringen innføre plikt til forenklet kunngjøring ved innkjøp under den nasjonale terskelverdien for anbudsplikt og legge til rette for en effektiv, ubyråkratisk nasjonal web-basert struktur for dette.

Forslag 36

Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av fiskeri- og havbruksnæringens rammevilkår med sikte på å tilpasse disse bedre til en virkelighet med åpen internasjonal konkurranse og svingninger i eksportmulighetene.

Forslag 37

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med fremleggelsen av revidert nasjonalbudsjett for 2013 legge frem forslag om en justering av fiskerfradraget slik at dette tar høyde for lønns- og prisveksten fra og med justeringen i 2009 og frem til og med lønnsoppgjørene våren 2013.

Forslag 38

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om oppheving av lov til å fremja omsetnaden av jordbruksvarer.

Forslag 39

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en ordning med fritt omsettelige produksjonskvoter for melk.

Forslag 40

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å oppheve lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven).

Forslag 41

Stortinget ber regjeringen avvikle begrensningene når det gjelder antall deltakere, avstandsbegrensning og kvotetak for samdrifter i melkeproduksjon.

Forslag 42

Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av jordlova med sikte på modernisering og forenklinger.

Forslag 43

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å oppheve lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen.

Forslag 44

Stortinget ber regjeringen legge frem sak om endring i budsjettsystemet slik at bygging av infrastruktur innenfor samferdselsområdet behandles som investering og ikke som årlig utgift, for å sikre at vedtatt Nasjonal transportplan også omfatter flerårige finansieringsvedtak.

Forslag 45

Stortinget ber regjeringen opprette et storbyfond på 100 mrd. kroner til vei- og kollektivbasert infrastruktur i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim.

Forslag 46

Stortinget ber regjeringen opprette et veifond på 300 mrd. kroner til riksveiinvesteringer på europaveiene og andre veier av nasjonal betydning.

Forslag 47

Stortinget ber regjeringen opprette et jernbanefond på 100 mrd. kroner til bygging av sammenhengende dobbeltspor på strekningene Oslo–Halden, Oslo–Skien og Oslo–Lillehammer samt kryssingsspor for lange godstog, og opprustning av andre jernbanestrekninger over hele landet.

Forslag 48

Stortinget gir regjeringen fullmakt til å avhende eierskapet i Baneservice AS.

Forslag 49

Stortinget ber regjeringen overføre eierskapet for NSB AS fra Samferdselsdepartementet til Næringsdepartementet.

Forslag 50

Stortinget ber regjeringen utrede en sammenslåing av administrasjonen av veg, jernbanens kjørevei, kystfarten og luftfarten i ett direktorat.

Forslag 51

Stortinget ber regjeringen legge frem sak om å opprette Riksvei SF som et nytt statsforetak som skal investere i nye riksveiprosjekter, tilsvarende Statnett SF.

Forslag 52

Stortinget ber regjeringen legge frem sak om å opprette Jernbane SF som et nytt statsforetak som

skal investere i nye jernbaneprosjekter, tilsvarende Statnett SF.

Forslag 53

Stortinget ber regjeringen sette i gang forsøk med samlet utbygging av store samferdselsprosjekter der det legges til rette for store internasjonale aktører, og der det brukes statlig regulering og full statlig finansiering.

Forslag 54

Stortinget ber regjeringen slå sammen de ulike transporttilsynene til et Statens Transporttilsyn som skal ha totalansvar for tilsyn og kontroll innenfor samferdselssektoren.

Forslag 55

Stortinget ber regjeringen gjennomføre tiltak for å redusere planleggingstid og øke planleggingskapasitet for store samferdselsprosjekt, herunder bruk av totalentreprise.

Forslag 56

Stortinget ber regjeringen legge frem sak om hvordan tollmyndighetenes ressurser bedre kan utnyttes for å stoppe organisert smugling ved grensen.

Forslag 57

Stortinget ber regjeringen gjennomgå beløpsgrenser og innførselsrestriksjoner ved grensepassering med sikte på å forenkle regelverket.

Forslag fra Høyre:

Forslag 58

Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	4 356 803 000
2	Familie og forbruker	42 821 591 000
3	Kultur	8 872 059 000
4	Utenriks	33 604 450 000
5	Justis	23 402 393 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	15 499 470 000
7	Arbeid og sosial	355 621 183 000
8	Forsvar	37 632 355 000
9	Næring	4 522 311 000
10	Fiskeri	373 270 000
11	Landbruk	14 540 673 000
12	Olje og energi	-125 018 881 000
13	Miljø	4 452 507 000
14	Konstitusjonelle institusjoner	1 801 807 000
15	Helse	151 077 570 000
16	Kirke, utdanning og forskning	56 366 919 000
17	Transport og kommunikasjon	42 290 658 000
18	Rammeoverføringer mv. til kommunesektoren	141 867 072 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	13 671 000 000
20	Finansadministrasjon mv.	32 973 666 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 080 745 214 000
22	Utbytte mv.	-30 317 855 000
	Sum før lånetransaksjoner og overføring til og fra Statens pensjonsfond utland	-250 334 193 000

Forslag fra Kristelig Folkeparti:

Forslag 59

Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	4 945 603 000
2	Familie og forbruker	43 383 991 000
3	Kultur	8 843 809 000
4	Utenriks	35 371 450 000
5	Justis	23 274 693 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	16 270 020 000
7	Arbeid og sosial	356 499 603 000
8	Forsvar	37 067 155 000
9	Næring	4 045 311 000
10	Fiskeri	378 270 000
11	Landbruk	16 348 073 000
12	Olje og energi	-125 133 881 000
13	Miljø	4 673 507 000
14	Konstitusjonelle institusjoner	1 846 807 000
15	Helse	145 860 970 000
16	Kirke, utdanning og forskning	56 564 219 000
17	Transport og kommunikasjon	41 299 258 000
18	Rammeoverføringer mv. til kommunesektoren	148 201 472 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	13 720 000 000
20	Finansadministrasjon mv.	33 125 666 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 086 901 514 000
22	Utbytte mv.	-29 539 355 000
	Sum før lånetransaksjoner og overføring til og fra Statens pensjonsfond utland	-249 854 873 000

Forslag 60

Stortinget ber regjeringen om å fremme en sak i god tid før revidert nasjonalbudsjett om utbedringer og en fullverdig gjennomføringsplan for Nødnett for å sikre en forsvarlig utbygging.

Forslag fra Venstre:

Forslag 61

Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	4 844 803 000
2	Familie og forbruker	42 458 891 000
3	Kultur	8 896 975 000
4	Utenriks	35 102 650 000
5	Justis	22 938 593 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	16 820 960 000
7	Arbeid og sosial	354 236 483 000
8	Forsvar	36 974 556 000

Nr.	Betegnelse	Kroner
9	Næring	3 768 511 000
10	Fiskeri	403 270 000
11	Landbruk	16 137 273 000
12	Olje og energi	-125 960 581 000
13	Miljø	4 826 507 000
14	Konstitusjonelle institusjoner	1 795 807 000
15	Helse	145 768 686 000
16	Kirke, utdanning og forskning	57 575 442 000
17	Transport og kommunikasjon	41 801 458 000
18	Rammeoverføringer mv. til kommunesektoren	149 960 072 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	13 696 000 000
20	Finansadministrasjon mv.	32 783 666 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 084 705 214 000
22	Utbytte mv.	-29 673 055 000
	Sum før lånetransaksjoner og overføring til og fra Statens pensjonsfond utland	-249 548 247 000

Forslag 62

Stortinget ber regjeringen innføre inntektsgradering av barnetrygden slik at husstander med lav inntekt får høyere barnetrygd enn husstander med høy inntekt.

Forslag 63

Stortinget ber regjeringen komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett 2013 med en sak som sikrer at Norge tar et større ansvar i det internasjonale flyktningarbeidet ved at kvoten overføringsflyktninger økes med 500.

Forslag 64

Stortinget ber regjeringen snarest legge fram relevant statistikk om ventetider før og mellom arbeidsrettede tiltak for personer med nedsatt arbeidsevne og deretter legge fram en plan for å bygge ned køene knyttet til ventetid.

Forslag 65

Stortinget ber regjeringen endre minstekrav til arbeidstidsreduksjon i dagpengeforskriftens § 6-6 for å beholde dagpengerettighetene fra 50 pst. til 20 pst.

Forslag 66

Stortinget ber regjeringen tilpasse regelverket for rullerende permittering slik at bedriften der det er enighet mellom ansatte og arbeidsgiver, kun betaler arbeidsgiverperiode for det antall stillinger som faktisk er permittert.

Forslag 67

Stortinget ber regjeringen snarest innføre normerte sykemeldingsperioder etter svensk modell.

Forslag 68

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2013 legge fram forslag til endring i arbeidsgivers medfinansiering av sykelønnsordningen. En forutsetning for endringene skal være at de samlede økonomiske belastningene for arbeidsgiverne ikke øker.

Forslag 69

Stortinget ber regjeringen snarest foreta en gjennomgang av dagens støtte- og subsidieordninger som virker negativt eller skadelig på det biologiske mangfold og legge fram en plan for Stortinget om hvordan Norges forpliktelser i CBD-avtalen kan nås innen 2020.

Forslag 70

Stortinget ber regjeringen endre innretningen av tilskuddsordningen til lærere i ungdomsskolen slik at det gis et tilbud om 50 pst. finansiering av lærerstillinger i kommuner med lav lærertetthet.

10. Komiteens tilråding

Komiteen viser til Meld. St. 1 (2012-2013), Prop. 1 S (2012-2013) og Prop. 1 S Tillegg 1-3 (2012-2013) og til merknadene over, og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Rammevedtak

For Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2013 fastsettes følgende bevilgningsrammer i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 16. oktober 2012, supplert med vedtak 13. november 2012:

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	5 045 803 000
2	Familie og forbruker	42 448 891 000
3	Kultur	8 735 809 000
4	Utenriks	35 090 450 000
5	Justis	22 985 893 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	16 528 020 000
7	Arbeid og sosial	356 364 503 000
8	Forsvar	37 016 655 000
9	Næring	4 466 311 000
10	Fiskeri	377 270 000
11	Landbruk	16 303 073 000
12	Olje og energi	-125 174 881 000
13	Miljø	4 612 507 000
14	Konstitusjonelle institusjoner	1 846 807 000
15	Helse	145 155 570 000
16	Kirke, utdanning og forskning	55 327 219 000
17	Transport og kommunikasjon	40 958 858 000
18	Rammeoverføringer mv. til kommunesektoren	149 336 272 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	14 771 000 000
20	Finansadministrasjon mv.	33 092 666 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 085 681 214 000
22	Utbytte mv.	-29 129 355 000
	Sum før lånetransaksjoner og overføring til og fra Statens pensjonsfond utland	-249 521 873 000

II

Meld. St. 1 (2012–2013) – Nasjonalbudsjettet for 2013 – vedlegges protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 20. november 2012

Torgeir Micaelsen
leder og ordfører

VEDLEGG 1

Brev fra Finansdepartementet v/finansministeren til Stortingets presidentskap, datert 5. november 2012

Prop. 1 S (2012-2013) Statsbudsjettet 2013 og Meld. St. 1 (2012-2013) Nasjonalbudsjettet 2013 - rettebrev

Feil i Prop. 1 S (2012-2013) Statsbudsjettet 2013

Jeg vil med dette gjøre oppmerksom på at det er enkelte feil i forslag til vedtak i Prop. 1 S (2012-2013) Statsbudsjettet 2013 (Gul bok 2013).

Feil under Samferdselsdepartementet

I forslag til romertallsvedtak under Samferdselsdepartementet er forslag til vedtak XVIII og XIX (side 202-203) feilnummerert. Det er også feil i forslaget til romertallsvedtaket som i Gul bok 2013 er forslag til romertallsvedtak XIX.

Det står feilaktig:

XVIII

Overføringer til og fra reguleringsfondet

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2013 kan overføre inntil 10 mill. kroner til eller fra Post- og teletilsynets reguleringsfond.

XIX

Oslopakke 3

Stortinget samtykker i at:

1. Fjellinjen AS i 2013 får fullmakt til å ta opp lån på inntil 450 mill. kr i tråd med vilkårene i omtalen under programkategori 21.30 Vegformål i Prop. 1 S (2012-2013).
2. Fjellinjen AS får tillatelse til å kreve inn bompenger til delvis finansiering av Oslopakke 3. Vilkårene framgår av denne proposisjonen.
3. Samferdselsdepartementet får fullmakt til å inngå revidert avtale med Fjellinjen AS, og fastsette nærmere regler for innkrevingen.

De korrekte forslagene til vedtak skal være slik:

XVII

Overføringer til og fra reguleringsfondet

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2013 kan overføre inntil 10 mill. kroner til eller fra Post- og teletilsynets reguleringsfond.

XVIII

Oslopakke 3

Stortinget samtykker i at:

1. Fjellinjen AS i 2013 får fullmakt til å ta opp lån på inntil 1 450 mill. kr i tråd med vilkårene i omtalen under programkategori 21.30 Vegformål i Prop. 1 S (2012–2013).
2. Fjellinjen AS får tillatelse til å kreve inn bompenger til delvis finansiering av Oslopakke 3. Vilkårene framgår av denne proposisjonen.
3. Samferdselsdepartementet får fullmakt til å inngå revidert avtale med Fjellinjen AS og fastsette nærmere regler for innkrevingen.

Feil under Forsvarsdepartementet

I forslag til romertallsvedtak under Forsvarsdepartementet er det en feil i forslag til vedtak VII (side 211, første spalte).

Det står feilaktig:

VII

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2013 kan:

1. starte opp nye investeringsprosjekter, herunder større bygg- og eiendomsprosjekter, som er presentert som nye prosjekter i Prop. 1 S (2012–2013), innenfor de kostnadsrammer som der er omtalt.
2. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i Prop. 1 S (2012–2013), herunder endrede kostnadsrammer.
3. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringer og byggeprosjekter av lavere kategori.
4. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 47 og 48 fritt mellom formål, bygg- og eiendomskategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i Prop. 1 S (2012–2013).
5. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.

igangsette planlegging og prosjektering av bygge-, anleggs- og innredningsprosjekter innenfor rammen av bevilgningen på de respektive poster.

1. inkludere gjennomføringskostnader i investeringsprosjektene for eiendom, bygg og anlegg på post 46 og post 47.

Det korrekte forslaget til vedtak skal være slik:

VII

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2013 kan:

1. starte opp nye investeringsprosjekter, herunder større bygg- og eiendomsprosjekter, som er presentert som nye prosjekter i Prop. 1 S (2012–2013), innenfor de kostnadsrammer som der er omtalt.
2. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i Prop. 1 S (2012–2013), herunder endrede kostnadsrammer.
3. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringer og byggeprosjekter av lavere kategori.
4. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 47 og 48 fritt mellom formål, bygg- og eiendomskategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i Prop. 1 S (2012–2013).
5. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.
6. igangsette planlegging og prosjektering av bygge-, anleggs- og innredningsprosjekter innenfor rammen av bevilgningen på de respektive poster.
7. inkludere gjennomføringskostnader i investeringsprosjektene for eiendom, bygg og anlegg på post 46 og post 47.

De ovennevnte feilene vil bli rettet opp i tilleggsnummer til Prop. 1 S (2012-2013).

Feil i Meld. St. 1 (2012-2013) Nasjonalbudsjettet 2013

Det opplyses om følgende trykkfeil i Meld. St. 1 (2012-2013) Nasjonalbudsjettet 2013.

Kap. 3, side 66:
I tabell 3.9 står det:
”Samlet vekst 2005-2011”

Det skal stå:
”Samlet vekst 2005-2012”

Kap. 5, side 98:
I avsnitt 5.2.3 står det:
”Totalt var 60,7 pst. av fondets markedsverdi investert i aksjer og 39,3 pst. investert i rentebærende papirer”

Det skal stå:
”Totalt var 61,0 pst. av fondets markedsverdi investert i aksjer og 39,0 pst. investert i rentebærende papirer”

Kap. 6, side 129:
Figur 6.6 A har fått figurtekst og benevning i X- og Y-akse til figur 6.6 B, og omvendt.

VEDLEGG 2

Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til Stortingets presidentskap, datert 15. november 2012

Høyere inntektsvekst for kommunesektoren i 2013

Det vises til Prop. 1 S Tillegg 2 (2012-2013) Endring av Prop. 1 S (2012-2013) om statsbudsjettet 2013 (grøne løyve til oppdrett av laks, aure og regnbogeaure). I proposisjonen foreslår Regjeringen en bevilgning på 180 mill. kroner på kap. 1050 Diverse fiskeriformål, post 60 Tilskudd til fylkeskommuner. Det gjøres oppmerksom på at forslaget vil påvirke veksten i kommunesektorens samlede inntekter i 2013. I Regjeringens budsjettforslag er veksten omtalt flere steder, bl.a. står følgende i Prop. 1 S (2012-2013) Statsbudsjettet, s. 12:

"Regjeringens budsjettforslag for 2013 innebærer en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på 6,8 mrd. kroner i 2013, eller 1,8 pst."

Gitt forslaget i Prop. 1 S Tillegg 2 (2012-2013), innebærer Regjeringens budsjettforslag for 2013 en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på 7,0 mrd. kroner i 2013, eller 1,9 pst.